

Lagrådsremiss

En ny radio- och tv-lag

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 17 december 2009

Lena Adelsohn Liljeroth

Maria Eka
(Kulturdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslår regeringen att den nuvarande radio- och TV-lagen ska ersättas av en ny lag med samma namn. Den föreslagna lagen innebär att Europaparlamentets och rådets direktiv 89/552/EEG, det s.k. AV-direktivet, genomförs i svensk lagstiftning. Den föreslagna lagen syftar genom en förändrad struktur till att ge en förbättrad överskådlighet. Förtydliganden föreslås när det gäller annons- och reklambegreppen och förslag lämnas om införande av regelsystem för nya annonstekniker.

Förslag lämnas och bedömningar görs angående regleringen för kabel-tv-nät.

Förslag lämnas som innebär att omfattningen av tillståndsplikten för sändningar av ljudradio och tv-program minskar, att tillståndsplikt införs för att sända sökbar text-tv och att tillstånd att sända tv och sökbar text-tv i vissa fall ska kunna överlåtas.

Lagrådsremissen innehåller dessutom förslag till ett nytt regelsystem för kommersiell radio. Förslaget innebär bland annat att regler för digitala kommersiella radiosändningar införs, att tillstånd att sända analog kommersiell radio ska fördelas genom slutna anbudsförfaranden, att tillståndsperioderna ska vara åtta år, att krav på att sändningarna ska innehålla eget material och program med lokal anknytning tas bort och att möjligheter till sponsring utökas.

När det gäller närradio lämnas förslag som innebär ökade möjligheter för tillståndshavare att sända material som inte har producerats för den egna verksamheten, att få större sändningsområde än en kommun och att kretsen av tillståndshavare utökas. Vissa förslag lämnas även om lokala kabelsändarföretag.

I lagrådsremissen görs bedömningar när det gäller möjligheter att komplettera lagstiftningen på radio- och tv-området med system för självreglering. I lagrådsremissen föreslås även att Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV avvecklas och att myndigheternas verksamheter tas över av en nybildad myndighet. Det föreslås också att Taltidningsnämnden avvecklas som egen myndighet och att dess verksamhet förs över till Talboks- och punktskriftsbiblioteket.

Vissa följdändringar föreslås i andra lagar.

Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Innehållsförteckning

1	Beslut	10
2	Författningsförslag	11
2.1	Förslag till radio- och tv-lag	11
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	52
2.3	Förslag till lag om ändring i förfogandelagen (1978:262)	54
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst	55
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område	56
2.6	Förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581)	61
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument	63
2.8	Förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000)	64
2.9	Förslag till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738)	65
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer	66
2.11	Förslag till lag om ändring i tullagen (2000:1281)	67
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster	68
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	69
2.14	Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)	70
3	Ärendet och dess beredning	72
4	AV-direktivet	74
4.1	Bakgrund	74
4.2	Tillämpningsområdet	74
4.3	Definitioner	74
4.4	Ursprungslandsprincipen	76
4.5	Fri vidareändring	76
4.6	Samarbete mellan medlemsstaterna	77
4.7	Självreglering	77
4.8	Förhållandet till e-handelsdirektivet	78
4.9	Identifiering	78
4.10	Uppammande till hat på grund av ras, kön, religion eller nationalitet	78
4.11	Syn- och hörselskadade	78
4.12	Biograffilmer	78
4.13	Audiovisuella kommersiella meddelanden	78
4.14	Produktplacering	79
4.15	Särskilda regler om beställtjänster	79

4.16	Exklusiva rättigheter och korta nyhetsinslag i tv-sändningar	79
4.17	Främjande av distribution och produktion av tv-program	80
4.18	Tv-reklam och teleshopping.....	80
4.19	Skydd av minderåriga vid tv-sändningar	80
4.20	Rätten till genmäle i tv-sändningar	81
4.21	Samarbete mellan regleringsorgan i medlemsstaterna	81
5	Gällande rätt	82
5.1	Yttrandefrihetsgrundlagen.....	82
5.1.1	Inledning	82
5.1.2	Medier som omfattas av yttrandefrihetsgrundlagen.....	82
5.1.3	Tillämpningsområde för yttrandefrihetsgrundlagen.....	83
5.1.4	Vissa grundläggande principer i grundlagsskyddet.....	84
5.1.5	Tillåtna begränsningar av yttrandefriheten.....	85
5.1.6	Redaktionellt oberoende.....	87
5.1.7	Domstolsprövning	87
5.1.8	Tillsyn ⁸⁷	
5.1.9	Tillämpningsföreskrifter.....	88
5.2	Radio- och TV-lagen.....	88
5.2.1	Lagens tillämpningsområde	88
5.2.2	Tillstånd och registrering	89
5.2.3	Sändningar av tv-program och andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio	89
5.2.4	Närradio	90
5.2.5	Lokalradio	90
5.2.6	Sändningars innehåll	91
5.2.7	Reklam och annan annonsering.....	92
5.2.8	Vidaresändningar i kabelnät.....	93
5.2.9	Granskning och tillsyn	93
5.2.10	Straff och särskilda avgifter m.m.	94
5.2.11	Återkallelse av tillstånd m.m.	95
5.2.12	Handläggningen av ärenden om särskilda avgifter, vite och återkallelse, m.m.	95
5.2.13	Överklagande	96
5.3	Marknadsföringslagen.....	96
5.3.1	Inledning	96
5.3.2	Lagens syfte och struktur	96
5.3.3	Lagens materiella tillämpningsområde	97
5.3.4	Lagens territoriella tillämpningsområde	97
5.3.5	Generalklausul om god marknadsföringssed.....	97
5.3.6	Förbud mot aggressiv och vilseledande marknadsföring	98
5.3.7	Reklamidentifikation.....	98
5.3.8	Katalogreglerna	98

	5.3.9	Obeställd reklam.....	99
	5.3.10	Bilagan.....	99
	5.3.11	Sanktionssystemet	99
	5.3.12	Processuella regler.....	99
5.4		Alkohollagen	100
5.5		Tobakslagen	100
5.6		Läkemedelslagen.....	101
5.7		E-handelslagen	101
	5.7.1	Inledning.....	101
	5.7.2	Lagens tillämpningsområde.....	102
	5.7.3	Ursprungslandsprincipen.....	102
	5.7.4	Tjänsteleverantörers informationsskyldighet	103
	5.7.5	Möjlighet att rätta inmatningsfel	103
	5.7.6	Bekräftelse av beställning.....	103
	5.7.7	Tillsyn103	
	5.7.8	Sanktioner.....	104
6		Genomförande av AV-direktivet i svensk rätt	105
	6.1	Inledning.....	105
	6.2	Audiovisuella medietjänster samt definitioner	105
	6.3	Ansvarigt land	111
	6.4	Säkerställande av fri mottagning	114
	6.5	Samarbete mellan EES-staters myndigheter.....	115
	6.6	Information om programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv	122
	6.7	Krav på innehållet	124
	6.7.1	Innehåll som uppammar hat grundat på ras, kön, religion eller nationalitet	124
	6.7.2	Skydd av minderåriga.....	126
	6.7.3	Främjande av europeiska produktioner.....	129
	6.8	Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	131
	6.9	Krav på audiovisuella kommersiella meddelanden	140
	6.10	Sponsring av program.....	146
	6.11	Produktplacering	156
	6.12	Placering av annonser.....	166
	6.13	Tillåten tid för annonser	170
	6.14	Korta utdrag från evenemang av stort allmänintresse ...	172
7		Annons- och reklambegreppen	183
8		Reglering av nya reklam- och annonstekniker	185
	8.1	Annonsering med delad skärm	185
	8.2	Virtuell annonsering	188
	8.3	Elektroniska företagsskyltar	192
	8.4	Interaktiva tjänster i radio och tv	194
9		Reglering för kabelnät.....	197
	9.1	Vidaresändningsplikt i kabelnät	197
	9.1.1	Bakgrund	197

9.1.2	Finns det behov av en vidaresändningsplikt och är reglerna förenliga med USO-direktivet?	197
9.1.3	Undantaget för xDSL-nät	198
9.1.4	Undantaget för centralantennanläggningar....	199
9.2	Skyldighet att bereda utrymme vid mikrovågssändningar	200
9.3	Övriga frågor.....	200
10	Självreglering.....	207
10.1	Själv- och samreglering	207
10.2	Villkor för sändningarnas innehåll.....	209
11	Tillstånd och registrering	211
11.1	Omfattningen av tillståndsplikt	211
11.2	Sökbar text-tv.....	213
11.3	Utgivare.....	215
11.4	Radiotidningar m.m.	216
11.5	Registrering hos Myndigheten för radio och tv.....	217
11.6	Överlåtelse av tillstånd att sända tv och sökbar text-tv	219
11.7	Förbud mot att diskriminera annonsörer	222
11.8	Mobil-tv	222
12	Kommersiell radio	224
12.1	Bakgrund.....	224
12.2	Radio- och tv-lagens terminologi.....	225
12.3	Analog kommersiell radio.....	225
12.3.1	Urvalssystem.....	225
12.3.2	Tillståndsvillkor	228
12.3.3	Befintliga tillståndshavare.....	229
12.3.4	Överlåtelse av tillstånd	231
12.3.5	Avgiftsregler	232
12.4	Digital kommersiell radio	233
12.4.1	Nya regler för digitala kommersiella radiosändningar	233
12.4.2	Sändningsutrymme.....	234
12.4.3	Tillståndsgivande myndighet	234
12.4.4	Om tillstånden ska meddelas de enskilda programföretagen eller särskilda operatörsföretag.....	234
12.4.5	Urvalskriterier	235
12.4.6	Tillståndsvillkor	237
12.4.7	Ansökningsavgift	239
12.4.8	Innehav av flera tillstånd	240
12.4.9	Överlåtelse av tillstånd	240
12.5	Gemensamma bestämmelser	242
12.5.1	Tillståndsperiod.....	242
12.5.2	Tillståndets upphörande vid konkurs, likvidation eller dödsfall.....	243
12.5.3	Sponsring	244
12.5.4	Återkallelse av tillstånd.....	245

	12.5.5	Straff och förelägganden	247
	12.5.6	Överklagande.....	247
13		Icke-kommersiella medier.....	249
	13.1	Bakgrund.....	249
	13.2	Närradio.....	249
	13.2.1	Riksförbudet i närradion avskaffas.....	249
	13.2.2	Lättare att få utvidgat sändningsområde.....	250
	13.2.3	Utökning av tillståndshavarkretsen till samtliga registrerade trossamfund	251
	13.2.4	Förändring av tillståndshavarkretsen med anledning av avskaffandet av det s.k. kårobligatoriet.....	252
	13.3	Lokal icke-kommersiell tv.....	253
	13.3.1	Anpassning till USO-direktivet	253
	13.3.2	Nät med analog och digital sändningsteknik	254
	13.3.3	Verksamhetens benämning.....	255
14		Myndigheter och tillsyn	256
	14.1	Inledning.....	256
	14.2	En ny myndighetsorganisation på medieområdet.....	256
	14.3	Taltidningsverksamheten.....	261
	14.4	Tillsynsansvar.....	262
	14.4.1	Gränsdragningen mellan Myndigheten för radio och tv och Granskningsnämnden för radio och TV.....	262
	14.4.2	Upplysningsskyldighet för den särskilda avgiften.....	264
	14.4.3	Omedelbar verkställighet av beslut	265
15		Genomförandefrågor.....	266
	15.1	En ny radio- och tv-lag.....	266
	15.2	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	266
16		Konsekvensanalys.....	270
	16.1	Ekonomiska konsekvenser för staten	270
	16.1.1	Den nya myndigheten på medieområdet	270
	16.1.3	Anställningsavtal och andra civilrättsliga avtal	271
	16.1.4	Konsekvenser för staten med anledning av förslagen om nytt regelverk för kommersiell radio	272
	16.1.5	Konsekvenser för staten i övrigt.....	273
	16.2	Ekonomiska konsekvenser för företagen.....	274
	16.2.1	Konsekvenser för företagen med anledning av genomförandet av AV-direktivet.....	274
	16.2.2	Särskilt om konsekvenser för innehavare av tillstånd att sända kommersiell radio	275
	16.2.3	Konsekvenser med anledning av förslagen om digitala sändningar.....	276

16.2.4	Övriga konsekvenser för företag med anledning av förslagen om tillstånd för radiosändningar	277
16.2.5	Konsekvenser med anledning av förslag om vidaresändningsplikt i kabelnät	278
16.3	Övriga konsekvenser	278
17	Författningskommentar	280
17.1	Förslaget till radio- och tv-lag	280
17.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	330
17.3	Förslaget till lag om ändring i förfogandelagen (1978:262)	332
17.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst	332
17.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område	332
17.6	Förslaget till lag om ändring i tobakslagen (1993:581)	332
17.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument	333
17.8	Förslaget till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000)	333
17.9	Förslaget till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738)	333
17.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer	333
17.11	Förslaget till lag om ändring i tullagen (2000:1281)	333
17.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster	333
17.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	334
17.14	Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)	334
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet En ny radio- och TV- lag (SOU 2008:116)	335
Bilaga 2	Författningsförslag i betänkandet En ny radio- och TV- lag (SOU 2008:116)	353
Bilaga 3	Sammanfattning av betänkandet Kommersiell radio – nya sändningsmöjligheter (SOU 2008:96)	412
Bilaga 4	Författningsförslag i betänkandet Kommersiell radio – nya sändningsmöjligheter (SOU 2008:96)	419
Bilaga 5	Sammanfattning av Radio- och TV-verkets rapporter Närradio & när-TV i fokus och Vidaresändningsplikt i kabelnät rapporter	439

Bilaga 6	Radio- och TV-verkets författningsförslag	443
Bilaga 7	Sammanfattning av promemorian Översyn av vissa mediemyndigheter – en effektivare administration (Ds 2009:4)	450
Bilaga 8	Författningsförslag i promemorian Översyn av vissa mediemyndigheter – en effektivare administration (Ds 2009:4)	451
Bilaga 9	Förändring av kretsen som kan få tillstånd att bedriva närradio enligt radio- och tv-lagen	461
Bilaga 10	Förteckning över remissinstanserna	463
Bilaga 11	AV-DIREKTIVET	466

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. radio- och tv-lag,
2. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,
3. lag om ändring i förfogandelagen (1978:262),
4. lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst,
5. lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område,
6. lag om ändring i tobakslagen (1993:581),
7. lag om ändring i lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument,
8. lag om ändring i lotterilagen (1994:1000),
9. lag om ändring i alkohollagen (1994:1738),
10. lag om ändring i lagen (2000:1175) om talerätt för vissa konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer,
11. lag om ändring i tullagen (2000:1281),
12. lag om ändring i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster,
13. lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
14. lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486).

2 Författningsförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till radio- och tv-lag

Härigenom föreskrivs följande.

Övergripande bestämmelser

1 kap. Lagens innehåll och tillämpningsområde

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om tv-sändningar, beställ-tv, sökbar text-tv och ljudradiosändningar enligt följande.

Övergripande bestämmelser

- Lagens innehåll och tillämpningsområde (1 kap.)
- Information och registrering (2 kap.)
- Definitioner (3 kap.)

Tv-sändningar, beställ-tv och sökbar text-tv

- Krav på tillstånd (4 kap.)
- Innehållet i tv-sändningar, beställ-tv och sökbar text-tv (5 kap.)
- Produktplacering (6 kap.)
- Sponsring (7 kap.)
- Reklam och andra annonser m.m. (8 kap.)
- Vidaresändningar i kabelnät (9 kap.)

Ljudradiosändningar

- Krav på tillstånd (10 kap.)
- Tillstånd att sända andra ljudradioprogram än närradio och kommersiell radio (11 kap.)
- Tillstånd att sända närradio (12 kap.)
- Tillstånd att sända kommersiell radio (13 kap.)
- Innehållet i ljudradiosändningar (14 kap.)
- Reklam, andra annonser och sponsring (15 kap.)

Gemensamma bestämmelser

- Granskning och tillsyn (16 kap.)
- Straff och särskilda avgifter (17 kap.)
- Återkallelse av tillstånd (18 kap.)
- Handläggningen av ärenden om särskilda avgifter, vite och återkallelse m.m. (19 kap.)
- Överklagande (20 kap.)

Genomförande av AV-direktivet

2 § Lagen genomför delvis Europaparlamentets och rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (AV-direktivet),¹ senast ändrat genom rådets direktiv 2007/65/EG.²

Tv-sändningar och beställ-tv som lagen tillämpas på

3 § Lagen tillämpas på tv-sändningar och beställ-tv som kan tas emot i någon stat som är bunden av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat), om leverantören av medietjänsten

1. är etablerad i Sverige enligt definitionen i artikel 2.3 i AV-direktivet,
2. inte uppfyller kriteriet under 1 eller är etablerad i någon annan EES-stat men använder sig av en satellitupplänk belägen i Sverige,
3. inte uppfyller något av kriterierna under 1 och 2 men använder sig av en satellitkapacitet som tillhör Sverige, eller
4. inte uppfyller något av kriterierna under 1, 2 och 3 men är etablerad i Sverige enligt artiklarna 43–48 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Trots vad som föreskrivs i första stycket gäller 2 kap. 3 §, 4 kap. 1–7 §§, 9 § 1–3, 6–9 och 16 samt 11–14 §§ och bestämmelserna i 16–20 kap. även den som står under en annan EES-stats jurisdiktion enligt AV-direktivet.

4 § För sändningar genom tråd som når 100 hushåll eller färre gäller bara 9 kap. 1–4 §§ och i yttrandefrihetsgrundlagen bara 1 kap. 2 och 3 §§.

Ljudradiosändningar över satellit som lagen tillämpas på

5 § Lagen gäller för sådana sändningar av ljudradioprogram över satellit som kan tas emot i Sverige, om den som bedriver sändningsverksamheten har sin hemvist i Sverige eller sändningen till satellit sker från en sändare här i landet.

Undantag för vissa ljud i tv-sändning

6 § Andra föreskrifter än 4 kap. 10 § 1 om villkor om förbud mot att sända reklam och 8 kap. 15 § om förbud mot att sända reklam gäller inte för ljud i en tv-sändning, om ljudet helt stämmer överens med en ljudradiosändning som sker med stöd av tillstånd enligt denna lag eller som den sändande låtit registrera sig för.

¹ EGT L 298, 17.10.1989, s. 23, Celex 31989L0552

² EUT L 332, 18.12.2007, s. 27, Celex 32007L0065

2 kap. Information och registrering

Information om programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv

1 § Programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv ska se till att mottagare av deras tjänster alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till

1. namnet på leverantören av medietjänster,
2. den geografiska adress där leverantören är etablerad,
3. uppgifter om leverantören, däribland e-postadress och webbplats, och
4. uppgifter om behörig tillsynsmyndighet.

För leverantörer av beställ-tv gäller även 8 § lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster.

Registrering

2 § Den som bedriver en sändningsverksamhet som det inte behövs tillstånd för enligt denna lag eller som tillhandahåller beställ-tv, ska anmäla sig för registrering hos Myndigheten för radio och tv. Detsamma gäller den som för någon annans räkning bedriver sändningsverksamhet över satellit eller upplåter satellitkapacitet (satellitentreprenör).

I anmälan ska följande anges:

1. namn, firma eller motsvarande,
2. ställföreträdare för juridisk person,
3. postadress, telefonnummer, e-postadress och webbplats, och
4. uppgift om den verksamhet som bedrivs.

Register

3 § Myndigheten för radio och tv ska upprätta ett register över dem som

1. har anmält sig enligt 2 § och vars verksamhet omfattas av denna lag, eller
2. har sådant tillstånd som avses i 4 kap. 3 §, 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 § eller 13 kap.

Registret får föras med hjälp av automatisk databehandling. Det får bara innehålla sådana uppgifter som avses i 2 § andra stycket, 5 kap. 11 §, 14 kap. 7 § och 16 kap. 5–9 §§.

3 kap. Definitioner

1 § I denna lag avses med

1. *annonser*: reklam och andra meddelanden som utan att vara reklam sänds på uppdrag av någon annan och som har till syfte att främja en sak eller en idé;

2. *annonsering med delad skärm*: sändning av en annons samtidigt med en annan sändning;

3. *beställ-tv*: en tjänst där en leverantör av medietjänster i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahåller allmänheten tv-program med hjälp av elektroniska kommunikationsnät

- a). på begäran av användaren,
 - b). vid en tidpunkt som användaren väljer, och
 - c). från en katalog med program som leverantören har valt ut;
4. *försäljningsprogram*: program där mottagare av programmet erbjuds att beställa varor och tjänster;
5. *kommersiell radio*: tillståndspliktiga ljudradiosändningar som
- a). inte kräver tillstånd av regeringen,
 - b). inte endast får äga rum under en begränsad tid enligt 11 kap. 1 § andra stycket, eller
 - c). inte är närradio;
6. *leverantör av medietjänster*: den som
- a). har det redaktionella ansvaret för valet av innehåll i en ljudradio- eller tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv, och
 - b). avgör hur innehållet struktureras;
7. *ljudradioprogram*: program som består av ljud;
8. *ljudradiosändning*: en sändning av ljudradioprogram med hjälp av elektroniska kommunikationsnät som
- a). en leverantör av medietjänster tillhandahåller,
 - b). är riktad till allmänheten, och
 - c). är avsedd att tas emot med tekniska hjälpmedel;
9. *närradio*: lokala ljudradiosändningar för föreningslivet och registrerade trossamfund;
10. *närradioförening*: en sammanslutning av flera tillståndshavare i ett sändningsområde för gemensamma närradioändamål;
11. *produktplacering*: när en vara, en tjänst eller ett varumärke i marknadsföringssyfte förekommer i ett program och leverantören av medietjänsten har fått betalt eller liknande ersättning för det, dock inte när en vara eller en tjänst av obetydligt värde förekommer i ett program och produkten har tillhandahållits gratis;
12. *programföretag*: en leverantör av medietjänster som tillhandahåller ljudradiosändningar, tv-sändningar eller sökbar text-tv;
13. *programtjänst*: ett samlat utbud av ljudradio- eller tv-program eller sökbar text-tv som sänds under en gemensam beteckning;
14. *reklam*: varje form av meddelande som
- a). sänds antingen mot betalning eller liknande ersättning eller som utgör egenreklam, och
 - b). syftar till att i näringsverksamhet marknadsföra varor, tjänster, fast egendom, arbetstillfällen eller andra nyttigheter;
15. *sponsring*: bidrag som någon som inte tillhandahåller eller producerar ljudradio, tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv ger för att finansiera dessa medietjänster eller program i syfte att främja bidragsgivarens namn, varumärke, anseende, verksamhet, produkt eller intresse;
16. *sändning som är riktad till allmänheten*: en sändning som samtidigt och utan särskild begäran är tillgänglig för vem som helst som vill ta emot den;
17. *sökbar text-tv*: en sändning via elektroniska kommunikationsnät som huvudsakligen består av text, grafik eller stillbilder, med eller utan ljud, som
- a). en leverantör av medietjänster tillhandahåller,
 - b). är riktad till allmänheten,

c). är avsedd att tas emot med tekniska hjälpmedel, och
d). låter användaren själv välja vilken del av innehållet som han eller hon vill ta del av och vid vilken tidpunkt det ska ske;

18. *tv-program*: program som huvudsakligen består av rörliga bilder med eller utan ljud;

19. *tv-sändning eller sända tv*: en sändning av eller att sända tv-program med hjälp av elektroniska kommunikationsnät där sändningen

a). tillhandahålls av en leverantör av medietjänster,

b). är riktad till allmänheten, och

c). är avsedd att tas emot med tekniska hjälpmedel;

20. *virtuell annonsering*: sändning av meddelanden som på elektronisk väg fogas in i tv-bilden på fasta föremål eller på marken där annonser kan placeras ut fysiskt och som normalt används för annonser.

Tv-sändningar, beställ-tv och sökbar text-tv

4 kap. Krav på tillstånd

Sändningsutrymme

1 § Regeringen beslutar vilket sändningsutrymme som i olika delar av landet får upplåtas för tv-sändningar och sökbar text-tv som kräver tillstånd enligt denna lag.

När det krävs tillstånd

2 § För att sända tv och sökbar text-tv med hjälp av radiovågor krävs tillstånd enligt denna lag om sändningen sker på frekvenserna 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz eller 470–790 megahertz.

Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Vem som ger tillstånd

3 § Regeringen ger tillstånd att sända tv och sökbar text-tv om sändningsverksamheten finansieras med radio- och tv-avgiften enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst. Myndigheten för radio och tv ger tillstånd i övriga fall.

Innebörden av ett tillstånd

4 § Ett tillstånd att sända tv och sökbar text-tv innebär en rätt att samtidigt sända det antal programtjänster i varje område under den del av dygnet som anges i tillståndet.

Vem som kan få tillstånd

5 § Tillstånd att sända tv och sökbar text-tv får bara ges till ett programföretag som har finansiella och tekniska förutsättningar att

bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndsperioden och som är berett att samverka med övriga tillståndshavare i tekniska frågor.

Vad som ska beaktas vid tillståndsgivningen

6 § Vid fördelningen av tillstånd för att sända tv och sökbar text-tv ska det särskilt beaktas att sändningsutrymmet ska kunna tas i anspråk

1. för olika programtjänster så att sändningarna kommer att tilltala olika intressen och smakriktningar,
2. för såväl nationella som lokala och regionala programtjänster, och
3. av flera av varandra oberoende programföretag.

Tillstånd begränsat till vidareändning

7 § Ett tillstånd som ges av Myndigheten för radio och tv får innebära rätt att enbart vidareända program som samtidigt sänds eller kort tid dessförinnan sänts av någon annan. I ett sådant tillstånd får myndigheten besluta att bestämmelserna i 5–8 kap. inte ska tillämpas på sändningar som görs med stöd av tillståndet.

Tillståndsvillkor

8 § Ett tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv får förenas med villkor som innebär att sändningsrätten ska utövas opartiskt och sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet ska råda i tv.

9 § Ett tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv får förenas med villkor om skyldighet att

1. sända till hela landet eller till en viss del av landet,
2. sända under en viss minsta tid,
3. samtidigt sända ett visst minsta antal program i varje område,
4. sända sökbar text-tv i viss omfattning,
5. sända program vars innehåll är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning,
6. bereda utrymme för sändningar som görs med stöd av tillstånd av regeringen,
7. använda en viss sändningsteknik,
8. samverka med andra tillståndshavare i tekniska frågor för att främja tillgänglighet och konkurrens,
9. använda vissa radiosändare,
10. ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning och tiden för sändning av programmen,
11. sända genmälen,
12. i sändningsverksamheten respektera den enskildes privatliv,
13. sända ett mångsidigt programutbud,
14. regionalt sända och producera program,
15. kostnadsfritt sända meddelanden som är av vikt för allmänheten, om en myndighet begär det,

16. utforma sändningarna på ett sådant sätt att de inte bara kan tas emot av en begränsad del av allmänheten i sändningsområdet, och

17. utarbeta en beredskapsplan för verksamheten under höjd beredskap och vid fredstida krissituationer samt lämna planen till regeringen och till den myndighet som regeringen bestämmer.

10 § Ett tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv får förenas med villkor om förbud mot att sända

1. reklam eller andra annonser,
2. sponsrade program även i andra fall än som anges i 7 kap. 1–3 §§, och
3. program där produktplacering förekommer.

11 § Ett tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv får förenas med villkor som innebär att ägarförhållandena och inflytandet i ett företag som får tillståndet inte får förändras mer än i begränsad omfattning.

Tillståndens giltighetstid

12 § Ett tillstånd som har beviljats av regeringen att sända tv och sökbar text-tv ska gälla för en viss tid som bestäms av regeringen.

Ett tillstånd som har beviljats av Myndigheten för radio och tv att sända tv eller sökbar text-tv gäller för sex år. Om det finns särskilda skäl, får myndigheten besluta att ett tillstånd ska gälla för kortare tid.

Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

Undantag för sändningar med tillstånd som gäller för en begränsad tid

13 § Föreskrifterna i 4 kap. 5 och 6 §§ behöver inte tillämpas om tillståndet att sända tv och sökbar text-tv gäller under en begränsad tid om högst två veckor.

Myndigheten för radio och tv får besluta att 5–8 kap. inte ska tillämpas på sändningar som avses i första stycket.

Yttrande över tillståndsvillkor

14 § Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som regeringen eller Myndigheten för radio och tv avser att förena med tillståndet. Beslut om tillstånd får inte innehålla andra programrelaterade villkor än de som den sökande har godtagit.

Överlåtelse av tillstånd

15 § Ett tillstånd att sända tv och sökbar text-tv får överlåtas om Myndigheten för radio och tv medger det. Sådant medgivande får bara lämnas om

1. förvärvaren uppfyller förutsättningarna i 5 §,

2. överlåtelsen inte för med sig att ägarkoncentrationen bland dem som har tillstånd att sända tv och sökbar text-tv ökar i mer än begränsad omfattning, och

3. överlåtelsen inte medför en påtaglig minskning av mångfalden i utbudet av tillståndspliktiga programtjänster.

En överlåtelse som inte medges är utan verkan.

16 § Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter beslutet om medgivande.

Om ett föreläggande enligt 17 kap. 11 och 13 §§ har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den nya innehavaren. Myndigheten för radio och tv ska i samband med att den medger överlåtelsen underrätta den nya innehavaren om detta. Om den nya innehavaren inte underrättas gäller inte föreläggandet.

Avgifter

17 § Myndigheten för radio och tv får ta ut en avgift av den som hos myndigheten ansöker om tillstånd att sända tv och sökbar text-tv eller medgivande till överlåtelse av ett sådant tillstånd.

Avgiften ska motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendena.

5 kap. Innehållet i tv-sändningar, beställ-tv och sökbar text-tv

Allmänna krav

1 § Leverantörer av medietjänster ska se till att programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

Våldsskildringar och pornografiska bilder

2 § Program med ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller med pornografiska bilder som sänds i tv ska antingen föregås av en varning i ljud eller innehålla en varning som anges löpande i bild under hela sändningstiden. Sådana program får inte sändas under sådan tid och på sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se programmen, om det inte av särskilda skäl ändå är försvarligt.

3 § Program som tillhandahålls i beställ-tv och som innehåller ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller pornografiska bilder får inte tillhandahållas på ett sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se programmen, om det inte av särskilda skäl ändå är försvarligt.

Beriktigande

4 § Uppgifter som förekommit i ett program i tv-sändning eller i sökbar text-tv som inte är reklam och som sänts på något annat sätt än genom tråd, ska beriktigas när det är befogat.

Även uppgifter som har förekommit i ett program i tv-sändning och i sökbar text-tv som inte är reklam och som sänts genom tråd bör beriktigas när det är befogat.

Otillbörligt kommersiellt gynnande

5 § Program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Programmet får inte

1. uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller

2. framhäva en vara eller en tjänst på ett otillbörligt sätt.

I 6 och 7 kap. finns bestämmelser om produktplacering och sponsring.

Åsiktsannonser

6 § I sändningar för vilka villkor om opartiskhet gäller får det inte förekomma meddelanden som sänds på uppdrag av någon annan och som syftar till att vinna stöd för politiska eller religiösa åsikter eller åsikter i intressefrågor på arbetsmarknaden.

Att sådana meddelanden definieras som annonser framgår av 3 kap. 1 §.

Program av europeiskt ursprung

7 § Den som sänder tv på annat sätt än genom tråd ska se till att följande krav uppfylls, om det inte finns särskilda skäl mot det:

1. Mer än hälften av den årliga sändningstiden ska upptas av program av europeiskt ursprung.

2. Minst tio procent av den årliga sändningstiden eller minst tio procent av programbudgeten ska avse program av europeiskt ursprung som har framställts av självständiga producenter. En så stor andel som möjligt bör utgöras av program som har färdigställts under de närmast föregående fem åren.

Som sändningstid anses i denna paragraf den tid då det sänds program med annat innehåll än nyheter, sport, tävlingar, annonser och försäljningsprogram. I sändningstiden ska inte heller sändningar av endast text räknas in.

Tv-sändningar enligt första stycket ska, om det inte finns särskilda skäl mot det, i betydande omfattning innehålla program på svenska språket, program med svenska artister och verk av svenska upphovsmän.

8 § Den som tillhandahåller beställ-tv på annat sätt än genom tråd ska på lämpligt sätt och när det är praktiskt möjligt främja framställningen av och tillgången till program av europeiskt ursprung.

Exklusiva rättigheter till tv-sändningar

9 § De som sänder tv och som innehar den exklusiva rätten till en tv-sändning från ett svenskt eller utländskt evenemang som är av särskild vikt för det svenska samhället får inte, om de sänder evenemanget, utnyttja rättigheten på ett sådant sätt att en väsentlig del av allmänheten i Sverige utestängs från möjligheten att i fri tv se evenemanget i direktsändning eller, om det finns saklig grund för det, med en mindre tidsförskjutning. De evenemang som avses är sådana som inträffar högst en gång om året och som intresserar en bred allmänhet i Sverige.

Om Europeiska kommissionen genom en underrättelse i Europeiska unionens officiella tidning har förklarat att ett evenemang är av särskild vikt för samhället i en annan EES-stat, får de som sänder tv och som innehar den exklusiva rätten att sända evenemanget till den staten inte, om de sänder evenemanget, utnyttja rättigheten på ett sådant sätt att en väsentlig del av allmänheten i den staten utestängs från möjligheten att se evenemanget i fri tv på ett sätt som närmare anges i underrättelsen.

Om någon för att uppfylla skyldigheten enligt första eller andra stycket erbjuder någon annan att sända evenemanget i tv ska detta göras på skäliga villkor.

Regeringen meddelar föreskrifter om vilka evenemang som är av särskild vikt för det svenska samhället.

Korta utdrag från evenemang av stort allmänintresse

10 § I 48 a § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk finns bestämmelser om när ett programföretag i en EES-stat i sina allmänna nyhetssändningar får använda utdrag ur en tv-sändning från ett evenemang av stort allmänintresse som ett annat programföretag sänder med ensamrätt.

Krav på sändningsbeteckning för tv-sändningar och sökbar text-tv

11 § Den som sänder tv eller sökbar text-tv enligt denna lag ska använda en sådan beteckning för sina sändningar som har godkänts av Myndigheten för radio och tv.

Beteckningen ska i tv-sändning anges minst en gång varje sändningstimme eller, om detta inte är möjligt, mellan programmen. I sökbar text-tv ska beteckningen anges löpande.

Krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

12 § En leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv på något annat sätt än genom tråd ska utforma tjänsten på ett sådant sätt att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Det ska göras i den omfattning som beslutas av regeringen, om verksamheten finansieras med radio- och tv-avgiften enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio- och TV i allmänhetens

tjänst, och av Myndigheten för radio och tv i övriga fall. Ett sådant beslut ska gälla för viss tid.

Vid bestämmande av hur och i vilken omfattning tjänsten ska göras tillgänglig för personer med funktionsnedsättning ska leverantörens finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster beaktas.

6 kap. Produktplacering

Förbud mot att sända program där det förekommer produktplacering

1 § Det är förbjudet att sända program i tv eller tillhandahålla program i beställ-tv där det förekommer produktplacering, om något annat inte följer av 2 §.

2 § Trots förbudet i 1 § får leverantörer av medietjänster på de villkor som anges i 3 och 4 §§ sända filmer, tv-serier, sportprogram och lätta underhållningsprogram där det förekommer produktplacering.

Första stycket gäller dock inte program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år och inte heller program där det förekommer produktplacering av

1. alkoholdrycker och tobaksvaror,
2. andra produkter som kommer från företag vars huvudsakliga verksamhet är att tillverka eller sälja alkoholdrycker eller tobaksvaror, eller
3. receptbelagda läkemedel och sådan medicinsk behandling som bara är tillgänglig efter ordination.

Krav på program där det förekommer produktplacering

3 § Program där det förekommer produktplacering får sändas bara om programmet på ett otillbörligt sätt inte gynnar kommersiella intressen enligt 5 kap. 5 § första stycket 1 eller 2.

Information om produktplacering

4 § När det förekommer produktplacering i ett program ska tittarna informeras om det i början och i slutet av programmet och när programmet börjar igen efter ett avbrott för annonser.

Informationen ska endast bestå av en neutral upplysning om att det förekommer produktplacering och om den vara eller tjänst som har placerats i programmet.

7 kap. Sponsring

Program som inte får sponsras

1 § Program i tv-sändning, sökbar text-tv eller i beställ-tv som huvudsakligen handlar om nyheter eller innehåller nyhetskommentarer får inte sponsras.

Vem som inte får sponsra program

2 § Program i tv-sändning, sökbar text-tv eller i beställ-tv får inte sponsras av någon vars huvudsakliga verksamhet är att tillverka eller sälja alkoholdrycker eller tobaksvaror.

Begränsningar för läkemedelsföretag

3 § Om ett läkemedelsföretag sponsrar ett program i en tv-sändning, sökbar text-tv eller i beställ-tv, får sponsringen bara främja företagets namn eller anseende men inte receptbelagda läkemedel och sådan medicinsk behandling som bara är tillgänglig efter ordination.

När sponsringsmeddelanden ska lämnas

4 § När en leverantör av medietjänster tillhandahåller ett sponsrat program i en tv-sändning eller i beställ-tv ska leverantören ange att programmet är sponsrat och vem som har bidragit till finansieringen. Det ska göras genom att ett sponsringsmeddelande lämnas i början och i slutet av programmet eller vid ett av dessa tillfällen.

I sökbar text-tv ska ett sådant meddelande lämnas löpande.

Om bara en klart avgränsad del av ett program är sponsrad, ska sponsringsmeddelandet lämnas i början eller i slutet av den delen. Ett sådant meddelande förutsätter dock att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

När sponsringsmeddelanden får lämnas

5 § I tv-sändning får, utöver vad som följer av 4 §, sponsringsmeddelanden lämnas

1. i början och i slutet av ett program, om ett meddelande har lämnats enligt 4 § tredje stycket,
2. i pauser i sportprogram där det förekommer längre pauser och i program som är föreställningar eller evenemang med pauser för publiken,
3. i samband med att sändningen övergår från en programtjänst till en annan,
4. vid växlingar mellan sändning från evenemang och studiosändning, och
5. i samband med annonsavbrott.

Första stycket gäller bara om sponsringsmeddelandet kan lämnas på ett sådant sätt att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

6 § I beställ-tv får, utöver vad som följer av 4 §, sponsringsmeddelanden lämnas om det kan göras utan att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

Hur ett sponsringsmeddelande ska utformas

7 § Ett sponsringsmeddelande i tv-sändning, sökbar text-tv eller beställ-tv ska innehålla sponsorns namn, logotyp eller något annat kännetecken för sponsorn. Meddelandet får inte innehålla säljfrämjande inslag.

Sponsringsmeddelande med delad skärm

8 § Ett sponsringsmeddelande får sändas med delad skärm i de fall som anges i 4 och 5 §§, om det kan göras utan att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

8 kap. Reklam och andra annonser m.m.

Annonstid för tv-sändningar

1 § Annonser får sändas i tv under högst tolv minuter per timme mellan hela klockslag.

Programtjänster som uteslutande är avsedda för försäljningsprogram får dock sändas i tv, under förutsättning att sändningstiden är minst femton minuter.

2 § Den sammanlagda annonstiden i tv-sändningar får vid ett givet tillfälle inte understiga en minut sedan sändningstiden för annonssignaturen enligt 5 § har räknats bort.

Program som inte får avbrytas av annonser

3 § I tv-sändningar får program som innehåller gudstjänster eller program som huvudsakligen riktar sig till barn under tolv år inte avbrytas av annonser.

I beställ-tv får program som huvudsakligen riktar sig till barn under tolv år inte avbrytas av annonser.

När program får avbrytas av annonser

4 § Andra program i tv-sändningar än sådana som avses i 3 § första stycket får avbrytas av annonser bara om avbrottet – med hänsyn till naturliga avbrott i programmet och programmets längd och karaktär – inte påverkar programmets integritet och värde eller kränker rättighetshavarnas rättigheter.

Sändning av biografifilmer, filmer producerade för tv – utom tv-serier och dokumentärprogram – och nyhetsprogram får, under förutsättning att kraven i första stycket är uppfyllda, avbrytas för annonser en gång varje tablålagd period på minst trettio minuter.

Annonssignatur

5 § Före och efter varje tillhandahållande av annonser i tv-sändningar och i beställ-tv ska det sändas en särskild signatur som tydligt skiljer

annonserna från övriga tjänster. Signaturen ska bestå av både ljud och bild. I sökbar text-tv, försäljningsprogram och vid annonsering med delad skärm ska signaturen alltid vara löpande. Den behöver dock bara anges i bild.

I fråga om tv-sändningar som regeringen lämnar tillstånd till får regeringen medge undantag från skyldigheten enligt första stycket och kravet på kortaste annonstid enligt 2 §. Undantag får även medges av Myndigheten för radio och tv i fråga om sändningar av program som myndigheten lämnar tillstånd till.

Bestämmelser om reklamidentifiering finns i 9 § marknadsföringslagen (2008:486).

Uppgift om i vems intresse en annons sänds

6 § Av en annons som inte är reklam och som förekommer i tv-sändning, sökbar text-tv eller beställ-tv ska det framgå i vems intresse den sänds.

Reklam och barn

7 § Reklam i tv-sändningar, sökbar text-tv och beställ-tv får inte syfta till att fånga uppmärksamheten hos barn under tolv år.

I tv-sändningar och i beställ-tv får reklam inte heller förekomma omedelbart före eller efter ett program eller en del av ett program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år.

Personer som inte får förekomma i reklam och andra annonser

8 § I reklam i tv-sändningar, sökbar text-tv och beställ-tv får det inte förekomma personer eller figurer som spelar en framträdande roll i program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år.

9 § I annonser i tv-sändningar, sökbar text-tv och beställ-tv får det inte förekomma personer som spelar en framträdande roll i program som huvudsakligen handlar om nyheter och nyhetskommentarer.

Annonsering med delad skärm

10 § Annonsering med delad skärm får förekomma i tv-sändning som består av direktsänt evenemang som pågår utan avbrott. Annonsering i form av egenreklam med delad skärm får förekomma även i andra tv-sändningar.

Annonsering med delad skärm får förekomma i beställ-tv.

Annonsering med delad skärm får inte förekomma om det gör att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks.

Första stycket gäller även vid återutsändning av ett program i oförändrat skick i tv-sändning.

Virtuell annonsering

11 § Virtuell annonsering får förekomma i sportevenemang i tv-sändningar och i beställ-tv om annonseringen inte

1. är mer framträdande än den annonsering som normalt förekommer på platsen eller på något annat sätt inverkar störande på tittarnas möjligheter att uppfatta programmet, eller

2. innebär att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks.

Före och efter varje tillhandahållande av program som innehåller virtuell annonsering ska leverantören av medietjänster på lämpligt sätt upplysa om att sådan annonsering förekommer. Informationen ska endast bestå av en neutral upplysning om att det förekommer virtuell annonsering i programmet.

Bestämmelserna i 7–9 §§ ska tillämpas vid virtuell annonsering.

Elektroniska företagsskyltar

12 § I sportprogram och i tävlingsprogram i tv-sändningar och i beställ-tv får namnet på eller logotypen för det eller de företag som tillhandahållit den utrustning eller de tjänster som är nödvändiga för att producera information om resultat, matchställning eller dylikt fogas in i tv-bilden elektroniskt om följande villkor uppfylls:

1. Namnet eller logotypen visas i samband med leveransen av den information som företaget i fråga tillhandahållit.

2. Programföretaget eller leverantören av beställ-tv får inte någon ersättning för visningen.

3. Företagsnamnet eller logotypen förenas inte med ljud och tar bara upp en liten del av bilden.

4. Företagsnamnet eller logotypen visas i rimlig omfattning.

Reklam för alkohol och tobak

13 § Bestämmelser om förbud mot reklam för alkoholdrycker och tobaksvaror finns i 4 kap. 10 § alkohollagen (1994:1738) och i 14 § tobakslagen (1993:581).

Reklam för läkemedel och medicinsk behandling

14 § Reklam för medicinsk behandling som bara är tillgänglig efter ordination får inte förekomma i tv-sändningar, sökbar text-tv och beställ-tv.

Försäljningsprogram för läkemedel eller för medicinsk behandling får inte förekomma i tv-sändningar, sökbar text-tv och beställ-tv.

Bestämmelser om förbud mot vissa slag av marknadsföring av läkemedel finns i läkemedelslagen (1992:859). Av läkemedelslagen följer att bestämmelserna övervakas av Läkemedelsverket.

Reklamförbud för lokala kabelsändarorganisationer

15 § En lokal kabelsändarorganisation får inte sända reklam.

Undantag för egenreklam

16 § Bestämmelserna i 1, 2, 5, 7–9 och 15 §§ gäller inte för sådan reklam som en leverantör av medietjänster gör för sin programverksamhet.

9 kap. Vidaresändningar i kabelnät

Skyldighet att vidaresända program

1 § Den som äger eller på annat sätt förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av tv-sändningar till allmänheten genom tråd ska, om ett betydande antal hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot tv-sändningar, se till att de boende i de anslutna hushållen kan ta emot tv-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som kan tas emot i området utan villkor om särskild betalning.

Skyldigheten gäller bara för tv-sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det ska ingå nyheter. En sådan sändningsplikt gäller bara om förutsättningarna för vidaresändning enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är uppfyllda.

Tv-sändningar enligt första stycket ska kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller även tv-sändningar som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd.

Antalet programtjänster som omfattas av sändningsplikten

2 § Sändningsplikten enligt 1 § omfattar inte fler än fyra programtjänster som sänds samtidigt av en tillståndshavare vars verksamhet finansieras med radio- och tv-avgiften enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst.

Teknik som ska användas vid vidaresändning

3 § I nät där tv sänds med både analog och digital teknik ska vidaresändning ske med analog teknik av minst två programtjänster som avses i 2 §, om de sänds eller har sänts ut med analog teknik. I övrigt får vidaresändning ske med digital teknik.

Undantag från sändningsplikten

4 § Sändningsplikten enligt 1 § första och andra styckena omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidare-sändning enligt 4 kap. 7 §.

Sändningsutrymme för tv-program från lokala kabelsändarorganisationer

5 § Den som äger eller på annat sätt förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av tv-sändningar till allmänheten genom tråd och som minst 100 av de hushåll som är anslutna till nätet använder som sitt huvudsakliga medel att ta emot tv-sändningar ska, kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av tv-program från en eller flera lokala kabelsändarorganisationer som har förordnats av Myndigheten för radio och tv. Skyldigheten gäller i varje kommun där de har ett sådant kommunikationsnät.

I nät där tv sänds med både analog och digital teknik ska utrymme för sändningar av en lokal kabelsändarorganisation tillhandahållas med både analog och digital sändningsteknik.

Krav på lokala kabelsändarorganisationer

6 § En lokal kabelsändarorganisation ska vara en sådan juridisk person som har bildats för att bedriva lokala kabelsändningar och som kan antas låta olika intressen och meningsriktningar komma till tals i sin verksamhet.

En lokal kabelsändarorganisation ska i sin sändningsverksamhet sträva efter vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

Ett förordnande som lokal kabelsändarorganisation gäller i högst tre år.

Möjlighet till dispens

7 § Myndigheten för radio och tv får i enskilda fall besluta om undantag från skyldigheterna enligt 1–5 §§, om det finns särskilda skäl till det.

Ljudradiosändningar

10 kap. Krav på tillstånd

När det krävs tillstånd

1 § För att sända ljudradioprogram med hjälp av radiovågor krävs tillstånd enligt denna lag om

1. sändningen sker på frekvenser under 30 megahertz som enligt internationella överenskommelser som Sverige omfattas av är avsedda för rundradiosändningar, eller

2. sändningen sker på frekvenserna 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz eller 470–790 megahertz.

2 § Tillstånd enligt 1 § krävs inte för sändningar som är särskilt anpassade för synskadade personer och som äger rum under högst fyra timmar om dygnet från radiosändare som används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt denna lag.

3 § Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

11 kap. Tillstånd att sända andra ljudradioprogram än närradio och kommersiell radio

Vem som ger tillstånd

1 § Tillstånd att sända ljudradioprogram meddelas av regeringen om sändningsverksamheten finansieras med radio- och tv-avgiften enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst. Regeringen meddelar också tillstånd att sända ljudradio till utlandet.

Myndigheten för radio och tv får ge tillstånd att under en begränsad tid om högst två veckor sända ljudradioprogram som inte är närradio eller kommersiell radio. Myndigheten får besluta att 14 och 15 kap. inte ska tillämpas på sändningar som sker med stöd av ett sådant tillstånd.

Om det finns särskilda skäl, får regeringen ge tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller kommersiell radio.

Innebörden av tillstånd av regeringen

2 § Ett tillstånd av regeringen att sända ljudradioprogram innebär en rätt att samtidigt sända det antal programtjänster i varje område under den del av dygnet som anges i tillståndet.

Tillståndsvillkor

3 § Ett tillstånd att sända andra ljudradioprogram än närradio och kommersiell radio får förenas med villkor som anges i 4 kap. 8, 10 och 11 §§.

Ett tillstånd får dessutom förenas med villkor om skyldighet att

1. sända till hela landet eller till en viss del av landet,
2. sända under en viss minsta tid,
3. samtidigt sända ett visst minsta antal program i varje område,
4. bereda utrymme för sändningar som är särskilt anpassade för synskadade enligt 10 kap. 2 § och utforma sändningarna på ett sådant sätt att de blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning,
5. bereda utrymme för sändningar som sker med stöd av tillstånd av regeringen,
6. använda en viss sändningsteknik,
7. samverka med andra tillståndshavare i tekniska frågor för att främja tillgänglighet och konkurrens,
8. använda vissa radiosändare,

9. ta hänsyn till ljudradions särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen,

10. iaktta bestämmelsen om beriktigande i 5 kap. 4 § första stycket,

11. sända genmälen,

12. i sändningsverksamheten respektera den enskildes privatliv,

13. sända ett mångsidigt programutbud,

14. regionalt sända och producera program,

15. kostnadsfritt sända meddelanden som är av vikt för allmänheten, om en myndighet begär det,

16. utforma sändningarna på ett sådant sätt att de inte bara kan tas emot av en begränsad del av allmänheten i sändningsområdet, och

17. utarbeta en beredskapsplan för verksamheten under höjd beredskap och vid fredstida krissituationer samt lämna planen till regeringen och till den myndighet som regeringen bestämmer.

Tillståndens giltighetstid

4 § Ett tillstånd som beviljats av regeringen att sända ljudradioprogram ska gälla för en viss tid som bestäms av regeringen.

Ett tillstånd som har beviljats för en tid av minst fyra år förlängs med oförändrade villkor med ytterligare fyra år, om tillståndshavaren önskar det och regeringen inte senast två år före tillståndstidens utgång har meddelat att tillståndet inte kommer att förlängas eller att regeringen önskar förändra villkoren.

Yttrande över tillståndsvillkor

5 § Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som regeringen eller Myndigheten för radio och tv avser att förena med tillståndet.

Beslut om tillstånd får inte innehålla andra programrelaterade villkor än de som den sökande har godtagit.

12 kap. Tillstånd att sända närradio

Vem som ger tillstånd

1 § Myndigheten för radio och tv ger tillstånd att sända närradio.

Möjligheter att sända närradio

2 § Om en sådan sammanslutning som kan få tillstånd enligt 4 § så önskar och det är tekniskt möjligt, ska det finnas en möjlighet att sända närradioprogram i en kommun.

Om det finns särskilda skäl, får det samtidigt sändas mer än ett närradioprogram i kommunen.

Sändningsområden

3 § Sändningsområden för närradio ska omfatta högst en kommun. Utanför storstadsområdena bör det eftersträvas att sändningarna kan tas emot i hela kommunen.

Myndigheten för radio och tv får besluta om större sändningsområden än en kommun, om det finns särskilda skäl.

Vilka sammanslutningar som kan få tillstånd

4 § Ett tillstånd att sända närradio kan bara ges till följande juridiska personer, nämligen

1. ideella föreningar som har anknytning till sändningsområdet,
2. registrerade trossamfund och registrerade organisatoriska delar av registrerade trossamfund som har anknytning till sändningsområdet,
3. närradioföreningar.

Vid bedömningen av om en ideell förening har anknytning till sändningsområdet ska det särskilt beaktas var

1. föreningens studio och övriga lokaler för verksamheten är belägna,
2. ansvarig utgivare och föreningens styrelsemedlemmar är bosatta, och
3. föreningsstämma och styrelsemöten hålls.

Krav på utgivare

5 § Tillstånd att sända närradio får ges först efter det att sammanslutningen har anmält vem som har utsetts till utgivare enligt yttrandefrihetsgrundlagen.

Förbud mot att inneha tillstånd

6 § Ett tillstånd att sända närradio får inte ges till någon som har tillstånd att sända kommersiell radio.

Sändningstillståndet gäller inte om tillståndshavaren får tillstånd att sända kommersiell radio. Tillståndet att sända närradio upphör då från och med den dag sändningar får ske med stöd av tillståndet att sända kommersiell radio.

Sändningstider

7 § Om tillståndshavarna inte kan enas om fördelningen av sändningstid, bestämmer Myndigheten för radio och tv sändningstiderna. Detsamma gäller om en tillståndshavare begär att myndigheten ska fastställa sändningsschemat i sin helhet.

Den tillståndshavare som bedöms ha störst intresse av att sända vid en viss tidpunkt ska ges förtur.

Myndigheten för radio och tv:s beslut om sändningstid gäller tills ett nytt beslut fattas av myndigheten eller tills en tillståndshavare eller närradioförening skriftligen underrättar myndigheten om att tillståndshavarna enats om en annan sändningstid.

8 § Myndigheten för radio och tv får besluta att en sändningstid inte får användas av någon annan under en tid av högst tre månader om en innehavare av ett tillstånd att sända närradio, som har fått ett föreläggande vid vite enligt denna lag, avstår sändningstid eller avsäger sig sitt sändningstillstånd.

En sändare för närradio får inte användas för andra sändningar som det krävs tillstånd för enligt denna lag.

Tillståndens giltighetstid

9 § Tillstånd att sända närradio gäller för en viss tid.

13 kap. Tillstånd att sända kommersiell radio

Vem som ger tillstånd

1 § Tillstånd att sända kommersiell radio ges av Myndigheten för radio och tv.

Sker sändningarna med analog teknik ska 2–20 §§ tillämpas. Om sändningarna sker med digital teknik, ska 21–28 §§ tillämpas. I 29–31 §§ finns gemensamma bestämmelser som tillämpas på båda slagen av sändningar.

Analog kommersiell radio

Sändningsområden

2 § Myndigheten för radio och tv ska bestämma sändningsområdenas omfattning för analog kommersiell radio med hänsyn till

1. vad som är tekniskt möjligt att nå från sändare med lämpligt läge,
2. hur möjligheterna att ta emot sändningar påverkas i andra områden, och
3. vad som är naturliga lokala intresseområden.

Sändningsområdena ska utformas så att ett stort antal tillstånd kan ges. Flera tillstånd kan ges för samma sändningsområde.

3 § Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio innebär rätt att bedriva sådana sändningar som kan tas emot med god hörbarhet inom det sändningsområde som anges i tillståndet.

Vem som kan få tillstånd

4 § Tillstånd att sända analog kommersiell radio får endast ges till en fysisk eller juridisk person som har finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndsperioden.

Staten, landstingen och kommunerna får inte inneha tillstånd att sända analog kommersiell radio, varken direkt eller indirekt genom

1. ett företag i vilket ett eller flera sådana subjekt har en del som för dem gemensamt motsvarar minst tjugo procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal har ett bestämmande inflytande, eller
2. ett företag som enligt 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) är ett dotterföretag till ett företag som avses i 1.

5 § Ingen får ha mer än ett tillstånd att sända analog kommersiell radio inom ett sändningsområde, om det inte finns särskilda skäl.

Ansökan

6 § Myndigheten för radio och tv ska meddela när ett tillstånd att sända analog kommersiell radio blir ledigt. Myndigheten ska ange sista dag för att ansöka om tillståndet, första dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet och sändningsområdets omfattning.

I en ansökan om tillstånd att sända analog kommersiell radio ska den sökande ange det belopp denne är villig att betala i sändningsavgift. Sändningsavgiften ska anges som ett engångsbelopp för hela tillståndsperioden.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Myndigheten för radio och tv meddelar föreskrifter om ansökningsförfarandet och vad en ansökan ska innehålla.

Parters rätt att få del av uppgifter

7 § I ett ärende enligt 6 § ska bestämmelserna i 17 § förvaltningslagen (1986:223) om rätt för parter att få del av uppgifter inte tillämpas på uppgifter som endast rör någon annan sökande.

Vem ska ges tillstånd

8 § Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio ska ges till den som uppfyller kraven i 4 § och som har angett den högsta sändningsavgiften av de sökande.

Har två sökande angett samma belopp ska tillståndet fördelas mellan dem genom lottdragning.

Villkor

9 § Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio får förenas med villkor som avser skyldighet att

1. sända program i en viss del av sändningsområdet eller som når en viss del av befolkningen inom området,
2. sända under en viss minsta tid,
3. använda en viss sändningsteknik och att samarbeta med andra tillståndshavare i tekniska frågor, och
4. använda en viss teknik för sådan inspelning som avses i 16 kap. 11 §.

Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som Myndigheten för radio och tv avser att förena med tillståndet.

Betalning av sändningsavgift

10 § Den som har fått tillstånd att sända analog kommersiell radio ska betala den sändningsavgift som angetts i ansökan om det lediga tillståndet.

11 § Skyldigheten att betala sändningsavgift gäller från och med den dag sändningarna får bedrivas med stöd av tillståndet att sända analog kommersiell radio.

Ränta

12 § Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) ska betalas på sändningsavgift från och med den dag som anges i 11 §.

När betalning anses fullgjord

13 § Sändningsavgift och ränta betalas genom insättning på ett särskilt konto som Myndigheten för radio och tv anvisar. Betalning ska anses ha fullgjorts den dag beloppet har bokförts på det särskilda kontot.

Verkställighet

14 § Beslut om sändningsavgift och ränta får verkställas om avgiften eller räntan är obetald och förfallen till betalning. För sådan avgift och ränta tillämpas 12 kap. 6 § första stycket, 7 §, 12 § första stycket och 13 § samt 20 kap. skattebetalningslagen (1997:483).

Delägare i handelsbolag

15 § Myndigheten för radio och tv beslutar om ansvar när det gäller sändningsavgift för delägare i handelsbolag enligt 2 kap. 20 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Om beslut enligt första stycket har fattats, ska vad som sägs om tillståndshavare gälla ansvarig delägare och vad som sägs om sändningsavgift gälla för belopp som delägare är betalningsskyldig för.

Anstånd att betala sändningsavgift och ränta

16 § Om det finns särskilda skäl, får Myndigheten för radio och tv meddela anstånd med betalning av sändningsavgift och ränta.

Överlåtelse av tillstånd

17 § Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio får överlåtas om Myndigheten för radio och tv medger det. Sådant medgivande ska dock inte lämnas om förvärvaren inte skulle ges tillstånd att sända enligt 4 § andra stycket.

Om förvärvaren redan har ett tillstånd i samma sändningsområde som det tillstånd vilket överlåtelsen avser, direkt eller indirekt genom företag förvärvaren har del i som motsvarar minst tjugo procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande i, får överlåtelse medges endast om det finns särskilda skäl.

En överlåtelse som inte medges är utan verkan.

18 § Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter beslutet om medgivande.

Om ett föreläggande enligt 17 kap. 11 § 3 eller 8 har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den nye innehavaren. Myndigheten för radio och tv ska i samband med att den medger överlåtelse underrätta den nye innehavaren om detta. Om innehavaren inte underrättas gäller inte föreläggandet.

Om sändningsavgift har betalats och tillståndet upphör att gälla

19 § En tillståndshavare som överlåter sitt tillstånd har inte rätt att återfå någon del av den sändningsavgift som har betalats. Detsamma gäller om ett tillstånd

1. återkallas på begäran av tillståndshavaren enligt 30 §,
2. upphör att gälla enligt 31 § till följd av att tillståndshavaren försätts i konkurs, träder i likvidation eller avlider, eller
3. återkallas av Myndigheten för radio och tv enligt 18 kap. 5 §.

20 § Sändningsavgift enligt denna lag omfattas av lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter.

Digital kommersiell radio

Sändningsutrymme

21 § Regeringen beslutar vilket sändningsutrymme som i olika delar av landet får upplåtas för digital kommersiell radio.

Vem som kan få tillstånd

22 § Tillstånd att sända digital kommersiell radio får endast ges till en fysisk eller juridisk person som

1. har finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndsperioden, och
2. är beredd att samverka med övriga tillståndshavare i tekniska frågor.

Tillstånd får inte lämnas till sådana subjekt som anges i 4 § andra stycket.

Ansökan

23 § Myndigheten för radio och tv ska meddela när ett tillstånd att sända digital kommersiell radio blir ledigt. Myndigheten ska ange sista dag för att ansöka om tillståndet, första dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet och sändningsområdets omfattning.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Myndigheten för radio och tv meddelar föreskrifter om ansökningsförfarandet och vad en ansökan ska innehålla.

Avgifter

24 § Myndigheten för radio och tv får ta ut en avgift av den som hos myndigheten ansöker om tillstånd att sända digital kommersiell radio eller medgivande till överlåtelse av ett sådant tillstånd.

Avgiften ska motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendena.

Vad som ska beaktas vid tillståndsgivningen

25 § Myndigheten för radio och tv ska vid fördelningen av tillstånd för digital kommersiell radio beakta att utrymmet för sådana sändningar kan tas i anspråk

1. för olika programtjänster så att sändningarna kommer att tilltala olika intressen och smakriktningar,
2. för såväl nationella som lokala och regionala programtjänster, och
3. av flera av varandra oberoende programföretag.

Tillståndsvillkor

26 § Utöver de villkor som anges i 9 § får ett tillstånd att sända digital kommersiell radio förenas med villkor som avser skyldighet att

1. sända ett mångsidigt programutbud,
2. utforma sändningarna på ett sådant sätt att de blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, och
3. inte förändra ägarförhållandena och inflytandet i det företag som innehar tillståndet mer än i begränsad omfattning.

Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som Myndigheten för radio och tv avser att förena med tillståndet. Ett beslut om tillstånd får inte innehålla andra programrelaterade villkor än de som den sökande godtagit.

Överlåtelse av tillstånd

27 § Ett tillstånd att sända digital kommersiell radio får överlåtas om Myndigheten för radio och tv medger det. Sådant medgivande får bara lämnas om

1. förvärvaren uppfyller förutsättningarna i 22 §,

2. överlåtelsen inte för med sig att ägarkoncentrationen bland dem som har tillstånd att sända digital kommersiell radio ökar i mer än begränsad omfattning, och

3. överlåtelsen medför en påtaglig minskning av mångfalden i utbudet av tillståndspliktiga programtjänster.

En överlåtelse som inte medges är utan verkan.

28 § Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter beslutet om medgivande.

Om ett föreläggande enligt 17 kap. 11 § 3 eller 8 har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den nya innehavaren. Myndigheten för radio och tv ska i samband med att den medger överlåtelsen underrätta den nya innehavaren om detta. Om den nya innehavaren inte underrättas, gäller inte föreläggandet.

Gemensamma bestämmelser

Tillståndens giltighetstid

29 § Ett tillstånd att sända kommersiell radio gäller i åtta år.

Om det finns särskilda skäl, får Myndigheten för radio och tv besluta att ett tillstånd ska gälla för kortare tid.

Begäran om återkallelse av tillstånd

30 § Om en tillståndshavare begär att tillståndet ska återkallas, upphör tillståndet att gälla den dag en sådan begäran kommit in till Myndigheten för radio och tv eller den senare dag som tillståndshavaren angett i sin begäran.

Tillståndets upphörande vid konkurs, likvidation och dödsfall

31 § Försätts en tillståndshavare i konkurs eller träder i likvidation upphör tillståndet att gälla tre månader efter beslutet om konkurs respektive likvidation. Avlider en tillståndshavare upphör tillståndet att gälla tre månader efter dödsfallet.

Har en begäran om medgivande till överlåtelse av tillståndet kommit in till Myndigheten för radio och tv innan tillståndet upphört att gälla enligt första stycket ska begäran prövas enligt 17 §, om tillståndet avser analog kommersiell radio, eller enligt 27 § om tillståndet avser digital kommersiell radio.

14 kap. Innehållet i ljudradiosändningar

Allmänna krav

1 § Den som sänder ljudradioprogram med tillstånd av regeringen ska se till att programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

Otillbörligt kommersiellt gynnande

2 § Ljudradioprogram som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Programmet får inte

1. uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller
2. framhäva en vara eller en tjänst på ett otillbörligt sätt.

Åsiktsannonsering

3 § I sändningar för vilka villkor om opartiskhet gäller får det inte förekomma meddelanden som sänds på uppdrag av någon annan och som syftar till att vinna stöd för politiska eller religiösa åsikter eller åsikter i intressefrågor på arbetsmarknaden.

Att sådana meddelanden ska definieras som annonser framgår av 3 kap. 1 §.

Programutbud i närradioförening

4 § En närradioförenings programutbud får bara innehålla

1. sändningar från evenemang av gemensamt intresse för tillståndshavarna,
2. information, i begränsad omfattning, om kommunal verksamhet,
3. uppgifter om program och programtider samt andra upplysningar om närradioverksamheten på orten, och
4. provsändningar av program, framställda av juridiska personer som är behöriga att få tillstånd att sända närradio, i varje enskilt fall under högst tre månader.

Varningsmeddelanden i kommersiell radio

5 § Varningsmeddelanden som är av vikt för allmänheten och som ska skydda människor, egendom eller miljö ska sändas kostnadsfritt i kommersiell radio, om en myndighet begär det.

Krav på svenska program i sändningar som sker med stöd av tillstånd av regeringen

6 § Ljudradiosändningar som sker med stöd av tillstånd av regeringen ska, om det inte finns särskilda skäl mot det, i betydande omfattning innehålla program på svenska språket, program med svenska artister och verk av svenska upphovsmän.

Krav på sändningsbeteckning

7 § Den som sänder ljudradioprogram enligt denna lag ska använda en sådan beteckning för sina sändningar som har godkänts av Myndigheten för radio och tv. Beteckningen ska anges minst en gång varje sändningstimme eller, om detta inte är möjligt, mellan programmen.

15 kap. Reklam, andra annonser och sponsring

Annonssignatur

1 § Före och efter varje ljudradiosändning av annonser ska det sändas en särskild signatur som tydligt skiljer annonserna från övriga sändningar.

Regeringen får medge undantag från denna skyldighet i fråga om sändningar som regeringen själv lämnar tillstånd till.

Bestämmelser om reklamidentifiering finns i 9 § marknadsföringslagen (2008:486).

Annonstid för ljudradiosändningar

2 § Annonser i en ljudradiosändning får sändas högst tolv minuter per timme mellan hela klockslag. Om sändningstiden inte omfattar en timme mellan hela klockslag, får annonser sändas under högst femton procent av sändningstiden.

Uppgift om i vems intresse en annons sänds

3 § Av en annons som inte är reklam och som förekommer i ljudradiosändningar ska det framgå i vems intresse den sänds.

Personer som inte får förekomma i reklam och andra annonser

4 § I annonser i ljudradiosändningar får det inte förekomma personer som spelar en framträdande roll i program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer.

Reklam för alkohol och tobak

5 § Bestämmelser om förbud mot reklam för alkoholdrycker och tobaksvaror finns i 4 kap. 10 § alkohollagen (1994:1738) och i 14 § tobakslagen (1993:581).

Reklam för läkemedel och medicinsk behandling

6 § Bestämmelser om förbud mot vissa slag av marknadsföring av läkemedel finns i läkemedelslagen (1992:859). Av läkemedelslagen följer att bestämmelserna övervakas av Läkemedelsverket.

Undantag för egenreklam

7 § Bestämmelserna i 1 och 2 §§ gäller inte för sådan reklam som den sändande gör för sin egen programverksamhet.

Program som inte får sponsras

8 § Program i ljudradiosändning som huvudsakligen handlar om nyheter eller innehåller nyhetskommentarer får inte sponsras.

Vem som inte får sponsra program

9 § Program i ljudradiosändning får inte sponsras av någon vars huvudsakliga verksamhet är att tillverka eller sälja alkoholdrycker eller tobaksvaror.

När sponsringsmeddelanden ska lämnas

10 § Den som sänder ett sponsrat program i ljudradio ska ange att programmet är sponsrat och vem som har bidragit till finansieringen. Ett sponsringsmeddelande ska lämnas på lämpligt sätt i början och i slutet av programmet eller vid ett av dessa tillfällen.

Sponsringsmeddelandet får inte innehålla säljfrämjande inslag.

Gemensamma bestämmelser

16 kap. Granskning och tillsyn

Justitiekanslerns granskning

1 § Justitiekanslern övervakar genom granskning i efterhand om program som har sänts i tv eller tillhandahållits i beställ-tv innehåller våldsskildringar eller pornografiska bilder i strid med 5 kap. 2 eller 3 §§.

Granskningsnämnden för radio och TV:s granskning

2 § Granskningsnämnden för radio och TV övervakar genom granskning i efterhand om program som har sänts i tv eller ljudradio eller tillhandahållits i beställ-tv står i överensstämmelse med denna lag och de programrelaterade villkor som kan gälla för tjänsterna. Granskningsnämnden för radio och TV övervakar även efterlevnaden av bestämmelserna om tillgänglighet i 5 kap. 12 § om beslutet har meddelats av regeringen.

Sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 4 kap. 7 § ska inte granskas av granskningsnämnden för radio och tv.

Finner Granskningsnämnden för radio och TV att en sändning eller ett tillhandahållande innehåller våldsskildringar eller pornografiska bilder i strid med 5 kap. 2 eller 3 §, ska nämnden göra en anmälan om detta till Justitiekanslern.

Myndigheten för radio och tv:s tillsyn

3 § Myndigheten för radio och tv övervakar att programföretagen följer sådana villkor som har beslutats med stöd av 4 kap. 9 § 1–4,

6–9, 16 och 17, 11 kap. 3 § andra stycket 1–3, 5–8, 16 och 17 samt 13 kap. 9 § och 26 § första stycket 3.

Myndigheten övervakar även efterlevnaden av bestämmelserna om exklusiva rättigheter i 5 kap. 9 § och tillgänglighet i 5 kap. 12 § om beslutet har meddelats av Myndigheten för radio och tv.

Konsumentombudsmannens tillsyn

4 § Bestämmelserna om reklam i 8 kap. 7 § första stycket, 8 och 9 §§, 14 § första och andra styckena och 15 kap. 4 § övervakas av Konsumentombudsmannen.

Redovisning av europeiska produktioner

5 § Den som sänder tv på annat sätt än genom tråd ska vartannat år, med början 2011, till Myndigheten för radio och tv redovisa hur stor andel av verksamheten som utgjorts av sådana program som avses i 5 kap. 7 § första stycket.

6 § Den som tillhandahåller beställ-tv på annat sätt än genom tråd ska vart fjärde år, med början 2011, till Myndigheten för radio och tv redovisa vad som har gjorts för att främja framställningen av och tillgången till europeiska produktioner enligt 5 kap. 8 §.

Upplysningsskyldighet för den som sänder tv-program över satellit

7 § På begäran av Myndigheten för radio och tv ska den som sänder tv-program över satellit lämna upplysningar om vem som äger företaget och på vilket sätt verksamheten finansieras.

Upplysningsskyldighet för satellitentreprenörer

8 § På begäran av Myndigheten för radio och tv ska en satellitentreprenör lämna upplysningar om vem som är uppdragsgivare, dennes adress, programtjänstens beteckning och hur sändningen över satellit sker.

Upplysningsskyldighet för den som bedriver tillståndspliktig verksamhet

9 § På begäran av Myndigheten för radio och tv eller Konsumentombudsmannen ska den som bedriver verksamhet som är tillståndspliktig enligt lagen lämna myndigheterna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen av att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen och de villkor och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Upplysningsskyldighet i övrigt

10 § På begäran av Myndigheten för radio och tv ska den som bedriver verksamhet enligt denna lag lämna de upplysningar som behövs för att

myndighetens granskningsnämnd för radio och tv ska kunna bedöma storleken av den särskilda avgiften enligt 17 kap. 6 §.

Skyldighet att tillhandahålla inspelade program

11 § Den som i enlighet med 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden har spelat in ett program, ska på begäran av Myndigheten för radio och tv eller Konsumentombudsmannen utan kostnad lämna en sådan inspelning till myndigheten.

Redovisningsskyldighet för den som har tillstånd att sända kommersiell radio

12 § Den som fått tillstånd att sända digital kommersiell radio ska årligen till Myndigheten för radio och tv redovisa hur de skyldigheter som avses i 13 kap. 26 § första stycket 1 och 2 har uppfyllts.

Underrättelse för den som förvärvat exklusiva rättigheter

13 § Den som har förvärvat den exklusiva sändningsrätten till ett sådant evenemang som anges i 5 kap. 9 § ska omedelbart underrätta Myndigheten för radio och tv om det.

Om Granskningsnämnden för radio och TV

14 § Granskningsnämnden för radio och TV består av en ordförande och sex andra ledamöter. För ledamöterna finns ersättare till det antal regeringen bestämmer. Minst en av ledamöterna eller ersättarna ska vara vice ordförande. Ordföranden och vice ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare.

Granskningsnämnden för radio och TV är beslutför med ordföranden eller en vice ordförande och ytterligare tre ledamöter. Ärenden som uppenbart inte är av större vikt eller principiell betydelse får dock avgöras av ordföranden eller en vice ordförande. Regeringen får föreskriva att en tjänsteman vid Myndigheten för radio och tv ska ha rätt att fatta beslut på granskningsnämndens vägnar, dock inte beslut som innebär att leverantören av medietjänster brustit vid tillämpningen av denna lag eller de villkor som gäller för tjänsten.

Om det vid en överläggning i Granskningsnämnden för radio och TV kommer fram skiljaktiga meningar, tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken.

Samarbete mellan myndigheter

15 § En behörig myndighet i Sverige får kontakta en behörig myndighet i en annan EES-stat för att uppmana ett programföretag som är etablerat i den andra EES-staten och vars tv-sändning helt eller huvudsakligen är riktad mot Sverige och strider mot 6 kap. 2 § andra stycket 1 eller 2 eller

7 kap. 2 § när det gäller alkoholdrycker, 8 kap. 7 eller 8 §, eller 4 kap. 10 § alkohollagen (1994:1738) att följa bestämmelsen.

Om programföretaget inte följer uppmaningen i första stycket, får myndigheten vidta åtgärder mot programföretaget enligt 16 kap. 10 §, 17 kap. 5 och 6 samt 29 och 48 §§ marknadsföringslagen (2008:486) om programföretaget i fråga har etablerat sig i landet i syfte att kringgå de strängare bestämmelser som skulle ha gällt om det var etablerat i det land vars myndighet ingriper. Myndigheten får inte vidta åtgärderna förrän den har underrättat Europeiska kommissionen och den berörda medlemsstaten samt kommissionen har fastställt att åtgärderna är förenliga med unionsrätten.

16 § En behörig myndighet i Sverige ska, om en behörig myndighet i en annan EES-stat har lämnat en motiverad begäran, uppmana ett programföretag under svensk jurisdiktion att följa den andra EES-statens bestämmelser om

1. programföretaget tillhandahåller en tv-sändning som helt eller huvudsakligen är riktad mot den andra EES-statens, och

2. det är fråga om överträdelse av en bestämmelse i allmänhetens intresse som är mer långtgående än AV-direktivets minimibestämmelser.

Bestämmelser om meddelar- och anskaffarfrihet och om förbud mot censur finns i 1 kap. 2 och 3 §§ yttrandefrihetsgrundlagen.

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om samarbete mellan myndigheter enligt 15 och 16 §§.

17 kap. Straff och särskilda avgifter

Sändning utan tillstånd

1 § Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet sänder program utan tillstånd där sådant krävs enligt denna lag döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Sändning från öppna havet

2 § Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet sänder från en radioanläggning på öppna havet eller i lufrummet över det eller som upprättar eller innehar en sådan anläggning, döms till böter eller fängelse i högst sex månader om

1. sändningen är avsedd att tas emot eller kan tas emot i något land som är anslutet till den europeiska överenskommelsen till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier, eller

2. sändningen orsakar att radioanvändning i något av dessa länder blir skadligt påverkad.

Den som utomlands begått ett sådant brott döms, om han eller hon finns här, efter denna lag och vid svensk domstol, även om 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken inte är tillämplig och trots 2 kap. 5 a § första och andra styckena brottsbalken.

Åtal får väckas bara efter beslut av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer mot

1. svenska medborgare för brott som rör sändningar som inte är avsedda att tas emot eller kan tas emot i Sverige och inte heller orsakar att radioanvändningar blir skadligt påverkade här, eller

2. utläningar även i andra fall än de som anges i 2 kap. 5 § brottsbalken.

Brott mot anmälningsskyldigheten

3 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör sin anmälningsskyldighet enligt 2 kap. 2 § döms till böter.

Förverkande

4 § Egendom som använts vid brott enligt 2 § ska förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkat. Även utbytet av ett sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Ett föremål som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag eller föremålets värde får förklaras förverkat, om det är nödvändigt för att förebygga brott eller det finns andra särskilda skäl för det.

Skyldighet att betala en särskild avgift

5 § Den som inte följer de bestämmelser och villkor som anges i denna paragraf får åläggas att betala en särskild avgift. Detta gäller

1. villkor om annonser, sponsrade program och produktplacering som beslutats med stöd av 4 kap. 10 §,

2. bestämmelserna om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen enligt 5 kap. 5 § och 14 kap. 2 §,

3. bestämmelserna om andra annonser än reklam i 5 kap. 6 §, 8 kap. 6 och 9 §§, 14 kap. 3 § och 15 kap. 3 och 4 §§,

4. bestämmelserna om exklusiva rättigheter i 5 kap. 9 §,

5. bestämmelserna om produktplacering i 6 kap.,

6. bestämmelserna om sponsring i 7 kap. samt 15 kap. 8–11 §§,

7. bestämmelserna om annonser i 8 kap. 1–5 §§, 7 § andra stycket och 10 § samt 15 kap. 1 och 2 §§,

8. bestämmelserna om virtuell annonsering och elektroniska företagsskyltar i 8 kap. 11 och 12 §§, eller

9. bestämmelserna om reklam i 8 kap. 15 §.

Vid prövning av frågan om avgift ska påföras ska rätten särskilt beakta överträdelsens art, varaktighet och omfattning.

Avgiften tillfaller staten.

Den särskilda avgiftens storlek

6 § Den särskilda avgiften fastställs till lägst fem tusen kronor och högst fem miljoner kronor. Avgiften bör dock inte överstiga tio procent av den

årsomsättning som leverantören av medietjänster hade under det föregående räkenskapsåret.

När avgiftens storlek fastställs ska särskilt beaktas de omständigheter som legat till grund för prövning av frågan om avgift ska påföras och de intäkter som leverantören kan beräknas ha fått med anledning av överträdelsen.

När och till vem den särskilda avgiften ska betalas

7 § Den särskilda avgiften ska betalas till Myndigheten för radio och tv inom trettio dagar efter det att domen vunnit laga kraft.

Indrivning av obetalda avgifter

8 § Om den särskilda avgiften inte betalas inom den tid som anges i 7 §, ska Myndigheten för radio och tv lämna den obetalda avgiften för indrivning. Indrivningen ska ske enligt bestämmelserna i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Handlingar som ska anses otillbörliga mot konsumenter

9 § En handling som strider mot 8 kap. 7 § första stycket, 8 och 9 §§, 14 § första och andra styckena samt 15 kap. 4 § ska vid tillämpningen av 5, 23 och 26 §§ marknadsföringslagen (2008:486) anses vara otillbörlig mot konsumenter. En sådan handling kan medföra en marknadsstörningsavgift enligt bestämmelserna i 29–36 §§ marknadsföringslagen.

Offentliggörande av Granskningsnämnden för radio och TV:s beslut

10 § Granskningsnämnden för radio och TV får besluta att leverantören av medietjänster på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut, när nämnden funnit att någon har brutit mot programrelaterade villkor som beslutats med stöd av 4 kap. 8 och 9 §§, 11 kap. 3 § eller bestämmelsen om beriktigande i 5 kap. 4 § första stycket.

Beslutet, som får innefatta ett föreläggande vid vite, får inte innebära att offentliggörandet måste ske i leverantörens program.

Föreläggande att följa bestämmelser

11 § Den som inte följer de bestämmelser som anges i denna paragraf får föreläggas att följa bestämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelser om

1. varning (5 kap. 2 §),
2. tillståndsvillkor enligt 4 kap. 9 § 1–4, 6–9 och 16 samt 11 kap. 3 § andra stycket 1–3, 5–8 och 16,
3. beteckningar (5 kap. 11 § och 14 kap. 7 §),
4. skyldighet att utforma tv-sändningar, beställ-tv eller sökbar text-tv på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med

funktionsnedsättning enligt 5 kap. 12 § och beslut som har meddelats med stöd av den bestämmelsen,

5. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarorganisationer (9 kap. 1–3 och 5 §§),

6. närradiosändningars innehåll (14 kap. 4 §),

7. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Myndigheten för radio och tv (16 kap. 5–8 §§),

8. skyldighet att lämna upplysningar enligt 16 kap. 9 §,

9. skyldighet att lämna upplysningar till Myndigheten för radio och tv enligt 16 kap. 10 §,

10. skyldighet att lämna inspelning enligt 16 kap. 11 §, eller

11. skyldighet att årligen redovisa till Myndigheten för radio och tv enligt 16 kap. 12 §.

Föreläggande enligt första stycket 1, 3, 4, 6 och 8 eller 9 får beslutas av granskningsnämnden för radio och tv. Föreläggande enligt första stycket 2, 4, 5, 7, 8, 10 och 11 får beslutas av Myndigheten för radio och tv. Föreläggande enligt första stycket 8 eller 10 får även beslutas av Konsumentombudsmannen.

Föreläggande om förbud för den som har tillstånd att sända närradio

12 § Myndigheten för radio och tv får i ett föreläggande förbjuda tillståndshavare att överträda beslut om sändningstid i närradion som har fattats av myndigheten eller att låta någon annan utnyttja tillståndshavarens sändningsrätt. Föreläggandet får förenas med vite.

Föreläggande för den som sänder våldsskildringar eller pornografiska bilder

13 § Om någon vid upprepade tillfällen sänder våldsskildringar eller pornografiska bilder i tv på tider och sätt som avses i 5 kap. 2 §, får Justitiekanslern förelägga denne att inte på nytt sända sådana program på tider och på sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se programmen. Detsamma gäller den som vid upprepade tillfällen tillhandahåller beställ-tv på det sätt som avses i 5 kap. 3 §. Föreläggandet får förenas med vite.

Föreläggande för satellitreprenörer

14 § Om den som sänder över satellit inte är etablerad i Sverige enligt 1 kap. 3 § första stycket 1 eller 4, får Granskningsnämnden för radio och TV förelägga satellitreprenören att följa de bestämmelser och villkor som anges i 5 §. Föreläggandet får förenas med vite.

Förelägganden enligt 11 eller 13 § får riktas mot satellitreprenören, om den som sänder över satellit inte är etablerad i Sverige enligt 1 kap. 3 § första stycket 1 eller 4.

Visar satellitreprenören att den som sänder över satellit fått tillgång till sändningsmöjligheten genom upplåtelse av en av satellitreprenörens uppdragsgivare utan att satellitreprenören

godkänt det, får ett föreläggande enligt första eller andra stycket i stället riktas mot uppdragsgivaren.

18 kap. Återkallelse av tillstånd

När ett tillstånd ska återkallas

1 § Ett tillstånd att sända tv, sökbar text-tv eller ljudradioprogram ska återkallas på begäran av tillståndshavaren. Ett tillstånd får också återkallas enligt 2–5 och 7 §§ eller ändras enligt 2 och 7 §§.

Återkallelse och ändring av tillstånd att sända tv, sökbar text-tv eller tillstånd som lämnats av regeringen att sända ljudradioprogram

2 § Ett tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv eller ett tillstånd som lämnats av regeringen att sända ljudradioprogram får återkallas om

1. tillståndshavaren väsentligt brutit mot 5 kap. 1, 2, 4–6 och 12 §§, 6 eller 7 kap., 8 kap. 1–14 §§, 14 kap. 1–3 §§ eller 15 kap., eller

2. ett villkor som förenats med tillståndet med stöd av 4 kap. 8–11 §§ eller 11 kap. 3 § har åsidosatts på ett väsentligt sätt.

Ett tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv eller ett tillstånd som getts av regeringen att sända ljudradioprogram får ändras till att avse annat sändningsutrymme, om

1. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna medges, eller

2. det är nödvändigt för att ge utrymme för ytterligare sändningar.

Återkallelse av tillstånd att sända närradio

3 § Ett tillstånd att sända närradio får återkallas om tillståndshavaren

1. inte längre uppfyller kraven enligt 12 kap. 4 §, eller

2. inte utnyttjat rätten att sända närradio under tre på varandra följande månader.

Tillstånd att sända närradio får också återkallas om domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten.

4 § I beslut om återkallelse av ett tillstånd att sända närradio får det bestämmas en tid av högst ett år inom vilken tillståndshavaren inte ska få ett nytt tillstånd.

I fall som avses i 3 § andra stycket får domstolen besluta att tillståndshavaren inte ska få ett nytt tillstånd inom en tid av högst ett år eller, om det finns synnerliga skäl, högst fem år. Detta gäller även om den som hade tillstånd när yttrandefrihetsbrottet begicks inte har tillstånd att sända närradio vid tiden för domen.

Domstolen får besluta att beslutet ska gälla även för tiden innandomen vinner laga kraft.

Återkallelse av tillstånd att sända kommersiell radio

5 § Tillstånd att sända kommersiell radio får återkallas om

1. tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början,

2. tillståndshavaren inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor,

3. tillståndshavaren väsentligt brutit mot någon av 14 kap. 2 § samt 15 kap. 1–4 och 8–10 §§, eller

4. domstol har funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten.

Förfogar en fysisk eller juridisk person, utan tillstånd från Myndigheten för radio och tv, över mer än ett tillstånd för analog kommersiell radio i ett sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har en del i som motsvarar minst tjugo procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande i, får det eller de tillstånd återkallas som har lämnats efter det första tillståndet.

Har Myndigheten för radio och tv medgett överlåtelse trots att tillståndshavaren redan har tillstånd att sända analog kommersiell radio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket tillståndshavaren har en del i som motsvarar minst tjugo procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande i, får tillståndet återkallas endast om beslutet om överlåtelsen grundats på felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren. Återkallelsen ska då avse det eller de tillstånd som överlåtits.

Om staten, landstingen eller kommunerna innehar ett tillstånd att sända kommersiell radio på det sätt som anges i 13 kap. 4 § andra stycket ska Myndigheten för radio och tv återkalla det tillståndet.

Återkallelse av förordnande som lokal kabelsändarorganisation

6 § Ett förordnande som lokal kabelsändarorganisation får återkallas om någon sändningsverksamhet inte förekommit eller om sådan verksamhet förekommit endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst tre månader.

Vad som ska beaktas när tillstånd återkallas eller ändras

7 § Beslut om återkallelse av tillstånd enligt 2–5 §§ får fattas endast om det i betraktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande.

Beslut om ändring av tillstånd enligt 2 § andra stycket 2 får fattas endast om tillståndshavarens rätt enligt 4 kap. 4 § kan tillvaratas.

19 kap. Handläggningen av ärenden om särskilda avgifter, vite och återkallelse m.m.

Vem som prövar ärenden om återkallelse och ändring av tillstånd

1 § Ärenden om återkallelse av tillstånd på grund av överträdelse av villkor som meddelats med stöd av 4 kap. 8 §, 4 kap. 9 § 10–12, 11 kap. 3 § första stycket eller andra stycket 9–12 och om överträdelse av 5 kap. 1–4 §§ eller 14 kap. 1 § ska på talan av Justitiekanslern tas upp av allmän domstol.

I övriga fall prövas ärenden om återkallelse av tillstånd av Myndigheten för radio och tv.

Ärenden om ändring av tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv eller tillstånd som meddelats av regeringen att sända ljudradioprogram prövas av den som meddelat tillståndet.

När en fråga om återkallelse får tas upp

2 § Har tillståndet lämnats av regeringen, får en fråga om återkallelse tas upp först efter anmälan av regeringen, om inte tillståndshavaren själv begärt att tillståndet ska återkallas.

Har tillståndet lämnats av Myndigheten för radio och tv får en fråga om återkallelse tas upp

1. på begäran av tillståndshavaren,
2. på eget initiativ av den som är behörig att pröva frågan, eller
3. efter anmälan av granskningsnämnden för radio och tv på grund av överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av villkor för tillstånd som ska granskas av nämnden enligt 16 kap. 2 §.

En fråga om ändring av tillstånd får, förutom på begäran av tillståndshavaren, tas upp på eget initiativ av den som är behörig att pröva frågan.

Innan Myndigheten för radio och tv fattar beslut i ett ärende om återkallelse på grund av överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av villkor för tillstånd som ska granskas av granskningsnämnden för radio och tv enligt 16 kap. 2 §, ska myndigheten begära ett yttrande från nämnden. Tillståndet får återkallas endast om nämnden finner att överträdelsen är väsentlig.

Bestämmelser om rättegången

3 § För rättegången i mål enligt 1 § första stycket tillämpas bestämmelserna för yttrandefrihetsmål. Det som i dessa bestämmelser rör den tilltalade ska tillämpas för den som talan om återkallelse riktar sig mot. Juryns prövning ska avse frågan om tillståndet ska återkallas.

Domstolen får besluta att domen ska gälla även för tiden intill dess den vinner laga kraft.

Vem som prövar frågor om påförande av särskild avgift

4 § Frågor om påförande av särskild avgift prövas av Länsrätten i Stockholms län på ansökan av Granskningsnämnden för radio och TV.

Frågan om särskild avgift faller, om den som talan riktas mot inte delgetts ansökan inom fem år från det att överträdelsen upphörde. Ett beslut om avgift upphör att gälla om beslutet inte verkställts inom fem år från det att domen vann laga kraft.

Vem som prövar frågor om utdömande av vite

5 § Frågor om utdömande av vite som förelagts av Justitiekanslern enligt 17 kap. 13 § prövas av allmän domstol på talan av Justitiekanslern. För rättegången i ett sådant mål tillämpas bestämmelserna för yttrandefrihetsmål. Det som i dessa bestämmelser rör den tilltalade ska tillämpas för den som talan om utdömande av vite riktar sig mot. Juryns prövning ska avse frågan om vitet ska dömas ut.

Frågor om utdömande av vite i andra fall prövas i enlighet med vad som i allmänhet är föreskrivet om vite.

20 kap. Överklagande

Beslut om tv-sändningar, sökbar text-tv och närradio

1 § Beslut enligt denna lag av Myndigheten för radio och tv får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, om det gäller

1. tillstånd att sända tv, sökbar text-tv eller närradio,
2. fördelning av sändningstid i närradion,
3. ändring eller återkallelse av tillstånd, eller
4. beslut att inte medge överlåtelse av tillstånd att sända tv eller sökbar

text-tv.

Beslut enligt första stycket gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Beslut om kommersiell radio

2 § Beslut av Myndigheten för radio och tv om kommersiell radio får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, om det gäller beslut om att

1. avslå en ansökan om tillstånd,
2. inte medge överlåtelse av ett tillstånd,
3. återkalla ett tillstånd, och
4. en delägare i handelsbolag ska anses som betalningsansvarig enligt 13 kap. 15 §.

Mål om överklagande av beslut som avses i första stycket 1 och 3 ska handläggas skyndsamt.

Beslut som avses i första stycket 2 och 3 gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Övriga beslut som får överklagas

3 § Följande beslut av Myndigheten för radio och tv får överklagas till allmän förvaltningsdomstol:

1. beteckningar enligt 5 kap. 11 § och 14 kap. 7 §,

2. beslut enligt 5 kap. 12 § om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning,

3. förordnande av lokala kabelsändarorganisationer enligt 9 kap. 5 §,

4. återkallelse av ett förordnande enligt 18 kap. 6 §, och

5. beslut enligt 9 kap. 7 § om undantag från sändningsplikt och skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarorganisationer.

Beslut som anges i första stycket 2 och 3 gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Beslut om förelägganden som har förenats med vite

4 § Beslut av Myndigheten för radio och tv, Granskningsnämnden för radio och TV eller Konsumentombudsmannen om förelägganden som har förenats med vite enligt 17 kap. 10 §, 11 § första stycket 1–3 och 5–10 samt 12 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Förelägganden enligt 17 kap. 10 §, 11 § första stycket 2, 3, 6 och 8 samt 12 § gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Krav på prövningstillstånd i kammarrätten

5 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av beslut som meddelats av en länsrätt enligt 1–4 §§.

Beslut som inte får överklagas

6 § Andra beslut av Myndigheten för radio och tv och Granskningsnämnden för radio och TV än de som anges i 1–4 §§ får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2. Genom lagen upphör följande författningar att gälla:

a) radio- och TV-lagen (1996:844), och

b) lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område.

3. Den som har fått tillstånd att sända tv-program med stöd av radio- och TV-lagen (1996:844) har rätt att också sända sökbar text-tv i rimlig omfattning under återstoden av tillståndstiden.

4. Bestämmelserna i 6 kap. tillämpas på tillhandahållande av program som har producerats efter den 1 juli 2010.

5. Den som den 1 juli 2010 har ett sändningstillstånd som har förlängts enligt lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio har rätt att utan särskild ansökan få fortsätta bedriva sändningar inom det sändningsområde som tillståndet avser till den 1 juli 2018. För ett sådant tillstånd gäller endast villkor enligt 13 kap. 9 § första stycket.

6. Den som sänder kommersiell radio och omfattas av femte punkten ska betala avgift

a) enligt 15–17 §§ i den upphävda lokalradiolagen (1993:120), om tillståndet ursprungligen meddelades före den 1 juli 2001, eller

b) enligt 4 b § i den upphävda lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område om tillståndet ursprungligen meddelades efter den 1 juli 2001.

7. Sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor som har fått tillstånd att sända närradio enligt äldre föreskrifter ska i fortsättningen anses ha fått sitt tillstånd med stöd av 12 kap. 4 § första stycket 1. Tillståndet ska dock inte gälla för en viss tid.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

dels att 49 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 25 a och 48 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 a §

Verk som syns eller hörs i en televisionsutsändning får återges när ett televisionsföretag med stöd av 48 a § återger ett utdrag ur utsändningen.

48 a §

Om ett televisionsföretag ensamt har rätt att sända ut ett evenemang av stort allmänintresse får, trots 48 §, andra televisionsföretag som är etablerade i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet återge utdrag ur televisionsutsändningen från evenemanget i sina televisionsutsändningar av allmänna nyhetsprogram. Televisionsföretaget får även återge utdraget när en upptagning av nyhetsprogrammet därefter överförs till allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till upptagningen från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

Utdraget får inte vara längre än vad som motiveras av informationssyftet. Det får inte heller återges längre tid efter evenemanget än vad som motiveras av nyhetsintresset.

Bestämmelserna i 11 § andra stycket ska tillämpas i de fall som avses i första stycket.

49 §¹

Den som har framställt en katalog, en tabell eller ett annat dylikt arbete i vilket ett stort antal uppgifter har sammanställts eller vilket är resultatet av en väsentlig investering har uteslutande rätt att framställa exemplar av arbetet och göra det tillgängligt för allmänheten.

Rätten enligt första stycket gäller till dess femton år har förflutit efter det år då arbetet framställdes. Om arbetet har gjorts tillgängligt för allmänheten inom femton år från framställningen, gäller dock rätten till dess femton år har förflutit efter det år då arbetet först gjordes tillgängligt för allmänheten.

Bestämmelserna i 2 § andra–fjärde styckena, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 12 § första, andra och fjärde styckena, 14, 16–22, 25, 26–26 b och 26 e §§, 26 g § femte och sjätte styckena samt i 42 a–42 f §§ *skall* tillämpas på arbeten som avses i denna paragraf. Är ett sådant arbete eller en del av det föremål för upphovsrätt, får denna rätt också göras gällande.

Avtalsvillkor som utvidgar framställarens rätt enligt första stycket till ett offentliggjort arbete är ogiltiga.

Bestämmelserna i 2 § andra–fjärde styckena, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 12 § första, andra och fjärde styckena, 14, 16–22, 25–26 b och 26 e §§, 26 g § femte och sjätte styckena samt i 42 a–42 f §§ *ska* tillämpas på arbeten som avses i denna paragraf. Är ett sådant arbete eller en del av det föremål för upphovsrätt, får denna rätt också göras gällande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2005:359.

2.3 Förslag till lag om ändring i förfogandelagen (1978:262)

Härigenom föreskrivs att 5 § förfogandelagen (1978:262) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Genom förfogande kan

1. fastighet tagas i anspråk med nyttjanderätt och annan egendom tagas i anspråk med äganderätt eller nyttjanderätt,

2. nyttjanderätt, servitut eller liknande rätt till egendom upphävas eller begränsas och nyttjanderätt i andra hand tillskapas,

3. ägare eller innehavare av fastighet, gruva, byggnad, industrianläggning eller annan anläggning eller av transportmedel, arbetsmaskin eller liknande åläggas att utöva verksamhet för eller på annat sätt medverka till framställning av egendom för statens eller annans räkning,

4. ägare eller innehavare av lageranläggning åläggas att förvara egendom,

5. ägare eller innehavare av transportmedel åläggas att ombesörja transporter, eller

6. viss person åläggas tillfällig uppgift för försvarsmakten som vägvisare, budbärare, arbetsmanskap eller sjukvårdspersonal.

Radiosändare eller Radiosändare eller sändarutrustning får inte tas i anspråk, om den stadigvarande utnyttjas för tillståndspliktiga ljudradio- eller TV-sändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844). Detsamma gäller anläggning för trådsändning *vari* sådana sändningar vidaresänds.

sändarutrustning får inte tas i anspråk om den stadigvarande utnyttjas för tillståndspliktiga ljudradio- eller tv-sändningar enligt radio- och tv-lagen (2009:000). Detsamma gäller anläggning för trådsändning *som* sådana sändningar vidaresänds i.

Ägare eller innehavare av egendom som omfattas av förfogande får icke överlåta, förbruka, skada, gömma undan eller föra bort egendomen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2001:268.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Radio- och *TV*-verksamhet i allmänhetens tjänst och verksamhet som är direkt anknuten till den *ska* finansieras med en *radio- och TV-avgift* enligt denna lag under förutsättning dels att sändningstillstånd enligt 2 kap. 2 § första och andra styckena radio- och *TV*-lagen (1996:844) har meddelats den som bedriver sändningsverksamheten, dels att tillståndet innehåller ett förbud mot att sända reklam.

1 §¹
Radio- och *tv*-verksamhet i allmänhetens tjänst och verksamhet som är direkt anknuten till den *ska* finansieras med en *radio- och tv-avgift* enligt denna lag under förutsättning dels att sändningstillstånd enligt 4 kap. 3 § radio- och *tv*-lagen (2009:000) har meddelats den som bedriver sändningsverksamheten, dels att tillståndet innehåller ett förbud mot att sända reklam.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2009:1235.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1559)¹ med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område

dels att rubrikerna närmast före 3 kap. 1 och 3 §§ ska ha följande lydelse,

dels att 3 kap. 3, 4, 11–14 och 18 §§ samt 5 kap. 7 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

Sändningar med tillstånd av regeringen samt sändningar av TV-program med tillstånd av Radio- och TV-verket som meddelats för en längre tid än två veckor

Sändningar med tillstånd av regeringen samt sändningar av tv-program med tillstånd av Myndigheten för radio och tv som meddelats för en längre tid än två veckor

1 §

Uppgift om vem som är utgivare *skall* antecknas i ett register hos programföretaget innan programmet sänds.

Uppgift om vem som är utgivare *ska* antecknas i ett register hos programföretaget innan programmet sänds.

I registret *skall* vidare för varje särskilt program antecknas beräknad tidpunkt för sändningens början och formen för sändningen (direktsändning eller sändning av inspelat program).

I registret *ska* vidare för varje särskilt program antecknas beräknad tidpunkt för sändningens början och formen för sändningen (direktsändning eller sändning av inspelat program).

Vid varje anteckning i registret *skall* det anges när anteckningen har gjorts.

Vid varje anteckning i registret *ska* det anges när anteckningen har gjorts.

Registret *skall* vara tillgängligt för allmänheten.

Registret *ska* vara tillgängligt för allmänheten.

Andra sändningar med tillstånd av Radio- och TV-verket

Andra sändningar med tillstånd av Myndigheten för radio och tv

3 §²

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av 4 kap. radio- och TV-lagen (1996:844) ska

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av 12 kap. radio- och tv-lagen

¹ Lagen omtryckt 2002:911.

² Senaste lydelse 2007:1288.

utse en utgivare för programverksamheten. Detsamma gäller innehavare av tillstånd till sådana sändningar som anges i 2 kap. 2 § fjärde stycket och 3 kap. 12 § radio- och TV-lagen samt innehavare av tillstånd enligt 5 kap. samma lag. Sammanslutningen eller tillståndshavaren ska till *Radio- och TV-verket* anmäla vem som är utgivare.

(2009:000) ska utse en utgivare för programverksamheten. Detsamma gäller innehavare av tillstånd till sådana sändningar som anges i 4 kap. 13 § och 11 kap. 1 § andra stycket radio- och tv-lagen samt innehavare av tillstånd enligt 13 kap. samma lag. Sammanslutningen eller tillståndshavaren ska till *Myndigheten för radio och tv* anmäla vem som är utgivare.

Om den som är utsedd till utgivare inte längre är behörig eller hans uppdrag upphör, ska sammanslutningen eller tillståndshavaren omedelbart utse en ny utgivare. Denne ska anmälas så som föreskrivs i första stycket.

4 §³

En ställföreträdare för utgivaren ska vara godkänd av den sammanslutning som har utsett utgivaren eller av den som innehar tillståndet. Utgivaren ska till *Radio- och TV-verket* anmäla vem som är ställföreträdare.

En ställföreträdare för utgivaren ska vara godkänd av den sammanslutning som har utsett utgivaren eller av den som innehar tillståndet. Utgivaren ska till *Myndigheten för radio- och tv* anmäla vem som är ställföreträdare.

11 §

Vad som föreskrivs i 1 och 2 §§ gäller också i fråga om radioprogram som förmedlas genom satellitsändning som utgår från Sverige.

Vad som föreskrivs i 1 och 2 §§ gäller också i fråga om

1. radioprogram som förmedlas genom satellitsändning som utgår från Sverige, och

2. andra radioprogram än radiotidningar som får sändas utan tillstånd enligt radio- och tv-lagen (2009:000).

I fråga om program som sänds av andra än svenska programföretag och inte är avsedda att tas emot i Sverige tillämpas inte andra föreskrifter i yttrandefrihetsgrundlagen än 1 kap. 2 och 3 §§. Inte heller tillämpas första stycket.

12 §⁴

Om ett programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första eller andra stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända radioprogram också driver

Om ett programföretag som har tillstånd enligt 4 kap. 3 § eller 11 kap. 1 § första stycket radio- och tv-lagen (2009:000) att sända radioprogram också driver

³ Senaste lydelse 1997:334.

⁴ Senaste lydelse 2007:1288.

verksamhet för sändning till allmänheten av ljud, bilder eller text genom tråd, tillämpas 1 och 2 §§ i fråga om verksamheten.

verksamhet för sändning till allmänheten av ljud, bilder eller text genom tråd, tillämpas 1 och 2 §§ i fråga om verksamheten.

13 §⁵

Den som utser utgivare av andra radioprogram i trådsändningar än som avses i 12 § *skall* anmäla vem som har utsetts till *Radio- och TV-verket*.

Den som utser utgivare av andra radioprogram i trådsändningar än som avses i 12 § *ska* anmäla vem som har utsetts till *Myndigheten för radio och TV*.

14 §⁶

En ställföreträdare för utgivaren skall vara godkänd av den som har utsett utgivaren. Utgivaren *skall* anmäla vem som har utsetts till *Radio- och TV-verket*.

En ställföreträdare för utgivaren ska vara godkänd av den som har utsett utgivaren. Utgivaren *ska* anmäla vem som har utsetts till *Myndigheten för radio och tv*.

18 §⁷

Bestämmelserna i 12–15 §§ tillämpas också i fråga om sådant tillhandahållande av information som avses i 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Den som bedriver sådan verksamhet ska till *Radio- och TV-verket* anmäla vilket namn databasen har. Namnet ska innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift. När ett sådant programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första eller andra stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända radioprogram också driver verksamhet enligt 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen, ska i stället för *vad* som anges i 1 § första stycket gälla att

Bestämmelserna i 12–15 §§ tillämpas också i fråga om sådant tillhandahållande av information som avses i 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Den som bedriver sådan verksamhet ska till *Myndigheten för radio och tv* anmäla vilket namn databasen har. Namnet ska innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift. När ett sådant programföretag som har tillstånd enligt 4 kap. 3 § eller 11 kap. 1 § första stycket radio- och tv-lagen (2009:000) att sända radioprogram också driver verksamhet enligt 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen, ska i stället för *det* som anges i 1 § första stycket gälla att

- utgivare ska utses för verksamheten,
- uppgift om vem som är utgivare, och i förekommande fall ställföreträdare, ska antecknas i register hos programföretaget.

⁵ Senaste lydelse 1994:400.

⁶ Senaste lydelse 1994:400.

⁷ Senaste lydelse 2007:1288.

21 §⁸

I god tid innan ett utgivningsbevis förfaller enligt 1 kap. 9 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen *skall* Radio- och TV-verket till den som bedriver verksamheten sända en påminnelse om att bevisets giltighetstid är begränsad till tio år och att beviset förfaller, om en ansökan om förnyelse av beviset inte har kommit in till myndigheten före tioårsperiodens utgång.

I god tid innan ett utgivningsbevis förfaller enligt 1 kap. 9 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen *ska* Myndigheten för radio och tv till den som bedriver verksamheten sända en påminnelse om att bevisets giltighetstid är begränsad till tio år och att beviset förfaller, om en ansökan om förnyelse av beviset inte har kommit in till myndigheten före tioårsperiodens utgång.

22 §⁹

Om de förhållanden som avses i 19 § andra–fjärde stycken ändras, *skall* den som bedriver verksamheten genast anmäla detta till Radio- och TV-verket.

Om de förhållanden som avses i 19 § andra–fjärde stycken ändras, *ska* den som bedriver verksamheten genast anmäla detta till Myndigheten för radio och tv.

23 §¹⁰

I 1 kap. 9 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen föreskrivs i vilka fall utgivningsbevis får återkallas. Om ett utgivningsbevis inte borde ha utfärdats på grund av risk för förväxling med namn på en annan verksamhet, får beviset dock återkallas endast om det inom sex månader sedan beviset utfärdades visas att ansökan borde ha avslagits på grund av denna risk.

Beslut om återkallelse av utgivningsbevis meddelas av Radio- och TV-verket. I ärenden om återkallelse *skall* den som bedriver verksamheten och utgivaren få tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

Beslut om återkallelse av utgivningsbevis meddelas av Myndigheten för radio och tv. I ärenden om återkallelse *ska* den som bedriver verksamheten och utgivaren få tillfälle att yttra sig, om det kan ske.

24 §¹¹

Beslut av Radio- och TV-verket i ärenden om utgivningsbevis får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut av Myndigheten för radio och tv i ärenden om utgivningsbevis får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

⁸ Senaste lydelse 2002:911.

⁹ Senaste lydelse 2002:911.

¹⁰ Senaste lydelse 2002:911.

¹¹ Senaste lydelse 2002:911.

5 kap.

7 §¹²

I radio- och *TV*-lagen (1996:844) finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radioprogram. I radio- och *tv*-lagen (2009:000) finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radioprogram.

I lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument finns bestämmelser om skyldighet att lämna skrifter och upptagningar till bibliotek.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹² Senaste lydelse 2008:1418.

2.6 Förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581)

Häri genom föreskrivs att 14, 14 a och 14 b §§ tobakslagen (1993:581)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §²

En näringsidkare som marknadsför tobaksvaror till konsumenter får inte använda kommersiella annonser i

1. periodiska skrifter eller andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig,

2. ljudradio- eller *TV*-program eller *TV*-sändningar över satellit som omfattas av radio- och *TV*-lagen (1996:844), eller

3. andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.

Även annan marknadsföring av tobaksvaror till konsumenter än som avses i första stycket är förbjuden. Detta gäller dock inte

1. i tryckta skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig eller i överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig,

2. marknadsföring som endast består i att tillhandahålla tobaksvaror för försäljning, eller

3. kommersiella meddelanden inne på försäljningsställen som inte är påträngande, uppsökande eller uppmanar till bruk av tobak.

Kommersiella meddelanden enligt andra stycket 3 *skall* i den omfattning det är möjligt placeras så att de inte är synliga från utsidan av försäljningsstället.

14 a §³

En näringsidkare som marknadsför antingen en annan vara än en tobaksvara eller en tjänst till konsumenter får inte använda ett varukännetecken som helt eller delvis används för en tobaksvara eller enligt gällande bestämmelser om varumärken är registrerat eller inarbetat för en sådan vara, om marknadsföringen sker i kommersiella annonser i

1. periodiska skrifter eller i andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig,

2. ljudradio- eller *TV*-program eller i *TV*-sändningar över satellit som omfattas av radio- och *TV*-lagen (1996:844), eller

3. andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka

¹ Lagen omtryckt 2005:369.

² Senaste lydelse 2005:369.

³ Senaste lydelse 2005:369.

ytrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.

Om en näringsidkare använder ett sådant varukännetecken som avses i första stycket vid marknadsföring till konsumenter på något annat sätt än som där sägs, *skall* näringsidkaren iaktta den måttfullhet som är betingad av att kännetecknet också kan förknippas med tobaksvaran.

Om en näringsidkare använder ett sådant varukännetecken som avses i första stycket vid marknadsföring till konsumenter på något annat sätt än som där sägs, *ska* näringsidkaren iaktta den måttfullhet som är betingad av att kännetecknet också kan förknippas med tobaksvaran.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas inte

1. i fråga om ett varukännetecken som i endast begränsad omfattning förekommer vid marknadsföring av tobaksvaror,
2. i fråga om ett varukännetecken som framträder i en form som tydligt skiljer sig från utseendet på tobaksvarans kännetecken, eller
3. i andra fall om det är oskäligt.

14 b §⁴

Tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror får inte sponsra ett evenemang eller en verksamhet dit allmänheten har tillträde eller som kan antas få gränsöverskridande effekt, om sponsringen kan antas medföra att avsättningen av tobaksvaror främjas.

Bestämmelser om förbud mot sponsring av program i radio och *TV* finns i radio- och *TV*-lagen (1996:844).

Bestämmelser om förbud mot sponsring av program i radio och *tv* samt om *produktplacering i tv* finns i radio- och *tv*-lagen (2009:000).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

⁴ Senaste lydelse 2005:369.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Av ljudradio- och televisionsprogram, som *skall* spelas in enligt 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden, *skall* pliktexemplar lämnas i form av en sådan inspelning av programmet som *skall* göras enligt bestämmelsen.

Av ljudradio- och televisionsprogram, som svenskt programföretag får sända med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) eller som genom satellitsändning som utgår från Sverige förmedlas till allmänheten från svenskt programföretag, *skall* ett pliktexemplar lämnas av varje sändning.

Av andra ljudradio- och televisionsprogram än som avses i andra stycket *skall* ett pliktexemplar lämnas av varje sändning som ägt rum under högst fyra veckor per kalenderår. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta för vilka veckor som pliktexemplar *skall* lämnas.

Föreslagen lydelse

18 §¹

Av ljudradio- och televisionsprogram, som *ska* spelas in enligt 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden, *ska* pliktexemplar lämnas i form av en sådan inspelning av programmet som *ska* göras enligt bestämmelsen.

Av ljudradio- och televisionsprogram, som svenskt programföretag får sända med stöd av tillstånd enligt 4 kap. 3 § och 11 kap. 1 § radio- och tv-lagen (2009:000) eller som genom satellitsändning som utgår från Sverige förmedlas till allmänheten från svenskt programföretag, *ska* ett pliktexemplar lämnas av varje sändning.

Av andra ljudradio- och televisionsprogram än som avses i andra stycket *ska* ett pliktexemplar lämnas av varje sändning som ägt rum under högst fyra veckor per kalenderår. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta för vilka veckor som pliktexemplar *ska* lämnas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 1996:859.

2.8 Förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000)

Häri genom föreskrivs att 21 b § lotterilagen (1994:1000) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 b §¹

Ett sådant egentligt lotteri som avses i 21 a § får inte anordnas utan särskilt tillstånd utom i fall som anges i 21 c §.

Tillstånd får ges till sådan sammanslutning som avses i 15 §.

Tillstånd får ges endast om kraven i 16 § i tillämpliga delar är uppfyllda.

Tillstånd att anordna egentliga lotterier i *lokalradio*, närradio eller andra trådsändningar av television än vidareändningar enligt radio- och *TV-lagen (1996:844)* får lämnas bara om det kan antas att marknaden för lokala lotterier inte försämras.

Tillstånd att anordna egentliga lotterier i *kommersiell radio*, närradio eller andra trådsändningar av television än vidareändningar enligt radio- och *tv-lagen (2009:000)* får lämnas bara om det kan antas att marknaden för lokala lotterier inte försämras.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2002:592.

2.9 Förslag till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 10 § alkohollagen (1994:1738) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

10 §¹

Vid marknadsföring av alkoholdrycker till konsumenter får inte användas kommersiella annonser i ljudradio- eller *TV*-program. Detta gäller även för sådana *TV*-sändningar över satellit som omfattas av radio- och *TV*-lagen (1996:844).

Vid marknadsföring av alkoholdrycker till konsumenter får inte användas kommersiella annonser i *ljudradioprogram, tv-program eller beställ-tv*. Detta gäller även för sådana *tv*-sändningar över satellit som omfattas av radio- och *tv*-lagen (2009:000).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 1999:1001.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer

Härigenom föreskrivs att 3 och 5 §§ lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Talan får avse att åtgärder ska vidtas mot någon för att denne åsidosätter en bestämmelse som avses i 1 §. Åtgärderna får gälla

1. förbud eller ålägganden med stöd av 23, 24, 26 och 27 §§ marknadsföringslagen (2008:486) eller förbud enligt 3 och 6 §§ lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden,

2. åläggande att till svenska staten betala en sådan särskild avgift som avses i 10 kap. 5 och 6 §§ radio- och TV-lagen (1996:844), eller

2. åläggande att till svenska staten betala en sådan särskild avgift som avses i 17 kap. 5 och 6 §§ radio- och tv-lagen (2009:000), eller

3. utdömande av vite som förelagts i de fall som avses i 1.

5 §²

Talan ska väckas vid

1. Marknadsdomstolen i fråga om förbud och ålägganden som avses i marknadsföringslagen (2008:486) och i fråga om förbud enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden,

2. Länsrätten i Stockholms län i fråga om sådan särskild avgift som avses i radio- och TV-lagen (1996:844),

2. Länsrätten i Stockholms län i fråga om sådan särskild avgift som avses i radio- och tv-lagen (2009:000),

3. tingsrätt som är behörig enligt 10 kap. rättegångsbalken eller Stockholms tingsrätt i fråga om utdömande av vite.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2008:504.

² Senaste lydelse 2008:504.

2.11 Förslag till lag om ändring i tullagen (2000:1281)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 6 § tullagen (2000:1281) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

6 §¹

Tullverket ska på begäran tillhandahålla följande myndigheter uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör import eller export av varor: Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Fiskeriverket, Statens jordbruksverk, Kemikalieinspektionen, Kommerskollegium, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, Livsmedelsverket, Läkemedelsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, *Radio- och TV-verket*, Sveriges riksbank, Skatteverket, Statistiska centralbyrån, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll och Transportstyrelsen. Tullverket ska vidare på begäran tillhandahålla Säkerhetspolisen uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor.

Tullverket ska på begäran tillhandahålla följande myndigheter uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör import eller export av varor: Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Fiskeriverket, Statens jordbruksverk, Kemikalieinspektionen, Kommerskollegium, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, Livsmedelsverket, Läkemedelsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, *Myndigheten för radio och tv*, Sveriges riksbank, Skatteverket, Statistiska centralbyrån, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll och Transportstyrelsen. Tullverket ska vidare på begäran tillhandahålla Säkerhetspolisen uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2008:1375.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

När en tjänsteleverantör tillhandahåller informationssamhällets tjänster *skall* leverantören ge information om sitt namn, sin adress i etableringsstaten och sin e-postadress samt i förekommande fall

1. organisationsnummer,
2. registreringsnummer för mervärdesskatt, och
3. behörig tillståndsmyndighet.

Om en tjänsteleverantör bedriver reglerad yrkesverksamhet *skall* informationen även omfatta uppgifter om

1. yrkestitel och den stat där denna erhållits,
2. den yrkesorganisation eller liknande där tjänsteleverantören är registrerad, och
3. de bestämmelser som är tillämpliga på yrkesverksamheten och sättet att få tillgång till dem.

Informationen *skall* finnas tillgänglig för tjänstemottagare och myndigheter på ett enkelt, direkt och stadigvarande sätt.

När en tjänsteleverantör tillhandahåller informationssamhällets tjänster *ska* leverantören ge information om sitt namn, sin adress i etableringsstaten och sin e-postadress samt i förekommande fall

Om en tjänsteleverantör bedriver reglerad yrkesverksamhet *ska* informationen även omfatta uppgifter om

Informationen *ska* finnas tillgänglig för tjänstemottagare och myndigheter på ett enkelt, direkt och stadigvarande sätt.

I fråga om leverantörer av beställ-tv gäller även 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen (2009:000).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 6 § och 3 kap. 10 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 §

Förutom bestämmelserna i denna lag finns det i radio- och *TV-lagen* (1996:844) bestämmelser om sändningar av ljudradio- och *TV*-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Om utrustning finns bestämmelser i lagen (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning.

Förutom bestämmelserna i denna lag finns det i radio- och *tv-lagen* (2009:000) bestämmelser om sändningar av ljudradio- och *tv*-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

3 kap.

10 §¹

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda radiosändaren för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet. Detta gäller dock endast om villkor enligt 3 kap. 8 § 8 radio- och *TV-lagen* (1996:844) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda radiosändaren för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet. Detta gäller dock endast om villkor enligt 4 kap. 9 § 9 eller 11 kap. 3 § 8 radio- och *tv-lagen* (2009:000) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2007:1284.

2.14 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs att 1, 2, och 29 §§ marknadsföringslagen (2008:486) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag har till syfte att främja konsumenternas och näringslivets intressen i samband med marknadsföring av produkter och att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenter och näringsidkare.

Bestämmelser om marknadsföring finns bl.a. i

- luftfartslagen (1957:297),
- konsumentkreditlagen (1992:830),
- lagen (1992:1672) om paketresor,
- tobakslagen (1993:581),
- alkohollagen (1994:1738),
- lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,
- radio- och TV-lagen (1996:844), – radio- och tv-lagen (2009:000),
- lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet,
- lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas,
- lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende,
- lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
- lagen (1999:158) om investerarskydd,
- lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster,
- lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,
- prisinformationslagen (2004:347),
- distans- och hemförsäljningslagen (2005:59),
- försäkringsavtalslagen (2005:104),
- lagen (2005:405) om försäkringsförmedling, och
- lagen (2006:484) om franchisegivares informationsskyldighet

2 §

Lagen tillämpas då näringsidkare marknadsför eller själva efterfrågar produkter i sin näringsverksamhet.

Lagen tillämpas också på sådana TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (1996:844). Lagen tillämpas också på sådana tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och tv-lagen (2009:000).

Lagen tillämpas också när Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter som behörig myndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen.

En näringsidkare får åläggas att betala en särskild avgift (marknadsstörmningsavgift) om näringsidkaren, eller någon som handlar på näringsidkarens vägnar, uppsåtligen eller av oaktsamhet har brutit mot

- 7 §,
- 8 § och någon av bestämmelserna i 9, 10, 12–17 §§,
- 18 §,
- 20 §, eller
- någon av bestämmelserna i bilaga I till direktiv 2005/29/EG.

Detsamma gäller om en näringsidkare uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av bestämmelserna i

- 14 § första stycket 2 eller 3 eller 14 a § första stycket 2 eller 3 tobakslagen (1993:581),
- 4 kap. 10 § alkohollagen (1994:1738),
- 7 kap. 3, 4 eller 10 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844),
- 8 kap. 7 § första stycket, 8, 9 eller tredje stycket radio- och tv-lagen (2009:000),
- 11 § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller 8 § lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet när det gäller ett erbjudande som inte är riktat bara till andra än konsumenter.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller också en näringsidkare som uppsåtligen eller av oaktsamhet väsentligt har bidragit till överträdelsen.

Avgiften tillfaller staten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 19 september 2007 att bemyndiga chefen för Kulturdepartementet att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en allmän översyn av radio- och TV-lagen (1996:844) i syfte att förenkla regelverket för radio- och tv-företagen och förbättra lagens struktur och överskådlighet (dir. 2007:133). Uppdraget innefattade även att analysera de lagändringar som krävs med anledning av antagandet av Europaparlamentet och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 89/552/EEG, det s.k. AV-direktivet, och att analysera om det finns behov av att omarbete tidigare förslag som lämnats av Radio- och TV-lagsutredningen i betänkandena Anpassning av radio- och TV-lagen till den digitala tekniken (SOU 2005:62) och Tillgänglighet, mobil TV samt vissa andra radio- och TV-rättsliga frågor (SOU 2006:51). Utredningen antog namnet AV-utredningen. Regeringen beslutade om tilläggsdirektiv till utredningen den 3 april 2008 (dir. 2008:33). I december 2008 överlämnade utredningen betänkandet En ny radio- och TV-lag (SOU 2008:116). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Kulturdepartementet (Ku2008/2231/MFI).

Regeringen beslutade den 14 juni 2007 att bemyndiga chefen för Kulturdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå de villkor som bör gälla för den kommersiella radion i framtiden (dir. 2007:77). Utredningen antog namnet 2007 års utredning om kommersiell radio. Regeringen beslutade om tilläggsdirektiv till utredningen den 19 december 2007 (dir. 2007:174). I december 2007 överlämnade utredningen delbetänkandet Tillfälliga regler om tillstånd att sända kommersiell radio (SOU 2007:110). I oktober 2008 överlämnade utredningen betänkandet Kommersiell radio – nya sändningsmöjligheter (SOU 2008:96). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 3*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 4*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Kulturdepartementet (Ku2008/2027/MFI).

Radio- och TV-verket fick den 21 december 2006 i uppdrag av regeringen att genomföra en översyn av lokal icke-kommersiell radio och tv. Uppdraget redovisades i oktober 2007 genom överlämnandet av rapporten Närradio & när-TV i fokus. Samma myndighet fick den 11 september 2008 i uppdrag av regeringen att göra en översyn av reglerna om vidaresändningsplikt i kabelnät. I december 2008 redovisade Radio- och TV-verket uppdraget genom att överlämna rapporten Vidaresändningsplikt i kabelnät. En sammanfattning av rapporterna finns i *bilaga 5*. Rapporternas lagförslag finns i *bilaga 6*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Kulturdepartementet (Ku2007/3216/MFI och Ku2008/2260/MFI).

Inom Kulturdepartementet har promemorian Översyn av vissa mediemyndigheter – en effektivare administration (Ds 2009:4) upprättats. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 7*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 8*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Kulturdepartementet (Ku2009/620/MFI).

Inom Kulturdepartementet har promemorian Förändring av kretsen som kan få tillstånd att bedriva närradio enligt radio- och tv-lagen upprättats. Promemorian finns i *bilaga 9*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Kulturdepartementet (Ku2009/1866 /MFI).

Betänkandena, rapporterna och promemoriorna har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 10*.

4 AV-direktivet

4.1 Bakgrund

Rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television (EGT L 298, 17.10.1989, s. 23–30), det s.k. tv-direktivet, syftar till att skapa fri rörlighet för tv-sändningar. Direktivet reglerar tv-sändningar som oavsett teknik är avsedda för mottagning av allmänheten. Direktivet reglerar Sveriges förhållande till såväl EU-länder som övriga EES-länder, dvs. Island, Liechtenstein och Norge. Däremot är det inte tillämpligt på sändningar som är avsedda att tas emot uteslutande i länder utanför EU och EES.

Med hänsyn till bland annat teknik- och marknadsutvecklingen antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/65/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv 89/552/EEG om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television (EUT L 332, 18.12.2007, s. 27–45), direktivet om audiovisuella medietjänster, fortsättningsvis AV-direktivet. Genom antagandet av ändringsdirektivet har titeln på direktivet ändrats.

AV-direktivet trädde i kraft den 18 december 2007 och ska vara genomfört i medlemsstaternas rättsordningar senast den 19 december 2009.

AV-direktivet är i likhet med tv-direktivet ett minimidirektiv. Det innebär att medlemsstaterna får föreskriva strängare eller mer långtgående regler inom de områden som samordnas genom direktivet, under förutsättning att reglerna överensstämmer med gemenskapsrätten.

4.2 Tillämpningsområdet

Genom AV-direktivet har tillämpningsområdet utvidgats till att, förutom tv-sändningar (linjära audiovisuella medietjänster), även omfatta beställtjänster (icke-linjära audiovisuella medietjänster). Audiovisuella kommersiella meddelanden faller alltså inom direktivets tillämpningsområde. Sammantaget omfattar AV-direktivet alltså alla audiovisuella medietjänster oavsett sändningsteknik.

Audiovisuella medietjänster är utförligt beskrivna i ingressen till AV-direktivet (skälen 16–25). Begreppet finns även definierat i artikel 1 i direktivet.

4.3 Definitioner

Artikel 1 i AV-direktivet innehåller definitioner av en mängd begrepp som används i direktivet.

Definitionen av begreppet *audiovisuell medietjänst* är omfattande. En rad rekvisit ska vara uppfyllda för att det ska vara fråga om en sådan tjänst:

a) det ska vara en tjänst enligt artiklarna 49 och 50 i EG-fördraget (artiklarna 49–52 i EUF-fördraget),

b) tjänsten ska falla in under det redaktionella ansvaret hos en leverantör av medietjänster,

c) det huvudsakliga syftet med tjänsten ska vara att tillhandahålla program för att informera, underhålla eller utbilda allmänheten, och

d) programmen ska tillhandahållas via elektroniska kommunikationsnät.

Av artikeln följer vidare att sådana audiovisuella medietjänster som avses utgörs antingen av

a) tv-sändningar, eller

b) audiovisuella medietjänster på begäran (beställtjänster), och/eller

c) audiovisuella kommersiella meddelanden.

Samtliga ovan nämnda begrepp definieras i AV-direktivet.

I AV-direktivet finns en ny definition av begreppet *tv-sändning*. En sådan sändning definieras som en audiovisuell medietjänst som tillhandahålls av en leverantör av medietjänster för samtidigt tv-tittande enligt en programtablå.

Det som skiljer tv-sändningar från andra sändningar är att programmen sänds för samtidigt tv-tittande enligt en programtablå. Av skäl 24 till direktivet framgår att begreppet samtidigt tittande även bör innefatta nästan samtidigt tittande på grund av den tidsförskjutning som av tekniska skäl kan uppstå mellan sändning och mottagande. Begreppet programtablå är inte definierat. Det får ändå anses framstå som klart vad det är fråga om, nämligen ett i förväg fastställt tidsschema när tv-programmen sänds.

Begreppet *beställtjänst* definieras som en audiovisuell medietjänst som tillhandahålls av en leverantör av medietjänster för att ge möjlighet att se program vid en tidpunkt som användaren väljer och på dennes begäran, utifrån en katalog av program som valts ut av leverantören.

Beställtjänster skiljer sig alltså från tv-sändningar på så sätt att användaren bestämmer när han eller hon vill se ett program.

Som redovisats tidigare omfattar audiovisuella medietjänster även audiovisuella kommersiella meddelanden. Även detta begrepp definieras i AV-direktivet.

Audiovisuella kommersiella meddelanden definieras i AV-direktivet som bilder med eller utan ljud som utformats i syfte att direkt eller indirekt marknadsföra varor eller tjänster som tillhandahålls av en fysisk eller juridisk person som bedriver ekonomisk verksamhet, dvs. en näringsidkare, eller för att främja näringsidkarens anseende. Dessutom ska bilderna ingå i eller åtfölja ett program mot betalning eller liknande ersättning eller i form av egenreklam. Som exempel på audiovisuella kommersiella meddelanden nämns i direktivet tv-reklam, sponsring, teleshopping och produktplacering. Sistnämnda fyra begrepp definieras i direktivet.

AV-direktivet innehåller också definitioner av andra centrala begrepp i direktivet. Som exempel kan nämnas redaktionellt ansvar, leverantör av medietjänster, programföretag och produktplacering.

4.4 Ursprungslandsprincipen

Ursprungslandsprincipen lades fast redan i tv-direktivet. Principen innebär att den ansvariga medlemsstaten är skyldig att säkerställa att alla audiovisuella medietjänster som sänds av en leverantör av medietjänster inom statens jurisdiktion överensstämmer med regelverket som gäller för sändningar avsedda för allmänheten i den egna medlemsstaten. Dessa sändningar kan sedan fritt cirkulera på den inre marknaden.

Det sagda innebär att den medlemsstaten som har jurisdiktion ska se till att den egna lagstiftningen och därmed direktivet följs. Den staten som tar emot t.ex. tv-sändningar från en annan medlemsstat behöver bara fastställa att programmet har sitt ursprung i en annan ansvarig medlemsstat. Två medlemsstater kan inte samtidigt ha jurisdiktion, dvs. ha rätt att vidta åtgärder mot en och samma medietjänst.

I artikel 2 i AV-direktivet regleras under vilken medlemsstats lagstiftning som en leverantör av medietjänster hör.

I första hand bestäms jurisdiktionen av vissa etableringskriterier. Om inte dessa kriterier är tillämpliga, gäller vissa tekniska kriterier. I sista hand tillämpas artiklarna 43–48 i EG-fördraget (artiklarna 20 och 48 i EUF-fördraget).

Etableringskriterierna i AV-direktivet är oförändrade i förhållande till tv-direktivet. En leverantör av medietjänster anses vara etablerad i den medlemsstat där huvudkontoret finns och redaktionella beslut fattas. Om huvudkontoret och de redaktionella besluten fattas i olika medlemsstater, ska leverantören anses etablerad i den medlemsstat där en betydande del av arbetsstyrkan är verksam. Ger inte detta utslag är det var huvudkontoret är beläget som faller avgörandet. Slutligen anges att om en betydande del av arbetsstyrkan inte är verksam i någon medlemsstat så har den medlemsstaten där verksamheten startade jurisdiktion under förutsättning att leverantören upprätthåller en varaktig och verklig anknytning till ekonomin i den medlemsstaten.

I de fall etableringskriterierna inte ger svar på frågan om vilken medlemsstat som har jurisdiktionen ska några tekniska kriterier tillämpas. AV-direktivet innebär vissa förändringar i förhållande till tv-direktivet när det gäller satellitsändningar. Det är numera i första hand den medlemsstaten där satellitupplänken är belägen som har jurisdiktion och i andra hand den staten vars satellitkapacitet leverantören av medietjänsterna använder sig av. Dessutom har kriteriet om frekvensupplåtelse utgått.

4.5 Fri vidaresändning

AV-direktivet bygger i likhet med tv-direktivet på principen om fri rörlighet för tjänster. Enligt artikel 2a i AV-direktivet ska medlemsstaterna i likhet med vad som gäller enligt tv-direktivet säkerställa fri mottagning och får inte begränsa vidaresändning inom sina territorier av audiovisuella medietjänster från andra medlemsstater av skäl som omfattas av direktivet. Från denna huvudregel finns vissa undantag. Undantagen är olika för tv-sändningar och beställtjänster.

En medlemsstat har sedan tidigare haft rätt att tillfälligt begränsa rätten till fri mottagning och vidareändning av en tv-sändning från en annan medlemsstat under vissa särskilt angivna förutsättningar. Det krävs att en tv-sändning som kommer från en annan medlemsstat uppenbarligen, allvarligt och grovt överträder vissa bestämmelser i direktivet till skydd av underåriga respektive förbud mot program som kan uppamma till hat på grund av ras, kön, religion eller nationalitet.

AV-direktivets regler i dessa delar innebär inte någon ändring i sak i förhållande till tv-direktivet.

Även när det gäller beställtjänster får medlemsstaterna avvika från principen om fri mottagning under vissa i AV-direktivet angivna förutsättningar. Den fria rörligheten för dessa tjänster får i huvudsak begränsas av samma skäl som tv-sändningar. Dessutom får rätten till fri mottagning och vidareändning av beställtjänster begränsas om den är nödvändig med hänsyn till allmän ordning, skydd av folkhälsan, allmän säkerhet eller skydd för konsumenter. Åtgärderna ska vara proportionerliga. Det finns även bestämmelser om förfarandet.

4.6 Samarbete mellan medlemsstaterna

Genom AV-direktivet införs nya regler om formerna för samarbete mellan medlemsstaterna. De kan tillämpas när en medlemsstat har utnyttjat rätten att införa strängare eller mer detaljerade bestämmelser beträffande tv-sändningar och den medlemsstaten bedömer att ett programföretag under en annan medlemsstats jurisdiktion tillhandahåller en tv-sändning som huvudsakligen är inriktad på dess territorium. De nya reglerna finns i artikel 3.2–3.5.

I de aktuella fallen kan den berörda medlemsstaten kontakta den medlemsstat som har jurisdiktion i syfte att nå en ömsesidigt tillfredsställande lösning. Om medlemsstaterna inte kan uppnå ett tillfredsställande resultat, kan den medlemsstat som sändningen riktas till vidta lämpliga åtgärder. Det kan dock bara ske om medlemsstaten bedömer att programföretaget etablerat sig i den andra medlemsstaten i syfte att kringgå de striktare bestämmelser som skulle gälla om programföretaget var etablerat i den stat dit sändningarna riktas.

En medlemsstat får bara vidta åtgärder, om den har underrättat kommissionen och medlemsstaten där det berörda programföretaget är etablerat och kommissionen har bedömt att åtgärderna är förenliga med gemenskapsrätten.

4.7 Självreglering

I artikel 3.7 i AV-direktivet finns en ny bestämmelse som ålägger medlemsstaterna att främja system för sam- eller självreglering inom de områden som samordnas genom direktivet och i den utsträckning det är möjligt enligt respektive medlemsstats rättsordning.

4.8 Förhållandet till e-handelsdirektivet

Av artikel 3.8 i AV-direktivet framgår att Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (EGT L 178, 17.7.2000, s. 1–16), e-handelsdirektivet, gäller, men att AV-direktivet har företräde vid en konflikt mellan de båda direktiven.

4.9 Identifiering

I artikel 3a i AV-direktivet finns en ny bestämmelse om identifiering. Enligt denna ska medlemsstaterna säkerställa att leverantörer av medietjänster sörjer för att mottagarna av tjänsterna alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till information om deras namn, geografiska adress till etableringsstället, kontaktuppgifter och om de behöriga kontroll- och övervakningsorgan som är aktuella.

4.10 Uppammande till hat på grund av ras, kön, religion eller nationalitet

Tv-direktivets bestämmelse om att medlemsstaterna på lämpligt sätt ska säkerställa att tv-sändningar under deras jurisdiktion inte innehåller något som uppammar till hat grundat på ras, kön, religion eller nationalitet utsträcks genom AV-direktivet till att även omfatta beställtjänster. I AV-direktivet återfinns bestämmelsen i artikel 3b.

4.11 Syn- och hörselskadade

En nyhet i AV-direktivet är att medlemsstaterna ska uppmuntra leverantörer av medietjänster inom respektive stats jurisdiktion att se till att medietjänsterna successivt görs tillgängliga för syn- och hörselskadade personer. Regler om det ges i artikel 3c i AV-direktivet.

4.12 Biograffilmer

På samma sätt som i tv-direktivet föreskrivs i AV-direktivet att medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer av medietjänster inom deras jurisdiktion inte sänder biograffilmer utöver de perioder som det avtalats om med rättighetsinnehavaren (artikel 3d).

4.13 Audiovisuella kommersiella meddelanden

AV-direktivet innehåller i likhet med tv-direktivet minimiregler när det gäller marknadsföring. Det överordnade begreppet i AV-direktivet är

audiovisuella kommersiella meddelanden och innefattar inte bara tv-reklam, utan även sponsring, teleshopping och produktplacering.

Regler om de krav som ställs på sådana kommersiella meddelanden ges i artikel 3e 1 i AV-direktivet. De krav som ställs överensstämmer i huvudsak med dem som gäller för tv-reklam i tv-direktivet. Vad som bland annat är nytt är att reglerna nu görs tillämpliga på kommersiella meddelanden när det gäller både linjära och icke-linjära audiovisuella medietjänster och en uttrycklig regel om reklamidentifiering (artikel 3e 1a). En nyhet är också att medlemsstaterna enligt artikel 3e 2 ska uppmuntra leverantörer av medietjänster att ta fram uppförandekoder när det gäller marknadsföring av ohälsosam mat och dryck i anslutning till barnprogram.

4.14 Produktplacering

En nyhet i AV-direktivet är uttryckliga regler om produktplacering. Regler om produktplacering finns i artikel 3g. Enligt huvudregeln ska produktplacering vara förbjudet. Medlemsstaterna får emellertid tillåta produktplacering i vissa särskilt angivna fall och under vissa särskilt angivna förutsättningar.

4.15 Särskilda regler om beställtjänster

Artiklarna 3h och 3i i AV-direktivet innehåller särskilda bestämmelser om beställtjänster. I artikel 3h finns bestämmelser till skydd av minderåriga som i huvudsak motsvarar artikel 22.1 i tv-direktivet. Beställtjänster får enligt artikel 3h inte innehålla något som allvarligt kan skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga. Artikel 3i i AV-direktivet handlar om främjande av europeiska produktioner.

4.16 Exklusiva rättigheter och korta nyhetsinslag i tv-sändningar

Av tv-direktivet följer att varje medlemsstat får vidta åtgärder som står i överensstämmelse med gemenskapsrätten för att se till att programföretag inom dess jurisdiktion inte exklusivt sänder ut vissa evenemang på sådant sätt att betydande del av befolkningen berövas möjligheten att följa dem genom direktsändning eller tidsförskjuten sändning i fri television. I AV-direktivet har inte någon annan ändring gjorts än att bestämmelserna återfinns i artikel 3j.

Vad som däremot är nytt i AV-direktivet är att varje programföretag – på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor – för korta nyhetsinslag i tv-sändningar ska ha tillgång till evenemang av stort allmänintresse som sänds med utnyttjande av exklusiva rättigheter. Regler om det ges i artikel 3k i AV-direktivet.

4.17 Främjande av distribution och produktion av tv-program

Artiklarna 4 och 5 i AV-direktivet, som är oförändrade, innebär i huvudsak en skyldighet för medlemsstaterna att se till att programföretagen reserverar en viss del av sändningstiden eller programbudgeten för europeiska produktioner.

4.18 Tv-reklam och teleshopping

Artikel 10 i AV-direktivet motsvarar i huvudsak samma artikel i tv-direktivet. Enligt denna ska tv-reklam och teleshopping bland annat vara lätta att känna igen och hållas klart åtskilda från andra delar av programtjänsten med optiska, akustiska eller rumsliga hjälpmedel. Enstaka reklaminslag och teleshoppinginslag får bara förekomma undantagsvis, utom vid sändningar av sportevenemang.

När reklam infogas i programmen ska naturliga avbrott i programmen och programmets längd och karaktär beaktas. Reklamavbrott får vidare inte påverka programmets integritet eller rättighetsinnehavarens rättigheter. Det framgår av artikel 11.1 i AV-direktivet, som i huvudsak är oförändrad jämfört med vad som gäller i dag.

Genom artikel 11.2 i AV-direktivet har reglerna om reklamavbrott förenklats och liberaliserats. Enligt AV-direktivet gäller att filmer producerade för tv (med undantag för tv-serier och dokumentärer) biograffilmer och nyhetsprogram får avbrytas av tv-reklam eller teleshoppinginslag en gång varje tablåbelagd period på minst trettio minuter. Detsamma gäller barnprogram, under förutsättning att programmets tablålagda längd överstiger trettio minuter. I likhet med vad som gäller nu får tv-reklam eller teleshopping inte infogas i tv-sändningar av gudstjänster.

Enligt artikel 18 i AV-direktivet får tv-reklaminslagens eller teleshoppinginslagens längd inte överstiga tjugo procent inom en given klocktimme. Därvid räknas inte programföretagets meddelanden som rör dess egna program, sponsormeddelanden och produktplaceringar.

I artikel 18a i AV-direktivet finns regler om teleshoppingblock. Sådana ska tydligt identifieras som sådana och ha en sammanlagd varaktighet om minst femton minuter.

4.19 Skydd av minderåriga vid tv-sändningar

Artikel 22 i tv-direktivet är oförändrad i AV-direktivet. Artikel 22 innehåller regler till skydd för minderåriga. Medlemsstaterna ska se till att tv-sändningar inte innehåller program som bedöms allvarligt kunna skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga. Detta gäller även andra program som kan bedömas skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga, utom då det kan anses säkert, genom val av tid för sändningen eller genom tekniska åtgärder, att de minderåriga inom sändningsområdet normalt inte hör eller ser sådana sändningar. När sådana program sänds ska de föregås av

en akustisk varningssignal eller markeras med en visuell symbol hela tiden.

4.20 Rätten till genmäle i tv-sändningar

Artikel 23 i AV-direktivet innehåller regler om rätt till genmäle i tv-sändningar. Bestämmelsen har inte ändrats genom AV-direktivet.

4.21 Samarbete mellan regleringsorgan i medlemsstaterna

I artikel 23b i AV-direktivet finns en ny bestämmelse om samarbete mellan medlemsstaternas regleringsorgan. Med regleringsorgan bör förstås tillsynsmyndigheter. Enligt artikeln är medlemsstaterna skyldiga att vidta lämpliga åtgärder för att förse varandra och kommissionen med den information som är nödvändig för att tillämpa direktivet.

5 Gällande rätt

5.1 Yttrandefrihetsgrundlagen

5.1.1 Inledning

Av 2 kap. 1 § regeringsformen följer att varje medborgare gentemot det allmänna är tillförsäkrad yttrandefrihet. Med detta förstås frihet att i tal, skrift eller bild eller på något annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor. Särskilda bestämmelser om yttrandefrihet i medierna finns i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Tryckfrihetsförordningen behandlar rätten att yttra sig och sprida information genom framför allt tryckta skrifter. Yttrandefrihetsgrundlagen ger den enskilde rätt att offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst i bland annat ljudradio och television.

Sedan den 1 januari 1995 gäller Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna som lag i Sverige med de ändringar och tillägg som har gjorts genom tilläggsprotokoll. Enligt 2 kap. 23 § regeringsformen får lag eller annan föreskrift inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av konventionen.

Europakonventionen innehåller i artikel 10 regler till skydd för yttrandefriheten. Enligt artikeln ska envar ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar åsiktsfrihet samt frihet att ta emot och sprida uppgifter och tankar utan offentlig myndighets inblandning och oberoende av territoriella gränser. Det anges i artikeln att eftersom utövandet av nämnda friheter medför ansvar och skyldigheter får de underkastas sådana formföreskrifter, villkor, inskränkningar eller straffpåföljder som är föreskrivna i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till statens säkerhet, till den territoriella integriteten eller den allmänna säkerheten, till förebyggande av oordning eller brott, till skydd för hälsa eller moral eller för annans goda namn och rykte eller rättigheter, för att förhindra att förtroliga underrättelser sprids eller för att upprätthålla domstolars auktoritet och opartiskhet.

5.1.2 Medier som omfattas av yttrandefrihetsgrundlagen

Yttrandefrihetsgrundlagen skyddar bara yttranden som framförs i vissa medier. Den skyddar yttrandefriheten mot angrepp i första hand från det allmänna och sätter upp gränser för vilka inskränkningar som kan göras med stöd av lag.

Yttrandefrihetsgrundlagen omfattar ljudradio, television och vissa liknande överföringar. Med liknande överföringar avses andra sändningar av ljud, bild eller text som sker med hjälp av elektromagnetiska vågor, exempelvis överföringar av databaslagrad information. Som en

samlingsbeteckning på program i ljudradio, program i television och innehåll i sådana andra sändningar används i yttrandefrihetsgrundlagen ordet radioprogram. Grundlagen omfattar också filmer, videogram, ljudupptagningar och andra tekniska upptagningar. Med tekniska upptagningar avses upptagningar som innehåller text, bild eller ljud och som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniska hjälpmedel. Yttrandefrihetsgrundlagen skyddar användningen av dessa medier för att offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst till säkrande av ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande. Detta betyder alltså att det inte är all användning av de grundlagsskyddade medierna som omfattas av yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

5.1.3 Tillämpningsområde för yttrandefrihetsgrundlagen

Yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig på sändningar av radioprogram som är riktade till allmänheten med hjälp av elektromagnetiska vågor och som är avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel. Med sådana sändningar av radioprogram avses även tillhandahållande av direktsända och inspelade program ur en databas (1 kap. 6 § första stycket). Med kravet att sändningen ska vara riktad till allmänheten menas att sändningen ska vara riktad till vem som helst som önskar ta emot den utan särskild begäran från mottagaren. Traditionella ljudradio- och tv-sändningar faller in under denna regel. Bestämmelsen är tillämplig oavsett om sändningen är avsedd att tas emot i Sverige eller utomlands. Beträffande radioprogram som är avsedda att tas emot i utlandet finns det enligt 1 kap. 6 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen möjlighet att i lag göra undantag från grundlagens bestämmelser.

För att andra överföringar från en databas än de som avses i nämnda bestämmelse ska omfattas av grundlagsskyddet krävs enligt den s.k. databasregeln (1 kap. 9 §) bland annat följande. Innehållet i databasen kan ändras endast av den som driver verksamheten. Den som driver verksamheten är antingen en redaktion för en tryckt periodisk skrift eller för ett radioprogram, ett företag för yrkesmässig framställning av tryckta eller enligt tryckfrihetsförordningen därmed jämställda skrifter eller av tekniska upptagningar eller en nyhetsbyrå, eller att den som driver verksamheten har utgivningsbevis för den. En annan förutsättning är att tillhandahållandet sker på särskild begäran. Med det menas att överföringen startas av mottagaren.

Yttrandefrihetsgrundlagen är i första hand tillämplig på radioprogram som utgår från Sverige. Vid sändning av sådana program gäller samtliga regler i grundlagen. Satellitsändningar anses utgå från Sverige, om upplänkningen äger rum från svenskt jurisdiktionsområde eller från utlandet efter programtransport från Sverige genom tråd eller radiolänk. Sändningen bör också efter omständigheterna kunna anses ha utgått från Sverige, om programtransporten avser ett färdiginspelat program i form av en upptagning som inte är avsedd för mångfaldigande eller annars för spridning i annan form än genom upplänkningen och den efterföljande utsändningen (prop. 1990/91:64 s. 110).

Yttrandefrihetsgrundlagen är i vissa delar också tillämplig på samtidig och oförändrad vidareändning här i landet av radioprogram som avses i 1 kap. 6 § och som kommer från utlandet eller förmedlas hit genom satellitsändning men inte utgår från Sverige (1 kap. 7 §). För sådana program gäller bland annat censurförbudet, förbudet mot ingripanden utan stöd i grundlagen och rätten att sända radioprogram i tråd. Däremot gäller inte ensamansvaret. För radioprogram som sänds från sändare utanför Sverige och inte samtidigt och oförändrat vidareändas här, t.ex. program som sänds från direktsändande satellit utan svensk anknytning, gäller bara meddelar- och anskaffarfriheten liksom rätten till anonymitet (10 kap. 2 §).

För att utgivningsbevis ska meddelas för en databas krävs enligt 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen att överföringen ska utgå från Sverige. För andra överföringar enligt databasregeln finns det inte något sådant uttryckligt krav i yttrandefrihetsgrundlagen.

I vissa fall kan den s.k. bilageregeln i 1 kap. 7 § andra stycket tryckfrihetsförordningen innebära att ett radioprogram ska betraktas som en bilaga till en periodisk skrift och att tryckfrihetsförordningens regler blir tillämpliga. Det gäller om ägaren till en periodisk skrift sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett radioprogram, om det återger innehållet i skriften oförändrat och om det anger hur innehållet har disponerats. Regeln tar främst sikte på talfidningar (se SOU 2006:96 s. 55). Högsta domstolen har i NJA 2003 s. 31 konstaterat att bilageregeln inte omfattar ett tillhandahållande som faller in under databasregeln.

5.1.4 Vissa grundläggande principer i grundlagsskyddet

Tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen bygger på samma grundläggande principer nämligen etableringsfrihet, förbud mot censur och liknande åtgärder, ensamansvar med meddelarskydd, särskild brottskatalog och särskild rättegångsordning med juryprövning.

Etableringsfriheten innebär att det är tillåtet för var och en att sända radioprogram genom tråd. Något krav på tillstånd för verksamheten får inte ställas upp och rätten att driva verksamheten påverkas inte av konkurs eller näringsförbud. När det gäller sändning av radioprogram genom etern är begränsningen av etableringsfriheten tillåten. Anledningen till det är att frekvensutrymmet som kan användas för sådana sändningar är begränsat.

Förbudet mot censur innebär enligt 1 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen att det inte får förekomma att något som är avsett att framföras i ett radioprogram eller en teknisk upptagning först måste granskas av myndigheter eller andra allmänna organ. Undantag görs dock bland annat för rörliga bilder i filmer som ska visas offentligt. Huvudregeln är således att all eventuell granskning av radio- och tv-program ska ske i efterhand. Förbudet mot hindrande åtgärder i samma bestämmelse innebär att det allmänna inte får, på grund av innehållet i ett medium som avses i yttrandefrihetsgrundlagen, hindra framställningen och spridningen på annat sätt än vad som är medgivet i yttrandefrihetsgrundlagen. Det allmänna får inte heller utan stöd i

grundlagen, på grund av innehållet i en framställning, förbjuda eller hindra innehav eller användning av tekniska hjälpmedel som behövs för att ta emot radiosändningar eller uppfatta innehållet i filmer och ljudupptagningar. Eftersom förbudet mot hindrande åtgärder gäller åtgärder som föranleds av yttrandets innehåll omfattar det inte ingripanden som sker med hänsyn till rena ordningsskäl.

Ensamansvaret innebär att bara en person är straffrättsligt ansvarig för innehållet i en av yttrandefrihetsgrundlagen skyddad sändning (6 kap. 1 §). Ansvarighetsreglerna i yttrandefrihetsgrundlagen är utformade med förebild i det tryckfrihetsrättsliga ansvaret för periodiska tidskrifter. Ansvaret ska bäras av en utgivare. Utgivaren ska ha befogenhet att bestämma över programmets innehåll så att inget införs mot hans eller hennes vilja (4 kap. 3 §).

Meddelarskyddet omfattar meddelar- och anskaffarfrihet, rätt till anonymitet och efterforskningsförbud. Skyddet innebär i huvudsak följande. Upphovsmannen till ett radioprogram är inte skyldig att röja sin identitet. Detsamma gäller den som har framträtt i ett sådant program eller den som har lämnat en uppgift för offentliggörande. De som tar del av tillkomsten eller spridningen av något som är avsett att ingå i ett radioprogram har tystnadsplikt och får således inte röja sina källor. Efterforskningsförbudet innebär att det allmänna inte heller får efterforska anonyma upphovsmän eller meddelare såvida detta inte är möjligt med stöd av yttrandefrihetsgrundlagen.

Yttrandefrihetsgrundlagen innehåller en fullständig uppräkningslista av vilka gärningar som utgör yttrandefrihetsbrott när de begås i en i yttrandefrihetsgrundlagen skyddad framställning och är straffbara enligt lag. Innehållet i ett yttrande som framförs i ett grundlagsskyddat medium kan bara beivras när det innehåller ett sådant brott som uppräknas i brottskatalogen (dvs. ett yttrandefrihetsbrott). Hets mot folkgrupp och olaga våldsskildring är exempel på sådana brott när de begås i sådana medier som omfattas av grundlagen. Innehåller yttrandet ett annat brott kan det inte beivras. Ett beivrande enligt vanlig lag kan dock ske om innehållet i yttrandet faller utanför grundlagens tillämpningsområde.

5.1.5 Tillåtna begränsningar av yttrandefriheten

Yttrandefriheten får i viss utsträckning inskränkas genom lag. Enligt 1 kap. 12 § yttrandefrihetsgrundlagen kan det meddelas föreskrifter med bland annat förbud mot kommersiell reklam i radioprogram. Det får också ställas upp villkor för sådan reklam. Vidare får det i lag ges föreskrifter om förbud mot och villkor för annan annonsering och sändning av program, som helt eller delvis bekostas av annan än den som bedriver programverksamheten.

När det gäller möjligheten att i övrigt meddela föreskrifter eller villkor om innehållet i radioprogram skiljer yttrandefrihetsgrundlagen på trådsändningar och andra sändningar.

Trådsändningar

För sändningar av radioprogram genom tråd råder enligt 3 kap. 1 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen i princip full etableringsfrihet, vilket

innebär att det inte får krävas tillstånd för sändning. Rätten att sända genom tråd får bara begränsas i den omfattning som framgår av 3 kap 1 § andra stycket. Med sändning genom tråd avses, till skillnad från sändning genom etern, sändning genom en särskilt anordnad ledare. Telefonnätet för fast telefoni och kabel-tv-nätet är exempel på trådnät. Kommunikation via Internet sker till övervägande del trådbundet.

Det får i lag meddelas föreskrifter om skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning. Denna vidaresändningsplikt innebär en skyldighet för nätinnehavaren att tillåta utrymme i nätet för dels vissa sändningar som sker med tillstånd av regeringen, t.ex. Sveriges Television AB:s sändningar, dels från lokala kabelsändarföretag.

Dessutom tillåts lagstiftning om skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för överföringar i den utsträckning det behövs med hänsyn till intresset av konkurrens beträffande sådana överföringar i nätet eller allmänhetens intresse av tillgång till sådana överföringar. Överföringarna kan avse både privat innehåll och sådant massmedialt innehåll som regleras i yttrandefrihetsgrundlagen. Bestämmelsen möjliggör föreskrifter i vanlig lag om tillträde till och s.k. samtrafik mellan kommunikationsnät.

Vidare tillåts lagstiftning som tillförsäkrar mottagarkretsen ett inflytande över programvalet, t.ex. regler om skyldighet för en nätinnehavare att höra mottagarkretsen om dess önskemål om vilka program som ska förmedlas.

Slutligen är det tillåtet med lagstiftning i fråga om ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsförställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp. Det handlar om sådana programkanaler som har inriktat sitt utbud på våldsskildringar, pornografi eller rasistiska program (prop. 1990/91:64 s. 115 f.).

Andra sändningar än trådsändningar

När det gäller sändning av radioprogram som sker på något annat sätt än genom tråd är det enligt 3 kap. 2 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen tillåtet att i lag meddela föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända. Det råder inte full etableringsfrihet för trådlösa radiosändningar. Av tekniska skäl har det ansetts nödvändigt att reglera användningen av det begränsade sändningsutrymme som finns i etern (prop. 1990/91:64 s. 79). Grundlagen innehåller emellertid en bestämmelse enligt vilken det allmänna ska eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrande- och informationsfrihet. Bestämmelsen uttrycker en principiell målsättning för såväl normgivning som beslut i enskilda fall (3 kap. 2 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen).

Regeringsformens tillämpning på begränsningar i sändningsrätten

Enligt 3 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen gäller vad som i 2 kap. 12 § andra–femte styckena och 13 § regeringsformen föreskrivs om

begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i fråga om de begränsningar som får göras i sändningsrätten enligt 3 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen.

Av 2 kap. 12 § andra stycket regeringsformen framgår att sådana begränsningar bara får göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och att en begränsning aldrig får gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den. Begränsningen får vidare inte sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. Slutligen får en begränsning inte göras endast på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning.

Enligt 2 kap. 13 § regeringsformen får yttrande- och informationsfriheten begränsas med hänsyn till rikets säkerhet, folkförsörjningen, allmän ordning och säkerhet, enskilda anseende, privatlivets helgd eller förebyggandet och beivrandet av brott. I övrigt får sådana begränsningar ske bara om särskilt viktiga skäl föranleder det.

5.1.6 Redaktionellt oberoende

Den som sänder radioprogram självständigt avgör vad som ska förekomma i programmen (3 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen). Bestämmelsen är avsedd att dels skydda programföretag som sänder med stöd av tillstånd i förhållande till tillståndsgivaren, dels värna om programföretagets oberoende gentemot andra, t.ex. annonsörer (prop. 1990/91:64 s. 117).

Innebörden av bestämmelsen är att det allmänna inte får ställa några krav på innehållet i vad som ska sändas annat än i konstitutionellt tillåtna former. Det innebär i sin tur att krav på innehållet bara kan ställas genom lag eller sådana villkor för tillstånd som får förekomma.

5.1.7 Domstolsprövning

Av 3 kap. 5 § yttrandefrihetsgrundlagen framgår att frågor om rätt att sända radioprogram ska kunna prövas av domstol eller av en nämnd, vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande är eller har varit ordinarie domare. Om saken gäller en fråga om ingripande på grund av missbruk av yttrandefriheten ska frågan dock, med undantag för överträdelser av villkor eller föreskrifter i fråga om reklam och andra annonser, prövas av domstol under medverkan av jury.

5.1.8 Tillsyn

Justitiekanslern har till uppgift att övervaka att tryck- och yttrandefriheten enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen inte överskrids. Detta sker genom utövningen av de befogenheter som tillkommer Justitiekanslern i egenskap av åklagare i mål om tryck- och yttrandefrihetsbrott. Justitiekanslern är ensam åklagare i fråga om sådana uttalanden eller uppgifter som förekommer i de medier som omfattas av tryckfrihetsförordningen och

ytrandefrihetsgrundlagen, bland annat för innehållet i radio- och tvsändningar. I offentlig verksamhet har även Riksdagens ombudsmän (JO) till uppgift att övervaka att tryckfrihetsförordningen och ytrandefrihetsgrundlagen följs. JO har dock inte någon befogenhet att väcka åtal för tryck- och ytrandefrihetsbrott.

Enligt 7 kap. 4 § ytrandefrihetsgrundlagen får det i lag föreskrivas att en nämnd ska granska om radioprogram som har sänts på annat sätt än genom tråd står i överensstämmelse med de föreskrifter eller andra villkor som gäller för sändningarna. En sådan nämnd får bara uttala sin mening och förelägga den sändande att följa föreskriften eller villkoren. I lagen får föreskrivas att ett föreläggande får förenas med vite. Bestämmelsen ger i ytrandefrihetsgrundlagen stöd åt den efterhandsgranskning av radioprogram som utförs av Granskningsnämnden för radio och TV (prop.1990/01:64 s. 130).

5.1.9 Tillämpningsföreskrifter

I lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och ytrandefrihetsgrundlagens områden (tillämpningslagen) finns kompletterande bestämmelser till de båda grundlagarna. Det gäller bland annat bestämmelser om utgivare av radioprogram och tekniska upptagningar, bevarande av inspelningar.

5.2 Radio- och TV-lagen

5.2.1 Lagens tillämpningsområde

Radio- och TV-lagen (1996:844) omfattar sändningar av ljudradio- och tv-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel. En sändning anses riktad till allmänheten bara om den samtidigt och utan särskild begäran är tillgänglig för vem som helst som vill ta emot den (1 kap. 1 §).

Lagen är tillämplig på sändningar av tv-program, om sändningen kan tas emot i någon stat som är bunden av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat) och om den som bedriver sändningsverksamheten är etablerad i Sverige eller uppfyller vissa tekniska kriterier (1 kap. 2 §). Om det inte med stöd av etableringskriteriet eller de tekniska kriterierna går att avgöra om lagen är tillämplig, ska bestämmelserna om etablering i EUF-fördraget avgöra frågan.

Bestämmelserna i radio- och TV-lagen om tillståndskrav och tillståndsvillkor som inte är direkt programrelaterade och andra bestämmelser om tillsyn och återkallande av tillstånd gäller för sändningar av tv-program, trots att den som bedriver sändningsverksamheten står under en annan EES-stats jurisdiktion.

Har den vars sändningar huvudsakligen riktar sig till Sverige tidigare varit etablerad här men etablerat sig i en annan EES-stat i syfte att kringgå svensk lagstiftning, ska denne ändå anses etablerad i Sverige vid tillämpningen av radio- och TV-lagen (1 kap. 2 § andra stycket).

Lagen gäller också för sändningar av ljudradioprogram över satellit som kan tas emot i Sverige, om den som bedriver sändningsverksamheten har sin hemvist i Sverige eller sändningen till satellit sker från sändare här i landet (1 kap. 4 §).

5.2.2 Tillstånd och registrering

Tillstånd krävs för att sända ljudradio- eller tv-program med hjälp av radiovågor på frekvens under 3 gigahertz. Det krävs inte tillstånd för sändningar av sökbar text-tv eller för vissa sändningar som är särskilt anpassade för syn- eller hörselskadade (2 kap. 1 §).

Regeringen meddelar tillstånd att sända tv-program, om sändningsverksamheten finansieras med radio- och tv-avgiften. Radio- och TV-verket meddelar tillstånd i övriga fall. Tillstånd att sända ljudradio till hela landet eller till utlandet och att sända lokal digital radio meddelas också av regeringen. Radio- och TV-verket meddelar tillstånd att sända när- och lokalradio (2 kap. 2 §).

Den som bedriver en sändningsverksamhet för vilken det inte behövs tillstånd och den som för någon annans räkning bedriver sändningsverksamhet över satellit eller upplåter satellitkapacitet (satellitentreprenör) ska anmäla sig för registrering hos Radio- och TV-verket (2 kap. 3 §).

5.2.3 Sändningar av tv-program och andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio

Regeringen beslutar enligt 3 kap. 1 § radio- och TV-lagen vilket sändningsutrymme som i olika delar av landet får upplåtas för tv-sändningar som kräver tillstånd.

Tillstånd att sända tv-program får bara beviljas ett programföretag som har finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under tillståndstiden och som bedöms berett att samverka med övriga tillståndshavare i tekniska frågor (3 kap. 3 §).

I 3 kap. 4 § radio- och TV-lagen anges de urvalskriterier som tillståndsmyndigheten ska beakta vid tillståndsgivning för att säkerställa att det sänds programtjänster med såväl blandat innehåll som tematiska programtjänster med olika inriktning (prop. 2007/08:8 s. 45). På grund av den begränsade kapaciteten i det digitala marknätet är det naturligt att marksändningar utnyttjas för ett brett utbud när det gäller programgenrer och inriktningar mot olika publikgrupper och intresseområden

Ett sändningstillstånd kan förenas med villkor. I 3 kap. 7–10 §§ radio- och TV-lagen anges uttömmande de villkor som ett sändningstillstånd får förenas med. Ett sändningstillstånd får bara innehålla villkor som den sökande har godtagit (3 kap. 14 §).

Sändningstillstånd för tv och andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio får förenas med villkor som innebär att sändningsrätten ska utövas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet ska råda i ljudradion och televisionen (3 kap. 7 §).

I 3 kap. 8 § radio- och TV-lagen finns en uppräknad av ytterligare villkor som kan ställas upp i sändningstillstånden. Några av villkoren är av teknisk karaktär eller har att göra med sändningens utbredning. Andra villkor avser krav på olika åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av programmen. Det är vidare möjligt att ställa krav på att programföretagen ska ta hänsyn till ljudradions och televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen. Som villkor kan även föreskrivas en skyldighet att i programverksamheten respektera den enskildes privatliv och att sända genmälen. För att hindra ett programföretag från att t.ex. ge programverksamheten en ensidig inriktning ges möjlighet att som villkor för tillstånd ställa upp ett krav att programföretaget ska sända ett mångsidigt programutbud. Som villkor kan också föreskrivas en skyldighet att sända och producera program regionalt. Villkor får vidare föreskrivas om skyldighet att på begäran av en myndighet kostnadsfritt sända meddelanden som är av vikt för allmänheten.

Villkor för sändningstillstånd får också avse förbud mot att sända reklam eller andra annonser och även andra sponsrade program än sådana som anges i vissa bestämmelser i lagen (3 kap. 9 § första stycket).

Slutligen anges i 3 kap. 10 § radio- och TV-lagen att sändningstillstånd får förenas med villkor om att ägarförhållanden och inflytandet i ett företag inte får förändras i mer än begränsad omfattning.

Radio- och TV-lagen innehåller inte några bestämmelser som ger möjlighet att hindra mottagning eller vidaresändning av tv-sändningar som kommer från utlandet.

5.2.4 Närradio

Med närradio avses enligt 4 kap. 1 § radio- och TV-lagen lokala ljudradiosändningar för föreningslivet. Sändningsområdet för närradio omfattar normalt en kommun (4 kap. 2 §). Tillstånd att bedriva närradiosändningar kan ges till ideella föreningar, församlingar och kyrkliga samfälligheter inom Svenska kyrkan, obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor och närradioföreningar om dessa har anknytning till sändningsområdet (4 kap. 4 §).

Om någon sammanslutning som kan få tillstånd att sända närradio vill få tillstånd och det är tekniskt möjligt ska det finnas en möjlighet att sända närradio i en kommun. Radio- och TV-verket bestämmer vilka som får sända närradio (4 kap. 2 och 3 §§).

5.2.5 Lokalradio

Med lokalradio avses andra tillståndspliktiga lokala ljudradiosändningar än sådana som kräver tillstånd av regeringen, tillfälliga tillstånd av Radio- och TV-verket eller som är närradio (5 kap. 1 § radio- och TV-lagen).

Radio- och TV-verket meddelar sändningstillstånd och bestämmer sändningsområdenas omfattning för lokalradio. I 5 kap. 2 § radio- och tv-lagen anges även vad Radio- och TV-verket ska beakta när verket bestämmer omfattningen av lokalradions sändningsområden. När ett sändningsutrymme för ett område blir ledigt ska Radio- och TV-verket kungöra detta (5 kap. 3 §).

Finns det mer än en sökande till ett ledigt sändningsutrymme ska Radio- och TV-verket fördela sändningsutrymmet enligt vissa kriterier i 5 kap. 8 § radio- och TV-lagen. Verket ska sträva efter en fördelning som medför att sändningarna i hög grad utgörs av eget material och program med lokalanknytning samt motverkar dominans över nyhetsförmedlingen och opinionsbildningen och att möjligheter till mångfald tas till vara. Vid fördelningen ska Radio- och TV-verket också beakta sökandens finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten varaktigt med god kapacitet och kvalitet. Sändningstillståndet kan förenas med villkor om bland annat ägarförhållanden, skyldigheten att sända viss mängd eget material och att sända viss mängd program med lokal anknytning (5 kap. 10 och 11 §§).

5.2.6 Sändningars innehåll

Bestämmelserna om sändningarnas innehåll i radio- och TV-lagen omfattar alla sändningar som lagen är tillämplig på, om inte annat anges.

I 6 kap. 1 § radio- och TV-lagen finns den s.k. demokratibestämmelsen som föreskriver att den som sänder tv-program eller som sänder ljudradioprogram efter tillstånd av regeringen ska se till att programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statskicket grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

Program med ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller med pornografiska bilder som sänds i televisionen ska antingen föregås av en varning i ljud eller innehålla en varning som anges löpande i bild under hela sändningstiden. Sådana program får inte sändas under sådan tid eller på ett sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se programmen, om det inte av särskilda skäl ändå är försvarligt (6 kap. 2 §).

I 6 kap. 3 § radio- och TV-lagen föreskrivs att uppgifter som har förekommit i ett tv-program, som inte är reklam och som har sänts på något annat sätt än genom tråd ska beriktigas när det är befogat, medan sådana uppgifter, om de sänts genom tråd, bör beriktigas när det är befogat.

Program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen (6 kap. 4 §). I sändningar för vilka villkor om opartiskhet har ställts upp får det inte förekomma meddelanden som sänds på uppdrag av någon annan och som syftar till att vinna stöd för politiska eller religiösa åsikter eller åsikter i intressefrågor på arbetsmarknaden (6 kap. 5 §).

För den som sänder tv-program över satellit eller med stöd av tillstånd finns det bestämmelser om minsta andel program av europeiskt ursprung och om att sändningarna, om det inte finns särskilda skäl emot det, i

betydande omfattning ska innehålla program på svenska språket, program med svenska artister och verk av svenska upphovsmän (6 kap. 8 §).

I 6 kap. 10 § radio- och TV-lagen finns särskilda regler för den som har den exklusiva rätten till en tv-sändning från ett evenemang som är av särskild vikt för det svenska samhället.

Slutligen finns det bestämmelser som anger att den som sänder program ska använda en sådan beteckning för sina sändningar som har godkänts av Radio- och TV-verket (6 kap. 9 §). Beteckningen ska anges minst en gång varje sändningstimme eller, om detta inte är möjligt, mellan programmen.

I närradio får enligt 6 kap. 6 § radio- och TV-lagen bara sändas program som har framställts för den egna verksamheten. Under högst tio timmar per månad får dock andra program sändas, om innehållet är av särskilt intresse för tillståndshavarens medlemmar, främjar kunskap och bildning eller utgör upptagningar av lokala kulturella tillställningar.

Närradioföreningars programutbud får bara innehålla sändningar av evenemang av gemensamt intresse för tillståndshavarna, information om kommunal verksamhet och därutöver vissa provsändningar och information om den egna programverksamheten (6 kap. 7 §).

I lokalradio ska eget material sändas under minst tre timmar varje dygn mellan kl. 06.00 och 21.00 (6 kap. 7 a §).

5.2.7 Reklam och annan annonsering

Regler om reklam och annan annonsering finns i 7 kap. radio- och TV-lagen. Vissa av bestämmelserna i kapitlet gäller både television och ljudradio, medan andra bara avser sändningar i television. Reklam som den sändande gör för sin programverksamhet omfattas dock inte av bestämmelserna i 7 kap.

Med annonser avses dels reklam, dels sändningar som utan att vara reklam sänds på uppdrag av någon annan (7 kap. 1 § tredje stycket).

Sponsrat program är ett program som inte är en annons, men som helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver sändningsverksamheten eller som framställer audiovisuella verk (7 kap. 8 §).

Före och efter varje sändning av annonser ska det sändas en signatur som tydligt skiljer annonserna från övriga sändningar (7 kap. 1 § första stycket). Av en annons som inte är reklam ska det framgå i vems intresse annonsen sänds. Regler om reklamidentifiering finns i marknadsföringslagen.

I 7 kap. 4 § radio- och TV-lagen finns det s.k. barnreklamförbudet som innebär att reklam i en tv-sändning inte får syfta till att fånga uppmärksamheten hos barn under tolv år. Därutöver finns ytterligare begränsningar för reklam i eller i samband med program som vänder sig till barn under tolv år.

Det finns vidare bestämmelser om hur mycket annonser som får sändas i tv och om hur annonser får placeras i sändningen (7 kap. 5-7 b §§).

Den vars huvudsakliga verksamhet gäller tillverkning eller försäljning av alkoholdrycker eller tobaksvaror får inte sponsra program (7 kap. 9 §).

I 7 kap. 10 § radio- och TV-lagen finns bestämmelser om begränsningar för läkemedelsföretags möjligheter att marknadsföra sig och sina produkter i tv.

5.2.8 Vidaresändningar i kabelnät

Enligt 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen är innehavare av elektroniska kommunikationsnät som används för överföring av tv-sändningar till allmänheten genom tråd skyldiga att se till att de anslutna hushållen kan ta emot fyra programtjänster som sänder med tillstånd av regeringen och som kan tas emot i området utan villkor om särskild betalning (vidaresändningsplikt). Skyldigheten gäller under förutsättning att en betydande del av de anslutna hushållen använder det som sitt huvudsakliga medel att ta emot tv-sändningar. I praktiken handlar det om Sveriges Television AB:s och Utbildningsradion AB:s sändningar. Sändningarna ska kunna tas emot på ett tillfredställande sätt utan kostnad för själva mottagningen. Allmänna kommunikationsnät som består av parkabel av metall är undantagna från vidaresändningsplikten även om näten i viss utsträckning används för att distribuera program.

Innehavare av anläggningar för trådsändningar av tv-program är skyldiga att i varje kommun, där de vidaresänder tv-program till allmänheten och varifrån sändningarna når fler än 100 bostäder, kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av tv-program från ett eller flera lokala kabelsändarföretag (8 kap. 2 §).

Radio- och TV-verket förordnar lokala kabelsändarföretag. I 8 kap. 5 § radio- och TV-lagen anges kraven för att kunna förordnas som ett lokalt kabelsändarföretag.

5.2.9 Granskning och tillsyn

Justitiekanslern övervakar genom granskning i efterhand om sända program innehåller våldsskildringar eller pornografiska bilder i strid med 6 kap. 2 § radio- och TV-lagen (9 kap. 1 §). Den som gör sig skyldig till upprepade överträdelser av 6 kap. 2 § radio- och TV-lagen kan föreläggas vid vite att inte på nytt sända sådana program på tider och på ett sådant sätt att det finns betydande risk att barn kan se programmen (10 kap. 11 §). Justitiekanslern får också i vissa fall väcka talan vid allmän domstol om återkallelse av tillstånd att sända.

Granskningsnämnden för radio och TV har till uppgift att genom granskning i efterhand övervaka om sändningar i radio och tv står i överensstämmelse med radio- och TV-lagen och de villkor som kan gälla för sändningarna. Nämnden granskar endast svenska radio- och tv-sändningar (9 kap. 2 §).

Nämndens övervakning omfattar:

- marksändningar bedrivna av Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Radio AB (SR), Utbildningsradion AB (UR),
- marksänd tv som sänds av andra än SVT och UR, samt
- lokalradio, närradio, kabel-tv, satellit-tv och webbsändningar.

Beträffande trådsändningar är nämndens granskning av innehållet begränsad till att omfatta bestämmelserna om otillbörligt kommersiellt gynnande, reklam och annan annonsering samt om våldsskildringar och pornografi.

Granskningen kan inledas efter anmälningar från tittare och lyssnare eller på eget initiativ. Nämndens beslut kan vara fällande, kritiserande eller friande.

Finner nämnden att en sändning innehåller våldsskildringar eller pornografiska bilder i strid med 6 kap. 2 § radio- och TV-lagen ska nämnden anmäla detta till Justitiekanslern (9 kap. 2 § fjärde stycket).

Vid överträdelser av bestämmelserna om reklam, sponsring m.m. kan nämnden enligt 10 kap. 5 § radio- och TV-lagen ansöka hos länsrätten om att programföretaget ska betala en särskild avgift. Nämnden kan också förelägga programföretaget vid vite att följa vissa bestämmelser i 10 kap. 9 § radio- och TV-lagen. Av nämndens beslut är det bara beslut om föreläggande vid vite som kan överklagas. I fråga om övriga beslut kan man dock begära omprövning.

Konsumentombudsmannen övervakar att vissa bestämmelser om reklam följs bland annat förbudet mot reklam riktad till barn under tolv år (9 kap. 2 § andra stycket). Vid överträdelser kan Konsumentombudsmannen med stöd av marknadsföringslagen väcka talan om förbud förenat med vite eller om marknadsstörningsavgift.

Radio- och TV-verket utövar tillsyn över att radio- och TV-lagen följs. Tillsynen är emellertid begränsad till de områden där Justitiekanslern, Granskningsnämnden för radio och TV eller Konsumentombudsmannen inte utövar tillsyn. Verket prövar frågan om återkallelse av tillstånd i de fall då frågan inte ska prövas av allmän domstol på talan av Justitiekanslern.

De programföretag som är skyldiga att främja europeiska produktioner och fristående producenter ska årligen till Radio- och TV-verket rapportera hur stor del av verksamheten som har utgjorts av sådana produktioner (9 kap. 4 §).

De som sänder lokalradio ska årligen till Granskningsnämnden för radio och TV redovisa hur de uppfyllt skyldigheten att sända en viss mängd eget material och att sända en viss mängd program med lokal anknytning (9 kap. 9 §).

Det finns också bestämmelser om skyldigheter för de sändande att lämna vissa upplysningar eller inspelningar till de myndigheter som granskar och utövar tillsyn.

5.2.10 Straff och särskilda avgifter m.m.

Bestämmelser om straff och särskilda avgifter finns i 10 kap. radio- och TV-lagen. Bland annat anges vilka bestämmelser i lagen som är straffsanktionerade (10 kap. 1–3 §§). Det gäller t.ex. bestämmelserna om tillstånd och om anmälningsskyldighet.

Enligt 10 kap. 5 § radio- och TV-lagen kan den som åsidosätter vissa bestämmelser i lagen åläggas att betala en avgift som tillfaller staten. Det gäller t.ex. när villkor eller bestämmelser om annonser och sponsring överträds eller förbudet mot att otillbörligt gynna kommersiella intressen

åsidosätts. Vid prövningen av om avgiften ska påföras ska särskilt beaktas överträdelsens art, varaktighet och omfattning. Avgiften är lägst 5 000 kronor och högst fem miljoner kronor.

Av 10 kap. 8 § framgår att Granskningsnämnden för radio och TV får besluta att den sändande på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut när nämnden funnit att den sändande har brutit mot vissa villkor.

5.2.11 Återkallelse av tillstånd m.m.

Enligt 11 kap. 2 § radio- och TV-lagen kan ett tillstånd att sända tv-program eller ett tillstånd som meddelats av regeringen att sända ljudradioprogram återkallas, om tillståndshavaren på ett väsentligt sätt bryter mot bestämmelserna om sändningarnas innehåll eller om reklam och annan annonsering. Ett tillstånd kan också återkallas, om tillståndshavaren väsentligen har åsidosatt villkor som har meddelats med stöd av 3 kap. 7–10 §§ radio- och TV-lagen.

I 11 kap. 2 § andra stycket radio- och TV-lagen anges när ett tillstånd får ändras till att avse annat sändningsutrymme exempelvis på grund av förändringar inom radiotekniken.

Tillstånd att sända närradio får återkallas om tillståndshavaren inte längre är en sammanslutning som får sända närradio eller inte nyttjat rätten att sända under tre månader (11 kap. 3 §). Om en domstol har funnit att ett närradioprogram innefattat yttrandefrihetsbrott som inneburit ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten, får tillståndet också återkallas. Återkallas tillståndet kan en karenstid bestämmas inom vilken ett nytt tillstånd inte får meddelas.

Tillstånd att sända lokalradio får enligt 11 kap. 5 § radio- och TV-lagen återkallas, om tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom en viss tid eller inte nyttjat rätten att sända under en tid av fyra veckor. Tillståndet får också återkallas om tillståndshavaren brutit mot bestämmelserna i 6 kap. 4 §, om ägare eller ägarförhållanden eller mot reklam- och annonsreglerna. I likhet med tillstånd till närradio kan tillstånd återkallas vid brott mot yttrandefriheten.

5.2.12 Handläggningen av ärenden om särskilda avgifter, vite och återkallelse, m.m.

Ärenden om återkallelse av tillstånd på grund av överträdelse av villkor som har meddelats med stöd av 3 kap. 7 § eller 3 kap. 8 § 9–12 och om överträdelse av 6 kap. 1–3 §§ ska på talan av Justitiekanslern tas upp av allmän domstol (12 kap. 1 och 3 §§). För rättegång i dessa mål tillämpas bestämmelserna om yttrandefrihetsmål. I övriga fall prövas ärenden om återkallelse av tillstånd av Radio- och TV-verket.

Ärenden om ändring av tillstånd att sända tv-program eller tillstånd som meddelats av regeringen att sända ljudradioprogram prövas av den som meddelat tillståndet.

Radio- och TV-verket har i övriga fall rätt att ta upp frågan om återkallelse. Har regeringen meddelat sändningstillståndet får Radio- och TV-verket emellertid inte aktualisera frågan om återkallelse utan

anmälan från regeringen. Om frågan är väckt på grund av ett förhållande som faller under Granskningsnämnden för radio och TV:s verksamhetsområde ska Radio och TV-verket höra nämnden innan verket fattar beslut. Radio- och TV-verkets beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Frågor om påförande av särskild avgift prövas av Länsrätten i Stockholms län på ansökan av Granskningsnämnden för radio och TV.

5.2.13 Överklagande

Bestämmelser om överklagande av Granskningsnämnden för radio och TV:s, Radio- och TV-verkets och Konsumentombudsmannens beslut finns i 13 kap. De beslut av nämnden och verket som går att överklaga till allmän förvaltningsdomstol är uttömmande uppräknade i 13 kap. 1–3 §§.

5.3 Marknadsföringslagen

5.3.1 Inledning

Marknadsföringslagen (2008:486) innehåller den grundläggande regleringen av reklam och annan marknadsföring i svensk rätt. Lagen genomför i svensk rätt helt eller delvis en rad olika unionsrättsakter, bland annat Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004, EUT L 149, 11.6.2005, s. 22–39 (direktivet om otillbörliga affärsmetoder) och tv-direktivet.

Marknadsföringslagens bestämmelser kompletteras med en lång rad författningar och föreskrifter med närmare bestämmelser om dels marknadsföring av vissa typer av varor och tjänster, dels marknadsföring med hjälp av vissa säljmetoder och medier. Som exempel kan nämnas radio- och tv-lagen, alkohollagen och tobakslagen.

5.3.2 Lagens syfte och struktur

Marknadsföringslagen har enligt 1 § till syfte att främja konsumenternas och näringslivets intressen i samband med marknadsföring av produkter och att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenter och näringsidkare. Lagen bygger på en vitessanktionerad allmän generalklausul som föreskriver att marknadsföring ska stämma överens med god marknadsföringssed (5 §). Därutöver finns två specifika förbud mot aggressiv respektive vilseledande marknadsföring (7 och 8 §§). Dessa förbud kompletteras med en katalog med regler rörande specifika marknadsföringsåtgärder (12–17 §§). I lagen hänvisas också till en s.k.

svart lista med ett trettiotal förbjudna åtgärder som finns angivna i en bilaga till direktivet om otillbörliga affärsmetoder.

5.3.3 Lagens materiella tillämpningsområde

Lagen är tillämplig då näringsidkare marknadsför eller själv efterfrågar produkter i sin näringsverksamhet. Begreppet *marknadsföring* definieras i lagen som reklam och andra åtgärder i näringsverksamhet som är ägnade att främja avsättningen av och tillgången till produkter. Marknadsföringsbegreppet omfattar även s.k. efterköpssituationer, dvs. den fas som tidsmässigt ligger efter det att avtal träffats mellan köparen och säljaren. Med produkter avses varor, tjänster, fast egendom, arbetstillfällen och andra nyttigheter.

Marknadsföringslagen har generell räckvidd och är tillämplig på alla former av kommersiell marknadsföring av alla slags varor, tjänster och andra nyttigheter. Lagen gäller även för alla former av medier, inklusive tv, radio och Internet.

5.3.4 Lagens territoriella tillämpningsområde

Svensk marknadsföringslagstiftning har under lång tid ansetts tillämplig på marknadsföring som har effekt på eller, med andra ord, helt eller delvis riktar sig mot den svenska marknaden, även om marknadsföringen härrör från utlandet. Däremot har lagstiftningen inte ansetts tillämplig på marknadsföringsåtgärder som härrör från Sverige och som bara riktar sig mot andra länder. Lagstiftningen bygger således på den s.k. effektlandsprincipen. Denna princip följer inte av lagstiftning utan grundar sig på förarbetsuttalanden och Marknadsdomstolens praxis (prop. 1970:57 s. 92 f. och rättsfallet MD 1989:6).

Genomförandet av vissa unionsrättsakter, bland annat tv-direktivet, har dock fört med sig att effektlandsprincipen kommit att luckras upp. Enligt 2 § andra stycket är marknadsföringslagen således tillämplig på sådana tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen.

5.3.5 Generalklausul om god marknadsföringssed

Lagen innehåller, som nämnts, i 5 § en generalklausul, dvs. en allmänt hållen bestämmelse, där det föreskrivs att marknadsföring ska stämma överens med god marknadsföringssed. Om så inte är fallet är marknadsföringen att anse som otillbörlig, dock bara under förutsättning att den i märkbar mån påverkar eller sannolikt påverkar mottagarens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut (6 §). Detta krav, som återkommer även i fråga om övriga förbud i lagen, innebär med andra ord att bristen i marknadsföringen ska ha en i vart fall hypotetisk ekonomisk effekt.

Begreppet *god marknadsföringssed* definieras i lagen som god affärssed eller andra vedertagna normer som syftar till att skydda konsumenterna och näringsidkarna vid marknadsföring. Till grund för bedömningen om en åtgärd är att anse som otillbörlig kan läggas en rad

olika faktorer såsom olika uppförandekoder. Exempelvis Internationella handelskammarens regelverk, branschpraxis och andra utomrättsliga rekommendationer, råd och riktlinjer utfärdade av myndigheter samt rättspraxis. Marknadsföring som strider mot lag är normalt sett alltid otillbörlig. I kravet på god marknadsföringssed ligger också ett allmänt krav på vederhäftighet.

5.3.6 Förbud mot aggressiv och vilseledande marknadsföring

I 7 § marknadsföringslagen finns ett förbud mot aggressiv marknadsföring. Marknadsföring är att anse som aggressiv om näringsidkaren använder sig av trakasserier, tvång, fysiskt våld, hot eller någon annan aggressivt påtryckningsmedel. För att aggressiv marknadsföring ska betraktas som otillbörlig enligt lagen krävs dessutom att den i märkbar mån påverkar eller sannolikt påverkar mottagarens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut.

I 10 § finns ett allmänt förbud mot att vid marknadsföring använda sig av felaktiga påståenden eller andra framställningar som är vilseledande i fråga om näringsidkarens egen eller annans verksamhet. En näringsidkare får inte heller utelämna väsentlig information i marknadsföringen. Detta gäller även om informationen lämnas på ett oklart, obegripligt, tvetydigt eller annat olämpligt sätt. Information som ska lämnas enligt unionsrättsakter anses alltid väsentlig.

Marknadsföring är även att anse som vilseledande om den strider mot vissa andra i lagen närmare angivna föreskrifter, bland annat kravet på reklamidentifikation i 9 § och katalogreglerna i 12–17 §§. Även i fråga om vilseledande marknadsföring krävs att det vilseledande momentet påverkar eller sannolikt påverkar mottagarens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut för att marknadsföringen ska anses otillbörlig i lagens mening.

5.3.7 Reklamidentifikation

I 9 § marknadsföringslagen finns regler om reklamidentifikation. Av paragrafen följer att all marknadsföring ska utformas och presenteras så att det tydligt framgår att det är fråga om marknadsföring. Det ska också tydligt framgå vem som svarar för marknadsföringen. Detta gäller dock inte s.k. teasers, dvs. framställningar som har som enda syfte att skapa uppmärksamhet för direkt uppföljande framställningar.

5.3.8 Katalogreglerna

I 12–17 §§ marknadsföringslagen finns de s.k. katalogreglerna som bland annat innehåller förbud mot användningen av vilseledande förpackningsstorlekar. Vidare regleras på vilket sätt man får använda begrepp som konkursutförsäljning, utförsäljning och realisation i marknadsföring.

5.3.9 Obeställd reklam

Med obeställd reklam avses reklam eller annan marknadsföring som förs vidare till mottagaren, exempelvis via telefon, e-post eller telefax, utan att denne varit aktiv för att få reklamen eller utan att genom sitt tidigare uppträdande anses ha visat intresse för att få reklamen. I 19–21 §§ finns närmare bestämmelser om under vilka förutsättningar obeställd reklam får användas vid marknadsföring.

5.3.10 Bilagan

I en bilaga till direktivet om otillbörliga affärsmetoder finns en lista med 31 olika marknadsföringsåtgärder som under alla omständigheter ska betraktas som otillbörliga och därmed förbjudna. Det ska således inte göras någon prövning om åtgärden är ägnad att påverka konsumentens ekonomiska beteende. Denna s.k. svarta lista är uppdelad i två avsnitt med uttryckliga förbud mot olika former av vilseledande respektive aggressiva åtgärder. I 4 § marknadsföringslagen föreskrivs att bilagan ska gälla som svensk lag. Vissa av punkterna på listan gäller även marknadsföring som riktar sig till andra näringsidkare. Bilagan har kungjorts genom regeringens tillkännagivande (2008:487) med anledning av marknadsföringslagen (2008:486).

5.3.11 Sanktionssystemet

En näringsidkare vars marknadsföring är otillbörlig får enligt 23 § marknadsföringslagen förbjudas att fortsätta med denna eller en liknande åtgärd. Ett sådant förbud kan meddelas även en anställd, någon annan som handlar på näringsidkarens vägnar och var och en som i övrigt väsentligt har medverkat till marknadsföringen. Om näringsidkaren låter bli att lämna information av väsentlig betydelse för konsumenter får denne åläggas att lämna sådan information (24 §). Ett sådant förbud eller åläggande får förenas med vite.

En näringsidkare som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot vissa bestämmelser i lagen, bland annat förbuden mot aggressiv och vilseledande marknadsföring, kravet på reklamidentifiering samt katalogreglerna, kan åläggas att betala en marknadsstörningsavgift. Avgiften ska fastställas till lägst 5 000 kr och högst fem miljoner kr. Näringsidkaren kan också, enligt 37 §, bli skyldig att betala skadestånd till konsumenter och näringsidkare som lider ekonomisk skada med anledning av otillbörlig marknadsföring.

5.3.12 Processuella regler

Talan om förbud eller åläggande väcks vid Marknadsdomstolen. Talerätt har Konsumentombudsmannen, en näringsidkare som berörs av marknadsföringen och en sammanslutning av konsumenter, näringsidkare eller löntagare. Talan om marknadsstörningsavgift förs i Stockholms tingsrätt. Talan om utdömande av vite väcks vid den tingsrätt

som enligt forumreglerna i 10 kap. rättegångsbalken är behörig domstol. Skadeståndskrav prövas vid antingen Stockholms tingsrätt eller den domstol som är behörig enligt rättegångsbalken. Tingsrätternas domar och beslut enligt marknadsföringslagen överklagas hos Marknadsdomstolen. Marknadsdomstolens domar får inte överklagas.

5.4 Alkohollagen

Särskilda bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker finns i 4 kap. 8–13 §§ alkohollagen (1994:1738) och 27 § alkoholförordningen (1994:2046). Med alkoholdryck förstås en dryck som innehåller mer än 2,25 volymprocent alkohol (1 kap. 3 § alkohollagen).

Enligt 4 kap. 8 § gäller att särskild måttfullhet ska iakttas vid all marknadsföring av alkoholdrycker till konsumenter. Reklam eller annan marknadsföringsåtgärd som är påträngande eller uppsökande eller som uppmanar till bruk av alkohol får inte förekomma. Marknadsföring av alkohol får inte heller rikta sig särskilt till eller skildra barn och ungdomar som inte har fyllt 25 år.

I 4 kap. 10 § finns ett förbud mot kommersiella annonser i ljudradio- eller tv-program vid marknadsföring av alkoholdrycker. Förbudet gäller även sådana tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen.

En handling som strider mot 4 kap. 8–11 b §§ alkohollagen ska enligt 4 kap. 12 § samma lag anses otillbörlig mot konsumenter och, i vissa fall, även andra näringsidkare. En handling som strider mot förbudet mot kommersiella annonser i ljudradio- eller tv-program i 4 kap. 10 § kan föranleda marknadsstörmingsavgift enligt marknadsföringslagen.

5.5 Tobakslagen

Tobakslagen (1993:581) syftar till att motverka de hälsorisker och olägenheter som tobaksbruk och exponering av tobaksrök medför. I 14 § första stycket finns ett förbud för näringsidkare att vid marknadsföring av tobak använda sig av kommersiella annonser i periodiska skrifter eller jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig, ljudradio- eller tv-program eller tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen, eller andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.

Från förbudet i 14 § första stycket är enligt paragrafens andra stycke undantaget marknadsföring som är skyddad enligt tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen och marknadsföring som endast består i att tillhandahålla tobaksvaror för försäljning och kommersiella meddelanden inne på försäljningsställen.

I 14 a § finns ett förbud mot s.k. indirekt tobaksreklam i bland annat ljudradio- eller tv-program eller tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen.

Tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror får inte heller enligt 14 b § sponsra ett evenemang eller en verksamhet dit allmänheten har tillträde eller som kan antas få gränsöverskridande effekt, om

sponsringen kan antas medföra att avsättningen för tobaksvaror främjas. I paragrafen hänvisas i fråga om radio- och tv-program till radio- och TV-lagens motsvarande förbud mot sponsring av program.

En marknadsföringsåtgärd som strider mot bland annat bestämmelserna i 14–14 b §§ ska vid tillämpningen av marknadsföringslagen anses otillbörlig mot konsumenterna. Marknadsföring som strider mot förbudet i 14 § första stycket kan leda till marknadsstörningsavgift enligt marknadsföringslagen.

5.6 Läkemedelslagen

Läkemedelslagen (1992:859) är tillämplig på varor som avser varje substans eller kombination av substanser som tillhandahålls med uppgift om att den har egenskaper för att förebygga eller behandla sjukdom hos människor eller djur, eller kan användas på eller tillföras människor eller djur i syfte att återställa, korrigera eller modifiera fysiologiska funktioner genom farmakologisk, immunologisk eller metabolisk verkan eller för att ställa diagnos (1 §).

I 21 a § första stycket föreskrivs att marknadsföring av humanläkemedel som inte har godkänts för försäljning är förbjuden. Av paragrafens andra stycke följer att marknadsföring av humanläkemedel inte får riktas till barn. Enligt 21 a § tredje stycke är marknadsföring av receptbelagda läkemedel som riktar sig till allmänheten – med undantag för vissa vaccinationskampanjer – förbjuden. Marknadsföringen får inte vara vilseledande och den ska även i övrigt stå i överensstämmelse med god sed för sådan marknadsföring (21 b §). Reklam för humanläkemedel som riktar sig till allmänheten ska vara utformad så att det klart framgår att meddelandet är en annons och att produkten är ett läkemedel. Innehållet i sådan reklam får inte vara utformat så att det kan leda till användning av läkemedel som medför skada eller på annat sätt inte är ändamålsenlig eller till att människor inte söker relevant vård.

Läkemedelsverket är tillsynsmyndighet. Verket får enligt 23 § meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen följs. I tillsynsansvaret ligger bland annat att i efterhand granska förekommande reklam på området

5.7 E-handelslagen

5.7.1 Inledning

Lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster (e-handelslagen) genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden, EGT L 178, 17.7.2000, s. 1–16 (e-handelsdirektivet) i svensk rätt. Syftet med direktivet är att säkerställa fri rörlighet för informationssamhällets tjänster på den inre marknaden.

5.7.2 Lagens tillämpningsområde

E-handelslagen är en horisontell reglering som gäller alla informationssamhällets tjänster. Den gäller för informationssamhällets tjänster samt påbörjande och utövande av verksamhet som rör sådana tjänster (1 §). Med *informationssamhällets tjänster* avses tjänster som normalt utförs mot ersättning och som tillhandahålls på distans, på elektronisk väg och på individuell begäran av en tjänstemottagare. I begreppet ingår förutom elektronisk handel även övriga tjänster som är kopplade till handel med varor och tjänster över Internet eller andra nät. Förutom själva handeln ingår alltså bland annat informationstjänster, finansiella tjänster, fastighetsmäklartjänster, webbhotell och söktjänster. Det krävs att tjänsten tillhandahålls online, dvs. via en förbindelse som möjliggör direkt interaktiv kommunikation.

Radiosändningar och sändningsverksamhet för television enligt tv-direktivet omfattas inte av begreppet informationssamhällets tjänster, eftersom de inte tillhandahålls på individuell begäran. Andra tjänster som sänds från en punkt till en annan, såsom video på beställning eller tillhandahållande av kommersiella meddelanden via e-post hör däremot till informationssamhällets tjänster. Om en sådan tjänst omfattas av bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen ska dessa bestämmelser tillämpas på grund av deras ställning som grundlag (prop. 2001/02:150 s. 55). I skäl 9 till e-handelsdirektivet tydliggörs också att direktivet inte är avsett att påverka nationella grundläggande regler och principer som rör yttrandefrihet.

Med tjänsteleverantör avses enligt 2 § en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller någon av informationssamhällets tjänster. I definitionen inbegrips t.ex. Internetleverantörer, tillhandahållare av sökmotorer, serverägare och näringsidkare som erbjuder varor och tjänster online.

5.7.3 Ursprungslandsprincipen

E-handelslagen bygger på den s.k. ursprungslandsprincipen. En tjänsteleverantör med en annan etableringsstat än Sverige inom EES har enligt 3 § e-handelslagen rätt att tillhandahålla tjänstemottagare i Sverige informationssamhällets tjänster, trots att det finns svenska regler inom det samordnade regelområdet. Med det samordnade regelområdet avses rättsregler med krav på informationssamhällets tjänster och på tjänsteleverantörer i fråga om påbörjande och utövande av verksamhet som rör sådana tjänster. Om det är nödvändigt för att skydda allmän ordning och säkerhet, folkhälsan eller konsumenter är det dock i undantagsfall möjligt för en domstol eller en myndighet att vidta en åtgärd som hindrar den fria rörligheten för tjänster som härrör från andra EES-stater. Innan en sådan åtgärd vidtas måste dock ett visst samrådsförfarande iakttas. Åtgärden måste också vara proportionell.

Av 5 § e-handelslagen följer att svensk rätt ska gälla inom det samordnade regelområdet för tjänsteleverantörer med Sverige som etableringsstat, även om tjänsten helt eller delvis riktar sig mot tjänstemottagare i någon annan stat inom EES. I skäl 19 till e-

handelsdirektivet anges att etableringsorten fastställs i enlighet med Europeiska unionens domstols praxis. Den innebär att etableringsbegreppet omfattar det faktiska bedrivandet av näringsverksamhet med hjälp av ett fast driftställe.

Ursprungslandsprincipen består således av två delar. Den första delen innebär att medlemsstaterna ska se till att tjänsteleverantörer som är etablerade i det egna landet ska följa de bestämmelser inom det samordnade området som gäller där. Den andra delen innebär att en medlemsstat inte får hindra den fria rörligheten för sådana informationssamhällets tjänster som härrör från en annan EES-stat.

5.7.4 Tjänsteleverantörers informationsskyldighet

I 8 § e-handelslagen föreskrivs att när en tjänsteleverantör tillhandahåller informationssamhällets tjänster ska denne lämna information om sitt namn, sin adress i etableringsstaten och sin e-postadress samt i vissa fall även andra uppgifter. Informationen ska finnas tillgänglig på ett enkelt, direkt och stadigvarande sätt. Upplysningarna ska alltid ges på det för teknikformen mest tillgängliga sättet. Om en tjänsteleverantör vid tillhandahållandet av informationssamhällets tjänster anger priser på varor eller tjänster ska dessa anges klart och otvetydigt (9 §).

5.7.5 Möjlighet att rätta inmatningsfel

En tjänsteleverantör ska enligt 10 § e-handelslagen tillhandahålla lämpliga och effektiva tekniska hjälpmedel som gör det möjligt för en tjänstemottagare att upptäcka och rätta till sina eventuella inmatningsfel, innan denne gör en beställning. Enligt 11 § ska tjänsteleverantören också på ett klart och otvetydigt sätt innan en tjänstemottagare gör en beställning informera denne om bland annat de tekniska hjälpmedel som avses i 10 § och de tekniska steg som måste vidtas för att ingå avtal.

5.7.6 Bekräftelse av beställning

En tjänsteleverantör ska utan onödigt dröjsmål på elektronisk väg bekräfta mottagandet av en beställning som gjorts på elektronisk väg (12 § e-handelslagen). Avtalsvillkor ska göras tillgängliga för tjänstemottagare på ett sätt som gör det möjligt att spara och återskapa dem. Bestämmelsen innebär att tjänsteleverantören inte får spärra en webbsida på ett sådant sätt att tjänstemottagaren inte kan spara de avtalsvillkor som anges där.

5.7.7 Tillsyn

Ursprungslandsprincipen innebär att det är ursprungslandets myndigheter inom det samordnade regelområdet som ska sköta kontrollen av tjänsteleverantörerna och deras tjänster, oberoende av till vilken marknad tjänsterna riktas. De myndigheter som avses är de som redan på grund av

annan lagstiftning har en skyldighet att på något sätt kontrollera att svenska lagar på området följs, bland annat Konsumentverket och Konsumentombudsmannen, Läkemedelsverket och Finansinspektionen.

5.7.8 Sanktioner

I 15 § e-handelslagen hänvisas till marknadsföringslagens påföljdssystem. Hänvisningen innebär att den tjänsteleverantör som inte iakttar sina skyldigheter enligt e-handelslagen kan åläggas att lämna den information som saknas eller tillhandahålla tekniska hjälpmedel. Ett sådant åläggande ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt. Någon marknadsstörningsavgift kan inte dömas ut vid överträdelse av e-handelslagen. Det finns inte heller några civilrättsliga sanktioner knutna till lagen.

6 Genomförande av AV-direktivet i svensk rätt

6.1 Inledning

AV-direktivet genom vilket ändringar i tv-direktivet har gjorts syftar, så som tidigare nämnts, att skapa fri rörlighet för audiovisuella medietjänster.

AV-direktivet är ett minimidirektiv. Det innebär att direktivet lägger fast en lägsta nivå som medlemsstaterna ska uppfylla. Därutöver får en medlemsstat föreskriva mer långtgående eller strängare regler på de områden som regleras av direktivet. Det krävs dock att dessa regler överensstämmer med EG-rätten i övrigt.

AV-direktivet omfattar alla audiovisuella medietjänster oavsett sändningsteknik. Genom direktivet har därmed tillämpningsområdet för den europeiska regleringen utvidgats till att, förutom tv-sändningar (linjära audiovisuella medietjänster), även omfatta beställtjänster (icke-linjära audiovisuella medietjänster). Audiovisuella kommersiella meddelanden faller fortfarande inom direktivets tillämpningsområde.

En annan nyhet i AV-direktivet är att medlemsstaterna ska främja system för sam- och självreglering på nationell nivå inom de områden som samordnas genom direktivet (artikel 3.7). Av direktivet följer dock att detta ska ske i den utsträckning som det är möjligt enligt respektive medlemsstats rättsordning. Dessa frågor behandlas i kap. 10.

Av AV-direktivet följer vidare att medlemsstaterna är skyldiga att underrätta kommissionen om nationella genomförandeåtgärder. Enligt skäl 13 till direktivet bör dessutom förslag till nationella åtgärder, tillämpliga på beställmedietjänster, av striktare eller mer detaljerad art än de som behövs för att endast införliva AV-direktivet följa de förfaranderegler som fastställs i artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EGT L 204, 21.7.1998, s. 37, Celex 31998L0034, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG, EGT L 217, 5.8.1998, s. 18, Celex 31998L0048).

6.2 Audiovisuella medietjänster samt definitioner

Regeringens förslag: Radio- och tv-lagens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta även sådana beställtjänster som avses i AV-direktivet och därtill knutna kommersiella meddelanden.

I radio- och tv-lagen införs en paragraf med definitioner av begrepp som förekommer i lagen.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar dem utan erinran. *Handikappförbundens Samarbetsorgan* efterlyser ett förtydligande av hur lagstiftningen påverkar olika medietjänster som tillhandahålls via Internet eller IP-tv. *Svenska Tidningsutgivareföreningen (TU)* och

Sveriges Reklamförbund ifrågasätter om tillhandahållandet av beställ-tv och därtill knutna kommersiella meddelanden ska kunna inskränkas i samma utsträckning som traditionella tv-sändningar. Enligt *Yttrandefrihetskommittén* finns det skäl att överväga lämpligheten och nödvändigheten av att i vissa fall utvidga bestämmelserna i radio- och tv-lagen om kommersiella meddelanden till att även omfatta beställ-tv. Några instanser har synpunkter på utformningen av vissa definitioner. *Göteborgs universitet*, *Sveriges Television AB (SVT)*, *TU*, *TV4 AB* och *Yttrandefrihetskommittén* anser att definitionen av beställ-tv bör förtydligas. *TV4* menar att definitionen av begreppet ska begränsas till tjänster som huvudsakligen tillhandahåller program. *Länsrätten i Stockholms län* anser att innebörden av begreppet program bör klargöras.

Bakgrund

Tv-sändningar och tv-liknande tjänster

Tv kan i dag bland annat sändas analogt eller digitalt i trådlöst marknät, via satellit eller i kabelnät. Kabelnät förses från satellit- eller marksändningar eller direkt via kabel från tv-bolagen. Tv kan även distribueras i s.k. IP-nät. Dessa är geografiskt eller marknadsmässigt avgränsade bredbandsnät och kan därför liknas vid kabelnät. Tv kan dessutom sändas i öppna Internet-sändningar.

Interaktiva tjänster kännetecknas i tv-sammanhang av att tittaren själv kan påverka det som sänds. I tidigare lagstiftningsärenden har skillnad gjorts mellan å ena sidan lokal eller skenbar interaktivitet och å andra sidan central eller verklig interaktivitet (SOU 2001:28 s. 164 och SOU 2005:62 s. 160 f).

Vid lokal interaktivitet sänds informationen ut av det sändande företaget samtidigt till alla tittare och sparas i tv-mottagarnas minnen. Med hjälp av fjärrkontrollen eller knappar på mottagaren kan tittaren söka i den lagrade informationen och välja vad han eller hon vill se. Denna typ av interaktivitet är skenbar, eftersom tittaren inte kommunicerar med den som sänder. Informationen som sänds ut och som lagras i tv-mottagaren är allmän och sänds ut till alla som kan ta emot den. Som exempel på tjänster av aktuellt slag kan nämnas sökbar text-tv och elektronisk programguide (EPG). EPG är en programtablå på tv-skärmen med översikt över pågående och kommande program som informerar om och ger tittaren möjlighet att söka efter tv-program.

För verklig interaktivitet krävs att det finns en returkanal från tittarens mottagare tillbaka till den som sänder. Returkanalen finns i olika distributionsformer. Som exempel kan nämnas bredbands-, tele- och mobilnät. Tittaren kan kommunicera direkt med tv-kanalen eller med sin operatör via returkanalen. När en returkanal finns är det möjligt att erbjuda en rad centralt interaktiva tjänster som komplement till tv-programmen. Som exempel på sådana tjänster kan nämnas spel, annonser, tävlingar och omröstningar, informationstjänster (t.ex. nyheter, aktiekurser och väder), elektroniska handelstjänster och pay-per-view- eller video-on-demand-tjänster (möjlighet att via fjärrkontrollen beställa t.ex. filmer, musik och sportsändningar).

Programanknutna tjänster kan samexistera med ett tv-program. Som exempel kan nämnas textning och tjänster som är anpassade för personer med funktionsnedsättning. Till programanknutna tjänster hör även tjänster som ger tittaren möjlighet att interagera med utgångspunkt från ett program och på så sätt få tillgång till ytterligare information. Med hjälp av fjärrkontrollen kan tittaren klicka på olika ikoner i tv-bilden och på så sätt ta del av extra information. Som exempel kan nämnas matrecept i anslutning till matlagningsprogram. Även reklam kan länkas till ett program eller till annonser som visas mellan programmen. Tittaren kan också välja mellan olika kameravinklar och se flera bilder samtidigt på skärmen.

AV-direktivet

Genom AV-direktivet har tillämpningsområdet utvidgats till att omfatta alla audiovisuella medietjänster oavsett sändningsteknik.

En audiovisuell medietjänst definieras i artikel 1a) i AV-direktivet som

- en tjänst enligt definitionen i artiklarna 49 och 50 i EG-fördraget,
- tjänsten ska falla under det redaktionella ansvaret hos en leverantör av medietjänster,
- det huvudsakliga syftet med tjänsten ska vara att tillhandahålla program för att informera, underhålla eller utbilda allmänheten, och
- programmen ska tillhandahållas via elektroniska kommunikationsnät.

I artikeln konstateras vidare att sådana audiovisuella medietjänster som avses utgörs av tv-sändningar, beställtjänster och audiovisuella kommersiella meddelanden.

Med begreppet program avses rörliga bilder med eller utan ljud som utgör ett enskilt inslag i en programtablå eller katalog.

Utanför tillämpningsområdet faller tjänster som varken primärt har ekonomiska syften eller konkurrerar med tv-sändningar eller beställtjänster. Som exempel kan nämnas privata webbplatser och tjänster som innebär tillhandahållande eller distribution av audiovisuellt innehåll som framställs av privata användare i syfte att delas och utbytas inom intressegrupper.

Även begreppen tv-sändningar, beställtjänster och audiovisuella kommersiella meddelanden definieras i AV-direktivet. En tv-sändning tillhandahålls för samtidigt tittande enligt en programtablå och sändningen startas av den som tillhandahåller tjänsten. En beställtjänst tillhandahålls på tider som mottagaren väljer och på dennes egen begäran utifrån en katalog av program som leverantören av tjänsten tillhandahåller.

Med audiovisuella kommersiella meddelanden avses dels bilder med eller utan ljud som mot betalning eller liknande ersättning ingår i eller sänds i anslutning till program och som syftar till att marknadsföra en näringsidkarens varor eller tjänster eller att främja näringsidkarens anseende, dels egenreklam. Som exempel på sådana meddelanden nämns i AV-direktivet tv-reklam, sponsring, teleshopping och produktplacering.

I radio- och TV-lagen finns föreskrifter om sändningar av ljudradio- och tv-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel (1 kap. 1 § första stycket). En sändning ska enligt paragrafens andra stycke anses riktad till allmänheten endast om den samtidigt och utan särskild begäran är tillgänglig för vem som helst som vill ta emot den.

Begreppen ljudradio- och tv-program definieras inte närmare i lagen, men bör enligt motiven till radio- och TV-lagen bestämmas utifrån det allmänna språkbruket och behovet av att reglera denna typ av verksamhet. Lagens tillämpningsområde är inte beroende av vilken teknik som används (prop. 1995/96:160 s. 65). Tv- eller radiosändningar som tas emot i en annan apparat än den traditionella tv- eller radioapparaten kan därför, om sändningarna i övrigt uppfyller kraven för att omfattas av lagen, utgöra ett ljudradio- eller tv-program. Det innebär att även program som tas emot i t.ex. en dator eller en mobiltelefon kan omfattas av radio- och TV-lagen.

En sändning anses riktad till allmänheten om sändningen samtidigt och utan särskild begäran är tillgänglig för vem som helst som vill ta emot den.

Vid lokalt interaktiva tjänster som sökbar text-tv och EPG är den information som sänds ut och som lagras i tv-mottagaren allmän och sänds ut till alla som kan ta emot den. Radio- och TV-lagen är därför tillämplig på sådana tjänster.

Skälen för regeringens förslag

Audiovisuella medietjänster

Genom AV-direktivet utvidgas tillämpningsområdet till att, förutom tv-sändningar, även omfatta beställtjänster. Det som skiljer en tv-sändning och en beställtjänst åt är vem sändningen riktas till och vem som startar den. Som AV-utredningen konstaterat kan beställtjänster inte anses riktade till allmänheten på det sätt som förutsätts i 1 kap. 1 § andra stycket radio- och TV-lagen. Sådana tjänster är med tidigare använd terminologi centralt interaktiva tjänster på vilka den nuvarande radio- och TV-lagen inte är tillämplig.

Gemensamt för tv-sändningar och beställtjänster enligt AV-direktivet är att det huvudsakliga syftet med tjänsten ska vara att tillhandahålla program för att informera, underhålla eller utbilda allmänheten (artikel 1a)). Programmen ska tillhandahållas via elektroniska kommunikationsnät i den mening som avses i artikel 2a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Direktivet har genomförts i Sverige genom lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Med elektroniska kommunikationsnät avses bland annat system för överföring av signaler, via tråd eller radiovågor, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska

överföringsmetoder oberoende av vilken typ av information som överförs (7 § lagen om elektronisk kommunikation).

En viss reglering när det gäller beställtjänster finns redan i dag i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster (e-handelslagen). De frågor som regleras i lagen omfattas emellertid, med något undantag, inte av AV-direktivets bestämmelser. Vidare tar lagen inte specifikt sikte på medietjänster. I radio- och TV-lagen däremot regleras specifikt medietjänster och tv-direktivet har implementerats i Sverige genom bestämmelser i framför allt den lagen. Det är därför naturligt att radio- och TV-lagens tillämpningsområde utvidgas till att även omfatta beställtjänster i AV-direktivets mening.

Som tidigare nämnts omfattar radio- och TV-lagen även kommersiella meddelanden som ingår i eller omger tv-sändningar. Eftersom det föreslås att beställtjänster ska omfattas av radio- och tv-lagens tillämpningsområde bör även kommersiella meddelanden som är knutna till beställtjänster omfattas av lagen.

Beställtjänster i AV-direktivets mening utgör sådana tjänster som i Sverige i olika sammanhang kallas för beställ-tv (se t.ex. prop. 1995/96:160 s. 65). Tjänsten kännetecknas bland annat av att en person efter beställning får se tv-program när personen själv önskar. I likhet med AV-utredningen anser regeringen att beställtjänster i AV-direktivets mening i radio- och tv-lagen bör benämnas beställ-tv. Regeringen återkommer till den närmare innebörden av begreppet.

Definitioner

Inledning

I AV-direktivet finns definitioner av ett antal grundläggande begrepp som tidigare inte har definierats närmare. Dessutom innehåller direktivet ändrade definitioner av vissa begrepp. När det gäller dessa begrepp verkar avsikten inte vara att åstadkomma någon ändring av begreppens innebörd utan ändringarna synes vara motiverade för att särskilja olika begrepp.

För att dels underlätta förståelsen av radio- och tv-lagen, dels tydliggöra lagens tillämpningsområde föreslår regeringen att det i lagen bör införas en paragraf där vissa begrepp definieras.

Regeringen återkommer till innebörden av begreppen sponsring och produktplacering i avsnitten 6.10 och 6.11. Det föreslås även att andra begrepp definieras i radio- och tv-lagen. Dessa begrepp behandlas bland annat i författningskommentaren (avsnitt 17).

Tv-sändning eller sända tv

Begreppet *tv-sändning* definieras i AV-direktivet som en audiovisuell medietjänst som tillhandahålls av en leverantör av medietjänster för samtidigt tv-tittande enligt en programtablå (artikel 1e)).

Tv-sändningar beskrivs i radio- och tv-lagen som sändningar av tv-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Någon skillnad i sak tycks inte finnas mellan de två definitionerna.

I likhet med AV-utredningen anser regeringen att begreppet för att anpassas till radio- och tv-lagens utformning bör vara *tv-sändning eller sända tv*.

Beställ-tv

En beställtjänst definieras i direktivet som en audiovisuell medietjänst som tillhandahålls av en leverantör av medietjänster för att ge möjlighet att se program vid en tidpunkt som användaren väljer och på dennes begäran utifrån en katalog av program som valts ut av leverantören av medietjänster (artikel 1g)).

AV-utredningen har definierat *beställ-tv* som en tjänst varigenom en leverantör av medietjänster i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahåller allmänheten tv-program med hjälp av elektroniska kommunikationsnät på begäran av användaren, vid en tidpunkt som han eller hon väljer och från en katalog med program som leverantören har valt ut. Definitionen överensstämmer i stort med AV-direktivets definitioner av beställtjänst och audiovisuell medietjänst.

Till skillnad från några remissinstanser anser regeringen inte att den av AV-utredningen föreslagna definitionen behöver förtydligas eller inskränkas. Även om beställ-tv inte tillhandahålls för samtidigt tv-tittande har var och en möjlighet att ta del av tjänsten. Det som skiljer tv-sändningar från beställ-tv är vem som startar sändningen.

Avsikten är inte att databaser där endast några få eller delar av tv-program tillhandahålls tillsammans med innehåll av annat slag ska omfattas av definitionen, t.ex. tidningarnas webbsidor där de audiovisuella inlagen bara är en del av tjänsten. Detta framgår bl.a. av att leverantören ska erbjuda tjänsten i form av en katalog med program som leverantören har valt ut. Vidare är avsikten att definitionen av beställ-tv ska motsvara direktivets definition, dvs. det ska vara fråga om en audiovisuell medietjänst. En sådan tjänst definieras enligt direktivet bl.a. som att det huvudsakliga syftet med tjänsten ska vara att tillhandahålla program, vilket inte är fallet med tidningars webbsidor. Verksamheter som primärt inte har ekonomiska syften bör inte heller omfattas. Detta följer redan av EUF-fördragets bestämmelse om tjänst (jfr även artikel 1a) och skäl 16 till AV-direktivet). Dessutom innebär den föreslagna definitionen att tjänsten ska tillhandahållas av en leverantör av medietjänster och att det är tv-program som tillhandahålls i informations-, utbildnings- eller underhållningssyfte.

För att användaren ska kunna välja program utifrån en katalog av program och se programmen vid en tidpunkt som denne väljer behöver programmen sändas ut individuellt till varje användare via t.ex. mobiltelefonen eller Internet. Kommunikationen via Internet sker till övervägande del trådbundet. Om beställ-tv tillhandahålls via Internet är den därför ofta en trådsändning. Även sådana sändningar omfattas av definitionen. Att så torde vara tanken följer också av motiven till radio- och tv-lagen. I motiven framhålls nämligen att med beställ-tv avses en verksamhet där en kund kan beordra att ett visst tv-program sänds till henne eller honom över ett trådnät (prop. 1995/96:160 s. 65).

Vissa bestämmelser i AV-direktivet innebär dock inskränkningar i rätten att tillhandahålla beställ-tv och därtill knutna kommersiella meddelanden. I dessa fall måste alltså bestämmelserna i direktivet prövas mot reglerna i yttrandefrihetsgrundlagen. Som redovisats inledningsvis har också några remissinstanser ifrågasatt behovet av att inskränka tillhandahållandet av beställ-tv och därtill knutna kommersiella meddelanden. Frågan behandlas i kommande avsnitt.

Leverantör av medietjänster

Regeringen anser att begreppet *leverantör av medietjänster* bör definieras i enlighet med AV-utredningens förslag. Det vill säga den som har det redaktionella ansvaret för valet av innehåll i en ljudradio- eller tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv och avgör hur innehållet struktureras. Definitionen ansluter till AV-direktivets definition av begreppet. Leverantör av medietjänster definieras i AV-direktivet som den fysiska eller juridiska person som har det redaktionella ansvaret för valet av audiovisuellt innehåll för den audiovisuella medietjänsten och som avgör hur det ska struktureras (artikel 1 d)).

Tv-program

I likhet med AV-utredningen anser regeringen att *tv-program* bör definieras i lagen. Tv-program bör definieras som program som huvudsakligen består av rörliga bilder med eller utan ljud.

Den föreslagna definitionen överensstämmer till viss del med definitionen av program i AV-direktivet. Program definieras i direktivet som en uppsättning rörliga bilder med eller utan ljud som utgör ett enskilt inslag i en programtablå eller en katalog som har sammanställts av en leverantör av medietjänster och vars form och innehåll är jämförbara med formen och innehållet för tv-sändningar (artikel 1b). Som exempel på sådana program nämns långfilmer, sportevenemang, komediserier, dokumentärer, barnprogram och dokumentärer.

Till skillnad från AV-utredningen anser regeringen inte att program bör definieras i lagen. Med begreppet program avses i den nuvarande radio- och TV-lagen detsamma som i yttrandefrihetsgrundlagen. Det innebär att även enkla meddelanden som t.ex. ”Fröken Ur” faller in under begreppet (prop. 1995/96:160 s. 65). Någon ändring i detta avseende är inte avsedd.

6.3 Ansvarigt land

Regeringens förslag: Bestämmelserna om jurisdiktion ska även omfatta beställ-tv. Kriteriet om frekvens som har upplåtits i Sverige ska upphöra att gälla och ordningen mellan kriterierna satellitupplänk och satellitkapacitet blir den omvända.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar dem utan erinran. Enligt *Radio- och*

TV-verket bör definitionen av etableringskriterierna i artikel 2.3 i AV-direktivet införlivas direkt i radio- och TV-lagen. *SBS/Kanal 5* anser att de tekniska kriterierna bör förtydligas på så sätt att en satellitupplänk anses belägen i den medlemsstaten där sändarföretaget under sin kontroll och på sitt ansvar för in prestationerna i en oavbruten överföring till satelliten.

Bakgrund

AV-direktivet bygger på den s.k. ursprungslandsprincipen (artiklarna 2.1 och 3.6). Principen, som lades fast redan i tv-direktivet, innebär att den ansvariga medlemsstaten är skyldig att säkerställa att alla tv-sändningar som sänds av programföretag inom dess jurisdiktion överensstämmer med regelverket som gäller för sändningar avsedda för allmänheten i den egna medlemsstaten. Dessa sändningar kan sedan fritt cirkulera på den inre marknaden. Den stat som har jurisdiktion ska således se till att den egna lagstiftningen och därmed direktivet följs. Genom AV-direktivet utsträcks principen till att omfatta alla audiovisuella medietjänster.

I artikel 2 i AV-direktivet regleras frågan om ansvarig medlemsstat, dvs. under vilken stats lagstiftning som leverantörer av medietjänster lyder. Ansvarig medlemsstat bestäms i första hand av etableringskriterierna och i andra hand av de tekniska kriterierna (artikel 2.3-2.4).

Etableringskriterierna i AV-direktivet är oförändrade i förhållande till tv-direktivet. I första hand anses en leverantör av medietjänster etablerad i den medlemsstaten där huvudkontoret finns och redaktionella beslut fattas. Om huvudkontoret inte finns i samma medlemsstat som de redaktionella besluten fattas, ska leverantören anses etablerad i den medlemsstat där en betydande del av arbetsstyrkan är verksam. Om behörig medlemsstat ändå inte kan fastställas är det huvudkontorets belägenhet som faller avgörandet. Slutligen anges att om en betydande del av arbetsstyrkan inte är verksam i någon medlemsstat så har den medlemsstat där verksamheten startade jurisdiktion under förutsättning att leverantören upprätthåller en varaktig och verklig anknytning till ekonomin i den medlemsstaten.

I de fall etableringskriterierna inte ger svar på frågan om behörig medlemsstat ska de tekniska kriterierna tillämpas. Genom AV-direktivet har dessa kriterier ändrats något i förhållande till tv-direktivet. Kriteriet om frekvensupplåtelse har utgått och kriterierna tar numera bara sikte på satellitsändningar. Det är i första hand den medlemsstat där satellitupplänken är belägen som har jurisdiktion och i andra hand den stat vars satellitkapacitet leverantören av medietjänster använder sig av. Ordningen mellan kriterierna satellitupplänk och satellitkapacitet är således den omvända i förhållande till tv-direktivet.

Kan ansvarig medlemsstat inte bestämmas med ledning av etableringskriterierna och de tekniska kriterierna är behörig medlemsstat den i vilken leverantören av medietjänster är etablerad enligt artiklarna 43-48 i EUF-fördraget (artikel 2.5).

Skälen för regeringens förslag

I 1 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen regleras vilka tv-sändningar som omfattas av lagen. Bestämmelsen överensstämmer med tv-direktivets regel om jurisdiktion. Det är alltså i första hand den stat där den som tillhandahåller tv-sändningen är etablerad som har jurisdiktion. Om den som tillhandahåller tv-sändningar varken är etablerad i Sverige eller i någon annan EES-stat avgörs jurisdiktionen av vissa tekniska kriterier som anges i lagen. I sista hand bestäms jurisdiktionen av bestämmelserna om etablering i EUF-fördraget.

Därutöver finns en bestämmelse om svensk jurisdiktion när den som bedriver sändningsverksamhet, efter att ha varit etablerad i Sverige, etablerar sig i en annan EES-stat i syfte att kringgå svensk lagstiftning när verksamheten huvudsakligen riktar sig till Sverige (1 kap. 2 § andra stycket radio- och TV-lagen). Bestämmelsen är en kodifiering av Europeiska unionens domstols praxis (jfr prop. 1997/98:184 s. 33). AV-direktivet innehåller regler för delvis samma situation. Frågan behandlas närmare i avsnitt 6.5. AV-direktivet innehåller dock som redovisas ovan vissa ändringar av reglerna om medlemsstaternas jurisdiktion. Bestämmelserna om jurisdiktion i radio- och tv-lagen bör därför ändras så att de stämmer överens med direktivets bestämmelser. Det innebär bland annat att bestämmelserna bör ändras på så sätt att de även omfattar beställ-tv.

I samband med utformningen av nuvarande bestämmelse om jurisdiktion i radio- och TV-lagen påpekade flera remissinstanser att etableringskriterierna enligt tv-direktivet borde definieras i författningstexten (jfr prop. 1997/98:184 s. 33). Regeringen anser alltjämt att detta bör ske genom en hänvisning till definitionen i artikel 2.3 i AV-direktivet.

Därutöver innehåller AV-direktivet som redovisas ovan endast mindre ändringar av reglerna om medlemsstaternas jurisdiktion. Med anledning därav anser regeringen att bestämmelserna om jurisdiktion i radio- och tv-lagen bör ändras på så sätt att kriteriet om frekvens som har upplåtits i Sverige upphör att gälla och att ordningen mellan kriterierna satellitupplänk och satellitkapacitet blir den omvända.

När det gäller den närmare utformningen av de tekniska kriterierna överensstämmer AV-utredningens förslag med ordalydelsen i såväl tv-direktivet som AV-direktivet. Den närmare innebörden av kriterierna framgår bland annat av motiven (prop. 1997/98:184 s. 32 f och s. 72). Regeringen anser inte att det finns något behov av att i lagen ytterligare förtydliga kriteriernas innebörd.

Som AV-utredningen konstaterat finns det ingen anledning att anta att föreslagna ändringar i praktiken kommer att innebära några större förändringar eller tillämpningssvårigheter när det gäller tv-sändningar.

AV-direktivet innebär dock en helt ny reglering för leverantörer av beställ-tv. Enligt *Granskningsnämnden för radio och TV* kan kriterierna för jurisdiktion bli svåra att tillämpa på beställ-tv, i synnerhet på sändningar som tillhandahålls via Internet. Skälet är att leverantörer av beställ-tv, i jämförelse med traditionella programföretag, torde kunna förekomma i betydligt större omfattning och med en mer spridd företagsstruktur. Det är därför nämndens bedömning att reglerna om

jurisdiktion kommer att ge upphov till andra och mer komplicerade frågeställningar än de som hittills har uppkommit beträffande tv-sändningar.

Regeringen har viss förståelse för nämndens bedömning men anser att framtiden får utvisa om de nya reglerna om jurisdiktion ger upphov till andra frågeställningar än de som hittills har uppkommit beträffande tv-sändningar. Det är viktigt att kommissionen och nationella tillsynsmyndigheter följer utvecklingen på området. I denna del kan också nämnas att enligt AV-direktivet ska kommissionen senast den 19 december 2011 och därefter vart tredje år till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén överlämna en rapport om tillämpningen av direktivet och vid behov utarbeta ytterligare förslag för att anpassa det till utvecklingen i fråga om audiovisuella medietjänster (artikel 26).

6.4 Säkerställande av fri mottagning

Regeringens bedömning: De möjligheter som ges i AV-direktivet att begränsa fri mottagning och vidareändning av tv-sändningar och beställ-tv från andra medlemsstater bör inte utnyttjas.

AV-utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrat sig delar utredningens bedömning eller lämnar den utan erinran.

Skälen för regeringens bedömning

AV-direktivet bygger, i likhet med tv-direktivet, på principen om fri rörlighet för tjänster. Enligt AV-direktivet ska medlemsstaterna säkerställa fri mottagning och de får inte begränsa vidareändning inom sina territorier av audiovisuella medietjänster från andra medlemsstater av skäl som hör under områden för direktivet (artikel 2a 1). Från denna huvudregel finns dock vissa undantag. Undantagen är olika för tv-sändningar och beställ-tv.

När det gäller tv-sändningar innebär AV-direktivet inte någon ändring i sak i förhållande till tv-direktivet. En medlemsstat har rätt att tillfälligt begränsa rätten till fri mottagning och vidareändning av en tv-sändning från en annan medlemsstat under vissa särskilt angivna förutsättningar (artikel 2a 2). Det krävs att en tv-sändning som kommer från en annan medlemsstat uppenbarligen, allvarligt och grovt överträder vissa bestämmelser i direktivet till skydd av underåriga respektive förbud mot program som kan uppamma till hat på grund av ras, kön, religion eller nationalitet.

En nyhet i AV-direktivet är alltså att möjligheten att avvika från principen om fri mottagning även omfattar beställ-tv. Medlemsstaterna får avvika från principen under vissa i direktivet angivna förutsättningar. Den fria rörligheten för beställ-tv får i huvudsak begränsas av samma skäl som tv-sändningar. Dessutom får rätten till fri mottagning och vidareändning av beställ-tv begränsas om den är nödvändig med hänsyn

till allmän ordning, skydd av folkhälsan, allmän säkerhet eller skydd för konsumenter (artikel 2a 4).

I samband med att tv-direktivet genomfördes i svensk rätt gjordes bedömningen att det fanns starka skäl som talade emot att utnyttja möjligheten att tillfälligt begränsa mottagningen eller vidareändringen av tv-sändningar. Bland annat anfördes att ett ingripande i yttrande- och informationsfriheten endast får ske på så sätt att åtgärden står i rimlig proportion till den gärning som ska hindras (prop. 1992/93:75 s. 25 f.). Dessutom konstaterades att det är en mycket drastisk åtgärd att stoppa en tv-sändning och att man i övrigt i huvudsak har avstått från att begagna sig av en sådan åtgärd när det gäller lagstiftning som reglerar tv-sändningar.

Även om utbudet av tv-sändningar har ökat kraftigt sedan tv-direktivets regler införlivades i svensk rätt anser regeringen att det inte har kommit fram någonting som nu motiverar en annan bedömning. Någon möjlighet att begränsa fri mottagning och vidareändring av tv-sändningar eller beställ-tv från andra medlemsstater bör därför inte införas. Denna bedömning gäller alltså även för beställ-tv.

6.5 Samarbete mellan EES-staters myndigheter

Regeringens förslag: I radio- och tv-lagen införs en bestämmelse om att en behörig myndighet i Sverige får kontakta en behörig myndighet i en annan EES-stat för att uppmana ett programföretag, som är etablerat i den andra EES-staten och vars tv-sändning helt eller huvudsakligen är riktad mot Sverige och strider mot bestämmelserna om förbud mot reklam riktad till barn eller om alkoholreklam, att följa bestämmelserna. Om programföretaget inte följer uppmaningen får myndigheten vidta åtgärder mot programföretaget om programföretaget i fråga har etablerat sig i landet i syfte att kringgå de strängare bestämmelser som skulle ha gällt om det var etablerat i det land vars myndighet ingriper. Myndigheten får inte vidta åtgärderna förrän den har underrättat Europeiska gemenskapernas kommissionen och den berörda medlemsstaten samt kommissionen har fastställt att åtgärderna är förenliga med unionsrätten.

En behörig myndighet i Sverige ska, om en behörig myndighet i en annan EES-stat har lämnat en motiverad begäran uppmana ett programföretag under svensk jurisdiktion att följa den andra EES-statens bestämmelser, om

1. programföretaget tillhandahåller en tv-sändning som helt eller huvudsakligen är riktad mot den andra EES-staten, och
2. det är fråga om överträdelse av en bestämmelse i allmänhetens intresse som är mer långtgående än AV-direktivets minimibestämmelser.

Ett beslut av en behörig myndighet i Sverige om att inte vidta några åtgärder med anledning av en begäran om samarbete från en behörig myndighet i en annan EES-stat får inte överklagas.

AV-utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Merparten av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar dem utan erinran. Några instanser menar dock att bestämmelserna i praktiken kommer att få begränsad betydelse alternativt bli svåra att tillämpa. *Granskningsnämnden för radio och TV* anser att ett samarbetsförfarande bör begränsas till fall där överträdelsen kan betraktas som väsentlig. Vidare bör det framgå att beslut om att åtgärder inte ska vidtas med anledning av en annan medlemsstats begäran om samarbete inte kan överklagas. *Konsumentverket/Konsumentombudsmannen* menar att det för att förenkla prövningen bör föreskrivas vad en motiverad begäran enligt artikel 3.2 i AV-direktivet ska innehålla. För att föreslagna bestämmelser om samarbete ska kunna tillämpas måste enligt *SES Sirius* motsvarande bestämmelse om jurisdiktion i radio- och TV-lagen avskaffas. Enligt *Yttrandefrihetskommittén* bör det i radio- och tv-lagen införas ett tillägg med innebörd att uppmaningen inte får strida mot 1 kap. 2 och 3 §§ yttrandefrihetsgrundlagen.

Bakgrund

AV-direktivet

En nyhet i AV-direktivet är bestämmelserna om samarbete mellan medlemsstaterna (artikel 3.2–3.5). Artikeln avser de fall där ett programföretag riktar sina sändningar till en annan medlemsstat än den där företaget är etablerat och den medlemsstaten till vilken sändningarna riktas har utnyttjat möjligheten att införa mer detaljerade eller strängare regler i allmänhetens intresse än vad som följer av direktivets minimiregler. Med programföretag avses en leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändningar (artikel 1f) i AV-direktivet. Det innebär att bestämmelserna om samarbete inte är tillämpliga på beställ-tv.

Begreppet *bestämmelser i allmänhetens intresse* har utvecklats av EG-domstolen och avser bland annat bestämmelser om konsumentskydd, skydd av minderåriga och kulturpolitik (jfr skäl 32 till AV-direktivet).

Enligt artikel 3.2 i AV-direktivet får den medlemsstat som tar emot sändningarna (mottagarstaten) ta kontakt med den medlemsstat som har jurisdiktion (sändarstaten) för att försöka få en lösning på eventuella problem. Om mottagarstaten kommer med en motiverad begäran, är sändarstaten skyldig att i sin tur begära att programföretaget följer de aktuella nationella bestämmelserna.

Sändarstaten är skyldig att inom två månader informera mottagarstaten om resultatet av den begäran som framställts till programföretaget. Båda medlemsstaterna kan också begära att kommissionens kontaktkommitté, som regleras i artikel 23a i AV-direktivet, ska undersöka fallet.

Om mottagarstaten inte är nöjd med resultatet som uppnåtts efter sändarstatens begäran hos ett programföretag, får mottagarstaten vidta lämpliga åtgärder mot programföretaget enligt vissa angivna villkor (artikel 3.3-3.5 i AV-direktivet). För det första ska programföretaget ha etablerat sig i den andra medlemsstaten i syfte att kringgå de striktare

bestämmelserna i mottagarstaten. Innan åtgärder vidtas måste också kommissionen och sändarstaten underrättas och kommissionen ha fastställt att åtgärderna är förenliga med gemenskapsrätten. Kommissionen har tre månader på sig att göra en sådan prövning. Om kommissionen anser att föreslagna åtgärder inte är förenliga med gemenskapsrätten får mottagarstaten inte vidta åtgärderna.

Gällande rätt

Bortsett från jurisdiktionsbestämmelsen i 1 kap. 2 § andra stycket radio- och TV-lagen saknas i svensk rätt regler av det slag som aktualiseras i artikel 3.2–3.5 i AV-direktivet.

Yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig på alla tv-sändningar som utgår från Sverige. Genom vanlig lag får dock föreskrivas om undantag från grundlagen avseende sändningar som huvudsakligen är avsedda att tas emot utomlands (1 kap. 6 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen). Ett sådant undantag får emellertid inte avse reglerna om meddelar- och anskaffarfrihet och om förbud mot censur. Denna möjlighet har utnyttjats i 3 kap. 11 § tillämpningslagen. I paragrafens andra stycke föreskrivs i fråga om trådlösa sändningar om undantag från yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde för program som sänds av andra än svenska programföretag och som inte är avsedda att tas emot i Sverige.

Skälen för regeringens förslag

Sändningar som huvudsakligen riktas mot Sverige

Sverige har i vissa hänseenden valt att ha mer långtgående eller strängare bestämmelser i nationell rätt än tv-direktivets minimiregler. I svensk rätt finns bestämmelser om förbud mot reklam riktad till barn, förbud mot att omge eller avbryta barnprogram med reklam och ett totalförbud mot alkoholreklam. I likhet med AV-utredningen anser regeringen att det i dessa fall är fråga om sådana bestämmelser i allmänhetens intresse som avses i artikel 3.2 i AV-direktivet. Direktivet gör det således möjligt för Sverige att hävda dessa bestämmelser mot programföretag etablerade i andra EES-stater som riktar sina tv-sändningar mot Sverige.

En mottagarstat anses enligt EG-domstolens praxis ha jurisdiktion i de fall då ett programföretag har etablerat sig i en annan medlemsstat i syfte att kringgå mottagarstatens strängare bestämmelser i allmänhetens intresse.

Genom artikel 3.2–3.5 i AV-direktivet kodifieras Europeiska unionens domstolns praxis om kringgående samtidigt som ett särskilt förfarande läggs fast som medlemsstaterna ska följa innan åtgärder vidtas mot ett programföretag som inte följer de mer långtgående eller strängare reglerna och som omfattas av en annan stats jurisdiktion. Förfarandet innebär att de berörda medlemsstaterna ska samarbeta och försöka få programföretaget att på frivillig väg följa mottagarstatens regler. Om

detta inte ger resultat får mottagarstaten vidta åtgärder, under förutsättning bland annat att kommissionen har godkänt planerade åtgärder.

En behörig myndighet får dock endast vidta åtgärder mot ett programföretag under en annan EES-stats jurisdiktion i de fall och på det sätt som föreskrivs i artikel 3.2–3.5 i AV-direktivet.

Enligt Granskningsnämnden för radio och TV bör möjligheten för en behörig myndighet att inleda ett samarbetsförfarande i syfte att eventuellt vidta vissa åtgärder begränsas till fall där överträdelsen av svenska regler kan betraktas som väsentlig i förhållande till dess art och omfattning.

Frågan om att eventuellt begränsa behörig myndighets möjlighet att inleda ett samarbetsförfarande har inte utretts av AV-utredningen. Det saknas således underlag för att i detta ärende ta ställning i frågan. Vidare kan noteras att föreslagen författningstext innebär att myndigheten får kontakta en behörig myndighet i en annan EES-stat. Det är alltså myndigheten som avgör i vilka fall detta är lämpligt.

Sammantaget anser regeringen i likhet med AV-utredningen att det i radio- och tv-lagen bör införas en bestämmelse om att en behörig myndighet i Sverige får kontakta en behörig myndighet i en annan EES-stat för att uppmana ett programföretag, som är etablerat i den andra EES-staten och vars tv-sändning helt eller huvudsakligen är riktad mot Sverige och som strider mot bestämmelserna om förbud mot reklam riktad till barn eller om alkoholreklam, att följa bestämmelsen. Om programföretaget inte följer uppmaningen får myndigheten vidta åtgärder mot programföretaget enligt vissa bestämmelser i marknadsföringslagen bara om de förutsättningar som anges i artikel 3.3–3.5 i AV-direktivet är uppfyllda.

Regeringen avser att ge de statliga myndigheter som har till uppgift att utöva tillsyn över aktuella nationella bestämmelser behörighet att agera enligt de föreslagna bestämmelserna.

Granskningsnämnden för radio och TV har bland annat till uppgift att utöva tillsyn över efterlevnaden av regler för sändningarnas innehåll i fråga om ljudradio- och tv-sändningar till allmänheten. I kap. 14 föreslås att Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV avvecklas och att myndigheternas uppgifter tas över av Myndigheten för radio och tv. Fördelningen av tillsynsansvaret mellan myndigheten och den till myndigheten knutna Granskningsnämnden för radio och TV behandlas i avsnitt 14.4.1. Konsumentombudsmannen övervakar att tv-sändningar inte strider mot reglerna om förbud mot barnreklam och alkoholreklam.

Granskningsnämnden för radio och TV har också till uppgift att följa innehållet i utländska ljudradio- och tv-sändningar som riktas till den svenska allmänheten (1 § förordningen (2007:1183) med instruktion för Granskningsnämnden för radio och TV). Genom att följa innehållet i sändningar som kommer från utlandet kan nämnden fånga upp sådant som strider mot svenska regler som är strängare än direktivets, t.ex. reglerna om förbud mot barnreklam, men som en annan myndighet har tillsyn över. För att utnyttja de möjligheter som finns att samarbeta med andra EES-stater och som AV-direktivet öppnar upp för, bör behörig myndighet också få till uppgift att informera andra tillsynsmyndigheter

om sändningar som kommer från andra EES-stater och som strider mot de strängare svenska reglerna.

I radio- och tv-lagen bör införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om samarbetet mellan myndigheterna.

Granskningsnämnden för radio och TV efterlyser kriterier för att kunna fastställa om en etablering i utlandet har skett i syfte att kringgå svenska bestämmelser. Enligt nämnden torde det vara svårt att visa att en etablering har skett i en annan medlemsstat för att kringgå svensk jurisdiktion.

I 1 kap. 2 § andra stycket radio- och TV-lagen finns en bestämmelse om svensk jurisdiktion när den som bedriver sändningsverksamhet, efter att ha varit etablerad i Sverige, etablerar sig i en annan EES-stat i syfte att kringgå svensk lagstiftning när verksamheten huvudsakligen riktar sig till Sverige. Bestämmelsen är en kodifiering av Europeiska unionens domstols praxis (prop. 1997/98:184 s. 33). Av domstolens praxis följer att en medlemsstat har rätt att vidta åtgärder som syftar till att förhindra att vissa av dess medborgare på ett otillbörligt sätt försöker undandra sig den nationella lagstiftningen genom att använda sig av de möjligheter som ges i EG-fördraget och att medborgarna inte har rätt att åberopa bestämmelser i gemenskapsrätten när det är fråga om missbruk eller bedrägeri.

Med den föreslagna bestämmelsen om samarbete och då statliga förvaltningsmyndigheter och domstolar har att följa praxis från Europeiska unionens domstoln är det enligt regeringen inte längre nödvändigt med en reglering i denna del. Regeringen föreslår därför att bestämmelsen om jurisdiktion i 1 kap. 2 § andra stycket radio- och TV-lagen inte ska få någon motsvarighet i den nya radio- och tv-lagen.

Sändningar som utgår från Sverige

I radio- och TV-lagen finns det inte några bestämmelser som ålägger inhemska myndigheter att agera om ett programföretag under svensk jurisdiktion i huvudsak riktar sina sändningar mot en annan EES-stat och den statens myndigheter begär ett ingripande från svensk sida med hänvisning till att tv-sändningarna bryter mot mottagarstatens strängare lagstiftning. Någon på unionsrätten grundad skyldighet att agera i sådana fall har inte heller tidigare funnits.

Genom artikel 3.2 i AV-direktivet införs emellertid en skyldighet för medlemsstaternas myndigheter att samarbeta i vissa gränsöverskridande frågor. Samarbetet syftar till att lösa de problem som kan uppstå i de fall då ett programföretag sänder program som riktas mot en annan EES-stats territorium. I förhållande till programföretaget kräver direktivet inte något mer än att sändarstaten ska begära att programföretaget följer mottagarstatens strängare bestämmelser i allmänhetens intresse.

Ett problem med att införa en sådan skyldighet som AV-direktivet föreskriver är att det inte går att på förhand överblicka vilka utländska bestämmelser som en svensk behörig myndighet kan behöva uppmana ett programföretag som är etablerat i Sverige att följa. Även om det inte kommer att bli fråga om andra åtgärder från myndighetens sida än att

uppmåna programföretaget att frivilligt följa den andra EES-statens strängare bestämmelser i allmänhetens intresse, får införandet av en sådan skyldighet för myndigheten inte komma i konflikt med yttrandefrihetsgrundlagen.

Utgångspunkten i yttrandefrihetsgrundlagen är att alla sändningar av tv-program som utgår från Sverige, oberoende av om de är avsedda att tas emot här eller utomlands, omfattas av grundlagsskyddet. När det gäller program som huvudsakligen är avsedda att tas emot utomlands finns det emellertid en möjlighet att, med undantag för meddelar- och anskaffarfriheten och förbudet mot censur, undanta dem från grundlagens tillämpningsområde (1 kap. 6 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen). För sådana tv-sändningar som helt eller i huvudsak är avsedda att tas emot i utlandet kan en bestämmelse om samarbete i enlighet med AV-direktivet således införas.

Bestämmelsen om samarbete innebär samtidigt att det grundlagsskyddade området kommer att begränsas i den omfattning som anges där. Beträffande utländska programföretag saknas redan i dag grundlagsskydd för trådlösa sändningar av program som inte är avsedda att tas emot i Sverige (se 3 kap. 11 § andra stycket tillämpningslagen). Samarbetet gäller sådana sändningar som i och för sig utgår från Sverige, men där sändningarna i huvudsak inte är avsedda för en svensk publik. Det finns således från ett svenskt perspektiv inte några starka yttrandefrihetsrättsliga intressen som hindrar att AV-direktivet kan genomföras i denna del. Det ingrepp i yttrandefriheten som det är fråga om inskränker sig dessutom till en uppmaning från den svenska myndigheten till programföretaget att följa de bestämmelser som en annan EES-stat har infört, och det rör sig bara om regler som har till syfte att värna tjänster i allmänhetens intresse. Samtidigt är det självklart att myndigheten inte får medverka till att konflikt med reglerna om meddelar- och anskaffarfrihet och om förbudet mot censur uppkommer. En bestämmelse om samarbete i linje med vad som anges i AV-direktivet kan och bör således införas.

Om en behörig myndighet i en annan EES-stat lämnar en begäran till en behörig myndighet i Sverige i enlighet med artikel 3.2 i AV-direktivet bör den svenska myndigheten till att börja med pröva om de grundläggande förutsättningarna i artikeln är uppfyllda. Myndigheten ska således bedöma om det rör sig om ett programföretag under svensk jurisdiktion och om det företaget tillhandahåller är en tv-sändning som helt eller huvudsakligen riktar sig mot den begärande statens territorium. Dessutom bör myndigheten bedöma om den aktuella bestämmelsen kan anses vara en bestämmelse som verkligen är i allmänhetens intresse och som är mer långtgående än direktivets minimibestämmelser. Om samtliga dessa förutsättningar bedöms vara uppfyllda bör myndigheten vända sig till programföretaget med en uppmaning om att det ska följa den aktuella bestämmelsen. Myndigheten bör därefter redovisa programföretagets inställning till uppmaningen till den EES-stat som framställt begäran.

Som flera remissinstanser påtalat är det redovisade förfarandet nytt och obeprövat på det yttrandefrihetsrättsliga området. Det finns därför anledning att gå fram med viss försiktighet. Med hänsyn därtill bör inte heller någon ytterligare åtgärd från en behörig myndighets sida kunna

vidtas mot programföretaget för den händelse företaget inte följer uppmaningen.

För att genomföra AV-direktivet i denna del bör en bestämmelse införas i radio- och tv-lagen om att en behörig myndighet i Sverige ska, om en behörig myndighet i annan EES-stat har lämnat en motiverad begäran enligt artikel 3.2 i AV-direktivet, uppmana ett programföretag under svensk jurisdiktion att följa den andra EES-statens bestämmelser, om

1. programföretaget tillhandahåller en tv-sändning som helt eller huvudsakligen är riktad mot den andra EES-staten, och

2. det är fråga om överträdelse av en bestämmelse i allmänhetens intresse som är mer långtgående än AV-direktivets minimibestämmelser.

En motiverad begäran enligt artikel 3.2 i AV-direktivet ska innehålla uppgifter så att behörig myndighet kan göra en prövning i enlighet med föreslagen bestämmelse. Någon närmare reglering i denna del synes inte nödvändig.

Enligt Yttrandefrihetskommittén bör i radio- och tv-lagen införas ett tillägg om att en uppmaning till ett programföretag inte får avse en bestämmelse som strider mot 1 kap. 2 eller 3 §§ yttrandefrihetsgrundlagen.

Redan av yttrandefrihetsgrundlagen följer att en myndighet inte får medverka i en situation som kan komma i konflikt med bestämmelserna om meddelar- och anskaffarfriheten och om förbudet mot censur i yttrandefrihetsgrundlagen. Regeringen anser därför att ett tillägg i enlighet med Yttrandefrihetskommitténs förslag inte behövs. Däremot bör det i radio- och tv-lagen införas en upplysningsbestämmelse där det hänvisas till aktuella bestämmelser i yttrandefrihetsgrundlagen.

Som nämnts ovan följer det av AV-direktivet att den behöriga myndigheten i Sverige senast två månader från det att den tog emot begäran ska underrätta den behöriga myndigheten i den andra EES-staten om vidtagna åtgärder och om resultatet därav. Närmare bestämmelser om detta bör meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Dessutom avser regeringen att ge behöriga myndigheter behörighet att agera enligt de föreslagna bestämmelserna. I radio- och tv-lagen bör dock som redovisats tidigare införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om samarbetet mellan myndigheterna.

I radio- och TV-lagen finns bestämmelser om vilka beslut av Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV som går att överklaga. Om det inte särskilt anges i lagen att ett beslut är överklagbart får det inte överklagas. Som redovisats ovan föreslås i avsnitt 14 att Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV avvecklas och att myndigheternas verksamheter tas över av Myndigheten för radio och tv. Fördelningen av tillsynsansvaret mellan myndigheten och den till myndigheten knutna Granskningsnämnden för radio och TV behandlas i avsnitt 14.4.1. Ett beslut som innebär att myndigheten inte vidtar någon åtgärd med anledning av en annan medlemsstats begäran om samarbete bör inte kunna överklagas. Principen att beslutet inte är överklagbart bör även gälla hos övriga svenska tillsynsmyndigheter som

kan få en begäran om samarbete och vilkas tillsynsuppdrag inte regleras i radio- och tv-lagen.

6.6 Information om programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv

Regeringens förslag: Programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv ska se till att mottagare av deras tjänster alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till

- namnet på leverantören av medietjänster,
- den geografiska adress där leverantören är etablerad,
- uppgifter om leverantören, inklusive e-postadress eller webbplats, och
- uppgifter om behörig tillsynsmyndighet.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Merparten av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar dem utan invändningar. Enligt *Granskningsnämnden för radio och TV* bör det finnas en sanktion kopplad till kravet på information. *TeliaSonera AB* anser att ansvarsfördelningen är oklar mellan programföretag som tillhandahåller program för beställ-tv och leverantörer av beställ-tv. Enligt *TeliaSonera* är det dessutom oklart om enbart tv-program som tillhandahålls via beställ-tv ska omfattas av regleringen eller om regleringen också ska omfatta uthyrning av filmer via tvn.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 3a i AV-direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att leverantörer av audiovisuella medietjänster under deras jurisdiktion sörjer för att mottagarna av deras tjänster hela tiden har direkt tillgång till åtminstone följande information, vilken ska vara lättillgänglig:

- Namnet på leverantören av medietjänster.
- Den geografiska adress där leverantören av medietjänster är etablerad.
- Uppgifter om leverantören av medietjänster, inbegripet dennes e-postadress eller webbplats, så att det snabbt och effektivt går att få direkt kontakt med denne.
- I tillämpliga fall behöriga kontroll- och övervakningsorgan.

Kravet på information gäller både för dem som tillhandahåller tv-sändningar, dvs. programföretag, och för dem som tillhandahåller eller levererar beställ-tv (jfr artikel 1 d) och 1 f) i AV-direktivet). Den närmare innebörden av begreppen beställ-tv, leverantör av medietjänster framgår av avsnitt 6.2.

Syftet med artikel 3a i direktivet är att mottagare av audiovisuella medietjänster smidigt och direkt ska få tillgång till information om leverantörer av medietjänster. Bestämmelsen anger inte hur informationen ska hållas tillgänglig utan lämnar över till medlemsstaterna att bestämma de praktiska detaljerna.

Yttrandefrihetsgrundlagen innehåller vissa bestämmelser om namn på databaser och uppgifter om utgivare. Sålunda ska databaser ha ett namn

(1 kap. 9 § femte stycket yttrandefrihetsgrundlagen). Närmare bestämmelser om sådana namn meddelas, enligt samma lagrum, i lag. Enligt 4 kap. 4 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen ska uppgift om utgivare av radioprogram hållas tillgänglig för allmänheten enligt vad som närmare föreskrivs i lag. Med radioprogram avses tv-program och ljudradioprogram. Bestämmelser om utgivare av radioprogram m.m. ges i 3 kap. tillämpningslagen.

När informationen lämnas enligt 1 kap. 9 § yttrandefrihetslagen (den s.k. databasregeln) ska uppgift om verksamhetens namn och utgivare och vem som har utsett denne lämnas. Uppgifterna ska vara lättillgängliga och tydliga samt anges i anslutning till varandra (3 kap. 26 § tillämpningslagen). Kravet på lättillgänglighet innebär att det ska vara enkelt att hitta uppgifterna (prop. 2001/02:74 s. 109). Av motiven följer vidare att det är lämpligt att uppgifterna anges på den ”sida” som presenterar databasen och som i regel först möter en användare. Namnet på databasen ska innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift (3 kap. 18 § och 19 § andra stycket tillämpningslagen).

I 6 kap. 9 § radio- och TV-lagen finns en bestämmelse som har ett likartat syfte som artikel 3a i AV-direktivet. Enligt bestämmelsen ska den som sänder tv-program använda en sådan beteckning för sina sändningar som har godkänts av Radio- och TV-verket. Sändningsbeteckningen måste ha särskiljningsförmåga och den ska i regel anges minst en gång varje sändningstimme.

För beställ-tv som omfattas av databasregeln gäller enligt 3 kap. 26 § tillämpningslagen en skyldighet att vid varje tillhandahållande lämna uppgift om verksamhetens namn och utgivare samt vem som har utsett denne. Därutöver ställer e-handelslagen krav på att den som tillhandahåller beställ-tv lämnar information som gör det möjligt att kontakta tjänsteleverantören.

Regeringen anser att den information som ska lämnas enligt yttrandefrihetsgrundlagen, tillämpningslagen, radio- och tv-lagen och e-handelslagen inte är tillräcklig för att mottagare av audiovisuella medietjänster ska kunna ta direkt kontakt med leverantörer av medietjänster eller för att få information om behöriga kontroll- eller övervakningsorgan. Befintliga nationella bestämmelser uppfyller alltså inte fullt ut kraven i artikel 3a i AV-direktivet.

Ett sätt att lämna den i direktivet förskrivna informationen i tv-sändningar är naturligtvis att lämna den i samma form som sändningarna. Informationen utgör då ett program i yttrandefrihetsgrundlagens mening och träffas därmed av reglerna i 3 kap. yttrandefrihetsgrundlagen.

En skyldighet att lämna den aktuella informationen i trådsändning skulle därmed komma i konflikt med 3 kap. 1 och 4 §§ yttrandefrihetsgrundlagen. Däremot lämnar 3 kap. 2 § samma lag en möjlighet att ålägga ett programföretag som sänder på något annat sätt än genom tråd en sådan informationskyldighet, eftersom en sådan skyldighet måste anses förenlig med bestämmelserna i 2 kap. 12 § andra femte styckena och 13 § regeringsformen.

Informationskravet i AV-direktivet gäller alla tv-sändningar, oavsett om de sänds genom eter eller tråd. Om informationskravet utformas så att det ska fullgöras i tv-sändning och avse alla sändningar skulle det som

ovan nämnts inte vara förenligt med yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser.

AV-direktivet ställer dock inte några andra krav på informationslämnandet än att mottagarna av audiovisuella medietjänster hela tiden ska ha tillgång till den föreskrivna informationen och att den ska vara lättillgänglig, alltså inte på att t.ex. informationen ska lämnas i en tv-sändning. Regeringen anser därför att det bör vara tillräckligt att föreskriva att programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv ska lämna den i direktivet föreskrivna informationen, att informationen ska lämnas så att mottagare enkelt har tillgång till informationen och i övrigt lämna över till programföretagen och leverantörerna att bestämma på vilket sätt det ska ske. De kan då välja att lämna informationen på så sätt att den alltid kan hämtas i en sändning på tv-skärmen eller att lämna den på något annat sätt, t.ex. på företagets webbplats.

Sammantaget anser regeringen således att det i radio- och tv-lagen bör införas en bestämmelse om att programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv ska se till att mottagare av deras tjänster alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till namnet på leverantören av medietjänster, den geografiska adress där leverantören är etablerad, uppgifter om leverantören, inklusive dess e-postadress eller webbplats och uppgift om behörig tillsynsmyndighet.

Som redovisas ovan motsvarar e-handelslagen inte fullt ut vad som krävs för att genomföra artikel 3a i AV-direktivet. Dessutom innehåller lagen krav på information i andra avseenden än vad som följer av direktivet. På sätt som AV-utredningen föreslagit bör det i radio- och tv-lagen införas en upplysning om att 8 § e-handelslagen även gäller för leverantörer av beställ-tv. På motsvarande sätt bör i e-handelslagen finnas en hänvisning till radio- och tv-lagen.

Enligt Granskningsnämnden för radio och TV bör det finnas en sanktion kopplad till föreslagen bestämmelse om krav på information.

Det finns enligt regeringen i och för sig inga rättsliga hinder mot att koppla en sanktion till bestämmelsen om krav på information. Något förslag om detta har emellertid inte lämnats av AV-utredningen. Det saknas således underlag för att nu ta ställning i den frågan.

6.7 Krav på innehållet

6.7.1 Innehåll som uppammar hat grundat på ras, kön, religion eller nationalitet

<p>Regeringens förslag: Den s.k. demokratibestämmelsen i radio- och tv-lagen utvidgas till att även omfatta den som tillhandahåller beställ-tv.</p>
--

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan invändning. *Granskningsnämnden för radio och TV* är tveksam till utredningens slutsats att demokratibestämmelsen bidrar till ett förbud i beställ-tv mot

sändningar som innehåller något som uppammar hat grundat på ras, kön, religion eller nationalitet. Nämnden anför att demokratibestämmelsen avser programverksamheten som helhet och inte kan tillämpas på enstaka sändningar samt att bestämmelsen endast kan sanktioneras genom återkallelse av tillstånd vilket inte är en möjlighet när det gäller beställ-tv.

Skälen för regeringens förslag: Tv-direktivets bestämmelse om att medlemsstaterna ska säkerställa att tv-sändningarna inte innehåller något som uppammar hat grundat på ras, kön, religion eller nationalitet har genom AV-direktivet utvidgats till att omfatta alla audiovisuella medietjänster (artikel 3b).

Bestämmelsen i tv-direktivet har ansetts genomförd i Sverige genom straffbestämmelsen om hets mot folkgrupp och den s.k. demokratibestämmelsen i radio- och tv-lagen.

Enligt 16 kap. 8 § brottsbalken döms den som i uttalande eller i något annat meddelande som sprids hotar eller uttrycker missaktning för folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning för hets mot folkgrupp.

Hets mot folkgrupp är även ett yttrandefrihetsbrott (5 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen). Straffbestämmelserna om hets mot folkgrupp gäller alltså oavsett på vilket sätt och i vilket medium brottet begås. Det spelar ingen roll om brottet begås i en tv-sändning, genom beställ-tv eller på något annat sätt. Som AV-utredningen konstaterat tillgodoses kraven i artikel 3b i AV-direktivet därför till övervägande del av nämnda bestämmelser i brottsbalken och i yttrandefrihetsgrundlagen. Bestämmelserna tar dock inte hand om kravet i AV-direktivet att audiovisuella medietjänster inte får innehålla något som uppammar hat grundat på kön.

Demokratibestämmelsen i 6 kap. 1 § radio- och TV-lagen gäller för alla tv-sändningar som omfattas av lagen, dvs. även trådsändningar (jfr 1 kap. 1 och 3 §§ radio- och TV-lagen samt prop. 1995/96:160 s. 62–64, 93 och 171). Enligt bestämmelsen ska den som sänder tv-program se till att programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet. Bestämmelsen omfattar även det som sänds under annonstid i tv (prop. 1990/91:149 s. 85).

Demokratibestämmelsen infördes dels för att lagstiftaren ansåg att det fanns ett inhemskt behov, dels för att tv-direktivet krävde det. Lagstiftaren har konsekvent ansett att demokratibestämmelsen tillsammans med reglerna om hets mot folkgrupp tillgodoser de allmänna krav som ställs i tv-direktivet på att sändningar inte får innehålla något som uppammar hat grundat på ras, kön, religion eller nationalitet.

Regeringen anser att samma synsätt som lagstiftaren har haft i fråga om tv-sändningar bör anläggas i fråga om beställ-tv. Även den som levererar beställ-tv tillhandahåller tv-program (jfr artikel 1g) i AV-direktivet). Till skillnad mot tv-sändningar där programmen tillhandahålls för samtidigt tittande enligt en programtablå, tillhandahålls programmen i beställ-tv efter begäran av mottagaren ur en katalog med program som valts ut av leverantören av beställ-tv. Det är svårt att se att det skulle finnas någon principiell eller praktisk skillnad mellan de olika

tjänsterna när det gäller programverksamheten. Om beställ-tv tillhandahålls via Internet är den ofta en trådsändning. Frågan är då om reglerna om trådsändningar i yttrandefrihetsgrundlagen kan anses tillåta att demokratibestämmelsen i radio- och TV-lagen blir tillämplig på beställ-tv som sänds i tråd. Som tidigare nämnts avser demokratibestämmelsen programverksamheten i dess helhet och den gäller även för trådsändningar. Överträdelse av bestämmelsen kan leda till återkallelse av sändningstillståndet om tillståndshavaren väsentligt har brutit mot reglerna (11 kap. 2 § radio- och TV-lagen). Eftersom sändning genom tråd inte kräver tillstånd är en sådan sanktion inte möjlig. Demokratibestämmelsen gäller dock redan i dag för trådsändningar och det kan inte anses möta hinder mot att göra demokratibestämmelsen tillämplig också på beställ-tv. Det finns också skäl att låta demokratibestämmelsen gälla även beställ-tv. Yttrandefrihetsgrundlagen hindrar det inte. Även om bestämmelsen inte alltid kan sanktioneras är det en viktig markering. Mot denna bakgrund bör demokratibestämmelsen avse även beställ-tv.

6.7.2 Skydd av minderåriga

Regeringens förslag: Program som tillhandahålls genom beställ-tv och som innehåller ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller pornografiska bilder får inte tillhandahållas på ett sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se programmen, om det inte av särskilda skäl ändå är försvarligt.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan invändningar. *Barnombudsmannen* är i stort positiv till utredningens förslag men, anser att det har brister när det gäller minderårigas rätt till skydd mot våldsskildring och pornografisk framställning. Enligt ombudsmannen bör förslaget skärpas i flera avseenden – utöver vad direktivet föreskriver och i linje med barnkonventionen och praxis från Granskningsnämnden för radio och TV – både vad avser tv-sändningar och beställ-tv. *Granskningsnämnden för radio och TV, Sveriges Television, TV4* och *Sveriges Utbildningsradio* anser att det finns praktiska och tekniska problem med förslaget. Nämnden påpekar att den måste avgöra om sådana tekniska spärrar som ska hindra att barn tar del av programmet är tillräckligt effektiva för att fylla sin funktion samt att sådana bedömningar ligger vid sidan om nämndens huvudsakliga uppdrag och kompetensområde.

Bakgrund

Tv-direktivets bestämmelse om skydd av underåriga vid tv-sändningar är oförändrad genom AV-direktivet. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att tv-sändningar från programföretag inom respektive stats jurisdiktion inte innehåller program som *allvarligt kan*

skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos underåriga, särskilt program som innehåller pornografi eller meningslöst våld (artikel 22).

Därutöver gäller att åtgärderna ska utsträckas till att gälla andra program som kan bedömas *skada* den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos underåriga, utom då det kan anses säkert, genom val av sändningstid eller genom tekniska åtgärder, att de underåriga inom sändningsområdet normalt inte hör eller ser sådana sändningar. Om sådana program sänds i okodad form ska medlemsstaterna dessutom se till att de föregås av en akustisk varning eller att de markeras med en visuell symbol under hela sändningstiden.

Genom AV-direktivet har det införts en ny bestämmelse om skydd av minderåriga när det gäller beställ-tv.

Enligt artikel 3h i direktivet ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att se till att audiovisuella medietjänster på begäran som tillhandahålls av leverantörer av medietjänster under deras jurisdiktion och som *allvarligt kan skada* den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga endast tillhandahålls på ett sådant sätt att minderåriga normalt inte hör eller ser sådana tjänster.

Tv-direktivets bestämmelse om skydd av underåriga vid tv-sändningar har ansetts genomförd i svensk rätt dels genom bestämmelserna om yttrandefrihetsbrott i yttrandefrihetsgrundlagen, om t.ex. barnpornografibrott, olaga våldsskildring, hets mot folkgrupp, uppvigling och förledande av ungdom i brottsbalken, dels genom bestämmelserna om sändning av våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär i radio- och TV-lagen (jfr prop. 1995/96:160 s. 95). Enligt 6 kap. 2 § radio- och TV-lagen får program med ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller med pornografiska bilder inte sändas under sådan tid och på sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn ser programmen, om det inte av särskilda skäl ändå är försvarligt.

Skälen för regeringens förslag: I propositionen där förslag till nuvarande radio- och TV-lag behandlades uttalades att program som här i landet innefattar bland annat barnpornografibrott och olaga våldsskildring torde vara sådana program som allvarligt kan skada minderåriga och att sådana sändningar är förbjudna enligt yttrandefrihetsgrundlagen och brottsbalken (prop. 1995/96:160 s. 95). I det sammanhanget pekades också på brotten uppvigling och hets mot folkgrupp. Vidare ansågs att bestämmelsen i tv-direktivet ska tolkas så att program som innehåller pornografi eller meningslöst våld av mindre allvarlig art kan godtas under förutsättning att sändningarna sker på ett sådant sätt att det är säkert att minderåriga normalt inte ser eller hör programmen. Detta kunde ske genom val av sändningstid eller genom tekniska åtgärder.

Det saknas anledning att göra någon annan bedömning än den som tidigare har gjorts när det gäller frågan om vad som allvarligt kan skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga. Aktuella bestämmelser i brottsbalken och i yttrandefrihetsgrundlagen är tillämpliga oavsett hur programmen distribueras. Detta innebär att program som allvarligt kan skada minderåriga och som tillhandahålls som beställ-tv redan i dag är förbjudna enligt brottsbalken och yttrandefrihetsgrundlagen.

Som AV-utredningen konstaterat går alltså redan i denna del de svenska reglerna längre än vad AV-direktivet kräver i fråga om beställ-tv. Artikel 3h i direktivet innefattar nämligen bara ett krav på att sådana program ska tillhandahållas på ett sådant sätt att minderåriga normalt inte hör eller ser dem. Eftersom AV-direktivet är ett minimidirektiv är det emellertid inget som hindrar att de svenska reglerna är mer långtgående eller strängare än direktivets bestämmelser. Det krävs dock att medlemsstaten håller sig inom ramen för vad gemenskapsrätten tillåter.

I likhet med AV-utredningen anser regeringen att gränsdragningen mellan vad som allvarligt kan skada och vad som ”bara” kan skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga är allt annat än tydlig. Det kan därför finnas anledning att överväga om inte en bestämmelse motsvarande den i radio- och TV-lagen om skyddet av minderåriga från skadligt programinnehåll vid tv-sändningar ska införas även när det gäller beställ-tv. Det är emellertid inte enbart gränsdragningsproblem som talar för en sådan ordning. Det är svårt att hävda att intresset av att skydda minderåriga mot vissa skadliga program är större när programmen sänds linjärt i tv än när de tillhandahålls icke-linjärt i form av beställ-tv. Skydd av barn och unga tillhör sådana hänsyn som kan motivera en avvikelse från den fria rörligheten för varor och tjänster, så länge reglerna inte går längre än vad som är nödvändigt för att nå målet och reglerna verkar icke-diskriminerande. En regel av det slag som AV-utredningen föreslagit faller väl inom ramen för vad som är tillåtet enligt unionsrätten (jfr skäl 32 i AV-direktivet).

En sådan ordning överensstämmer också med 3 kap. 1 § andra stycket 4 yttrandefrihetsgrundlagen (jfr prop. 1995/96:160 s. 97). Som redovisats i avsnitt 6.2 anses nämligen beställ-tv som tillhandahålls via Internet ofta vara en trådsändning och rätten att sända genom tråd får inskränkas endast i de fall som avses i 3 kap. 1 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Bestämmelsen ger möjlighet att meddela föreskrifter om ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsskildringar, pornografiska bilder och hets mot folkgrupp.

Sammantaget anser regeringen att övervägande skäl talar för en enhetlig ordning när det gäller skyddet av minderåriga från skadligt programinnehåll. Det bör därför i radio- och tv-lagen införas en bestämmelse för beställ-tv som motsvarar den som gäller för tv-sändningar. Enligt bestämmelsen får program som tillhandahålls genom beställ-tv och som innehåller ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller pornografiska bilder inte tillhandahållas på ett sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se programmen, om det inte av särskilda skäl ändå är försvarligt.

Regeringen anser att detta utgör en lämplig avvägning mellan intresset av att upprätthålla en hög grad av medie- och yttrandefrihet och ett nödvändigt skydd av minderåriga.

När det gäller frågan på vilket sätt beställ-tv med ovan angivet innehåll ska kunna tillhandahållas ger skäl 45 till AV-direktivet god ledning. Som exempel nämns användningen av personliga identifieringsnummer (PIN-koder), filtersystem eller märkning. Vidare hänvisas i skäl 37 till direktivet till exempel på en rad möjliga åtgärder som anges i Europaparlamentets och rådets rekommendation av den 20 december 2006 om skyddet av minderåriga och människans värdighet

och om rätten till genmäle med avseende på konkurrenskraften hos den europeiska industrin för audiovisuella tjänster och nätverksbaserade informationstjänster (EUT L 378, 27.12.2006 s. 72.).

I denna del vill regeringen understryka att det i AV-direktivet endast ges exempel på metoder, t.ex. tekniska spärrar, som leverantörerna av beställ-tv kan använda och att det är behörig nationell tillsynsmyndighet som i varje enskilt ärende har att bedöma om de metoder som används är tillräckligt effektiva för att fylla sin funktion.

Regeringen har viss förståelse för de farhågor som Granskningsnämnden för radio och TV ger uttryck för när det gäller kontrollfunktionen, men anser att framtiden får utvisa om förslaget leder till konkreta problem. Det är viktigt att kommissionen och nationella tillsynsmyndigheter följer utvecklingen på området (se bland annat artikel 26 i AV-direktivet).

Avslutningsvis vill regeringen nämna att radio- och TV-lagen även innehåller andra regler som har till syfte att skydda barn och att regeringen föreslår att dessa bestämmelser ska utvidgas till att även omfatta beställ-tv (se bland annat avsnitten 6.9 och 6.11).

6.7.3 Främjande av europeiska produktioner

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller beställ-tv på annat sätt än genom tråd ska på lämpligt sätt och när det är praktiskt möjligt främja framställningen av och tillgången till program av europeiskt ursprung.

Den som tillhandahåller beställ-tv på annat sätt än genom tråd ska 2011 och därefter vart fjärde år till behörig myndighet redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att främja framställningen av och tillgången till europeiska produktioner.

Den nuvarande skyldigheten i radio- och TV-lagen för programföretag att årligen redovisa hur stor del av verksamheten som utgjorts av program av europeiskt ursprung och sådana som framställts av självständiga producenter ändras så att rapporteringsskyldigheten bara behöver fullgöras vartannat år.

AV-utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser ansluter sig till utredningens förslag eller lämnar dem utan invändningar. *C More Entertainment* anser att kraven på att tjänsterna ska ha något annat innehåll än vad som efterfrågas av allmänheten inte är rimligt. *Föreningen Sveriges Filmproducenter* och *Sveriges TV-producenter* anser att kvoten för självständig produktion bör höjas till tjugofem procent, att en förutsättning för att räkna produktion som självständig är att produktionen ägs och förvaltas av producenten samt att andelen självständig produktion bör kontrolleras av behörig myndighet årligen och inte vartannat år. *Granskningsnämnden för radio och TV* efterlyser anvisningar om vilka åtgärder nämnden förväntas vidta med den information som ges. Enligt *Teaterförbundet* bör förslagen förenas med tydliga incitament för att kunna förverkligas. *TV4* anser att bestämmelsen

om främjandet av europeiska produktioner endast bör omfatta beställ-tv där det är praktiskt och tekniskt möjligt. Enligt TV4 bör begreppet *särskilda skäl* i nuvarande bestämmelse om tv-sändningar tas bort och ersättas med de kriterier som gäller för beställ-tv.

Skälen för regeringens förslag: Enligt tv-direktivet ska medlemsstaterna, där så är praktiskt möjligt och på lämpligt sätt, säkerställa att programföretagen reserverar en övervägande del av sin sändningstid för europeiska produktioner. Nyheter, sportevenemang, tävlingar och reklam omfattas inte av artikeln. AV-direktivet innehåller inte några ändringar i den delen.

När det gäller beställ-tv innehåller dock AV-direktivet en ny bestämmelse (artikel 3i 1). Enligt den ska medlemsstaterna se till att leverantörer av sådana tjänster där så är praktiskt möjligt och på lämpligt sätt, främjar framställningen av och tillgången till europeiska produktioner. Sådant främjande kan bland annat avse det finansiella bidraget från sådana tjänster till produktionen och förvärv av sändningsrätter till europeiska produktioner eller andelen och/eller framhävandet av europeiska produktioner i den programkatalog som erbjuds för beställ-tv. Vad som avses med europeiska produktioner framgår av artikel 1 n) i) i AV-direktivet.

Artikel 3i 1 i AV-direktivet innebär inte något krav på hur främjandet av europeiska produktioner ska ske. Vidare finns inte något absolut krav på främjande utan i direktivet anges endast att det ska ske där så är praktiskt möjligt och på lämpligt sätt.

Motiven till artikeln framgår av skäl 48 till AV-direktivet. Eftersom beställ-tv delvis kan komma att ersätta tv-sändningar bör sådana tjänster främja produktion och distribution av europeiska produktioner och på så sätt aktivt bidra till och främja den kulturella mångfalden. Som exempel på sådant stöd till europeiska produktioner anges, förutom ekonomiska bidrag, en minsta andel av europeiska produktioner i beställvideokataloger eller en attraktiv presentation i elektroniska programguider.

Tv-direktivets bestämmelse om främjande av europeiska produktioner har genomförts i svensk rätt (6 kap. 8 § radio- och TV-lagen). För ett korrekt genomförande av AV-direktivet i svensk rätt krävs att nationell lagstiftning anpassas till direktivets bestämmelser om beställ-tv.

Leverantörer av beställ-tv kan antas ha olika förutsättningar att främja europeiska produktioner. Av betydelse är bland annat typ av program och till vilken publik som tjänsten huvudsakligen riktar sig. Behovet av olika former av stöd kan också variera över tiden. Regeringen anser att en bestämmelse som närmare anger på vilket sätt främjandet ska ske kan innebära svårigheter för vissa leverantörer. En sådan ordning kan också motverka önskvärd flexibilitet.

Övervägande skäl talar alltså för att inte närmare reglera på vilket sätt en leverantör av beställ-tv ska främja europeiska produktioner. Regeringen anser att AV-direktivet i denna del bör genomföras på så sätt att det i radio- och tv-lagen införs en bestämmelse om att en leverantör av beställ-tv på lämpligt sätt och när det är praktiskt möjligt ska främja framställningen av och tillgången till program av europeiskt ursprung. En sådan bestämmelse bör, i likhet med motsvarande bestämmelse för tv-sändningar, begränsas till att avse trådlöst tillhandahållande.

AV-utredningen har inte föreslagit någon ändring av bestämmelsen som gäller för tv-sändningar. Således saknas underlag för att närmare kunna överväga förslaget från TV4 att ändra denna regel.

Av AV-direktivet följer att medlemsstaterna vart fjärde år med början år 2011 ska rapportera om genomförandet av skyldigheten att främja europeiska produktioner när det gäller beställ-tv (artikel 3i 2). Granskningsnämnden för radio och TV har efterlyst anvisningar om vilka åtgärder som behörig myndighet förväntas vidta med den information som ges. I skäl 48 till AV-direktivet anges att det är viktigt att tillämpningen av artikeln om främjande av europeiska produktioner följs upp och att medlemsstaterna i sina rapporter bör beakta det finansiella bidraget från beställ-tv till europeiska produktioner och förvärv av sändningsrätten till sådana, andelen europeiska produktioner i utbudet av beställ-tv och den faktiska konsumtionen av europeiska produktioner. Liknande rapporteringskrav ställs redan i dag på medlemsstaterna när det gäller andelen europeiska produktioner i tv-sändningar. Denna redovisning görs till Radio- och TV-verket. Viss vägledning kan alltså fås av verkets hantering.

När det gäller europeiska produktioner av tv-sändningar ska rapporterna lämnas till kommissionen vartannat år. Programföretagen är dock enligt 9 kap. 4 § radio- och TV-lagen skyldiga att årligen redovisa andelen till Radio- och TV-verket. För att Sverige ska kunna fullgöra sin rapporteringsskyldighet till kommissionen när det gäller beställ-tv måste leverantörerna rapportera vilka åtgärder som vidtagits för att främja framställningen av och tillgången till europeiska produktioner. Det bör vara tillräckligt att leverantörerna lämnar in en sådan rapport vart fjärde år dvs. lika ofta som Sverige ska lämna sin rapport till kommissionen. I radio- och tv-lagen bör således införas en bestämmelse om att en leverantör av beställ-tv 2011 och därefter vart fjärde år till behörig myndigheten ska redovisa vad leverantören har gjort för att främja framställningen av och tillgången till sådana europeiska produktioner som avses i artikel 1 n) i) i AV-direktivet.

För att underlätta för programföretag bör vidare i enlighet med AV-utredningens förslag den nuvarande skyldigheten i radio- och TV-lagen att årligen redovisa hur stor del av verksamheten som utgjorts av program av europeiskt ursprung och sådana som framställts av självständiga producenter ändras så att rapporteringsskyldigheten bara behöver fullgöras vartannat år.

6.8 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Regeringens förslag: En leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv på något annat sätt än genom tråd ska utforma tjänsten på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik i den omfattning som beslutas av regeringen eller Myndigheten för radio och tv. Besluten ska gälla för en viss tid. Leverantörens finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster ska beaktas när det bestäms på

vilket sätt och i vilken omfattning som programmen ska göras tillgängliga. Behörig myndighet får förelägga den som åsidosätter bestämmelsen och beslut som meddelats med stöd av den att följa bestämmelsen eller föreskrifterna. Ett sådant föreläggande får förenas med vite. Möjligheten att förena sändningstillstånd med villkor om skyldighet att utforma tjänsterna på ett sådant sätt att de blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning ändras så att den avser att programmets innehåll ska vara särskilt anpassade.

Radio- och TV-lagsutredningens och AV-utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: En stor del av remissinstanserna delar utredningarnas förslag eller lämnar dem utan invändningar. *Axess Publishing* anser att tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning bör skapas genom frivilliga överenskommelser. Enligt *Boxer* är det viktigt att nyttan matchas mot kostnaderna. *C More Entertainment* anser bl.a. att kraven bör godkännas av företagen eller endast gälla program som är särskilt värdefulla för yttrande- och informationsfriheten. *Förbundet Sveriges Dövblinda* och *Hjälpmiddelsinstitutet* anser att antalet personer som följer sändningarna inte ska ha någon betydelse för om kravet på tillgänglighet ska gälla. Enligt *Granskningsnämnden för radio och TV* bör det övervägas om bestämmelser om tillgänglighet kan göras tillämpliga även på utländska sändningar som huvudsakligen riktas mot Sverige. Nämnden menar vidare att det inte finns något avgörande sakligt skäl för att inte även trådsändningar ska omfattas och att det är angeläget att gå vidare med Yttrandefrihetskommitténs förslag om att möjliggöra sådana bestämmelser i vanlig lag. Enligt nämnden och Radio- och TV-verket bör nämnden ha tillsynsansvar när det gäller radio och tv i allmänhetens tjänst och verket för övriga. Nämnden anser också att det kan ifrågasättas om det är möjligt att meddela villkor om hörbarhet med stöd av förslaget och efterfrågar tydliga riktlinjer för vad som ska beaktas vid bedömningen av om villkor om hörbarhet är uppfyllda. Enligt *Radio- och TV-verket* bör det utredas i vad mån föreskrifter behövs även för ljudradiosändningar. *Hörselskadades Riksförbund* menar att alla svenskspråkiga tv-sändningar oavsett sändningsteknik ska vara textade och finner det tveksamt att företagets finansiella förutsättningar, den tekniska utvecklingen och antalet tittare ska begränsa den tillgänglighet som var och en betalar för. *Konkurrensverket*, som stödjer utredningarnas förslag, understryker att det är viktigt att de svenska reglerna överlag inte ställer upp betydligt högre krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning än dem som gäller i andra länder. *Myndigheten för handikappolitisk samordning* anser att alltför stor hänsyn tas till marknaden. *Sveriges Television (SVT)* anser att det är naturligt att regeringen inte vidaredelegerar rätten att utfärda föreskrifter för radio och tv i allmänhetens tjänst till en myndighet och att någon sanktionsmöjlighet inte ska finnas för radio och tv i allmänhetens tjänst. *Sveriges Utbildningsradio (UR)* avvisar utredningens förslag att Granskningsnämnden för radio och TV ska kunna förelägga UR att följa bestämmelser eller föreskrifter och att sådana förelägganden ska kunna förenas med vite. Enligt *Teracom* och *Yttrandefrihetskommittén* bör det

av radio- och TV-lagen framgå att även effekten på sändningsutrymme i nätet ska beaktas vid bestämmande av skyldigheten att göra sändningarna tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Enligt *TV4* bör bestämmelser om att utforma sändningarna på ett sådant sätt att de blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning fastställas av behörig myndighet i samband med beslut om sändningstillstånd. Vidare anser *TV4* att det är tveksamt om förslaget är förenligt med yttrandefrihetsgrundlagen när det gäller beställ-tv och att det kan leda till snedvridning av konkurrensen. För det fall att bestämmelserna ska ligga utanför sändningstillstånden bör den som åläggs skyldigheter samtycka till dessa.

Bakgrund

Enligt 3 kap. 8 § 5 radio- och TV-lagen får ett tillstånd att sända tv-program förenas med villkor om skyldighet att utforma sändningar på ett sådant sätt att de blir tillgängliga för funktionshindrade. Villkor som meddelats med stöd av denna punkt avser både att programföretaget genom textning, tolkning och andra tekniska åtgärder ska se till att personer med funktionsnedsättning ska kunna följa de ordinarie programmen och att företaget ska producera särskilda program för sådana personer. För tv-sändningar som inte kräver tillstånd, dvs. sändningar via satellit eller kabel, finns ingen motsvarande bestämmelse.

Till skillnad från tv-direktivet innehåller AV-direktivet en bestämmelse om att medlemsstaterna ska uppmuntra leverantörer av medietjänster att se till att deras tjänster successivt görs tillgängliga för syn- och hörselskadade personer (artikel 3c). I skäl 64 till AV-direktivet anges att tillgängligheten bör uppnås exempelvis genom teckenspråk, programtextning, ljudbeskrivning och lättbegripliga skärmenyer. Artikeln är tillämplig på såväl tv-sändningar som beställ-tv.

Det framgår inte av direktivet på vilket sätt medlemsstaterna ska uppmuntra leverantörer av medietjänster för att få till stånd en ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Det enda kravet som ställs är att staten ska göra något för att åstadkomma en ökad tillgänglighet.

Radio- och TV-lagsutredningen

Behovet av lagändringar för att förbättra tillgängligheten av tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning övervägdes av Radio- och TV-lagsutredningen. Utredningen la i sitt betänkande Tillgänglighet, mobil TV samt vissa andra radio- och TV-rättsliga frågor (SOU 2006:51) fram förslag till lagstiftning på området. Uppdraget omfattade inte förslag till grundlagsändringar. Utredningens förslag avsåg därför endast sådana sändningar som förmedlas på annat sätt än genom tråd, dvs. marksändningar och satellitsändningar.

Enligt utredningen bör det grundläggande kravet på tillgänglighet av tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning framgå direkt av lag. Utredningen föreslog att det skulle införas en bestämmelse i radio- och tv-lagen som ålägger den som sänder tv-program på annat sätt än

genom tråd att utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning i den omfattning som regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriver.

Vid bestämmande av på vilket sätt och i vilken omfattning som programmen ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning ska enligt utredningen programföretagens finansiella förutsättningar, den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster inom tv-området och antalet tittare som följer den enskilda programtjänsten beaktas.

Utredningen föreslog att Granskningsnämnden för radio och TV ska kunna förelägga den som åsidosätter den föreslagna bestämmelsen eller föreskrifterna om skyldighet att se till att tv-programmen görs tillgängliga för personer med funktionsnedsättning att följa bestämmelsen eller föreskrifterna. Ett sådant föreläggande ska kunna förenas med vite. Dessutom föreslog utredningen att sändningstillståndet ska kunna återkallas om ett programföretag som sänder med stöd av tillstånd på ett väsentligt sätt har åsidosatt bestämmelsen eller föreskrifterna om tillgänglighet.

Remissutfallet var blandat. Flera remissinstanser tillstyrkte förslaget, medan andra ansåg att den nuvarande ordningen borde behållas. Några remissinstanser vände sig mot att en myndighet skulle besluta om tillgängligheten.

I sanktionsdelen hade remissinstanserna med något undantag inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av ökad tillgänglighet

För närvarande är det bara de programtjänster som tillhandahålls av SVT, UR och TV4 som har sändningstillstånd med villkor om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Övriga programföretag som har tillstånd att sända marksänd tv har inga sådana villkor.

Det är viktigt att personer med funktionsnedsättning ges största möjliga tillgång till program som sänds i tv eller sökbar text-tv eller tillhandahålls i form av beställ-tv. Kravet på tillgänglighet av program för personer med funktionsnedsättning bör vidgas och omfatta fler programtjänster än de som kräver sändningstillstånd enligt radio- och TV-lagen. Därtill kommer att övergången från analog till digital utsändningsteknik innebär att möjligheterna ökar att göra program tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Sammantaget menar regeringen att det finns anledning att ställa högre krav än i dag på leverantörer av medietjänster i detta avseende.

Hur ska kraven utformas?

Som Radio- och TV-lagsutredningen och AV-utredningen framhållit medger yttrandefrihetsgrundlagen inte att det ställs krav på leverantörer

av medietjänster om ökad tillgänglighet av programtjänster för personer med funktionsnedsättning när det gäller sändningar som sker genom tråd.

Tryck- och yttrandefrihetsberedningen (Ju 2003:04), som numera har omvandlats till en kommitté, Yttrandefrihetskommittén, har mot denna bakgrund fått tilläggsdirektiv med uppdrag att överväga de yttrandefrihetsrättsliga aspekterna på Radio- och TV-lagsutredningens förslag om tv-sändningars tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning och föreslå de grundlagsändringar och andra lagändringar som dessa överväganden föranleder. Enligt direktiven ska kommittén särskilt beakta i vilken utsträckning ytterligare krav på trådsändningar kan komma att få negativa effekter på etableringsfriheten och lämna förslag till de eventuella grundlagsändringar som övervägandena kan föranleda. Kommittén har i januari 2009 lämnat delbetänkandet Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihetsrättsliga frågor (SOU 2009:14). I betänkandet föreslås bland annat att det i yttrandefrihetsgrundlagen införs en ny bestämmelse som möjliggör regler i vanlig lag om skyldighet för den som i tråd sänder program i tv att utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen genom textning, teckenspråkstolkning, syntolkning, uppläst text eller liknande teknik blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Den föreslagna bestämmelsen medger dock inte regler som rör innehållet i sändningarna. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Med hänsyn därtill måste krav på leverantörer av medietjänster att utforma tjänsterna på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning begränsas till tjänster som tillhandahålls på annat sätt än genom tråd. Med en sådan avgränsning blir den första frågan om ett sådant krav ska anges i lag, som Radio- och TV-lagsutredningen och AV-utredningen föreslagit, eller genom tillståndsvillkor på det sätt som sker i dag.

En nackdel med den nuvarande ordningen är att kraven bara kan ställas på tillståndspliktiga sändningar, vilket utesluter satellitsändningar och beställ-tv. I avsnitt 11 föreslås dessutom att tillståndsplikten för tv-sändningar ska begränsas så att sändningar utanför de traditionella rundradionäten utesluts från tillståndsplikt. Det innebär att bland annat mobil-tv i mobilnät inte kommer att kräva sändningstillstånd.

Regeringen anser att dessa omständigheter talar mot den nuvarande ordningen att genom villkor i sändningstillstånden reglera kraven på tillgänglighet. Dessutom kan en reglering genom tillståndsvillkor innebära att tillståndshavarnas skyldigheter inte kan ändras under en pågående tillståndsperiod. Frågan är då om kraven ska anges genom föreskrifter i lag.

Det är en väsentlig skillnad mellan en skyldighet att förse t.ex. tv-sändningar med sådana tekniska hjälpmedel som syftar till att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning och en skyldighet att sända program vars innehåll är särskilt anpassat för personer med funktionsnedsättning, t.ex. nyhetssändningar som har anpassats till personer med kognitiv funktionsnedsättning. Den förstnämnda skyldigheten kan inte anses röra yttrandets innehåll så länge det är fråga enbart om tekniska hjälpmedel. Den senare skyldigheten däremot är en klar och väsentlig inskränkning i den sändandes

grundlagsskyddade rätt att självständigt avgöra vad som ska förekomma i programmen. Bestämmelsen bör därför bara avse tekniska hjälpmedel.

Det finns anledning att ställa högre krav än vad som gäller i dag på tillgänglighet på såväl radio och tv i allmänhetens tjänst som andra leverantörer av medietjänster. Det innebär emellertid inte att det går att ställa samma krav på alla leverantörer av medietjänster. Behovet av tillgänglighet måste vägas mot leverantörens finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster.

Kraven bör inte ställas så högt att leverantörer av medietjänster med små resurser riskerar att slås ut från marknaden. Det bör därför finnas en möjlighet att ställa högre krav på leverantörer med goda ekonomiska förutsättningar. Under en uppbyggnadsperiod kan det också finnas anledning att ställa högre krav på leverantörer av medietjänster som redan har tillgång till den teknik som krävs för exempelvis effektiv textning av direktsända program eller uppläst textremsa än på leverantörer som ännu inte har samma tekniska förutsättningar. Det kan också finnas skäl att göra skillnad mellan radio och tv i allmänhetens tjänst och kommersiella programföretag samt mellan leverantörer av medietjänster vars tjänster nyttjas av många personer och de som har fåtal användare. Därtill kommer att det inte bör ställas upp betydligt högre krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning än dem som gäller i andra länder. Det övergripande syftet bör dock vara att samtliga leverantörer på sikt ökar tillgängligheten i sitt utbud.

Hänsyn bör kunna tas till leverantörernas tekniska och finansiella förutsättningar att utforma tjänsterna på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Kraven bör även kunna ändras från tid till annan, om den enskilde leverantörens förutsättningar förändras, men också om den tekniska utvecklingen ger anledning att ändra kraven eller att ställa nya krav.

Vid bestämmande av på vilket sätt och i vilken omfattning programmen ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning bör leverantörens finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster beaktas. Regeringen anser till skillnad från Radio- och TV-lagsutredningen och AV-utredningen att antalet personer som följer sändningarna inte bör beaktas självständigt. Däremot bör omständigheten kunna ingå i prövningen av en leverantörs finansiella förutsättningar.

Yttrandefrihetskommittén och Teracom har uppgett att även effekten på sändningsutrymmet i nätet ska beaktas vid bestämmande av skyldighet att göra sändningar tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Enligt Teracom är vissa av aktuella tekniker bredbandskrävande och utrymmet i marknätet är begränsat. Det är därför naturligt att vid bestämmande av omfattningen av skyldigheten att göra program tillgängliga för personer med funktionsnedsättning väga in effekterna för andra tjänster som programbolagen bedriver eller vill bedriva i nätet. Yttrandefrihetskommittén har i sitt nyligen lämnade delbetänkande angett att det i fråga om trådsändningar bör framgå av lagtexten att även effekten på sändningsutrymme i trådnätet ska beaktas vid bestämmande av skyldighet att göra trådsändningar i tv-program tillgängliga för funktionshindrade. Med en sådan utformning av lagreglerna anser kommittén att det är sorjt för att det kommer att ske en

rimlig avvägning mellan intresset av etableringsfrihet för trådsändningar och intresset av att sådana sändningar är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. En motsvarande bestämmelse bör enligt kommittén införas avseende tv-sändning, beställ-tv och sökbar text-tv som tillhandahålls på annat sätt än genom tråd.

Flera av de åtgärder som leverantörer av medietjänster förväntas vidta för att öka tillgängligheten kräver sändningsutrymme. Beslut om föreskrifter måste således i regel fattas med beaktande av tillgången till sändningsutrymme. Regeringen anser därför att det inte är nödvändigt att ange att effekten på sändningsutrymmet i nät särskilt ska beaktas vid bestämmandet av skyldigheten att göra program tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det i lag bör framgå att en leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv på något annat sätt än genom tråd ska vara skyldig att utforma tjänsten på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik i den omfattning som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Med tolkning bör avses såväl teckenspråkstolkning som syntolkning. Vid bestämmande av på vilket sätt och i vilken omfattning programmen ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning ska leverantörens finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster beaktas.

Det bör även i fortsättningen finnas en möjlighet att förena sändningstillstånd med villkor att sända program vars innehåll är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning. Nuvarande bestämmelse i radio- och TV-lagen bör dock begränsas till skyldighet att sända särskilt anpassade program. Bestämmelsen bör dessutom förtydligas. Av författningstexten bör således framgå att det är programmets innehåll som ska vara särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning. I begreppet innehåll ingår även krav på hörbarhet.

Granskningsnämnden för radio och TV har påpekat att enligt AV-direktivet ska medlemsstaterna uppmana leverantörer av medietjänster inom den egna jurisdiktionen att se till att deras tjänster successivt görs tillgängliga för syn- och hörselskadade personer. Direktivets bestämmelser om jurisdiktion har dock i svensk lagstiftning inte ansetts tillämpliga i fråga om villkor och bestämmelser som inte är direkt programrelaterade (jfr prop. 2007/08:8 s. 38 f.). Yttrandefrihetskommittén har dock funnit att skyldighet att använda tekniska hjälpmedel såsom textning, teckenspråkstolkning och uppläst textremsa inte kan anses röra yttrandets innehåll (se SOU 2009:14). Enligt nämnden bör det därför övervägas om bestämmelser om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning kan göras tillämpliga även på utländska sändningar som huvudsakligen riktas mot Sverige.

AV-utredningen har inte utrett frågan om även utländska sändningar som huvudsakligen riktas mot Sverige kan omfattas av föreslagen bestämmelse. Det saknas således underlag för att ta ställning till frågan.

Granskningsnämnden för radio och TV har vidare påtalat att det inte kan anses föreligga något avgörande sakligt skäl för att inte också

trådsändningar ska omfattas av krav på tillgänglighet. Nämnden anser därför att det är angeläget att gå vidare med Ytrandefrihetskommitténs förslag om att möjliggöra sådana bestämmelser i vanlig lag genom en ändring av yttrandefrihetsgrundlagen.

Ytrandefrihetskommitténs delbetänkande bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Det kan dock beroende på utgången av beredningen finnas anledning att återkomma i frågan.

Enligt Radio- och TV-verket bör det utredas i vad mån föreskrifter behövs även för ljudradiosändningar. I AV-utredningens uppdrag har inte ingått att utreda frågan om krav på tillgänglighet avseende ljudradiosändningar. Det saknas således underlag för att ta ställning till den frågan.

När det gäller beslut om den omfattning i vilken programbolagen ska göra tjänsterna tillgängliga har Radio- och TV-lagsutredningen föreslagit att den närmare regleringen av omfattningen av tillgänglighetstjänster bör ligga på lägre konstitutionell nivå än lag. Detta eftersom en reglering som är både klar och tydlig men samtidigt flexibel är svår att skapa genom lagbestämmelser. AV-utredningen instämde i förslaget. Sådana bestämmelser kunde enligt utredningarna meddelas med stöd av 8 kap. 13 § första stycket 1 RF i föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Rätten att sända tv-program kan endast begränsas genom lag (3 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen). Att ålägga någon en skyldighet att göra tjänsterna tillgängliga för personer med funktionsnedsättning innebär en sådan inskränkning att lagform krävs. Någon motsvarighet till bestämmelsen i 8 kap. 13 § första stycket 1 regeringsformen om regeringens möjlighet att besluta om föreskrifter om verkställighet av lag finns inte i yttrandefrihetsgrundlagen. Någon reglering av den omfattning i vilken programbolagen ska göra sina tjänster tillgängliga för funktionshindrade kan därför inte ske på förordnings- och myndighetsföreskriftsnivå såsom utredningarna föreslagit utan grunderna för hur kraven ska fastställas måste anges i lag.

Radio- och TV-lagsutredningen har lämnat riktlinjer om hur utredningen anser att de föreslagna föreskrifterna bör utformas. Till exempel anser utredningen att det är rimligt att föreskriva att de programtjänster som inte av ekonomiska eller tekniska skäl undantas från kraven på tillgänglighet eller medges mindre omfattande krav ska texta minst 90 procent av sina sändningar inom åtta år från i dag. Det ska därutöver ställas upp årliga delmål. Kraven på textning bör omfatta alla programtyper som inte särskilt undantas, oavsett om det är fråga om förstasändningar eller repris, direktsändningar eller förinspelade program och oavsett vilket språk som talas i programmen. Sådana detaljerade regler är enligt regeringens mening olämpliga att ställa upp i lagform. Detta med hänsyn till att kraven bör kunna ändras från tid till annan, men också om den tekniska utvecklingen ger anledning att ändra kraven eller att ställa nya krav. Det krävs dock som ovan nämnts att bestämmelsen på ett tydligt sätt anger vad som ska beaktas vid bestämmandet av den omfattning i vilken programbolagen ska göra sina tjänster tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Beslut om i vilken omfattning leverantören av medietjänster ska utforma tjänsten så att programmen blir tillgängliga för personer med

funktionshinder bör meddelas av regeringen om sändningsverksamheten finansieras med radio- och tv--avgiften enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio- och TV i allmänhetens tjänst och av myndigheten för radio och tv i övriga fall. Besluten bör gälla för en viss tid. Med hänsyn till att den tekniska utvecklingen går framåt bör inte beslutet avse en alltför lång period.

Vid remissbehandlingen av Radio- och TV-lagsutredningens betänkande hävdade några remissinstanser att det är olämpligt att en myndighet ska ange kraven på tillgänglighet och ifrågasatte om den föreslagna ordningen är ägnad att skapa tydliga regler. För de programföretag som får sändningstillstånd och tillståndsvillkor utfärdade av en myndighet, för närvarande Radio- och TV-verket, anser regeringen att den föreslagna ordningen inte riskerar att bli otydlig.

För radio och tv i allmänhetens tjänst gäller däremot att det är riksdagen som fattar beslut om de generella riktlinjer och villkor som ska gälla för verksamheten och hur denna ska finansieras. Regeringen formulerar utifrån riksdagens beslut de villkor som ska vara förenade med sändningstillståndet.

För radio och tv i allmänhetens tjänst gäller således en särskild ordning för att bestämma företagens uppdrag och också för uppföljning och utvärdering. Det kan mot den bakgrunden ifrågasättas om det är lämpligt eller nödvändigt att reglera deras skyldigheter att göra sändningarna tillgängliga för personer med funktionsnedsättning i lag. Som AV-utredningen påpekat skulle det dock framstå som egendomligt att undanta dem från en sådan lagreglerad skyldighet, inte minst med hänsyn till att de har kommit längst när det gäller att göra program tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Regeringen anser därför att radio och tv i allmänhetens tjänst bör omfattas av en lagreglering, men att regeringen fattar beslut om på vilket sätt och i vilken omfattning som programmen ska göras tillgängliga. Det kan ske i anslutning till att sändningstillstånden meddelas men även vid andra tidpunkter. I denna del vill regeringen dock understryka behovet av förutsebarhet och kontinuitet för företagen. Om det krävs tillstånd för att tillhandahålla en tjänst bör beslut om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning som huvudregel meddelas i samband med tillståndsprövningen och bör i regel inte ändras under pågående tillståndsprövning.

Sanktioner

Det bör finnas möjligheter att ålägga de leverantörer av medietjänster som åsidosätter skyldigheten att utforma tjänsten så att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning någon form av sanktion.

Att bryta mot dessa skyldigheter kan visserligen sägas ha ett ekonomiskt motiv, eftersom sådana överträdelse kan antas bero på att tillgänglighetstjänsterna kostar pengar för leverantörerna. Till skillnad från överträdelse av bestämmelser om reklam eller andra annonser, innebär emellertid inte ett åsidosättande av tillgänglighetskraven en extra

intäkt för leverantören. Ett föreläggande – eventuellt förenat med vite – ger leverantören möjlighet att undvika ekonomisk påföljd genom att se till att kraven fortsättningsvis uppnås. Regeringen anser därför att den påföljd som bör komma i fråga för den som åsidosätter kraven på tillgänglighet är vitesföreläggande. Det bör utformas som en skyldighet för leverantören av medietjänsten att vidta den åtgärd som leverantören tidigare har underlåtit, t.ex. att fortsättningsvis texta en viss andel av sina program.

SVT har motsatt sig förslaget när det gäller sanktioner med hänvisning till den särskilda ordning som gäller för utvärdering av dess uppdrag och regeringens och riksdagens uttalanden om att det inte bör vara några särskilda sanktionsmöjligheter kopplade till utvärderingsuppdraget.

Det saknas tillräckliga skäl för att undanta radio och tv i allmänhetens tjänst och på så vis särbehandla dem. Dessa företag är inte heller i övrigt undantagna från radio- och TV-lagens sanktionssystem

6.9 Krav på audiovisuella kommersiella meddelanden

Regeringens förslag: Bestämmelserna om reklamidentifiering och förbudet i alkohollagen (1994:1738) om att vid marknadsföring av alkoholdrycker till konsumenter använda kommersiella annonser i ljudradio- och tv-program ska utvidgas till att även omfatta beställ-tv. Detsamma gäller bestämmelserna om barnreklam och om reklam för sådan medicinsk behandling som endast är tillgänglig efter ordination.

Regeringens bedömning: Svensk rätt uppfyller i övrigt de krav på audiovisuella kommersiella meddelanden som följer av AV-direktivet.

AV-utredningens förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna delar utredningens förslag och bedömning eller lämnar dem utaninvändningar. Enligt *SES Sirius* bör audiovisuella medietjänster som uteslutande är avsedda för mottagning i utlandet inte omfattas av striktare svenska regler än vad som krävs enligt AV-direktivets miniminivåer. *Sveriges Reklamförbund* menar att Sverige inte kan behålla barnreklamförbudet. Förbundet anser vidare att de svenska reglerna avseende alkoholreklam utgör en konkurrensnackdel för svenska programföretag. *TV4* anser att förbudet mot alkoholreklam inte är motiverat och att förbudet innebär en konkurrensnackdel. Enligt *Yttrandefrihetskommittén* finns det skäl att överväga lämpligheten och nödvändigheten av att i vissa fall utvidga bestämmelserna om reklam i radio- och TV-lagen till att även omfatta beställ-tv.

Bakgrund

AV-direktivet är tillämpligt på audiovisuella kommersiella meddelanden i tv-sändningar och i beställ-tv. Begreppet audiovisuella kommersiella meddelanden omfattar i huvudsak tv-reklam, produktplacering, teleshopping och sponsring.

Av AV-direktivet följer att alla audiovisuella kommersiella meddelanden ska uppfylla vissa grundläggande krav (artikel 3e 1 a-g). Dessa grundläggande krav kompletteras med specifika regler som bara gäller för tv-reklam och teleshopping (artiklarna 10, 14.2 och 15 i direktivet). Artiklarna behandlas närmare i avsnitten 6.12 och 6.13. Sponsring och produktplacering ska också uppfylla vissa krav enligt artikel 3f-g i AV-direktivet. Artikeln behandlas närmare i avsnitten 6.10 och 6.11.

Annons- och reklambegreppen behandlas närmare i avsnitt 7.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Yttrandefrihetsgrundlagen och bestämmelser i vanlig lag om förbud mot och villkor för reklam

I 1 kap. 12 § yttrandefrihetsgrundlagen finns regler som tillåter bestämmelser i vanlig lag om bland annat kommersiell reklam. I första stycket anges att vad som sägs i tryckfrihetsförordningen om att föreskrifter får meddelas i lag om vissa kommersiella annonser gäller också i fråga om ljudradio- och tv-program och tekniska upptagningar. Det handlar om marknadsföring av alkoholdrycker och tobaksvaror, om s.k. indirekt tobaksreklam och om förbud mot kommersiella annonser som har meddelats till skydd för hälsa eller miljö enligt förpliktelser som följer av unionsrätten (1 kap. 9 § 1–4 tryckfrihetsförordningen). Bestämmelserna i yttrandefrihetsgrundlagen hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud i övrigt mot kommersiell reklam i ljudradio- och tv-program eller om villkor för sådan reklam. Detsamma gäller föreskrifter om förbud mot och villkor för annan annonsering och sändning av program som helt eller delvis bekostas av någon annan än den som bedriver programverksamheten, s.k. sponsring (1 kap. 12 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen).

I motiven till yttrandefrihetsgrundlagen anges att med kommersiell reklam avses rent affärsmässiga meddelanden som syftar till att främja avsättning av varor eller tjänster m.m. (prop. 1990/91:64 s. 114).

Vad gäller beställ-tv kan noteras att motiven till 1 kap. 12 § yttrandefrihetsgrundlagen endast berör möjligheten till lagbestämmelser rörande radio och tv. Överföringar enligt 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen nämns inte i detta sammanhang (jfr prop. 1990/91:64 s. 113).

Möjligheten att i lag reglera bland annat reklam enligt 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen synes alltså inte ha övervägts i detta sammanhang. Frågan berörs inte heller i anslutning till behandlingen av 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen. Som Yttrandefrihetskommittén påtalat får lydelsen av 1 kap. 12 § jämförd med 1 kap. 9 § och 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen anses innebära att 1 kap. 12 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen tillåter lagregler om förbud mot kommersiell reklam eller om villkor för sådan reklam även för sådana överföringar som avses i 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen t.ex. beställ-tv. Regeringen delar Yttrandefrihetskommitténs bedömning att

ytrandefrihetsgrundlagen tillåter att regler om reklam införs för beställ-tv.

Som Ytrandefrihetskommittén framhållit omfattas även kommersiell marknadsföring i princip av skyddet för ytrandefriheten. Detta framgår av Europadomstolens praxis i anslutning till artikel 10 i Europakonventionen och av 2 kap. 1 och 13 §§ regeringsformen (jfr NJA 1999 s. 749). Enligt den senare paragrafen får friheten att yttra sig i näringsverksamhet begränsas.

Vi återkommer i kommande avsnitt till om det är lämpligt och nödvändigt att utvidga bestämmelserna om reklam i radio- och TV-lagen till att även omfatta beställ-tv.

Reklamidentifiering

Enligt artikel 3e 1 a och 3e 1 b i AV-direktivet ska audiovisuella kommersiella meddelanden vara lätta att känna igen. Det är förbjudet med dolda meddelanden och subliminal teknik får inte förekomma. Artikel 3n motsvarar i allt väsentligt tv-direktivets bestämmelse och den ger uttryck för den grundläggande principen om reklamidentifiering. Tillämpningsområdet har dock utvidgats till att även omfatta beställ-tv.

I marknadsföringslagen och den bilaga till direktivet om otillbörliga affärsmetoder som gäller som svensk lag finns flera bestämmelser som grundas på principen om reklamidentifiering. Marknadsföringslagen är tillämplig på marknadsföring i såväl tv-sändningar som beställ-tv. I 9 § marknadsföringslagen föreskrivs att all marknadsföring ska utformas och presenteras på ett sådant sätt att det tydligt framgår att det är fråga om marknadsföring. Enligt punkt 11 i bilagan är det vidare förbjudet att oriktigt påstå eller skapa intryck av att en näringsidkare inte agerar i syften som är hänförliga till näringsverksamhet. Mot denna bakgrund anser regeringen i likhet med AV-utredningen att nationell rätt uppfyller kraven i artikel 3e 1 a–b i AV-direktivet. Någon ytterligare åtgärd för att genomföra AV-direktivet behövs därför inte.

Även radio- och TV-lagen innehåller dock bestämmelser om reklamidentifiering. Det finns bestämmelser om annonssignatur och om uppgift om i vems intresse en annons sänds. I lagen regleras vidare att i annonser i tv-sändningar får det inte uppträda personer som spelar en framträdande roll i tv-program som huvudsakligen handlar om nyheter och nyhetskommentarer.

Med beaktande att principen om reklamidentifiering och då en utvidgning av bestämmelserna inte kan anses stå i strid med ytrandefrihetsgrundlagen anser regeringen att bestämmelserna i radio- och TV-lagen om reklamidentifiering bör utvidgas till att även omfatta beställ-tv.

Mänsklig värdighet och diskriminering

Enligt artikel 3e 1 c i–ii i AV-direktivet får audiovisuella kommersiella meddelanden inte vara utformade så att de strider mot mänsklig värdighet. De får inte heller innehålla eller främja diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller trosuppfattning,

funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Förutom att tillämpningsområdet har utvidgats till att även omfatta beställ-tv innebär AV-direktivet i övrigt ingen nyhet i förhållande till tv-direktivet.

I 6 kap. 1 § radio- och TV-lagen föreskrivs att den som sänder tv-program eller som sänder ljudradioprogram efter tillstånd av regeringen ska se till att programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet. Dessa krav gäller även för reklam. Regeringen föreslår i avsnitt 6.7.1 att paragrafen ska utvidgas till att även omfatta beställ-tv.

Tv-direktivets förbud mot diskriminerande reklam och reklam som strider mot mänsklig värdighet har ansetts genomfört i svensk rätt genom de tidigare motsvarigheterna till demokratibestämmelsen som fanns i radiolagen och i lagen om satellitsändningar av televisionsprogram (se SOU 1992:49 s. 68 och prop. 1992/93:75 s. 33). Regeringen delar AV-utredningens bedömning att det nu, vid genomförandet av motsvarande regler i AV-direktivet, saknas anledning att göra någon annan bedömning. Någon ytterligare lagstiftning utöver den som regeringen föreslår i avsnitt 6.7.1 avseende beställ-tv behövs således inte.

Hälsa, säkerhet och miljö

I artiklarna 3e 1 c iii-iv i AV-direktivet föreskrivs att audiovisuella kommersiella meddelanden inte får uppmuntra till ett beteende som är skadligt för hälsa eller säkerhet eller till ett beteende som är mycket skadligt för miljön. Förutom att tillämpningsområdet har utvidgats till att även omfatta beställ-tv innebär AV-direktivet i övrigt ingen nyhet i förhållande till tv-direktivet.

Ovan nämnda krav i tv-direktivet har i tidigare lagstiftningsärenden ansetts tillgodosedda genom gällande svensk rätt, främst marknadsföringslagen och dess regler om otillbörlig marknadsföring (se SOU 1992:49 s. 67 f och prop. 1992/93:75 s. 33). Marknadsföringslagen är tillämplig på marknadsföring i såväl tv-sändningar som beställ-tv. Regeringen bedömer att det inte finns skäl att nu inta någon annan ståndpunkt. Inte heller i denna del krävs således någon åtgärd.

Cigaretter och andra tobaksvaror

I artikel 3e 1 d i AV-direktivet finns ett förbud mot alla former av audiovisuella kommersiella meddelanden för cigaretter och tobak. I sak innebär AV-direktivet ingen nyhet i förhållande till tv-direktivet. Tillämpningsområdet har dock utvidgats till att även omfatta beställ-tv.

Enligt 14 § första stycket tobakslagen får en näringsidkare som marknadsför tobaksvaror till konsumenter inte använda kommersiella annonser i

1. periodiska skrifter eller andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig,
2. ljudradio- eller tv-program eller tv-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen, eller

3. andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.

Som AV-utredningen konstaterat är marknadsföring av tobak i tv-program genom kommersiella annonser redan förbjuden genom bestämmelserna i 14 § första stycket 2 tobakslagen. Beställ-tv omfattas av 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Även marknadsföring av tobak i beställ-tv genom kommersiella annonser är således förbjuden enligt 14 § första stycket 3 tobakslagen. Kraven i artikel 3e 1 d i AV-direktivet är därmed redan uppfyllda i svensk rätt när det gäller kommersiella annonser.

Alkoholhaltiga drycker

Enligt artikel 3e 1 e i AV-direktivet får audiovisuella kommersiella meddelanden om alkoholhaltiga drycker inte vara särskilt riktade till minderåriga. Sådana meddelanden får inte heller uppmuntra till överkonsumtion av alkohol. Förutom att tillämpningsområdet har utvidgats till att även omfatta beställ-tv innebär AV-direktivet i övrigt ingen ändring i förhållande till tv-direktivet.

Som redovisats i kap. 5 finns i 4 kap. 8 § alkohollagen bestämmelser med krav på måttfullhet vid marknadsföring av alkoholdrycker och förbud mot att särskilt rikta marknadsföring av alkoholdrycker till barn eller ungdomar, som ligger väl i linje med vad som krävs enligt AV-direktivet. Därtill kommer att det enligt 4 kap. 10 § alkohollagen är förbjudet att vid marknadsföring av alkoholdrycker till konsumenter använda kommersiella annonser i ljudradio- och tv-program. Svensk rätt har således gått längre än vad som krävs i fråga om tv-sändningar enligt direktivet. Marknadsföringslagen är tillämplig på marknadsföring i tv-sändningar och i beställ-tv. Bestämmelsen i 4 kap. 8 § alkohollagen är således tillämplig även på beställ-tv.

De hälsoskäl som påtalats avseende tv-sändningar gör sig även gällande avseende beställ-tv. Enligt AV-direktivet kan dessutom beställ-tv delvis komma att ersätta tv-sändningar (skäl 48). Regeringen anser att alkohollagens förbud att vid marknadsföring av alkoholdrycker till konsumenter använda kommersiella annonser i ljudradio- och tv-program bör utvidgats till att även omfatta beställ-tv.

Receptbelagda läkemedel och medicinsk behandling efter ordination

Artikel 3e 1 f i AV-direktivet reglerar marknadsföring av medicinska produkter och medicinsk behandling. I artikeln föreskrivs att audiovisuella kommersiella meddelanden om medicinska produkter och medicinsk behandling ska vara förbjudna om produkterna är tillgängliga endast efter ordination i den medlemsstaten till vars jurisdiktion leverantören av medietjänster hör. I denna del innebär AV-direktivet ingen ändring i förhållande till tv-direktivet. Tillämpningsområdet har dock utvidgats till att även omfatta beställ-tv.

Enligt 7 kap. 10 § första stycket radio- och TV-lagen får reklam för sådan medicinsk behandling som endast är tillgänglig efter ordination inte sändas i tv, såvida det inte är fråga om tillåtna

sponsringsmeddelanden. Av paragrafens tredje stycke följer vidare att försäljningsprogram för läkemedel eller för medicinsk behandling är förbjudna.

I 21 a § tredje stycket läkemedelslagen (1992:859) finns ett förbud mot marknadsföring av receptbelagda mediciner med undantag för vissa vaccinationskampanjer.

I likhet med AV-utredningen anser regeringen att AV-direktivets olika krav på förbud mot marknadsföring av medicinsk behandling efter ordination genomförts i nationell rätt genom 7 kap. 10 § radio- och TV-lagen. Genom 21 a § läkemedelslagen är också kravet på förbud mot marknadsföring av receptbelagda läkemedel genomfört i svensk rätt. Det nuvarande förbudet är generellt utformat och omfattar således även beställ-tv. Någon lagstiftningsåtgärd behövs därmed inte i denna del. De skäl som påtalats avseende tv-sändningar gör sig även gällande avseende beställ-tv. Enligt AV-direktivet kan dessutom beställ-tv delvis komma att ersätta tv-sändningar (skäl 48). Med beaktande av det anförda anser regeringen i likhet med AV-utredningen att bestämmelsen om reklam för sådan medicinsk behandling som endast är tillgänglig efter ordination bör utvidgas till att även omfatta beställ-tv.

Reklam riktad till minderåriga

I artikel 3e 1 g i AV-direktivet anges att audiovisuella kommersiella meddelanden inte får orsaka minderåriga fysisk eller moralisk skada. Marknadsföringen får inte direkt uppmana minderåriga att köpa eller hyra en produkt eller tjänst genom att utnyttja deras oerfarenhet eller godtrogenhet, direkt uppmana dem att övertala sina föräldrar eller någon annan att köpa de varor eller tjänster som ingår i reklamen, utnyttja det speciella förtroende som minderåriga hyser för föräldrar, lärare eller personer eller utan skäl visa minderåriga i farliga situationer. Förutom att tillämpningsområdet har utvidgats till att även omfatta beställ-tv innebär AV-direktivet i övrigt ingen ändring i förhållande till tv-direktivet.

Enligt 7 kap. 4 § radio- och TV-lagen får reklam i en tv-sändning inte syfta till att fånga uppmärksamheten hos barn under tolv år. Svensk rätt har således i fråga om tv-program gått längre än vad som krävs enligt AV-direktivet.

All marknadsföring ska vidare stämma överens med god marknadsföringssed. Som redovisats i avsnitt 5 får begreppet god marknadsföringssed sitt innehåll genom bland annat Internationella Handelskammarens grundregler för reklam. I artikel 18 i dessa regler finns bestämmelser om marknadsföring riktad till barn och ungdomar som nästan ordagrant motsvarar artikel 3 e 1 g i AV-direktivet. Marknadsföring via tv-program och beställ-tv som strider mot nämnda artikel i AV-direktivet strider således normalt sett även mot marknadsföringslagen. Att utnyttja barn och ungdomars oerfarenhet och godtrogenhet vid marknadsföring kan också i vissa fall innebära att näringsidkaren använt sig av vilseledande marknadsföring i strid med marknadsföringslagen.

Mot denna bakgrund kan regeringen inte se att genomförandet av artikel 3 e 1 g i AV-direktivet kräver någon annan särskild

lagstiftningsåtgärd utöver att barnreklamförbudet i radio- och tv-lagen utsträcks till att också omfatta beställ-tv.

I 7 kap. 7 b § radio- och TV-lagen finns förbud mot annonsavbrott i program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år och mot sändning av reklam omedelbart före eller efter ett program eller en del av ett program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år, om det inte är fråga om sponsringsmeddelanden. Det får inte heller i reklam i tv-sändningar förekomma personer eller figurer som spelar en framträdande roll i program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år. Regeringen anser att även dessa bestämmelser bör utvidgas till att omfatta beställ-tv.

6.10 Sponsring av program

Regeringens förslag: Bestämmelserna om förbud mot sponsring dels av program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer, dels för den vars huvudsakliga verksamhet är att tillverka eller sälja alkoholdrycker eller tobaksvaror utvidgas till att även omfatta beställ-tv. Detsamma gäller bestämmelsen om begränsningar för sponsring som lämnas av läkemedelsföretag.

Sponsring definieras i radio- och tv-lagen som bidrag som någon som inte tillhandahåller eller producerar ljudradio, tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv ger för att finansiera dessa medietjänster eller program i syfte att främja bidragsgivarens namn, varumärke, anseende, verksamhet, produkt eller intresse.

När en leverantör av medietjänster tillhandahåller ett sponsrat program i en tv-sändning eller i beställ-tv ska leverantören ange att programmet är sponsrat och vem som har bidragit till finansieringen. Ett sponsringsmeddelande ska lämnas i början och i slutet av programmet eller vid ett av dessa tillfällen. Om bara en klart avgränsad del av ett program är sponsrat ska sponsringsmeddelandet i stället lämnas i början eller i slutet av den delen. Ett sådant meddelande förutsätter att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

I beställ-tv får sponsringsmeddelanden även lämnas vid andra tillfällen om det kan ske på ett sådant sätt att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

I en tv-sändning får sponsringsmeddelanden lämnas om det kan ske på ett sådant sätt att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks

– i början eller i slutet av ett program, om bara en klart avgränsad del av programmet är sponsrat och ett sponsringsmeddelande har lämnats i början eller i slutet till den delen,

– i pauser i sportprogram där det förekommer längre pauser och i program som är föreställningar eller evenemang med pauser för publiken,

– i samband med att sändningen övergår från en programtjänst till en annan,

– vid växlingar mellan sändning från evenemang och studiosändning, och

– i samband med annonsavbrott.

Ett sponsringsmeddelande i en tv-sändning eller i beställ-tv ska innehålla sponsorns namn, logotyp eller något annat kännetecken för sponsorn. Meddelandet får inte innehålla säljfrämjande inslag.

Radio- och TV-lagsutredningens och AV-utredningens förslag
överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser stöder utredningarnas förslag eller lämnar dem utan erinran. Enligt *AB Trav och Galopp (ATG)* och *Kanal 75* måste bestämmelserna vara tydligare och i större utsträckning ansluta till ordalydelsen i AV-direktivet. *Föreningen Sveriges Filmproducenter* och *Sveriges TV-producenter* anser att bestämmelserna ytterligare bör anpassas till AV-direktivet. Enligt *Granskningsnämnden för radio och TV* torde avsikten inte vara att tillåta sponsring av enkla meddelanden om tid, väderlek m.m. (vilka omfattas av programbegreppet) och lagtexten bör därför kompletteras i detta avseende. Nämnden anser vidare att möjligheten att sponsra ett sportevenemang bör kompletteras med någon form av begränsningsregel, t.ex. ett högsta antal tillåtna meddelanden per timme. *Kammarrätten i Stockholm* rekommenderar att bestämmelsen uttömmande reglerar otillåtet innehåll och därmed inte behöver prövas enligt bestämmelsen om otillbörligt gynnande. Kammarrätten anser vidare att det är av vikt att sponsringsmeddelanden, i likhet med gällande praxis, anses ingå i det programmet som det avser och att formuleringen *omedelbar anslutning till* i motsats till begreppet *i början och i slutet* knappast kan omfattas av definitionen av program. *Konsumentverket/Konsumentombudsmannen* anser att det bör införas ett förbud mot sponsring av barnprogram. *Svenska Tidningsutgivareföreningen (TU)* ifrågasätter om reglerna ska gälla för beställ-tv. *Sveriges Annonörer* anser att det av författningstexten bör framgå att det är tillåtet att visa sponsorns namn och/eller tjänst eller annat kännetecken. Förbudet mot sponsring av alkoholdrycker bör tas bort, i vart fall för drycker upp till 15 volymprocent. *Sveriges Reklamförbund* noterar att AV-utredningen förbigått möjligheten att tillåta sponsringsmeddelande i samband med reklamavbrott och menar att det är en avvikelse jämfört med AV-direktivet och praxis från Granskningsnämnden för radio och TV samt ologiskt i förhållande till vad som föreslås gälla för produktplacering. Förbundet påpekar också att det verkar oklart om föreslagen bestämmelse om s.k. fakultativa sponsringsmeddelanden även omfattar beställ-tv. *Teaterförbundet* anser att sponsringsbegreppet bör utvidgas till att även omfatta program som utformats i samarbete med ett företag, som på annat sätt än genom direkt finansiering av programmet skapar goodwill eller en associering till nytta för företagets varumärke eller produkter. *TV4* menar att det bör vara uttryckligen tillåtet att visa sponsorskylltar i samband med annonsavbrott och sponsorns namn och/eller tjänst eller annat kännetecken. Förbudet mot alkoholsponsring bör tas bort och trailers för program bör kunna sponsras. Enligt *Ytrandefrihetskommittén* finns det skäl att överväga lämpligheten och nödvändigheten av att införa regler om sponsring för beställ-tv.

Bakgrund

AV-direktivet

Begreppet sponsring definieras i AV-direktivet som varje bidrag som ges för finansiering av audiovisuella medietjänster eller program av ett offentligt eller privat företag eller en fysisk person som inte är engagerat/engagerad i tillhandahållande av audiovisuella medietjänster eller i produktion av audiovisuella verk, i syfte att främja företagets namn, varumärke, anseende, verksamhet eller produkter (artikel 1k). Definitionen motsvarar i huvudsak definitionen av sponsring i tv-direktivet.

I AV-direktivet finns närmare bestämmelser om sponsring (artikel 3f). Till skillnad från tv-direktivet avser regleringen i AV-direktivet sponsring i såväl tv-sändningar som beställ-tv. Vidare har i AV-direktivet införts mer specifika regler om på vilket sätt sponsrade program ska identifieras. Dessutom får en medlemsstat enligt AV-direktivet förbjuda att sponsorns logotyp visas under barnprogram, dokumentärprogram och religiösa program.

Gällande rätt

Tv-direktivets bestämmelser om sponsring är genomförda i svensk rätt genom 7 kap. 8 och 9 §§ radio- och TV-lagen. I 7 kap. 8 § första stycket föreskrivs att om ett program som inte är en annons helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver sändningsverksamheten eller som framställer audiovisuella verk (sponsrat program), ska på lämpligt sätt i början och slutet av programmet eller vid ettdera tillfället anges vem eller vilka bidragsgivarna är. Bestämmelserna är tillämpliga på såväl ljudradio- som tv-program. I sökbar text-tv ska ett meddelande om sponsorens namn lämnas.

Begreppet *på lämpligt sätt* har fått sin närmare innebörd genom praxis från Granskningsnämnden för radio och TV. Av denna praxis följer att det är nödvändigt att meddelandet innehåller information om att programmet är sponsrat och om vem eller vilka som bidragit till finansieringen. Det är således inte tillräckligt med skyltar med skriften ”Tack till...” och liknande. Nämnden har vidare accepterat produkter och varumärken som beteckning för sponsorer. Nämnden har inte godtagit att både ett företag och en produkt från samma företag sponsrar samma program. Musikillustrationer får förekomma, om de inte innebär att meddelandet kan förväxlas med ett vanligt reklamslag. Reklamliknande tillägg eller uppgifter om sponsorns adress, telefonnummer, öppettider och liknande får inte heller förekomma i sponsringsmeddelanden.

I nämndens praxis har de flesta ärenden som gällt sponsring prövats mot 6 kap. 4 § radio- och TV-lagen. Av paragrafen följer att program som inte är reklam inte på ett otillbörligt sätt får gynna kommersiella intressen. Nämnden har som regel ansett att sponsringsmeddelanden med reklambetonade uttalanden om sponsorns verksamhet, tillägg eller uppgifter om sponsorns adress, telefonnummer och liknande uppgifter strider mot bestämmelsen. Likaså har ett otillbörligt kommersiellt

gynnande ansetts föreligga när någon omväxlande anger ett företags namn och dess produkter som sponsor eller i samma program anger olika produkter från ett och samma företag. Det har inte ansetts acceptabelt att visa bilder av produkter eller andra bilder med anknytning till sponsorns verksamhet i sponsringsmeddelandet. En överträdelse av sponsringsbestämmelsen innebär inte alltid även en överträdelse av bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande.

Enligt 7 kap. 8 § andra stycket radio- och TV-lagen får ett program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer inte sponsras. I 7 kap. 9 § föreskrivs vidare att ett program inte får sponsras av någon vars huvudsakliga verksamhet gäller tillverkning eller försäljning av alkoholdrycker eller tobaksvaror.

Ett sponsringsmeddelande anses i marknadsrättslig mening vara att betrakta som reklam. Det innebär att annonsreglerna i radio- och TV-lagen är tillämpliga på sponsringsmeddelanden. I 7 kap. 8 § finns dock regler som innebär att sponsringsmeddelanden inte behöver omges av annonssignatur och att de inte ska räknas in i annonstiden. Av förarbetena till lagen framgår att sponsringsmeddelanden inte får utformas som reklam eller åsiktsannonser (prop. 1995/96:160 s. 114).

SVT:s och SR:s villkor för sponsringsmeddelanden framgår av programföretagens sändningstillstånd och dessa är strängare än villkoren för andra programföretag. Av sändningstillstånden framgår att sponsringsmeddelanden ska vara korta, att de inte ska åtföljas av musik och att de även i övrigt ska ges en neutral utformning.

Radio- och TV-lagsutredningen

I Radio- och TV-lagsutredningens uppdrag ingick även att se över bestämmelserna om sponsring i radio- och TV-lagen. Enligt utredningen skiljer sig regleringen av sponsringsmeddelanden respektive reklam åt och detta har fört med sig osäkerhet i rättstillämpningen. Det bör därför tydligare i radio- och tv-lagen skiljas på regleringen av reklam och sponsringsmeddelanden på så sätt att sponsringsmeddelanden uttryckligen undantas från annonsbegreppet i radio- och tv-lagen. Radio- och TV-lagsutredningen lämnade dessutom förslag om i vilka situationer som sponsringsmeddelanden ska vara tillåtna och hur de ska utmärkas.

När det gäller placeringen av sponsringsmeddelanden ansåg utredningen att sådana, på samma sätt som i dag, ska lämnas före eller efter det sponsrade programmet. Om endast en klart avgränsad del av programmet är sponsrat bör dock sponsringsmeddelandet lämnas före eller efter denna del. I sådana fall får meddelandet lämnas även före eller efter programmet som helhet. Enligt utredningen är det vidare rimligt att tillåta sponsringsmeddelanden även vid andra tillfällen än i början eller slutet av ett program. Med anledning därav lämnade utredningen förslag till bestämmelser med en uttömmande uppräkningslista av i vilka situationer – förutom de obligatoriska – som sponsringsmeddelanden får lämnas (fakultativa sponsringsmeddelanden). Fakultativa sponsringsmeddelanden föreslogs få lämnas i vissa typer av program, vid växlingar mellan sändning från evenemang och studiosändningar, i samband med avbrott för annonser samt då sändningen av ett sponsrat

program övergår från en programtjänst till en annan programtjänst inom samma programföretag.

En förutsättning är dock att det sker på ett sådant sätt att varken programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks. Enligt förslaget får sådana sponsringsmeddelanden lämnas bara om den sammanlagda sändningstiden för programmet överstiger fyrtiofem minuter och det är minst tjugo minuter mellan meddelandena.

Enligt Radio- och TV-lagsutredningen bör reglerna om placering av sponsringsmeddelanden vara desamma oavsett om meddelandet sänds med hel eller delad skärm och att sponsringsmeddelande med delad skärm således inte bör vara tillåtna i vidare omfattning än vad som gäller för sponsringsmeddelanden i allmänhet.

Slutligen föreslog Radio- och TV-lagsutredningen att det i lagen ska anges att ett sponsringsmeddelande ska innehålla uppgift om att programmet är sponsrat och vem eller vilka som bidragit till finansieringen av programmet. Enligt utredningen får meddelandet inte innehålla säljfrämjande inslag eller annat som kan föra med sig att det kan förväxlas med ett reklaminslag.

Skälen för regeringens förslag

Yttrandefrihetsgrundlagen och bestämmelser i vanlig lag om förbud mot och villkor för sponsring

Som nämnts i avsnitt 6.9 tillåter 1 kap. 12 § yttrandefrihetsgrundlagen bestämmelser i vanlig lag om bland annat kommersiell reklam. Bestämmelsen är även tillämplig på sponsring. Det innebär alltså att lagregler om förbud mot och villkor för sponsring är tillåtna avseende traditionell tv.

Vad gäller beställ-tv kan noteras att motiven till 1 kap. 12 § yttrandefrihetsgrundlagen endast berör möjligheten till lagbestämmelser rörande radio och tv. Som redovisats i avsnitt 6.9 anser regeringen dock att yttrandefrihetsgrundlagen även tillåter regler om sponsring i beställ-tv. Det finns dock skäl att överväga lämpligheten och nödvändigheten av sådana bestämmelser.

Tanken med ett sponsringsmeddelande är att informera mottagaren av en medietjänst om att någon annan än leverantören av tjänsten har bidragit till finansieringen av ett program som inte är en annons. Syftet är således att skydda mottagaren genom att varna för att det finns en möjlig risk för att sponsorn har haft ett redaktionellt inflytande över programinnehållet. Detta syfte gör sig även gällande avseende beställ-tv. Med beaktande därav och då förbud mot och villkor för sponsring inte får anses komma i konflikt med yttrandefrihetsgrundlagen samt de förpliktelser som AV-direktivet medför anser regeringen att regler om sponsring för beställ-tv bör införas i radio- och tv-lagen.

Sponsringsbegreppet

Ett sponsringsmeddelande är normalt sett att betrakta som reklam i radio- och TV-lagens mening. Följaktligen är reglerna i radio- och TV-lagen

om annonser med vissa undantag tillämpliga på ett sponsringsmeddelande. De motiv som ligger till grund för reglerna om sponsringsmeddelanden och reklammeddelanden skiljer sig emellertid åt. Det främsta syftet med sponsringsmeddelande är att informera om att ett utomstående intresse kan ha påverkat programinnehållet. Reklam däremot knyter inte an till ett visst program utan sänds fristående från programutbudet i övrigt.

Att syftet med reglerna är olika kommer till uttryck bland annat på så sätt att reglerna om sponsringsmeddelanden är utformade som en skyldighet för programföretaget att på ett visst sätt lämna upplysning om att ett program är sponsrat. Sponsringsmeddelanden får enligt förarbetena inte heller utformas som reklam eller åsiktsannonser.

I avsnitt 7 föreslås att begreppen reklam och annons ska definieras i radio- och tv-lagen. Genom dessa definitioner kommer sponsringsmeddelanden automatiskt att falla utanför annonsbegreppet. Något särskilt undantag för sponsringsmeddelanden i enlighet med Radio- och TV-lagsutredningens förslag behövs därför inte.

Däremot bör begreppet sponsring definieras i radio- och tv-lagen. I AV-direktivet definieras sponsring som varje bidrag som någon som inte tillhandahåller audiovisuella medietjänster eller producerar sådana verk ger för att finansiera medietjänster eller program i syfte att främja bidragsgivarens namn, varumärke, anseende, verksamhet eller produkter. AV-direktivet innehåller således kriterier för syftet med bidraget. Genom att i radio- och tv-lagen också införa sådana syften kommer bidrag från exempelvis Stiftelsen Svenska Filminstitutet eller andra produktionsformer inte längre att betraktas som sponsring i lagens mening. I likhet med AV-utredningen anser regeringen vidare att utöver bidrag med de syften som anges i AV-direktivet bör även sådana bidrag som ges för att främja bidragsgivarens intresse omfattas. Sammantaget bör med sponsring avses bidrag som någon som inte tillhandahåller eller producerar ljudradio, tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv ger för att finansiera dessa medietjänster eller program i syfte att främja bidragsgivarens namn, varumärke, anseende, verksamhet, produkt eller intresse.

Begränsningar av vilka program som får sponsras

Enligt AV-direktivet får medlemsstaterna förbjuda att en sponsors logotyp visas under barnprogram. I denna del innebär direktivet ingen nyhet i förhållande till tv-direktivet. Genom AV-direktivet utvidgas dock tillämpningsområdet till att även omfatta beställ-tv. Eftersom AV-direktivet är ett minimidirektiv är det möjligt att gå ännu längre och helt förbjuda sponsring av barnprogram. Ett sådant förbud övervägdes, men ansågs vid tillkomsten av radio- och TV-lagen inte nödvändigt (prop. 1995/96:160 s. 117). Sponsring av barnprogram är således tillåten (jfr 7 kap. 8 § radio- och TV-lagen). I likhet med AV-utredningen anser regeringen att det inte finns skäl att nu införa ett sådant förbud. Detsamma gäller införandet av restriktioner för möjligheten att visa sponsringsmeddelanden under barnprogram.

Bestämmelsen i AV-direktivet om att nyhets- och samhällsprogram inte får sponsras är redan genomförd i svensk rätt genom bestämmelsen i radio- och tv-lagen om förbud mot sponsring av program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer. För att AV-direktivets krav ska genomföras korrekt behöver dock bestämmelsens tillämpningsområdet utvidgas till att också omfatta beställ-tv.

Enligt Granskningsnämnden för radio och TV bör enkla meddelanden om tid, väderlek, nyheter eller liknande inte få sponsras. I denna del har nämnden hänvisat till sin praxis. Vid bedömningen av om en sändning utgör ett sponsringsbart program har nämnden tagit hänsyn till omständigheter som särskilt namn eller egen vinjett, särskild programledare, eget tema, särskild sändningstid och längd (se även rättsfallet RÅ 2001 ref. 4). Enligt nämnden är avsikten inte att tillåta sponsring av enkla meddelanden. Bestämmelsen i radio- och TV-lagen om förbud mot sponsring av program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer bör därför enligt nämnden utvidgas till att också omfatta program som inte består av annat än, utom angivande av namn eller källa, ett enkelt meddelande om tid, väderlek, nyheter eller motsvarande.

AV-utredningen har inte utrett frågan om sponsring av enkla meddelanden. Radio- och TV-lagsutredningen har dock övervägt frågan. Enligt utredningen bör enkla meddelanden inte betraktas som ett program i sponsringshänseende. Förutom angivna meddelanden om tid, väderlek och nyheter nämndes som exempel en s.k. trailer rörande ett sponsrat program. Enligt utredningen bör det alltså inte förekomma något sponsringsmeddelande i anslutning till en sådan trailer.

Med ett program i nuvarande radio- och TV-lagen avses detsamma som avses i yttrandefrihetsgrundlagen vilket innebär att enkla meddelanden inte undantas (jfr prop. 1995/96:160 s 65). Någon ändring i det avseendet är inte avsedd. Regeringen anser inte att det finns några starka skäl att förbjuda sponsring av enkla meddelanden som t.ex. trailers. Som nämnts ovan får nyhetsprogram inte sponsras. Någon begränsning därutöver av program som inte får sponsras anser regeringen således inte bör införas.

Förbudet i radio- och tv-lagen om att ett tv-program inte får sponsras av någon vars huvudsakliga verksamhet gäller tillverkning eller försäljning av alkoholdrycker eller tobaksvaror kan behållas (7 kap. 9 § radio- och TV-lagen). AV-direktivet kräver nämligen att ett motsvarande förbud tas in i den nationella lagstiftningen när det gäller tobaksvaror och gör det möjligt att införa eller behålla ett förbud i fråga om alkoholdrycker. De hälsoskäl som påtalats avseende tv-sändningar gör sig även gällande avseende beställ-tv. Bestämmelserna i radio- och tv-lagen bör därför ändras på så sätt att förbuden även avser beställ-tv. Vidare följer av AV-direktivet att sponsring som lämnas av läkemedelsföretag är tillåten i ett program i en tv-sändning eller i beställ-tv, under förutsättning att sponsringen främjar företagets namn eller anseende, däremot inte särskilda medicinska produkter eller behandlingar som är tillgängliga endast efter ordination. Motsvarande bestämmelser finns i 7 kap. 10 § andra stycket radio- och TV-lagen. De hälsoskäl som påtalats avseende tv-sändningar gör sig även gällande avseende beställ-

tv. Bestämmelsen i radio- och TV-lagen bör därför ändras på så sätt att förbudet även avser beställ-tv.

Krav på sponsring

Enligt AV-direktivet ska audiovisuella medietjänster eller program som sponsras uppfylla vissa krav. Deras innehåll och, när det gäller tv-sändningar, deras programläggning får inte påverkas på ett sådant sätt att det inverkar på ansvaret och det redaktionella oberoendet hos leverantören av medietjänsten. I denna del överensstämmer AV-direktivet i allt väsentligt med tv-konventionen. Redan genom bestämmelserna i 3 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen är direktivets krav på säkerställande av redaktionellt ansvar och frihet uppfyllt i svensk rätt. Någon särskild lagstiftning utöver vad som redan gäller enligt yttrandefrihetsgrundlagen behövs således inte.

Av AV-direktivet följer vidare att sponsringen inte får direkt uppmuntra till inköp eller förhyrning av varor eller tjänster, särskilt inte genom särskilda säljfrämjande hänvisningar till dessa varor eller tjänster. Bestämmelsen motsvarar i allt väsentligt vad som redan gäller för program i tv-sändningar enligt tv-direktivet. Dessa krav, som enligt AV-direktivet även gäller sponsring av beställ-tv, måste således uppfyllas för att Sverige på ett korrekt sätt ska genomföra AV-direktivet. För att genomföra direktivet i denna del krävs att säljfrämjande inslag i sponsringsmeddelanden i tv-program och i beställ-tv uttryckligen förbjuds. Regeringen anser att det i radio- och tv-lagen därför bör införas en bestämmelse om att ett sponsringsmeddelande inte får innehålla säljfrämjande inslag.

När sponsringsmeddelande ska och får lämnas

Av AV-direktivet följer att sponsrade program i en tv-sändning och i beställ-tv ska tydligt identifieras som sådana i början av programmet, under programmet och/eller i slutet av programmet. AV-direktivet medger vidare att sponsringsmeddelanden lämnas under pågående program.

Den gällande regleringen i radio- och TV-lagen innebär att sponsrade program ska markeras i början och slutet av programmet eller vid ettdera tillfället. Reglerna uppfyller således vad som delvis krävs enligt AV-direktivet.

Regeringen delar AV-utredningens bedömning att det dessutom i radio- och tv-lagen bör införas en bestämmelse för det fall bara en klart avgränsad del av ett program är sponsrat. Utredningen har förslagit att sponsringsmeddelandet ska visas i omedelbar anslutning till den sponsrade delen. Som Kammarrätten i Stockholm konstaterat ska sponsringsmeddelanden anses ingå i det program eller den programdel som det avser. Regeringen delar därför kammarrättens bedömning att formuleringen *i omedelbar anslutning till* bör ersättas med begreppet *i början och i slutet*. Bestämmelsen bör gälla såväl när endast en avgränsad del av ett program är sponsrat som när sponsorerna inte sponsrar övriga delar av programmet. Om sändningarna från ett visst

evenemang eller en viss tävling under ett sportprogram är sponsrade, ska sponsringsmeddelandet således sändas i början eller i slutet av detta inslag i programmet.

En grundläggande förutsättning för att ett sponsringsmeddelande ska få sändas i början eller i slutet till en del av ett program, dvs. normalt sett under programmet, bör vara att det kan ske på ett sådant sätt att inte programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks.

Som redovisats har Radio- och TV-lagsutredningen lagt fram ett förslag som gör det möjligt att bland annat lämna sponsringsmeddelande under pågående program i en tv-sändning. Regeringen delar utredningens bedömning och det finns goda skäl för förslaget. Dock ingår i Radio- och TV-lagsutredningens förslag även sponsringsmeddelanden i samband med avbrott för annonser. Denna del finns inte med i AV-utredningens förslag. Detta synes dock vara ett förbiseende från utredningens sida. I en tv-sändning bör således sponsringsmeddelanden även få lämnas i samband med annonsavbrott. I avsnitt 6.12 behandlas när annonsavbrott får ske. Förslaget innebär att andra program i tv-sändningar än gudstjänster och barnprogram får avbrytas av annonser bara om det kan ske på ett sådant sätt att avbrottet – med hänsyn till naturliga avbrott i programmet och programmets längd och karaktär – inte påverkar programmets integritet och värde eller kränker rättighetshavarnas rättigheter. Denna begränsning kommer följaktligen att gälla även för antalet sponsringsmeddelanden som får lämnas i samband med annonsavbrott. Någon begränsning därutöver anser regeringen inte behövs.

Sammantaget ser regeringen alltså inte någon anledning att frågå Radio- och TV-lagsutredningens förslag när det gäller vilka typer av program och i vilka situationer sponsringsmeddelanden ska få sändas under pågående program i en tv-sändning. Förslaget bör därför med vissa smärre justeringar genomföras.

I radio- och tv-lagen bör således införas en bestämmelse om att sponsringsmeddelanden i en tv-sändning får lämnas

- i början eller i slutet av ett program om bara en klart avgränsad del av programmet är sponsrad och ett sponsringsmeddelande har lämnats i början eller i slutet till den delen,
- i pauser i sportprogram där det förekommer längre pauser och i program som är föreställningar eller evenemang med pauser för publiken,
- i samband med att sändningen övergår från en programtjänst till en annan,
- vid växlingar mellan sändning från evenemang och studiosändning, och
- i samband med annonsavbrott.

AV-direktivet innehåller inte några särskilda tidsbegränsningar när det gäller programmets längd eller hur lång tid som måste löpa mellan meddelandena. Som AV-utredningen påtalat bör i linje med strävandena att förenkla för företagen några sådana regler inte införas. Däremot anser regeringen att det av hänsyn till tittarna och rättighetsinnehavarna i lagen bör införas en bestämmelse om att ett sponsringsmeddelande inte får kränka programmets integritet och värde eller rättighetsinnehavarnas rättigheter.

Som redovisats ovan medger AV-direktivet att sponsringsmeddelanden även lämnas under pågående program i beställ-tv. AV-utredningen har inte utrett frågan närmare. Beställ-tv skiljer sig delvis från tv-sändningar och det synes därför inte lika angeläget att som för tv-sändningar närmare reglera när sponsringsmeddelanden får lämnas under bland annat pågående program. På samma sätt som för tv-sändningar bör dock gälla att sponsringsmeddelanden i beställ-tv bara får lämnas om det kan ske på ett sådant sätt att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

AV-direktivet innebär en helt ny reglering i svensk rätt avseende beställ-tv. Det är inte möjligt att närmare bedöma eventuella konsekvenser av förslaget. Framtiden får utvisa om reglerna om sponsring av program i beställ-tv ger upphov till andra frågeställningar än de som hittills har uppkommit beträffande tv-sändningar.

Utformningen av sponsringsmeddelanden

När det gäller utformningen av sponsringsmeddelanden föreskrivs i dag att sponsorn ska anges på lämpligt sätt. Vid tillkomsten av radio- och TV-lagen övervägdes att i lagtexten ge mer detaljerade regler om på vilket sätt informationen skulle lämnas. En sådan lösning ansågs dock kunna bli alltför stelbent och låsa rättsläget (jfr prop. 1995/96:160 s. 114). Som redovisats tidigare har innebörden av begreppet *på lämpligt sätt* utmejslats genom avgöranden av Granskningsnämnden för radio och TV. Under AV-utredningens arbete har dock från programföretagens sida framförts att ett så oprecist begrepp i lagtexten har fört med sig osäkerhet om vilka krav som gäller. Programföretagen har vidare efterfrågat större möjligheter att lämna information om adress och liknande om det sponsrade företaget och föreslagit att lagtexten utformas på ett mer detaljerat sätt och i enlighet med direktivtexten.

AV-direktivet innehåller mer preciserade begrepp som lämpar sig väl för att komma till uttryck i lag. Bestämmelserna om hur ett sponsringsmeddelande ska se ut bör utformas i nära anslutning till ordalydelsen av aktuell bestämmelse i AV-direktivet. Ett sponsringsmeddelande i en tv-sändning eller i beställ-tv ska således innehålla sponsorns namn, logotyp eller något annat kännetecken för sponsorn. Syftet är att sponsrade program tydligt ska kunna identifieras som sådana vilket anges i artikel 3f 1 c) AV-direktivet. Programföretag har dock möjlighet att ange både logotyp och annan symbol, såsom en hänvisning till sponsorns produkter eller tjänster eller något annat kännetecken om man så önskar. Meddelandet får emellertid inte innehålla säljfrämjande inslag.

Sanktioner och tillsyn

Överträdelse av reglerna om sponsring i nuvarande radio- och TV-lagen kan leda till ett åläggande att betala en särskild avgift (10 kap. 5 § första stycket 5). Reglerna övervakas av Granskningsnämnden för radio och TV.

De nya bestämmelserna om sponsring bör inte föranleda någon ändring när det gäller vilka former av sanktioner som kan komma i fråga vid överträdelse eller när det gäller övervakningen av hur reglerna följs.

6.11 Produktplacering

Regeringens förslag: Det är förbjudet att sända program i tv eller tillhandahålla program i beställ-tv där det förekommer produktplacering. Med produktplacering avses att en vara, en tjänst eller ett varumärke i marknadsföringssyfte förekommer i ett program och leverantören av medietjänster har fått betalt eller liknande ersättning för det, dock inte när en vara eller en tjänst av obetydligt värde förekommer i ett program och produkten har tillhandahållits gratis.

Förbudet mot att sända program där det förekommer produktplacering gäller inte för filmer, tv-serier, sportprogram och lätta underhållningsprogram. Det är emellertid förbjudet att sända sådana program om de huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år.

Det är förbjudet att sända filmer, tv-serier, sportprogram och lätta underhållningsprogram där det förekommer produktplacering av alkoholdrycker, tobaksvaror och andra produkter som kommer från företag vars huvudsakliga verksamhet är att tillverka eller sälja alkoholdrycker eller tobaksvaror. Detsamma ska gälla för receptbelagda läkemedel och sådan medicinsk behandling som bara är tillgänglig efter ordination.

Program där det förekommer produktplacering får sändas bara om programmet inte på ett otillbörligt sätt gynnar kommersiella intressen enligt bestämmelsen nedan.

Bestämmelsen om att program som inte är reklam inte på ett otillbörligt sätt får gynna kommersiella intressen ska kompletteras på så sätt att det framgår att detta innebär att programmet inte får uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller en tjänst på ett otillbörligt sätt.

När det förekommer produktplacering i ett program ska tittarna informeras om det i början och i slutet av programmet och när programmet börjar igen efter ett avbrott för annonser. Informationen ska endast bestå av en neutral upplysning om att det förekommer produktplacering och om den vara eller tjänst som har placerats i programmet.

Den som överträder bestämmelser om produktplacering ska kunna påföras en särskild avgift. Även bestämmelserna om återkallelse av tillstånd är tillämpliga.

AV-utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar dem utan invändningar. *AB Trav och Galopp (ATG)*

och *Kanal 75* tillstyrker utredningens förslag men anser att det bör förtydligas att reglerna om produktplacering och otillbörligt kommersiellt gynnande har samma innebörd. *Föreningen Sveriges Filmproducenter och Sveriges TV-producenter* anser att regler om produktplacering och om otillbörligt kommersiellt gynnande bör formuleras på liknande sätt och att regeln om otillbörligt kommersiellt gynnande bör anpassas så att den inte kan sanktioneras när det inte har förekommit en betalning, eftersom regeln annars strider mot yttrandefrihetsgrundlagen samt innebär en strängare lagstiftning än vad som stipuleras i AV-direktivet. Nivån för vad som anses vara otillbörligt i regeln om otillbörligt kommersiellt gynnande bör anpassas till AV-direktivets bestämmelser som tillåter en högre grad av gynnande. *Granskningsnämnden för radio och TV* anser att föreslagen reglering med två bestämmelser (produktplacering respektive otillbörligt gynnande av kommersiella intressen) som har samma syfte men olika formulering bör undvikas. Enligt nämnden bör i stället bestämmelsen om produktplacering ändras på så sätt att en hänvisning införs till bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen som kan kompletteras med en upplysning om dessa krav. Nämnden efterlyser vidare ett förtydligande eller exemplifieringar när det gäller innebörden av begreppet *liknande ersättning* i fråga om produktplacering. Företagets namn och logotyp bör inte få anges i meddelandet och det bör av författningstexten framgå att informationen endast ska bestå av en neutral upplysning om att det förekommer produktplacering i programmet. Nämnden anser vidare att det i fall där företag samtidigt sponsrar ett program och placerar sina produkter i programmet bör ställas särskilt höga krav på att produkterna exponeras på ett sådant sätt att inte den sammanlagda framställningen otillbörligt gynnar kommersiella intressen. Enligt *Göteborgs universitet* kan det bli gränsdragningsproblem mellan bestämmelserna om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen och om produktplacering. *Konsumentverket/Konsumentombudsmannen* anser att Sverige bör avstå från möjligheten att tillämpa undantagen om produktplacering i AV-direktivet på grund av svårigheten för konsumenterna att identifiera produktplaceringen som en marknadsföringsåtgärd. Värnandet av konsumenternas skydd mot smyg reklam måste väga tyngre än programföretagens möjlighet till en alternativ finansieringskälla. En neutral logotyp som upplyser konsumenten om att produktplacering förekommer i ett visst program är inte tillräckligt för att kompensera den bristande reklamidentifieringen. *Länsrätten i Stockholms län* ifrågasätter om det är nödvändigt att införa en bestämmelse om produktplacering eftersom en sådan bestämmelse i allt väsentligt torde reglera situationer som omfattas av bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen. Länsrätten framhåller vidare att det inte kan uteslutas att det i rättstillämpningen uppstår gränsdragningssvårigheter mellan bestämmelserna om produktplacering och om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen. *SBS/Kanal 5* menar att AV-direktivets definition av produktplacering inte ska tolkas så snävt att produktplacering bara avser fall då leverantören av medietjänsten får betalt, utan att det bör förtydligas att produktplacering också avser när externa produktionsbolag och andra leverantörer till leverantören av medietjänsten får betalt eller liknande ersättning och

detta direkt eller indirekt kommer leverantören av medietjänsten till del, exempelvis genom minskade produktionskostnader. *Svenska Tidningsutgivareföreningen (TU)* menar att det är angeläget att endast sådan produktexponering som har ett rent kommersiellt syfte och rent kommersiella förhållanden till föremål omfattas av föreslagna bestämmelser. Enligt TU möjliggör yttrandefrihetsgrundlagen regler i vanlig lag om exempelvis produktplacering men denna möjlighet verkar endast avse traditionell tv. Föreslagna bestämmelser bör därför inte omfatta beställ-tv. *Sveriges Annonserer* anser att alkoholförbudet för produktplacering ska tas bort, i vart fall för drycker upp till femton volymprocent. *TV4* tillstyrker utredningens förslag att införa regler om produktplacering, men anser det viktigt att förtydliga att ”otillbörligt framhäva” inte är detsamma som ”otillbörligt kommersiellt gynnande”. Vidare tillstyrker *TV4* inte utredningens förslag att förbjuda produktplacering av alkoholdrycker. *TV4* ifrågasätter om möjligheten att ålägga programföretag en särskild avgift för otillbörligt kommersiellt gynnande, i fall då programbolaget inte fått betalt, är förenligt med yttrandefrihetsgrundlagen. Enligt *TV4* ska regeln om otillbörligt kommersiellt gynnande inte vara tillämplig i de fall *TV4* endast köpt visningsrätter till ett program eller en film, då *TV4* aldrig har insyn i programmen/filmerna. Enligt *Yttrandefrihetskommittén* finns det skäl att överväga lämpligheten och nödvändigheten av att införa regler om produktplacering för beställ-tv.

Bakgrund

Med produktplacering avses det förhållandet att en produkt i avsättningsfrämjande syfte exponeras på olika sätt i ett tv-program eller i en spelfilm. Det finns olika typer av produktplacering. Den enklaste formen innebär att en produkt placeras i ett tv-program eller i en spelfilm som rekvisita. Produktplacering kan också ske i form av s.k. manusplacering, som innebär att produktens namn nämns i någon dialog. En mer ingripande form av produktplacering är när en produkt får en framträdande roll i handlingen och t.ex. knyts till huvudrollsinnehavaren.

Produktplacering utgör marknadsföring i marknadsrättslig mening. För att produktplacering ska omfattas av radio- och TV-lagens annonsbegrepp krävs att varumärken, företagsnamn, logotyper och liknande fogas in i tv-signaler på elektronisk väg. Produktplacering som innebär att vissa produkter används som rekvisita i tv-program eller i filmer, och som alltså inte är anpassade för tv-sändningar eller särskilt infogade, är däremot inte att betrakta som reklam i den nuvarande radio- och TV-lagens mening. Annonssreglerna är därmed inte heller tillämpliga. Däremot kan lagens bestämmelse om otillbörligt kommersiellt gynnande vara tillämplig. I 6 kap. 4 § radio- och TV-lagen föreskrivs nämligen att program som inte är reklam inte på ett otillbörligt sätt får gynna kommersiella intressen.

En nyhet i AV-direktivet är regleringen av produktplacering. Enligt direktivet får produktplacering tillåtas under vissa omständigheter såvida en medlemsstat inte beslutar något annat. Produktplacering som har formen av smygreklam bör dock förbjudas (skäl 55). AV-direktivets

reglering av produktplacering innebär alltså att sådan produktplacering som inte är smygreklam i vissa fall får tillåtas.

Produktplacering definieras i AV-direktivet som varje form av audiovisuellt kommersiellt meddelande som innebär att en vara, tjänst eller varumärke för varan eller tjänsten förekommer genom att det ingår eller omnämns i ett program mot betalning eller liknande ersättning (artikel 1m). Enligt artikel 3g 1 i direktivet är produktplacering som huvudregel förbjudet. För att säkerställa lika konkurrensvillkor för företagen och förbättra den europeiska mediebranschens konkurrenskraft är det lämpligt att undanta vissa program från förbudet och nödvändigt att anta regler för produktplacering (skäl 61 och 62).

Av artikel 3g 2 följer att om medlemsstaterna inte beslutar något annat, är produktplacering tillåten

- i biograffilmer, filmer och serier producerade för audiovisuella medietjänster, sportprogram och lätta underhållningsprogram, eller
- när det inte förekommer någon betalning utan bara gratis tillhandahållande av vissa varor eller tjänster, exempelvis rekvisita och priser, för att de ska ingå i ett program.

En medlemsstat bör dock ha möjlighet att helt eller delvis avstå från att tillämpa dessa undantag, exempelvis genom att bara tillåta undantagen i program som inte helt och hållet produceras inom medlemsstaten.

Undantaget från förbudet mot att sända program där det förekommer produktplacering gäller inte barnprogram. I sådana program får det således inte förekomma produktplacering.

I AV-direktivet finns vidare ett förbud mot produktplacering av dels cigaretter och andra tobaksvaror eller av produkter från ett företag vars huvudsakliga verksamhet är tillverkning eller försäljning av cigaretter och andra tobaksvaror, dels särskilda medicinska produkter och behandlingar som är receptbelagda i den medlemsstat under vars jurisdiktion leverantören av medietjänster hör.

Av AV-direktivet följer vidare att program där det förekommer produktplacering ska uppfylla åtminstone följande krav:

a) Innehållet, och när det gäller tv-sändningar deras programläggning, får inte påverkas på ett sådant sätt att det inverkar på ansvaret och det redaktionella oberoendet hos leverantören av medietjänster.

b) Programmen får inte direkt uppmana till inköp eller hyra av varor eller tjänster, särskilt inte genom särskilda säljfrämjande hänvisningar till dessa varor eller tjänster.

c) Programmen får inte otillbörligt framhäva den berörda produkten.

d) Tittarna ska tydligt informeras om att det förekommer produktplacering. Program som innehåller produktplacering ska identifieras på lämpligt sätt i början och i slutet av programmet, och när programmet börjar igen efter ett reklamavbrott.

Om programmet varken har producerats eller beställts av leverantören av medietjänster själv eller av ett närstående företag till en sådan leverantör får medlemsstaterna besluta att göra avkall på kravet i punkten d).

Sammanfattningsvis är det enligt AV-direktivet förbjudet med alla former av audiovisuella kommersiella meddelanden som innebär att en vara, tjänst eller varumärke för varan eller tjänsten förekommer genom att ingå eller omnämnas i ett program mot betalning eller liknande

ersättning om 1) de förekommer i barnprogram, nyhetsprogram och dokumentärer, 2) det handlar om cigaretter och andra tobaksvaror eller av produkter från företag vars huvudsakliga verksamhet är tillverkning eller försäljning av cigaretter och andra tobaksvaror oavsett i vilka program de förekommer, 3) det handlar om särskilda medicinska produkter och behandlingar som är receptbelagda oavsett i vilka program de förekommer.

Att produktplacering är förbjudet i nyhetsprogram och dokumentärer följer motsatsvis av artikel 3g 2 i direktivet. I de fall där audiovisuella kommersiella meddelanden som innebär att en vara, tjänst eller varumärke för varan eller tjänsten förekommer genom att ingå eller omnämnas i ett program mot betalning eller liknande ersättning i andra fall än de ovan nämnda, måste redovisade kriterierna a–d uppfyllas.

Skälen för regeringens förslag

Inledning

I svensk rätt definieras inte produktplacering och den är inte särskilt reglerad i nuvarande lagstiftning. En situation där programföretag får ersättning för att ha med en produkt i ett program, och produkten inte exponeras på ett otillåtet sätt, är alltså i och för sig tillåten. Av 7 kap. 8 § radio- och TV-lagen följer emellertid att om program som inte är en annons helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver sändningsverksamheten (sponsrade program) ska det på lämpligt sätt informeras om vem eller vilka bidragsgivarna är.

Genom AV-direktivet införs dock en åtskillnad mellan sponsrade program och produktplacering. Det avgörande kriteriet för att skilja mellan sponsring och produktplacering är att vid produktplacering är hänvisningen till produkten infogad i programhandlingen. Bestämmelserna om sponsring behandlas närmare i avsnitt 6.10. Skälet till att det har införts särskilda bestämmelser om produktplacering i direktivet är att regelverket kring produktplacering i biograffilmer och audiovisuella produktioner som görs för tv ser olika ut i de olika medlemsstaterna inom EU, vilket påverkar branschens konkurrenskraft på ett negativt sätt (skäl 61). För att säkerställa lika konkurrensvillkor och därmed förbättra branschens konkurrenskraft har regler om produktplacering införts.

Svensk reglering av produktplacering i förhållande till grundlagsbestämmelser m.m.

Som redovisats tidigare omfattas program i tv-sändningar och i beställ-tv av yttrandefrihetsgrundlagen. Frågan om produktplacering kan förbjudas eller regleras på annat sätt måste således prövas mot de regler i yttrandefrihetsgrundlagen och tryckfrihetsförordningen som gör det möjligt att i vissa fall inskränka yttrandefriheten i de medier som omfattas av yttrandefrihetsgrundlagen.

Med stöd av 1 kap. 12 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen och 1 kap. 9 § tryckfrihetsförordningen är det möjligt att införa förbud mot

kommersiella annonser avseende alkoholdrycker och tobaksvaror, förbud mot kommersiella annonser avseende varukännetecken som är i bruk för tobaksvaror (s.k. indirekt tobaksreklam) och förbud mot kommersiella annonser som meddelats till skydd för hälsa eller miljö enligt förpliktelser som följer av unionsrätten. Inte heller hindrar yttrandefrihetsgrundlagen att det i lag meddelas föreskrifter om förbud i övrigt mot kommersiell reklam i radioprogram eller om villkor för sådan reklam. Detsamma gäller föreskrifter om förbud mot och villkor för annan annonsering och sändning av program som helt eller delvis bekostas av någon annan än den som bedriver programverksamheten (1 kap. 12 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen).

I likhet med AV-utredningen anser regeringen att produktplacering är en form av marknadsföring. Att det även är fråga om en åtgärd med ett kommersiellt syfte råder det inte heller någon tvekan om. Till skillnad från den typiska reklamen för exempelvis en vara där det kommersiella budskapet är direkt och ohöljt är det kommersiella inslaget i produktplacering mer inlindat eftersom produktplacering förekommer som en integrerad del av ett tv-program eller en film. Detta innebär att produktplacering inte omfattas av begreppet kommersiell annons i dess betydelse enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Det kan inte heller inordnas under begreppet kommersiell reklam, vilket tar sikte på rent affärsmässiga meddelanden som syftar till att främja avsättningen av en vara eller en tjänst. Ett förbud mot produktplacering kan alltså inte införas i svensk rätt med stöd av de nämnda undantagen i 1 kap. 12 § första stycket och andra stycket första meningen yttrandefrihetsgrundlagen.

Bestämmelserna i 1 kap. 12 § andra stycket andra meningen yttrandefrihetsgrundlagen medger att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot och villkor för annan annonsering och sändning av program som helt eller delvis bekostas av någon annan än den som bedriver programverksamheten. Med stöd av bestämmelsen är det enligt regeringens bedömning möjligt att göra inskränkningar i yttrandefriheten i form av förbud eller villkor för att sända program där det förekommer produktplacering under förutsättning att det är fråga om fall då sändningen av programmet helt eller delvis har bekostats av någon annan än programföretaget eller den som tillhandahåller beställ-tv, dvs. leverantören av medietjänster. Det innebär att det inte finns något hinder mot att införa ett förbud mot att sända program där det förekommer produktplacering, under förutsättning att inskränkningen även är tillåten enligt 2 kap. regeringsformen och artikel 10 i Europakonventionen. I denna fråga delar regeringen AV-utredningens slutsats att ett förbud eller andra inskränkningar i möjligheterna att använda sig av produktplacering i audiovisuella medietjänster inte står i strid med regeringsformens och Europakonventionens bestämmelser om yttrandefrihet.

All annan produktplacering än då det är fråga om fall då sändningen helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver programverksamheten kommer att falla utanför regleringen. Sådana företeelser kommer emellertid liksom i dag att omfattas av bestämmelsen i radio- och tv-lagen om otillbörligt kommersiellt gynnande.

Definition av begreppet produktplacering

Som redovisats tidigare definieras produktplacering i AV-direktivet som varje form av audiovisuellt kommersiellt meddelande som innebär att en vara, tjänst eller varumärke för varan eller tjänsten förekommer genom att det ingår eller omnämns i ett program mot betalning eller liknande ersättning. Begreppet produktplacering bör i svensk rätt definieras på så sätt att det omfattar situationer då ett program helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver programverksamheten, dvs. då betalning för produktplacering har tagits emot av programbolaget själv. Det är bara i det fallet som yttrandefrihetsgrundlagen medger förbud eller andra föreskrifter.

Andra företeelser som i AV-direktivets mening är produktplacering, som t.ex. då betalning för produktplaceringen utgått i tidigare produktionsled, kommer då att falla utanför radio- och tv-lagens reglering av produktplacering.

Sådana företeelser som faller utanför föreslagen definition av produktplacering i radio- och tv-lagen kommer dock liksom i dag att omfattas av bestämmelsen i radio- och tv-lagen om otillbörligt kommersiellt gynnande. Det kommer således att vara möjligt att med stöd av den bestämmelsen förbjuda sådan produktplacering som har formen av s.k. smyg reklam. Den valda begränsningen av begreppet produktplacering i svensk rätt bedömer regeringen i praktiken inte leda till ett annat resultat än det som avses i direktivet.

Sammantaget anser regeringen att det i radio- och tv-lagen bör införas en bestämmelse av innebörd att med begreppet produktplacering avses att en vara, en tjänst eller ett varumärke i marknadsföringssyfte förekommer i ett program och leverantören av medietjänsten har fått betalt eller liknande ersättning för det, dock inte när en vara eller en tjänst av obetydligt värde förekommer i ett program och produkten har tillhandahållits gratis.

Den närmare innebörden av begreppet *liknande ersättning* får överlämnas till rättstillämpningen.

När ska produktplacering få förekomma?

Av AV-direktivet följer alltså att det som huvudregel är förbjudet med produktplacering. Bestämmelserna om produktplacering gäller både för tv-sändningar och för beställ-tv. En del remissinstanser, däribland *Yttrandefrihetskommittén*, har uttryckt tveksamheter när det gäller lämpligheten och nödvändigheten av att utsträcka förbudet till program i beställ-tv. Även om grundlagsbestämmelserna i 1 kap. 12 § yttrandefrihetsgrundlagen och möjligheterna att begränsa kommersiell reklam på det grundlagsskyddade området tillkom under en tid då endast traditionella tv-sändningar fanns, framgår av den tidigare redovisningen att det inte finns något uttryckligt hinder mot att undantagen tillämpas på samtliga de överföringar som omfattas av yttrandefrihetsgrundlagen, dvs. vissa beställtjänster. Utvecklingen på medieområdet på senare tid visar att efterfrågan på beställtjänster har ökat och att marknaden i större utsträckning än tidigare erbjuder konsumenter sådana tjänster.

Det finns därför anledning att så långt det är möjligt skapa en enhetlig reglering av de olika tjänsterna. Därtill kommer att det skydd som reglerna om produktplacering innebär även bör tillkomma konsumenter av beställ-tv. Förbudet mot produktplacering bör därför införas i den svenska lagstiftningen, inte bara för tv-sändningar, utan även för beställ-tv, vilket också förutsätts för ett korrekt genomförande av direktivet. Av radio- och tv-lagen bör det alltså framgå att det är förbjudet att sända program i tv eller tillhandahålla program i beställ-tv där det förekommer produktplacering. Enligt direktivet kan det som det redogjorts för ovan vissa program undantas från förbudet.

Vid prövningen av om ett totalt förbud mot produktplacering ska införas i svensk rätt måste en avvägning göras mellan olika intressen. Tittarna har genom den tekniska utvecklingen fått allt större möjligheter att på olika sätt undvika reklamslag. Detta har i sin tur gjort det svårare för programföretagen att finansiera sin verksamhet. Produktplacering kan fungera som en alternativ finansieringskälla för programföretagen. Dessutom kan bestämmelser införas som tydligt informerar tittarna om att det förekommer produktplacering i ett tv-program. Därtill kommer att det är viktigt att överlag inte ställa upp strängare krav för produktplacering än de som gäller i andra medlemsstater. Sammantaget anser regeringen att produktplacering bör tillåtas i viss omfattning.

Den uppräknig i AV-direktivet av programtyper där produktplacering får tillåtas utgör en rimlig avvägning mellan de olika intressen som gör sig gällande. Det innebär att det i radio- och tv-lagen bör införas ett uttryckligt undantag från förbudet mot produktplacering. Bestämmelsen bör utformas i nära anslutning till AV-direktivet. Undantag bör alltså göras för filmer, tv-serier, sportprogram och lätta underhållningsprogram. Det ska dock vara förbjudet att sända sådana program om de huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år. Den närmare innebörden av undantagen överlämnas till rättstillämpningen.

I tobakslagen (1993:581) finns ett förbud mot marknadsföring av tobaksvaror i kommersiella annonser, bland annat i ljudradio- och tv-program (14 §). Eftersom produktplacering inte omfattas av begreppet kommersiell annons omfattas inte produktplacering av förbudet i tobakslagen. Det saknas även i svensk rätt en motsvarighet till AV-direktivets förbud mot produktplacering av andra produkter från företag vars huvudsakliga verksamhet utgörs av tillverkning av tobaksprodukter. Ett korrekt genomförande av direktivet i dessa delar kräver således att det i svensk rätt införas ett förbud mot sådana former av produktplacering. Det bör framhållas att föreslagen definition av begreppet produktplacering bara omfattar placering av produkter i marknadsföringssyfte, dvs. i rent kommersiellt syfte, och som sker mot betalning till leverantören av medietjänster. Det är alltså inte fråga om något generellt förbud mot att exponera exempelvis varor i tv-program (jfr prop. 2001/02:64 s. 41 f).

I AV-direktivet finns även ett förbud mot produktplacering av receptbelagda läkemedel och sådan medicinsk behandling som bara är tillgänglig efter ordination. Enligt 21 a § läkemedelslagen (1992:859) är alla former av marknadsföring av läkemedel, inklusive produktplacering enligt föreslagen definition förbjudna. Begreppet läkemedel motsvarar i sak begreppet medicinska produkter. Svensk rätt uppfyller således redan

vad som krävs enligt AV-direktivet i fråga om produktplacering av receptbelagda läkemedel. Ett förbud i radio- och tv-lagen skulle därmed i och för sig inte behövas. För tydlighets skull bör detta ändå komma till uttryck i lagen tillsammans med en bestämmelse om förbud mot produktplacering av sådan medicinsk behandling som bara är tillgänglig efter ordination.

I alkohollagen (1994:1738) finns ett förbud mot marknadsföring av alkoholdrycker (4 kap. 10 §). Bestämmelsen är tillämplig på kommersiella annonser. Det innebär att produktplacering av alkoholdrycker inte omfattas av bestämmelsen.

Något krav på att produktplacering av alkoholdrycker ska vara förbjuden följer inte av AV-direktivet. Eftersom direktivet är ett minimidirektiv är det dock möjligt för en medlemsstat att gå längre och införa ett förbud mot produktplacering av alkoholdrycker. Det krävs emellertid att ett sådant förbud är förenligt med EG-rätten i övrigt.

Förbudet mot marknadsföring av alkoholdrycker i alkohollagen har motiverats av de hälsorisker som förtäring av alkoholdrycker kan föra med sig (jfr prop. 1994/95:89 s. 43). Detta skäl gör sig gällande i lika hög grad i fråga om produktplacering som vid annan marknadsföring genom kommersiella annonser. Regeringen anser därför att det i svensk rätt bör införas ett förbud mot produktplacering av alkoholdrycker i program i en tv-sändning eller i beställ-tv. Det bör understrykas att detta inte innebär ett förbud mot att alkoholdrycker förekommer i filmer eller andra program. Förbudet avser produktplacering av alkoholdrycker i kommersiellt syfte och mot betalning.

I likhet med vad som gäller för sponsring bör även produktplacering av andra produkter från företag vars huvudsakliga verksamhet utgörs av tillverkning och försäljning av alkohol förbjudas.

Krav på program där produktplacering förekommer

Som redovisats tidigare följer av AV-direktivet att program där det förekommer produktplacering ska uppfylla åtminstone följande krav:

a) Innehållet, och när det gäller tv-sändningar deras programläggning, får inte påverkas på ett sådant sätt att det inverkar på ansvaret och det redaktionella oberoendet hos leverantören av medietjänster.

b) Programmen får inte direkt uppmana till inköp eller hyra av varor eller tjänster, särskilt inte genom särskilda säljfrämjande hänvisningar till dessa varor eller tjänster.

c) Programmen får inte otillbörligt framhäva den berörda produkten.

d) Tittarna ska tydligt informeras om att det förekommer produktplacering. Program som innehåller produktplacering ska identifieras på lämpligt sätt i början och i slutet av programmet, och när programmet börjar igen efter ett reklamavbrott.

Om programmet varken har producerats eller beställts av leverantören av medietjänster eller av ett närstående företag till en sådan leverantör får medlemsstaterna besluta att göra avkall på kravet i punkten d).

AV-direktivets bestämmelser om produktplacering ska bara tillämpas på program som har producerats efter den 19 december 2009.

Kravet i punkten a) tillgodoses genom dels bestämmelserna i yttrandefrihetsgrundlagen om programföretagens redaktionella självständighet (3 kap. 4 §) och om utgivarens bestämmanderätt över innehållet (4 kap. 3 §), dels demokratibestämmelsen i förslaget till radio- och tv-lag (5 kap. 1 §).

Kraven i punkten b) saknar motsvarighet i svensk rätt. För ett korrekt genomförande av AV-direktivet i denna del har AV-utredningen föreslagit att det införs en bestämmelse om att programmen inte får uppmuntra till inköp eller hyra av produkter, dvs. i praktiken att programmen inte får innehålla säljfrämjande inslag. Dessutom har utredningen föreslagit att kravet i punkten c) om att en produkt inte otillbörligen får framhåvas vid produktplaceringen ska regleras på så sätt att en motsvarande bestämmelse tas in i den svenska lagstiftningen.

Som Granskningsnämnden för radio och TV och Länsrätten i Stockholms län påtalat i sina remissyttranden bör en reglering med två bestämmelser, en bestämmelse som reglerar produktplacering och en bestämmelse som reglerar otillbörligt kommersiellt gynnande, som har samma syfte men olika formuleringar undvikas. Regeringen anser i likhet med nämnden att det skulle öka förutsebarheten och underlätta tillsynen om frågan om otillbörligt gynnande kunde prövas självständigt, utan att behörig myndighet först måste ta ställning till om produktplacering enligt lagens mening skett.

AV-direktivets regler om att program som innehåller produktplacering inte får direkt uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster, särskilt inte genom särskilda säljfrämjande hänvisningar till dessa varor eller tjänster bör därför genomföras på så sätt att bestämmelsen i radio- och tv-lagen om att program som inte är reklam inte på ett otillbörligt sätt får gynna kommersiella intressen kompletteras. Det bör framgå av bestämmelsen att otillbörligt kommersiellt gynnande innebär att programmet inte får uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller en tjänst på ett otillbörligt sätt. Bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande kommer därmed att överensstämma med AV-direktivets regel om otillbörligt kommersiellt gynnande när det gäller produktplacering. Enligt regeringens bedömning blir därmed utrymmet större för programföretagen att gå annonsörernas önskemål till mötes än vad som gäller med nuvarande bestämmelse i radio- och TV-lagen. Detta ligger väl i linje med regeringens uppfattning att det i regel inte finns anledning att behålla regler på området som är snävare än vad som följer av AV-direktivet. En bestämmelse som reglerar att program där det förekommer produktplacering bara får sändas om programmet inte på ett otillbörligt sätt gynnar kommersiella intressen enligt bestämmelsen som nyss nämnts ska införas. Denna regel tillämpas om det är fråga om produktplacering enligt lagens definition. I de fall det inte handlar om produktplacering kan den generella bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande bli aktuell.

Enligt punkten d) i AV-direktivet ska tittarna informeras om att det förekommer produktplacering. Vidare följer av direktivet att program som innehåller produktplacering ska identifieras på lämpligt sätt. I skäl 61 till direktivet anges att ett godtagbart sätt att informera om

produktplacering kan vara att med hjälp av en neutral logotyp, påpeka att produktplacering förekommer i ett visst program.

Regeringen anser att det är angeläget att informationen inte utformas som reklam, dvs. att den inte innehåller några säljfrämjande inslag, eller att informationen lämnas på ett sådant sätt att den kan förväxlas med reklam. En regel av denna innebörd bör därför införas.

I likhet med Granskningsnämnden för radio och TV anser regeringen att syftet med bestämmelsen om krav på information om produktplacering måste vara att värna tittarnas intressen. Informationstillfället bör därför inte kunna få utnyttjas som en möjlighet för det produktplacerade företaget att främja sitt namn eller sitt anseende. Regeringen delar nämndens uppfattning att det produktplacerande företagets namn eller logotyp inte bör få anges i meddelandet. Ett neutralt meddelande om att produktplacering förekommer och om den vara eller tjänst som placerats bör vara tillräckligt utifrån ett tittarintresse. Sammantaget bör bestämmelsen i radio- och tv-lagen om att program som inte är reklam inte får på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen kompletteras på så sätt att det framgår att programmet inte får uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller en tjänst på ett otillbörligt sätt. Av lagen bör vidare framgå att när det förekommer produktplacering i ett program ska tittarna informeras om det i början och i slutet av programmet och när programmet börjar igen efter ett avbrott för annonser. Informationen ska bestå av en neutral upplysning om att det förekommer produktplacering i programmet och om den vara eller tjänst som placerats.

Sanktioner

För att effektivt kunna upprätthålla reglerna om produktplacering krävs att överträdelse kan beivras med någon form av sanktion. En sådan reglering är inte oförenlig med AV-direktivet.

Vid överträdelse av radio- och TV-lagens bestämmelser om reklam och andra annonser, om sponsring och om otillbörligt kommersiellt gynnande kan en särskild avgift påföras. Denna sanktion har valts eftersom överträdelse vanligtvis har ett ekonomiskt värde för den som sänder programmet. Detsamma gäller för produktplacering. Därför anser regeringen att den som överträder någon av bestämmelserna om produktplacering bör kunna påföras en särskild avgift. På samma sätt som avseende överträdelse av reglerna om sponsring bör även ett tillstånd kunna återkallas.

6.12 Placering av annonser

<p>Regeringens förslag: Andra program i tv-sändningar än gudstjänster och barnprogram får avbrytas av annonser bara om avbrottet – med hänsyn till naturliga avbrott i programmet och programmets längd och karaktär – inte påverkar programmets integritet och värde eller kränker rättighetshavarnas rättigheter. Vid sändning av biograffilmer,</p>

filmer producerade för tv – utom tv-serier och dokumentärprogram – och nyhetsprogram får avbrott för annonser ske en gång varje tablålagd period på minst trettio minuter under förutsättning att kravet på att avbrottet inte påverkar programmets integritet och värde eller kränker rättighetshavarnas rättigheter uppfylls.

AV-utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar dem utan invändningar. *Kammarrätten i Stockholm* ifrågasätter om undantagen för tv-serier, lätta underhållningsprogram och dokumentärprogram i motsvarande bestämmelse i nuvarande lag när det gäller att en viss tid måste gå mellan annonssändningar för spelfilmer och filmer som är gjorda för tv har glömts bort. Kammarrätten efterlyser vidare klargöranden av begreppet filmer producerade för tv respektive gränsdragningen mellan tv-serier och filmer producerade för tv. *Teaterförbundet* anser att regeringen ska återgå till regler med förbud mot reklamavbrott i filmer. Enligt *TV4* är utredningens förslag att det ska vara trettio minuter mellan avbrotten i biofilmer, filmer producerade för tv och nyhetsprogram resultatet av en felläsning av AV-direktivet. Om inte måste vad som avses med begreppet trettio minuter mellan avbrotten förtydligas, då dagens 20-minutersregel tolkas på ett sätt i Sverige och på ett annat sätt i de flesta andra europeiska länder.

Bakgrund

Gällande rätt

I radio- och TV-lagen finns bestämmelser om placering av reklam och annan annonsering i tv-sändningar (7 kap. 7–7 b §§). Genom bestämmelserna har delar av tv-direktivet genomförts i svensk rätt.

Enligt 7 kap. 7 § radio- och TV-lagen ska annonser i tv-sändning sändas mellan programmen. Under förutsättning att vissa villkor i 7 kap. 7 a § är uppfyllda får annonser dock avbryta ett program om det sker på ett sådant sätt att – med hänsyn till naturliga pauser samt programmets sändningslängd och karaktär – varken programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks. Syftet bakom den aktuella bestämmelsen är att värna publikens möjligheter att ostört följa programmen.

Enligt motiven till radio- och TV-lagen innebär bestämmelsen bland annat att annonserna bör sättas in där det även utan avbrott för annonser skulle ha skett ett avbrott i programmets kontinuitet (prop. 2001/02:82 s. 15).

I sportprogram där det förekommer längre pauser eller i program som är föreställningar eller evenemang med pauser för publiken får annonser sändas i pauserna (7 kap. 7 a § första stycket radio- och TV-lagen). I program som består av avslutade delar får annonser enligt paragrafens andra stycke sändas mellan delarna. Vidare får i spelfilmer och filmer som är gjorda för tv – utom tv-serier, lätta underhållningsprogram och

dokumentärprogram – annonser sändas om den programlagda sändningstiden överstiger fyrtiofem minuter. Annonser får sändas en gång för varje hel period om fyrtiofem minuter. Om den programlagda sändningstiden är minst tjugo minuter längre än två eller flera fullständiga perioder om fyrtiofem minuter, får annonser sändas ytterligare en gång (7 kap. 7 a § tredje stycket radio- och TV-lagen). Enligt fjärde stycket samma lagrum ska det i andra program än de som avses i första och andra styckena vara minst tjugo minuter mellan annonssändningarna i programmet.

Annonser får dock inte alls avbryta gudstjänster eller program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år (7 kap. 7 b §). Vidare får program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer, dokumentärprogram och program om livsåskådningsfrågor inte avbrytas av annonser, om den programlagda sändningstiden är kortare än trettio minuter. Om den programlagda sändningstiden är trettio minuter eller längre gäller vad som sägs i 7 kap. 7 a § andra och fjärde styckena. Dessutom får reklam inte förekomma omedelbart före eller efter ett program eller en del av ett program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år, såvida det inte är fråga om sponsringsmeddelanden.

AV-direktivet

Genom AV-direktivet har bestämmelserna om placering av tv-reklam och reklamavbrott förenklats och liberaliserats. De nya reglerna om reklamavbrott syftar till att stärka konkurrenskraften hos den europeiska audiovisuella sektorn. Ändringarna har även motiverats med att konvergensutvecklingen och den tekniska utvecklingen innebär att tittarna fått betydligt större möjligheter att själva välja hur och när de ska ta del av ett visst innehåll.

När tv-reklam eller s.k. teleshopping infogas i programmen ska medlemsstaterna säkerställa att detta inte påverkar programmets integritet eller rättighetshavarnas rättigheter. Medlemsstaterna ska därvid beakta naturliga avbrott i programmen och programmets längd och karaktär (artikel 11.1).

Enligt artikel 11.2 i direktivet får sändningar av filmer producerade för tv (med undantag för tv-serier och dokumentärer), biograffilmer och nyhetsprogram avbrytas av tv-reklam och teleshoppinginslag en gång varje tablålagd period om minst trettio minuter. Sändningar av barnprogram får avbrytas av tv-reklam eller teleshopping en gång under varje tablålagd period på minst trettio minuter, under förutsättning att programmets tablålagda längd överstiger trettio minuter. Tv-reklam eller teleshopping får inte infogas i sändningar av gudstjänster.

Skälen för regeringens förslag

AV-direktivet innebär en genomgripande förenkling och liberalisering av reglerna om reklamavbrott i tv-sändningar. De nya reglerna innebär bland annat att den tidigare huvudregeln i tv-direktivet om att reklamavbrott ska ske mellan program har övergetts. Av AV-direktivet

följer dock att naturliga avbrott i programmen och programmens längd och karaktär ska beaktas. Dessutom kvarstår kravet att avbrotten måste ske på ett sådant sätt att de inte kränker programmets integritet och värde eller upphovsmännens rättigheter. Som AV-utredningen påtalat är det tveksamt om regleringen i praktiken innebär någon skillnad i förhållande till tv-direktivet.

AV-direktivet är ett minimidirektiv. Det är således möjligt för en medlemsstat att behålla eller införa regler som är strängare för programföretagen än vad som följer av direktivet, under förutsättning att reglerna i övrigt stämmer överens med unionsrätten. Den svenska lagstiftningen är strängare och mer komplicerad än vad som krävs av AV-direktivet som minimum.

Som regeringen angett i direktiven till AV-utredningens uppdrag är det angeläget att så långt som möjligt undanröja de hinder som kan finnas för företagets möjligheter att konkurrera på den svenska marknaden. Därvid måste givetvis upphovsmännens rättigheter och skyddet av barn och unga beaktas.

En självklar utgångspunkt är därför att det skydd av barn och unga som nu finns i radio- och TV-lagen ska behållas. Således bör förbuden mot att avbryta program som huvudsakligen riktar sig till barn under tolv år av annonser och mot reklam omedelbart före eller efter ett program som vänder sig till barn behållas. Vidare följer av AV-direktivet att tv-reklam eller teleshopping inte får infogas i sändningar av gudstjänster. Nuvarande bestämmelse om att annonser inte får avbryta gudstjänster bör således behållas.

När det gäller annonsering i övrigt anser regeringen att en viktig utgångspunkt är program- och annonsföretagens syn på de hinder som de anser att den nuvarande lagstiftningen eller dess tillämpning för med sig. Samtidigt är det angeläget att så långt som möjligt beakta tittarnas intresse av att kunna ta del av program utan avbrott för annonser.

Den tekniska och marknadsmässiga utveckling som sker i Europa och som legat till grund för de nya reglerna om reklamavbrott i AV-direktivet sker även i Sverige. Svenska programföretag har i olika sammanhang hävdats att de svenska reglerna innebär en onödigt komplicerad och hämmande reglering samt att de leder till sämre möjligheter att avbryta program där det är mest naturligt från ett tittar- och upphovsmannaperspektiv.

Regeringen anser att AV-direktivets nya bestämmelser om reklamavbrott utgör en rimlig avvägning mellan de intressen som gör sig gällande, nämligen programföretagens och annonsörernas intressen på den ena sidan och rättighetsinnehavarnas och tv-tittarnas intressen på den andra sidan.

Med undantag för reklamavbrott i program riktade till barn under tolv år och reklam före eller efter barnprogram finns det enligt regeringens mening inte anledning att införa eller behålla regler på området som är strängare än vad som följer av AV-direktivet.

Som AV-utredningen föreslagit bör därför det nuvarande kravet på att minst tjugo minuter måste förflyta mellan reklaminslagen avskaffas. Därigenom får programföretagen större möjligheter att placera in reklaminslagen där de passar bäst. Program i tv-sändningar bör få avbrytas av annonser om det kan ske på ett sådant sätt att avbrottet – med

hänsyn till naturliga avbrott i programmet och programmets längd och karaktär – inte påverkar programmets integritet och värde eller kränker rättighetshavarnas rättigheter. Vid sändning av biograffilmer, filmer producerade för tv – utom tv-serier och dokumentärprogram – och nyhetsprogram får avbrott för annonser ske en gång varje tablålagd period på minst trettio minuter. En förutsättning är dock att det grundläggande kravet på att avbrottet inte påverkar programmets integritet och värde eller kränker rättighetshavarnas rättigheter uppfylls. I denna del frångår regeringen delvis AV-utredningens förslag på så sätt att föreslagen bestämmelse mer överensstämmer med innebörden av motsvarande bestämmelse i AV-direktivet.

Den närmare innebörden av de olika programmen får utvecklas i rättstillämpningen.

En liberalisering av de svenska reglerna påverkar inte i sig upphovsmännens rättigheter enligt den upphovsrättsliga lagstiftningen. Kravet att programmets integritet och värde och upphovsmännens rättigheter inte får kränkas innebär således, i likhet med vad som är fallet i dag, en gräns för förekomsten av reklamavbrott. Reglerna om högsta tillåtna annonstid påverkas givetvis inte heller.

6.13 Tillåten tid för annonser

Regeringens förslag: Regeln om att den sammanlagda sändningstiden för annonser i tv-sändningar inte får överstiga femton procent av sändningstiden avskaffas.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan invändningar. *Teaterförbundet* anser dock att nuvarande bestämmelser i radio och TV-lagen om tillåten reklam bör behållas.

Bakgrund: Enligt 7 kap. 5 § radio- och TV-lagen får annonser i en tv-sändning sändas högst tolv minuter under en timme mellan hela klockslag. Den sammanlagda sändningstiden för annonser under ett dygn får dock inte överstiga femton procent av sändningstiden.

I 7 kap. 5 § andra stycket finns ett undantag som innebär att reglerna om längsta tillåtna annonstid i paragrafens första stycke inte hindrar sändningen av programtjänster som uteslutande är avsedda för program där publiken erbjuds att beställa varor eller tjänster (försäljningsprogram). Programtjänstens beteckning ska anges i början och i slutet av sändningen.

AV-direktivet innebär en förenkling och liberalisering av bestämmelserna om högsta tillåtna annonstid i tv-sändning.

Enligt artikel 18.1 i AV-direktivet får inslag med tv-reklam och teleshopping inte överstiga tjugo procent av sändningstiden inom en given klocktimme, dvs. tolv minuter. Med s.k. teleshopping avses, som nämnts, sändning av direkta erbjudanden till allmänheten om att mot betalning tillhandahålla varor eller tjänster inklusive fast egendom, eller rättighet eller förpliktelser (i tv-direktivet benämnt köp-tv).

Bestämmelsen är inte tillämpliga på de av programföretagets meddelanden som rör dess egna program och biprodukter med direkt koppling till dessa program (egenreklam), sponsringsmeddelanden och produktplaceringar (artikel 18.2). Till skillnad från tv-direktivet undantas inte meddelanden till allmänheten eller välgörenhetsuppmaningar som sänds gratis. Eftersom sådana meddelanden inte omfattas av begreppet reklam, torde detta inte innebära någon ändring i sak.

Skälen för regeringens förslag: Radio- och TV-lagens bestämmelser om högsta tillåtna annonstid ändrades så sent som i februari 2008. I samband därmed uttalade regeringen att det är angeläget att konkurrensförutsättningarna för programföretagen utjämnas och att risken för att programföretag etablerar sig utomlands minskar. Vidare påtalades att det inte är försvarligt att behålla en ordning som missgynnar de tv-företag som väljer att etablera sig i Sverige. Med anledning därav borde de svenska reglerna om sändningstid för annonser i tv-sändningar närmas till den längsta tillåtna annonstiden enligt tv-direktivet.

Motsvarande synsätt gäller också vid genomförandet av AV-direktivets regler om högsta tillåtna annonstid. Det saknas därför skäl att behålla eller införa strängare regler än vad som följer av direktivet. Bestämmelserna om högsta tillåtna annonstid i tv-sändningar bör således utformas på så sätt att de motsvarar vad som krävs som miniminivå enligt direktivet. Detta innebär att den nuvarande 12-minutersregeln behålls och dygnsregeln i 7 kap. 5 § första stycket radio- och TV-lagen avskaffas.

När det gäller högsta tillåtna annonstid i ljudradiosändningar har riksdagen i samband med 2008 års lagändringar uttalat att reglerna för högsta tillåtna annonstid i tv-program utgör en rimlig utgångspunkt för bestämmandet av sändningstiden för annonser i ljudradio. Mot den bakgrunden bör den nuvarande tolv-minutersregeln i radio- och TV-lagen behållas. Av 7 kap. 5 § tredje stycket radio- och TV-lagen följer att annonser får sändas under högst femton procent av sändningstiden om sändningstiden inte infaller en timme mellan hela klockslag. I 2008 års lagstiftningsärendet övervägdes om inte denna begränsningsregel borde avskaffas. Ett sådant förslag lades också fram i den promemoria som låg till grund för den aktuella propositionen. Regeringen fann dock att förslaget inte borde genomföras och att begränsningsregeln skulle behållas. I stället höjdes procentandelen från tio procent till femton procent. Vi ser inte skäl att nu göra en annan bedömning. Begränsningsregeln för annonser i ljudradio bör därför vara kvar.

I AV-utredningens betänkande behandlas frågan om s.k. svartrutor ska räknas in i annonstiden. Med begreppet "svartruta" avses de svarta bildrutor som mycket hög hastighet visas mellan annonsinslagen (normalt 0,5 sekunder per reklamfilm) för att ge ögat en paus. Programföretagen har i olika sammanhang hävdats att dessa svartrutor inte ska räknas in i annonstiden vid bedömningen av om högsta tillåtna annonstid överskridits. Granskningsnämnden för radio och TV har i sin praxis funnit att allt som sänds under markerad annonstid ska räknas in i den högsta tillåtna annonsmängden inklusive svartrutorna (se exempelvis nämndens beslut den 18 februari 2008 SB 92/08). I likhet med AV-utredningen anser regeringen att svartrutorna är att anse som en integrerad del av reklamsändningarna och de kan därmed inte undantas

vid bedömningen av frågan om den tillåtna annonstiden överskridits. Någon lagändring bör därför inte göras.

6.14 Korta utdrag från evenemang av stort allmänintresse

Regeringens förslag: I lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen) införs två nya inskränkingsbestämmelser. Den första av dessa innebär att ett televisionsföretag som är etablerat inom EES-området får återge utdrag ur en televisionsutsändning från ett evenemang av stort allmänintresse i sina televisionsutsändningar av allmänna nyhetsprogram. Detta gäller dock bara om ett annat televisionsföretag har ensamt rätt att sända ut evenemanget. Utdraget får också återges när nyhetsprogrammet därefter tillhandahålls genom överföring till allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till programmet från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer. Utdraget får inte vara längre än vad som motiveras av informationssyftet. Det får inte heller användas längre tid efter evenemanget än som motiveras av nyhetsintresset. Vidare ska källan anges enligt bestämmelserna i 11 § andra stycket upphovsrättslagen då utdraget återges.

Det införs även en inskränkingsbestämmelse med innebörden att ett televisionsföretag som i sina allmänna nyhetsprogram använder sådana utdrag också får återge verk som syns eller hörs i utdraget.

AV-utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar dem utan erinran. *Enligt Copyswede* och *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS)* måste den föreslagna inskränkningen i upphovsrättslagen vara begränsad och noggrant preciserad och det måste undersökas om den aktuella inskränkningen är tillåten enligt det direktivet om upphovsrätten i informationssamhället. *IEC in Sports* anser att förslaget leder till snedvridning av konkurrensen på en självreglerad marknad. *SBS/Kanal 5* anser att betydelsen av begreppet evenemang bör förtydligas. *Svenska Fotbollsförbundet* anser att utredningens förslag innehåller flera otillfredsställande oklarheter som ger stort utrymme för missbruk och oundvikligen kommer att leda till rättstvister. Enligt förbundet bör tidsbegränsningen om maximalt nittio sekunder per evenemang fixeras och kombineras med en föreskrift om att aktuella bildsekvenser får visas endast två gånger dagligen. Enligt förbundet bör även rätten till korta utdrag begränsas till allmänna nyhetssändningar och inte gälla för sportsändningar. *Sveriges Television (SVT)* förutser tolkningsproblem i förhållande till upphovsrättslagen när det gäller föreslagna definitioner och skrivningar vad avser begreppen *beställ-tv* och *sända*. Enligt SVT är en förutsättning för att en inskränkning i signalrätten ska vara tillräcklig för att tillgodose programbolagens rätt att nyttja korta utdrag att även sådana sändningar som sker linjärt på Internet (s.k. webcast) omfattas av

signalrätten. SVT:s uppfattning är att så är fallet och utgår från att detta kommer till uttryck i den slutliga utformningen av lagstiftningen eller i förarbetena. SVT menar vidare att det finns behov av att lagstiftaren säkerställer att programbolag inte har rätt att vidta tekniska åtgärder i syfte att hindra tillgången till korta utdrag, samt att programbolagens behov av att på plats få tillgång till det signalproducerande bolagets signal säkerställs. SVT anser att det bör klargöras i förarbetena att även ett flertal nationella evenemang, som t.ex. Allsvenskan, Elitserien och andra stora idrottsmästerskap som intresserar en mycket stor krets personer, omfattas av definitionen evenemang av stort allmänintresse. TV4 anser att den föreslagna regeln inte ska gälla för redan avtalade nyhetsrätter. Enligt TV4 bör skrivningen *stort allmänintresse* tolkas så att endast OS, Ishockey-VM och Fotbolls-VM omfattas och att *varje dag* ska tolkas som ett evenemang. TV4 anser att rätten att utnyttja korta utdrag endast ska gälla tv-sändningar. Om beställ-tv ska inkluderas bör enligt TV4 bara den senaste nyhetssändningen omfattas, eftersom ett nyhetsprogram som därefter tillhandahålls genom beställ-tv inte längre är en nyhetssändning. Utdragen bör inte heller få vara längre än vad som krävs för att förmedla nyheten. Enligt TV4 bör rätten till korta utdrag inte få utnyttjas så att de exklusiva rättigheterna till ett evenemang urholkas och först då ett evenemang är avslutat.

Bakgrund

AV-direktivet

En nyhet i AV-direktivet är bestämmelsen om korta nyhetsinslag i tv-sändningar (artikel 3k). Syftet med bestämmelsen är bland annat att främja mångfald genom en diversifierad nyhetsproduktion och ett diversifierat programutbud och att skydda den grundläggande informationsfriheten och tittarnas intressen (skälen 38 och 39 till direktivet).

Medlemsstaterna ska när det gäller korta nyhetsinslag se till att programföretag som är etablerade i gemenskapen, på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor har tillgång till evenemang av stort allmänintresse som sänds med utnyttjande av exklusiva rättigheter av ett programföretag under deras jurisdiktion (artikel 3k 1 i AV-direktivet).

Om ett annat programföretag som är etablerat i samma medlemsstat som det programföretaget som ansöker om tillgång har fått exklusiva rättigheter till det berörda evenemanget av stort allmänintresse, måste ansökan om tillgång göras hos det programföretaget (artikel 3k 2 i direktivet).

Medlemsstaterna ska enligt artikel 3k 3 i AV-direktivet se till att sådan tillgång säkerställs genom att tillåta programföretag att fritt välja korta utdrag från det sändande programföretagets signal med åtminstone angivande av källan, om detta inte är omöjligt av praktiska skäl.

I tv-sändningar får korta utdrag bara användas i allmänna nyhetsprogram (artikel 3k 5 i AV-direktivet). Programföretaget får också använda det korta utdraget i beställ-tv, om programföretaget erbjuder samma program med tidsförskjutning i sådan tv.

Utdragen bör inte vara längre än nittio sekunder och alla kanaler, däribland kanaler med uteslutande inriktning på sport, får använda sådana korta utdrag för sändningar inom hela EU. Begreppet allmänna nyhetsprogram omfattar inte en sammansättning av korta utdrag till ett underhållningsprogram (skäl 39 till direktivet).

Enligt artikel 3k 6 i AV-direktivet ska medlemsstaterna se till att i enlighet med sina rättsliga system och praxis fastställa närmare bestämmelser och villkor för tillhandahållandet av sådana korta utdrag, särskilt eventuella ersättningsbestämmelser, maximal längd för utdragen och tidsgränser för sändning av dem. Om ersättning betalas ut, får den inte överstiga de extrakostnader som är resultatet av att tillgången tillhandahålls.

När det gäller förhållandet till upphovsrätten sägs i skäl 40 till AV-direktivet att kraven på tillgång till evenemang av stort allmänintresse för korta nyhetsinslag inte bör påverka Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället och de tillämpliga internationella konventionerna på området för upphovsrätt och närstående rättigheter (EGT L 167, 22.6.2001, s. 10–19, Celex 32001L0029).

Vidare framhålls att medlemsstaterna bör underlätta tillgången till evenemang av stort allmänintresse genom att bevilja tillgång till programföretagets signal i den mening som avses i direktivet. De får dock välja andra liknande sätt i den mening som avses i direktivet. Sådana sätt inbegriper bland annat att bevilja tillgång till platsen för dessa evenemang innan de beviljar tillgång till signalen. Programföretag ska också kunna ingå mer detaljerade avtal med företaget som har de exklusiva rättigheterna.

Gällande rätt

I lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk finns bestämmelser om upphovsrätt och vissa till upphovsrätten närstående rättigheter.

Upphovsrätten är den rätt som författare, kompositörer, konstnärer och andra upphovsmän har till sina litterära eller konstnärliga verk. Upphovsrätten består av två delar, den ekonomiska rätten och den ideella rätten. Den ekonomiska rätten innebär att upphovsmannen har en exklusiv rätt att framställa exemplar av verket och att göra detta tillgängligt för allmänheten (2 §). Verket görs tillgängligt för allmänheten när det överförs till allmänheten, framförs offentligt, visas offentligt och när exemplar av verket bjuds ut till försäljning, uthyrning, utlåning eller på något annat sätt sprids till allmänheten.

I 48 § upphovsrättslagen ges radio- och televisionsföretag en till upphovsrätten närstående rättighet, den s.k. signalrätten. Signalrätten ger ett televisionsföretag en rätt till utsändningen som sådan, dvs. till de programbärande signalerna, men inte någon rätt till det innehåll som de förmedlar. Signalrätten innebär bland annat en uteslutande rätt att ta upp utsändningen på en anordning genom vilken den kan återges, att framställa exemplar av en upptagning av utsändningen, att återutsända

utsändningen, samt att på trådbunden eller trådlös väg överföra en upptagning av utsändningen till allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till upptagningen från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

Det finns en rad inskränkningar i upphovsrätten. Bland annat citaträtten och reportagerätten (22 och 25 §§). Dessa utgör även inskränkningar i signalrätten (48 § tredje stycket). Syftet med inskränkningarna sammanfaller delvis med motiven till rätten till korta utdrag enligt AV-direktivet.

Citaträtten innebär en rätt för var och en att citera ur offentliggjorda verk i överensstämmelse med god sed och i den omfattning som motiveras av ändamålet. Reportagerätten innebär att verk som syns eller hörs under en dagshändelse får återges vid information om dagshändelsen genom ljudradio, television, direkt överföring eller film. Verken får dock bara återges i den omfattning som motiveras av informationssyftet.

Källan ska anges i den omfattning och på det sätt som god sed kräver när ett verk återges offentligt med stöd av bland annat citaträtten och reportagerätten (11 § andra stycket). Enligt 48 § tredje stycket ska bestämmelserna i 11 § andra stycket tillämpas i fråga om sådana radio- och televisionssändningar som avses i paragrafen.

Skälen för regeringens förslag

Behöver lagstiftningen förändras

Syftet med artikel 3k i AV-direktivet är att programföretag som har ensamrätt till evenemang av stort allmänintresse inte ska kunna utestänga andra programföretag från att i sina nyhetsprogram rapportera om evenemangen. Detta ska i första hand ske genom att övriga programföretag får tillgång till det sändande programföretagets signal, även om det i ingressen också anges att så kan ske t.ex. genom att andra programföretag får tillgång till platsen för evenemanget. De korta utdragen får bara användas i allmänna nyhetsprogram. Samtidigt anges i ingressen att även kanaler med uteslutande inriktning på sport har rätt att använda korta utdrag. Av ingressen framgår vidare att användningen av de korta utdragen bara får ske med vederbörlig hänsyn till ensamrätter och att utdragen inte bör vara längre än nittio sekunder.

Frågan är om bestämmelserna i upphovsrättslagen, främst de möjligheter till återgivande som citaträtten och reportagerätten innebär, är tillräckliga för att anse att Sverige har genomfört artikel 3k i AV-direktivet.

Citaträtten är en rätt för var och en att använda en mindre del ur ett skyddat verk eller annan prestation. Användningen måste ske i överensstämmelse med god sed. Därmed avses bland annat att citatet får användas som hjälpmedel inom ramen för ett eget arbete i syfte att kritisera eller belysa det andra verket. Däremot är det inte tillåtet att i underhållningssyfte använda delar ur ett annat verk för ren vidarebefordran (SOU 1956:25 s. 199). Citaträtten är således begränsad

på ett sätt som gör att den inte tillgodoser de krav som artikel 3k i AV-direktivet ställer.

Reportagerätten har tillkommit i informationsfrihetens intresse med hänsyn till att det vid nyhetsförmedling ofta är svårt och tidskrävande att undersöka vilka upphovsrättsliga intressen som kan beröras av ett nyhetsinslag. Bestämmelsen om reportagerätten är tillämplig på såväl rena nyhetsprogram som exempelvis kommenterande aktualitetsprogram. Det krävs dock att verkets framförande ingår som ett led i den dagshändelse som rapporteras (se SOU 1956:25 s. 235). En televisionsutsändning från ett evenemang av stort allmänintresse ingår inte som ett led i evenemanget. Även om det bakomliggande syftet till reportagerätten delvis sammanfaller med motivet till rätten till korta utdrag enligt AV-direktivet anser därför regeringen att reportagerätten avser en annan situation än rätten till korta utdrag. De inskränkningar som finns i upphovsrättslagen i form av citaträtten och reportagerätten gör det alltså inte möjligt att använda korta utdrag på det sätt som föreskrivs i direktivet. En lagändring krävs således för att genomföra direktivet i denna del.

En ny inskränkingsbestämmelse i signalrätten

Av AV-direktivet följer att medlemsstaterna i första hand ska säkerställa tillgången till korta utdrag genom att tillåta programföretag att fritt välja sådana utdrag från det sändande programföretagets signal. Regeringen delar AV-utredningens uppfattning att direktivet i denna del bör genomföras genom att en ny inskränkingsbestämmelse i televisionsföretagens signalrätt införs i upphovsrättslagen.

Som konstateras i AV-utredningen får enligt artikel 3k.5 i direktivet de korta utdragen bara användas i *allmänna nyhetsprogram*. Av skäl 39 framgår dock att alla kanaler, däribland kanaler med uteslutande inriktning på sport, får använda korta utdrag. I samma skäl uttrycks att begreppet allmänna nyhetsprogram inte bör omfatta en sammansättning av korta utdrag till ett underhållningsprogram. AV-utredningen har gjort bedömningen att uttalandena i direktivet tyder på att med allmänna nyhetsprogram också kan avses program med enbart sportnyheter.

En möjlig tolkning av begreppet skulle kunna vara att det endast omfattar program med blandade nyheter. En sådan tolkning stämmer dock inte med skäl 39 till AV-direktivet. Eftersom det där framgår att även kanaler som enbart sänder sport har rätten att utnyttja korta utdrag måste det innebära att även nyhetssändningar inriktade uteslutande på sportnyheter omfattas av begreppet allmänna nyhetsprogram. Detta i sin tur måste även innebära att även sådana kanaler som har ett blandat innehåll får använda korta utdrag i sina sportnyheter. Enligt regeringens uppfattning omfattar alltså begreppet allmänna nyhetsprogram i direktivets mening också sådana program som innehåller enbart t.ex. sportnyheter. Med denna utgångspunkt är en möjlig tolkning av begreppet att det syftar på att programmen ska vara allmänna i den meningen att de ska vara riktade till allmänheten. En annan möjlig tolkning är att begreppet avser att tydliggöra att rätten till korta utdrag inte ska omfatta även program av magasinstyp med en smal inriktning.

Den tolkningen har också stöd i skäl 39 där det anges att begreppet allmänna nyhetsprogram inte bör omfatta sammansättningar av korta utdrag till ett underhållningsprogram. Som konstaterats i AV-utredningen är det dock upp till rättstillämpningen och ytterst Europeiska unionens domstol att avgöra den närmare innebörden av begreppet.

För att korta utdrag ska få användas krävs enligt artikel 3k i direktivet att det rör sig om ett evenemang av stort allmänintresse. Som AV-utredningen konstaterat definieras begreppet inte närmare i direktivet, vare sig vad gäller frågan om vad som ska anses utgöra ett *evenemang* eller vad som ligger i begreppet *stort allmänintresse*. Vad gäller det sistnämnda talar det förhållandet att ett programföretag förvärvat sändningsrätten till evenemanget med ensamrätt i viss mån för att det är fråga om ett evenemang av stort allmänintresse. Enligt regeringens uppfattning kan dock inte detta förhållande ensamt vara tillräckligt för att det ska anses förhålla sig på det sättet. Utgångspunkten bör enligt regeringens uppfattning i stället vara att evenemanget kan anses vara av stor betydelse för den breda allmänheten. Exempel på sådana evenemang är i första hand olika större nationella och internationella mästerskap. Vidare kan, som AV-utredningen framhållit, statsbesök, viktigare framträdanden och andra liknande händelser vara evenemang av stort allmänintresse. Med avseende på frågan om hur begreppet *evenemang* ska avgränsas är en möjlig tolkning att ett större mästerskap med många ingående idrotter, såsom Olympiska spelen (OS), i dess helhet är att anse som ett evenemang. En sådan tolkning skulle dock leda till slutsatsen att allt som förekommer under OS är av sådant stort allmänintresse att det skulle omfattas av den nu föreslagna bestämmelsen. Enligt regeringens uppfattning skulle en sådan tolkning av begreppet föra väldigt långt. En rimligare tolkning är därför enligt regeringens uppfattning att i ett sådant sammanhang, där t.ex. ett idrottsevenemang består av flera olika grenar eller matcher, avgränsningen sker med utgångspunkt i hur det fysiska tillträdet till evenemanget har avgränsats av arrangörerna. För ett tydligt genomförande av direktivets bestämmelser i denna del och en tydlig avgränsning av bestämmelsen bör det – såsom AV-utredningen föreslagit – uttyckligen framgå av lagtexten att rätten till utdrag är begränsad till evenemang av stort allmänintresse. Den närmare avgränsningen av vad som är att anse som ett evenemang av stort allmänintresse blir en fråga för rättspraxis, i sista hand Europeiska unionens domstol.

Som redogjorts för ovan anges i artikel 3k 5 att korta utdrag får användas i audiovisuella medietjänster på begäran (beställ-tv) endast om programföretaget erbjuder samma program med tidsförskjutning i sådan tv. Av skäl 41 till AV-direktivet framgår att det bör säkerställas att programföretagen kan fortsätta med sin praxis att i efterhand tillhandahålla sina direktsända nyhetsprogram i tv som beställ-tv efter direktsändning utan krav på att skraddarsy det enskilda programmet genom att de korta utdragen utelämnas. Enligt regeringens bedömning kräver ett genomförande av direktivet att möjligheten att använda sig av korta utdrag enligt den nu föreslagna inskränkingsbestämmelsen ska omfatta även denna situation.

I artikel 3k.6 anges att medlemsstaterna i enlighet med sina rättsliga system och praxis ska fastställa närmare bestämmelser och villkor för tillhandahållande av korta utdrag, däribland maximal längd för utdragen

och tidsgränser för sändningen av dem. I skäl 39 till direktivet anges att utdragen inte bör vara längre än 90 sekunder. I samma skäl anges att bestämmelserna om korta utdrag avser att tillgodose tittarnas informationsintresse. Den nu föreslagna möjligheten till korta utdrag kan komma att användas i vitt skilda sammanhang. Det framstår därför, som AV-utredningen konstaterat, inte som lämpligt eller möjligt med en statisk reglering av längden på utdragen. Lämpligare är i stället att denna får bestämmas med utgångspunkt från omständigheterna i det enskilda fallet. Med hänsyn till vad som ovan sagts om vad som i direktivet anges som skäl för bestämmelsen framstår det som naturligt att låta informationsintresset vara vägledande för hur långa utdragen får vara. Det följer också den ordning som redan finns i upphovsrättslagen för reportagerätten. Enligt regeringens bedömning leder ett sådant synsätt till att det endast i undantagsfall kan anses berättigat med ett så långt utdrag som 90 sekunder och att det i normalfallet bör bli fråga om utdrag som är väsentligt mycket kortare än så. Sammanfattningsvis delar därför regeringen AV-utredningens bedömning att det framstår som lämpligt att – på samma sätt som i 25 § görs beträffande omfattningen av återgivande av verk – ange i lagtexten att utdragen inte får vara längre än vad som motiveras av informationssyftet. Enligt regeringens uppfattning följer redan av detta att det inte kan bli fråga om annat än korta utdrag och det saknas därför anledning att i lagtexten därutöver särskilt ange att utdragen ska vara korta.

Som framhållits i AV-utredningen framstår det inte heller som lämpligt att ange en exakt tidsgräns för hur lång tid efter det att ett evenemang avslutats som ett kort utdrag får användas. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att nyhetsintresset bör vara vägledande i denna del, då direktivets bestämmelser bl.a. syftar till att möjliggöra en diversifierad nyhetsproduktion. Regeringen delar vidare utredningens uppfattning att en rimlig tolkning är att det även ett par dagar efter det att ett evenemang har ägt rum kan finnas ett tillräckligt nyhetsintresse i att rapportera från detta i en nyhetsutsändning. Såvitt avser upptagningar av nyhetsprogram som i efterhand görs tillgängliga via t.ex. Internet delar regeringen vidare utredningens bedömning att det kan finnas ett kvarvarande nyhetsintresse i att låta upptagningen vara tillgänglig upp mot en vecka efter den ursprungliga sändningen. Som utredningen föreslagit bör ett rekvisit av innebörd att utdraget inte får användas längre tid efter evenemanget än vad som motiveras av nyhetsintresset införas i den föreslagna inskränkingsbestämmelsen.

Vad gäller den närmare lagtekniska utformningen av AV-utredningens förslag till ny inskränkingsbestämmelse har SVT ansett att begreppen ”beställ-tv” och ”sända” kan föranleda tolkningsproblem. SVT framhåller att beställ-tv inte är ett begrepp som används i upphovsrättslagen och att begreppet sända bör vara förbehållet linjära sändningar. SVT har därför föreslagit att möjligheten att använda korta utdrag i beställ-tv i lagtexten bör uttryckas med användande av de begrepp som redan finns i upphovsrättslagen och med undvikande av begreppet sända som alltså inte normalt används avseende on-demand-tjänster. Regeringen delar SVT:s uppfattning i denna del. Därutöver måste, enligt regeringens uppfattning, det komma till tydligt uttryck i lagtexten att möjligheten att använda sig av korta utdrag inte bara innebär

en möjlighet att sända ut dessa eller göra dem tillgängliga genom beställ-tv. Det krävs därutöver att inskränkningen även innefattar en rätt att – för dessa ändamål och i nödvändig utsträckning – ta upp en utsändning på en anordning och framställa exemplar av upptagningen. Det begrepp som i andra sammanhang i upphovsrättslagen används för att ge uttryck för en sådan möjlighet är ”återge” (se t.ex. 23, 25 och 26 §§, jfr. prop. 1960:17 s. 143). I lagtexten bör därför i dessa delar anges att televisionsföretagen vid utsändning av allmänna nyhetsprogram får återge utdrag samt att utdraget får återges även då en upptagning av nyhetsprogrammet därefter överförs till allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till upptagningen från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer. SVT har vidare gett uttryck för att en förutsättning för att en inskränkning i signalrätten ska vara tillräcklig för att tillgodose rätten att nyttja korta utdrag är att även sändningar som sker linjärt på Internet (webcasting) omfattas av denna rätt. Detta eftersom programbolagens möjligheter att sända enbart på Internet kommer att öka i och med den tekniska utvecklingen. Utifrån dagens tekniska verklighet tillgodoser dock enligt SVT den föreslagna inskränkningen oberoende härav i stort programbolagens behov. SVT anser för egen del att signalrätten redan i dag omfattar även sådana linjära sändningar på Internet och har sagt sig utgå från att detta kommer till uttryck i den slutliga utformningen av lagtexten eller i förarbetena. I upphovsrättslagen används i dessa sammanhang begreppen *utsändning* och *sända ut* (48 och 42 e §§). Enligt lagtexten finns alltså inte någon begränsning till viss teknik. Inte heller i förarbetena till gällande lagstiftning har getts uttryck för sådana begränsningar. Detta följer också den allmänna inriktningen i upphovsrättslagen där begreppen som utgångspunkt är teknikneutrala (jfr. prop. 2004/05:110 s. 69). Att utsändningsbegreppet omfattar även linjära sändningar på Internet synes också vara den rådande uppfattningen i doktrinen (se t.ex. Olsson, Copyright, svensk och internationell upphovsrätt, sjunde upplagan, s. 366 och Rosén i NIR 5/2006 s. 416 ff). Regeringen anser därför att det i detta sammanhang inte finns anledning att se över den närmare utformningen av radio- och tv-företagens rättigheter enligt 48 §. Skulle det framöver visa sig finnas skäl för en sådan översyn får regeringen återkomma i frågan.

TV4 har ansett att den nya bestämmelsen inte bör omfatta redan avtalade nyhetsrättigheter. En möjlighet att åstadkomma detta är att genom övergångsbestämmelser från inskränkingsbestämmelsens tillämpningsområde undanta möjligheten till utnyttjande av korta utdrag från sådana evenemang till vilka nyhetsrättigheter redan avtalats. Dessa avtal avser dock ofta evenemang som ligger långt fram i tiden. Enligt regeringens bedömning lämnar inte direktivet utrymme för ett sådant omfattande undantag. En övergångsbestämmelse av denna innebörd skulle därför enligt regeringens uppfattning innebära att direktivet inte genomförs på rätt sätt. En annan möjlighet skulle vara en mer begränsad övergångsbestämmelse av innebörd att den nya inskränkingsbestämmelsen inte ska tillämpas på förhållanden mellan parter i redan ingångna avtal. Ett televisionsföretag som redan förvärvat nyhetsrättigheter skulle i så fall endast kunna utnyttja utdrag i enlighet med avtalet och alltså inte enligt den föreslagna inskränkningen. En sådan lösning skulle dock försätta dessa televisionsföretag i en sämre

position jämfört med de företag som valt att avstå från att förvärva nyhetsrättigheter. Detta särskilt om avtalet helt eller delvis innehåller större begränsningar av möjligheten till användande av korta utdrag än de möjligheter den föreslagna inskränkingsbestämmelsen kommer ge. Enligt regeringens uppfattning är också den nu föreslagna inskränkingsbestämmelsen relativt begränsad till sin räckvidd. Detta innebär att en stor andel av de evenemang som i dag sänds med ensamrätt inte är av det stora allmänintresse som krävs för att bestämmelsen ska vara tillämplig. Därmed kommer bestämmelsen inte heller att påverka de avtal om nyhetsrätter som avtalats för dessa evenemang. För de utsändningar från evenemang som omfattas av inskränkingsbestämmelsen kommer det vidare endast bli fråga om en möjlighet till korta utdrag. Bestämmelsens påverkan på redan avtalade nyhetsrättigheter bör därför bli begränsad. Regeringen anser därför inte att det finns anledning att införa begränsningar för redan avtalade nyhetsrättigheter.

TV4 har vidare anfört att möjligheten att utnyttja utdrag endast bör avse redan avslutade evenemang. Regeringens uppfattning är att det inte finns något stöd i direktivet för att införa en sådan begränsning. Många evenemang pågår dessutom under längre tid, t.ex. under en hel dag. För att tillgodose informationsintresset bör det därför, enligt regeringens uppfattning, även vara möjligt att återge utdrag från evenemanget medan det pågår. Enligt regeringens bedömning bör det därför inte införas en sådan begränsning.

Ansökan om tillgång och ersättning m.m.

Enligt AV-direktivet ska ansökan om tillgång i första hand göras hos ett programföretag som är etablerat i samma medlemsstat som det företag som ansöker om tillgång. Enligt direktivet är det vidare upp till medlemsstaterna att se till att fastställa närmare bestämmelser om bl.a. eventuell ersättning för tillhandahållandet av korta utdrag.

Programföretagen har i dag teknisk tillgång till andra programföretags signaler och det är vanligt att programföretagen efter överenskommelse hämtar utdrag från varandras programbärande signaler för att sända dem i sina egna program. Det krävs alltså inte några särskilda tekniska eller andra åtgärder för att det sändande programföretaget ska kunna ge det andra programföretaget tillgång till signalen. Förfarandet är inte heller i praktiken förenat med några särskilda kostnader för det sändande programföretaget.

Såsom AV-utredningen angett krävs därför inte – mot bakgrund av den föreslagna inskränkingsbestämmelsen i signalrätten – några särskilda regler om ansökningsförfarande för att säkerställa att andra programföretag får tillgång till det sändande programföretagets signal för korta utdrag från evenemang av stort allmänintresse. Inte heller i övrigt anser regeringen att det finns behov av att säkerställa tillgång till signaler genom några särskilda regler. Det följer vidare av AV-direktivet att ett utdrag i första hand ska hämtas från ett programföretag i samma land. Den inskränkning som nu föreslås i signalrätten kan bara göras gällande för upphovsrättsliga förfoganden som vidtas i Sverige. Enligt vad som

angetts i AV-utredningen är det vidare vedertagen praxis att utdragen i första hand hämtas från ett programföretag i samma land. Regeringen delar därför utredningens uppfattning att det inte behövs några särskilda regler om detta. Eftersom det inte är förenat med några kostnader att ge andra programföretag tillgång till signalen behövs inte heller några särskilda regler om ersättning.

En ny inskränkingsbestämmelse i 2 kap. upphovsrättslagen

En utsändning från ett evenemang av stort allmänintresse ur vilken korta utdrag hämtas innehåller ofta även sådana verk eller prestationer som åtnjuter skydd enligt upphovsrättslagen. I utsändningen kan det t.ex. förekomma litterära, musikaliska eller andra skyddade verk.

För att få avsedd verkan måste rätten att sända korta utdrag kunna utövas trots de ensamrätter som gäller för detta innehåll. Regeringen delar därför AV-utredningens bedömning att det bör införas en ny inskränkingsbestämmelse i 2 kap. upphovsrättslagen med denna innebörd. Bestämmelsen bör utformas i nära anslutning till den s.k. reportagerätten i 25 §. Det innebär att den bör utformas på så sätt att verk som syns eller hörs i korta utdrag får återges när ett televisionsföretag med stöd av de nya inskränkingsbestämmelsen i signalrätten återger utdraget.

Med undantag för det skydd som ges till framställare av kataloger m.m. i 49 § kommer samtliga övriga närstående rättigheter i upphovsrättslagen genom befintliga hänvisningsbestämmelser att omfattas av denna nya inskränkingsbestämmelse. Några lagändringar krävs alltså inte i dessa delar förutom i 49 § där en hänvisning till den nya bestämmelsen bör införas.

Förslagets förenlighet med EG-direktivet om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället

Inskränkningar i upphovsrätten och vissa till upphovsrätten närstående rättigheter måste uppfylla de krav som ställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (direktivet om upphovsrätten i informationssamhället). Direktivet bygger på två internationella fördrag som antogs av FN:s organ för immaterialrätt, Word Intellectual Property Organisation (WIPO) i december 1996. I artikel 5 i direktivet anges uttömmande vilka inskränkningar som är tillåtna i upphovsrätten och till upphovsrätten närstående rättigheter. Av artikel 5.3 c framgår att inskränkningar får göras för användning av verk och andra alster vid nyhetsrapportering, i den utsträckning som är motiverad med hänsyn till informationssyftet och förutsatt att källan, inbegripet upphovsmannens namn, anges om inte detta visar sig omöjligt. Även AV-direktivet uppställer krav på att källan ska anges om detta inte visar sig omöjligt. De nu föreslagna inskränkingsbestämmelserna syftar till att möjliggöra användande av korta utdrag vid nyhetsförmedling. Regeringen gör därför bedömningen att det är fråga om användning i

samband med nyhetsrapportering. Enligt regeringens förslag får utdragen inte vara längre än vad som motiveras av informationssyftet, vilket alltså uppfyller motsvarande krav i direktivet om upphovsrätten i informationssamhället. För att uppfylla kraven på källhänvisning bör en hänvisning till 11 § andra stycket införas i den nya inskränkingsbestämmelsen avseende signalrätten.

Den nya inskränkingsbestämmelsen såvitt gäller upphovsrättsligt skyddade verk kommer redan på grund av sin placering i 2 kap. upphovsrättslagen att omfattas av 11 § andra stycket. Kravet på källangivelse i direktivet om upphovsrätten i informationssamhället bör, på samma sätt som gäller för återgivande av verk vid information om en dagshändelse enligt 25 § upphovsrättslagen, anses uppfyllt genom bestämmelserna i 11 § andra stycket upphovsrättslagen (jfr prop. 2004/05:110 s. 231 f.). Regeringen delar alltså utredningens bedömning att förslaget är förenligt med såväl direktivet om upphovsrätten i informationssamhället som AV-direktivet.

Sammanfattning

I upphovsrättslagen bör införas en bestämmelse om att ett televisionsföretag som är etablerat inom EES-området i sina utsändningar av nyhetsprogram får återge utdrag ur utsändningar från evenemang av stort allmänintresse som ett annat televisionsföretag ensamt har rätt att sända ut. Av bestämmelsen bör framgå att televisionsföretaget får återge utdraget också när en upptagning av nyhetsprogrammet därefter tillhandahålls på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till upptagningen från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer (beställ-tv). Utdraget får inte vara längre än vad som motiveras av informationssyftet, vilket innebär att det bara kan bli fråga om korta utdrag från evenemanget. Det får inte heller användas längre tid efter evenemanget än som motiveras av nyhetsintresset. Vid användande av utdrag ska vidare bl.a. källan anges i den omfattning och på det sätt som god sed kräver.

Vidare bör införas en bestämmelse om att när ett televisionsföretag i sina nyhetsprogram återger utdrag med stöd av den ovan nämnda inskränkingsbestämmelsen får företaget också återge verk som syns eller hörs i utdraget.

På detta sätt säkerställs enligt regeringens uppfattning att televisionsföretag som är etablerade i gemenskapen får tillgång till korta utdrag på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor. Slutligen bör som AV-utredningen föreslagit i radio- och tv-lagen införas en upplysningsbestämmelse om att det i upphovsrättslagen finns bestämmelser om att ett programföretag i en EES-stat i sina allmänna nyhetssändningar får använda utdrag ur en tv-sändning från ett evenemang av stort allmänintresse som ett annat programföretag ensamt har rätt att sända ut.

7 Annons- och reklambegreppen

Regeringens förslag: Med annons avses dels reklam, dels sändningar som utan att vara reklam sänds på uppdrag av någon annan och som har till syfte att främja en sak eller idé.

Begreppet reklam definieras i lagen som varje form av meddelande som sänds antingen mot betalning eller liknande ersättning eller som utgör egenreklam, och som syftar till att i näringsverksamhet marknadsföra varor, tjänster, fast egendom, arbetstillfällen eller andra nyttigheter.

Radio- och TV-lagsutredningens förslag: Utredningen föreslog att annonsbegreppet skulle förtydligas på så sätt att det av lagtexten framgick att begreppet – utöver kommersiell reklam – även avser sändningar som sker på uppdrag av någon annan och som har till syfte att främja en sak eller idé eller att förmedla information.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Granskningsnämnden för radio- och TV* har anfört att vederlagsrekvisitet i definitionen av reklam kan leda till komplicerade utredningar av om vederlag har utgått eller inte och att bevisbördan för att sändningen har skett utan vederlag bör ligga på programföretaget. Övriga instanser som har yttrat sig i denna fråga har tillstyrkt förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Annons definieras i 7 kap. 1 § nuvarande radio- och TV-lagen som reklam samt sändningar som utan att vara reklam sker på uppdrag av någon annan. Samlingsbegreppet infördes vid den nuvarande radio- och TV-lagens tillkomst och avser dels kommersiell reklam, dels s.k. åsiktsannonser som är inriktade på att ge allmänheten vissa allmänna värderingar eller påverka människors beteende i viss riktning. I tidigare lagstiftningsärenden har bedömningen gjorts att sändningar av åsiktsannonser, i likhet med vad som gäller för kommersiell reklam, bara ska få ske under annonstid, dvs. under sändningstid som inleds och avslutas av en särskild signatur som markerar att den som sänder under den angivna tiden i huvudsak gör det på uppdrag av någon annan (se prop. 1995/96:160 s. 110).

Begreppet reklam definieras inte i den nuvarande radio- och TV-lagen. Av förarbetena framgår dock att avsikten varit att reklambegreppet ska ha samma innebörd som det har inom marknadsrätten (a.a. s. 110). Det ska således vara fråga om kommersiella budskap eller meddelanden som sprids via olika slags medier i avsättnings- eller tillgångsfrämjande syfte och som härrör från en identifierbar sändare (jfr Bernitz, *Marknadsföringslagen*, 1997, s. 16). Med andra ord ska meddelandena spridas i marknadsföringssyfte. Till skillnad från vad som är fallet enligt tv- och AV-direktiven finns det inte något vederlagskrav som ska vara uppfyllt.

Enligt artikel 1 i) i AV-direktivet definieras begreppet tv-reklam som varje form av sänt meddelande antingen mot betalning eller mot liknande ersättning eller sändning för egenreklam, som utförs av ett offentligt eller privat företag eller en fysisk person i samband med handel, affärsverksamhet, hantverk eller yrke i avsikt att främja tillhandahållande

mot betalning av varor eller tjänster, inklusive fast egendom, rättigheter och förpliktelser. Definitionen motsvarar närmast ordagrant definitionen av begreppet tv-reklam i tv-direktivet. Sponsring och produktplacering omfattas inte av begreppet tv-reklam enligt AV-direktivet.

Begreppet annons har under lång tid utgjort ett samlingsbegrepp för kommersiell reklam och meddelanden som utan att utgöra sådan reklam har till syfte att ge allmänheten vissa allmänna värderingar. Begreppet är väl inarbetat och bör behållas och liksom tidigare definieras i den nya lagstiftningen. Som begränsande kriterium för vad som är att betrakta som en annons, utan att vara reklam, gäller i dag att sändningen ska ske på uppdrag av någon annan. Regeringen delar utredningarnas bedömning att denna omständighet även framöver bör tjäna som grundläggande kriterium för avgörandet i vilka fall ett program, som inte är reklam, ska anses utgöra en annons.

Radio- och TV-lagens nuvarande definition av begreppet annons innebär dock att även rena informations- och utbildningsprogram i rättstillämpningen kommit att betraktats som annonser i radio- och TV-lagens mening och därför ska omges av särskilda signaturer och räknas in i den högsta tillåtna annonsvolymen. I likhet med utredningarna anser regeringen därför att annonsbegreppet bör inskränkas så att rena informations- eller utbildningsprogram, även om de sänds på uppdrag av någon annan, inte omfattas. Det bör ske genom en hänvisning till att meddelanden som sänds på uppdrag av annan ska ha till syfte att främja en sak eller en idé.

Även begreppet reklam är av grundläggande betydelse och bör därför också det definieras i lagtexten. Definitionen bör knyta nära an till den definition som finns i artikel 1 i AV-direktivet. Det innebär en viss inskränkning av begreppets innebörd i förhållande till vad som gäller i dag, nämligen att det tas in ett vederlagsrekvisit i definitionen. Reklambegreppet kommer härigenom att på radio- och tv-området i högre grad än vad som varit fallet tidigare motsvara vad som redan gäller i flera andra europeiska länder, bland annat Storbritannien. De fall när tveksamhet råder om sändningen har skett mot betalning eller annan ersättning torde enligt regeringens mening vara få. Fördelarna med att anpassa det svenska reklambegreppet till AV-direktivet överväger.

Sammanfattningsvis anser regeringen således att samlingsbegreppet annons bör behållas och definieras i lagtexten som dels reklam, dels sändningar som utan att vara reklam sänds på uppdrag av någon annan och som har till syfte att främja en sak eller idé. Vi anser också att begreppet reklam bör definieras i lagen och att med det ska avses varje form av meddelande som sänds antingen mot betalning eller liknande ersättning eller som utgör egenreklam, och som syftar till att i näringsverksamhet marknadsföra varor, tjänster, fast egendom, arbetstillfällen eller andra nyttigheter.

8 Reglering av nya reklam- och annonstekniker

8.1 Annonsering med delad skärm

Regeringens förslag: I ett program i en tv-sändning som består av ett direktsänt evenemang som fortgår oberoende av annonsavbrott och i beställ-tv får annonsering med delad skärm sändas under förutsättning att det sker på ett sådant sätt att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks. Annonsering i form av egenreklam med delad skärm får förekomma även i andra tv-sändningar än direktsändningar.

Ett sponsringsmeddelande får sändas med delad skärm under samma förutsättningar som med hel skärm.

Den som överträder bestämmelser om annonsering med delad skärm ska kunna påföras en särskild avgift. Även bestämmelserna om återkallelse av tillstånd är tillämpliga.

Radio- och TV-lagsutredningens och AV-utredningens förslag översensstämmer med regeringens förslag för tv-sändningar.

Remissinstanserna: *Yttrandefrihetskommittén* anser att det finns skäl att överväga lämpligheten och nödvändigheten av att reglera reklam och annonser för beställ-tv. *Granskningsnämnden för radio och TV* anser att annonsering med delad skärm bara bör komma i fråga om programtiden överskrider 48 minuter och annonsen inte förenas med ljud samt att bestämmelsen kan medföra vissa gränsdragningsproblem. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det bör preciseras att bestämmelsen gäller längre direktsända evenemang om det är vad som avses. *Sveriges filmproducenter* anser att avgränsning genom antingen ljud eller bild bör räcka för att identifiera reklamen och att tillåtandet av annonsering med delad skärm inte bör begränsas till direktsända evenemang. *KLYS, Copyswede, STIM* och *Teaterförbundet* anser att upphovsmannens eller annan rättighetsinnehavares samtycke alltid bör inhämtas om annonsering med delad skärm används i upphovsrättsligt skyddade verk eller prestationer. *Svenska journalistförbundet* anser att den föreslagna annonseringen knappast är möjlig om kravet på att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte får kränkas efterlevs. *TV4* anser att de svenska reglerna om annonsering med delad skärm inte bör vara strängare än vad som krävs enligt kommissionens tolkningsmeddelande samt att användningen av annonsering delad skärm inte bör begränsas i beställ-tv. *ATG/Kanal 75* anser att antingen ljud- eller bildsignatur borde räcka för att avskilja annonsering med delad skärm i beställ-tv.

Skälen för regeringens förslag: Tekniken med delad skärm (split screen) innebär att olika former av innehåll kan visas samtidigt i bild. Detta sker genom att tv-skärmen delas upp i olika delar. Exempelvis kan annonsinslag sändas i ett fönster under sändningen av ett tv-program så att två åtskilda bilder syns på skärmen. Tekniken med delad skärm kan användas både vid sändning med digital och med analog sändningsteknik. Den förekommer i stor utsträckning på Internet. Redan i dag används split screen-tekniken av svenska tv-programföretag, främst

genom att i vissa program låta en rullande text längst ner i rutan ange börskurser eller återge sms-meddelanden som skickats till ett program. Det förekommer också att rörliga bilder visas i en infälld list i nederkanten av bilden med information om kommande program.

Annonsregleringen i den nuvarande radio- och TV-lagen bygger, liksom i tv- och AV-direktiven på den s.k. separationsprincipen, dvs. att redaktionellt material ska hållas skilt från kommersiella meddelanden. Bestämmelsen i 7 kap. 7 § radio- och TV-lagen (1996:844) om att annonser ska sändas mellan programmen är ett uttryck för denna princip. Att sända reklam samtidigt som ett program pågår innebär att en åtskillnad i tiden inte kan upprätthållas.

Frågan om det är tillåtet med sändningar med delad skärm har inte prövats av Granskningsnämnden för radio och TV. Radio- och TV-lagsutredningen och AV-utredningen har bedömt att ordalydelsen av bestämmelserna i 7 kap. 7, 7 a och 7 b §§ radio- och TV-lagen innebär att det måste finnas en tidsmässig åtskillnad mellan redaktionellt material och annonser. Det är således inte möjligt att sända en annons på en del av tv-skärmen och ett program på en annan del av denna utan att överträda reglerna i fråga. Detta gäller dock inte egenreklam som är undantagen från lagens annonsregler. Utredningarna fann däremot att det var möjligt att använda sig av annonsering med delad skärm utan att komma i konflikt med bestämmelserna om annonssignatur i 7 kap. 1 §.

Tv- och numera AV-direktivet tillåter annonsering med delad skärm dock under förutsättning att reklamen inte strider mot övriga annonsbestämmelser. Kommissionen har i sitt tolkningsmeddelande rörande tv-direktivet (EGT 2004/C102/02) angett att reklam med delad skärm är förenlig med direktivet, förutsatt att den upprätthåller separationsprincipen genom att den är lätt att känna igen och att den hålls åtskild genom akustiska eller optiska hjälpmedel för att förhindra att tittarna vilseleds att förväxla reklam med redaktionellt innehåll. Reklam med delad skärm får inte innebära att programmets integritet kränks. Sådan reklam omfattas helt av de vanliga reklambestämmelserna i direktivet. I tolkningsmeddelandet konstateras att eftersom delad skärm används för att sända reklammeddelanden i direktivets mening måste tekniken behandlas på samma sätt som andra reklammeddelanden. Det innebär att meddelandena måste hållas åtskilda från redaktionellt innehåll. Traditionella reklammeddelanden har åtskilts från redaktionellt material i tiden med akustiska eller optiska hjälpmedel. Kommissionen poängterar dock i meddelandet att det av direktivets lydelse och syfte följer att en åtskillnad i tid från resten av programmet inte är nödvändig om de optiska eller akustiska hjälpmedlen förhindrar att tittarna vilseleds att förväxla reklam med redaktionellt innehåll, vilket är lagstiftningens mål. En åtskillnad i rummet är därmed tillräcklig om den uppnår detta mål.

Tv-reklam med delad skärm är således förenlig med tv- och numera AV-direktivet och förekommer i en del av EU:s medlemsländer. Samtidigt anses en sådan annonsering inte tillåten i Sverige. Som framhållits av utredningarna kan detta leda till en situation med en ojämn konkurrens mellan svenska och utländska programföretag. Denna omständighet talar för att det i den nya lagen tas in bestämmelser som innebär att annonsering med delad skärm tillåts. Det krävs dock att detta

kan ske på ett sådant sätt att de skyddsintressen som värnas med reglerna om annonsplacering, separation mellan program och annons samt annonstid inte blir åsidosatta.

Radio- och TV-lagsutredningen och AV-utredningen har i sina förslag ställt upp en rad förutsättningar som måste vara uppfyllda för att annonsering med delad skärm ska vara tillåten. Regeringen instämmer i utredningarnas förslag avseende tv-sändningar. Sålunda bör en sådan annonsering bara få förekomma i program som avser ett direktsänt evenemang som fortgår oberoende av annonsavbrott. Annonsering av egenreklam får dock förekomma även i andra tv-sändningar. På den del av skärmen där annonser visas bör löpande i bild anges att det är fråga om en annons. Vidare bör annonseringen få sändas med delad skärm bara om det kan ske på ett sådant sätt att programmets integritet och värde samt rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

I likhet med vad flera remissinstanser påpekat gör regeringen bedömningen att mindre restriktiva regler bör gälla för beställ-tv. Annonsering med delad skärm är som nämnts en vanligt förekommande reklamteknik på Internet vilket är den huvudsakliga distributionsformen för beställ-tv. Annonsering med delad skärm bör därför få ske i de program som får avbrytas av annonser, dvs. alla program utom sådana som är riktade till barn under 12 år. På motsvarande sätt som för tv-sändningar bör på den del av skärmen där annonser visas löpande anges att det är en annons. Annonsering med delad skärm bör bara få ske om det kan ske på ett sådant sätt att programmets integritet och värde samt rättighetshavarnas rättigheter inte kränks. Detta är särskilt viktigt i de fall annonstekniken används för andra program än sportsändningar. I övrigt bör lagens annonsbestämmelser gälla även annonser som sänds med delad skärm i tv-sändningar liksom då program tillhandahålls i beställ-tv. Den annonssignatur som ska skilja annonsering med delad skärm från andra sändningar behöver endast anges i bild, inte i ljud (se föreslagna 8 kap. 5 §).

I praktiken torde annonsering av delad skärm, när det gäller tv-sändningar, komma att användas i längre sportevenemang. Någon anledning att inskränka användningen av annonstekniken till sådana program eller att inte tillåta att annonser får förenas med ljud finner regeringen dock inte.

Sponsringsmeddelanden får sändas med delad skärm under de förutsättningar som föreslagits i fråga om sponsringsmeddelanden i övrigt (se avsnitt 6.10). Tekniken med delad skärm kan användas inte bara för att skicka reklam och andra annonser utan även för att framhäva en sponsor. Kommissionen har i sitt tolkningsmeddelande rörande tv-direktivet framhållit att om tekniken med delad skärm används för att ange vem som har sponsrat ett program måste detta ske i enlighet med bestämmelserna i artikel 17 i tv-direktivet, dvs. de allmänna krav på sponsrade program som i huvudsak numera återfinns i artikel 3f.1 a–c i AV-direktivet. Kommissionen har vidare uttalat att skulle vara oförenligt med tv-direktivet att presentera sponsorföretagets logotyp eller namn på ett sätt som kan innebära att det sponsrade programmets integritet kränks. Regeringen gör mot denna bakgrund bedömningen att sponsringsmeddelanden på delad skärm inte bör vara tillåten i vidare

omfattning än vad som gäller för sändning av sponsringsmeddelanden med hel skärm.

Den som överträder bestämmelserna om annonsering delad skärm ska kunna påföras en särskild avgift. Även bestämmelserna om återkallelse av tillstånd är tillämpliga.

8.2 Virtuellt annonsering

Regeringens förslag: Virtuellt annonsering får förekomma i program som avser sportevenemang under förutsättning att annonseringen

- är placerad på ett fysiskt föremål eller en fysisk plats som normalt används för annonser,

- inte är mer framträdande än den annonsering som normalt sett förekommer på platsen, eller inte innebär att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks, Före och efter varje sändning av program som innehåller virtuellt annonsering ska programföretaget på lämpligt sätt upplysa om annonseringen. Informationen ska endast bestå av en neutral upplysning.

Reglerna om annonsinnehåll när det gäller reklam riktad till barn och om personer som inte får förekomma i annonser ska vara tillämpliga även på virtuellt annonsering. Den som överträder bestämmelser om virtuellt annonsering ska kunna påföras en särskild avgift. Även bestämmelserna om återkallelse av tillstånd är tillämpliga.

När ersättning betalas till programbolaget vid virtuellt annonsering är det att betrakta som produktplacering och ska även följa dessa regler.

Radio- och TV-lagsutredningens och AV-utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker i huvudsak eller har inte någon att invända mot förslaget. *Yttrandefrihetskommittén* framför att det finns skäl att överväga lämpligheten och nödvändigheten av att reglera reklam och annonser för beställ-tv. *Granskningsnämnden för radio och TV* anför att om bestämmelsen är avsedd att endast gälla internationella sportevenemang bör det framgå av lagtexten, att upplysningen om annonseringen bör vara neutral samt att undantaget från bestämmelserna om annonsavbrott kan tolkas som att virtuellt annonsering är tillåten i program som huvudsakligen riktar sig till barn under 12 år. *Svenska Journalistförbundet* anser att virtuellt annonsering är en sådan manipulation med dokumentära bilder som inte bör accepteras. *SVT* anför att det av programmässiga skäl är orimligt att före och efter en sändning informera om förekomsten av virtuellt annonsering. *TV4* motsätter sig att annonsreglerna ska vara tillämpliga för virtuellt annonsering samt att programföretaget inte ska kunna ta betalt för annonseringen. *KLYS och Copyswede* anför i princip samma resonemang och invändningar mot virtuellt annonsering som de gjort gällande mot produktplacering.

Skälen för regeringens förslag:

Med virtuell annonsering avses användningen av virtuella metoder för att infoga annonsinslag under sändning av tv-program, särskilt genom att befintliga annons skyltar på en plan byts ut eller att nya bilder placeras över dem. Tittaren får på så sätt intrycket att annonsbilderna finns i verkligheten, dvs. rent fysiskt, medan de i själva verket är inlagda på elektronisk väg i tv-signalen. Det förekommer såväl att befintliga annonser ersätts med virtuella annonser som att ytterligare annonser läggs till. Tekniken används normalt under sportsändningar för att visa en logotyp eller ett varumärke tillhörande den annonsör som kan anses vara programmets sponsor. Tekniken kan även användas för exempelvis produktplacering i vanliga tv-program såsom tv-serier och långfilmer.

Metoden gör det möjligt att anpassa annonsmeddelandena i ett program som når flera länder till varje enskilt land som tar emot sändningen. Under en och samma fotbollsmatch kan således annonser bytas ut på elektronisk väg så att olika varumärken eller logotyper visas i olika länder. Detta innebär att ett företag kan marknadsföra sig på olika marknader med sina olika varumärken eller att arrangörerna av evenemanget kan sälja reklamplats flera gånger till olika företag i de mottagande länderna. Likaså kan annonsering som är otillåten i vissa länder men tillåten i andra anpassas till lagstiftningen i mottagarlandet.

De meddelanden som infogas i bilden på virtuell väg har i allmänhet ett avsättningsfrämjande syfte. Eftersom de dessutom är särskilt infogade i bilden och anpassade för tv-sändningar är de att betrakta som annonser i den nu gällande radio- och TV-lagens mening. Lagens bestämmelser om annonser är därmed tillämpliga. I det sammanhanget kan framhållas att s.k. arenareklam, liksom reklam på spelardräkter och liknande, inte utgör annonsering i radio- och TV-lagens mening, eftersom reklamen inte kan sägas vara anpassad för tv-sändning.

I vissa av EU:s medlemsländer är virtuell reklam förbjuden. I andra länder godtas virtuell reklam under vissa förutsättningar som anges i respektive lands lagstiftning. I några länder har granskningsmyndigheterna accepterat användningen av virtuell reklam utan att det funnits någon särskild reglering om detta.

Kommissionen har i sitt tolkningsmeddelande (EGT 2004/C 102/02) tagit ställning för att metoden med virtuell reklam är förenlig med tv-direktivet, dock under förutsättning att tittarnas bekvämlighet och nöje inte påverkas eller att den inte innebär att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks. Vidare krävs att allmänintresset beaktas. Kommissionen framhåller också att programföretagen och tittarna måste få information i förväg om förekomsten av virtuella bilder.

Virtuell annonsering är således inte oförenlig med tv-direktivet och inte heller med AV-direktivet. Radio- och TV-lagen förbjuder inte virtuell annonsering i och för sig. Däremot används virtuell annonsering ofta på ett sådant sätt att den strider mot flera av radio- och TV-lagens annonsbestämmelser. Exempelvis visas annonserna under pågående program, samtidigt med redaktionellt material och utan föregående annonssignatur. Dessutom överskrider den högsta tillåtna annonstiden. I

praktiken strider alltså användningen av virtuell annonsering ofta mot nuvarande svenska regler.

Som framhållits av utredningarna försätter detta svenska programföretag i en situation där företagen måste antingen bryta mot annonsreglerna eller låta bli att köpa sändningsrättigheter till internationella sportevenemang. Konkurrensen vid försäljningen av sändningsrättigheterna begränsas också genom att programföretag som är etablerade i Sverige inte får sända programmen.

Regeringen anser därför, i likhet med utredningarna och flertalet remissinstanser, att lagstiftningen bör öppna för en begränsad möjlighet att sända program som innehåller virtuella annonser.

Radio- och TV-lagsutredningen har föreslagit att virtuell annonsering inte ska anses som annonser i radio- och tv-lagens mening om de infogas på fasta föremål där annonsmeddelanden kan placeras ut fysiskt och som normalt används för sådana meddelanden. En förutsättning för att tillåta sådan annonsering är dock enligt utredningen att programbolaget inte får någon betalning eller annan ersättning för att visa meddelandet.

AV-utredningen ansåg att förslaget lagtekniskt borde utformas så att virtuell annonsering inte undantas från annonsbegreppet utan att det i lagtexten uttryckligen anges att bestämmelserna om annonssignatur, annonsavbrott och annonstid inte ska tillämpas vid sådan annonsering.

Definitionen av reklam har ändrats i förslaget till ny radio- och tv-lag (se avsnitt 7.1). Det innebär att virtuell annonsering inte är att betrakta som reklam i de fall någon ersättning inte betalas till programföretaget. Virtuell annonsering omfattas inte heller i övrigt av definitionen annons och utgör därför inte annons enligt förslaget till ny radio- och tv-lag. Annonss- och reklamreglerna blir därmed inte tillämpliga. Något undantag behöver därför inte göras från bestämmelserna om annonssignatur, annonsavbrott och annonstid.

Regeringen anser att det finns skäl att inta en restriktiv hållning till sådan annonsering som innebär en elektronisk manipulering av tv-signalen i efterhand. Med hänsyn härtill och att yttrandefrihetsgrundlagen inte hindrar att det i lag meddelas förbud mot eller villkor för sådan annonsering bör denna restriktiva inriktning avse både tv-sändningar och beställ-tv. Virtuell annonsering bör begränsas så att det enbart är tillåtet i samband med sportevenemang. Vidare bör det uppställas krav på att virtuell annonsering inte får vara mer framträdande än den annonsering som normalt förekommer på den plats varifrån tillhandhållandet sker eller på något annat sätt inverkar störande på tittarnas möjlighet att uppfatta programmet. Annonseringen får inte heller innebära att programmets integritet och värde kränks.

Dessutom bör reglerna om annonsinnehåll vad gäller reklam riktad till barn och om personer som inte får förkomma i annonser vara tillämpliga även på virtuell annonsering.

Regler om reklam för alkohol, tobak och läkemedel finns i de lagar som reglerar hantering av dessa produkter. I de lagarna definieras reklam som i övriga marknadsrätten, dvs. det ska vara fråga om kommersiella budskap eller meddelanden som sprids via olika slags medier i avsättnings och tillgångsfrämjande syfte och som härrör från en identifierbar avsändare. Det finns inte något vederlagskrav som ska vara uppfyllt. Virtuell annonsering utgör reklam enligt denna definition.

Reglerna om alkohol, tobaks- och läkemedelsreklam gäller därmed för virtuell annonsering.

Som framhållits av utredningarna och som även understrukits i kommissionens tolkningsmeddelande gör sig den grundläggande principen att det alltid måste stå klart för tittarna vad som är annonser och vad som inte är det gällande även vid virtuell annonsering. Traditionella sändningar av annonser måste föregås av annonssignaturer före och efter sändningen. De skäl som motiverar denna ordning gäller även i fråga om virtuell annonsering. En bestämmelse som innebär att information om att virtuell annonsering förekommer i programmet och ska lämnas på lämpligt sätt föreslås därför. Det är således fråga om en nödvändig upplysning till tittarna om att virtuell annonsering används. Det är vidare angeläget att upplysningen inte innehåller några säljfrämjande inslag eller annars utformas på ett sätt som kan förväxlas med reklam. I likhet med Granskningsnämnden för radio och TV anser regeringen därför att informationen ska vara neutralt utformad. Förslaget ligger även i övrigt väl i linje med de riktlinjer som ställs upp i kommissionens tolkningsmeddelande och framstår som en rimlig avvägning mellan de intressen som gör sig gällande.

En vanligt förekommande situation är att ett programbolag köper in sändningsrättigheterna till ett sportevenemang där virtuell annonsering har infogats. I dessa fall kan det antas att det oftast inte utgår någon betalning till programbolaget. En annan situation är dock att programföretaget själv fogar in virtuell annonsering i programmet och uppstår ersättning för detta. Radio- och TV-lagsutredningen har gjort bedömningen att det inte bör vara möjligt för programföretag att sälja virtuella annonsplatser dvs. att uppbära ersättning för de i tv-sändningen elektroniskt infogade meddelandena. Skälet till att inte tillåta programföretagen att sälja virtuell annonsering ansågs bl.a. vara att detta kan äventyra företagets redaktionella oberoende. Utredningen fann även att förbudet mot att sälja virtuell annonsplats torde stämma överens med kommissionens tolkningsmeddelande. Enligt detta får ett programföretag infoga virtuell reklam under förutsättning att detta kan betraktas som sponsring i tv-direktivets mening. Med virtuell sponsring enligt tolkningsmeddelandet torde avses att virtuella skyltar med namnen på programmets sponsorer visas i bild. De har således ingen likhet med det som vi i Sverige benämner sponsringsmeddelanden. Även AV-utredningen har ansett att kravet på att det inte får betalas någon ersättning till programföretaget är nödvändigt.

Regeringen anser inte att det som framförts av utredningarna utgör tillräckliga skäl för att förbjuda programföretagen att ta emot ersättning för virtuell annonsering. I de fall ersättning tas emot anses dock annonseringen utgöra virtuell sponsring enligt tv-direktivet, jfr ovan nämnda tolkningsmeddelande. Genom AV-direktivet införs emellertid specifika regler om produktplacering (se avsnitt 6.11). Virtuell annonsering där ersättning utgår till programbolagen faller inom definitionen för produktplacering. I dessa fall blir således reglerna om produktplacering tillämpliga.

Sanktioner

För att effektivt kunna upprätthålla reglerna om virtuell annonsering krävs att överträdelse kan beivras med någon form av sanktion. En sådan reglering är inte oförenlig med AV-direktivet.

Vid överträdelse av radio- och TV-lagens bestämmelser om reklam och andra annonser, om sponsring och om otillbörligt kommersiellt gynnande kan en särskild avgift påföras. Denna sanktion har valts eftersom överträdelse vanligtvis har ett ekonomiskt värde för den som sänder programmet. Detsamma gäller för virtuell annonsering. Därför anser regeringen att den som överträder bestämmelsen om virtuell annonsering bör kunna påföras en särskild avgift. På samma sätt som avseende reklam m.m. bör även ett tillstånd kunna återkallas i detta fall.

8.3 Elektroniska företagsskyltar

Regeringens förslag: Det blir möjligt att under vissa förutsättningar infoga s.k. elektroniska företagsskyltar i sport- och tävlingsprogram. Sådana företagsskyltar ska få förekomma i tv-sändning och vid tillhandahållande i beställ-tv om

- det sker i samband med sändning av den information som företaget i fråga tillhandahållit,
- programföretaget inte får någon särskild ersättning för det,
- företagsnamnet eller logotypen inte förenas med ljud och bara upptar en liten del av bilden, och
- företagsnamnet visas i rimlig omfattning.

Den som överträder bestämmelserna om elektroniska företagsskyltar ska kunna påföras en särskild avgift. Även bestämmelserna om återkallelse av tillstånd är tillämpliga.

Radio- och TV-lagsutredningens och AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har lämnat förslaget utan invändningar. *Yttrandefrihetskommittén* framför att det finns skäl att överväga lämpligheten och nödvändigheten av att reglera reklam och annonser för beställ-tv. *TV4* motsätter sig begränsningen att elektroniska företagsskyltar endast ska få förekomma i sportprogram och att leverantören av medietjänsten inte ska kunna ta betalt. *ATG/Kanal 75* anser att förbehållet om att programföretaget inte får ta betalt bör tas bort eftersom det i vissa fall är arrangörer av evenemang som själva är leverantörer av medietjänster samt att begränsningen att företagsnamnet visas i rimlig omfattning bör tas bort.

Skälen för regeringens förslag: Med elektroniska företagsskyltar avses sådana skyltar som förekommer i sportsändningar och som tillsammans med tid-, placerings- och resultatinformation anger namnet på det eller de företag som tillhandahållit den tidmättnings- eller datautrustning som används vid sportevenemanget. Det är alltså fråga om skyltar som inte finns naturligt utan som infogas i bilden av produktionsföretaget i samband med sändningen.

Elektroniska företagsskyltar förekommer framför allt i sändningar från internationella sportevenemang. Rättigheterna att sända programmet över ett visst område säljs normalt till flera tv-företag från olika länder. Normalt finns det mycket små eller obefintliga möjligheter för programföretaget att påverka avtalsvillkoren.

I vissa fall sker en internationell tv-sändning från Sverige och då kan ett svenskt programföretag vara s.k. host-broadcaster för sändningen. Det är dock alltjämt den som arrangerar tävlingen som regelmässigt har beslutanderätten över förekomsten av elektroniska företagsskyltar i sändningen. Det saknas normalt möjlighet att i förhandlingarna om sändningsrätter till sportevenemang föra fram önskemål om att få en modifierad tv-signal där de elektroniska företagsskyltarna utesluts. Programföretagen har inte heller rätt att på egen hand förändra signalen och ta bort företagsskyltar. Det förekommer vanligtvis inte att programföretag får betalt för att sända elektroniska företagsskyltar.

Granskningsnämnden för radio och TV har i sin praxis funnit att reklammeddelanden som är anpassade för en tv-sändning och särskilt infogade i programmet normalt utgör tv-reklam. Nämnden har vidare intagit ståndpunkten att det saknar betydelse om meddelandet infogats i programmet av programföretaget, av ett annat programföretag eller av ett produktionsbolag. Förvaltningsdomstolarna har i de fall som överklagats avslutit sig till Granskningsnämndens bedömning.

Elektroniska företagsskyltar anses således utgöra reklam i den nuvarande radio- och TV-lagens mening. Lagens bestämmelser om högsta tillåtna annonsmängd, inplacering av annonser och annonssignatur är alltså tillämpliga på elektroniska företagsskyltar. Som framhållits av utredningarna skiljer sig dock elektroniska företagsskyltar åt från reklammeddelanden i egentlig mening i flera väsentliga avseenden. Sålunda visas en företagsskylt enbart i samband med resultat- eller tidsangivelser i ett program. Företagsskylten består vidare bara av namnet på ett företag eller dess logotyp. Den tar också upp en liten del av bilden. Därtill kommer att meddelandet visas under ett fåtal sekunder varje gång. Dessa skillnader i fråga om placering, varaktighet och frekvens för med sig att de nuvarande annonsreglerna i radio- och tv-lagen inte är ändamålsenliga när det gäller elektroniska företagsskyltar. Tillämpningen av gällande rätt leder således till en situation där programföretagen i praktiken bara kan välja mellan att överträda bestämmelserna och att avstå från att köpa in sändningsrättigheter till internationella evenemang.

AV-direktivet saknar i likhet med tv-direktivet särskilda bestämmelser om elektroniska företagsskyltar. Definitionen av begreppet tv-reklam i direktivet innehåller ett vederlagsrekvisit, vilket innebär att annonsören måste betala ersättning till programföretaget för att det ska vara fråga om tv-reklam i AV-direktivets mening. Vederlagsrekvisitet i definitionen av begreppet tv-reklam innebär således att elektroniska företagsskyltar normalt sett faller utanför AV-direktivets definition av tv-reklam. Direktivets bestämmelser om annonstid, placering av annonser m.m. är därmed inte heller tillämpliga på elektroniska företagsskyltar. Detta leder fram till slutsatsen att AV-direktivet inte utgör något hinder mot att tillåta exponering av elektroniska företagsskyltar oberoende av reklamregleringen i övrigt. Snarare uppmuntras i direktivet till att

moderna reklamtekniker utvecklas (se skäl 55). Denna bedömning stämmer också överens med hur man ser på elektroniska företagsskyltar i flera andra medlemsländer inom EU.

I den nya radio- och tv-lagen föreslås en definition av reklam där ett krav på ersättning ställs. Elektroniska företagsskyltar faller därmed inte längre in under begreppet reklam eller annons. Annonss- och reklamreglerna blir därmed inte tillämpliga.

För att elektroniska företagsskyltar inte ska komma att användas i en utsträckning som inte är önskvärd föreslår regeringen, i likhet med utredningarna, vissa begränsningar. Sålunda ska endast företagets namn eller logotyp få visas på skyltarna. Det ska inte heller få förekomma ljud i samband med exponeringen av dem. Företagsskyltarna ska vidare bara få visas i samband med sändning av den information som företaget tillhandahåller och får bara ta upp en liten del av bilden samt endast sändas i rimlig omfattning.

TV4 har påpekat att elektroniska företagsskyltar inte enbart används i sportprogram utan också i sådana tävlings- och lekprogram där det finns motsvarande behov av tid-, placerings- och resultatinformation. Regeringen anser att det är lämpligt att tillåta motsvarande företagsskyltar också i sådana program.

Även om förekomsten av elektroniska företagsskyltar blir aktuell främst vid internationella evenemang, bör samma regler gälla även för sändningar av enbart nationellt intresse.

Sanktioner

För att effektivt kunna upprätthålla reglerna om elektroniska företagsskyltar krävs att överträdelse kan beivras med någon form av sanktion. En sådan reglering är inte oförenlig med AV-direktivet.

Vid överträdelse av radio- och TV-lagens bestämmelser om reklam och andra annonser, om sponsring och om otillbörligt kommersiellt gynnande kan en särskild avgift påföras. Denna sanktion har valts eftersom överträdelse vanligtvis har ett ekonomiskt värde för den som sänder programmet. Detsamma gäller för elektroniska företagsskyltar. Därför anser regeringen att den som överträder denna bestämmelsen ska kunna påföras en särskild avgift. På samma sätt som avseende reklam m.m. ska även ett tillstånd kunna återkallas i detta fall.

8.4 Interaktiva tjänster i radio och tv

Regeringens bedömning: Det finns inte skäl att nu införa särskilda regler för interaktiv annonsering och interaktiva ikoner. Det finns inte heller skäl att särskilt reglera interaktiva tjänster i radio.

Radio- och TV-lagsutredningens förslag: Utredningen föreslog att reglerna om sökbar text-tv skulle gälla för samtliga icke-linjära tilläggstjänster som sänds ut till alla i radio och tv-sändningar. Utredningen föreslog vidare att interaktiva ikoner i tv-program skulle vara neutrala och att de inte fick placeras på ett sådant sätt att

programmets integritet och värde eller rättighetsinnehavarnas rättigheter kränks. Slutligen föreslog Radio- och TV-lagsutredningen ett begränsat förbud mot ikoner som leder till annonsmaterial och restriktioner för interaktiva ikoner i barnprogram och gudstjänster.

AV-utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De instanser som har uttalat sig i frågan instämmer i regeringens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Radio- och TV-lagsutredningen föreslog att reglerna om sökbar text-tv skulle gälla för samtliga icke-linjära tilläggstjänster som sänds ut till alla i radio- och tv-sändningar. Utredningen föreslog vidare att interaktiva ikoner i tv-program skulle vara neutrala och att de inte fick placeras på ett sådant sätt att programmets integritet och värde eller rättighetsinnehavarnas rättigheter kränks. Slutligen föreslog utredningen ett begränsat förbud mot ikoner som leder till annonsmaterial och restriktioner för interaktiva ikoner i barnprogram och gudstjänster.

I radio- och tv-sammanhang innebär interaktivitet enkelt uttryckt att lyssnaren eller tittaren själv kan påverka det som sänds och när och hur länge han eller hon vill ta del av det. Genom att vara aktiv kan den mottagande i viss utsträckning själv välja vad han eller hon vill ta del av. När digital-tv infördes fanns det stora förhoppningar på tittarnas användning av interaktiva tjänster. Marknadens aktörer såg framför sig ett mer aktivt tittande. Exempelvis lanserades uppkoppling till Internet via digital-tv-boxen och därigenom möjligheten att utföra bankärenden och e-handla på tv-skärmen. Informationstjänster, nyheter, sport och spel skulle finnas tillgängligt på tv:n dygnet runt.

Radio- och TV-verket har sedan 2004 haft regeringens uppdrag att årligen rapportera om utvecklingen när det gäller interaktiva tilläggstjänster och elektroniska programguider för digital-tv. Verket drar i sin rapport Interaktiva digital-tv-tjänster 2008 samma slutsatser som i 2007 års rapport, nämligen att utvecklingen av interaktiva tjänster tycks söka sig andra vägar via konvergerande lösningar som kombinerar traditionell tv-distribution med någon form av bredbandsuppkoppling.

När Radio- och TV-lagsutredningen lade sina förslag beskrevs en interaktiv miljö som var nära länkad till, och i många fall ingick i, de linjära, traditionella tv-sändningarna. Därefter har dock utvecklingen av interaktiva tjänster tagit andra vägar och det förekommer inte någon nämnvärd interaktivitet i tv-sändningar, om man bortser från sökbar text-tv och elektroniska programguider. Ikoner eller andra medel för att interagera och lämna den linjära miljön förekommer således inte i de traditionella linjära tv-sändningarna.

Den interaktivitet som för närvarande förekommer i den traditionella miljön för tv-sändningar är sökbar text-tv och elektroniska programguider. Regler om sökbar text-tv finns redan och kommer med våra förslag också framgent att finnas och därvid också omfatta elektroniska programguider (se avsnitt 11.2).

Regeringens förslag innebär att den nya lagstiftningen ska omfatta också interaktiva tv-tjänster, s.k. beställ-tv. Beställ-tv föreslås också att omfattas av ett antal grundläggande annonsregler. Därigenom blir det tydligt att t.ex. principen om annonsidentifiering och annonsseparation

kommer att gälla både traditionella tv-sändningar och sådana som sker interaktivt, s.k. beställ-tv.

Radio- och TV-lagsutredningens förslag byggde på att utvecklingen och förekomsten av interaktiva tjänster skulle bli en annan än den som blev fallet. När utredningens förslag lämnades var det inte heller aktuellt att utöka radio- och TV-lagens tillämpningsområde till att också omfatta beställ-tv. Mot denna bakgrund anser regeringen att det för närvarande inte finns något behov av att införa särskild reglering för interaktiv annonsering och interaktiva ikoner i tv-sändningar.

Innan det klarläggs vilka typer av interaktiva tjänster som kan komma att erbjudas vid digitala radiosändningar och vilket behov av reglering som kan uppkomma, är det enligt regeringens uppfattning inte heller motiverat att införa bestämmelser för interaktiva tjänster i ljudradio som inte är sökbar text-tv.

9 Reglering för kabelnät

9.1 Vidaresändningsplikt i kabelnät

9.1.1 Bakgrund

Radio- och TV-verket har haft i uppdrag av regeringen att göra en översyn av reglerna för vidaresändningsplikt. Översynen har avsett om reglerna uppfyller de krav på tydligt angivna mål, proportionalitet och öppenhet för insyn som anges i artikel 31 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (EGT L 108, 24.4.2002, s. 51–77, Celex 32002L0022), det s.k. USO-direktivet. I uppdraget ingick att överväga om reglerna i övrigt är lämpligt utformade och vid behov lämna förslag till förändringar. Enligt uppdraget skulle särskilt redovisas vilka trådbundna nät som vidaresändningsplikten ska gälla för, vem som bör vara ansvarig för vidaresändningsplikten, om tilläggstjänster bör omfattas samt på vilka villkor hushållen bör kunna få del av programtjänsterna. Uppdraget redovisades i december 2008 i rapporten Vidaresändningsplikt i kabelnät.

9.1.2 Finns det behov av en vidaresändningsplikt och är reglerna förenliga med USO-direktivet?

Regeringens bedömning: Det finns fortfarande ett behov av en lagstadgad vidaresändningsplikt för att tillgodose allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning.

De nuvarande och de nu föreslagna bestämmelserna om vidaresändningsplikten uppfyller det s.k. USO-direktivets krav på tydligt angivna mål, proportionalitet och öppenhet för insyn.

Radio- och TV-verkets bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser, däribland *Ytrandefrihetskommittén*, *KLYS*, *Copyswede*, *Journalistförbundet*, *Tidningsutgivarna*, *TCO* och *Film- och TV-producenterna* tillstyrker eller har ingen invändning emot bedömningen. *Konkurrensverket* anser att utgångspunkten bör vara att vidaresändningsplikten finns kvar endast så länge den är motiverad med anledning av det allmänna intresset av tillgång till allsidig upplysning. *Sveriges Television AB* och *Sveriges Utbildningsradio AB* delar bedömningen men föreslår en annan utformning av vidaresändningsplikten.

Skälen för regeringens förslag: För trådsändningar gäller den grundläggande principen om etableringsfrihet enligt 3 kap. 1 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Vidaresändningsplikten, som utgör en inskränkning i etableringsfriheten, har stöd i bestämmelsens andra stycke som anger att det i lag får meddelas föreskrifter i fråga om skyldighet för nättinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det

behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning. Reglerna om vidareförändningsplikt tillkom främst för att säkerställa att de som bor i en kabelansluten fastighet har tillgång till vissa marknadsprogramtjänster på samma eller likvärdiga villkor som de som kan ta emot marknadsprogramtjänster med egen antenn. Plikten baseras på artikel 31 i USO-direktivet. Av direktivet framgår att reglerna ska vara rimliga och att plikten ska vara proportionerlig och öppet redovisad mot bakgrund av klart fastställda mål som avser allmänintresset.

En utgångspunkt är att vidareförändningsplikten ska vara väl avvägd mellan kabeloperatörernas rätt att fritt förfoga över vilket innehåll som ska distribueras i deras nät och allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning. Vid denna avvägning bör även den tekniska utvecklingen inom distribution av tv-program och allmänhetens utökade möjligheter att ta emot tv-program beaktas.

Regeringen anser att direktivets krav på tydligt angivna mål som avser allmänintresset är uppfyllt. Regeringen konstaterar vidare att det, även om tillgänglighet till alternativa distributionsformer har ökat, under överskådlig tid kommer att finnas ett stort antal hushåll som är beroende av trådbundna nät för att kunna ta emot tv-sändningar. Det är därför nödvändigt att behålla en vidareförändningsplikt för att även fortsättningsvis garantera att dessa hushåll får möjlighet att ta del av det programutbud som finansieras av radio- och tv-avgiften.

9.1.3 Undantaget för xDSL-nät

Regeringens förslag: Undantaget från vidareförändningsplikten tas bort när det gäller en anläggning där ett begränsat antal tv-program förs fram till abonnenterna med hjälp av digital teknik genom ett allmänt kommunikationsnät som består av parkabel av metall (s.k. xDSL-nät).

Radio- och TV-verkets förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna instämmer i Radio- och TV-verkets förslag. *Konkurrensverket* anför bl.a. att förslaget ligger i linje med verkets uppfattning om plattformneutralitet. *TeliaSonera AB* avstyrker förslaget och anser bl.a. att tv-sändningar som distribueras genom det allmänna telenätet fyller samma alternativa funktion som satellitsänd tv och bör undantas från vidareförändningsplikten.

Skälen för regeringens förslag: Den som med digital teknik tillhandahåller tv-program via allmänt kommunikationsnät som består av parkabel av metall (xDSL-nät) är undantagen från vidareförändningsplikt om nätet endast används för att föra fram ett begränsat antal tv-program (8 kap. 1 § sjätte stycket radio- och TV-lagen). För närvarande är *TeliaSonera AB* den dominerande operatören för tv-sändningar i sådana nät. Bolaget erbjuder abonnemang för ett relativt stort antal tv-program, sammanlagt ca 70 olika programtjänster. Den teoretiska tekniska räckvidden för detta nät är cirka 2,7 miljoner hushåll. Den faktiska räckvidden begränsas dock av ett antal faktorer, bland annat antalet

portar på telestationerna och det faktum att det krävs bredbandsaccess för att få tillgång till tjänsten. För närvarande har bolaget drygt 300 000 abonnenter i hushåll.

Frågan om detta nät i dag skulle omfattas av vidaresändningsplikt har inte prövats av Radio- och TV-verket. Myndigheten gör dock bedömningen att det är rimligt att anta att det aktuella utbudet inte kan anses som ett ”begränsat antal tv-program”. Slutsatsen skulle då vara att även detta nät kan omfattas av vidaresändningsplikten om de grundläggande förutsättningarna är uppfyllda i övrigt.

När undantaget infördes för xDSL-nät infördes bland annat att det inte fanns något behov av att säkerställa att vissa tv-program kunde erhållas just via telenätet. Det påpekades dock att frågan om vad som på längre sikt bör gälla i fråga om sändningsplikten måste bedömas i ljuset av den kommande tekniska utvecklingen. TeliaSonera AB har bl.a. anfört att utvecklingen av IP-tv via xDSL-teknik inte ändrat de utgångspunkter som tidigare anförts som skäl för att ha kvar undantaget. Dessa skäl är i huvudsak att en anslutning till telenätet inte, på samma sätt som för satellitnät och trådlösa nät, innebär samma risk för inlåsnings effekter för hushållen som en anslutning till ett kabelnät normalt gör (prop. 2004/05:105).

Regeringen anser att utvecklingen av distribution av tv-program via xDSL-nät de senaste åren har varit sådan att det nu saknas anledning att generellt undanta sådana anläggningar som består av parakabel av metall från vidaresändningsplikten. Även om xDSL-nät i många fall säkerligen fungerar som ett kompletterande distributionsnät för hushållen ändras förutsättningarna kontinuerligt. Utvecklingen kan innebära en risk för inlåsnings effekt i xDSL-nät. Härtill kommer att lagstiftningen så långt möjligt bör vara teknikneutral. Om Myndigheten för radio och tv finner att ett visst xDSL-nät används som det huvudsakliga medlet att ta emot tv-sändningar för hushållen och förutsättningarna i övrigt är uppfyllda bör således myndigheten ha möjlighet att ålägga vidaresändningsplikt. I detta sammanhang kan också nämnas att Myndigheten för radio och tv även fortsättningsvis kommer att ha möjlighet att medge undantag från vidaresändningsplikten om det finns särskilda skäl.

9.1.4 Undantaget för centralantennanläggningar

<p>Regeringens förslag: Undantaget från vidaresändningsplikt för anläggning som endast vidaresänder tv-program som sänds i marknät på lägre frekvens än 3 GHz tas bort.</p>
--

Radio- och TV-verkets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet instanser instämmer i eller har inget att invända mot regeringens förslag. *Boxer* avstyrker förslaget och anför bl.a. att centralanläggningar inte kan jämföras med de trådnät där lagen syftar till att garantera att licensfinansierad tv finns tillgänglig på samma villkor som i marknätet. *Teracom* anser att undantaget bör behållas bl.a. med hänvisning till att denna typ av nät endast är att betrakta som ett medel för användaren att ta emot marksändningar och att något regleringsbehov inte finns.

Skälen för regeringens förslag: Den nuvarande bestämmelsen i 8 kap. 3 § radio- och TV-lagen innebär ett undantag från vidaresändningsplikt i sådana nät där det endast sänds tv-program som ursprungligen sänds i marknät på frekvens under 3 GHz, s.k. centralantennanläggningar.

Bestämmelsen infördes innan marknätet hade digitaliserats och inga andra programtjänster sändes ut i marknätet än sådana som omfattades av vidaresändningsplikten. I dagsläget, när ett stort antal programtjänster sänds ut i marknätet, kan bestämmelsen - vilket Radio- och TV-verket pekar på i sin rapport - tillämpad enligt ordalydelsen försvaga vidaresändningsplikten.

Mot denna bakgrund och då det även i övrigt saknas anledning att undanta centralantennanläggningar från vidaresändningsplikten anser regeringen att undantaget ska tas bort.

9.2 Skyldighet att bereda utrymme vid mikrovågssändningar

Regeringens förslag: Bestämmelsen om skyldighet för den som bedriver mikrovågssändningar från marksändare att bereda utrymme för lokala kabelsändarföretags tv-sändningar tas bort.

Radio- och TV-verkets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De instanser som har yttrat sig i frågan har inte invänt mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I 8 kap. 4 § radio- och TV-lagen föreskrivs en skyldighet för den som bedriver mikrovågssändningar från marksändare att bereda utrymme för lokala kabelsändarföretags tv-sändningar. Bestämmelsen motiverades av att det genom lagen blev tillåtet att utan särskilt tillstånd bedriva s.k. mikrovågssändningar från marksändare, dvs. sändare på frekvenser högre än 3 GHz (prop. 1995/96:160 s. 126 f.). I propositionen gjordes bedömningen att sådana sändare kunde komma att användas för att t.ex. förse kabelnät med program som ursprungligen tagits emot från satellit. Såvitt framkommit förekommer sådana sändningar inte alls eller i mycket liten omfattning. Med hänsyn till att den aktuella bestämmelsen synes sakna praktisk betydelse anser regeringen att den bör upphävas.

9.3 Övriga frågor

Regeringens bedömning: Det är inte aktuellt att i övrigt ändra bestämmelserna om vidaresändningsplikt. Regeringen ser dock anledning att fortsatt följa och vid behov återkomma i frågor som rör vidaresändningsplikten. Regeringen avser vidare att ge Myndigheten för radio och tv i uppdrag att följa utvecklingen av valfrihet i kabel-tv nät och vid behov lämna förslag till åtgärder.

Radio- och TV-verkets bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Radio- och TV-lagsutredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: När det gäller vidaresändningsplikt i andra nät anför *UR* och *SVT* att utvidgning av vidaresändningsplikten bör gälla både trådbundna och trådlösa nät. *H13G Access* anser att det måste övervägas om vidaresändningsplikten bör utsträckas till att omfatta mobil-tv. När det gäller frågan om vem som bör vara ansvarig för vidaresändningsplikten anför *Hysesgästföreningen* att ansvaret för vidaresändningsplikten kommer att bli oklar i nya öppna bredbandsnät. *Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO)* undrar om alla operatörer i samma infrastruktur som når ett minsta antal bostäder ska ha skyldighet att vidaresända vidaresändningspliktiga tv-kanaler eller om det ska finnas krav på samordning. När det gäller frågan om tilläggstjänster bör omfattas av vidaresändningsplikten har inte någon remissinstans haft något att invända. När det gäller frågan om på vilka villkor hushållen bör kunna få del av programtjänsterna anför *SVT* att det för att uppfylla syftet med vidaresändningsplikten är nödvändigt att plikten utökas i de blandade näten till att omfatta analog vidaresändning av fyra samtidiga programtjänster. *SVT* anser inte att detta utgör en oproportionerlig inskränkning av operatörernas rätt att förfoga över sitt nät eller står i strid med *USO*-direktivets krav på proportionalitet. *SABO* anför att hysesgäster/konsumenter bör ha möjlighet att se de vidaresändningspliktiga kanalerna utan att träffa avtal med en operatör och att vidaresändningsplikten bör gälla fullt ut i såväl analoga som digitala nät. När det gäller frågan om valfrihet inom kabelnät m.m. har flera remissinstanser yttrat sig om frågan om konkurrens och abonnentinflytande i kabel-tv-nät. *Teracom AB*, *Boxer TV*, *Access AB*, *Utbildningsradion AB*, *Svenska Journalistförbundet*, *KLYS* och *Copyswede* anser att det inte bör införas någon lagstiftning om konkurrens mellan olika innehållsleverantörer i kabel-tv-nät. *Eurosport SA* och *Hysesgästföreningen* anser att det bör införas regler om konkurrens i kabel-tv-nät. *LM Ericsson AB*, *SABO*, *Svenska Stadsnätetsföreningen* och *Fastighetsägarna* anser att frågan bör utredas ytterligare medan *TV4* föreslår att regeringen noga följer utvecklingen för att eventuellt i ett senare skede införa regleringar.

Skälen för regeringens bedömning

Vidaresändningsplikt i andra nät

Vid den senaste översynen ändrades reglerna så att vidaresändningsplikten under vissa förutsättningar omfattade elektroniska kommunikationsnät som används för överföring av tv-sändningar till allmänheten genom tråd (prop. 2004/05:105 s. 18, bet. 2004/05, rskr. 2004/05:252). Bedömningen gjordes att det saknades anledning att vidga vidaresändningsplikten till att avse sändningar genom satellitnät och andra trådlösa tv-sändningar, som exempelvis via trådlösa LAN-nät och IP-tv till mobiltelefon. Vidaresändningsplikten kom därför

fortfarande att endast gälla för trådbundna nät. Som skäl för detta anfördes att det bedöms som nödvändigt att föreskriva en vidaresändningsskyldighet just för innehavare av kabelnät, eftersom sådana nät normalt utgör en nödvändig länk mellan den ursprungliga utsändningen och de boende i de anslutna fastigheterna. Motsvarande skäl att utvidga sändningsplikten till andra distributionsformer bedömdes inte finnas.

Regeringen delar Radio- och TV-verkets bedömning att den senaste tidens utveckling inte ger skäl för någon annan bedömning än att plikten fortfarande bör vara begränsad till trådbundna nät och att den, utöver vad som har föreslagits beträffande xDSL-nät, centralantennanläggningar och microvågssändningar, i övrigt inte behöver ändras.

Vem bör vara ansvarig för vidaresändningsplikten?

Nuvarande regelverk är utformat så att vidaresändningsplikten kan omfatta alla typer av elektroniska kommunikationsnät om de uppfyller förutsättningen att "ett betydande antal hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot tv-sändningar". Bedömning har tidigare gjorts att plikten åvilar nätoperatörer och inte enskilda nätägare (prop. 2004/05:105 s. 22).

Radio- och TV-verket konstaterar att den tekniska utvecklingen inom distribution av tv-program går fort och att nya plattformar och aktörer snabbt etablerar sig. Det blir också vanligare att ett hushåll kan vara anslutet till flera olika leverantörer av medietjänster, såväl trådbundna som trådlösa. Enligt Radio- och TV-verkets bedömning ger det nuvarande regelverket möjlighet att beakta denna utveckling och hur vidaresändningsplikten ska hanteras t.ex. i de fall där ett hushåll är anslutet till flera nät. Regeringen delar bedömningen. Det får därför likso i dag avgöras i rättstillämpningen vilket nät som i det enskilda fallet ska vara ansvarigt för vidaresändningsplikten. Någon ändring av regelverket beträffande vem som ska vara ansvarig för vidaresändningsplikten bör därför inte göras.

Bör tilläggstjänster omfattas av vidaresändningsplikten?

Övergången till digital sändningsteknik ger nya, utvidgade möjligheter att förse hushållen med tjänster utöver tv-programmen. Denna typ av tjänster benämns ofta tilläggstjänster och erbjuder i varierande utsträckning tittaren interaktivitet, dvs. tittaren kan själv påverka vad han eller hon vill se eller konsumera. Digitaliseringen har vidare medfört ökade möjligheter att tillgängliggöra utbudet för fler grupper. Tjänster som tillgängliggör tv för personer med funktionsnedsättning är bl.a. textning, teckenspråkstolkning, talad textremsa och syntolkning.

Vidaresändningsplikten avser i dag endast tv-sändningar. Sökbar text-tv och andra tilläggstjänster omfattas alltså inte. Regeringen delar Radio- och TV-verkets och remissinstansernas bedömning att den ökade tillgängligheten också bör komma dem till godo som bor i hushåll med kabel-tv. Sökbar text-tv är en tilläggstjänst som i likhet med text-tv i dag är en naturlig del av programutbudet och dessutom en populär tjänst som

en stor del av tv-tittarna använder varje dag. De tilläggstjänster som syftar till att tillgängliggöra tv för personer med funktionsnedsättning är viktiga för att även dessa personer ska kunna ta del av tv-utbudet och känna sig delaktiga i samhället. Det finns därför anledning att överväga om inte dessa tjänster, i synnerhet de som har direkt anknytning till de programtjänster som ingår i vidaresändningsplikten av tv-program, bör även de omfattas av denna plikt.

Regeringen föreslår att det i den nya radio- och tv-lagen införs en bestämmelse om att den som sänder tv, beställ-tv eller sökbar text-tv på något annat sätt än genom tråd ska utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik (se avsnitt 6.8). Som Radio- och TV-lagsutredningen och AV-utredningen framhållit skulle lagregler om motsvarande skyldighet för trådsända tv-program i dag strida mot den i yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) skyddade etableringsfriheten för trådsändningar. Yttrandefrihetskommittén har mot denna bakgrund haft i uppdrag att överväga denna fråga och lämnade i februari 2009 delbetänkandet Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihetsrättsliga frågor (SOU 2009:14). I betänkandet föreslås att det i YGL införs en bestämmelse som ger tillåtelse till regler i lag om skyldighet för den som i tråd sänder program i tv att utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

När rapporten utarbetades ansåg Radio- och TV-verket det svårt att förutsäga hur tilläggstjänsterna i tillståndshänseende skulle komma att regleras i radio- och tv-lagen och om ett förslag att utöka vidaresändningsplikten till att avse olika typer av tilläggstjänster är förenligt med YGL. Verket lämnade därför inget lagförslag om att vidaresändningsplikten också ska omfatta de aktuella tilläggstjänsterna. En utvidgning av vidaresändningsplikten förutsätter i enlighet med Yttrandefrihetskommitténs bedömning ändring i 3 kap. YGL. Ett förslag till ändring av 3 kap. YGL har också lagts fram av kommittén. Regeringen avser därför att återkomma till denna fråga senare. Även frågan om sökbar text-tv ska omfattas av vidaresändningsplikten bör anstå till dess. Regeringen ser anledning att fortsatt följa och vid behov återkomma i frågor som rör vidaresändningsplikten. Till detta kommer att en översyn av vidaresändningsplikten enligt det s.k. USO-direktivet bör ske regelbundet.

På vilka villkor bör hushållen kunna få del av programtjänsterna?

Vidaresändningsplikten omfattar samtliga SVT:s programtjänster. I nät där tv-sändningar sänds ut med både digital och analog teknik, s.k. blandade nät, har nätoperatören en skyldighet att vidaresända minst två av programtjänsterna (SVT1 och SVT2) analogt om dessa sänds eller har sänds ut med analog teknik. I övrigt får vidaresändningen ske med digital teknik. Särbestämmelsen om analog vidaresändning i de blandade näten

infördes under digital-tv-övergången för att tillgängligheten för dem som tar emot sändningar i kabelnät med analog teknik inte skulle försämrats.

Regelverket uppställer ett krav på att sändningarna ska kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt. Kravet innebär enligt Radio- och TV-verkets praxis att sändningarna ska kunna tas emot på ett sådant sätt att sändningarna ska ha en sådan kvalitet att ljud och bild ska vara störningsfria.

Sändningarna ska även kunna tas emot utan kostnad för själva mottagningen. Kravet innebär att en nätoperatör inte får ta ut någon abonnemangsavgift från en boende som endast vill ha tillgång till de vidare-sändningspliktiga programtjänsterna. De kostnader som en operatör enligt praxis anses ha rätt att få ersättning för, oberoende av om det är ett analogt, digitalt eller blandat nät, är anläggnings- och driftskostnader. Med anläggningskostnader har avsetts kostnader för utbyggnad av nät, dessa kan också belasta bostadsrättsföreningen eller hyresvärden. Med driftskostnader har avsetts bl.a. underhåll av nätet.

En återkommande fråga är vem som ska stå för de upphovsrättsliga kostnaderna vid vidare-sändning. Rättighetsskyddet enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen) innebär vid vidare-sändning av televisionssändningar i tråd att nätoperatören är skyldig att betala ersättning för vidare-sändningen. Föreningen Copyswede tog inledningsvis inte ut någon sådan avgift från kabeloperatören. Från 2005 fram till den 31 januari 2009 fanns ett avtal mellan SVT och Copyswede enligt vilket SVT betalade upphovsrättsersättningar för vidare-sändningar av SVT:s program som kabel-tv-operatörerna utför. Förhandlingar mellan nätoperatörerna och rättighetshavarna om ersättning från och med den 1 februari 2009 inleddes under hösten 2008. I februari 2009 strandade förhandlingarna och kabeloperatörerna begärde att regeringen skulle utse en medlare vilket gjordes i april 2009.

Frågan om upphovsrättskostnaderna har föranlett ett flertal synpunkter från remissinstanserna. Vissa (Boxer, Hyresgästföreningen, SABO, Telia Sonera, Teracom, Tidningsutgivarna och OSU) anser att operatörer inte ska tvingas betala upphovsrättsliga kostnader. En del instanser (Fastighetsägarna, Svenska Stadsnätföreningen, Telia Sonera och OSU) anser att SVT ska klarera upphovsrättskostnader inom ramen för tv-avgiften och att detta bör klargöras. SVT menar dock att ett åläggande om att SVT ska svara för operatörernas kostnad till andra rättighetshavare än SVT för att erhålla avtalslicens skulle kunna stå i strid med de EG-rättsliga reglerna om statsstöd. Flera remissinstanser (Film- och TV-producenterna, KLYS och Copyswede, Journalistförbundet, TCO, UR, Teaterförbundet och SVT) anser att upphovsrättskostnader kan anses utgöra en sådan kostnad för själva mottagningen som kan övervältras på konsumenterna. Upphovsrättskostnaderna är därför att likställas med de kostnader för vilka det enligt praxis är möjligt att övervältra på konsumenterna, bl.a. anläggnings- och driftskostnader. Noteras kan att Radio- och TV-verket i remissvar på sin egen rapport gjort förtydligandet att frågan om övervältring av upphovsrättskostnader inte har prövats av verket i något enskilt ärende.

Radio- och TV-verket bedömer att frågor om ersättningens storlek, fördelning av kostnadsansvar m.m. beträffande upphovsrätten bör lösas genom avtal mellan berörda parter. Regeringen instämmer i den bedömningen. Vi finner även sammanfattningsvis, i likhet med Radio- och TV-verket, att det inte behövs någon ändring beträffande vidaresändningsplikten omfattning samt att det inte finns skäl att ändra nuvarande regel om att tv-sändningar som omfattas av vidaresändningsplikten ska kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen.

Valfrihet i kabel-tv-nät m.m.

Många tv-abonnenter, framför allt boende i flerfamiljshus, är anslutna till ett traditionellt kabel-tv-nät eller nyare fiberbaserade nät. Det är i dessa fall fastighetsägarna, antingen i egenskap av hyresvärdar eller bostadsrättsföreningar, som sluter avtal om leverans av tv- och radioprogram med tv-operatörerna. Under lång tid har det i olika sammanhang framförts kritik mot den bristande valfrihet och den begränsade möjlighet till inflytande som råder för kabel-tv-abonnenter. Liknande problematik har på senare tid aktualiserats när det gäller IP-tv via fiber. Det är framför allt vid anläggandet av nya nät och i viss mån då ett avtal om tv-distribution i ett befintligt nät skall förnyas som det råder egentlig konkurrens mellan olika operatörer. I stor utsträckning är det emellertid geografiskt betingat om det finns möjlighet att välja mellan olika operatörer. På vissa orter finns det endast en verksam operatör med följd att det inte finns någon reell valmöjlighet för fastighetsägarna. I stora tätorter kan möjligheten att välja vara större. Även om det finns flera verksamma operatörer på en ort utgör näten ofta en begränsning i sammanhanget. I de flesta fall krävs nämligen att en operatör anlägger ett nytt nät för att kunna konkurrera med en befintlig operatör. Detta kan hämma konkurrensen eftersom det många gånger är mycket kostsamt att anlägga ett nytt nät. Ofta är en fastighetsägare dessutom i praktiken förhindrad att sluta avtal med mer än en operatör p.g.a. att ett avtal med en operatör ger denne en exklusiv rätt att distribuera tv-program i den aktuella fastigheten.

Ytterligare en faktor som begränsar valfriheten i flerfamiljshus är att avgiften för kabel-tv-anslutningen, eller andra trådbundna nät, ofta är en obligatorisk del i hyran eller avgiften för lägenheten. Detta innebär att de boende måste betala en avgift för en tjänst som de inte utnyttjar, om de väljer att ta emot tv via någon annan distributionsform.

Regeringen gav 2004 den s.k. Radio- och TV-lagsutredningen i uppdrag att utreda möjligheten till ökad konkurrens i kabel-tv-nät. Utredaren gjorde bl.a. bedömningen (SOU 2005:62) att det inte finns någon möjlighet att införa lagstiftning på området utöver de regler som redan finns i lagen om elektronisk kommunikation, som anvisar tillvägagångssätt för en eventuell förhandsreglering av Post- och telestyrelsen. AV-utredningen fann inte anledning att göra någon annan än bedömning än Radio- och TV-lagsutredningen.

Regeringen delar bedömningen när det gäller de rättsliga förutsättningarna för ökad konkurrens i kabel-tv-nät. Radio- och TV-

verket och Konkurrensverket har i rapporten Från tv till rörlig bild, som presenterades i december 2009, bl.a. tagit upp frågan om konkurrens mellan tv-operatörer. Det kan dock finnas anledning att fortsatt följa hur den snabba utvecklingen inom olika tv-plattformar (kabel-tv, IP-tv, marksänd tv eller satellitsänd tv) påverkar de enskilda hushållens valfrihet. Regeringen avser därför att ge Myndigheten för radio och tv i uppdrag att, i samråd med berörda myndigheter, följa den fortsatta utvecklingen och vid behov lämna förslag till åtgärder.

10 Självreglering

10.1 Själv- och samreglering

Regeringens bedömning: Det finns förutsättningar att utveckla självregleringen inom radio- och tv-området på samma sätt som framgångsrikt sker inom andra områden. Programföretagen kan ansluta sig till befintliga system eller skapa egna. Ökad självreglering kan medföra att behovet av annan reglering minskar.

AV-utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *KLYS, Copyswede, Sveriges Annonser, TV4 och Svenska Tidningsutgivareföreningen* delar bedömningen. *Konsumentverket/KO* delar bedömningen att en effektiv självreglering kan bidra till en hög nivå på konsumentskyddet under förutsättning att det omfattar en uppförandekod samt att överträdelsen mot koden prövas och att åtgärder mot dessa överträdelser kan vidtas. *Radio- och TV-verket* har inget att erinra mot ökad självreglering, men efterlyser riktlinjer för när en sådan organisation kan anses uppfylla kraven och om det kan finnas flera organisationer som ett programbolag kan ansluta sig till. *Handikappförbundens Samarbetsorgan* anser att självsanerande instrument ska kombineras med andra instrument för uppföljning, till exempel rapporter av forskare och oberoende granskare. *Stockholms tingsrätt* framhåller att självreglering, beroende på hur den utformas och tillämpas, kan komma i konflikt med EUF-fördragets konkurrensregler och regler om fri rörlighet samt att utredningen inte har inte övervägt denna fråga.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 3.7 i AV-direktivet ska medlemsstaterna främja system för sam- och /eller självreglering på nationell nivå inom de områden som samordnas i direktivet i den utsträckning det är möjligt enligt respektive medlemsstats rättsordning. Artikel 3.6 gällande tv-sändningar och beställtjänster. Skäl 36 till direktivet påminner om kommissionens meddelande om bättre lagstiftning vari betonas att det är nödvändigt med en noggrann analys av vilken lagstiftningsmetod som är lämplig, särskilt om självreglering eller samreglering kan övervägas. Direktivet innebär dock enligt AV-utredningen inte att medlemsstaterna åläggs att upprätta system för sam- och självreglering.

AV-utredningen har gjort en analys av situationen på den svenska marknaden avseende själv- och samreglering. Det konstateras att flera system för självreglering finns som på olika sätt berör audiovisuella tjänster. Det finns dock inte något sam- eller självregleringssystem som skapats av eller uteslutande riktar sig till programföretagen eller övriga leverantörer av audiovisuella tjänster.

Utredningen nämner två viktiga system för självreglering som finns på marknadsföringsområdet i form av Marknadsetiska rådet (MER) och Näringslivets etiska råd mot könsdiskriminerande reklam (ERK). På marknadsföringsområdet har en omstrukturering skett i samband med att en ny aktör, Reklamombudsmannen, har inrättats. Reklamombudsmannen har ersatt MER och ERK.

För den tryckta pressen finns Allmänhetens pressombudsman (PO) och Pressens opinionsnämnd (PON). Verksamheten är en av pressbranschen inrättad självanserande verksamhet som funnits sedan början av 1900-talet. Syftet är att upprätthålla god publicistisk sed och skydda enskilda mot oförskyllt lidande genom publicitet. På tv-sidan har SVT, UR och TV4 beslutat att följa de pressetiska reglerna i den utsträckning det är lämpligt med hänsyn till radio- och TV-lagen och företagens sändningstillstånd. Eventuella avsteg från de pressetiska reglerna prövas dock inte av PO eller PON.

AV-utredningen konstaterar att det inte finns motsvarande strukturer för sam- eller självreglering på Internet. Majoriteten av de ledande Internetleverantörerna är dock medlemmar i den ideella föreningen Branschorganisationen för innehålls- och tjänsteleverantörer på onlinemarknaden i Sverige (BitoS). Som ett led i BitoS arbete har det tagits fram etiska riktlinjer som syftar till att upprätthålla en hög kvalitet för besökare och annonsörer.

För betalteletjänster finns Etiska Rådet för Betalteletjänster (ERB) som är en fristående och oberoende organisation med uppgift att utarbeta etiska regler. Branschorganisationen Morgan är en sammanslutning av företag verksamma inom den svenska mobila tjänstesektorn som bl.a. tagit fram affärsetiska regler.

Inom Medierådet har Rådet mot skadliga inslag i medierna våldsskildringar (U1990:03) regeringens uppdrag att verka för självreglering inom medierna för att främja skydd av minderåriga.

AV-utredningen konstaterar att tv-företag har olika förutsättningar för att delta i de självreglerande organ som finns eller som växer fram för nya medier. Utredningen konstaterar vidare att både det växande antalet aktörer inom radio och tv och det förhållandet att gränserna mellan olika medieområden luckras upp talar för att det borde finnas förutsättningar för att utveckla självregleringen inom radio- och tv-området på samma sätt som framgångsrikt sker inom andra områden. Programföretagen kan ansluta sig till befintliga system eller skapa egna. En självregleringsordning skulle med fördel kunna omfatta allt som de berörda företagen publicerar, oberoende av sändningsform. På samma sätt skulle det kunna omfatta företag som är verksamma på den svenska marknaden oberoende av om de står under svensk jurisdiktion eller inte. En sådan ordning kan dock enligt utredningens bedömning inte tvingas fram, utan är upp till de berörda företagen själva att initiera. Regeringen delar utredningens bedömning.

AV-utredningen konstaterar att en del av det som nu regelmässigt meddelas i form av villkor i sändningstillstånd skulle kunna ersättas med självreglering och därmed undgå myndighetskontroll. Enligt utredningens bedömning bör tillståndsmyndigheten kunna främja självregleringen genom att avstå från att ställa upp sändningsvillkor inom områden som omfattas av självregleringen. Flera remissinstanser har påpekat att utredningen inte har lämnat tillräckligt detaljerade förslag och inte heller tillräckligt väl analyserat konsekvenserna av en övergång till självreglering. Radio- och TV-verket har också påpekat att utredningen inte har lämnat något förslag om när förutsättningarna ska anses vara uppfyllda för att avstå från tillståndsvillkor. Detta kan innebära att myndigheten utan ytterligare lagstöd kan komma att även fortsättningsvis

meddela vissa allmänna tillståndskrav även om självregleringssystem växer fram. Regeringen kommer därför följa utvecklingen noga i detta avseende och återkomma om utvecklingen ger anledning till det.

10.2 Villkor för sändningarnas innehåll

Regeringens bedömning: Radio- och TV-lagsutredningens förslag om att införa lagregler med krav på att sändningsrätten ska utövas sakligt, att programverksamheten ska respektera den enskildes privatliv och att det ska iakttas återhållsamhet vid sändning av program som innehåller våldsskildringar eller avancerade sexuella framställningar, även utöver det som gäller enligt nuvarande 6 kap. 2 § radio- och TV-lagen, bör inte genomföras. Därigenom faller också de föreslagna reglerna om hur dessa lagregler ska övervakas och sanktioneras. Radio- och TV-lagsutredningens förslag om att flytta tillsynen över program som innehåller våldsskildringar eller pornografiska bilder i strid med 6 kap. 2 § radio- och TV-lagen från Justitiekanslern till Granskningsnämnden för radio och TV bör inte genomföras. Detsamma gäller förslaget att ett tillstånd att sända tv i marknätet ska kunna förenas med att vissa innehållsvillkor också ska gälla för kompletterande sändningar via satellit.

Radio- och TV-lagsutredningens förslag: Lagregler införs med krav på att sändningsrätten ska utövas sakligt, att programverksamheten ska respektera den enskildes privatliv och att det ska iakttas återhållsamhet vid sändning av program som innehåller våldsskildringar eller avancerade sexuella framställningar, även utöver vad som gäller enligt nuvarande 6 kap 2 § radio- och TV-lagen. Granskningsnämnden för radio och TV ska ha tillsyn över efterlevnaden av samtliga bestämmelser i 6 kap. 2 § radio- och TV-lagen. Tillstånd att sända tv i marknätet ska kunna förenas med vissa innehållsvillkor som också ska gälla för kompletterande sändningar via satellit.

AV-utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har något att erinra mot AV-utredningens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Radio- och TV-lagsutredningen hade i uppdrag att lägga fram förslag som gör att samma regler kan tillämpas på samtliga tv-sändningar från ett företag, oberoende av om sändningarna sker på ett sätt som kräver tillstånd eller på något annat sätt.

I tilläggsdirektiv gavs utredningen i uppdrag att föreslå mer kraftfulla åtgärder om ett programföretag vid upprepade tillfällen och på liknande sätt bryter mot villkor för innehållet i sändningarna. Bakgrunden var att Granskningsnämnden för radio och TV vid upprepade tillfällen hade fällt samma programföretag för att ha sänt program med våldsskildringar under eftermiddagstid eller tidig kvällstid i strid med skyldigheten att ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft.

Radio- och TV-lagsutredningens förslag avstyrktes av huvuddelen av remissinstanserna. Bland de skäl som anfördes kan nämnas att förslagen

innebär en begränsning av yttrandefriheten, att tillståndsvillkor är mer flexibla och ger programföretagen möjlighet att påverka utformningen samt att förslaget skulle komma att innebära en omotiverad skillnad mellan olika distributionssätt eftersom lagregleringen inte föreslogs gälla för trådsändningar.

AV-utredningen gjorde bedömningen att regler som har till syfte att tjäna angelägna intressen, t.ex. att skydda barn mot olämpligt programinnehåll eller att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att ta del av programmen bör kunna upprätthållas oberoende av formen för sändningen och oberoende av om sändningen kräver tillstånd. I enlighet med vad flera remissinstanser hade anfört menade AV-utredningen att en sådan ordning kräver ändringar i yttrandefrihetsgrundlagen. AV-utredningen konstaterade också att vissa av de föreslagna innehållsreglerna var av sådan art att de med fördel skulle kunna omfattas av ett eventuellt framtida självregleringssystem. Då skulle det emellertid vara en fördel om reglerna kvarstod som tillståndsvillkor snarare än lagregler eftersom sådana är mera flexibla och därmed lättare kan ändras. Utredningen ansåg sammanfattningsvis att förslagen från Radio- och TV-lagsutredningen inte borde genomföras.

Beträffande Radio- och TV-lagsutredningens förslag att Granskningsnämnden för radio och TV ska ha tillsyn över efterlevnaden av samtliga bestämmelser i 6 kap. 2 § radio- och TV-lagen ansåg AV-utredningen att det sätt på vilket uppgifter och ansvar är fördelat mellan Justitiekanslern och Granskningsnämnden när det gäller förbudet i 6 kap. 2 § i huvudsak är ändamålsenligt och att ett genomförande av Radio- och TV-utredningens förslag inte skulle ändra den nuvarande ordningen på något mer påtagligt eller bättre sätt.

AV-utredningen ansåg vidare att förslaget att det skulle införas en möjlighet att förena ett tillstånd att sända marksänd television med villkor om att sådana sändningsvillkor som rör sändningarnas innehåll ska gälla även för sådana kompletterande satellitsändningar som görs för att uppfylla en i sändningstillståndet föreskriven skyldighet att sända program till hela landet eller till viss del av landet inte borde genomföras. Detta mot bakgrund av att inget programföretag för närvarande har ett sändningstillstånd där det föreskrivs att företaget ska sända via satellit för att uppfylla en skyldighet att sända till hela landet eller till en del av landet. Förslaget att tillståndsvillkor ska kunna göras tillämpliga på sådana satellitsändningar skulle därför inte uppfylla något syfte.

Regeringen gör samma bedömning som AV-utredningen i dessa delar. Angående förslaget om att införa lagregler med krav på innehållet i sändningar skulle en ytterligare själv- eller samreglering på radio- och tv-området kunna minska kraven på annan reglering. Tillståndsvillkor är lättare att anpassa till en sådan utveckling än lagregler. Regeringen bedömer därför i likhet med AV-utredningen att förslaget inte ska genomföras. Det kan vidare konstateras att Yttrandefrihetskommittén har i uppdrag att se över yttrandefrihetsgrundlagen. Det kan därför finnas skäl för regeringen att återkomma till de här frågorna vid senare tillfälle.

11 Tillstånd och registrering

11.1 Omfattningen av tillståndsplikt

Regeringens förslag: Tillstånd krävs för att sända tv-program med hjälp av radiovågor, om sändningen sker på frekvenserna 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz eller 470–790 megahertz.

Tillstånd krävs för att sända ljudradioprogram med hjälp av radiovågor om sändningarna sker på

1. frekvenser under 30 megahertz som är avsedda för rundradiosändningar enligt internationella överenskommelser som Sverige är bundet av, eller
2. frekvenserna 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz eller 470–790 megahertz.

Radio- och TV-lagsutredningens förslag: Utredningen föreslog att det inte skulle krävas tillstånd enligt radio- och tv-lagen för att sända radio- och tv-program som förmedlas av en radiosändare som enligt det tillstånd som meddelats enligt lagen om elektronisk kommunikation huvudsakligen ska användas för annat än rundradio.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De instanser som har yttrat sig har i huvudsak inte något att erinra mot förslaget. *Boxer* och *Teracom* har dock framfört att även frekvensområdet 1452-1492 megahertz bör vara tillståndspliktigt för rundradio. *SVT* och *UR* har angett att det bör klargöras om bestämmelsen innebär att de angivna frekvensområdena ska användas uteslutande för ljudradio- och tv-sändningar.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 kap. 1 § radio- och TV-lagen krävs tillstånd för att sända ljudradio- eller tv-program med hjälp av radiovågor på frekvenser under 3 gigahertz. Ett skäl för tillståndsplikten är knappheten på sändningsfrekvenser. I förarbetena till bestämmelsen anges att yttäckande sändarnät är mycket frekvenskrävande och att sändningar i de frekvensområden som lämpar sig bäst för sådana sändningar därför fortsatt bör vara tillståndspliktiga (prop. 1995/96:160 s. 70 f.).

Även om digitaliseringen har medfört att överföringskapaciteten i marksändningarna har ökat påtagligt är det fortfarande viktigt att kunna säkerställa att boende i hela landet har möjlighet att ta emot programmen och att sammansättningen av programtjänster präglas av mångfald när det gäller såväl innehåll som ägande. De principer som ligger bakom tillståndsplikten gör sig därför fortfarande gällande. Regeringen anser därför att tillståndsplikten för ljudradio och tv bör behållas.

Däremot finns det anledning att överväga om man bör begränsa omfattningen av de sändningar för vilka det ska krävas tillstånd enligt radio- och tv-lagen.

Utnyttjandet av radiofrekvenser i Sverige bygger på den frekvensplan som upprättas av Post- och telestyrelsen och som i sin tur bygger på internationella överenskommelser. Frekvensplanen är ett allmänt råd och alltså inte bindande, men används som intern vägledning för Post- och telestyrelsen i samband med beviljande av tillstånd att använda

radiosändare. Enligt frekvensplanen får bland annat frekvensområdena 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz och 470–862 megahertz användas för rundradio, dvs. ljudradio- eller tv-sändningar. Vissa delar av dessa frekvensband får emellertid användas även för andra tjänster.

Regeringen beslutade den 19 december 2007 om vilket sändningsområde som får användas för marksänd tv. Beslutet omfattar fem frekvenskanaler i hela landet eller, under förutsättning att inga tv-sändningar äger rum på högre frekvenser än 790 megahertz, det större antal frekvenskanaler som kan göras tillgängligt i frekvensbandet

470–790 megahertz, samt ytterligare en frekvenskanal i hela landet under förutsättning att frekvensutrymme kan göras tillgängligt i bandet 174–230 megahertz. Beslutet innebär att frekvensområdet 790–862 megahertz inte är reserverat för tv-sändningar efter det att nödvändig omplanering skett. Rätten att använda radiosändare i detta frekvensområde kommer att utlysas av Post- och telestyrelsen enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Tillståndsplikten bör knytas till bestämda frekvensområden som anges i lagen. Regeringen kan emellertid, i samband med beslut om vilket sändningsutrymme som ska upplåtas, bestämma att ett mindre frekvensutrymme än som anges i lagen ska användas för tillståndspliktiga sändningar av tv och sökbar text-tv, eller begränsa hur stor del av ett tillståndspliktigt sändningsutrymme som ska utnyttjas.

Regeringen konstaterar att det är möjligt att sprida innehåll som utgör tv-sändningar eller ljudradiosändningar via andra former av elektroniska kommunikationsnät än traditionella rundradionät. Några skäl att via tillståndsgivning enligt radio- och tv-lagen styra frekvensanvändningen i andra elektroniska kommunikationsnät finns emellertid inte. Med hänsyn till att det inte har påvisats någon brist på överföringskapacitet utanför det egentliga rundradioområdet finns det inte heller skäl att via tillståndsgivning påverka sammansättningen av de tjänster som erbjuds. Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte finns skäl att behålla tillståndsplikt för sändningar av tv eller ljudradio utanför de traditionella rundradionäten.

För närvarande gäller som nämnts tillståndsplikten för sändningar på frekvenser under 3 gigahertz. Skälet till att denna gräns valdes, trots att sändningar av ljudradio- och tv till allmänheten inte förekom på högre frekvenser än 862 megahertz, var att eventuella framtida sändningar i 1,5-gigahertzbandet (1452-1492 megahertz) skulle vara tillståndspliktiga. Även om detta frekvensområde kan användas för rundradio enligt internationella överenskommelser har några sådana sändningar inte aktualiserats under de tolv år som den nuvarande lagen har gällt. Däremot innebär den nuvarande gränsen för tillståndsplikt att tv-sändningar som sker via mobiltelenät omfattas av tillståndsplikt. Regeringen anser inte att de skäl som motiverar krav på tillstånd för traditionella rundradiosändningar är giltiga för sändningar i mobiltelenät eftersom de inte utnyttjar något sändningsutrymme som annars hade kunnat tas i anspråk för traditionell rundradio. Det bör därför inte krävas tillstånd enligt radio- och tv-lagen för att sända rundradio utanför de områden som särskilt anges i lagen. De föreslagna förändringarna utesluter således inte att exempelvis frekvensområdet 1452-1496 megahertz används för rundradiotjänster, under förutsättning att tillstånd

från Post- och telestyrelsen finns. I detta sammanhang bör även nämnas Radio- och TV-lagsutredningens förslag till avgränsning av tillståndsplikten. När Post- och telestyrelsen meddelar tillstånd att använda radiosändare för annat än rundradio beslutar myndigheten numera normalt inte för vilka tjänster radiosändaren får användas. I stället är det tillståndshavaren som avgör om sändaren ska användas för t.ex. fast radio eller mobila tjänster. Därmed är det inte möjligt att som utredningen föreslog knyta kravet på tillstånd till radiosändarens huvudsakliga användningsområde.

Det tillståndspliktiga området bör kunna bestämmas på olika sätt för olika tjänster och olika frekvensområden. För sändningar på lägre frekvenser än 30 megahertz, det vill säga ljudradiosändningar i de s.k. AM-banden, anser regeringen att det är tillräckligt att i lagen ange att frekvenserna – enligt internationella överenskommelser som Sverige omfattas av – är avsedda för rundradio. I Sverige används AM-banden för närvarande endast för sändningar till utlandet.

För ljudradiosändningar på högre frekvensband och för tv-sändningar föreslår regeringen det tillståndspliktiga området bestäms genom direkta hänvisningar till vissa frekvensband. Tillstånd bör således krävas för sändningar av program i ljudradio eller television inom frekvensbanden 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz och 470–790 megahertz. Det motsvarar det s.k. FM-bandet för ljudradio, de frekvensband som får upplåtas för tv-sändningar enligt regeringens ovannämnda beslut den 19 december 2007 och frekvenser som används för digitala ljudradiosändningar. I lagen bör inte anges vilka frekvensband som ska användas för tillståndspliktiga sändningar av ljudradio respektive tv. Därmed kommer det att vara möjligt att t.ex. blanda ljudradio och tv i samma frekvenskanaler.

Krav på sändningstillstånd kommer således enligt förslaget bara att gälla för sändningar i de angivna frekvensbanden. Utanför dessa frekvensband kommer det att vara möjligt att sända tv eller ljudradio utan sändningstillstånd, t.ex. i nät som används för mobila kommunikationstjänster. Under förutsättning att tillståndet från Post- och telestyrelsen inte begränsar användningen, kommer den som innehar radiosändaren att kunna avgöra om sändningsutrymmet ska användas för ljudradio och tv eller för andra ändamål.

Förslagen innebär inte att de angivna frekvensområdena bara kan användas för ljudradio- och tv-sändningar. Regeringen beslutar liksom tidigare vilket sändningsutrymme som får upplåtas för sändningar som kräver tillstånd enligt radio- och tv-lagen.

11.2 Sökbar text-tv

Regeringens förslag: Tillstånd krävs för att sända sökbar text-tv i de frekvensband som är tillståndspliktiga för sändning av ljudradio- och tv-program.

Med sökbar text-tv avses en sändning riktad till allmänheten, som tillhandahålls av en leverantör av medietjänster, via elektroniska kommunikationsnät som huvudsakligen består av text, grafik eller stillbilder, med eller utan ljud, där användaren själv kan välja vilken

del av innehållet som han eller hon vill ta del av och vid vilken tidpunkt det ska ske.

Ett tillstånd att sända tv får förenas med villkor om att sända sökbar text-tv.

Tillståndsmyndigheten får ta ut en avgift av den som ansöker om att sända sökbar text-tv.

Radio- och TV-lagsutredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De instanser som har yttrat sig i frågan har i huvudsak tillstyrkt förslaget. *Boxer* och *Teracom* har påpekat att det finns anledning att uppmärksamma skillnaden mellan olika typer av elektroniska programguider.

Skälen för regeringens förslag: Enligt gällande bestämmelser finns det vissa undantag från tillståndsplikten. Sändningar av sökbar text-tv kräver inte tillstånd, under förutsättning att de sker från radiosändare som används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt radio- och TV-lagen. Bakgrunden är att sändningar av sökbar text-tv i analoga tv-sändningar utnyttjar ett utrymme, det s.k. bildsläckningsintervallet, som inte kan användas för andra ändamål.

Text-tv har kommit att bli en naturlig del av ett programutbud som i hög grad utnyttjas av tittarna. Text-tv fungerar både som ett självständigt massmedium och som ett komplement till andra programtjänster. I den sistnämnda funktionen kan text-tv vara ett sätt att förbättra tillgängligheten för hörselskadade eller ett sätt att tillhandahålla ytterligare material med anknytning till tv-programmen. Det torde inte vara möjligt att dra någon klar gräns mellan de olika funktionerna.

Regeringen anser att de skäl som motiverar att sökbar text-tv får sändas utan tillstånd inte har bärkraft när det gäller digitala sändningar. I analoga tv-sändningar sänds som nämnts sökbar text-tv i ett särskilt utrymme som inte kan användas till något annat och som därför inte tar i anspråk kapacitet som skulle kunna användas för andra programtjänster. I digitala sändningar däremot sänds allt innehåll ut som bitströmmar inom ramen för den totalt tillgängliga kapaciteten. Den kapacitet som används för text-tv skulle alltså i stället kunna användas för att sända ut annat innehåll.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det bör krävas tillstånd för att sända sökbar text-tv. Den tekniska utvecklingen har gjort det möjligt att utforma sådana tjänster på en rad olika sätt och innehållet är inte längre begränsat till text och enkel grafik. Begreppet sökbar text-tv får emellertid anses så vedertaget att det bör behållas, även om innehållet förutom av text och grafik kan bestå av stillbilder eller, i begränsad omfattning, rörliga bilder med eller utan ljud. Det avgörande är att användaren kan välja vilken del av innehållet hon eller han vill ta del av och vid vilken tidpunkt det ska se. Genom att rörliga bilder endast ska kunna förekomma i begränsad omfattning kommer vanliga tv-program inte att kunna inrymmas i begreppet sökbar text-tv.

Regeringen anser vidare att text-tv har så nära anknytning till övriga tv-sändningar att den som har tillstånd att sända andra programtjänster

bör ha möjlighet att i rimlig omfattning sända sökbar text-tv. Tillståndsmyndigheten bör således normalt kunna meddela ett sådant tillstånd om programföretaget önskar det. Det bör komma an på tillståndsmyndigheten att avgöra vad som i det enskilda fallet ska anses vara rimlig omfattning. Det bör även vara möjligt att meddela tillstånd att sända sökbar text-tv till den som inte har tillstånd att sända tv-program.

Ett sändningstillstånd bör kunna förenas med villkor om att programföretaget, vid sidan om den egentliga programtjänsten, ska sända sökbar text-tv i viss omfattning. Sådana tjänster skulle exempelvis kunna förbättra tillgängligheten för funktionshindrade.

En elektronisk programguide (EPG) är en form av sökbar text-tv som underlättar för användaren att navigera mellan olika program, styra inspelningsutrustning m.m. Det förekommer olika typer av EPG:er och den tekniska lösning som väljs för att tillhandahålla en sådan tjänst har betydelse för den sändningskapacitet som behöver tas i anspråk. En enkel typ av EPG kan vara baserad på den information om programutbudet som sänds inom ramen för den nuvarande digital-tv standardens s.k. service information. Att tillgängliggöra en sådan EPG för tv-konsumenten kräver relativt lite sändningsutrymme jämfört med den typ av EPG som är API-baserad och bygger på användning av mjukvarumässigt avancerade digital-tv-mottagare.

Regeringen anser att den som har tillstånd att sända andra programtjänster även bör ha möjlighet att sända den information som krävs för att det samlade tv-utbudet ska kunna presenteras genom en EPG. Även i detta fall bör tillståndsmyndigheten normalt kunna förena ett tillstånd med ett sådant villkor om programföretaget önskar det. Det bör även vara möjligt att meddela tillstånd att sända en EPG till någon som inte har tillstånd att sända tv-program.

I de sändningstillstånd som nu gäller finns villkor om teknisk samverkan som ålägger tillståndshavarna att ingå avtal som innebär att den som sänder en elektronisk programguide presenterar de olika programtjänsterna på ett likvärdigt sätt och inte otillbörligt gynnar vissa företag eller finansieringsformer. Förslaget till reglering i den nya lagen innebär att villkoret om samverkan i den nuvarande s.k. villkorskatalogen i 3 kap. 8 § 7 radio- och TV-lagen delas upp i två punkter. Den första punkten ska gälla samverkan om att använda en viss sändningsteknik, medan den andra punkten ska avse skyldighet att samverka med andra tillståndshavare i tekniska frågor i syfte att främja tillgänglighet och konkurrens. Den nya andra punkten ger stöd för att förena ett tillstånd att sända en elektronisk programguide med ett villkor om hur de olika programtjänsterna ska presenteras.

Tillståndsmyndigheten bör kunna ta ut en avgift av den som ansöker om tillstånd att sända sökbar tex-tv. Avgiften ska motsvara myndighetens kostnader för handläggningen.

11.3 Utgivare

Regeringens förslag: De regler om utgivare som föreskrivs i 3 kap. 1 och 2 §§ lagen (1991:1559) om föreskrifter på

tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden ska även gälla för tv- och ljudradiosändningar som inte kräver tillstånd.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *SVT* och *UR* instämmer i förslaget. Övriga instanser har inte yttrat sig särskilt i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Enligt yttrandefrihetsgrundlagen ska radioprogram ha en utgivare. Utgivaren ska enligt vad som närmare föreskrivs i lag utses för varje program eller för hela eller delar av sändningsverksamheten av den som bedriver sändningsverksamheten. Närmare regler om utgivare av radioprogram finns i lagen (1991:1559) om föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden (tillämpningslagen). Enligt 3 kap. 1 § första stycket tillämpningslagen ska uppgift om vem som är utgivare antecknas i ett register hos programföretaget innan programmen sänds. Enligt 3 kap. 2 § samma lag kan under vissa förutsättningar den som framträder i direktsändning själv svara för yttrandefrihetsbrott som han begår. Dessa regler gäller dels för sändningar med tillstånd av regeringen och tv-sändningar med tillstånd av Radio- och TV-verket för en tid av mer än två veckor och dels för radioprogram som förmedlas genom satellitsändning som utgår från Sverige (3 kap. 11 §).

Av yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser följer att tv- och radiosändningar bör ha en utgivare även om de sänds i marksändning på ett sätt som inte kräver tillstånd. Därför bör bestämmelserna i 3 kap. 1 och 2 §§ tillämpningslagen gälla också för sådana sändningar.

11.4 Radiotidningar m.m.

Regeringens förslag: Bestämmelsen om att sändningar som är särskilt anpassade för hörselskadade ska vara tillståndsfria tas bort. Möjligheten att genom tillståndsvillkor föreskriva skyldighet att bereda utrymme för särskilt anpassade sändningar begränsas till att gälla för ljudradiosändningar.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *SVT* och *UR* har ingen invändning mot förslaget. *Teracom* tillstyrker förslaget. Öriga instanser har inte yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 kap. 1 § andra stycket radio- och TV-lagen får sändningar som är särskilt anpassade för syn- och hörselskadade sändas utan tillstånd över sändare som i övrigt används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt radio- och TV-lagen. Denna bestämmelse kompletteras med en möjlighet att enligt 3 kap. 8 § 4 förena ett sändningstillstånd med skyldighet att bereda utrymme för sändningar som är särskilt anpassade för syn- eller hörselskadade.

Taltidningar är versioner av dagstidningar som har gjorts tillgängliga för synskadade genom att tidningens innehåll läses in eller genom att texten i tidningen omvandlas till syntetiskt tal. Materialet kan distribueras med posten, via mobiltelenät eller bredbandsnät eller som

radiotidningar i rundradiosändning. Radiotidningar sänds ut i det sändarnät som används av Sveriges Radio, som i sina sändningstillstånd har ett villkor om skyldighet att bereda utrymme för sådana tidningar.

Staten stöder genom Taltidningsnämnden produktion och distribution av taltidningar. Taltidningsnämnden har haft regeringens uppdrag att utreda möjligheter att effektivisera verksamheten. Nämnden överlämnade i november 2008 rapporten *Framtida inriktning för taltidningsverksamheten i Sverige* till regeringen. I rapporten föreslås en övergång från post- och radiodistribution av taltidningar till distribution via Internet påbörjas och att övergången ska vara fullt genomförd vid utgången av 2014.

Med hänsyn till att radiodistribution av taltidningar enligt Taltidningsnämndens förslag ska fortsätta till och med 2014 och att frågan om ändringar för taltidningsverksamheten föreslås utredas vidare bör radiotidningar tills vidare få sändas utan tillstånd enligt nuvarande regler. Sändningar som är särskilt anpassade för hörselskadade personer får som nämnts sändas utan tillstånd på samma villkor som gäller för sändningar för synskadade personer. Enligt det register som förs hos Radio- och TV-verket förekommer det emellertid inte några sådana sändningar. Undantaget från tillståndsplikten infördes samtidigt som motsvarande undantag för synskadade. Det som avsågs var sändningar av program på teckenspråk (prop. 1995/96:160 s. 74). De sändningar för döva och hörselskadade som förekommer hos SVT sker inte med stöd av det aktuella lagrummet utan inom ramen för det sändningstillstånd som SVT har. Något behov av att behålla bestämmelsen finns således inte. Därtill kommer att alla sändningar inom det tillståndspliktiga området kräver tillstånd eftersom de tar utrymme i sändarnäten och nätanvändningen måste planeras. Som en konsekvens av att undantaget tas bort bör möjligheten att genom tillståndsvillkor föreskriva skyldighet att bereda utrymme för särskilt anpassade sändningar begränsas till att gälla för ljudradiosändningar.

11.5 Registrering hos Myndigheten för radio och tv

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller beställ-tv ska anmäla sig för registrering hos Myndigheten för radio och tv. En anmälan ska innehålla uppgift om e-postadress och webbplats. Myndigheten ska vid anmälan om registrering av de som sänder tv-program, sökbar text-tv och beställ-tv pröva om verksamheten omfattas av radio- och tv-lagen. Om verksamheten inte omfattas av lagen, ska registrering inte ske.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Granskningsnämnden för radio och TV* anser att registrerings rättsverkan bör klargöras och att ett beslut om registrering inte bör vara avgörande för om en verksamhet står under nämndens tillsyn eller inte. *Radio- och TV-verket* anser att ett beslut om registrering bör vara en presumtion för att radio- och tv-lagen är tillämplig, men att tillsynsmyndigheten ska kunna göra en ny bedömning i ett enskilt ärende.

En sådan bedömning ska även kunna göras beträffande en leverantör av medietjänster som inte har anmält sig för registrering. Verket anser vidare att ett beslut om att inte registrera sändningsverksamhet eller återkalla en registrering bör kunna överklagas.

Skälen för regeringens förslag: Den som bedriver sändningsverksamhet för vilken det inte behövs tillstånd och den som för annans räkning bedriver sändningsverksamhet över satellit eller upplåter satellitkapacitet (satellitentreprenör) ska enligt gällande bestämmelser anmäla sig för registrering till Radio- och TV-verket (2 kap. 3 § radio- och TV-lagen). Radio- och TV-lagen ställer vissa krav på innehållet, t.ex. i fråga om reklam även för sådana verksamheter som inte kräver tillstånd. För att underlätta tillsynen av dessa verksamheter har denna skyldighet till anmälan för registrering införts. Skyldigheten gäller dels för den som bedriver sändningsverksamheten, dvs. programföretag, dels för den som för annans räkning bedriver sändningsverksamhet över satellit eller upplåter satellitkapacitet, satellitentreprenörer.

AV-direktivet har samma regler som tv-direktivet när det gäller vilken medlemsstat som är ansvarig på grund av var leverantören av medietjänster är etablerad. Om ansvaret inte kan fastställas enligt dessa kriterier ska den ansvariga medlemsstaten i första hand bestämmas utifrån var satellitupplänken är belägen och i andra hand utifrån vilken stat som har tillhandahållit satellitkapaciteten. Med hänsyn till direktivets regler bedömer vi att en fortsatt registreringskyldighet är befogad och att den bör avse de tjänster som omfattas av AV-direktivet. Det innebär att registreringsplikten bör utsträckas till att också gälla den som tillhandahåller beställ-tv.

Skälet för registreringskyldigheten är som nämnts att underlätta tillsynen och att myndigheterna därvid behöver veta vilka som bedriver verksamhet som Sverige är ansvarigt för enligt direktivet. Bestämmelsen är således av ordningskaraktär och kommer därmed inte i konflikt med 3 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen.

Enligt nuvarande bestämmelser (2 kap. 3 § andra stycket radio- och TV-lagen) ska en anmälan om registrering innehålla vissa uppgifter. Denna skyldighet bör utökas till att även omfatta e-postadress och webbplats.

De kriterier som används i AV-direktivet för att avgränsa audiovisuella medietjänster från andra tjänster som tillhandahålls på elektronisk väg är omfattande och det kan inte uteslutas att tillämpningen ibland kan komma att vålla osäkerhet. Med hänsyn härtill anser regeringen att Myndigheten för radio och tv, när en anmälan om registrering kommer in, bör pröva om den tjänst som anmälaren bedriver omfattas av radio- och tv-lagen och om Sverige är ansvarigt för innehållet enligt AV-direktivet.

Om Myndigheten för radio och tv på grundval av de uppgifter som anmälaren har lämnat finner att det inte rör sig om en verksamhet som omfattas av radio- och tv-lagen bör anmälaren inte föras in i registret. Anmälaren bör då underrättas om de regler som gäller för audiovisuella medietjänster och om att en utebliven registrering inte befriar den som bedriver verksamheten från ansvar om han eller hon skulle komma att bedriva sådana tjänster.

I likhet med vad *Granskningsnämnden för radio- och TV* och *Radio- och TV-verket* har påpekat anser regeringen att ett beslut om registrering inte är avgörande för om verksamheten omfattas av radio- och tv-lagens tillsynsbestämmelser utan att tillsynsmyndigheten ska göra en fristående prövning i varje enskilt ärende. Ett beslut om registrering kan enligt regeringens mening inte anses utgöra någon presumtion för att radio- och tv-lagen är tillämplig i ett tillsynsärende. Mot denna bakgrund bör ett beslut att inte registrera en sändningsverksamhet eller en återkallelse inte kunna överklagas.

11.6 Överlåtelse av tillstånd att sända tv och sökbar text-tv

Regeringens förslag: Ett tillstånd att sända tv och sökbar text-tv får överlåtas om tillståndsmyndigheten medger det.

Sådant medgivande ska lämnas om förvärvaren uppfyller kraven för att beviljas tillstånd, ägarkoncentrationen bland innehavarna av tillstånd att sända tv och sökbar text-tv inte påverkas i mer än begränsad omfattning, och överlåtelsen inte medför en påtaglig minskning av mångfalden i utbudet av tillståndspliktiga programtjänster.

Om tillståndsmyndigheten inte har lämnat sitt medgivande är överlåtelsen utan verkan. Ett beslut att inte medge överlåtelse kan överklagas.

Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter.

Om ett föreläggande har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den nya innehavaren. Tillståndsmyndigheten ska underrätta den nya innehavaren om detta, annars gäller inte föreläggandet mot denne.

Tillståndsmyndigheten får ta ut en avgift av den som ansöker om medgivande till överlåtelse av tillstånd att sända tv och sökbar text-tv.

AV-utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket* tillstyrker förslaget, men anser att kriteriet ringa omfattning är alltför långtgående och försvarar möjligheten att överlåta tillstånd. Verket anser även att bestämmelsen om att tillstånd får förenas med villkor avseende ägarförändringar bör ses över och synkroniseras med möjligheten att överlåta ett tillstånd. *C More Entertainment* anför att det är bra att överlåtelse regleras, men anser att kriteriet ringa omfattning bör ersättas med ett krav på att ägarkoncentrationen inte ökar påtagligt. *Boxer* anser att förslaget riskerar att leda till minskad mångfald, färre programbolag och ökad mediekoncentration. *SBS/Kanal 5* anser att en spekulationsmarknad för sändningstillstånd vore olycklig och ställer sig därför tveksamma till förslaget. *SVT* och *UR* tillstyrker förslaget. *TV4* anser att sändningstillstånd bör följa med vid försäljning av bolag och prövas på motsvarande sätt som vid överlåtelse. *Teracom* avråder från att tillstånd ska kunna överlåtas bl.a. med hänsyn till att en bredare prövning kan

göras av en ny tillståndshavare är vid en isolerad prövning vid en överlåtelse. Teracom menar att det finns risk att vissa aktörer söker tillstånd med det huvudsakliga motivet att senare kunna sälja det vidare.

Skälen för regeringens förslag: Enligt nuvarande bestämmelser i radio- och TV-lagen fördelas tillstånd att sända tv efter ansökan från programföretag. Tillstånd att sända tv får bara ges till programföretag som bedöms ha finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under tillståndstiden och som bedöms vara berett att samverka med övriga tillståndshavare i tekniska frågor. När tillstånd att sända tv-program beviljas ska det särskilt beaktas att sändningsutrymmet ska kunna tas i anspråk för olika programtjänster så att sändningarna kommer att tilltala olika intressen och smakriktningar, för såväl nationella som lokala och regionala programtjänster, och av flera av varandra oberoende programföretag.

Vid konkurrens om tillstånden finns det alltså kriterier som ska beaktas vid urvalet, bland annat att flera av varandra oberoende programföretag ska beredas utrymme. Vem som äger det bolag som söker tillstånd har således betydelse vid urvalet. För att det programföretag som fått tillstånd inte omedelbart ska kunna förändra ägandet finns det möjlighet att ställa upp tillståndsvillkor som innebär att ägarförhållanden och inflytande i ett företag som får tillstånd inte får förändras mer än i begränsad omfattning. I de nu gällande sändningstillstånden har detta villkor utformats på så sätt att ägarförhållandena och inflytandet i bolaget som har tillståndet inte i sin helhet får förändras så att ägarkoncentrationen inom medierna ökar. Syftet med reglerna är att tillåta att vissa ägarförändringar sker, men inte så stora att ägarkoncentrationen ökar. Skulle sådana ägarförändringar ändå ske kan tillståndsmyndigheten besluta att återkalla tillståndet. Beslut om återkallelse av tillstånd får meddelas endast om det i betraktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande. Ett beslut om återkallelse kan överklagas. Återkallelse är en ingripande sanktion då den innebär att grunden för programföretagets verksamhet (dvs. tillståndet) undanröjs och verksamheten omedelbart måste upphöra.

Sedan övergången till digital sändningsteknik har ett stort antal programföretag fått tillstånd att sända tv-program och marknaden för marksänd reklamfinansierad tv och betal-tv har vuxit. I en dynamisk marknad kommer det att finnas behov av förändringar i ägandet bland bolagen som har tillstånd, t.ex. för att få in investeringskapital. Ett mer flexibelt synsätt på ägarförändringar är därför befogat. Detta skulle kunna uppfyllas genom att det införs en möjlighet att överlåta tillstånd.

Det är visserligen redan med dagens regler möjligt att förvärva aktier i ett bolag som har tillstånd om förändringen bara har begränsad omfattning och inte leder till att ägarkoncentrationen inom medierna ökar. Det kan också noteras att samma juridiska person ofta innehar flera sändningstillstånd, dvs. att olika programtjänster inte drivs i separata bolag, vilket försvårar avyttring av en enstaka programverksamhet.

Enligt regeringens mening är det nuvarande systemet inte tillräckligt flexibelt eftersom det innebär att tillståndsmyndigheten i efterhand ska göra en bedömning om en ägarförändring i det enskilda fallet kan accepteras och att den sanktion som kan tillgripas om tillståndsmyndigheten finner att ägarförändringen inte är tillåten typiskt

sett är mycket ingripande, nämligen återkallelse av tillståndet. Härtill kan läggas att sändningsutrymmet för marksänd tv är begränsat och att antalet sökande hittills vida har överstigit antalet lediga tillstånd. I en situation där ett programföretag inte kan eller vill fortsätta bedriva sändningsverksamhet är det ur frekvenseffektivitetssynpunkt viktigt att snabbt kunna få in en ny tillståndshavare för att sändningsutrymme inte ska stå outnyttjat. Med dagens ordning finns det en risk att utrymme kan stå outnyttjat under lång tid i avvaktan på rättsliga processer, ny utlysning av ledigt tillstånd och fördelningsprocess.

Det är emellertid viktigt att urvalsförfarandet som har grundat det ursprungliga tillståndsbeslutet inte omkullkastats, t.ex. genom att en och samma aktör skaffar sig kontroll över alltför många sändningstillstånd så att flera av varandra oberoende programföretag inte kommer att beredas utrymme. En prövning av överlåtelsens påverkan av ägarförhållandena bland tillståndshavarna bör därför göras.

Regeringen instämmer dock i Radio- och TV-verkets och C More Entertainments synpunkt att kriteriet ringa omfattning som föreslagits av utredningen är alltför långtgående. Den prövning som ska göras bör i stället avse om ägarkoncentrationen bland dem som har tillstånd ökar mer än i begränsad omfattning. Ett sådant kriterium överensstämmer även med det villkor om ägandeförhållande som får uppställas i ett sändningstillstånd. En överlåtelse bör inte heller innebära att den fördelning mellan programtjänster som gällde vid tillståndsgivningen påverkas på ett sätt som för med sig en påtagligt minskad mångfald. En prövning av förvärvet bör därför ske även i den delen. Myndigheten för radio och tv bör också kunna neka medgivande till överlåtelsen, om förvärvaren inte uppfyller de grundläggande krav som ställs för att kunna få tillstånd. Myndighetens beslut att inte medge överlåtelse bör kunna överklagas.

Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter. Det innebär bl.a. att de tillståndsvillkor som har gällt för överlåtaren också bör gälla gentemot förvärvaren. I detta ligger att ett föreläggande som har meddelats mot överlåtaren bör gälla för förvärvaren. Tillståndsmyndigheten kan medge att tillståndsvillkor ändras, exempelvis om en tidigare vald inriktning visar sig vara ekonomiskt ohållbar. Ett sådant medgivande kan avse såväl den ursprungliga tillståndshavaren som den som har förvärvat sändningstillståndet. Frågan om ändring av ett sådant tillståndsvillkor kan väckas såväl under pågående tillståndsperiod som i samband med en överlåtelse.

Regeringen föreslår således att det ska införas en möjlighet att, efter tillståndsmyndighetens prövning och medgivande, överlåta ett tillstånd att sända tv och sökbar text-tv. Regler om överlåtelse av tillstånd att sända lokalradio finns redan i dag (jfr. prop. 1999/2000:55 s. 69 f.) Det kan också noteras att regeringen föreslår att det även i fortsättningen ska vara möjligt att överlåta tillstånd att sända kommersiell radio.

Tillståndsmyndigheten bör kunna ta ut en ansökningsavgift för de kostnader som uppstår vid handläggningen av en ansökan om överlåtelse.

11.7 Förbud mot att diskriminera annonsörer

Regeringens förslag: Möjligheten att förbjuda programföretag att diskriminera annonsörer tas bort.

Radio- och TV-lagsutredningen: Utredningen föreslog att förbudet mot att diskriminera annonsörer ska lagregleras.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna avstyrkte utredningens förslag.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: JK har inget att erinra mot förslaget. *Göteborgs universitet* och *Tidningsutgivarna* tillstyrker förslaget. Övriga instanser har inte yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Möjligheten att förbjuda programföretag att diskriminera annonsörer finns i 3 kap. 9 § andra stycket nuvarande radio- och TV-lagen och syftar till att komma till rätta med s.k. annonsvägran. Bestämmelsen infördes 1991 i samband med att regler om reklamfinansiering av marksänd svensk television infördes. Något motsvarande förbud har inte varit aktuellt för satellitsänd television, eftersom det där finns utrymme för konkurrerande reklam-tv-kanaler. Vid det fåtal tillfällen då bestämmelsen har aktualiserats har inget programföretag fällt för att ha överträtt den. I de sändningstillstånd som utfärdades av Radio- och TV-verket i mars 2008 förekommer inte något sådant villkor.

Regeringen konstaterar att det nu gällande förbudet mot att diskriminera annonsörer inte har någon praktisk betydelse och att det inte längre tillämpas. Bestämmelsen bör därför inte ges någon motsvarighet i den nya radio- och tv-lagen.

11.8 Mobil-tv

Regeringens bedömning: Det bör inte införas några särskilda regler för tv-sändningar som är anpassade för mobil mottagning.

Radio- och TV-lagsutredningen: Utredningen utformade ett förslag för reglering av tv-sändningar med rundradioteknik som är särskilt anpassade för mobil mottagning och som äger rum i ett särskilt avdelat frekvensutrymme.

Remissinstanserna: Remissutfallet var blandat.

AV-utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet instanser, däribland *Boxer*, *SVT*, *UR*, *TV 4*, *Teaterförbundet* och *Teracom*, stöder eller har inget att invända mot bedömningen. *Tidningsutgivarna* delar bedömningen, men ifrågasätter att mobil-tv-sändningar som ändå äger rum inom det tillståndspliktiga området ska följa samma regler som tv-sändningar i allmänhet.

Skälen för regeringens bedömning: Radio- och TV-lagsutredningen föreslog omfattande och detaljerade regler för tv-sändningar med rundradioteknik som är särskilt anpassade för mobil mottagning och som äger rum i ett särskilt avdelat frekvensutrymme. Bakgrunden till förslaget

var det stora intresse som visades för sådana sändningar och som exempelvis tog sig uttryck i försöksverksamhet i Sverige och på andra håll.

Med hänsyn bl.a. till den tekniska utvecklingen på området bedömer regeringen att det är mindre sannolikt att det inom det frekvensområde som vi föreslår ska vara tillståndspliktigt (se avsnitt 11.1) kommer att bli aktuellt att inleda tv-sändningar som är särskilt anpassade för mottagning med små bärbara mottagare. Det finns därför ingen anledning att införa några särskilda regler för sådana tv-sändningar. Om särskilda mobil-tv-sändningar ändå skulle komma till stånd inom det tillståndspliktiga området, kommer de att följa samma regler som tv-sändningar i allmänhet.

12 Kommersiell radio

12.1 Bakgrund

Den 1 april 1993 blev det genom lokalradiolagen (1993:120) tillåtet att sända kommersiell radio i Sverige, förutsatt att tillstånd beviljades. Varje tillstånd auktionerades ut till den som betalade mest och auktionsbudet blev sedan den årliga koncessionsavgift som tillståndshavaren fick betala. En tillståndshavare var tvungen att sända program som hade framställts särskilt för den egna verksamheten minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn. Koncessionsavgifterna har räknats upp varje år i förhållande till konsumentprisindex och för 2009 uppgår den genomsnittliga avgiften för ett sändningstillstånd som har meddelats enligt lokalradiolagen till 1,7 miljoner kr per år. Vissa tillståndshavare, framför allt de som har tillstånd i storstadsområdena, betalar dock nästan 4 miljoner kr årligen.

Nivån på koncessionsavgifterna, i kombination med kravet på eget framställda program, medförde att många tillståndshavare redan snart efter det att lokalradiolagen hade trätt i kraft fick svårt att nå lönsamhet. Flertalet slöt sig därför samman i nätverk, vilket ledde till ett likriktat utbud med några få dominerande aktörer. I syfte att öka mångfalden och den lokala förankringen i lokalradion trädde nya regler i kraft den 1 juli 2001. Reglerna togs in i radio- och TV-lagen (1996:844) och innebar dels att koncessionsavgiften sattes till 40 000 kr per år, dels att tillstånden skulle fördelas utifrån särskilda kriterier där den mängd eget och lokalt material som en aktör åtog sig att sända blev utslagsgivande. För att få ett tillstånd gjorde de sökande mycket omfattande åtaganden vad gäller sändning av eget och lokalt material, i en del fall upp till 24 timmar per dygn. Dessa åtaganden blev därefter villkor, som knöts till de enskilda sändningstillstånden.

Lokalradiolagen upphävdes den 1 juli 2001, dvs. samtidigt som de nya reglerna i radio- och TV-lagen trädde i kraft. Enligt särskilda övergångsbestämmelser skulle dock vissa av lokalradiolagens bestämmelser tillämpas fram till utgången av 2008 för de tillståndshavare som hade fått sina tillstånd före den 1 juli 2001. Genom lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio har denna period utsträckts att gälla till utgången av 2009. Lagen ger även möjligheter till förlängning med ytterligare en tillståndsperiod om högst ett år. Därefter ska radio- och TV-lagens bestämmelser tillämpas fullt ut även för de tillståndshavare som ursprungligen fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen. Avgiften för dessa sänks dock inte utan de ska även fortsättningsvis betala den avgift (indexuppräknad) som fastställdes vid den auktion då de erhöll sina respektive tillstånd.

En tillståndshavare med tillstånd enligt lokalradiolagen har haft möjlighet att återlämna sitt tillstånd till Radio- och TV-verket och ansöka om det på nytt för att kunna komma i åtnjutande av ett tillstånd enligt radio- och TV-lagen med väsentligt lägre avgift. För sist nämnda tillstånd ställs dock mer långtgående krav på sändning av eget material och program med lokal anknytning än vad lokalradiolagen kräver. En tillståndshavare kan heller inte vara säker på att återfå sitt tidigare tillstånd eftersom någon annan kan erbjuda sig att sända mer eget och

lokalt material. Endast en aktör har valt att lämna tillbaka sitt tillstånd och ansöka om det på nytt.

Situationen är nu sådan att av 89 tillståndshavare har 81 fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen och åtta enligt radio- och TV-lagen. Även om avgiften är väsentligt lägre för sist nämnda tillståndshavare har de åtaganden dessa gjort om sändning av eget och lokalt material medfört att de haft svårt att nå lönsamhet. I princip alla tillståndshavare är anslutna till något av de två stora nätverken MTG Radio och SBS Radio. Sändningarna är likartade och består av pop- eller rockmusik som varvas med reklam. De lokala inslagen i sändningarna är få. Således har varken lokalradiolagens auktionsmetod eller radio- och TV-lagens metod med urval enligt särskilda kriterier lett till mångfald och lokal förankring i den kommersiella radion.

12.2 Radio- och tv-lagens terminologi

Regeringens förslag: Begreppet lokalradio i radio- och TV-lagen ersätts med kommersiell radio. Lagen ska reglera två former av kommersiell radio, nämligen analog kommersiell radio och digital kommersiell radio.

2007 års utredning om kommersiell radios förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV* och *Sveriges Radio* anser att förslaget innebär en förbättring eftersom begreppet lokalradio ofta förväxlas med Sveriges Radios lokala sändningar (P4). Övriga remissinstanser har inte kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Sedan lokalradiolagen infördes har tillstånd att sända kommersiell radio benämnts tillstånd att sända lokalradio. Många lyssnare förväxlar dock detta begrepp med Sveriges Radios lokala sändningar. För att bättre anpassa lagens terminologi till rådande förhållanden bör begreppet *lokalradio* ersättas med *kommersiell radio*. Sådan radio kan vara av två slag *analog kommersiell radio* eller *digital kommersiell radio*.

12.3 Analog kommersiell radio

12.3.1 Urvalssystem

Regeringens förslag: Tillstånd att sända analog kommersiell radio ska fördelas genom ett slutet anbudsförfarande. Den som bedöms ha finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndsperioden och som i sin ansökan om det lediga tillståndet har angett den högsta sändningsavgiften av samtliga sökande ska beviljas tillståndet. Sändningsavgiften ska anges som ett engångsbelopp för hela tillståndsperioden. Det ska inte ställas några krav på sändning av eget eller lokalt material.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Justitieombudsmannen, Justitiekanslern, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV, Radiobranchen, Post- och telestyrelsen, Konkurrensverket* och *Sveriges Reklamförbund* tillstyrker eller har inte någon invändning mot förslaget. *Konsumentverket* avstyrker förslaget och menar att det leder till att endast kapitalstarka aktörer kommer att kunna få ett tillstånd. Myndigheten förespråkar i stället ett urvalssystem där tillstånden fördelas utifrån särskilda kriterier. *TCO* anser att slopandet av krav på lokalt innehåll slopas bör ersättas med krav på egenart och unikt perspektiv.

Skälen för regeringens förslag: Varken auktionsmetoden eller metoden med urval enligt särskilda kriterier har lett till mångfald i ägande eller utbud, eller lokal förankring i den kommersiella radion. I stället har båda regelverken resulterat i en kraftig nätverksbildning med ett fåtal stora aktörer.

På tv-området fördelas tillstånden med grund i att sändningarna ska tilltala olika intressen och smakriktningar. Eftersom samtliga tv-sändningar numera sker digitalt finns det ett relativt stort antal tillstånd att fördela. När det gäller analog kommersiell radio finns det dock som regel endast två till tre tillstånd att fördela inom varje enskilt sändningsområde. Med så få tillstånd går det inte att åstadkomma en fördelning där sändningarna på ett rimligt sätt tilltalar olika intressen och smakriktningar. Regeringen anser därför att dessa kriterier inte ska tillämpas när det gäller sändningstillstånden för analog kommersiell radio.

En urvalsmetod som inte tidigare har prövats är slutet anbudsförfarande. Ett sådant förfarande skulle innebära att tillståndsmyndigheten utlyser ett tillstånd som blir ledigt. Den som ansöker om tillståndet ska ange vilken avgift som sökanden är beredd att betala för hela tillståndspanoroden. Ansökningen ska alltså innehålla de uppgifter som behövs för att myndigheten ska kunna ta ställning till om den sökande uppfyller grundläggande krav på finansiella och tekniska förutsättningar för att kunna bedriva sändningar under hela tillståndspanoroden. Sändningsavgiften ska anges i form av ett engångsbelopp för hela tillståndspanoroden. Ur den tillståndsgivande myndighetens perspektiv är ett engångsbelopp att föredra framför en årlig avgift, eftersom det underlättar administrationen och uppbörden av avgiften. För tillståndshavaren är det i och för sig mer betungande att betala en engångsavgift än att fördela kostnaden på flera år. Om avgiften skulle fördelas på flera år innebär det dock att staten i praktiken ger en kredit till tillståndshavaren.

Fördelen med ett anbudsförfarande är att en sökande noga måste tänka igenom vilken avgift denne är beredd att betala för att få tillståndet. Buden kan därmed förväntas bli både ekonomiskt bärkraftiga och marknadsmissiga. Genom att förfarandet är slutet minskar risken för att anbudet höjs på ett omotiverat sätt, vilket skedde vid auktionerna.

Nackdelen med ett slutet anbudsförfarande, där högsta lämnade bud blir avgörande för vem som får ett sändningstillstånd, är att mindre aktörer utan ett starkt finansiellt stöd knappast kan komma ifråga för att få ett tillstånd, åtminstone inte i de större städerna. Kravet på att avgiften

ska betalas som ett engångsbelopp för hela tillståndperioden bidrar också till att små aktörer kan ha svårt att få ett tillstånd i vissa delar av landet. Samtidigt måste verksamheten vara ekonomiskt bärkraftig för att sändningar ska kunna bedrivas. De krav som ställs i nuvarande och tidigare regelverk på sändning av eget och/eller lokalt material har tillståndshavarna ofta kringgått eller inte förmått uppfylla. De krav som gäller på sändningarnas innehåll har förvärrat många tillståndshavares ekonomiska situation. Erfarenheterna av att ställa sådana villkor är således inte goda. Dessutom är det rimligt att tillståndshavare har möjlighet att ändra sändningarnas inriktning utan risk att förlora tillståndet.

Mot denna bakgrund anser regeringen att tillstånden bör fördelas genom ett slutet anbudsförfarande. Den som får tillståndet bör betala avgift för hela tillståndsperioden i anslutning till att tillståndet börjar att gälla. Krav bör inte ställas på innehållet i det som sänds, t.ex. att viss andel av sändningarna ska vara eget eller lokalt material.

Det föreslagna urvalssystemet innebär att betalningsviljan blir avgörande för vem som får ett tillstånd. Detta innebär således en viss risk för att ägandet kan komma att koncentreras till ett färre antal kapitalstarka aktörer. Dock har det visat sig att inte heller ett urvalssystem, som grundar sig på en låg avgift och med krav på sändning av eget och lokalt material, har förmått bryta nätverksbildningen. För att kunna sända kommersiell radio krävs finansiell stabilitet och det skulle inte främja, utan snarast motverka möjligheterna att göra satsningar i branschen, om det inte skulle vara tillåtet att inneha mer än ett tillstånd. Regeringen anser därför att det även fortsättningsvis ska vara möjligt att inneha flera tillstånd. Inom ett och samma sändningsområde ska detta dock endast vara möjligt om det finns särskilda skäl, t.ex. att det inte finns någon annan sökande till ett ledigt tillstånd.

Av 17 § förvaltningslagen (1986:223) följer att en förvaltningsmyndighet inte får avgöra ett ärende utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och han har fått tillfälle att yttra sig över uppgiften. I vissa fall kan myndigheten avstå från sådan underrättelse, t.ex. om avgörandet inte går parten emot. Huvudregeln är dock att en part har rätt att få reda på de uppgifter som har tillförts ärendet av andra än honom själv. Bestämmelsen aktualiserar därmed frågan om den som har ansökt om ett analogt sändningstillstånd kan få reda på vilken sändningsavgift övriga sökande har erbjudit. Enligt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) och punkt 101 i bilagan till sistnämnda förordning gäller sekretess för bl.a. uppgifter om en enskilds affärs- och driftsförhållanden vid tillståndsgivning på radio- och tv-området, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Eftersom den uppgift som en sökande lämnar om sändningsavgift är grundat på affärsmässiga hänsyn bör som regel denne anses lida skada om uppgiften kommer ut. Bestämmelsen i 17 § förvaltningslagen gör dock att en sökande inte kan vara helt säker på att uppgiften inte kommer att lämnas ut. Därför föreslås att det i radio- och tv-lagen föreskrivs att i ett ärende om tillstånd att sända analog

kommersiell radio ska 17 § förvaltningslagen inte tillämpas på uppgifter som endast rör någon annan sökande.

För det fall två sökande lämnar samma anbud bör tillståndsmyndigheten avgöra vem som ska få tillståndet genom lottdragning. Det förfarandet kan bl.a. tillämpas av Post- och telestyrelsen vid fördelning av tillstånd att använda radiosändare (jfr 20 § Post- och telestyrelsens författningssamling 2004:13).

12.3.2 Tillståndsvillkor

Regeringens förslag: Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio får inte längre förenas med villkor som avser skyldighet att inte förändra ägarförhållandena och inflytandet i företaget eller att sända en viss mängd eget material och program med lokal anknnytning.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges Annonörer* anser att de villkor som får ställas är rimliga. *Konkurrensverket* anser att det är viktigt att villkor om skyldighet att samarbeta i tekniska frågor regleras genom tydliga förhållningsregler för aktörerna avseende de frågor i vilka samarbete ska ske samt formerna för samarbetet.

Skälen för regeringens förslag: Av 3 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) följer att rätten att sända radioprogram på annat sätt än genom tråd får regleras genom lag, som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända. Bestämmelser som berör själva sändningsinnehållet samt tillståndets innebörd och bestånd ska framgå direkt av lagen, eftersom det är fråga om en begränsning av yttrandefriheten. När det gäller andra krav bör däremot villkoren kunna anges i det enskilda tillståndet. Kraven bör dock ha stöd i lag eftersom det gäller begränsningar av yttrandefriheten.

Enligt 5 kap. 10 § radio- och TV-lagen får tillstånd att sända lokalradio förenas med villkor som avser skyldighet att sända program i en viss del av sändningsområdet eller som når en viss del av befolkningen inom området, sända under en viss minsta tid, använda en viss sändningsteknik och samarbeta med andra tillståndshavare i tekniska frågor, och använda en viss teknik vid s.k. referensbandning. Av 5 kap. 11 § följer att ett sändningstillstånd även får förenas med villkor som avser skyldighet att inte förändra ägarförhållandena och inflytandet i företaget mer än i begränsad omfattning, sända en viss mängd eget material och sända en viss mängd program med lokal anknnytning. Vidare framgår av 5 kap. 12 § radio- och TV-lagen att sökanden ska ges tillfälle att ta del av och yttra sig över villkoren innan beslut meddelas.

Regeringen föreslår nu att tillstånd att sända analog kommersiell radio ska fördelas genom ett slutet anbudsförfarande i stället för dagens urvalssystem för lokalradio med särskilda kriterier om bl.a. mängd eget material och program med lokal anknnytning samt ägarförhållanden (se avsnitt 12.3.1). Ett sändningstillstånd ska tilldelas den som har erforderliga tekniska och finansiella förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndsperioden och har uppgett den högsta sändningsavgiften av samtliga sökande. De villkor som nu får

ställas att sända en viss mängd eget material och program med lokal anknytning och att inte förändra ägarförhållandena och inflytandet i tillståndsföretaget mer än i begränsad omfattning bör mot denna bakgrund inte längre kunna ställas.

Övriga villkor är dock fortfarande relevanta och bör även fortsättningsvis kunna ställas. Liksom i dag bör den sökande ges möjlighet att ta del av och yttra sig över de villkor som tillståndsmyndigheten avser att förena tillståndet med innan myndigheten fattar beslut.

12.3.3 Befintliga tillståndshavare

Regeringens förslag: Den som vid lagens ikraftträdande har ett sändningstillstånd som har förlängts enligt lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio har rätt att bedriva sändningar inom det sändningsområde som tillståndet avser i åtta år utan särskild ansökan.

Ett sändningstillstånd som blir ledigt under övergångsperioden ska utlysas och fördelas enligt de nya reglerna med slutet anbudsförfarande.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslog dock att övergångsperioden ska vara fyra år och att avgifterna för samtliga befintliga tillståndshavare ska vara 45 000 kr per år under övergångsperioden.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket* tillstyrker förslaget men anser att rätten att fortsätta sända inte ska gälla med automatik utan att en särskild ansökan ska krävas. Verket påpekar också att det är oklart om tidigare meddelade villkor, exempelvis att ägandet i ett tillståndshavarföretag inte får förändras mer än i begränsad omfattning, ska fortsätta att gälla. *Justitiekanslern* anser att möjligheten att åstadkomma en frivillig uppgörelse med berörda tillståndshavare om de ekonomiska villkoren under en övergångsperiod borde övervägas. *Radiobranschen* och *Sveriges Reklamförbund* anser att övergångsperioden ska vara åtta år. Även *Post- och telestyrelsen* anser att övergångsperioden skulle kunna vara längre vad utredningen föreslagit.

Sveriges Radio anför att villkoren riskerar att påverka konkurrensen på radioområdet och därvid till det sämre för Sveriges Radio, vars resurser kommer att minska.

Skälen för regeringens förslag: Av samtliga nuvarande 89 tillståndshavare har 81 fått sina tillstånd enligt lokalradiolagen. Den lagen ger en mycket långtgående rätt till förlängning av ett tillstånd. Endast om det föreligger skäl för att återkalla tillståndet får Radio- och TV-verket vägra förlängning.

En tillståndshavare, vars tillstånd har meddelats enligt radio- och TV-lagen, har också rätt till förlängning av sitt tillstånd. Förlängning kan i och för sig vägras av fler skäl än enligt lokalradiolagen men generellt ger regelverket befintliga tillståndshavare en rätt till förlängning, såvida de inte missköter rätten att sända radio.

Ett beslut om att meddela sändningstillstånd är ett gynnande förvaltningsbeslut. Förvaltningslagen (1986:223) reglerar inte möjligheten att ändra eller upphäva ett sådant beslut. I praxis har dock vissa principer utvecklats. Till skillnad från betungande beslut, som i allmänhet anses kunna ändras i såväl mildrande som skärpande riktning, får ett gynnande beslut som regel varken återkallas eller ändras. Detta motiveras med att den enskilde ofta har förlitat sig på beslutet och vidtagit en rad åtgärder till följd av det. Undantag har dock i praxis skett om

- tvingande säkerhetsskäl gör återkallelse nödvändig (t.ex. hänsyn till trafikfara eller hälsofara),
- beslutet har baserats på vilseledande uppgifter från den enskilde, eller
- det finns ett återkallelseförbehåll antingen i själva beslutet eller i den tillämpliga författningstexten.

Enligt utredningens uppfattning måste den som innehar ett sändningstillstånd i och för sig räkna med att förutsättningarna för tillståndet kan förändras med tiden. Att i strid med gällande lagstiftning inte förlänga nu befintliga tillstånd vid tillståndsperiodens utgång är dock enligt utredningen att betrakta som en återkallelse av tillstånden. Eftersom tillståndshavarna har investerat i bl.a. lokaler, personal och utrustning är det nödvändigt att de får kompensation för att inte staten ska bli skadeståndsskyldig. Samtliga befintliga tillståndshavare bör därför enligt utredningen få fortsätta att bedriva sändningar under en övergångsperiod med generösa villkor.

Regeringen, som noterar att tillstånden i fråga uttryckligen är begränsade i tiden, instämmer i utredningens bedömning att tillståndshavarna bör få fortsätta bedriva sändningarna under en övergångsperiod med generösa villkor avseende krav på innehåll. Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio bör enligt vad som tidigare sagts inte få förenas med krav på skyldighet att sända eget material eller program med lokal anknytning (se avsnitt 12.3.2.). Detta bör även gälla för befintliga tillståndshavare under övergångsperioden. När det gäller andra villkor som tidigare har kunnat ställas, t.ex. att ägandet inte får förändras mer än i begränsad omfattning, framstår det som mest konsekvent att endast sådana villkor som får ställas enligt det nya regelverket ska gälla en tillståndshavare som fortsätter att bedriva sändningar under övergångsperioden. Vad gäller övergångsperiodens längd anser regeringen, i likhet med bl.a. radiobranschen, att den bör vara längre än vad utredningen har föreslagit. En period om åtta år är rimlig med hänsyn tagen både till de nuvarade tillståndshavarna och till genomförandet av det nya urvalssystemet.

Utredningen föreslår att avgifterna för sändningstillstånden ska sänkas till 45 000 kronor per år för samtliga tillståndshavare under övergångsperioden. Mot bakgrund av övergångsperiodens längd, att några krav inte längre kommer att ställas på sändningar med eget material och program med lokal anknytning samt de utökade möjligheter som föreslås för sponsring av program (se avsnitt 12.5.3) anser regeringen att de befintliga tillståndshavarna kompenseras för att det nya regelsystemet saknar möjlighet till förlängning. För vissa tillståndshavare kan emellertid avgiften innebära en ekonomisk börda som reducerar deras möjligheter att utveckla verksamheten. Regeringens ambition är att

skapa förutsättningar för en livskraftig kommersiell radio. En livskraftig kommersiell radio är av stor betydelse för mångfalden och konkurrensen på hela radioområdet. Vad gäller frågan om eventuellt sänkta avgifter avser regeringen att återkomma i 2011 års budgetproposition.

I avsnitt 15 föreslås regelverket träda i kraft den 1 juli 2010. Den åttaåriga övergångsperioden kommer därmed löpa till 1 juli 2018. Under denna tid ska samtliga befintliga tillståndshavare, dvs. de som vid lagens ikraftträdande har ett sändningstillstånd som har förlängts enligt lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio, få fortsätta bedriva sändningar inom det område som tillståndet avser. Regeringen bedömer det inte som nödvändigt att en tillståndshavare ska behöva göra en särskild ansökan utan denna rätt bör gälla med automatik. Den som inte vill fortsätta att bedriva sändningar kan antingen återlämna sitt tillstånd till tillståndsmyndigheten eller ansöka hos myndigheten om att få överlåta tillståndet.

Den övergångsperiod som regeringen nu föreslår är längre än den som utredningen föreslog. Mediemarknadens utveckling och den tekniska utvecklingen innebär att förutsättningarna för kommersiell radio kan förändras under denna tid. Regeringen anser därför att det är lämpligt med en avstämning under 2013 för att följa upp effekterna av de föreslagna förändringarna. Det ger utrymme för att granska de skilda förutsättningar som råder för olika medier och olika tekniker.

12.3.4 Överlåtelse av tillstånd

Regeringens förslag: Påverkan på mångfalden i medieutbudet ska inte längre beaktas vid bedömningen av om överlåtelsen ska medges. Den som överlåter ett tillstånd har inte rätt att få tillbaka någon del av sändningsavgiften.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen instans har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning och förslag: Enligt 5 kap. 16 § radio- och TV-lagen får ett sändningstillstånd överlåtas om Radio- och TV-verket ger sitt medgivande till överlåtelsen. Sådant medgivande ska lämnas om förvärvaren är behörig att inneha ett sändningstillstånd och inte redan har tillstånd inom sändningsområdet. Om det föreligger särskilda skäl kan dock överlåtelse tillåtas även om förvärvaren redan har tillstånd i sändningsområdet. Överlåtelse ska enligt nuvarande regler inte heller medges om det medför en påtaglig minskning av mångfalden i medieutbudet inom sändningsområdet.

De skäl som framförts tidigare för att tillåta en överlåtelse av tillstånd att sända lokalradio gör sig fortfarande gällande (se prop. 1999/2000:55) Möjligheterna för ett företag att få kredit är som regel väsentligt större om ett tillstånd kan överlåtas. Kredit kan i sin tur vara nödvändigt för att en tillståndshavare ska kunna investera i sin verksamhet. Om ett sändningstillstånd inte får överlåtas kan det utgöra ett hinder för att etablera ett nytt eller utveckla ett befintligt företag. Ett annat skäl för att tillåta överlåtelse är att kommersiellt drivna bolag bör ha möjlighet att överlåta sina tillgångar. Tillstånd bör därför även fortsättningsvis kunna

överlåtas, förutsatt att tillståndsmyndigheten ger sitt medgivande till överlåtelsen. Förutsättningarna för att medge en överlåtelse bör vara samma som i dag. Eftersom sökandens ägarförhållanden inte längre är ett urvalskriterium för att få sändningstillstånd bör dock påverkan på mångfalden i medieutbudet inte beaktas vid prövningen av om överlåtelse ska medges.

Liksom i dag bör vissa typer av förelägganden, som har meddelats mot den tidigare innehavaren, gälla även mot den nye tillståndsinnehavaren. De förelägganden som avses är att använda en godkänd beteckning för sina sändningar samt att på begäran av behörig tillsynsmyndighet lämna de upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen samt de villkor och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Förslaget om att sändningsavgiften ska betalas som ett engångsbelopp, i stället för i form av ett årligt belopp, innebär att en tillståndshavare som vill överlåta sitt tillstånd kommer att ha betalat in beloppet för hela perioden när överlåtelsen sker. En tanke bakom det nya urvalssystemet är att en sökande noggrant ska bedöma vilken avgift denne är beredd att betala för rätten att bedriva sändningar under tillståndsperioden. Om denne tilldelas ett tillstånd men efter viss tid finner att förutsättningarna inte är sådana som tillståndshavaren bedömde när anbudet lämnades, kan tillståndshavaren avtala om eventuell ersättning med den som övertar tillståndet. Tillståndshavare bör inte ha rätt att återfå någon del av redan inbetald sändningsavgift utan får själv stå risken för att det inte är lönsamt.

12.3.5 Avgiftsregler

Regeringens förslag: Lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område upphävs och avgiftsbestämmelserna förs in i den nya radio- och tv-lagen.

Den som har fått tillstånd att sända analog kommersiell radio ska till tillståndsmyndigheten betala den sändningsavgift som angetts i ansökan om det lediga tillståndet.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket* har tillstyrkt att lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område (koncessionsavgiftslagen) upphävs och påpekat att sedan de analoga markbundna tv-sändningarna upphört är lagen inte längre tillämplig på tv-sändningar.

Skälen för regeringens förslag: I koncessionsavgiftslagen finns avgiftsbestämmelser för radio och tv. Genom övergången från analoga till digitala tv-sändningar har avgiftsskyldigheten för den som innehar tillstånd att sända tv-program upphört. Detta har medfört att bestämmelserna om tv-avgift i koncessionsavgiftslagen har blivit inaktuella. Det behövs därför inte längre en särskild avgiftslag utan koncessionsavgiftslagen bör upphävas och relevanta avgiftsbestämmelser i stället föras in i den nya radio- och tv-lagen. Dessa regler avser när

betalning ska ske, ränta vid försenad betalning, anstånd med betalning samt betalningsansvar för delägare i handelsbolag.

Tillstånd att sända analog kommersiell radio föreslås i fortsättningen fördelas genom ett slutet anbudsförfarande där tillståndshavaren ska betala den avgift som denne angett i sin ansökan. För betalning av avgiften bör gälla de regler som nu gäller enligt koncessionsavgiftslagen.

12.4 Digital kommersiell radio

12.4.1 Nya regler för digitala kommersiella radiosändningar

Regeringens förslag: Regler om digitala kommersiella radiosändningar införs i den nya radio- och tv-lagen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Radiobranschen, Radio- och TV-verket, Teracom, Post- och telestyrelsen, Konsumentverket och Konkurrensverket* är positiva till att utvecklingen mot digitala radiosändningar fortsätter och att nya regler för sådana sändningar införs.

Skälen för regeringens förslag: Sedan 1995 har det genom förordningen (1995:1020) om digitala ljudradiosändningar varit möjligt för privata programföretag att sända digitalradio i Sverige. Regelverket innebär att Radio- och TV-verket har hand om ansökningsförfarandet och lämnar förslag till regeringen på vilket eller vilka programföretag som ska meddelas tillstånd. Regeringen beslutar sedan om vem som ska meddelas tillstånd. Några tillstånd till kommersiella programföretag har dock inte meddelats utan de enda digitala sändningar som ägt och äger rum sker i Sveriges Radios regi.

Sverige har enligt internationella överenskommelser tillgång till frekvensutrymme planerat för fyra sändarnät eller multiplexer för digitalradiosändningar. Enligt frekvensplaneringen kan tre av sändarnäten vara regionalt nedbrytbara i olika omfattning. Regionalt nedbrytbara nät kan användas *dels* för sändning av olika material i de skilda regionerna, *dels* för nationella sändningar om samma innehåll sänds i de olika regionerna. Hur många programtjänster, dvs. radiokanaler, som tillsammans kan sändas i en multiplex beror på vilken teknik som används för radiodistributionen.

Fördelarna med digital radiodistribution, jämfört med analog sådan, är framför allt att det är möjligt att sända fler kanaler till en lägre kostnad. Andra fördelar är bättre ljud och möjlighet till olika slag av tilläggstjänster. I bl.a. Danmark och Storbritannien har utvecklingen av digitalradion nått mycket längre än i Sverige. För att främja utvecklingen av digitalradio anser regeringen att det är av stor vikt att skapa tydligare förutsättningar för sådana sändningar. Sådana regler bör därför föras in i den nya radio- och tv-lagen. En följd av detta är att förordningen (1995:1020) om digitala ljudradiosändningar kommer att upphävas.

12.4.2 Sändningsutrymme

Regeringens förslag: Regeringen beslutar om det sändningsutrymme som i olika delar av landet får upplåtas för digital kommersiell radio.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket* och *Teracom* tillstyrker förslaget. Övriga remissinstanser har inte kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt gällande rätt beslutar regeringen om det sändningsutrymme som i olika delar av landet får upplåtas för digital-tv. Motsvarande reglering bör tillämpas för digitala radiosändningar.

12.4.3 Tillståndsgivande myndighet

Regeringens förslag: Den myndighet som ger tillstånd att sända analog kommersiell radio ska även ge tillstånd att sända digital kommersiell radio.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket* tillstyrker utredningens förslag. Övriga remissinstanser har inte kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: På tv-området ger i dag Radio- och TV-verket alla sändningstillstånd avseende kommersiella programföretag medan regeringen ger tillstånd till sändningar som sker i allmänhetens tjänst, dvs. tillstånden till Sveriges Televisions och Utbildningsradios sändningar. Uppdelningen motiveras med att sändningar i allmänhetens tjänst är av stor betydelse för samhället och att det för de tillstånden inte förekommer något urvalsförfarande. Övriga ärenden är inte sådana som kräver ett ställningstagande av regeringen. Skälen för denna uppdelning gäller fortfarande och den bör således bestå.

Regeringen ska fortsatt ge tillstånd om sändningsverksamheten finansieras med radio- och tv-avgiften enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst och tillstånd att sända ljudradio till utlandet, dvs. tillstånd till Sveriges Radios sändningar. Tillstånd att sända kommersiell radio meddelas av behörig myndighet.

12.4.4 Om tillstånden ska meddelas de enskilda programföretagen eller särskilda operatörsföretag

Regeringens förslag: Tillstånd ska ges till den som bedriver programverksamhet.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket*, *Teracom*, *Sveriges Television* och *Sveriges Utbildningsradio* tillstyrker förslaget. Övriga remissinstanser har inte kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Ett sändningstillstånd kan ges antingen till de enskilda programföretagen eller till nätoperatören, dvs. den som äger och driver det nät i vilket sändningarna sker.

Tillstånd att sända digital-tv tilldelas enligt gällande rätt de enskilda programföretagen. Denna ordning föreslås även fortsättningsvis gälla. Vid tillkomsten av bestämmelsen var frågan uppe om tillstånd i stället skulle meddelas nätoperatören, som därefter skulle få fördela sändningsutrymme till de enskilda programföretagen. Regeringen fann dock inte skäl att föreslå en sådan ordning (prop. 2007/08:8 s. 35-36).

En modell där en eller flera nätoperatörer tilldelas sändningsutrymme och sedan får fördela utrymmet till olika programföretag innebär att någon form av urval och godkännande av operatörerna måste ske. Dessutom medför modellen att operatörsföretagen ges mycket stora befogenheter på yttrandefrihetens område genom rätten att få fördela tillstånden. Även om staten skulle kunna ställa upp kriterier för fördelningen av sändningsutrymme inger ett sådant förfarande allvarliga betänkligheter, då det handlar om att ge privata aktörer stora befogenheter. Regeringen föreslår därför att tillståndsmyndigheten ska bevilja tillstånden till de aktörer, dvs. programföretag, som ska bedriva sändningar.

12.4.5 Urvalskriterier

Regeringens förslag: Tillstånd att sända digital kommersiell radio får endast lämnas till den som har finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndsperioden och som är beredd att samverka med övriga tillståndshavare i tekniska frågor. Tillståndsmyndigheten ska fördela tillstånden med utgångspunkt i att sändningsutrymmet ska kunna tas i anspråk för olika programtjänster, så att sändningarna kommer att tilltala olika intressen och smakriktningar samt av flera programföretag som är oberoende av varandra.

Staten, landstingen och kommunerna ska inte kunna inneha sändningstillstånd.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket* tillstyrker förslaget. Verket anser dock att vid urvalet mellan olika sökande bör även de sökandes planer beträffande tilläggstjänster, som syftar till att tillgängliggöra radioprogram för personer med funktionsnedsättning, och andra tilläggstjänster som digital teknik möjliggör i radiomediet kunna beaktas. *Myndigheten för handikappolitisk samordning* tillstyrker förslaget under förutsättning att krav också kan ställas på generella lösningar av tillgänglighet och användbarhet för så många som möjligt, inkluderat personer med funktionsnedsättning. *Konkurrensverket* och *Post- och telestyrelsen* anser att tillstånden ska auktioneras ut istället för att fördelas enligt särskilda urvalskriterier. *Radiobranchen* tillstyrker förslaget varvid organisationen förutsätter att alla som har tillstånd att sända analog kommersiell radio kommer att erbjudas digitala sändningstillstånd. *Teracom* tillstyrker förslaget men anser att särskild hänsyn även bör tas till om sökanden har erfarenhet från analog

kommersiell radio och etablerade programtjänster som kan hjälpa till att driva utvecklingen av digitalradio framåt. *Teracom* anser dessutom att det bör finnas två sorters tillstånd, enkanalstillstånd och flerkanalstillstånd.

Skälen för regeringens förslag: Tillståndsmyndigheten bör meddela när ett tillstånd att sända digital kommersiell radio blir ledigt. Myndigheten bör ange sista dag för att ansöka om tillståndet, första dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet och sändningsområdets omfattning. Det kan bli fråga om nationella, regionala och lokala sändningar. Eftersom det kan antas att intresset för att sända digital kommersiell radio kommer att vara större än det sändningsutrymme som finns tillgängligt behövs någon form av urvalskriterier. Samtidigt kan fler programföretag komma i fråga eftersom det tillgängliga frekvensutrymmet medger att avsevärt fler tillstånd meddelas.

Liksom för tillstånd att sända analog kommersiell radio bör det krävas av en sökande att denne har finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningar under hela tillståndspanoroden. Detta kan t.ex. ske genom att den sökande i samband med sin ansökan ger in en affärsplan samt en budget för de två eller tre första verksamhetsåren av tillståndspanoroden. Vidare bör, liksom för analog kommersiell radio, krävas att sökanden är beredd att samverka med övriga tillståndshavare i tekniska färgor. På samma sätt som gäller för analog kommersiell radio bör varken staten, landsting eller kommuner direkt eller indirekt kunna få sändningstillstånd.

När det gäller tillstånd att sända analog kommersiell radio kommer en sökandes betalningsförmåga att vara avgörande för vem som får ett sådant tillstånd. För tillstånd att sända digital kommersiell radio gör sig dock delvis andra överväganden gällande vad avser urvalsförfarandet. Det rör sig dels om en helt ny typ av radiosändningar för vilka det kan vara svårt att beräkna det kommersiella värdet, dels om sändningar som företrädesvis kommer att rikta sig till hela eller i vart fall större områden av landet och för vilka det sammantaget är rimligt att ställa högre krav på ett varierat och allsidigt utbud. För att skapa förutsättningar för sändningar med ett brett och mångsidigt innehåll bör det vara avgörande vilket utbud var och en avser att sända och på vilket sätt det samlade utbudet – dvs. de digitala sändningarna sett som en helhet – kan tilltala allmänheten i stort. En sökande ska bl.a. uppge när och under vilken tid på dygnet som sändningarna avses ske och typen av programutbud. Eftersom radiomediet delvis skiljer sig från tv-mediet kan programkategorierna inte bli exakt samma men vissa kategorier, t.ex. nyhetsprogram, sportprogram, barnprogram och olika former av musikprogram, kan förväntas finnas i båda medierna. Vidare ska tillståndsmyndigheten vid sitt urval kunna beakta om en sökande är beredd att utforma sändningarna så att personer med funktionshinder lättare kan ta del av dem. Sådant anpassning kan t.ex. bestå av att sändningarna kompletteras med relevant textinformation, som lyssnaren kan ta emot via sin radiomottagare. Ett annat exempel kan vara att tillståndshavaren utfäster särskilt god hörbarhet, exempelvis genom användning av sådan teknik som minimerar störande bakgrundsljud.

Urvalet bör givetvis så långt det är möjligt ske på objektiva grunder. Exakt hur fördelningen av tillstånd kommer att se ut blir dock beroende

av vilka aktörer som söker tillstånd i varje tillståndsomgång och hur dessa aktörers programförklaringar ser ut. En målsättning bör vara att det samlade utbudet ska tilltala olika intressen och smakriktningar. Det bör även vara möjligt att i viss mån beakta ägarförhållandena hos de sökande så att flera av varandra oberoende programföretag kan konkurrera om lyssnarna.

Hur urvalskriteriet ”tilltala olika intressen och smakriktningar” förhåller sig till yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) bör något beröras. Av intresse är framför allt 3 kap. 2 § YGL, som anger att det allmänna ska sträva efter att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till största möjliga yttrande- och informationsfrihet. Även 3 kap. 4 § YGL, som anger att den som sänder radioprogram självständigt avgör vad som ska förekomma i programmen, måste dock beaktas. Det kan härvid konstateras att ingen eller inga kategorier av sökande kommer att ges något försteg i konkurrensen om sändningstillstånd. Tvärtom ger det föreslagna urvalskriteriet möjlighet för alla programföretag, oavsett programinriktning, att delta i tillståndsgivningen. Detta torde vara väl förenligt med grundlagen och kravet på att det allmänna ska eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet.

Frågan är vidare hur det nämnda urvalskriteriet förhåller sig till kravet om att eftersträva vidaste möjliga informationsfrihet. Kriteriet kan i och för sig sägas innebära att staten i någon mening ingriper i den enskildes frihet att inhämta och motta upplysningar eftersom staten bestämmer vilka programföretag som ska få tillstånd. Samtidigt säkerställer emellertid kriteriet att frekvensutrymmet för digital kommersiell radio, som är begränsat vad gäller hur många programtjänster som kan sändas, inte används på ett sådant sätt att den enskilde endast kan få del av viss information. Enligt regeringens mening skapar således det föreslagna urvalskriteriet goda förutsättningar för att den enskilde ska ges möjlighet till information med olikartad inriktning. Ett sådant urvalskriterium står i överensstämmelse med grundlagens krav på en strävan efter största möjliga informationsfrihet. Urvalsförfarandet har för övrigt godtagits när det gäller den nuvarande ordningen för tillstånd att sända digital-tv (prop. 2007/08:8 s. 46–47).

Det förtjänar att påpekas att det är de sökande själva som kommer att ange inriktningen på sina sändningar, och således inget som den tillståndsgivande myndigheten utformar. Därmed kan den redaktionella självständigheten hos de sökande, som senare får tillstånd, inte ifrågasättas.

12.4.6 Tillståndsvillkor

Regeringens förslag: Ett tillstånd att sända digital kommersiell radio får förenas med villkor som avser skyldighet att

1. sända program i en viss del av sändningsområdet eller som når en viss del av befolkningen inom området,
2. sända under en viss minsta tid,
3. använda en viss sändningsteknik och att samarbeta med andra tillståndshavare i tekniska frågor,

4. använda en viss teknik vid s.k. referensbandning,
5. sända ett mångsidigt programutbud,
6. utforma sändningarna på ett sådant sätt att de blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, och
7. inte förändra ägarförhållandena och inflytandet i företaget mer än i begränsad omfattning.

Innan tillståndsmyndigheten meddelar beslut om tillstånd ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som myndigheten avser att förena med tillståndet. Beslut om tillstånd får inte innehålla andra programrelaterade villkor än de som den sökande godtagit.

Utredningens förslag överensstämmer i allt väsentligt med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges Annonsörer* anser att villkoren förefaller rimliga. *Konkurrensverket* menar att villkor om samarbete i tekniska frågor ska regleras genom tydliga förhållningsregler för aktörerna avseende vilka frågor samarbetet omfattar samt formerna för samarbetet. *Myndigheten för handikappolitisk samordning* anser att krav ska kunna ställas på generella lösningar av tillgänglighet och användbarhet för så många som möjligt inklusive personer med funktionsnedsättning. *Radio- och TV-verket* anför att ett tillstånd att sända digital kommersiell radio även bör kunna förenas med villkor som avser skyldighet att erbjuda de tilläggstjänster som angetts i ansökan för det lediga tillståndet och vilka har beaktats i tillståndprocessen. *Post- och telestyrelsen* anser att det i en tillståndsgivning bör övervägas att möjliggöra användning på teknikneutral grund. Syftet skulle vara att göra det möjligt för programbolagen att välja den teknik som passar dem för att bäst nå ut till sina användare med sitt innehåll. *Teracom* tillstyrker förslaget men anser att de digitala tillstånden ska vara nationella och förenas med krav på att sändningarna ska täcka minst 80 procent av befolkningen.

Skälen för regeringens förslag: Liksom när det gäller tillstånd att sända analog kommersiell radio bör ett tillstånd att sända digital kommersiell radio kunna förenas med villkor om att sända program i en viss del av sändningsområdet eller som når en viss del av befolkningen inom området. Regeringen delar dock inte *Teracom*s uppfattning att alla tillstånd ska vara nationella och att krav ska kunna ställas på en minsta befolkningstäckning på 80 procent. Tillstånd ska i stället kunna meddelas för såväl lokala eller regionala som nationella sändningar. För att tillgängligt frekvensutrymme ska utnyttjas på ett sätt som leder till största möjliga yttrande- och informationsfrihet måste vidare villkor kunna ställas om minsta sändningstid.

Att kunna ställa villkor om användning av en viss teknik och om samarbete med andra tillståndshavare i tekniska frågor är särskilt viktigt eftersom vissa sändningstekniker innebär att flera olika radiokanaler i ett nät blandas (multiplexeras) i en och samma signal. Ett samarbete blir då nödvändigt inte bara för att sändningarna ska kunna bli tillgängliga för alla, utan också för att de investeringar som görs och behöver göras blir kostnadseffektiva. Liksom för de analoga tillstånden bör det även kunna

ställas som villkor att en särskild teknik ska användas vid s.k. referensbandning.

De digitala tillstånden kommer att fördelas enligt andra kriterier än de analoga tillstånden. Tillståndsmyndigheten ska grunda urvalet på det utbud som de sökande avser att sända. För att inte de sökandes avsikter när det gäller programinnehåll ska bli innehållslösa är det rimligt att programförklaringarna blir tillståndsvillkor. Detta gäller även i de fall en sökande förklarar sig beredd att utforma sändningarna, eller en viss del av sändningarna, på ett sådant sätt att de blir tillgängliga för funktionshindrade. Sådan tillgänglighet kan exempelvis ske genom utsändning av särskilda text- eller grafikremsor som lyssnaren kan ta emot på sin radiomottagare.

Eftersom tillståndsmyndigheten vid sitt urval ska beakta att tillstånden kommer att fördelas till flera av varandra oberoende programföretag bör det också vara möjligt att knyta ett tillståndsvillkor till det kriteriet. Lämpligt kan då vara villkor om att en tillståndshavare inte får förändra ägarförhållandena och inflytandet i företaget mer än i begränsad omfattning.

När det gäller digital-tv ges en sökande, innan ett tillståndsbeslut meddelas, tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som regeringen eller Radio- och TV-verket avser att förena med tillståndet. Rör det sig om programrelaterade villkor får dock ett beslut om tillstånd inte innehålla andra villkor än sådana som den sökande godtagit. Detta har motiverats med att programföretagens redaktionella självständighet måste värnas och att programföretagen är de som har den bästa möjligheten att bedöma vad som är praktiskt genomförbart i dessa avseenden. Dessa skäl är giltiga även för sändningstillstånd för digital kommersiell radio. Det bör därför i lag föreskrivas att när det gäller villkor som har att göra med programinnehåll, får tillståndet endast förenas med sådana villkor som den sökande godtagit.

12.4.7 Ansökningsavgift

Regeringens förslag: Den som ansöker om tillstånd att sända digital kommersiell radio ska betala en ansökningsavgift. Om en tillståndshavare ansöker om att överlåta ett tillstånd ska denne också betala en ansökningsavgift. Avgiften ska motsvara tillståndsmyndighetens kostnad för att handlägga ett tillståndsärende.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens. Dock har inte utredningen föreslagit att en avgift ska utgå när en tillståndshavare ansöker om att överlåta ett tillstånd.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket* tillstyrker förslaget men påpekar att en avgift även bör tas ut i det fall en tillståndshavare ansöker om att överlåta ett tillstånd.

Skälen för regeringens förslag: Den som ansöker om tillstånd att sända analog kommersiell radio betalar inte någon ansökningsavgift. I stället ska den som får ett sådant tillstånd betala en sändningsavgift i form av ett engångsbelopp till staten.

Fördelningen av tillstånd att sända digital kommersiell radio föreslås ske utifrån andra kriterier än vad som gäller för analoga tillstånd. Avgörande kommer att vara tillståndsmyndighetens bedömning av vilket utbud som sammantaget kommer att tilltala olika intressen och smakriktningar. På tv-området är ordningen sådan att en sökande betalar en ansökningsavgift på 30 000 kr för att få sin ansökan prövad. Den ordning som föreslås för kommersiell digital radio är i allt väsentligt densamma som på tv-sidan. En ansökningsavgift bör därför utgå. Denna avgift bör motsvara tillståndsmyndighetens kostnader för att handlägga en ansökan. Någon avgift ska däremot inte betalas för att sända digital kommersiell radio.

I avsnitt 12.4.9 föreslås att det ska vara möjligt att överlåta ett tillstånd. Tillståndsmyndigheten kommer då att vara tvungen att göra en prövning av om överlåtelse ska medges eller inte. Det är rimligt att myndighetens kostnader för detta täcks, varför en ansökningsavgift även bör utgå för det fall att en tillståndshavare ansöker om överlåtelse av ett tillstånd.

12.4.8 Innehav av flera tillstånd

Regeringens förslag: En tillståndshavare ska kunna inneha mer än ett sändningstillstånd för digital kommersiell radio. Det bör dock eftersträvas att tillstånden ska fördelas till flera av varandra oberoende programföretag.

Utredningens förslag överensstämmer i allt väsentligt med regeringens.

Remissinstanserna: *Teracom* tillstyrker förslaget. *Konsumentverket* anser att det åtminstone för lokala och regionala sändningstillstånd bör finnas en begränsning där samma tillståndshavare inte ska kunna inneha flera eller en begränsad mängd sändningstillstånd inom samma sändningsområde.

Skälen för regeringens förslag: Det föreslagna regelverket för digitala kommersiella radiosändningar skapar utrymme för en ny typ av sändningar. Det är sannolikt att det kommer att krävas relativt omfattande resurser av de aktörer som vill bedriva sändningar. Om en och samma aktör inte får ha mer än ett tillstånd motverkas incitamenten för att utveckla och investera i sådan verksamhet. Regeringen föreslår därför att en och samma tillståndshavare ska kunna inneha mer än ett tillstånd att sända digital kommersiell radio. Tillståndsmyndigheten bör dock vid fördelningen av tillstånd eftersträva att dessa ska fördelas till flera av varandra oberoende programföretag.

12.4.9 Överlåtelse av tillstånd

Regeringens förslag: Ett tillstånd att sända digital kommersiell radio ska kunna överlåtas om tillståndsmyndigheten medger det.

Tillståndsmyndigheten ska vid ansökan om medgivande till överlåtelse pröva om förvärvaren uppfyller kraven för att beviljas tillstånd. Vidare ska myndigheten pröva om ägarkoncentrationen bland innehavarna av

tillstånd att sända digital kommersiell radio därigenom skulle påverkas i mer än ringa omfattning eller om överlåtelsen skulle föra med sig en påtaglig minskning av mångfalden i utbudet av tillståndspliktiga programtjänster.

Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter.

Om ett föreläggande har meddelats mot den tidigare innehavaren gäller förelägandet även mot den nya innehavaren. Tillståndsmyndigheten ska underrätta den nya innehavaren om detta, annars gäller inte förelägandet mot denne.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att ett tillstånd ska få överlätas om tillståndsmyndigheten medger det, men har inte lämnat några förslag på vilka omständigheter tillståndsmyndigheten därvid ska beakta.

Remissinstanserna: *Teracom* tillstyrker förslaget. *Radio- och TV-verket* tillstyrker förslaget med den reservationen att reglerna på radioområdet bör vara enhetliga med reglerna på tv-området.

Skälen för regeringens förslag: Såväl tillstånd att sända analog kommersiell radio som tillstånd att sända tv och sökbar text-tv ska enligt förslagen i denna lagrådsremiss få överlätas om tillståndsmyndigheten ger sitt medgivande till överlåtelsen. Om överlåtelsen avser analog kommersiell radio och förvärvaren redan har ett tillstånd i det aktuella sändningsområdet får dock överlåtelse ske endast om det föreligger särskilda skäl.

På en dynamisk och konkurrensutsatt marknad finns det behov av att kunna vidta förändringar bland de aktörer som har sändningstillstånd. Om ett programföretag som har ett sändningstillstånd inte kan eller vill fortsätta bedriva sändningsverksamhet är det viktigt att snabbt kunna få in en ny tillståndshavare för att sändningsutrymmet inte ska stå outnyttjat. Naturligtvis kan tillståndshavaren återlämna tillståndet som därmed kan ledigförklaras på nytt, men en sådan process kan vara tidsödande och frekvensen kan komma att stå outnyttjad under tiden. Att möjliggöra överlåtelse av ett sändningstillstånd ökar också incitamenten för att utveckla och investera i digitalradio. Ett tillstånd bör därför kunna överlätas. Det är dock viktigt att det urvalsförfarande som har grundat det ursprungliga tillståndsbeslutet inte kullkastas, t.ex. genom att en och samma aktör skaffar sig kontroll över allt för många sändningstillstånd så att flera av varandra oberoende programföretag inte kommer att beredas utrymme. En överlåtelse får inte heller innebära att den fördelning mellan programtjänster med olika innehållslig inriktning som gällde vid tillståndsgivningen påverkas på ett sätt som för med sig en minskad mångfald. En prövning av förvärvet bör därför ske och tillståndsmyndigheten bör också kunna neka överlåtelsen om förvärvaren inte uppfyller de grundläggande villkor som ställs för att kunna få tillstånd. De tillståndsvillkor som har gällt för överlåtaren bör också kunna gälla gentemot förvärvaren.

Det är rimligt att tillståndsmyndigheten ska kunna medge att tillståndsvillkor ändras, exempelvis om en tidigare vald inriktning visar sig vara ekonomiskt ohållbar. Ett sådant medgivande kan avse såväl den

ursprungliga tillståndshavaren som den som har förvärvat sändningstillståndet.

För tillstånd att sända digital kommersiell radio kommer det inte att utgå någon sändningsavgift utan endast en ansökningsavgift. Som angetts i avsnitt 12.4.7 ska tillståndsmyndigheten även ha möjlighet att ta ut en ansökningsavgift av den som vill överlåta sitt tillstånd.

12.5 Gemensamma bestämmelser

12.5.1 Tillståndsperiod

Regeringens förslag: Ett tillstånd att sända kommersiell radio ska gälla i åtta år. Om det finns särskilda skäl ska tillståndsmyndigheten kunna besluta om en kortare tid. Ett tillstånd ska inte kunna förlängas.

Utredningens förslag innebär att tillstånd att sända kommersiell radio ska gälla i sex år.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Radiobranschen*, *Sveriges Reklamförbund* och *Radioakademien* anser dock att tillståndsperioderna ska vara längre eftersom det krävs omfattande investeringar i teknik, marknadsföring och löpande kompetensuppbyggnad hos personal för att driva kommersiell radio. Remissinstanserna förordar perioder på minst åtta år för såväl analoga som digitala sändningstillstånd. *Teracom* anser att de digitala tillstånden åtminstone inledningsvis bör meddelas för tioårsperioder i syfte att ge de aktörer som tar den ekonomiska risken att bygga upp en marknad för digital radio långsiktiga stabila villkor. *Post- och telestyrelsen* anser att det för såväl analoga som digitala tillstånd bör övervägas om inte tillståndsperioden ska göras längre. *Sveriges Journalistförbund* anser att ett tillstånd måste kunna förlängas för att seriösa ägare ska vilja satsa på och utveckla verksamheten ifråga. Även *TCO* anser att det ska vara möjligt att förlänga ett tillstånd.

Skälen för regeringens förslag: Att sända kommersiell radio kräver stora investeringar för tillståndshavaren. För att denne ska kunna planera sin verksamhet samt se resultatet av gjorda investeringar och nedlagt arbete bör en tillståndsperiod inte vara för kort. Samtidigt finns det omständigheter som talar för att en tillståndsperiod inte ska vara alltför lång, nämligen att den tekniska utvecklingen kan medföra att förändringar blir nödvändiga och att även andra aktörer än de som en gång beviljats tillstånd ska kunna få möjlighet att få ett sändningstillstånd.

Tillstånden enligt lokalradiolagen beviljades för åtta år i taget. Rätten till förlängning var mycket stark och förlängning kunde vägras endast om det fanns grund för att återkalla tillståndet. Tillstånd enligt den nu gällande radio- och TV-lagen beviljas för fyra år i taget. Radio- och TV-verket kan neka förlängning endast om det finns grund att återkalla tillståndet, tillståndshavaren väsentligt har brutit mot villkor som förenats med sändningstillståndet, tillståndshavaren väsentligt har brutit mot bestämmelsen om sändning av eget material och det inte finns särskilda skäl för att tillståndet ändå ska förlängas, eller förändringar i tekniken

eller i användningen av radiofrekvenser medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas. Någon begränsning i hur många gånger ett tillstånd kan förlängas finns inte uttryckligen angiven.

Den hittillsvarande utvecklingen med förlängda tillstånd har bidragit till att kretsen av tillståndshavare blivit statisk. Regeringen anser därför att tillstånden inte ska kunna förlängas.

Att sända kommersiell radio kräver omfattande investeringar i form av lokaler, teknisk utrustning och personal. För att en tillståndshavare ska kunna planera verksamheten samt se resultatet av gjorda investeringar och nedlagt arbete bör en tillståndsperiod inte vara för kort. Samtidigt finns det omständigheter som talar för att en tillståndsperiod inte ska vara alltför lång, nämligen att den tekniska utvecklingen kan medföra att förändringar blir nödvändiga och att även andra aktörer än de som en gång beviljats tillstånd ska kunna få möjlighet att få ett sändningstillstånd. De digitala tillstånden kan emellertid förväntas kräva ett stort mått av utvecklingsarbete. För att aktörer ska motiveras att göra seriösa satsningar krävs det, särskilt eftersom ett tillstånd inte ska kunna förlängas, att tillståndsperioderna är så långa att aktörerna får en rimlig möjlighet att bygga upp sina verksamheter och kunna få avkastning på gjorda investeringar. Vid en sammanvägd bedömning anser regeringen att varje tillståndsperiod bör vara åtta år, såväl för analog som digital kommersiell radio. Om det föreligger särskilda skäl ska tillståndsmyndigheten kunna besluta om en kortare tid. Ett exempel på särskilda skäl kan vara att en tillståndshavare får tillstånd men efter något år finner sig sakna möjlighet att fortsätta bedriva sändningar och därför återlämnar sitt tillstånd. För att samtliga sändningstillstånd ska löpa ut vid samma tidpunkt kan det i den situationen finnas skäl för tillståndsmyndigheten att besluta om en kortare tillståndsperiod än åtta år.

12.5.2 Tillståndets upphörande vid konkurs, likvidation eller dödsfall

<p>Regeringens förslag: Om en tillståndshavare försätts i konkurs eller träder i likvidation ska tillståndet upphöra att gälla tre månader efter beslutet om konkurs eller likvidation.</p>
--

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 5 kap. 19 § radio- och TV-lagen upphör ett tillstånd att sända lokalradio, dvs. vad som i det nya regelverket benämns analog kommersiell radio, att gälla om en tillståndshavare försätts i konkurs eller träder i likvidation. Denna regel infördes 1993 i lokalradiolagen och fördes sedan oförändrad över till radio- och tv-lagen. I motiven till lokalradiolagen uttalades att det föreföll mindre lämpligt att ett tillstånd skulle bli en tillgång i tillståndshavarens konkursbo. Några närmare skäl till denna bedömning gavs dock inte. Tillståndet anses upphöra samma dag som beslutet om konkurs eller likvidation har fattats (prop. 1992/93:70 s. 51).

Om en tillståndshavare avlider upphör enligt 5 kap. 20 § radio- och TV-lagen tillståndet att gälla tre månader efter dödsfallet. I förarbetena till lokalradiolagen sades angående denna situation att ett sändningstillstånd inte kan ärvas i egentlig mening, men att tillståndet ska upphöra att gälla tre månader efter dödsfallet för att göra det möjligt för tillståndet att övergå till arvingarna (prop. 1993/94:70 s. 51). Under denna tremånadersfrist förfogar således dödsboet över tillståndet och kan överlåta det, förutsatt att Myndigheten för radio och tv ger sitt medgivande till överlåtelsen. Om Myndigheten för radio och tv inte hinner pröva en ansökan om överlåtelse som kommit in inom tremånadersfristen innan fristen löpt ut, är myndigheten skyldigt att ändå pröva ansökningen. Det innebär att om överlåtelsen godkänns övergår tillståndet till den nye innehavaren med verkan från den dag som myndigheten beslutar i frågan. Godkänns inte överlåtelsen ska tillståndet anses ha upphört att gälla.

Det är rimligt att ett sändningstillstånd upphör att gälla först en viss tid efter det att en tillståndshavare avlidit. Tre månader framstår som en väl avvägd period. Även när en tillståndshavare försätts i konkurs eller träder i likvidation finns det dock anledning att låta tillståndet fortsätta att gälla under en viss tid för att konkursboet eller likvidatorn ska kunna driva verksamheten vidare. Ett tillstånd föreslås därför upphöra att gälla tre månader efter det att tingsrätten fattat beslut om att en tillståndshavare ska försättas i konkurs eller träda i likvidation. Kan konkursförvaltaren eller likvidatorn under denna tremånadersfrist finna en aktör som är beredd att ta över verksamheten, blir det möjligt att ansöka om överlåtelse av tillståndet hos tillståndsmyndigheten. Samma regler bör gälla för analoga som för digitala sändningstillstånd.

12.5.3 Sponsring

Regeringens bedömning: Förbudet mot att sponsra nyhetsprogram i ljudradio bör fortsatt gälla. Något förbud mot att sponsra s.k. enkla meddelanden eller någon begränsning i övrigt av vilka program som får sponsras bör inte införas.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att det ska vara tillåtet att lämna sponsringsmeddelanden i anslutning till ett s.k. enkelt meddelande om tid, väderlek, nyheter eller liknande. Sådana meddelanden ska få lämnas vid högst tre tillfällen under en hel timme.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm och Länsrätten i Stockholms län* har påpekat att den föreslagna lagregleringen medför att ett sponsringsmeddelande inte kommer att utgöra en del av det program som meddelandet sänds i anslutning till. Radio- och tv-lagens regler om program kan därigenom inte tillämpas på sådana sponsringsmeddelanden, vilket de två domstolarna finner otillfredsställande. *Granskningsnämnden för radio och TV* har påpekat att program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer inte får sponsras och att det bör övervägas om inte ett förbud mot att sponsra sådana program även bör gälla enkla

meddelanden om nyheter. *Radiobranschen* och *Konkurrensverket* är positiva till att möjligheterna att lämna sponsringsmeddelanden utökas.

Skälen för regeringens förslag: I 7 kap. 8 § radio- och TV-lagen föreskrivs att om ett program som inte är en annons helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver sändningsverksamheten (sponsrat program), ska uppgift om vem sponsorn är lämnas på lämpligt sätt i början och i slutet av programmet eller vid ett av dessa tillfällen. Bestämmelsen är tillämplig på såväl ljudradio som tv-program. Av samma bestämmelse framgår att ett program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer inte får sponsras. Vidare anges i 7 kap. 7 § andra stycket att s.k. enkla meddelanden om tid, väderlek, nyheter eller liknande inte ska betraktas som särskilda program vid tillämpning av annonsbestämmelserna. Av det följer enligt praxis att sådana meddelanden inte heller får sponsras (se Regeringsrättens avgörande RÅ 2001 ref. 4).

Sponsring är ett sätt för de kommersiella radioaktörerna att öka sina intäkter. För att förbättra branschens affärsmässiga möjligheter bör möjligheterna att sponsra program utökas. Det kan först konstateras att en kort väderleksrapport, ett meddelande om tid (t.ex. Fröken Ur) eller liknande utgör egna program i yttrandefrihetsgrundlagens mening (prop. 1995/96:160 s. 65). Utgångspunkten är därmed att sådana program får sponsras, såvida det inte i lag anges ett uttryckligt förbud. Den nu gällande radio- och TV-lagen innehåller ett sådant förbud i och med att s.k. enkla meddelanden inte ska betraktas som särskilda program vid tillämpning av bestämmelserna om annonser och sponsring. Regeringen har föreslagit att den tidigare huvudregeln att annonser i tv-sändningar ska sändas mellan programmen ska tas bort, se avsnitt 6.12. Därmed kommer inte heller undantaget för s.k. enkla meddelanden att gälla. I Granskningsnämndens praxis har denna bestämmelse tillämpats även för ljudradio. För tv kommer de nya reglerna att innebära att alla program utom nyhetsprogram får sponsras. Regeringen anser att detsamma bör gälla för ljudradio. Något förbud mot att sponsra s.k. enkla meddelanden eller någon inskränkning i övrigt av vilka program i ljudradio som kan sponsras bör således inte införas. Sammanfattningsvis innebär detta att den enda inskränkning av vilka program som får sponsras avser nyhetsprogram och att något förbud mot att sponsra övriga program inte bör gälla.

12.5.4 Återkallelse av tillstånd

Regeringens förslag: Nuvarande regler om återkallelse av tillstånd att sända lokalradio ska gälla även för digital kommersiell radio.

Om ett tillstånd att sända analog kommersiell radio återkallas på begäran av tillståndshavaren själv eller av tillståndsmyndigheten har tillståndshavaren inte rätt att återfå någon del av den sändningsavgift som har betalats. Detsamma gäller om ett tillstånd upphör att gälla till följd av att tillståndshavaren försätts i konkurs, träder i likvidation eller avlider.

Utredningens förslag överensstämmer i allt väsentligt med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholms län* har påpekat att det av utredningens författningsförslag inte framgår om en tillståndshavare, vars tillstånd att sända analog kommersiell radio återkallas av annan anledning än på dennes egen begäran, ska ha rätt att återfå någon del av erlagd sändningsavgift.

Skälen för regeringens förslag: En återkallelse av ett sändningstillstånd innebär en inskränkning i yttrandefriheten. Utgångspunkten i den nu gällande radio- och TV-lagen är därför att den som har fått ett sändningstillstånd ska få bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndsperioden. I 11 kap. radio- och TV-lagen anges de fall när återkallelse ska eller får ske. Enligt 1 § ska ett tillstånd att sända lokalradio återkallas om tillståndshavaren begär det. Av 5 § följer att Radio- och TV-verket får återkalla ett sådant tillstånd under vissa förutsättningar.

Regeringen anser att återkallelse även fortsättningsvis ska få ske endast om det finns mycket starka skäl för det samt om åtgärden inte framstår som alltför ingripande för tillståndshavaren.

Om en tillståndshavare själv begär att tillståndet ska återkallas bör det upphöra att gälla samma dag som begäran om återkallelse kommer in till tillståndsmyndigheten, eller den senare dag som tillståndshavaren angett i sin begäran.

Det är av stor vikt att ett sändningstillstånd utnyttjas. Om tillståndet inte utnyttjas bör det återkallas och utlysas på nytt så att någon annan får möjlighet att utnyttja det. Tillståndsmyndigheten bör därför kunna återkalla ett tillstånd om tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter det att tillståndet började löpa. Samma bör gälla om en tillståndshavare har påbörjat sändningar men dessa sker i mycket blygsam skala. Som sändning i obetydlig omfattning bör kunna betraktas inte bara sändningar som pågår endast under en liten del av dygnet utan även t.ex. brus, fågelkvitter eller korta inspelade programslingor.

Det är viktigt att en tillståndshavare följer radio- och tv-lagens bestämmelser om reklam och sponsring. Allvarliga överträdelser mot dessa regler bör därför kunna få till följd att tillståndet återkallas. Ett sändningstillstånd ska även kunna återkallas om domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten.

Staten, ett landsting eller en kommun ska liksom enligt den nu gällande radio- och TV-lagen inte kunna inneha ett tillstånd att sända kommersiell radio. Skulle det uppmärksammas att så ändå är fallet, bör tillståndet kunna återkallas.

Sammantaget anser regeringen att de regler som nu gäller för återkallelse av tillstånd att sända lokalradio även fortsättningsvis bör gälla för analog kommersiell radio. Dessa regler bör även tillämpas för digital kommersiell radio.

I avsnitt 12.3.4 har föreslagits att någon återbetalning av sändningsavgiften inte ska ske när ett tillstånd att sända analog kommersiell radio har överlåtits. Detsamma bör gälla om ett sådant tillstånd återkallas på begäran av tillståndshavaren själv eller av

tillståndsmyndigheten. Genom att någon återbetalning inte ska ske ökar också sannolikheten för att tillståndshavaren bedriver sändningen enligt gällande regelverk. Någon återbetalning bör inte heller ske då tillståndet upphör att gälla till följd av att tillståndshavaren försätts i konkurs, träder i likvidation eller avlider.

12.5.5 Straff och förelägganden

Regeringens förslag: Nuvarande regler för lokalradio om straff, särskild avgift, förelägganden och vite ska gälla även för digital kommersiell radio.

Utredningen har inte lämnat något förslag i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 10 kap. 1 § radio- och TV-lagen döms den som uppsåtligt eller av oaktsamhet sänder program utan att inneha tillstånd till böter eller fängelse i högst sex månader. Detta föreslås gälla även fortsättningsvis.

Den som bryter mot radio- och TV-lagens bestämmelser om annonser och sponsring får åläggas att betala en särskild avgift (10 kap. 5 § 1 stycket 1). Den särskilda avgiften uppgår som lägst till 5 000 kr och som högst till 5 miljoner kr. För att gällande regler ska efterlevas bör detta gälla även fortsättningsvis.

Vissa bestämmelser är i dag vitessanktionerade för att respekten för gällande bestämmelser ska kunna upprätthållas. Vitesföreläggande fungerar dels som en reaktion mot en överträdelse av en bestämmelse, dels som en varning om att vitet kan dömas ut om överträdelsen upprepas. Denna sanktion bör kunna användas även fortsättningsvis. De bestämmelser som i dag är vitessanktionerade, nämligen bestämmelserna om sändningarnas beteckning, skyldigheten att lämna vissa uppgifter till tillståndsmyndigheten om innehav av aktier och andelar i företag samt skyldighet att lämna inspelningar, bör även vara det fortsättningsvis.

Regeringen föreslår att de regler om straff, särskild avgift, föreläggande och vite som nu gäller för lokalradio ska gälla för digital kommersiell radio.

12.5.6 Överklagande

Regeringens förslag: Nuvarande regler för lokalradio om överklagande och prövningstillstånd ska gälla även för digital kommersiell radio.

Utredningens förslag överensstämmer huvudsakligen med regeringens. Utredningen har dock beträffande tillstånd att sända analog kommersiell radio föreslagit att beslut genom vilket sändningsavgift och ränta fastställs ska kunna överklagas.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* och *Länsrätten i Stockholms län* har ifrågasatt att det skulle vara möjligt att överklaga ett beslut om sändningsavgift eller ränta när tillståndshavaren själv har angett sändningsavgiften i sin ansökan. Vidare har *Länsrätten i*

Stockholms län påpekat att det genom utredningens förslag inte är möjligt att överklaga beslut där tillståndperioden fastställts till kortare tid än sex år samt att det inte längre verkar vara möjligt att kunna överklaga beslut om avgiftsansvar för delägare i handelsbolag.

Skälen för regeringens förslag: Ett beslut om att avslå en ansökan om sändningstillstånd av lokalradio, att inte medge överlåtelse och att återkalla ett sådant tillstånd får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol (13 kap. 1 a § radio- och TV-lagen). Detta bör även gälla fortsättningsvis. De förelägganden vid vite som får överklagas i dag bör även få överklagas enligt de nya bestämmelserna. Ett beslut om ansvar för delägare i handelsbolag avseende sändningsavgift bör, såsom i dag gäller för koncessionsavgift för lokalradio, kunna överklagas enligt den nya lagen. Samtliga dessa regler bör även gälla för digital kommersiell radio. Eftersom ett tillstånd inte längre ska kunna förlängas (se avsnitt 12.5.1) behöver inte möjligheten att överklaga ett beslut om att inte medge förlängning få någon motsvarighet i den nya lagen.

Utredningen har föreslagit att även ett beslut om sändningsavgift och ränta för analog kommersiell radio ska kunna överklagas. Den som tilldelas ett sådant tillstånd kommer dock i sin ansökan avseende tillståndet själv att ha angett den sändningsavgift hon eller han är beredd att betala. Såsom *Länsrätten i Stockholms län* och *Kammarrätten i Stockholm* har påpekat saknas det därmed skäl att en tillståndshavare ska kunna överklaga ett beslut genom vilket sändningsavgift och eventuellt även ränta fastställs.

Enligt 13 kap. 4 § radio- och TV-lagen krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten. Detsamma bör även gälla enligt den nya lagen.

13 Icke-kommersiella medier

13.1 Bakgrund

Radio- och TV-lagsutredningen hade i uppdrag att bland annat analysera hur de icke-kommersiella tv-sändningarna påverkas av digitaliseringen och om förutsättningarna för sådana sändningar kan förbättras genom lagstiftning. I uppdraget ingick även att överväga verksamhetens benämning. Utredningen lade i sitt betänkande Tillgänglighet, mobil TV samt vissa andra radio- och TV-rättsliga frågor (SOU 2006:51) fram vissa bedömningar och förslag till lagstiftning på området. I samma betänkande lämnade också utredningen förslag om registrerade trossamfunds möjligheter att få närradiotillstånd. AV-utredningen har haft i uppdrag att analysera förslagen och bedömningarna samt de synpunkter som kommit fram vid remissbehandlingen.

I rapporten Närradio & när-TV i fokus har Radio- och TV-verket kartlagt och dokumenterat situationen för lokal icke-kommersiell radio och tv (dvs. närradio och lokal-tv), analyserat framtidsförutsättningarna för dessa medier och kommit med förslag till förändringar. Radio- och TV-verket har även behandlat frågor om reklamförbud, sändningsområden för lokal-tv och skyldighet att bereda utrymme för lokala kabelsändarföretag i mikrovågssändningar.

13.2 Närradio

13.2.1 Riksförbudet i närradion avskaffas

Regeringens förslag: Det ska vara möjligt för tillståndshavarna inom närradion att i den omfattning de önskar få sända material som inte har producerats för den egna verksamheten.

Radio- och TV-verkets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Post- och telestyrelsen, Göteborgs universitet, Teracom, Sveriges förenade studentkårer, Närradions riksorganisation* och *Kristna Radionätet* tillstyrker eller har inget att erinra mot Radio- och TV-verkets förslag. *Närradions riksorganisation* anser att närradion ska ges möjlighet att samsända i större utsträckning än tidigare eftersom föreningslivet har förändrats och det på många orter varken finns medlemsmässigt eller ekonomiskt underlag att bedriva närradioverksamhet längre. *Konkurrensverket* menar att det finns en uppenbar risk att förslagen leder till en snedvridning av konkurrensen på annonsmarknaden och myndigheten vill därför att ändringarnas effekt utvärderas efter något år. *Granskningsnämnden för radio och TV* anser att det inte finns något uppenbart behov av att utöka möjligheten att sända annat material än det som producerats för den egna verksamheten. *Nätverket närradio i Sverige* anser att förslaget riskerar att tränga undan det lokala utbudet i dagens närradio. *Radiobranschen* anser att förslaget riskerar att slå ut den ideella närradion.

Skälen för regeringens förslag: Den som innehar ett tillstånd att sända närradio får i dag i huvudsak bara sända program som har framställts särskilt för den egna verksamheten. Detta kallas för riksförbudet. Det finns vissa möjligheter att sända program som inte producerats för den egna verksamheten, men högst tio timmar per månad. Denna begränsning kan i vissa fall utgöra problem för närradioföreningar som vill sända från större organisationers riksmöten eller från andra evenemang som har ett stort lyssnarunderlag och pågår under en längre tid.

Utökade möjligheter att sända program, som inte producerats särskilt för den egna verksamheten, innebär enligt regeringens mening att det skapas förutsättningar för såväl utbyte av program mellan närradioföreningar som samverkan mellan föreningar för programproduktion i större utsträckning än i dag. Utökade möjligheter till samsändningar kan i längden leda till bättre kvalitet på innehållet och en förbättrad ekonomi för närradioföreningarna. Att ge tillståndshavarna möjlighet att sända de program de önskar, oavsett om det är fråga om egenproduktion eller centralproducerade program, bör kunna öka föreningslivets intresse och engagemang för närradion.

När det gäller den kommersiella radion föreslås att kraven på att sända en viss mängd eget eller lokalt material slopas och att en ny modell – slutet anbudsförfarande – införs för fördelning av tillstånden (se avsnitt 12). Sändningsavgiften, dvs. den avgift som en tillståndshavare ska betala för att få bedriva sändningar, kommer på ett bättre sätt än i dag att avspegla de kommersiella förutsättningarna för att bedriva radioverksamhet i ett visst område. Regeringen bedömer att nya villkor för den kommersiella radion kommer att medföra ett minskat intresse från de kommersiella aktörernas sida att använda närradiofrekvenser för sina sändningar. Därigenom skapas också bättre förutsättningar att genomföra förbättringar för närradion så att den även fortsättningsvis kan vara en attraktiv möjlighet för det lokala ideella föreningslivet att sända radio.

Regeringen föreslår sammantaget att det ska vara möjligt för tillståndshavarna inom närradion att i den omfattning de önskar få sända material som inte har producerats för den egna verksamheten. Vi anser också att det är lämpligt att regelförändringarna följs upp med en analys av effekterna för närradion. Denna uppföljning kan ske inom ramen för den avstämning regeringen aviserat i avsnitt 12.3.3.

13.2.2 Lättare att få utvidgat sändningsområde

<p>Regeringens förslag: Det ska vara tillräckligt att det finns särskilda skäl för att sändningsområdet för närradio ska kunna vara större än en kommun.</p>

Radio- och TV-verkets förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har framfört några invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt gällande regler ska sändningsområden för närradio omfatta högst en kommun. Om det föreligger synnerliga skäl får dock Radio- och TV-verket besluta om större sändningsområden. I praktiken innebär det att det ytterst sällan kan bli fråga om större sändningsområden. Radio- och TV-verket har i sin rapport ansett att det bör vara lättare att få utökat sändningsområde för närradio och föreslagit att det ska vara tillräckligt med särskilda skäl för att besluta om utökning av ett sändningsområde. Möjligheten att få utvidgat sändningsområde skulle enligt myndigheten innebära en anpassning till föreningslivets organisation som präglas av regionalisering, kommuners samarbete och hur ungdomar organiserar sig.

En större flexibilitet avseende sändningsområdenas storlek skulle enligt regeringens mening underlätta för närradion. Det handlar framför allt om kommuner på landsbygden där underlaget för närradiosändningar kan variera kraftigt, men också om större befolkningscentra där kommungränsen skiljer invånarnas arbetsplatser från deras bostäder. En utvidgning av ett sändningsområde kan underlätta för närradioföreningarna även i fall där det förekommer omfattande samarbeten över kommungränserna.

Regeringen föreslår därför att det ska vara tillräckligt att särskilda skäl föreligger för att Myndigheten för radio och tv ska få besluta om större sändningsområden för närradio än en kommun.

13.2.3 Utökning av tillståndshavarkretsen till samtliga registrerade trossamfund

Regeringens förslag: Tillståndshavarkretsen i närradio utökas till att omfatta alla registrerade trossamfund och registrerade organisatoriska delar av registrerade trossamfund som har anknytning till ett sändningsområde.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Granskningsnämnden för radio och TV* och *Radio- och TV-verket* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Tillstånd att sända närradio kan enligt nuvarande reglering bl.a. ges till ideella föreningar som har anknytning till sändningsområdet och till församlingar och samfälligheter inom Svenska kyrkan. I samband med behandlingen av ett lagstiftningsärende som rörde närradio ifrågasatte Lagrådet om det fanns skäl att i lagtexten särbehandla Svenska kyrkan, jämfört med andra trossamfund (prop. 2003/04:182 s. 21). Radio- och TV-lagsutredningen, som utredde frågan, konstaterade att det sedan tillkomsten av lagen (1998:1593) om trossamfund inte längre är möjligt för ett registrerat trossamfund, eller en registrerad organisatorisk del av ett registrerat trossamfund, att ansöka om närradiotillstånd. Utredningen ansåg att det inte finns några sakliga skäl att särbehandla Svenska kyrkan jämfört med andra trossamfund när det gäller rätten att sända närradio. Ingen remissinstans hade någon invändning mot den bedömningen. AV-utredningen har instämt i Radio-

och TV-lagsutredningens bedömning och anser att utredningens förslag bör genomföras.

Regeringen föreslår därför att tillståndshavarkretsen inom närradio utökas till att även omfatta samtliga registrerade trossamfund och registrerade organisatoriska delar av registrerade trossamfund som har anknytning till ett sändningsområde.

13.2.4 Förändring av tillståndshavarkretsen med anledning av avskaffandet av det s.k. kårobligatoriet

Regeringens förslag: Obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor ska inte längre finnas bland de subjekt som kan få tillstånd att bedriva närradiosändningar. I stället kan studentföreningar ges tillstånd att bedriva närradio i egenskap av ideella föreningar. De sammanslutningar som i dag är obligatoriska och har tillstånd att sända närradio ska kunna fortsätta att sända enligt beviljade tillstånd.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Merparten av remissinstanserna tillstyrker förslaget. *Närradios riksorganisation* anser att en övergångsregel ska införas som innebär att de sju studentsammanslutningar som i dagsläget har tillstånd att sända närradio tills vidare får tillstånd som begränsas till viss tid. Övergångstiden kan bestämmas till ett år. *Radio- och TV-verket* anser att möjligheten för de obligatoriska föreningar som i dag har tillstånd att sända närradio att behålla sina tillstånd bör villkoras på så sätt att sammanslutningarna endast får behålla tillstånden om de inte ändrar sina stadgar vad gäller syfte och mål i sådan omfattning att de inte längre kan anses vara samma juridiska person.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 4 kap. 4 § 3 radio- och TV-lagen (1996:844) kan obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor ges tillstånd att sända närradio. Med stöd av riksdagens beslut med anledning av propositionen Frihet och inflytande - kårobligatoriets avskaffande (prop. 2008/09:154, bet. 2008/09:UbU14, rskr. 2008/09:275) har regeringen utfärdat lagar och beslutat förordningar som innebär att obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor inte längre kan förekomma. Från och med den 1 juli 2010 kommer det således inte att finnas några obligatoriska studentsammanslutningar. Detta får konsekvenser för vilka subjekt som kan få tillstånd att sända närradio enligt radio- och tv-lagen.

Obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor bör mot bakgrund av att kårobligatoriet avskaffas tas bort från uppräknningen av möjliga tillståndshavare i 4 kap. 4 § radio- och TV-lagen. Eftersom avsikten är att studentsammanslutningar även i fortsättningen ska kunna ges tillstånd att sända närradio är frågan vilka studentsammanslutningar som i stället ska kunna ges tillstånd att sända närradio.

Enligt 4 kap. 4 § 1 radio- och TV-lagen kan ideella föreningar som har anknytning till sändningsområdet ges sådana tillstånd. Enligt praxis ska en ideell förening för att uppfylla kraven på att vara en juridisk person ha ett namn, antagit stadgar av viss omfattning samt utsett en styrelse som

kan företräda föreningen. Av stadgarna ska framgå föreningens ändamål och hur beslut fattas i föreningen.

Anledningen till att obligatoriska studentsammanslutningar tagits upp som en särskild punkt vid uppräkningsavdelningen av de subjekt som kan ges tillstånd att sända närradio enligt den nu gällande bestämmelsen torde vara det faktum att medlemmarna varit tvångsanslutna genom det s.k. kårobligatoriet sammantaget med att sammanslutningarna haft särskilda uppgifter vid universiteten och högskolorna. När det nu blir frivilligt att tillhöra föreningarna bör studentföreningar anses som ideella föreningar som kan ges tillstånd att sända närradio enligt punkten om sådana föreningar. Någon särskild punkt som behandlar student-sammanslutningar behövs därmed inte i den aktuella bestämmelsen i radio- och TV-lagen. Se avsnitt 15.2 om en övergångsbestämmelse för de studentsammanslutningar som i dag har tillstånd att bedriva närradio enligt punkten om obligatoriska studentsammanslutningar.

13.3 Lokal icke-kommersiell tv

13.3.1 Anpassning till USO-direktivet

Regeringens förslag: Skyldigheten att tillhandahålla utrymme för lokala kabelsändarföretag ska gälla de som äger eller på annat sätt förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät i stället för en anläggning för trådsändning.

Radio- och TV-lagsutredningen, AV-utredningen och Radio- och TV-verkets rapport: Utredningarnas och verkets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Boxer* och *Riksförbundet Öppna kanaler i Sverige* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 8 kap. 2 § radio- och TV-lagen är den som äger eller annars förfogar över en anläggning för trådsändning skyldig att i varje kommun där han eller hon vidareänder tv-program till allmänheten, och varifrån sändningarna når fler än 100 bostäder, kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av tv-program från ett eller flera av Radio- och TV-verket utsedda företag, s.k. lokala kabelsändarföretag.

År 2005 anpassades bestämmelserna om vidareändningsplikt i 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen till artikel 31 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och kommunikationstjänster (det s.k. USO-direktivet). Anpassningen innebär att vidareändningsplikten också skulle omfatta andra trådnät än traditionella kabel-tv-nät. Det skedde genom att det i paragrafen bland annat byttes ut orden ”anläggning för trådsändning” mot orden ”elektroniskt kommunikationsnät”. Samma anpassning bör göras när det gäller bestämmelsen om skyldighet att tillhandahålla utrymme för lokala kabelsändarföretag.

Ändringen innebär att skyldigheten att tillhandahålla utrymme för lokala kabelsändarföretag kan ligga på inte bara den som förfogar över ett traditionellt kabel-tv-nät, dvs. nät som inrättats för att distribuera tv-

sändningar, utan även andra kabelnät, t.ex. bredbandsnät (jfr prop. 2004/05:105 s. 37). Bestämmelsen blir med andra ord teknikeutral.

En förutsättning för att nätinnehavaren ska vara skyldig att tillhandahålla utrymme för lokala kabelsändarföretag ska dock fortfarande vara att minst 100 anslutna hushåll använder nätet som sitt huvudsakliga medel för att ta emot tv-sändningar. Om en fastighet är knuten till såväl ett traditionellt kabel-tv-nät som ett annat nät för elektronisk kommunikation, exempelvis ett bredbandsnät, bör frågan om att tillhandahålla utrymme för sändningar från lokala kabelsändarföretag bedömas fristående för varje nät, om hushållen tar emot tv-sändningar via båda näten. Använder sig 100 eller fler hushåll regelbundet av båda näten för mottagning av tv-program bör båda nätinnehavarna vara skyldiga att tillhandahålla de lokala kabelsändarföretagen utrymme (jfr a. prop. s. 21).

13.3.2 Nät med analog och digital sändningsteknik

Regeringens förslag: Den som äger eller på annat sätt förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät och som i nätet vidareänder tv-program till allmänheten med både analog och digital teknik ska vara skyldig att tillhandahålla såväl analogt som digitalt sändningsutrymme för de lokala kabelsändarföretagens sändningar.

Radio- och TV-lagsutredningen: Skyldigheten att tillhandahålla sändningsutrymme ska bara gälla analog teknik.

Remissinstanserna: *Post- och telestyrelsen* tillstyrkte utredningens förslag. *Landsorganisationen i Sverige* och *Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige* ansåg att skyldigheten att tillhandahålla sändningsutrymme ska gälla såväl analog som digital teknik.

AV-utredningen och Radio- och TV-verkets rapport: Utredningarnas och verkets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Riksförbundet Öppna kanaler i Sverige* tillstyrker förslaget. Ingen annan instans har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Radio- och TV-lagsutredningen ansåg att det inte borde ställas något krav på att kabelsändarföretagen ska tilldelas digitalt sändningsutrymme. Anledningen till det var bland annat att syftet med skyldigheten att tillhandahålla utrymme för de lokala kabelsändarföretagens sändningar är att de som sänder ska kunna nå ut med sitt budskap till en vid krets av tv-tittare.

Enligt Radio- och TV-verket är det sannolikt att distributionen kabelnäten kommer att övergå till att vara enbart digital. Om operatörerna under övergångsperioden kan välja att fortsätta att tilldela kabelsändarföretagen enbart analogt sändningsutrymme och allt övrigt programutbud tillhandahålls digitalt, finns det en risk att tittarna inte på ett enkelt sätt kan ta del av sändningarna från de lokala kabelsändarföretagen. Mot denna bakgrund anser regeringen att skyldigheten att tillhandahålla sändningsutrymme ska gälla såväl analog som digital teknik.

13.3.3 Verksamhetens benämning

Regeringens förslag: Benämningen lokalt kabelsändarföretag ersätts med lokal kabelsändarorganisation.

Radio- och TV-lagsutredningen: Utredningen föreslog att benämningen ”lokalt kabelsändarföretag” skulle ersättas med ”lokal kabel-tv-förening”.

Remissinstanserna: *Post- och telestyrelsen* tillstyrkte utredningens förslag. *Radio- och TV-verket* avstyrkte utredningens förslag. Verket ansåg att ”när-tv-sammanslutning” bättre återspeglar den grupp som avses. *Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige* ansåg att utredningens förslag var missvisande och förespråkade i stället den mer flexibla benämningen ”lokal kabel-tv-organisation” eftersom det i framtiden kan uppstå situationer där stiftelser, ideella föreningar, ekonomiska föreningar och företag söker förordnande.

Radio- och TV-verkets rapport: Radio- och TV-verkets föreslog benämningen ”när-tv-sammanslutning”.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket* vidhåller sitt förslag ”när-TV-sammanslutning”.

Skälen för regeringens förslag: Av 8 kap. 2 och 5 §§ radio- och TV-lagen framgår att Radio- och TV-verket kan utse lokala kabelsändarföretag som ges rätt att bedriva lokala tv-sändningar.

Regeringen anser i likhet med utredningarna och Radio- och TV-verket att en namnändring bör göras. Radio- och TV-lagen kräver inte någon särskild organisationsform för lokala kabelsändarföretag, annat än att det ska vara fråga om en juridisk person. Det stora flertalet av de lokala kabelsändarföretag som finns i dag utgörs av ideella föreningar. Benämningen lokalt kabelsändarföretag bör därför ändras till lokal kabelsändarorganisation.

14 Myndigheter och tillsyn

14.1 Inledning

Enligt den nuvarande radio- och TV-lagen är det i huvudsak Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV som utför de olika uppgifter som följer av lagen.

Radio- och TV-verket beslutar om tillstånd, avgifter och registrering i frågor som rör ljudradio- och tv-sändningar riktade till allmänheten i de fall uppgifterna inte ligger på regeringen eller någon annan särskilt angiven myndighet. Dessutom utövar Radio- och TV-verket tillsyn över att radio- och TV-lagen följs samt utfärdar utgivningsbevis och registrerar databaser enligt 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen. Tillsynen är dock begränsad till de områden där Granskningsnämnden för radio och TV, Justitiekanslern och Konsumentombudsmannen inte utövar tillsyn och gäller sådana regler som inte avser sändningarnas innehåll.

Granskningsnämnden för radio och TV är en myndighet till vilken hör en nämnd, som består av en ordförande och sex andra ledamöter. Myndigheten har till uppgift att övervaka att radio- och tv-sändningar står i överensstämmelse med radio- och TV-lagen och de villkor som gäller för sändningarna. Sedan 2008 ska myndigheten även bedöma hur Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB uppfyller sina uppdrag.

Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV har varit samlokaliserade ända sedan myndigheterna inrättades den 1 juli 1994. Båda myndigheterna är små och har vardera mellan tio och femton anställda.

Två andra myndigheter på medieområdet som är små och dessutom samlokaliserade med varandra är Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden. Presstödsnämnden har till uppgift att besluta om presstöd till dagstidningar medan Taltidningsnämndens uppgift är att förbättra tillgången till innehållet i dagstidningar för synskadade, afatiker, dyslektiker och personer med funktionshinder som inte kan hålla eller bläddra i en tidning. Presstödsnämnden har fem anställda och ska enligt sin instruktion även utföra kansligöromålen åt Taltidningsnämnden. De två nämnderna behandlas redovisningsmässigt som en myndighet och har gemensamt regleringsbrev, årsredovisning och budgetunderlag.

Inom Kulturdepartementet har promemorian Översyn av vissa mediemyndigheter – en effektivare administration (Ds 2009:4) upprättats. I promemorian lämnas förslag om en ny myndighetsorganisation på medieområdet.

14.2 En ny myndighetsorganisation på medieområdet

<p>Regeringens förslag: Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV avvecklas och myndigheternas verksamhet förs över till en nybildad myndighet, Myndigheten för radio och tv. Den särskilt</p>
--

sammansatta granskningsnämnden inordnas som särskilda beslutsorgan i den nya myndigheten.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslogs dock att även Presstödsnämnden ska ingå i den nya myndigheten.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har ingen invändning mot promemorians förslag. *Granskningsnämnden för radio och TV* och *Radio- och TV-verket* anför i sina respektive remissvar att medielandskapet har genomgått stora förändringar och att skälet för att tillståndsgivning respektive granskning av medieinnehåll inte bör ligga på samma myndighet numera inte har samma bärkraft som det hade när de två myndigheterna inrättades 1994. Båda myndigheterna anser att det bör finnas en omfattande möjlighet att delegera rätt att fatta granskningsbeslut. Vad gäller organisationen framhåller Granskningsnämnden för radio och TV att det är av avgörande betydelse att den nya organisationen inte påverkar den särskilt sammansatta nämndens oberoende. *Presstödsnämnden* tillstyrker förslaget men påpekar att det är viktigt att ledningsfunktion och organisationsstruktur klargörs för den nya myndigheten. *Statskontoret* avstyrker förslaget och anser att till följd av de särskilda beslutsorganens självständighet kommer den nya myndigheten inte att bli mer slagkraftig än den nuvarande organisationen. Det kan dessutom uppstå vissa problem när det gäller ansvarsförhållandena mellan myndighetsledningen och det särskilda beslutsorganet i den typ av konstruktion som föreslås. *Göteborgs universitet*, *Svenska Journalistförbundet*, *Sveriges Radio AB*, *Sveriges Utbildningsradio AB* och *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* avstyrker förslaget att slå samman Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV eftersom granskningens oberoende och integritet äventyras om tillståndsgivning och granskning samlas i en myndighet. Göteborgs universitet avstyrker vidare att Presstödsnämnden slås samman med de två andra myndigheterna, med hänvisning till att det ligger nära till hands att tillstånds- och granskningskulturen på sikt påverkar synen på presstödet fördelning. *Sveriges Television AB (SVT)* anför att de administrativa fördelar och besparingar som förslaget innehåller generellt sett framstår som rimliga. SVT ifrågasätter dock om det står i överensstämmelse med 7 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) att generaldirektören för den nya myndigheten ska få besluta i frågor om efterhandsgranskning av programmaterial, även om det endast är fråga om friande beslut. För att tydligt markera att allt beslutsfattande i granskningsärenden ska ske inom nämnden bör det enligt SVT övervägas om inte friande beslut ska fattas som ordförandebeslut efter föredragning av tjänsteman som i övrigt är föredragande i nämnden. Göteborgs universitet och några ledamöter i Presstödsnämnden avstyrker av principiella skäl förslaget att slå samman Presstödsnämnden med Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV. Detta med hänvisning till risken för att tillstånds- och granskningskulturen på sikt kan påverka synen på presstödet fördelning.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av en ny myndighetsorganisation

Utvecklingen på medieområdet går fort. Radio- och tv-utbudet har under det senaste decenniet ökat kraftigt, både när det gäller nya kanaler, plattformar för sändningar och medietjänster. Såväl nationellt som inom Europeiska unionen och internationellt sker ett fortlöpande arbete för att anpassa gällande regelverk till utvecklingen på medieområdet. Det innebär att den eller de myndigheter, som på nationell nivå ansvarar för mediefrågor, måste ha en organisation som kan möta de krav och behov förändringarna medför och som samtidigt möjliggör en effektiv och ändamålsenlig förvaltning.

I princip alla myndigheter under regeringen har krav på sig att följa utvecklingen inom sina respektive områden och att förse Regeringskansliet med underlag m.m. I små organisationer är dock resurserna som regel anpassade för att sköta den löpande handläggningen av ärenden. Möjligheterna att följa branschutvecklingen liksom att utvärdera och utveckla verksamheterna är därför starkt begränsade, såväl av budgetmässiga skäl som på grund av att det inte alltid finns erforderlig kompetens att tillgå inom myndigheten. Det är vidare svårt i en liten myndighet att inom ramen för befintlig verksamhet finna utrymme för nya uppgifter som tillkommer på grund av lagstiftning eller särskilda uppdrag. Flera små myndigheter innebär också ett visst mått av dubbelarbete beträffande administrativa funktioner som t.ex. ekonomi och personal.

En större och mer samlad medieorganisation skulle medföra en stärkt och breddad kompetens jämfört med dagens situation. Vidare kan överlappningen av vissa administrativa funktioner på så sätt minska, vilket skulle frigöra resurser för kärnverksamheterna och skapa förutsättningar för en mer effektiv och ändamålsenlig användning av statens medel. För aktörerna på medieområdet underlättas myndighetskontakterna om en och samma myndighet har hand om samtliga frågor för såväl radio som tv. En större myndighet torde också öka myndighetens tyngd och inflytande i t.ex. internationella sammanhang. Det finns således enligt regeringens bedömning flera skäl för att avveckla Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV och låta en nybildad myndighet ta över myndigheternas verksamhet.

En ny myndighet för radio och tv

I det utredningsförslag som föregick bildandet av Granskningsnämnden för radio och TV respektive Radio- och TV-verket föreslogs en sammanhållen mediemyndighet vid namn Radio- och TV-myndigheten (SOU 1992:36). Enligt förslaget skulle det inom myndigheten finnas en särskild nämnd med uppgift att avgöra ärenden om efterhandsgranskning och kontroll. För all annan verksamhet, inklusive den föreslagna nämndens administration, skulle Radio- och TV-myndigheten ansvara. Ett flertal remissinstanser var dock kritiska till förslaget om att den granskande nämnden skulle ingå i den tilltänkta Radio- och TV-

myndigheten. Under återopande av i första hand programföretagens rättssäkerhet och granskningsverksamhetens integritet framhöll remissinstanserna att uppgifterna i stället borde fördelas mellan två myndigheter. Regeringen beaktade dessa synpunkter och föreslog i propositionen att granskningsfunktionen skulle läggas i en myndighet och tillståndsgivningen i en annan (prop. 1993/94:160 s. 35). Riksdagen antog förslaget (bet. 1993/94:KU 37, rskr. 1993/94:276).

Enligt 7 kap. 4 § YGL får i lag föreskrivas att en nämnd, vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande är eller har varit ordinarie domare, ska granska om radioprogram som någon har sänt på annat sätt än genom tråd står i överensstämmelse med de föreskrifter eller andra villkor som gäller för sändningarna. En sådan nämnd får endast uttala sin mening och förelägga den sändande att följa föreskrifterna eller villkoren. I lagen får föreskrivas att ett föreläggande av nämnden får förenas med vite. Enligt YGL:s terminologi inbegriper ordet radioprogram även tv.

Sådana bestämmelser som avses i 7 kap. 4 § YGL har tagits in i den nu gällande radio- och TV-lagen. Där finns även bestämmelser om nämndens sammansättning och beslutförhet. I radio- och TV-lagen sägs således att nämnden ska bestå av en ordförande och sex andra ledamöter. Ordföranden och vice ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare. Nämnden är beslutför med ordföranden eller en vice ordförande och ytterligare tre ledamöter. Ärenden som uppenbart inte är av större vikt eller principiell betydelse får dock avgöras av ordföranden eller en vice ordförande. Vidare sägs i den nu gällande radio- och TV-lagen att regeringen får föreskriva att en tjänsteman ska ha rätt att fatta beslut på nämndens vägnar, dock inte beslut som innebär att den sändande brustit vid tillämpningen av radio- och TV-lagen eller de villkor som gäller för sändningarna.

Genom förordningen (2007:1183) med instruktion för Granskningsnämnden för radio och TV har regeringen föreskrivit i vilken utsträckning en tjänsteman har rätt att fatta beslut på nämndens vägnar. Ärenden som uppenbart inte är av större vikt eller principiell betydelse får avgöras av ordföranden eller vice ordföranden liksom av myndighetens direktör. Direktören får dock inte fatta beslut som innebär att den sändande brustit vid tillämpningen av radio- och TV-lagen eller de villkor som gäller för sändningarna. Ärenden som får avgöras av direktören får även avgöras av dennes ställföreträdare i den utsträckning som direktören beslutar. Således är det endast nämnden, eller dess ordförande alternativt vice ordförande om ärendet uppenbart inte är av större vikt eller principiell betydelse, som kan fatta fällande beslut i granskningsärenden. Direktören eller annan tjänsteman vid Granskningsnämnden för radio och TV får inte fatta beslut som innefattar kritik eller sanktioner av något slag.

När Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV inrättades 1994 var antalet aktörer på mediearenan få. I dag är antalet aktörer betydligt fler och medier konsumeras på en mängd olika sätt och plattformar. Varje enskilt sändningstillstånd har därmed inte längre lika stor betydelse som det hade under 1990-talet. Skälen för att en myndighet ska ansvara för tillståndsgivningen och en annan för efterhandsgranskningen av sända program är därför enligt regeringens

mening inte längre lika starka som när de två myndigheterna inrättades. I stället innebär medietvecklingen att det föreligger omfattande fördelar att slå samman de två myndigheterna.

För att upprätthålla kraven enligt YGL är det helt nödvändigt att den särskilt sammansatta granskningsnämnden behålls och att den har kvar sin uppgift att granska innehållet i sända program, i såväl radio som tv. Det kan konstateras att nämnden redan i dag fungerar som ett särskilt beslutsorgan inom myndigheten. Att det därvid skulle råda någon oklarhet vad gäller nämndens respektive myndighetens uppgifter har inte framkommit. Regeringen anser därför, i motsats till vad Statskontoret anfört, att det inte föreligger någon risk för att den föreslagna konstruktionen kommer att skapa oklara ansvarsförhållanden.

Liksom i dag ska ordförande och övriga ledamöter utses av regeringen för bestämd tid. Ledamöterna ska inte utföra några andra uppgifter vid myndigheten än att fatta beslut i granskningsärenden. Dock bör uppgiften att bedöma hur SVT, SR och UR har uppfyllt sina uppdrag samt avge vissa remissyttranden med anknytning till granskningsverksamheten även fortsättningsvis ligga på nämnden. Nämndens ordförande och vice ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare. Enligt regeringens bedömning är granskningen därigenom skild från myndighetens övriga uppgifter på ett sådant sätt att dess oberoende inte kan ifrågasättas.

I departementspromemorian har inte föreslagits någon ändring vad avser den nu gällande möjligheten att delegera beslutanderätt i granskningsärenden till en tjänsteman. SVT har dock föreslagit att det, för att tydligt markera att allt beslutsfattande i granskningsärenden ska ske inom nämnden, bör övervägas om inte friande beslut ska fattas som ordförandebeslut efter föredragning av tjänsteman som i övrigt är föredragande i nämnden. Det kan därvid konstateras att Granskningsnämnden för radio och TV handlägger ca 1 000 ärenden per år. Ungefär 15 procent av dessa ärenden avgörs av själva nämnden. Övriga beslut, som antingen är friande eller inte innefattar någon prövning i sak, fattas av myndighetens direktör eller dennes ställföreträdare. Det rör sig således om upp emot 900 ärenden per år vilka som regel är av enklare natur och som fattas av tjänsteman. Att låta dessa beslut fattas av Granskningsnämndens ordförande eller vice ordförande skulle enligt regeringens mening innebära en orimlig ökning i arbetsbördan. Själva formen för nämndens verksamhet – att ledamöterna har uppdraget som en bisyssla vid sidan av annan anställning eller uppdrag – skulle därmed sannolikt inte längre vara genomförbar. Till det kommer att ordföranden och vice ordföranden som regel är högt uppsatta jurister och det kan befaras uppstå svårigheter att rekrytera sådana ledamöter om dessa ska fatta beslut i den omfattning som skulle bli fallet utan möjlighet att delegera beslutsrätt. .

Regeringen anser därför att någon ändring inte ska göras vad gäller möjligheten att delegera beslutanderätt till en tjänsteman vid den nya myndigheten. Den nya bestämmelsen kommer således i likhet med den nu gällande bestämmelsen att innebära en möjlighet att delegera beslutanderätten. Denna ordning får anses förenlig med 7 kap. 4 § YGL (se prop. 1995/96:160 s. 186 och prop. 1993/94:160 s. 41 f.). Vilken eller vilka tjänstemän som ska få sådan rätt är en fråga som bör regleras i instruktionen för den nya myndigheten. Att generaldirektören för den nya

myndigheten skulle avgöra sådana ärenden i någon större utsträckning framstår dock knappast som praktiskt möjligt med tanke på mängden ärenden i förhållande till de uppgifter som åvilar en myndighetschef. Enligt regeringens mening bör delegering av beslutanderätten när det gäller friande beslut kunna ske till exempelvis ställföreträdare för generaldirektören eller verksjurister.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV avvecklas och att myndigheternas verksamhet förs över till en ny myndighet som benämns Myndigheten för radio och tv.

Regeringen avser för närvarande inte att lämna några förslag som rör Presstödsnämnden.

14.3 Taltidningsverksamheten

Regeringens förslag: Taltidningsnämnden avvecklas som myndighet.

Regeringens bedömning: Taltidningsnämndens verksamhet förs över till Talboks- och punktskriftsbiblioteket.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Det stora flertalet remissinstanser tillstyrker eller har ingen invändning mot förslaget.

Taltidningsnämnden ser stora fördelar i att taltidnings- och talboksverksamheten blir del av samma organisation för att ett utvecklings- och förändringsarbete ska kunna bedrivas. *Talboks- och punktskriftsbiblioteket* tillstyrker förslaget men, framhåller vikten av att taltidningsnämnden som beslutsorgan inte kommer i konflikt med det ansvar och de befogenheter som Talboks- och punktskriftsbibliotekets myndighetschef har.

Skälen för regeringens förslag: Taltidningsnämnden har till uppgift att förbättra tillgången till innehållet i dagstidningar för de människor som har svårt att tillgodogöra sig skriven text. Ända sedan Taltidningsnämnden bildades har den varit knuten till Presstödsnämnden. Myndigheten är mycket liten och möjligheterna att utvärdera och utveckla verksamheten är begränsade eftersom handläggningen av de löpande ärendena tar samtliga befintliga personalresurser i anspråk. Utöver att Presstödsnämnden utför kansligöromålen åt Taltidningsnämnden består kopplingen mellan Taltidningsnämnden och Presstödsnämnden i att båda myndigheterna arbetar med dagspress. Med tidens gång och med hänsyn till den teknikutveckling som skett på området har Taltidningsnämnden emellertid kommit att få sin starkaste anknytning till Talboks- och punktskriftsbiblioteket. Den sist nämnda myndigheten har ca 80 anställda och är belägen i Stockholm. De två myndigheterna riktar sig till samma målgrupper, dvs. personer som på grund av någon form av läshinder har behov av särskilt tillgängliggjorda medier i form av litteratur och dagstidningar.

Taltidningsnämnden och Talboks- och punktskriftsbiblioteket har i en gemensam rapport den 31 oktober 2008 (*Samverkan för ökad tillgänglighet. Framtida inriktning för produktion, distribution och*

konsumtion av taltidningar och talböcker, Taltidningsnämndens diarienummer 006/08) bl.a. anført att de avser att etablera ett närmare samråd i alla viktigare frågor som rör kontakter med människor som har olika former av läshinder samt myndigheter och övriga aktörer på området. Andra områden där myndigheterna avser att etablera ett närmare samråd är teknisk utveckling inom produktion, distribution och konsumtion av anpassad ljudbaserad information samt information och marknadsföring. Bland annat föreslås att en övergång påbörjas från dagens distribution via post och radiosändningar till internetbaserad distribution av talböcker och taltidningar.

Eftersom Taltidningsnämnden och Talboks- och punktskriftsbiblioteket riktar sig till samma målgrupper för att tillgodose deras särskilda behov framstår det som allt mer väsentligt med en långtgående samverkan emellan om bl.a. taltidningsverksamheten ska kunna utvecklas. Regeringen föreslår därför att Taltidningsnämnden avvecklas som myndighet och att dess uppgifter förs över till Talboks- och punktskriftsbiblioteket.

Det är en fördel om ärenden rörande taltidningar kan avgöras av ledamöter med särskild erfarenhet och kompetens på området. Den särskilt sammansatta taltidningsnämnden bör därför behållas, men få formen av ett särskilt beslutsorgan vid Talboks- och punktskriftsbiblioteket. Eftersom beslut rörande stöd till taltidningar inte får överklagas är det viktigt att taltidningsnämnden, i likhet med Granskningsnämnden för radio och TV, kommer att uppfylla de krav på ett särskilt domstolsorgan som artikel 6 i Europakonventionen ställer. Avsikten är att nämndens ordförande även fortsättningsvis ska vara eller ha varit ordinarie domare. Samtliga ledamöter ska liksom i dag utses av regeringen för begränsad tid och dessa ska inte utföra några andra uppgifter vid myndigheten. Regeringen bedömer därför att taltidningsnämnden även inom ramen för Talboks- och punktskriftsbibliotekets organisation kommer att uppfylla de krav som Europakonventionen ställer på ett särskilt domstolsorgan.

14.4 Tillsynsansvar

14.4.1 Gränsdragningen mellan Myndigheten för radio och tv och Granskningsnämnden för radio och TV

Regeringens förslag: Myndigheten för radio och tv tar över Radio och TV-verkets uppgifter och Granskningsnämnden för radio och TV:s kansliuppgifter. Därutöver övervakar Myndigheten för radio och tv efterlevnaden av krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning när beslutet har meddelats av myndigheten. Granskningsnämnden övervakar efterlevnaden av sådana krav om beslutet har meddelats av regeringen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket* anser att tillsynen över beslut som har meddelats med stöd av 5 kap. 12 § radio- och TV-lagen, dvs. beslut om textning m.m. för att tillgängliggöra program för personer

med funktionsnedsättning, ska delas på så sätt att granskningsnämnden ska ha tillsyn över de föreskrifter som gäller för SVT, UR och SR medan den nya myndigheten ska utöva tillsyn över de andra aktörerna. *Granskningsnämnden för radio och TV* har påpekat att det i den föreslagna lagtexten behöver anges att den nya myndigheten kommer liksom i dag att, vid sidan av granskningsnämnden, övervaka genom granskning i efterhand om sända program står i överensstämmelse med radio- och tv-lagen och de programrelaterade villkor som kan gälla för sändningarna.

Skälen för regeringens förslag: Tillsynen över att programregler och liknande efterlevs är i den nu gällande radio- och TV-lagen uppdelad mellan Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV, Justitiekanslern och Konsumentombudsmannen. Några ändringar bör inte göras vad gäller Justitiekanslerns och Konsumentombudsmannens tillsynsuppgifter.

Utgångspunkten är att Granskningsnämnden för radio och TV även fortsättningsvis ska ha hand om tillsynen över innehållet i sändningar. Till följd av att bestämmelser om beställ-tv införs i den nya radio- och tv-lagen utvidgas dock nämndens tillsynsansvar till att även avse beställ-tv. Nämnden ska således övervaka att beställ-tv följer bestämmelser om bl.a. sändningsbeteckning, annonssignatur, sponsring, barnreklam, nyhetspersoner i annonser, produktplacering och otillbörligt gynnande. Om nämnden bedömer att en beställtjänst som innehåller program med ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller med pornografiska bilder tillhandahålls på ett sådant sätt att det finns en betydande risk att barn kan se programmen, ska nämnden anmäla detta till Justitiekanslern. Nämnden ska dessutom övervaka att den som tillhandahåller beställ-tv följer vissa allmänna krav på innehållet.

Myndigheten för radio och tv ska utöva övrig tillsyn som inte faller under Justitiekanslerns, Konsumentombudsmannens eller granskningsnämndens ansvar.

Den tillsyn som Granskningsnämnden för radio och TV utövar sker dels av kansliet, dels av själva nämnden. Eftersom myndigheten föreslås upphöra bör samtliga tillsynsuppgifter som kansliet har hand om i stället utföras av Myndigheten för radio och tv. Därmed kommer själva nämnden i princip bara att ha hand om granskningen av programinnehåll. Nämnden bör dock även fortsättningsvis ha uppgiften att bedöma hur SVT, SR och UR har uppfyllt sina uppdrag. Vad gäller möjligheterna att utfärda förelägganden samt att förena dessa med viten ska liksom i dag förelägganden som är en följd av utförd granskning endast få utfärdas av granskningsnämnden medan övriga förelägganden ska utfärdas av Myndigheten för radio och tv.

En ny bestämmelse om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning har föreslagits (se avsnitt 6.8). Tillsynsansvaret bör, i likhet med vad Granskningsnämnden för radio och TV har gjort gällande, delas mellan nämnden och den nya myndigheten. Myndigheten för radio och tv bör övervaka efterlevnaden av bestämmelsen när beslutet har meddelats av myndigheten och granskningsnämnden i övriga fall dvs. när regeringen har meddelat beslutet.

14.4.2 Upplysningsskyldighet för den särskilda avgiften

Regeringens förslag: På begäran av Myndigheten för radio och tv ska den som bedriver verksamhet enligt radio- och tv-lagen lämna de upplysningar som behövs för att myndighetens granskningsnämnd för radio och tv ska kunna bedöma storleken av den särskilda avgiften. Den som vägrar att fullgöra sin upplysningsskyldighet kan föreläggas att göra det. Föreläggandet ska kunna förenas med vite.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Granskningsnämnden för radio och TV* tillstyrker förslaget. *Sveriges Radio AB* och *Sveriges Utbildningsradio AB* motsätter sig förslaget och menar att det är tillräckligt med den allmänna bestämmelsen om skyldighet att till bl.a. Granskningsnämnden för radio och TV lämna de upplysningar och handlingar som behövs för att verksamheten ska kunna kontrolleras. *TV4 AB* motsätter sig förslaget eftersom det innebär att bolaget i strid med den avtalssekretess som råder mellan bolaget och dess kunder skulle kunna bli tvingat att lämna ut hemlig information.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 10 kap. 5 § radio- och TV-lagen kan den som överträder vissa bestämmelser i radio- och TV-lagen eller villkor i sändningstillstånd påföras en särskild avgift. Det gäller framför allt överträdelse av bestämmelser om reklam, annonser, sponsring och otillbörligt gynnande. Länsrätten i Stockholms län prövar frågan om avgift på ansökan av Granskningsnämnden för radio och TV. I sin ansökan om att påföra avgift framställer Granskningsnämnden ett yrkande om avgiftens storlek. När avgiftens storlek fastställs ska särskilt beaktas de omständigheter som legat till grund för prövningen av frågan om avgift ska påföras samt de intäkter som den sändande kan beräknas ha fått med anledning av överträdelsen. Denna bestämmelse ska gälla även fortsättningsvis.

Till skillnad mot *Sveriges Radio* och *Sveriges Utbildningsradio* anser regeringen att en begäran av nämnden om att erhålla underlag för att kunna fastställa den sändandes intäkter inte kan sägas ske i syfte att kontrollera om sändningsverksamheten har bedrivits i enlighet med gällande bestämmelser. Därmed har nämnden inga möjligheter att med stöd av nuvarande bestämmelser i radio- och TV-lagen förelägga den sändande vid vite att lämna de upplysningar som behövs för att göra en väl avvägd beräkning av den avgift som yrkas. Enligt regeringens mening är detta en brist, eftersom det förhindrar nämndens möjligheter att utöva en effektiv tillsyn.

TV4 har inväntat att en bestämmelse om upplysningsskyldighet skulle medföra att bolaget tvingas lämna ut bl.a. känslig information om förhållandet mellan bolaget och dess kunder. De uppgifter granskningsnämnden på så sätt erhåller omfattas emellertid av sekretess hos nämnden enligt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) och punkt 101 i bilagan till förordningen. Om uppgifterna lämnas vidare till domstol omfattas de av 36 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen, som innebär att sekretess gäller även hos domstolen för uppgift om bl. a. enskilda affärs- och driftförhållanden, om det kan antas att den som

uppgiften rör lider avsevärd skada om uppgiften röjs. Det finns därmed ett tillfredsställande sekretesskydd för företagens affärshemligheter hos granskningsnämnden och hos domstol.

Regeringen föreslår därför att en möjlighet införs för Myndigheten för radio och tv att av den som bedriver verksamhet enligt radio- och tv-lagen begära in de upplysningar som krävs för att myndighetens granskningsnämnd ska kunna bedöma storleken av den särskilda avgiften. Det föreslås även en möjlighet att vitesförelägga den som vägrar att fullgöra sin upplysningsskyldighet.

14.4.3 Omedelbar verkställighet av beslut

Regeringens förslag: Beslut av Myndigheten för radio och tv om tillstånd att sända tv, sökbar text-tv och närradio, fördelning av sändningstid i närradio, förordnande av lokal kabelsändarorganisation samt ändring och återkallelse av sändningstillstånd ska gälla omedelbart om inte något annat bestäms.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Radio- och TV-verket* tillstyrker förslaget. *Sveriges Television AB* och *Sveriges Utbildningsradio AB* tillstyrker förslaget och framhåller att principen främjar den flexibilitet och effektivitet i nyttjande av tillgängligt frekvensutrymme som måste eftersträvas.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 13 kap. 1 § radio- och TV-lagen gäller beslut som fattas av Radio- och TV-verket om tillstånd att sända tv-program och närradio, återkallelse av sådant tillstånd och fördelning av sändningstid i närradio omedelbart, även om det överklagas. Detsamma gäller återkallelse av förordnande av lokalt kabelsändarföretag (13 kap. 2 § radio- och TV-lagen).

Regler om omedelbar verkställighet kan dock i vissa fall leda till mindre önskvärda eller t.o.m. orimliga konsekvenser, framför allt när det gäller beslut om återkallelse av sändningstillstånd och förordnande av lokalt kabelsändarföretag. Ett återkallelsebeslut innebär i nuläget alltid att sändningarna måste upphöra omedelbart, även om det överklagas. I vissa fall bör det inte leda till några problem, t.ex. när grunden för återkallelsen är att tillståndshavaren inte bedriver några sändningar. När återkallelsen emellertid har skett på annan grund och tillståndshavaren vill fortsätta att bedriva sändningar samt överklagar beslutet, är det rimligt att denne får fortsätta sändningsverksamheten under den tid som frågan prövas i domstol. I en situation då ett tillstånd eller ett förordnande har återkallats och beslutet gäller omedelbart, kan tillståndsmyndigheten i praktiken inte heller utlysa eller fördela utrymmet på nytt förrän frågan är slutligt avgjord.

Regeringen anser därför att det ska införas en möjlighet för Myndigheten för radio och tv att kunna bestämma att nämnda beslutet inte ska gälla omedelbart.

15 Genomförandefrågor

15.1 En ny radio- och tv-lag

Regeringens förslag: Den nuvarande radio- och TV-lagen (1996:844) ska ersättas av en ny radio- och tv-lag. Den nya lagen görs mer överskådlig bl.a. genom att lagen förses med en innehållsförteckning, grundläggande begrepp definieras och kapitlen förses med underrubriker.

AV-utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har invänt mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Radio- och TV-lagen (1996:844) trädde i kraft den 1 december 1996. Sedan dess har ett stort antal ändringar skett av lagen. Detta har minskat lagens överskådlighet. Utredningen har haft till uppgift att göra en allmän översyn av lagen och att förenkla regelverket. Till detta kommer att det föreslås relativt omfattande materiella ändringar. Sammantaget innebär det att den nuvarande lagen bör upphävas och ersättas av en ny lag.

Den föreslagna lagen har en tydligare struktur än den nuvarande. Den innehåller en innehållsförteckning i början av lagen för att öka överskådligheten. Kapitlen förses med underrubriker för att läsaren snabbt ska kunna orientera sig i varje enskilt kapitel och lagen bör därmed bli mer lättillgänglig.

I den mån det inte föreslås ändringar av lagen har de gällande reglerna i radio- och TV-lagen förts över till den nya lagen. I vissa fall har bestämmelserna ändrats språkligt men inte sak.

15.2 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Den nya lagen ska träda i kraft den 1 juli 2010. Genom den nya lagen upphävs radio- och TV-lagen (1996:844) och lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område.

Den som redan har tillstånd att sända tv när lagen träder i kraft ska ha rätt att också sända sökbar text-tv i rimlig omfattning så länge tillståndet gäller.

Lagens bestämmelser om produktplacering ska bara gälla program som har producerats efter lagens ikraftträdande.

Den som vid lagens ikraftträdande har ett sändningstillstånd som har förlängts enligt lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio har rätt att utan särskild ansökan få fortsätta bedriva sändningar i åtta år inom det sändningsområde som tillståndet avser. För ett sådant tillstånd gäller endast villkor enligt 13 kap. 9 § första stycket.

Den som sänder kommersiell radio och omfattas av ovan nämnda övergångsbestämmelse ska betala avgift enligt nu gällande bestämmelser. De studentsammanslutningar som i dag har tillstånd att sända närradio ska kunna fortsätta att sända enligt beviljade tillstånd.

Myndigheten för radio och tv inrättas den 1 juli 2010. Vid samma datum förs Taltidningsnämndens verksamhet över till Talboks- och punktskriftsbiblioteket.

Skälen för regeringens förslag

Ikraftträdande

Enligt artikel 3 i AV-direktivet ska medlemsstaterna sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 19 december 2009. Ett ikraftträdande den 1 juli 2010 innebär således en försening när det gäller Sveriges fördragsenliga skyldigheter att genomföra AV-direktivets bestämmelser.

Regeringen föreslår att den nya radio- och tv-lagen träder i kraft den 1 juli 2010.

Övergångsbestämmelser

Sändningstillstånd och sökbar text-tv

Enligt nu gällande regler krävs det inte tillstånd att sända sökbar text-tv. Vi har i det föregående (avsnitt 11.2) föreslagit att det ska krävas tillstånd att sända sökbar text-tv inom de tillståndspliktiga frekvensbanden. De sändningstillstånd för tv som nu gäller och som Radio- och TV-verket har meddelat innehåller ingen uttalad rätt att sända sökbar text-tv. Däremot anges i tillstånden att de innefattar en rätt att sända programrelaterade tilläggstjänster i rimlig omfattning. Eftersom det inte krävs tillstånd att sända sökbar text-tv får de beslut som sålunda meddelats under dessa förutsättningar anses avse andra programrelaterade tilläggstjänster än sökbar text-tv.

Den nya lagen bör inte leda till att de som i dag sänder sökbar text-tv måste upphöra med det när lagen träder i kraft. Det finns ett utrymme som i dag används för sådana sändningar, även om de inte är tillståndspliktiga. Programföretag som har tillstånd att sända tv bör därför ha rätt att under tillståndstiden och fram till dess att tillståndet löper ut också sända sökbar text-tv i rimlig omfattning. En övergångsbestämmelse med denna innebörd bör därför tas in i den nya lagen.

Produktplacering

Enligt artikel 3g. 4 i AV-direktivet ska direktivets bestämmelser om produktplacering bara gälla program som har producerats efter den 19 december 2009. En motsvarande övergångsbestämmelse, med innebörden att bestämmelserna i 6 kap. tillämpas på tillhandahållande av program som har producerats efter den 1 juli 2010, bör därför införas i den föreslagna nya lagen.

Tillstånd att sända kommersiell radio

Vad gäller analoga tillstånd har samtliga befintliga tillståndshavare fått sina tillstånd förlängda t.o.m. den 31 december 2009 genom lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio. Lagen ger möjlighet för Radio- och TV-verket att före utgången av 2009 besluta om ytterligare en tillståndsperiod på högst ett år.

Det är lämpligt att samtliga föreslagna lagändringar träder i kraft den 1 juli 2010. Som har beskrivits i avsnitt 12.3.3 föreslås särskilda övergångsregler gälla för de tillståndshavare som vid ikraftträdandet av lagen har tillstånd vilka har förlängts enligt lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio. De särskilda övergångsreglerna ska gälla under åtta år, dvs. till halvårsskiftet 2018. De flesta tillståndshavare bedöms komma att använda sig av rätten till fortsatta sändningar. I praktiken kommer därmed de nya reglerna om tillstånd för analoga sändningar att tillämpas först andra halvåret 2018. Om ett tillstånd återlämnas under övergångsperioden ska tillståndet utlysas och fördelas enligt reglerna om slutet anbudsförfarande i den nya radio- och tv-lagen.

Ett tillstånd som har förlängts enligt lagen med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio och som efter tillståndsmyndighetens medgivande överläts under övergångsperioden ska hos den nye tillståndshavaren gälla till utgången av denna period.

Tillstånd att sända närradio

I avsnitt 13.2.4 har en förändring av tillståndshavarkretsen föreslagits med anledning av avskaffandet av det s.k. kårobligatoriet. Obligatoriska studentsammanslutningar kommer inte att finnas efter den 1 juli 2010 och kan följaktligen inte finnas som subjekt som kan få närradiotillstånd. Det finns i dag sju obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor som har tillstånd att sända närradio. Tillstånden är meddelade med stöd av närradiolagen (1982:459), upphävd genom SFS 1996:844, och gäller tills vidare. De studentsammanslutningar som i dagsläget har tillstånd att sända närradio bör kunna fortsätta att sända enligt beviljade tillstånd. *Närradios riksorganisation* har i sitt remissyttrande ansett att en övergångsregel ska införas som innebär att de sju studentsammanslutningar som i dagsläget har tillstånd att sända närradio tills vidare får tillstånd som begränsas till viss tid och att övergångstiden kan bestämmas till ett år. Regeringen anser att en sådan regel skulle innebära att föreningarnas tillstånd återkallas, vilket inte är önskvärt. En bestämmelse med denna innebörd bör därför inte införas. Radio- och TV-verket har ansett att möjligheten för de obligatoriska föreningar som i dag har tillstånd att sända närradio att behålla sina tillstånd bör villkoras på så sätt att sammanslutningarna endast får behålla tillstånden om de inte ändrar sina stadgar vad gäller syfte och mål i sådan omfattning att de inte längre kan anses vara samma juridiska person. Regeringens bedömning är att detta får anses följa av allmänna principer, dvs. om det subjekt som innehar tillståndet upphör genom att det inte längre är samma juridiska person föreligger inte längre

föresättningar för beviljat tillstånd. Tillstånden behöver därför inte villkoras på det sätt som Radio- och TV-verket föreslagit.

Sammanfattningsvis anser regeringen att en bestämmelse som anger att sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor som har fått tillstånd att sända närradio enligt äldre föreskrifter ska anses ha fått sitt tillstånd med stöd av bestämmelsen i den nu föreslagna radio- och tv-lagen bör införas. Tillstånden ska inte vara begränsade till en viss tid.

Ny myndighetsorganisation

För att förbereda sammanslagningen av Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV avser regeringen att tillsätta en organisationskommitté eller en särskild utredare. På motsvarande sätt bör ett uppdrag ges för avveckling av berörda myndigheter. Talboks- och punktskriftsbiblioteket ges i uppdrag att inordna Taltidningsnämndens verksamhet. Detta sker med förbehåll för riksdagens godkännande i erforderliga delar.

Som anförts ovan föreslår regeringen att den nya radio- och tv-lagen ska träda i kraft den 1 juli 2010. Vid samma datum föreslås således även den sammanhållna radio- och tv-myndigheten inrättas och Taltidningsnämndens verksamhet föras över till Talboks- och punktskriftsbiblioteket.

Många av Sveriges största medieföretag inom radio och tv har sina huvudkontor i Stockholm. Det är därför viktigt att den nya, sammanslagna myndigheten kommer att vara lokaliserad i Stockholm så att möjligheterna till möten och informella kontakter är fortsatt goda. Den nya myndigheten ska bemannas med beaktande av reglerna om övergång av verksamhet i 6 b § lagen (1992:80) om anställningsskydd.

16 Konsekvensanalys

16.1 Ekonomiska konsekvenser för staten

16.1.1 Den nya myndigheten på medieområdet

Regeringens bedömning: De föreslagna organisationsförändringarna förväntas medföra samordningsvinster, framför allt vad gäller myndigheternas administrativa funktioner. Det bör i sin tur frigöra resurser för kärnverksamheterna, vilket innebär en mer ändamålsenlig användning av statens medel.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Statskontoret* anser att det inte är troligt att de administrativa besparingarna blir särskilt stora samt att eventuella administrativa vinster kan uppnås utan en sammanslagning genom att myndigheterna samverkar. *Ekonomistyrningsverket* tillstyrker de föreslagna organisationsförändringarna och anser att dessa bör öka förutsättningarna för att uppnå en större flexibilitet och effektivitet inom kärnverksamheten samt minska kostnaderna för administration och lokaler. *Radio- och TV-verket* delar bedömningen att organisationsförändringarna medför samordningsvinster på det administrativa området och att sammanslagningen frigör administrativa resurser som kan läggas på att utveckla kärnverksamheten.

Skälen för regeringens bedömning: Nu lämnade förslag till organisationsförändringar syftar till att skapa en mer effektiv och ändamålsenlig myndighetsstruktur på medieområdet. Kostnaderna för själva sammanläggningarna ska rymmas inom de totala förvaltningsanslagen för myndigheterna ifråga och således inte påverka statsbudgeten. Den nya organisationsformen förväntas medföra samordningsvinster, framför allt vad gäller de administrativa funktionerna. Det torde i sin tur frigöra resurser för kärnverksamheterna, vilket innebär en mer ändamålsenlig användning av statens medel. Vilka konsekvenser som förändringen får för personalen kan regeringen inte för närvarande överblicka.

16.1.2 Nya uppgifter för den nya myndigheten

Regeringens bedömning: Förslaget innebär att Myndigheten för radio- och tv kommer att få nya uppgifter utöver de som tidigare låg på Granskningsnämnden för radio och TV och Radio- och TV-verket. Det resursbehov som därmed uppstår bör kunna tillgodoses genom de samordningsvinster som uppkommer med anledning av organisationsförändringarna. Även kostnader som följer av omorganisationen bör kunna hanteras inom befintliga ramar.

AV-utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Granskningsnämnden för radio och TV* och *Radio- och TV-verket* framför att de nya reglerna kommer att medföra ett ökat behov av resurser för att klara även de nya uppgifterna.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringens förslag till ny radio- och tv-lag innebär att den sammanslagna myndigheten kommer att få nya arbetsuppgifter jämfört med Radio- och TV-verkets och Granskningsnämndens nuvarande uppgifter. Det gäller bl.a. förslaget om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning där myndigheten förutsätts få beslutsrätt. Förslagen innebär vidare att de frekvensområden som kräver tillstånd kommer att minska, samtidigt som en tillståndsplikt införs för att sända sökbar text-tv inom de tillståndspliktiga frekvensbanden.

Utöver det som sagts innebär förslagen att de som sänder radio och tv som inte kräver tillstånd i vissa fall ska anmäla en utgivare till myndigheten, och den som tillhandahåller beställ-tv ska också anmäla sig för registrering.

En ytterligare förändring är att myndigheten vid anmälan om registrering av dem som sänder tv-program, sökbar text-tv och beställ-tv ska pröva om verksamheten omfattas av lagen. Genomförandet av AV-direktivet innebär att myndighetens tillsynsområde kommer att utökas till att också omfatta beställ-tv.

Förslagen innebär vidare att sökbar text-tv blir tillståndspliktig och kommer att omfattas av de allmänna krav som ställs på programföretagen. Det kommer också att vara möjligt att förena tillstånden med villkor. Det innebär ett utvidgat uppgiftsområde för myndigheten.

En ny uppgift blir också tillsynen över de beslut som kommer att meddelas när det gäller att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Även förslagen med anledning av samarbetsregeln i artikel 3.2 AV-direktivet medför nya uppgifter. Tillsynsområdet utökas också genom att nya annonstekniker kommer att tillåtas i tv liksom nya regler om produktplacering och sponsring.

Den nya lagstiftningen för med sig ett ökat arbete och högre kostnader för informationsinsatser och kompetensförsörjning. Till det kommer en möjlig och även trolig ökning av ärendemängden och därmed arbetsbördan, över vilken myndigheten i allmänhet inte själv kan styra.

Det finansieringsbehov som uppstår får tillgodoses genom effektiviseringar och därmed besparingar. Sådana effektiviseringar och besparingar bör kunna ske genom de föreslagna organisationsförändringarna.

16.1.3 Anställningsavtal och andra civilrättsliga avtal

<p>Regeringens bedömning: Den verksamhet som förs över till den samlade myndigheten från Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV bevarar sin identitet vid övergången. Detsamma gäller för överföringen av Taltidningsnämndens verksamhet till Talboks- och punktskriftsbiblioteket. Den nya myndigheten ska bemannas med beaktande av reglerna om övergång av verksamhet i 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd.</p>

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i frågan.

Skälen för regeringens bedömning: Av 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS) framgår bl.a. att vid övergång av ett företag, en verksamhet eller en del av en verksamhet från en arbetsgivare till en annan, övergår också de rättigheter och skyldigheter på grund av de anställningsavtal och de anställningsförhållanden som gäller vid tidpunkten för övergången på den nya arbetsgivaren. Berörd personal har emellertid rätt att motsätta sig en övergång.

Den verksamhet som förs över till den samlade myndigheten från Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV bedöms bevara sin identitet vid övergången. Detsamma gäller för överföringen av Taltidningsnämndens verksamhet till Talboks- och punktskriftsbiblioteket. Reglerna om verksamhetsövergång i 6 b § LAS ska därmed beaktas.

16.1.4 Konsekvenser för staten med anledning av förslagen om nytt regelverk för kommersiell radio

Regeringens bedömning: Förslaget att nuvarande tillståndshavare för lokalradio ska få fortsatt sändningsrätt under en övergångsperiod på åtta år med nu gällande avgifter innebär att statens intäkter av koncessionsavgifter under övergångsperioden kommer att vara oförändrade. Efter övergångsperioden kommer staten att få intäkter från de analoga sändningstillstånden när samtliga tillstånd ska fördelas enligt ett slutet anbudsförfarande.

Utredningens förslag föranledde en bedömning att statens intäkter under en fyraårig övergångsperiod skulle minska med totalt cirka 500 miljoner kr.

Remissinstanserna: Ingen instans har yttrat sig särskilt i denna fråga.

Skälen för regeringens bedömning: Under 2009 betalar den kommersiella radion sammanlagt ca 136 miljoner kr i avgifter. Under den föreslagna åttaåriga övergångsperioden kommer samtliga 89 tillstånd för kommersiella radiosändningar att vara förenade med samma avgifter som i dag vilket innebär att statens intäkter under övergångsperioden kommer att vara oförändrade. Utredningen uppskattade att statens intäkter med anledning av de sänkta koncessionsavgifter som utredningen föreslog skulle minska med cirka 125 miljoner kr per år eller totalt cirka 500 miljoner kr under hela övergångsperioden. Regeringen har emellertid föreslagit att avgifterna ska vara oförändrade under övergångsperioden (se avsnitt 12.3.3).

När övergångsperioden för de befintliga tillståndshavarna har upphört ska tillstånden fördelas enligt ett slutet anbudsförfarande. Avgifterna för de analoga sändningstillstånden har av utredningen uppskattats till cirka 65 miljoner kr per år efter en fyraårig övergångsperiod. Regeringen bedömer dock att det inte finns anledning att anta att statens intäkter från det kommande slutna anbudsförfarandet skulle bli mindre än i dag. De förändringar som föreslås, t.ex. avskaffandet av innehållsregleringen, torde snarast öka tillståndens ekonomiska värde.

Avgifterna är inte heller den enda inkomstkällan för staten när det gäller kommersiell radio. En mer vital bransch kan ge ökade sysselsättningsmöjligheter, vilket i sin tur genererar intäkter i form av bl.a. inkomstskatt för staten. Genom att skapa förutsättningar för digitala kommersiella sändningar kan radioutbudet och lyssnandet på sikt komma att öka, vilket gör att radion kan få en större andel av reklaminvesteringarna i mediebranschen. Vidare innebär regeringens förslag om utökad möjlighet till sponsring att tillståndshavarna får ökade möjligheter till intäkter. Därmed kan också statens intäkter i form av mervärdesskatt och inkomstskatt öka.

16.1.5 Konsekvenser för staten i övrigt

Regeringens bedömning: Förslagen får i övrigt inte några ekonomiska konsekvenser för staten.

Utredningarnas bedömningar överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholm* har framfört att förslagen innebär en ökad arbetsbelastning för de allmänna förvaltningsdomstolarna och anser att de ekonomiska konsekvenserna har underskattats. *Konsumentverket (KO)* anser att den förenkling och liberalisering av reglerna om tv-reklam som genomförandet av AV-direktiver innebär och förslaget om produktplacering medför konsekvenser för konsumenterna och KO.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen bedömer att förslagen inte kommer att föranleda några konsekvenser av betydelse för Justitiekanslern eller Konsumentombudsmannen vilka båda utövar tillsyn över vissa bestämmelser i radio- och tv-lagen.

Förslagen innebär att nya överträdelser kan tillkomma som medför åläggande att betala särskild avgift. De förslag som avses är regler om produktplacering och nya annonstekniker. De bestämmelser om placering av och tillåten tid för annonser samt utökade möjligheter till sponsring som föreslås innebär å andra sidan att antalet överträdelser av annons- och sponsringsreglerna torde minska. Antalet mål i de allmänna förvaltningsdomstolarna avseende åläggande att betala särskild avgift bedömer regeringen därmed totalt sett bli oförändrade. Förslaget till reglering av programföretagens skyldighet att göra tv-programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning (avsnitt 6.8) kan innebära nya arbetsuppgifter för förvaltningsdomstolarna, eftersom beslut om vitesföreläggande kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Det gäller även den skyldighet som leverantörer av beställ-tv har att redovisa europeiska produktioner (avsnitt 6.7.3) samt upplysningsskyldigheten för bedömning av storleken på den särskilda avgiften (avsnitt 14.4.2). Regeringen bedömer dock att antalet ärenden kommer att vara få och att kostnaden för den ökade arbetsbördan inte kommer att bli större än att den kan rymmas inom ramen för domstolarnas befintliga resurser. Därtill kommer att nu gällande bestämmelser om närradiosändningars och lokalradiosändningars innehåll samt skyldighet att i lokalradio sända eget material och program

med lokal anknytning tas bort och sålunda upphör möjligheten till vitesförelägganden av nämna bestämmelser.

Förslagen bedöms inte heller i övrigt få några ekonomiska konsekvenser för staten.

16.2 Ekonomiska konsekvenser för företagen

16.2.1 Konsekvenser för företagen med anledning av genomförandet av AV-direktivet

Regeringens bedömning: Förslagen till nya regler för annonser, sponsrade program och produktplacering kan leda till ökade intäkter för programföretagen.

Förslaget till nya regler när det gäller skyldigheten att göra tv-program och program i beställ-tv som sänds på annat sätt än genom tråd tillgängliga för personer med funktionsnedsättning kommer att leda till vissa ökade kostnader för de berörda företagen. Det är emellertid inte möjligt att i dag uppskatta kostnaderna, eftersom ett genomförande av skyldigheten kommer att göras successivt och med beaktande av företagets finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen.

Förslaget att utöka tillståndsplikten till att omfatta även sökbar text-tv bedöms endast medföra en marginell ökning av företagets administrativa kostnader.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Regelrådet* bedömer att kraven på tillstånd för sökbar text-tv ökar företagets administrativa kostnader.

Skälen för regeringens bedömning: Förslaget till reglering när det gäller skyldigheten för leverantörer av medietjänster att göra tv-programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning kommer sannolikt att innebära ekonomiska konsekvenser för programföretagen. Hur stora kostnader tillgänglighetskraven kommer att innebära är emellertid svårt att bedöma i dagsläget, då kostnaderna är beroende av hur föreskrifter utformas och därmed vilka krav som kommer att ställas. Erfarenheterna från andra länder visar att kostnaderna kan komma att minska när fler programföretag åläggs att förse sina tv-program med tillgänglighetstjänster.

Regeringen bedömer att de föreslagna reglerna om sponsring och produktplacering inte kommer att leda till ökade kostnader för företagen. Tvärtom innebär de ett förtydligande och en möjlighet för programföretagen att öka sina inkomster. Förslagen till regler för nya annonstekniker i tv innebär ökade möjligheter till inkomster för företagen jämfört med i dag. Att tillåta sändning av elektroniska företagsskyltar och vissa former av virtuell annonsering underlättar för programföretag under svensk jurisdiktion att konkurrera om programrättigheter med utländska programföretag. Detta kan i sin tur leda till ökade annonsintäkter för programföretagen. Vidare tillåts programföretagen sälja virtuell annonsering vilket också kan leda till ökade intäkter.

Även förslagen om annonsering med delad skärm innebär lättnader jämfört med vad som gäller i dag. Möjligheterna att erbjuda annonsörerna alternativ till den traditionella tv-reklamen kan förväntas ge ökade annonsintäkter för programföretagen.

Beträffande förslaget att det ska krävas tillstånd för att sända sökbar text-tv anser regeringen att det inte kommer att åsamka företagen någon annan kostnad än en viss mindre administrativ börda i samband med ansökan och den avgift för ansökan som tillståndsmyndigheten får ta ut. Tidigare har sökbar text-tv kunnat sändas utan tillstånd, nuvarande förhållanden med enbart digitala sändningar innebär dock att de skäl som motiverat avsaknaden av tillståndsplikt inte längre har bärkraft. Det är därför motiverat att införa krav på tillstånd för sändning av sökbar text-tv.

Regeringen anser att den som har tillstånd att sända tv normalt sett bör ha möjlighet att i rimlig omfattning även sända text-tv, eftersom text-tv ofta har stark anknytning till den enskilda programtjänsten. Tillståndsmyndighetens meddelande av tillstånd för sökbar text-tv bör därför i de flesta fall vara en rutinåtgärd som inte föranleder någon omfattande ökning av företagets administrativa börda i samband med tillståndsgivningen.

Rätten till korta utdrag från evenemang av stort allmänintresse i artikel 3k i AV-direktivet kan för de företag som innehar den exklusiva rätten till ett evenemang innebära att de går miste om möjligheten att sälja vidare korta nyhetsklipp. Denna möjlighet har utnyttjats som ett sätt att delfinansiera rättigheterna till stora evenemang, om än till liten del då kostnaden för evenemanget normalt är avsevärt större än de intäkter som nyhetsklipp inbringar. Det har dock enligt expertrapporten förekommit en omfattande byteshandel av nyhetsklipp mellan programföretagen.

Regeringens bedömning är därför att genomförandet av bestämmelsen inte kommer att ha någon mer långtgående påverkan på företagen, under antagande att de sinsemellan kommer att nyttja rätten till korta utdrag i lika stor omfattning som i dag.

Förslagen när det gäller beställ-tv innebär en ny reglering av denna medieform. Den kan inte i sig väntas leda till ökade kostnader förutom kraven på tillgänglighet för funktionshindrade. Kraven kan förväntas bli utformade på ett konkurrensneutralt sätt. Om tillgängligheten ökar, ökar också efterfrågan från de många som i dag på grund av funktionsnedsättning inte har förmåga att tillgodogöra sig dessa tjänster.

Regeringen bedömer att det saknas anledning att anta att förslagen får konsekvenser som särskilt berör små företags villkor.

16.2.2 Särskilt om konsekvenser för innehavare av tillstånd att sända kommersiell radio

Regeringens bedömning: De tillståndshavare som väljer att utnyttja möjligheten att sända under övergångsperioden kommer att ha oförändrade koncessionsavgifter. Krav att sända eget material och program med lokal anknytning upphör dock och ökade möjligheter till sponsring av program införs. Detta innebär förbättrade ekonomiska villkor jämfört med i dag.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens. Utredningen föreslog dock sänkta koncessionsavgifter.

Remissinstanserna: Ingen instans har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringens förslag i avsnitt 12.3.3 innebär att de 89 tillståndshavare som har tillstånd att sända lokalradio kommer att få fortsätta att bedriva analoga sändningar under åtta år inom det sändningsområde som tillståndet avser. Någon särskild ansökan behövs inte utan sändningsrätten gäller med automatik från lagens ikraftträdande.

Regeringen bedömer att i princip samtliga tillståndshavare kommer att utnyttja möjligheterna till fortsatt sändningsrätt under åtta år. Koncessionsavgifterna för dessa tillståndshavare kommer att vara oförändrade under övergångsperioden jämfört med vad som nu gäller. Se dock avsnitt 12.3.3 angående eventuell sänkning av avgifterna. Regleringen av sändningarnas innehåll kommer emellertid att bli förmånligare för tillståndshavarna. Således kommer några krav på eget material och program med lokal anknötning inte längre att ställas. Detta innebär förbättrade ekonomiska villkor jämfört med i dag. Vidare medför de utökade möjligheterna till sponsring som föreslås en möjlighet till ökade intäkter för de kommersiella radiobolagen.

16.2.3 Konsekvenser med anledning av förslagen om digitala sändningar

Regeringens bedömning: Det kommer att krävas omfattande investeringar för att bygga ut sändarnäten för digitalradio. Kostnaderna måste fördelas mellan dem som bygger ut sändningsnäten och tillståndshavarna.

En konsument kommer att behöva köpa en digital radiomottagare för att kunna ta emot sändningarna.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen instans har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen har i avsnitt 12.4 lämnat förslag till ett regelverk som gör det möjligt att sända kommersiell radio med digital teknik. Vidare föreslås att sändningstillstånden ska fördelas av tillståndsmyndigheten och att en ansökningsavgift ska tas ut för att täcka myndighetens kostnader för handläggningen.

Regeringen anser att en övergång till digital radio måste vara marknadsdriven. Det innebär att radiobranschen måste bedöma vad som är kommersiellt gångbart när det gäller investeringar i en utbyggnad av digitala radiosändningar. Kostnaderna kommer att påverkas av en mängd faktorer och det är inte möjligt för regeringen att uppskatta dessa. En annan faktor som påverkar kostnaden för digitalradio är hur, och i vilken omfattning, fortsatta analoga sändningar ska bedrivas. Vid en framtida släckning av FM-nätet kommer kostnaderna för drift och underhåll av det nätet att upphöra. Eftersom regeringen inte förutser en nedsläckning

inom överskådlig tid är det dock inget som kan beaktas i detta sammanhang.

För konsumenterna kommer en utbyggnad av digital radio framför allt att medföra ett större utbud av kanaler. Andra fördelar är bättre ljud och möjlighet till olika slag av tilläggstjänster eftersom en mottagare kan visa bl.a. textinformation och bilder. Detta innebär nya möjligheter jämfört med nuvarande analoga radiosändningar. Nackdelen för konsumenterna är att de måste investera i nya radiomottagare för att kunna ta emot sändningarna. För närvarande (2008) uppgår kostnaden för de billigaste DAB-mottagare till 400 kr. Kostnaden för en mottagare som kan ta emot sändningar som sker med den nyare och effektivare tekniken DAB+ är för närvarande något högre.

16.2.4 Övriga konsekvenser för företag med anledning av förslagen om tillstånd för radiosändningar

Regeringens bedömning: Förslagen innebär ökade administrativa kostnader för företag som ansöker om sändningstillstånd. Dessa bör dock inte medföra några påtagliga konsekvenser för berörda företag.

Remissinstanserna: *Regelrådet* bedömer att förslaget om anbudsförfarande för tillstånd att sända kommersiell radio ökar företagens administrativa kostnader.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringens förslag innehåller ett regelverk för tillståndsgivning för analoga såväl som digitala kommersiella sändningar. Eftersom sändningsutrymmet är begränsat och det kan antas att inte alla företag som vill sända kan beredas plats är det nödvändigt med någon form av urvalssystem. Utredningen har gjort en bedömning av olika möjliga urvalssystem och funnit att ett slutet anbudsförfarande är lämpligt för analoga tillstånd och att urval enligt särskilda kriterier är mest ändamålsenligt när det gäller fördelning av digitala tillstånd.

Oavsett vilket urvalssystem som väljs så medför tillståndsfördelningen ökade administrativa kostnader för företag som är intresserade av att få tillstånd för sändningar. Det är därför angeläget att den tillståndsgivande myndigheten utformar ansöknings- och tillståndsförfarandet på ett sätt som så långt möjligt minimerar företagens administrativa börda. Myndigheten för radio och tv, som ska ansvara för tillståndsgivningen, har genom den verksamhet som bedrivits inom Radio- och TV-verket lång erfarenhet av tillståndsgivning, både på radio- och tv-området. Regeringen bedömer att utredningens förslag kan hanteras av myndigheten på ett ur företagets perspektiv acceptabelt sätt. Det bör också påpekas att tillstånden är åttaåriga och att de tillståndsgivningsomgångar som innebär ökade kostnader för företagen aktualiseras relativt sällan.

16.2.5 Konsekvenser med anledning av förslag om vidaresändningsplikt i kabelnät

Regeringens bedömning: Förslagen bör inte medföra några påtagliga konsekvenser för berörda aktörer, även om förslagen i vissa delar innebär en utvidgning av vidaresändningsplikten.

Radio- och TV-verkets bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen instans har yttrat sig särskilt i denna fråga.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringens förslag innebär att 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen förenklas och att 8 kap. 3 och 4 §§ inte får någon motsvarighet i den nya lagen. Regelverket om vidaresändningsplikt i trådbundna elektroniska kommunikationsnät blir därmed mer överskådligt.

Borttagandet av undantaget för xDSL-nät innebär att sådana nät likställs med andra trådbundna elektroniska kommunikationsnät som används för överföring av tv-sändningar. Det kan konstateras att Radio- och TV-verket i sin rapport anger att frågan om xDSL-nät omfattas av vidaresändningsplikt enligt nuvarande lagstiftning inte har prövats. En rimlig tolkning enligt verket är dock att det aktuella utbudet inte kan anses som ett ”begränsat antal tv-program” och slutsatsen skulle då vara att även ett sådant nät kan omfattas av vidaresändningsplikten. Det går mot denna bakgrund inte att dra några säkra slutsatser angående vilka praktiska och ekonomiska konsekvenser som den föreslagna lagändringen kommer att leda till för berörda företag. Borttagandet av den aktuella bestämmelsen minskar dock den totala regelmängden även om förslaget som sådant kan innebära en utvidgning av vidaresändningsplikten.

Borttagandet av undantaget för centralantennanläggningar innebär att eventuellt framtida kringgående av reglerna om vidaresändningsplikt försvåras. Förslaget innebär emellertid en utvidgning av vidaresändningsplikten. Borttagandet av skyldigheten för den som bedriver mikrovågssändningar från marksändare att bereda utrymme för lokala kabelsändarföretags tv-sändningar minskar den totala regelmängden.

16.3 Övriga konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen bör inte medföra påtagliga konsekvenser i något av de andra avseenden som anges i 15 § kommittéförordningen (1998:1474). Förslagen bedöms inte medföra några konsekvenser för miljön.

AV-utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen instans har yttrat sig särskilt i denna fråga.

Skälen för regeringens bedömning: Utredningen har funnit att förslagen inte har påtagliga konsekvenser i något av de andra avseenden som sägs i 15 § kommittéförordningen (1998:1474), nämligen för den kommunala självstyrelsen, brottsligheten och det brottsförebyggande

arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Förslagen bedöms inte medföra några konsekvenser för miljön.

17 Författningskommentar

17.1 Förslaget till radio- och tv-lag

Allmänt om lagens uppbyggnad

Lagen är ny men i stora delar oförändrad i materiellt hänseende. De övergripande bestämmelserna som rör samtliga medietjänster finns först i lagen, medan de bestämmelser som rör specifika tjänster samlats i efterföljande kapitel. Avslutningsvis finns ett avsnitt med gemensamma bestämmelser om bland annat tillsyn, sanktioner och överklagande. På kapitelnivå har lagens bestämmelser disponerats så att det tydligt ska framgå vad varje paragraf behandlar.

1 kap.

1 §

Paragrafen redovisar lagens innehåll och disposition. Den motsvarar delvis tidigare 1 kap. 1 § första stycket. Övervägandena finns i avsnitt 6.2. Paragrafen är i övrigt utformad som en innehållsförteckning för att underlätta för läsaren att hitta i lagen.

2 §

Paragrafen, som är ny, genomför delvis artikel 3.1 andra stycket i AV-direktivet. Enligt artikeln ska de bestämmelser som genomför direktivet i medlemsstaterna hänvisa till eller åtföljas av en hänvisning till AV-direktivet.

3 §

Paragrafen om jurisdiktion motsvarar i huvudsak tidigare 1 kap. 2 §. Den har dock i vissa delar ändrats med anledning av artikel 2 i AV-direktivet. Tidigare bestämmelse i första stycket 2 om var en frekvens har upplåtits och andra stycket har upphört att gälla. Övervägandena finns i avsnitten 6.3 och 6.5.

Första stycket har ändrats på så sätt att jurisdiktionen bestäms också för beställ-tv. Vidare har de tekniska kriterierna för att bestämma jurisdiktionen ändrats. Ändringen innebär att den medlemsstat där satellitupplänken är belägen har företräde framför den medlemsstaten till vilken satellitkapaciteten hör.

Det *andra stycket* har endast genomgått redaktionella ändringar.

Tidigare förarbeten finns i prop.1995/96:160 s. 157, prop. 1997/98:184 s. 29 ff och s. 72 och prop. 2007/08:8 s. 62 f.

4 §

Paragrafen motsvarar tidigare 1 kap. 3 §. I paragrafen har endast viss språklig justering gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 156 med hänvisningar och prop. 2004/05:105 s. 36.

5 §

Paragrafen motsvarar tidigare 1 kap. 4 § och har endast ändrats redaktionellt.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 62 ff. och s. 156 och prop. 1997/98:184 s. 72.

6 §

Paragrafen motsvarar tidigare 1 kap. 5 §. Den har endast genomgått vissa redaktionella och språkliga ändringar.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 157.

2 kap.

1 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

Första stycket genomför delvis artikel 3a i AV-direktivet. Syftet med artikeln är att den som tillhandahåller medietjänster ska kunna identifieras. Programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv är skyldiga att tillhandahålla viss angiven information på ett sådant sätt att de som tar emot tjänsterna alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till informationen. Programföretagen och leverantörerna får välja på vilket sätt informationen lämnas. Det kan ske i sändning på tv-skärmen, på en sida i text-tv eller på företagets webbplats.

I *andra stycket* finns en upplysning om att även 8 § lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster gäller för leverantörer av beställ-tv (e-handelslagen). Paragrafen innehåller ytterligare informationskrav. På motsvarande sätt finns i e-handelslagen en hänvisning till radio- och tv-lagen.

2 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 2 kap. 3 §. Övervägandena finns i avsnitt 11.5.

Nytt i *första stycket* är att även de som tillhandahåller beställ-tv ska registrera sig och att anmälan för registrering ska göras hos Myndigheten för radio och tv.

I *andra stycket* anges vad anmälan ska innehålla. Punkten 3 har ändrats på så sätt att anmälan också ska innehålla uppgift om e-postadress och webbplats.

I övrigt har endast gjorts redaktionella ändringar.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 160.

3 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 2 kap. 4 §. Övervägandena finns i avsnitt 11.7.

En nyhet är att Myndigheten för radio och tv ska upprätta registret och att myndigheten, när en anmälan om registrering kommer in, ska pröva om den tjänst som anmälaren bedriver omfattas av radio- och tv-lagen och om Sverige är ansvarigt för innehållet enligt AV-direktivet. Bedömer myndigheten att förhållandena inte är sådana ska registrering inte ske.

3 kap.

1 §

Paragrafen är ny innehåller definitioner av vissa begrepp som förekommer i lagen.

Annonser

Innebörden av begreppet *annonser* har i förhållande till definitionen i tidigare 7 kap. 1 § tredje stycket inskränkts något. Övervägandena finns i avsnitt 7. Skillnaden är att syftet ska vara att främja en sak eller en idé. Informations- eller utbildningsprogram undantas därmed från annonsbegreppet även om de sänds på uppdrag av någon annan.

Annonsering med delad skärm

Begreppet *annonsering med delad skärm* definieras som sändning av en annons samtidigt med en annan sändning. Att annonser sänds samtidigt med annan sändning innebär att tv-bilden är uppdelad i två eller flera fönster och att annonser sänds i ett fönster och sändningen i övrigt i ett annat fönster. Med begreppet annan sändning avses varje annat innehåll än annonser. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Närmare bestämmelser om när annonsering med delad skärm är tillåten finns i 8 kap. 10 §.

Beställ-tv

Beställ-tv ska utgöra en tjänst i EG-fördragets mening, dvs. vara en ekonomisk verksamhet. I likhet med begreppet tv-sändning ska tjänsten avse att tillhandahålla tv-program i utbildnings-, informations- eller underhållningssyfte till var och en som vill ta del av tjänsten. Vad som skiljer tv-sändningar och beställ-tv åt är i första hand vem som bestämmer att programmet ska sändas och när det ska ske. Beställ-tv tillhandahålls på individuell begäran vid en tidpunkt som användaren valt medan tv-sändningar tillhandahålls för samtidigt tittande enligt en programtablå.

Vidare ska beställ-tv erbjudas från en katalog av tv-program som leverantören har valt ut. Begreppet är avsett att motsvara AV-direktivets definition av beställtjänst och audiovisuell medietjänst, vilket bl.a

innebär att tjänstens huvudsakliga syfte ska vara att tillhandahålla tv-program. Definitionen utesluter således tjänster där det audiovisuella innehållet endast är av underordnad betydelse.

I definitionen av beställ-tv ska inte anges att sändningen ska kunna tas emot med tekniska hjälpmedel. Genom uttrycket att en sändning ska kunna tas emot med tekniska hjälpmedel utesluts enligt motiven (prop. 1995/96:160 s. 65) bland annat högtalarutrop och projicering av filmbilder. Även tv-monitorer vid konserter eller estraddebatter utesluts. När det gäller beställ-tv kan något av dessa förhållanden inte förekomma, eftersom programmen som sänds bara sker på individuell begäran av användaren vid en tidpunkt som användaren bestämmer och från en katalog av program. En skrivning av innebörd att sändningen ska kunna tas emot med tekniska hjälpmedel behövs därför inte.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Försäljningsprogram

I AV-direktivet används termen audiovisuella kommersiella meddelanden som ett sammanfattande begrepp för bland annat tv-reklam, sponsring, teleshopping och produktplacering i samband med audiovisuella medietjänster. Begreppet teleshopping motsvarar begreppet försäljningsprogram i radio- och tv-lagen. Med begreppet *försäljningsprogram* avses program där mottagare av programmet erbjuds att beställa varor och tjänster. Begreppet definieras i huvudsak på samma sätt i tidigare 7 kap. 5 § andra stycket.

Försäljningsprogram avgränsas mot tv-reklam på så sätt att det är möjligt för mottagaren att beställa den marknadsförda varan eller tjänsten i anslutning till programmet.

Kommersiell radio

Definitionen motsvarar i sak tidigare definition av lokalradio i 5 kap. 1 §.

Övervägandena finns i avsnitt 12.2.

Leverantör av medietjänster

Definitionen av begreppet *leverantör av medietjänster* ansluter till AV-direktivets definition av begreppet.

Med redaktionellt ansvar för valet av innehåll avses att bestämma vilka program som ska ingå i den aktuella tjänsten. Med ansvar för hur innehållet struktureras avses att avgöra när ett visst program ska sändas eller på vilket sätt användaren kan söka bland innehållet i beställ-tv eller i sökbar text-tv.

Som exempel på leverantörer av medietjänster kan nämnas Sveriges Television (SVT) för tv-sändningar och sökbar text-tv och Sveriges Radio (SR) för ljudradiosändningar. SVT är även leverantör av beställ-tv-tjänsten SVT Play.

Enligt artikel 1c) i AV-direktivet medför redaktionellt ansvar enligt direktivet inte nödvändigtvis något rättsligt ansvar enligt nationell lagstiftning för innehållet eller tillhandahållna tjänster. Bestämmelser om

utgivare för radioprogram finns i yttrandefrihetsgrundlagen och lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden (tillämpningslagen).

Övervägandena finns i avsnitt 6.2

Ljudradioprogram och ljudradiosändning

En följd av att vissa grundläggande begrepp i fråga om tv-sändningar och beställ-tv definieras är att även motsvarande begrepp som gäller ljudradio behöver definieras. Någon förändring i förhållande till nuvarande radio- och tv-lagen är inte avsedd.

Närradio

Definitionen av begreppet *närradio* motsvarar i huvudsak tidigare 4 kap. 1 §. Den har dock ändrats på så sätt att även registrerade trossamfund omfattas. Övervägandena finns i avsnitt 13.2

Närradioförening

Närradioförening definieras på samma sätt som i tidigare 4 kap. 4 § 4.

Produktplacering

Även begreppet *produktplacering* definieras i lagen. För att det ska vara fråga om produktplacering i lagens mening ska en vara, en tjänst eller ett varumärke förekomma i ett program i marknadsföringssyfte och leverantören av medietjänsten ska ha fått betalt eller liknande ersättning för det. Om någon i marknadsföringssyfte tillhandahåller en vara eller en tjänst av betydande värde i ett program utan betalning eller liknande ersättning är det också fråga om produktplacering, men däremot inte om värdet är obetydligt och tillhandahållandet sker gratis (jfr skäl 61 i ingressen till AV-direktivet). Övervägandena finns i avsnitt 6.11.

Programföretag

Definitionen av begreppet *programföretag* överensstämmer inte helt med innehållet i tidigare 3 kap. 3 och 4 §§. Definitionen överensstämmer delvis med den som finns i AV-direktivet. Med hänsyn till att radio- och tv-lagen, till skillnad från direktivet, även omfattar sökbar text-tv och ljudradiosändningar innefattar definitionen även den som tillhandahåller sådana tjänster. Den som enbart tillhandahåller beställ-tv är inte ett programföretag.

Programtjänst

Definitionen av begreppet *programtjänst* överensstämmer i huvudsak med definitionen i tidigare 7 kap. 5 § andra stycket. Begreppet har dock

ändrats på så sätt att det tydliggörs att även sökbar text-tv kan utgöra en programtjänst.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 167 och prop. 2007/08:8 s. 64.

Reklam

Definitionen av begreppet *reklam* är ny. Det ska vara fråga om ett meddelande som syftar till marknadsföring i näringsverksamhet. För att meddelandet ska utgöra reklam ska det dessutom sändas mot betalning eller liknande ersättning eller utgöra egenreklam för programföretaget eller den som tillhandahåller beställ-tv. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Sponsring

Definitionen av begreppet *sponsring* skiljer sig från den i tidigare 7 kap. 8 första stycket. Den motsvarar i huvudsak den definition som finns i AV-direktivet. I likhet med direktivet förs kriterier för syftet med bidraget in. Genom den nya definitionen kommer bidrag från exempelvis Svenska Filminstitutet eller andra produktionsfonder inte att betraktas som sponsring i lagens mening. Utöver bidrag med de syften som anges i direktivet omfattar lagens sponsringsbegrepp också sådana bidrag som ges för att främja bidragsgivarens intresse. Det kan exempelvis vara fråga om att en bidragsgivare vill främja produktion eller utsändning av program med visst innehåll. Övervägandena finns i avsnitt 6.10.

Av 7 kap. 6 § framgår att ett meddelande om att ett program är sponsrat inte får innehålla säljfrämjande inslag eller något annat som gör att det kan förväxlas med reklam.

Sändning som är riktad till allmänheten

Definitionen av begreppet *sändning som är riktad till allmänheten* är central för vad som är att betrakta som en ljudradio- eller tv-sändning eller en sändning av sökbar text-tv och för att avgränsa dessa medieformer från beställ-tv. Definitionen överensstämmer med tidigare 1 kap. 1 § andra stycket.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 62 f.

Sökbar text-tv

Definitionen av begreppet *sökbar text-tv* är ny. Begreppet förekommer i och för sig i tidigare radio- och tv-lagen med det definieras inte närmare. Det avgörande är att användaren kan välja vilken del av innehållet han eller hon vill ta del av och vid vilken tidpunkt det ska se. Genom att rörliga bilder endast ska kunna förekomma i begränsad omfattning kommer vanliga tv-program inte att kunna inrymmas i begreppet sökbar text-tv. Eftersom sändningen ska vara riktad till allmänheten omfattas endast sändningar som initieras av den sändande, medan tjänster där

innehållet överförs på begäran av användaren faller utanför. Överväganden finns i avsnitt 11.2.

Tv-program

Med begreppet *tv-program* avses program som huvudsakligen består av rörliga bilder med eller utan ljud. Definitionen är ny och syftet är att avgränsa tv-program från sökbar text-tv och ljudradio. Definitionen klargör att sändningar som kan innehålla audiovisuella element av underordnad betydelse inte är att betrakta som tv-program. Det kan t.ex. vara fråga om animerade grafiska element, korta reklamslag eller information om en produkt eller tjänst på en webbplats.

Med begreppet program avses detsamma som i nuvarande radio- och TV-lagen och yttrandefrihetsgrundlagen, vilket innebär att även enkla meddelanden om t.ex. tid och väder faller in under begreppet (prop. 1995/96:160 s. 63 ff. och prop. 1990/91:64 s. 108). Någon ändring är inte avsedd.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Tv-sändning eller att sända tv

Definitionen av begreppet *tv-sändning eller att sända tv* ansluter dels till AV-direktivets definition av begreppet dels till tidigare 1 kap. 1 §.

Det avgörande för att det ska vara fråga om en tv-sändning är att sändningen avser tv-program och att den samtidigt och utan särskild begäran är tillgänglig för vem som helst som vill ta emot den.

Någon skillnad i sak synes inte föreligga mellan de två definitionerna.

För att anpassa begreppet till radio- och tv-lagens utformning bör det vara *tv-sändning eller sända tv*. Begreppet bör definieras som en sändning av eller att sända tv-program med hjälp av elektroniska kommunikationsnät där sändningen tillhandahålls av en leverantör av medietjänster, är riktad till allmänheten och avsedd att tas emot med tekniska hjälpmedel. Föreslagen definition är anpassad till såväl AV-direktivets definitioner av audiovisuell medietjänst och tv-sändning som radio- och tv-lagens beskrivning av tv-sändning. Någon ändring av begreppets innebörd jämfört med vad som hittills har gällt är inte avsedd.

Överväganden finns i avsnitt 6.2.

Virtuell annonsering

Definitionen av begreppet *virtuell annonsering* är ny. Till skillnad från vanliga annonser, som utgör särskilda utsända meddelanden, ingår virtuell annonsering i ett program där den ersätter andra delar av tv-bilden. Överväganden finns i avsnitt 8.2.

Närmare bestämmelser om när virtuell annonsering är tillåten finns i 8 kap. 11 §.

4 kap.

1 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 3 kap. 1 §. I den nya lagen krävs det dock tillstånd för att sända dels tv, dels sökbar text-tv inom vissa delar av radiofrekvensspektrum (se följande paragraf).

Den ändring som gjorts är att regeringen beslutar vilket sändningsutrymme som får upplåtas inte bara för tillståndspliktiga tv-sändningar, utan även för tillståndspliktiga sändningar av sökbar text-tv.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2007/08:8 s. 63.

2 §

Tidigare 2 kap. har delats upp i två delar. I 4 kap. finns bestämmelserna om tv-sändningar och sökbar text-tv medan motsvarande bestämmelser om ljudradio finns i 10 kap. Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

Första stycket innebär att tillståndsplikten utvidgas till att även gälla för sökbar text-tv. Innebörden av begreppen att sända tv och sökbar text-tv framgår av 3 kap. 1 §. De frekvensområden inom vilka det krävs tillstånd är det s.k. FM-bandet för ljudradio, VHF band III inklusive det utrymme omedelbart ovanför detta band som för närvarande är avsett för digitala ljudradiosändningar samt de delar av UHF band IV–V som enligt regeringens beslut den 19 december 2007 får upplåtas för tillståndspliktiga tv-sändningar.

Andra stycket motsvarar i huvudsak tidigare 2 kap. 1 § tredje stycket. Något krav på tillstånd för innehav av radiosändrare gäller dock inte längre enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 70 ff. och s. 158.

3 §

Paragrafen, som motsvarar tidigare 2 kap. 2 § första stycket, har ändrats på så sätt att den även gäller för sökbar text-tv. Det har vidare gjorts redaktionella ändringar.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2007/08:8 s. 39 ff. och s. 63.

4 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 3 kap. 2 §. Med hänsyn till att tillstånd även krävs för att sända sökbar text-tv har bestämmelsen dock ändrats till att även omfatta sådana sändningar. Dessutom har vissa smärre språkliga justeringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 76 ff. och s. 167 samt prop. 2007/08:8 s. 64.

5 §

Paragrafen, som motsvarar tidigare 3 kap. 3 §, har kompletterats på så sätt att den även gäller för sökbar text-tv. I paragrafen har även gjorts vissa språkliga ändringar.

Tillstånd kan ges till någon som har det redaktionella ansvaret för valet av innehåll och som avgör hur innehållet ska struktureras (se bland annat författningskommentaren till begreppet programföretag i 3 kap. 1 §).

Tidigare förarbeten finns i prop. 2007/08:8 s. 43 ff. och s. 64.

6 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 3 kap. 4 §. Med hänsyn till att tillstånd även krävs för att sända sökbar text-tv har bestämmelsen kompletterats till att även avse sådana sändningar. I paragrafen har även gjorts vissa språkliga ändringar.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2007/08:8 s. 43 ff. och s. 64.

7 §

Paragrafen motsvarar tidigare 3 kap. 5 § och har endast ändrats i redaktionellt hänseende.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 166 f. och prop. 2007/08:8 s. 43 ff. och s. 64.

8 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 3 kap. 7 §. Den har dock ändrats på så sätt att det blir möjligt att ställa upp villkor om opartiskhet och saklighet även för sökbar text-tv. I paragrafen har även gjorts viss språklig ändring.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 82 ff. och s. 161 samt prop. 2007/08:8 s. 64.

9 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak villkorskatalogen i tidigare 3 kap. 8 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 82 ff. och s. 162 ff. samt i prop. 2007/08:8 s. 48 ff. och s. 65.

Det är självklart att alla villkor inte kan tillämpas för alla slags sändningar. Exempelvis kan det inte bli aktuellt att föreskriva ett villkor enligt punkt 3 för ett tillstånd att sända sökbar text-tv.

I det följande kommenteras de olika punkterna var för sig.

1. sända till hela landet eller till en viss del av landet

Överensstämmer med nuvarande punkt 1 med undantag för att ordet program har uteslutits såsom obehövligt. Någon saklig ändring är inte avsedd.

2. sända under en viss minsta tid

Överensstämmer med tidigare punkt 2.

3. samtidigt sända ett visst minsta antal program i varje område

Överensstämmer med tidigare punkt 3.

4. sända sökbar text-tv i viss omfattning

Bestämmelsen, som är ny, behandlas i avsnitt 11.2. Med stöd av den kan ett programföretag med tillstånd att bedriva tv-sändningar åläggas skyldighet att komplettera dessa med sökbar text-tv, t.ex. för att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

5. sända program vars innehåll är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning

Enligt tidigare punkt 5 får ett sändningstillstånd förenas med villkor om skyldighet att utforma sändningar på sådant sätt att de blir tillgängliga för funktionshindrade. Villkor som meddelats med stöd av denna punkt har kunnat avse både att programföretaget genom textning, tolkning och andra tekniska åtgärder ska se till att personer med funktionsnedsättning ska kunna följa de ordinarie programmen och att företaget ska producera särskilda program för sådana personer.

5 kap. 12 § innebär att leverantörer av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning, beställ-tv och sökbar text-tv på något annat sätt än genom tråd ska utforma tjänsten på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik i den omfattning som beslutas av regeringen när det gäller verksamhet som finansieras med radio- och tv-avgiften enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst och av Myndigheten för radio och tv i övriga fall. De villkor som kan meddelas med stöd av denna punkt begränsas därmed till skyldighet att tillhandahålla särskilt anpassade program. Som exempel på sådana program kan nämnas program på teckenspråk eller nyhetsprogram som är anpassade för personer med kognitiv funktionsnedsättning. Övervägandena finns i avsnitt 6.8.

6. bereda utrymme för sändningar som sker med stöd av tillstånd av regeringen

Överensstämmer med tidigare punkt 6.

7. använda en viss sändningsteknik

Motsvarar den första delen av tidigare punkt 7. Med stöd av denna punkt kan tillståndsmyndigheten föreskriva en skyldighet att t.ex. använda en viss sändningsstandard, en viss komprimeringsteknik eller att programmen ska kunna tas emot i standardformat eller

högupplösningsformat. Sådana villkor kan föreskrivas även om de inte direkt syftar till att främja tillgänglighet eller konkurrens. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.

8. samverka med andra tillståndshavare i tekniska frågor för att främja tillgänglighet och konkurrens

Motsvarar den andra delen av tidigare punkt 7. Den har genomgått viss smärre språklig justering. I samband med att bestämmelsen senast ändrades motiverades utförligt såväl vilka områden som kan omfattas av villkor om samverkan som vilka krav som bör vara uppfyllda för att syftet att främja tillgänglighet och konkurrens ska kunna anses vara uppfyllt (se prop. 2007/08:8 s. 48 f.). Någon saklig ändring är inte avsedd.

9. använda vissa radiosändare

Överensstämmer med tidigare punkt 8.

10. ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning och tiden för sändning av programmen

Motsvarar tidigare punkt 9. I och med att även sökbar text-tv kräver tillstånd kan ett villkor med stöd av punkten ställas även för sökbar text-tv. Det ligger i sakens natur att kraven på sändningarnas utformning kan vara olika för tv-sändningar och för sökbar text-tv.

11. sända genmälen

Överensstämmer med tidigare punkt 11.

12. i sändningsverksamheten respektera den enskildes privatliv

Överensstämmer i sak med tidigare punkt 12.

13. sända ett mångsidigt programutbud

Överensstämmer med tidigare punkt 13.

14. regionalt sända och producera program

Överensstämmer med tidigare punkt 14.

15. kostnadsfritt sända meddelanden som är av vikt för allmänheten, om en myndighet begär det

Överensstämmer med tidigare punkt 15.

16. utforma sändningarna på ett sådant sätt att de inte bara kan tas emot av en begränsad del av allmänheten i sändningsområdet

Överensstämmer med tidigare punkt 16. I bestämmelsen har endast gjorts viss smärre språklig justering.

17. utarbeta en beredskapsplan för verksamheten under höjd beredskap och vid fredstida krissituationer samt lämna planen till regeringen och till den myndighet som regeringen bestämmer

Överensstämmer med tidigare punkt 17. Efter remissynpunkt från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har bestämmelsen ändrats språkligt.

10 §

Paragrafen, som i stora delar motsvarar tidigare 3 kap. 9 § första stycket, har kompletterats eftersom det krävs tillstånd för att sända sökbar text-tv. Vidare har paragrafen ändrats på så sätt att ett tillstånd att sända tv och sökbar text-tv får förenas med villkor om förbud mot att sända program där produktplacering förekommer. Tidigare 3 kap. 9 § andra stycket har upphört att gälla. Övervägandena finns i avsnitt 11.7.

Punkt 3 är ny. I likhet med vad som gäller för punkterna 1 och 2 innebär rätten att ställa villkor om förbud mot produktplacering även en rätt att ställa mer restriktiva villkor i fråga om produktplacering än som följer av 6 kap.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1996/96:160 s. 165 f., prop. 1997/98:184 s. 73 och prop. 2007/08:8 s. 65.

11 §

Paragrafen motsvarar tidigare 3 kap. 10 §, med tillägg av att även tillstånd att sända sökbar text-tv kan förenas med villkor om ägarförhållandena. I paragrafen har gjorts viss språklig justering.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 166.

12 §

Paragrafen, som motsvarar tidigare 3 kap. 11 §, har ändrats på så sätt att den även omfattar tillstånd att sända sökbar text-tv. I paragrafen har även vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2007/08:8 s. 41 ff. och s. 65.

13 §

Paragrafen, som i sak motsvarar tidigare 3 kap. 12 §, har ändrats på så sätt att den även omfattar tillstånd att sända sökbar text-tv. Den har även genomgått vissa språkliga och redaktionella ändringar.

Första stycket innebär att de regler om vem som kan få tillstånd och vad som ska beaktas vid tillståndsgivningen inte behöver beaktas i fråga

om sådana tillstånd. För sådana sändningar kan Myndigheten för radio och tv besluta att lagens regler om sändningarnas innehåll, produktplacering, sponsring, reklam och annonser inte ska tillämpas. Detta framgår av *andra stycket*.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2007/08:8 s. 65.

14 §

Paragrafen motsvarar tidigare 3 kap. 14 §. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 168 och prop. 2007/08:8 s. 66.

15 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 11.6.

Enligt *första stycket* får ett tillstånd att sända tv och sökbar text-tv som har beviljats av en tillståndsmyndighet överlåtas om Myndigheten för radio och tv medger det. Av punkten 1 följer att förvärvaren ska uppfylla de krav på finansiella och tekniska förutsättningar samt förmåga att samverka i tekniska frågor som gäller för att kunna få tillstånd. Av punkt 2 framgår att medgivande inte heller ska lämnas om överlåtelsen för med sig att ägarkoncentrationen bland tillståndshavarna ökar i mer än begränsad omfattning. Av punkten 3 framgår att överlåtelsen inte får föra med sig en påtaglig minskning av mångfalden i utbudet av tillståndspliktiga programtjänster. Detta ligger i linje med vad som också gäller vid överlåtelse av tillstånd att sända kommersiell radio.

Enligt *andra stycket* är en överlåtelse som Myndigheten för radio och tv inte har lämnat sitt medgivande till utan verkan.

Av 20 kap. 1 § tredje stycket framgår att ett beslut av Myndigheten för radio och tv att inte medge överlåtelse av tillstånd får överklagas.

16 §

Paragrafen är ny. Den motsvarar vad som tidigare gällde vid överlåtelse av tillstånd att sända lokalradio enligt 5 kap. 17 §. Övervägandena finns i avsnitt 11.6.

17 §

Paragrafen motsvarar delvis tidigare 10 kap. 13 §. Den har dock kompletterats med hänsyn till att tillstånd även krävs för att sända sökbar text-tv och till att Myndigheten för radio och tv ska kunna medge att sändningstillstånd överlåtas.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2007/08:8 s. 66 f.

5 kap.

1 §

Paragrafen motsvarar tidigare 6 kap. 1 § för tv (den s.k. demokratibestämmelsen). Tillämpningsområdet har dock utvidgats till att även omfatta de som tillhandahåller beställ-tv. Motsvarande bestämmelse för ljudradio finns i 14 kap. 1 §. Övervägandena finns i avsnitten 6.7.1 och 6.9.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1977/78:91 s. 230 och prop. 1995/96:160 s. 91 ff. och s. 171.

2 §

Paragrafen motsvarar tidigare 6 kap. 2 §. I paragrafen har vissa smärre språkliga ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 93 ff. och s. 172 och prop. 1997/98:184 s. 50 f.

3 §

Paragrafen är ny. Innebörden av den är att program som tillhandahålls i beställ-tv och som innehåller ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller pornografiska bilder inte får tillhandahållas på ett sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se programmen, om det inte av särskilda skäl ändå är försvarligt. Paragrafen genomför artikel 3h i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.7.2. Leverantörer av beställ-tv kan försvåra för barn att ta del av sådant material exempelvis genom att använda personliga identifieringsnummer (PIN-koder), filtersystem eller märkning.

4 §

Paragrafen motsvarar tidigare 6 kap. 3 §. I paragrafen har vissa redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1992/93:75 s. 27 ff och prop. 1995/96:160 s. 100 ff och s. 173.

5 §

Paragrafens *första stycke* motsvarar delvis tidigare 6 kap. 4 §. Bestämmelsen har kompletterats med ett förtydligande att detta gäller särskilt att programmet inte får uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller en tjänst på ett otillbörligt sätt. Övervägandena finns i avsnitt 6.11.

Andra stycket är nytt och innehåller en upplysning om att i 6 och 7 kap. finns bestämmelser om produktplacering och sponsring.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 173. Se även kommentaren till 6 kap. 3 § och 7 kap. 6 §.

6 §

Paragrafen motsvarar tidigare 6 kap. 5 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1990/91:149 s. 91 f. och prop. 1995/96:160 s. 173.

7 §

I paragrafen, som motsvarar tidigare 6 kap. 8 §, har endast gjorts vissa språkliga och redaktionella justeringar.

En skyldighet att rapportera hur bestämmelsen har efterlevts följer av 16 kap. 5 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 174 ff. och prop. 1997/98:184 s. 53 f. och s. 73.

8 §

Paragrafen är ny och genomför artikel 3i 1 i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.7.3.

En skyldighet att rapportera hur bestämmelsen har efterlevts följer av 16 kap. 6 §.

9 §

Paragrafen motsvarar tidigare 6 kap. 10 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1997/98:184 s. 34 ff.

10 §

Paragrafen är ny och innehåller en upplysning om att 48 a § upphovsrättslagen innehåller bestämmelser om när ett programföretag i en EES-stat i sina allmänna nyhetssändningar får använda utdrag ur en tv-sändning från ett evenemang av stort allmänintresse som ett annat programföretag sänder med ensamrätt. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.

11 §

Paragrafen motsvarar i sak tidigare 6 kap. 9 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 176.

12 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 6.8.

Bestämmelsens *första stycke* innebär att en leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv på något annat sätt än genom tråd ska göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning i den omfattning som särskilt beslutas. Besluten ska gälla för viss tid och fattas av regeringen respektive Myndigheten för radio och tv.

Med tolkning avses sådan tolkning som gör programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, t.ex. syntolkning eller tolkning till teckenspråk, men inte tolkning av utländska program till svenska eller tolkning av svenska program till andra språk.

I *andra stycket* anges vilka omständigheter som ska beaktas när regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska avgöra på vilket sätt och i vilken omfattning en leverantör av medietjänster är skyldig att göra sina program tillgängliga. Dessa är leverantörens finansiella förutsättningar, vari ingår antalet tittare, och den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster varvid hänsyn kan tas till om leverantören redan har tillgång till nödvändig teknik. På vilket sätt och i vilken omfattning program ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning måste ställas i proportion till varje leverantörs förutsättningar. Det är inte möjligt att ställa samma krav på alla leverantörer utan deras olika förutsättningar måste beaktas.

Krav att sända program vars innehåll är särskilt anpassat för personer med funktionsnedsättning kan inte ställas med stöd av denna paragraf. Se i stället 4 kap. 9 § 5.

6 kap.

1 §

Paragrafen är ny och genomför artikel 3g 1 i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.11.

Begreppet produktplacering definieras i 3 kap. 1 § som att en vara, en tjänst eller ett varumärke i marknadsföringssyfte förekommer i ett tv-program mot betalning eller liknande ersättning. Om produkten tillhandahålls gratis och är av obetydligt värde är det inte fråga om produktplacering i lagens mening (jfr skäl 61 till AV-direktivet). Vidare omfattar begreppet bara sådan produktplacering där programmet har bekostats helt eller delvis av någon annan än leverantören av medietjänsten. Produktplacering som finns i produktioner till vilka leverantören av medietjänsten har köpt visningsrättigheterna omfattas således inte av regleringen i detta kapitel.

2 §

Paragrafen är ny och genomför delvis artikel 3g 1 och 2 första och andra styckena samt artikel 3g 3 i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.11.

I paragrafens *första stycke* anges när produktplacering får förekomma i tv-sändningar och i beställ-tv.

Av *andra stycket* första ledet framgår att det alltid är förbjudet att tillhandahålla barnprogram där det förekommer produktplacering, även om det skulle vara fråga om en film, en tv-serie, ett sportprogram eller ett lätt underhållningsprogram. I de programtyper som inte uttryckligen räknas upp, exempelvis nyhetsprogram, är produktplacering inte tillåten.

Andra stycket andra ledet genomför artikel 3g 3 i AV-direktivet genom förbudet att tillhandahålla barnprogram där det förekommer produktplacering av tobaksvaror, andra produkter som kommer från företag vars huvudsakliga verksamhet är att tillverka eller sälja tobaksvaror samt receptbelagda läkemedel och sådan medicinsk behandling som bara är tillgänglig efter ordination. Utöver vad som krävs enligt direktivet införs också ett förbud mot att tillhandahålla program där det förekommer produktplacering av alkoholdrycker och andra produkter som kommer från företag vars huvudsakliga verksamhet är att tillverka eller sälja alkoholdrycker.

3 §

I paragrafen, som är ny, uppställs krav på program där det förekommer produktplacering. Övervägandena finns i avsnitt 6.11.

4 §

Paragrafen är ny och genomför artikel 3g 2 tredje stycket d i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.11.

I *första stycket* finns ett krav på att tittarna ska informeras om att det förekommer produktplacering i ett tv-program och när en sådan information ska lämnas.

I direktivet anges bara att informationen ska ske på lämpligt sätt. Det anges inte närmare vad som är ett lämpligt sätt. I skäl 60 till direktivet anges dock som ett exempel att informationen kan ske genom att man med hjälp av en neutral logotyp påpekar att produktplacering förekommer i ett visst program. Detta exempel bör kunna tjäna till vägledning vid utformningen av informationen.

I paragrafens *andra stycke* ges regler om hur informationen ska utformas. I andra stycket föreskrivs att informationen endast ska bestå av en neutral upplysning om att det förekommer produktplacering och om den vara eller tjänst som har placerats i programmet.

7 kap.

1 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 8 § andra stycket. Den har dock ändrats så att den även gäller för beställ-tv. I paragrafen har viss språklig ändring gjorts. Bestämmelsen genomför artikel 3f 4 i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.10.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 180.

2 §

Paragrafen, som motsvarar tidigare 7 kap. 9 § andra meningen, har kompletterats på så sätt att den även gäller för beställ-tv. I paragrafen har vissa språkliga ändringar gjorts. Övervägandena finns i avsnitt 6.10.

Bestämmelsen genomför artikel 3f 2 i AV-direktivet. Utöver vad som krävs enligt AV-direktivet får program inte heller sponsras av någon vars huvudsakliga verksamhet är att tillverka eller sälja alkoholdrycker.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 181.

3 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 10 § andra stycket. Den har dock ändrats så att den även gäller för beställ-tv. I paragrafen har vissa språkliga ändringar gjorts. Övervägandena finns i avsnitt 6.10.

Bestämmelsen genomför artikel 3f 3 i AV-direktivet.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2005/06:70 s. 258.

4 §

Paragrafen genomför delvis artikel 3f 1 c i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.10.

Paragrafens *första* och *andra* stycken motsvarar tidigare 7 kap. 8 § första stycket. Den har dock ändrats så att skyldigheten att lämna sponsringsmeddelanden även gäller för beställ-tv. Undantag från reglerna om annonssignatur och annonstid behövs inte längre eftersom sponsring inte betraktas som reklam enligt radio- och tv-lagen. Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 113 f och s. 180.

Tredje stycket är nytt och avser fall där bara klart avgränsad del av programmet är sponsrat. I uttrycket en klart avgränsad del ligger att programdelen visas i ett sammanhang.

5 §

Bestämmelsen är ny och genomför inte någon artikel i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.10.

Bestämmelserna innebär att det är möjligt att i en tv-sändning – utöver de obligatoriska sponsringsmeddelandena enligt 7 kap. 4 § – sända s.k. fakultativa sponsringsmeddelanden under ett pågående program. De nya reglerna innebär till viss del en kodifiering av tidigare praxis.

I *första stycket* anges de situationer där det är tillåtet att sända fakultativa sponsringsmeddelanden i en tv-sändning. Sålunda anges i punkt 1 att i de fall ett sponsringsmeddelande ska lämnas enligt 7 kap. 4 § tredje stycket, dvs. då en klart avgränsad del av ett program sponsras, är det möjligt att också sända ett sådant meddelande i början och i slutet av programmet.

Enligt vad som föreskrivs i punkt 2 får sponsringsmeddelanden lämnas i pauser i sportprogram där det förekommer längre pauser och i program som är föreställningar eller evenemang med pauser för publiken. Med stöd av denna bestämmelse är det således möjligt att sända

sponsringsmeddelanden i samband med halvlekspauser i exempelvis fotbollsmatcher, liksom i pauser i direktsända teaterföreställningar och liknande.

Av punkt 3 följer att sponsringsmeddelanden får sändas i samband med kanalbyten. Det är fråga om situationer då ett program som sänds i en programtjänst övergår till att sändas i en annan programtjänst hos samma programföretag.

Enligt punkt 4 är det tillåtet att sända sponsringsmeddelanden vid växlingar mellan sändning från evenemang och studiosändningar. Sändningen av ett sponsringsmeddelande enligt denna bestämmelse ska ske i omedelbar anslutning till början eller slutet av den paus som äger rum eller i omedelbar anslutning till den aktuella övergången eller växlingen.

Av punkt 5 slutligen följer att ett sponsringsmeddelande får lämnas i samband med annonsavbrott. I 8 kap. 4 § regleras när program får avbrytas av annonser.

I *andra stycket* anges att bestämmelserna i första stycket bara gäller om sponsringsmeddelandena kan lämnas på ett sådant sätt att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

6 §

Bestämmelsen är ny och genomför inte någon artikel i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.10.

7 §

Paragrafen innebär en precisering av tidigare 7 kap. 8 § första stycket och genomför artikel 3f 1 b och delvis artikel 3f 1 c i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.10.

I första meningen anges hur ett sponsringsmeddelande ska utformas. Sålunda ska meddelandet innehålla sponsorns namn, logotyp eller något annat kännetecken. Syftet är att sponsrade program tydligt ska kunna identifieras som sådana. Uppräkningen knyter nära an till motsvarande uppräkning i AV-direktivet. Bestämmelsen anger således de krav som ställs på utformningen av ett sponsringsmeddelande, den hindrar dock inte att ett meddelande innehåller både sponsorns namn, logotyp och annat kännetecken för sponsorn.

Av andra meningen framgår att ett sponsringsmeddelande inte får innehålla säljfrämjande inslag. Ett sponsringsmeddelande får således inte innehålla information om eller erbjudanden om produkter. Bestämmelsen genomför artikel 3f 1 b som anger att ett program som sponsras inte får direkt uppmuntra till inköp eller förhyrning av varor eller tjänster, särskilt inte genom särskilda säljfrämjande hänvisningar till dessa varor eller tjänster. En mer än kortvarig exponering av ett företagsnamn kan också anses innehålla ett säljfrämjande inslag.

Det saknas bestämmelser om hur långt ett sponsringsmeddelande får vara. Ett alltför långt meddelande skulle dock kunna strida mot bestämmelsen i 5 kap. 5 § om otillbörligt kommersiellt gynnande.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 113 f.

8 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Den föreslagna bestämmelsen innebär att det är möjligt att sända sponsringsmeddelanden med delad skärm. I de fall som ett sponsringsmeddelande ska eller får sändas med stöd av 7 kap. 4 och 5 §§ får meddelandet således sändas med delad skärm. Som framgår av bestämmelserna i 8 kap. 10 § är en grundläggande förutsättning för sändning med delad skärm att sändningen kan ske utan att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks. Detta krav gäller även vid sändning av sponsringsmeddelanden. Om så är fallet får avgöras från fall till fall. Allmänt sett får sändning av sponsringsmeddelanden med delad skärm inte innebära att tittarna går miste om någon del av handlingen eller på annat sätt försvåra för dem att följa med i programmet.

8 kap.

1 §

Paragrafen motsvarar delvis tidigare 7 kap. 5 § första och andra styckena och genomför artikel 18.1 i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.13.

I *första stycket* föreskrivs att den högsta tillåtna annonstiden i tv-sändningar uppgår till tolv minuter per hel timme mellan hela klockslag. Den tidigare s.k. dygnsregeln, som innebar att den sammanlagda sändningstiden för annonser under ett dygn inte fick överstiga femton procent av sändningstiden, har tagits bort.

Andra stycket innebär att programtjänster som enbart innehåller försäljningsprogram får sändas trots den tidsbegränsning som finns i paragrafens första stycke. Begreppen försäljningsprogram och programtjänst definieras i 3 kap. 1 §. Med hänsyn till AV-direktivets bestämmelser om s.k. teleshoppingblock i artikel 18a måste sändningstiden för programtjänsten vara minst femton minuter.

2 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 6 §. Vissa språkliga ändringar har gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 179.

3 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 7 kap. 7 b § första stycket. Den har dock ändrats så att den delvis även gäller för beställ-tv. Övervägandena finns i avsnitten 6.9 och 6.12. Paragrafen genomför delvis artikel 11.2 i AV-direktivet.

Innebörden av bestämmelsen är att det i tv-sändningar är förbjudet med annonsavbrott i program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år och i program som innehåller gudstjänster. Med gudstjänst avses

en religiös ceremoni enligt den ordning som gäller för respektive trossamfund. I fråga om program som huvudsakligen riktar sig till barn är reglerna strängare än vad som följer av direktivet. När det gäller program med gudstjänster motsvarar förbudet vad som gäller enligt artikel 11.2 i direktivet.

Bestämmelsen som förbjuder annonsavbrott i program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år utvidgats till att även omfatta beställ-tv.

4 §

Paragrafen motsvarar delvis tidigare 7 kap. 7 § och genomför artikel 11.1 och delvis artikel 11.2 i AV-direktivet. I paragrafen har vissa språkliga ändringar gjorts. Övervägandena finns i avsnitt 6.12.

Paragrafens *första stycke* gäller andra program än sådana som avses i 8 kap. 3 §, dvs. program som inte huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år eller innehåller gudstjänster. För sådana program är det tillåtet med avbrott för annonser, om vissa förutsättningar är uppfyllda. Som grundläggande förutsättning gäller att avbrottet inte får kränka programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter. De förarbetsuttalanden som gjordes då bestämmelsen infördes i radio- och TV-lagen gäller fortfarande (se prop. 2001/02:82 s. 14). Någon ändring i förhållande till vad som tidigare gällt är inte avsedd.

Andra stycket gäller sändningen av program med biograffilmer, filmer producerade för tv – utom tv-serier och dokumentärprogram - och nyhetsprogram. För dessa program gäller – utöver kraven i första stycket – att avbrott för annonser endast får ske en gång varje tablålagd period på minst trettio minuter. Bestämmelserna har en direkt motsvarighet i artikel 11.2 i AV-direktivet.

5 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 1 § första och andra styckena och 2 § andra meningen. Den har dock ändrats så att den även omfattar beställ-tv och annonsering med delad skärm. Vissa språkliga ändringar har gjorts. Övervägandena finns i avsnitten 6.9 och 6.12.

Paragrafen genomför artikel 10.1 i AV-direktivet.

6 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 2 § första meningen. Den har dock ändrats så att den även omfattar sökbar text-tv och beställ-tv.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 177.

7 §

Paragrafens första stycke motsvarar tidigare 7 kap. 4 § första stycket. Andra stycket motsvarar tidigare 7 kap. 7 b § tredje stycket.

Bestämmelsen har utvidgats till att omfatta även beställ-tv. Övervägandena finns i avsnitt 6.9.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1990/91:149 s. 121 f. och prop. 1995/96:160 s. 115 ff.

8 §

Paragrafen, som motsvarar tidigare 7 kap. 4 § andra stycket, har ändrats så att den även gäller för beställ-tv och vissa språkliga ändringar har gjorts. Övervägandena finns i avsnitt 6.9.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1990/91:149 s. 117 f. och prop. 1995/96:160 s. 115 ff.

9 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 3 §. Den har dock ändrats så att den också omfattar beställ-tv. I paragrafen har vissa språkliga ändringar gjorts. Överväganden finns i avsnitt 6.9.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1990/91:149 s. 88 f. och prop. 1995/96:160 s. 177 f.

10 §

Paragrafen är ny och den genomför inte någon artikel i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Innebörden av paragrafen är att det i vissa typer av program och under särskilda förutsättningar är tillåtet att sända annonsering med delad skärm.

Begreppet annonsering med delad skärm definieras i 3 kap. 1 §.

I *första stycket* anges under vilka förutsättningar annonsering med delad skärm får ske i tv-sändningar. Ett grundläggande krav är att programmet är ett direktsänt evenemang som fortgår oavsett om programföretaget väljer att göra annonsavbrott eller inte. Exempel på sådana evenemang är maratonlopp, cykeltävlingar och Formel 1-tävlingar, liksom direktsända kulturevenemang där det inte görs pauser för publiken. Gemensamt för dessa evenemang är att det finns en livepublik och att det inte är möjligt för programföretaget att göra pauser i programmet för att sända annonser utan att tv-publiken går miste om en del av handlingen. Om däremot evenemanget utformas så att programföretagens behov av avbrott för reklam tillgodoses, t.ex. genom särskilda pausinslag för livepubliken som saknar samband med evenemanget i övrigt, får reklamavbrott inte ersättas med annonsering med delad skärm. Denna inskränkning gäller dock inte egenreklam med delad skärm.

Andra stycket anger att annonsering med delad skärm får förekomma i beställ-tv.

Annonsering med delad skärm är tillåten bara om annonseringen kan ske utan att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks. Detta gäller både tv-sändningar och beställ-tv och framgår av bestämmelsens *tredje stycke*. Programföretaget kan självt

bestämma om annonsändningen på delad skärm ska förenas med ljud eller inte och hur stor del av skärmbilden som annonserna ska uppta. Sådana överväganden måste dock ske utifrån kraven på att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks. Publiken ska ha möjlighet att ta del av programmet så ostört som möjligt. Det kan därför vara mer acceptabelt att visa en sekvens med annonser på delad skärm och låta annonsändningen ta upp mera plats under delar av en sändning från t.ex. en idrottstävling när det inte händer så mycket. Under sådana delar av tävlingen då tittarna har större intresse av att se vad som inträffar bör eventuella annonsändningar bara få uppta en mindre del av bilden. Vid målgång i kortdistanslopp som sker under ett kortvarigt förlopp bör det normalt sett inte vara tillåtet med annonsering med delad skärm. Om målgången håller på under en längre tid kan dock bedömningen bli en annan och annonseringen vara tillåten.

Övriga annonsbestämmelser, dvs. om högsta tillåtna annonstid, annonsnatur, förbud mot viss reklam och mot visst innehåll samt om annonsplacering, gäller även annonser som sänds med delad skärm. Se dock 16 § om undantag för egenreklam.

I de fall då det är tillåtet att sända reklam med delad skärm enligt denna bestämmelse är det enligt *fyärde stycket* också tillåtet att reprisera programmet i samma skick, trots att det då inte längre är direktsänt. Detta gäller dock endast i de fall då evenemanget i fråga först har visats i direktsändning och programmet därefter repriseras i sin helhet. Om det däremot är ett sammandrag av den tidigare direktsändningen får annonser inte sändas med delad skärm. Annonsavbrott får då i stället läggas in i enlighet med de allmänna reglerna för annonsplacering.

I 5 § finns bestämmelser om annonsnatur och annonsering med delad skärm som innebär att signaturen alltid ska vara löpande. Den behöver dock bara anges i bild.

11 §

Paragrafen är ny och genomför inte någon artikel i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.2 (se även SOU 2005:62 s 103 ff).

Begreppet virtuell annonsering definieras i 3 kap. 1 §. Därmed avses meddelanden som på elektronisk väg fogas in i tv-bilden på fasta föremål eller på marken där annonsmeddelanden kan placeras ut fysiskt och som normalt också används för sådana annonser. Till skillnad från annonser, som utgör särskilda utsända meddelanden, ingår virtuell annonsering i ett tv-program där den ersätter andra delar av tv-bilden.

Innebörden av bestämmelserna i paragrafens *första stycke* är att virtuell annonsering är tillåten, om de krav som anges i punkterna 1 och 2 är uppfyllda.

Enligt punkt 1 får virtuella annonser inte vara mer framträdande än den annonsering som normalt förekommer på den plats som sändningen visas eller på något annat sätt inverka störande på de mottagandes möjligheter att uppfatta programmet. Det betyder att det inte är tillåtet att exempelvis göra de virtuella meddelandena större eller ge dem en mer iögonfallande färgsättning än skyltar som normalt förekommer på platsen eller på marken. Den virtuella annonseringen får vidare inte bestå av rörliga

bilder i större omfattning än den verkliga annonseringen. Virtuellt annonsering får inte heller i övrigt inverka störande på tittarnas möjligheter att uppfatta programmet. Bildkvaliteten får således inte bli sämre än om virtuellt annonsering inte förekommer i sändningen. Virtuellt annonsering ska således inte medföra någon skillnad när det gäller tittarnas möjligheter att uppfatta programmet jämfört med om det är verkliga annonser som avbildas.

I punkt 2 slås fast att virtuellt annonsering inte får användas på ett sådant sätt som innebär att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks. I viss mån överlappar detta vad som gäller enligt punkt 1.

Enligt *andra stycket* ska programföretaget före och efter sändningen informera om att sändningen kommer att innehålla eller har innehållit virtuellt annonsering. Informationen ska lämnas på lämpligt sätt. Den får inte visas alltför hastigt, med för liten text eller tillsammans med så mycket annan information att det blir svårt för tittarna att ta till sig upplysningen. Utformningen av upplysningen bör vidare vara neutral, dvs. inte innehålla några säljfrämjande inslag, företagsnamn eller logotyp.

I *tredje stycket* anges att bestämmelserna om reklam och barn samt personer som inte får förekomma i reklam och andra annonser i 7–9 §§ gäller vid virtuellt annonsering.

Regleringen av reklam för alkohol, tobak och läkemedel i respektive lagar gäller för virtuellt annonsering.

12 §

Paragrafen är ny och genomför inte någon bestämmelse i AV-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 8. 3 (se även SOU 2005:62 s. 117 ff).

I paragrafen finns bestämmelser som innebär att det är möjligt att i sport- och tävlingsprogram på elektronisk väg foga in namnet på eller logotypen för det eller de företag som tillhandahåller den utrustning eller de tjänster som är nödvändiga för att producera information om resultat, matchställning eller liknande i tv-bilden (s.k. elektroniska företagsskyltar). En elektronisk företagsskylt är inte att betrakta som annons.

Elektroniska företagsskyltar får förekomma om förutsättningarna i punkterna 1–4 är uppfyllda.

Av punkt 1 följer att det måste vara det eller de företag vars namn som visas i bild som också har tillhandahållit den utrustning eller de tjänster som används vid t.ex. tidtagning eller resultatsammanställning. Att infoga ett namn på ett annat företag som kanske visserligen sponsrat tävlingen som sådan men utan att tillhandahålla sådan teknisk utrustning eller tjänst som avses är således inte tillåtet.

Enligt punkt 2 får programföretaget eller leverantören av beställ-tv inte ta betalt eller få någon annan ersättning för att visa dessa företagsskylten. Om företaget får ersättning är meddelandet reklam så som det har definierats i 3 kap. 1 § och annonsreglerna i 8 kap. gäller därmed.

I punkt 3 föreskrivs att det är bara företagets namn eller logotyp som får visas. Produktnamn, slogans, bilder eller dylikt får alltså inte

förekomma. Infogandet av ett företagsnamn eller en logotyp i bild får inte heller förenas med ljud av något slag. Det krävs också att företagsnamnet bara tar upp en liten del av bilden. Normalt utgörs en företagsskylt av en liten del av en ruta med tid- och resultatinformation som i sin tur bara tar upp en mindre del av bilden.

Av punkt 4 framgår att företagsnamnet eller logotypen bara får visas i rimlig omfattning. Däri ligger ett krav på att skylten visas bara en kort stund åt gången, såsom några till ett tiotal sekunder. Det är i övrigt varken möjligt eller lämpligt att närmare reglera innebörden av begreppet i ”rimlig omfattning”. Frågan får överlämnas till rättstillämpningen. Det måste i stor utsträckning bli fråga om en prövning i det enskilda fallet. Om Europeiska radiounionen (EBU) medverkat vid besluten om placering och omfattning av företagsskyltar i en viss sändning bör vad som har överenskommit normalt kunna accepteras. I andra fall kan de rekommendationer som EBU utfärdar tjäna till ledning för bedömningen av vad som är rimligt.

13 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 9 § första meningen.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 181.

14 §

Paragrafen, som motsvarar tidigare 7 kap. 10 § första, tredje och fjärde styckena, har ändrats så att den även omfattar beställ-tv. Övervägandena finns i avsnitt 6.9.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 117 ff.

15 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 7 kap. 11 §. Den har dock ändrats på så sätt att undantaget för sponsringsmeddelanden strukits, eftersom sådana inte längre omfattas av reklambegreppet. Vidare ersätter begreppet *lokal kabelsändarorganisation* begreppet *lokalt kabelsändarföretag* (se 9 kap. 5 §).

16 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 7 kap. 12 § första stycket och genomför artikel 18.2 i AV-direktivet. Även reklam för en medietjänstleverantörs egen verksamhet är reklam i radio- och tv-lagens mening, se 3 kap. 1 §. Programglimtar eller s.k. trailers behöver dock inte omfattas av mängdreglerna eller omges med annonssignatur. Bestämmelserna om reklam och barn samt personer som inte får förekomma i reklam och andra annonser gäller inte heller för egenreklam. Detsamma gäller reklamförbudet för lokala kabelsändarorganisationer. Undantagen gäller emellertid inte reklam för annan egen verksamhet än programverksamheten.

Marknadsföringslagens (2008:486) regler om reklam riktad till barn gäller emellertid även egenreklam.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 182.

9 kap.

1 §

Paragrafen motsvarar tidigare 8 kap. 1 § första–tredje styckena. I paragrafen har vissa smärre språkliga justeringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2004/05:105 s. 18 f. och s. 36 f.

2 §

Paragrafen motsvarar tidigare 8 kap. 1 § fjärde stycket. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2004/05:105 s. 22 f. och s. 38 f.

3 §

Paragrafen motsvarar tidigare 8 kap. 1 § femte stycket.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2004/05:105 s. 22 f. och s. 38 f.

4 §

Paragrafen motsvarar tidigare 8 kap. 1 § sjunde stycket. Undantaget från vidare-sändningsplikten som tidigare fanns i 8 kap. 1 § sjätte stycket har tagits bort. Övervägandena finns i avsnitt 9.1.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 124 f. och s. 183, prop. 1997/98:184 s. 57 f. och 73 f. samt prop. 2004/05:105 s. 22 f. och s. 38 f.

5 §

Första stycket motsvarar tidigare 8 kap. 2 §. Bestämmelsen om vilka som har skyldighet att tillhandahålla sändningsutrymme har, i likhet med vad som redan gäller enligt 1 §, anpassats till artikel 31 i direktiv 2002/22 EG om samhällsomfattande tjänster. Vidare har lokala kabelsändarföretag fått en ny benämning - lokala kabelsändarorganisationer. I bestämmelsen har vidare vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Enligt *andra stycket*, som är nytt, ska sändningsutrymme för lokala kabelsändarorganisatorer tillhandahållas både analogt och digitalt i nät som använder båda sändningsteknikerna.

Övervägandena finns i avsnitt 13.3.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1991/92:53 s. 42 och prop. 1995/96:160 s. 183 f.

6 §

Paragrafen motsvarar tidigare 8 kap. 5 §. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1991/92:53 s. 56 och prop. 1995/96:160 s. 184.

7 §

Paragrafen motsvarar tidigare 8 kap. 6 §. I bestämmelsen har dock förtydligats att det rör sig om ett förvaltningsbeslut.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1991/92:53 s. 56 och prop. 1995/96:160 s. 185.

10 kap.

1 §

De tidigare bestämmelserna om tillstånd i 2 kap. 1 § har delats upp i två delar. I 4 kap. finns bestämmelserna om tv-sändningar och sökbar text-tv medan motsvarande bestämmelser om ljudradio finns i 10 kap.

Det krävs alltså tillstånd för att sända ljudradio dels i de frekvensområden i de s.k. AM-banden som enligt den internationella frekvensregleringen är avsedda för rundradiosändningar, dels i vissa andra frekvensområden. Det gäller det s.k. FM-bandet för ljudradio, VHF band III inklusive det utrymme omedelbart ovanför detta band som för närvarande är avsett för digitala ljudradiosändningar samt de delar av UHF band IV och V som enligt regeringens beslut den 19 december 2007 får upplåtas för tillståndspliktiga tv-sändningar.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 70 f. och s. 158 f.

2 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 2 kap. 1 § andra stycket andra meningen. Den har dock ändrats på så sätt att undantaget för tillståndsplikt för sändningar som är särskilt anpassade för hörselskadade har tagits bort. I paragrafen har vidare gjorts vissa språkliga och redaktionella ändringar.

3 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 2 kap. 1 § tredje stycket. Något krav på tillstånd för innehav av radiosändrare gäller dock inte längre enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

11 kap.

1 §

Första stycket motsvarar delar av tidigare 2 kap. 2 § första och andra styckena. Av bestämmelsen framgår att regeringen meddelar tillstånd för sådana ljudradiosändningar som finansieras med radio- och tv-avgiften, dvs. rikstäckande ljudradiosändningar och ljudradiosändningar till utlandet. *Andra* och *tredje* styckena motsvarar tidigare 2 kap. 2 § fjärde och femte styckena.

I bestämmelserna har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 76 f och s. 159 f samt prop. 2007/08:8 s. 63.

2 §

I paragrafen, som motsvarar tidigare 3 kap. 6 §, har en smärre språklig ändring gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1996/97:160 s. 167 och prop. 2007/08:8 s. 64.

3 §

Paragrafen motsvarar villkorskatalogen i tidigare 3 kap. 8 § avseende ljudradio. Motsvarande bestämmelse för tv finns i 4 kap. 9 § (se författningskommentaren till sistnämnda paragraf).

Hänvisningen i *första stycket* till 4 kap. 8, 10 och 11 §§ innebär att det även i fortsättningen är möjligt att ställa upp de villkor som anges där för tillstånd att sända andra ljudradioprogram än närradio och kommersiell radio.

4 §

I paragrafen, som motsvarar tidigare 3 kap. 13 §, har språklig ändring gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 167 f. och prop. 2007/08:8 s. 66.

5 §

Paragrafen motsvarar tidigare 3 kap. 14 §. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 168 och prop. 2007/08:8 s. 66.

12 kap.

1 §

Paragrafen motsvarar tidigare 4 kap. 3 § första stycket. Skillnaden är att en ny myndighet lämnar tillstånd.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 169.

2 §

Paragrafen motsvarar tidigare 4 kap. 2 § första stycket.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 168.

3 §

Paragrafen motsvarar tidigare 4 kap. 2 § andra stycket. Den har dock ändrats på så sätt att kravet på synnerliga skäl har ersatts med särskilda skäl. Den närmare innebörden av begreppet särskilda skäl får utvecklas genom praxis. I paragrafen har även gjorts vissa språkliga och redaktionella ändringar. Övervägandena finns i avsnitt 13.2.2.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 168 f. och prop. 1997/98:77 s. 18 f. och s. 32.

4 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 4 kap. 4 §. Övervägandena finns i avsnitt 13.2.3 och 13.2.4.

Ändringen i punkten 2 innebär att tillstånd att sända närradio kan ges inte bara till församlingar och kyrkliga samfund inom Svenska kyrkan utan även till andra registrerade trossamfund och registrerade delar av registrerade trossamfund som har anknytning till sändningsområdet. Ändringen är föranledd av att registrerade trossamfund sedan den 1 januari 2000 utgör en särskild associationsform och att trossamfund eller delar av trossamfund därför inte längre kan få tillstånd att sända närradio i egenskap av ideella föreningar.

Att det registrerade trossamfundet ska ha anknytning till sändningsområdet innebär att tillstånd kan ges inom det område där en viss församling eller sammanslutning bedriver sin verksamhet.

Med stöd av riksdagens beslut med anledning av propositionen Frihet och inflytande - kårobligatoriets avskaffande (prop. 2008/09:154, bet. 2008/09:UbU14, rskr. 2008/09:275) har regeringen utfärdat lagar och beslutat förordningar som innebär att obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor inte längre kan förekomma efter den 1 juli 2010. Punkten 3 i tidigare 4 kap. 4 § om att obligatoriska studentsammanslutningar kan ges närradiotillstånd har därför tagits bort. Studentsammanslutningar ska istället kunna ges tillstånd att sända närradio enligt punkten 1 i den föreslagna bestämmelsen.

I paragrafen har vidare gjorts vissa språkliga och redaktionella ändringar.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 170 och prop. 2003/04:182 s. 10 f. och s. 14.

5 §

Paragrafen motsvarar tidigare 4 kap. 5 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 81 och s. 170.

6 §

I paragrafen, som i princip motsvarar tidigare 4 kap. 6 §, har vissa redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 170.

7 §

Paragrafen motsvarar tidigare 4 kap. 3 § tredje stycket. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1997/98:77 s. 15 f och s. 33.

8 §

I paragrafen, som motsvarar tidigare 4 kap. 7 §, har vissa språkliga ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 171.

9 §

Paragrafen motsvarar tidigare 4 kap. 3 § andra stycket.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 169.

13 kap.

1 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 12.2.

Innebörden av *första stycket* är att Myndigheten för radio och tv beslutar om tillstånd för alla kommersiella ljudradiosändningar, såväl analoga som digitala.

Av *andra stycket* framgår att olika regler i kapitlet ska tillämpas beroende på om sändningarna sker med analog eller digital utsändningsteknik. För sändningar som sker med analog teknik, vilket motsvarar tidigare lokalradio, ska bestämmelserna i 2–20 §§ om analog kommersiell radio tillämpas. Sker sändningarna med digital teknik ska 21–28 §§ tillämpas. Bestämmelser som gäller för båda slagen av sändningar finns i 29–31 §§.

2 §

Paragrafen motsvarar vad som tidigare föreskrivits för lokalradio i 5 kap. 2 §. I paragrafen har vissa språkliga ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1992/93:70 s. 9 f. och s. 45 samt prop. 1999/2000:55 s. 87.

3 §

Paragrafen motsvarar tidigare 5 kap. 5 § första stycket.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1992/93:70 s. 10 f. och s. 44–45 samt prop. 1999/2000:55 s. 87.

4 §

Första stycket anger att en tillståndshavare ska ha finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndsperioden. För att ha möjlighet att göra denna bedömning krävs att Myndigheten för radio och tv får tillgång till sökandens budget, affärsplaner etc. Dessa uppgifter bör därför bifogas en ansökan om tillstånd. Om sådana förutsättningar inte bedöms föreligga, kan tillstånd inte beviljas även om den sökande har angett högst sändningsavgift (jfr 8 §) av samtliga sökande.

Andra stycket motsvarar tidigare 5 kap. 4 § andra stycket. Ett offentligt subjekt som staten, ett landsting eller en kommun får således inte inneha tillstånd att sända analog kommersiell radio. Tidigare förarbeten i denna del finns i prop. 1992/93:70 s. 16 och prop. 1999/2000:55 s. 39 och 87.

5 §

Paragrafen motsvarar tidigare 5 kap. 4 § första stycket andra meningen. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.4.

Ingen får inneha mer än ett tillstånd att sända analog kommersiell radio i ett och samma sändningsområde, såvida det inte finns särskilda skäl. En omständighet som kan utgöra särskilda skäl är att det i ett sändningsområde finns många tillstånd att fördela. Ett annat förhållande som skulle kunna utgöra särskilda skäl är att det endast finns en behörig sökande och att denne redan har ett tillstånd i sändningsområdet.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1999/2000:55 s. 40–42 och 87.

6 §

Paragrafen behandlar ansökningsförfarandet för tillstånd att sända analog kommersiell radio. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.1.

Första stycket motsvarar tidigare 5 kap. 3 §. I bestämmelsen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts. Av stycket framgår att Myndigheten för radio och tv ska meddela när ett tillstånd blir ledigt.

Av *andra stycket* framgår att en sökande ska ange det belopp denne är beredd att betala i sändningsavgift för hela tillståndsperioden. Sändningsavgiften ska anges som ett engångsbelopp och är ett avgörande kriterium för vem som ska beviljas tillståndet. I bestämmelsen informeras om att regeringen eller den myndighet som regeringen

bestämmer meddelar föreskrifter om ansökningsförfarandet och innehållet i en ansökan.

7 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.1.

Paragrafen, som är utformad efter förebild av 20 § förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation, behandlar en parts rätt till insyn i ett ärende om tillstånd att sända analog kommersiell radio. Som framgår av 8 § är sändningsavgiftens belopp avgörande för vem som ska ges ett sökt tillstånd. Sekretess gäller för bland annat uppgifter om en enskilds affärs- eller driftsförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Huvudregeln är således att de uppgifter, som en sökande lämnar om sina finansiella förutsättningar, inbegripet den sändningsavgift denne är beredd att betala, kommer att kunna lämnas ut till den som så begär om inte Myndigheten för radio och tv anser att den sökande kan lida skada om uppgifterna röjs. Det torde normalt vara till skada om uppgift om erbjuden sändningsavgift röjs.

Enligt 17 § förvaltningslagen får ett ärende som avser myndighetsutövning mot en enskild inte avgöras utan att en sökande har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och han har fått tillfälle att yttra sig över uppgiften. Det finns således en viss risk för att ekonomiskt känsliga uppgifter – t.ex. sändningsavgift som anges i en ansökan om ett ledigt tillstånd – skulle kunna lämnas ut till övriga sökande. För att motverka detta föreskrivs i bestämmelsen att parts rätt att få del av uppgifter enligt 17 § förvaltningslagen inte ska tillämpas på uppgifter som rör endast någon annan sökande.

8 §

Paragrafen är ny och anger på vilka grunder ett tillstånd att sända analog kommersiell radio ges. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.1.

Den sökande som ges tillstånd ska dels uppfylla kraven på finansiella och tekniska förutsättningar i 4 §, dels ange den högsta sändningsavgiften av samtliga sökande.

Av *andra stycket* följer att om två sökande har angett exakt samma sändningsavgift får tillståndsmyndigheten avgöra vem som ska ges tillståndet genom lottdragning.

9 §

Paragrafen anger de villkor som får förenas med ett analogt sändningstillstånd. *Första stycket* motsvarar tidigare 5 kap. 10 § medan *andra stycket* motsvarar tidigare 5 kap. 12 §. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1999/2000:55 s. 52–56 och s. 88.

10 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.6.

Av paragrafen framgår att den som får tillstånd att sända analog kommersiell radio ska betala den sändningsavgift som angetts i ansökan om det lediga tillståndet till Myndigheten för radio och tv.

11 §

Paragrafen motsvarar i sak tidigare 6 a § första stycket första meningen lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område (koncessionsavgiftslagen). Övervägandena finns i avsnitt 12.3.6.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1999/2000:55 s. 42 f. och s. 84.

12 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 § första stycket koncessionsavgiftslagen. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.6.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1991/92:78 s. 15 och s. 26.

13 §

Paragrafen motsvarar i sak tidigare 8 § koncessionsavgiftslagen. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.6.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1991/92:78 s. 14 och s. 26.

14 §

Paragrafen motsvarar i sak tidigare 10 § koncessionsavgiftslagen. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.6.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1991/92:78 s. 28.

15 §

Paragrafen motsvarar i sak tidigare 11 § koncessionsavgiftslagen. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.5.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2001/02:127 s. 196.

16 §

Paragrafen motsvarar tidigare 15 § första meningen koncessionsavgiftslagen. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.5.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1991/92:78 s. 16 och s. 28.

17 §

Paragrafen reglerar de förutsättningar under vilka ett analogt sändningstillstånd får överlåtas och motsvarar huvudsakligen tidigare 5 kap. 16 §. Det ska dock inte längre utgöra ett hinder att överlåta ett

analogt tillstånd om överlåtelsen skulle medföra en påtaglig minskning av medieutbudet i sändningsområdet. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.5.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1992/93:70 s. 50 och prop. 1999/2000:55 s. 69 f. och s. 89.

18 §

Paragrafen motsvarar tidigare 5 kap. 17 §. I paragrafen har vissa redaktionella ändringar gjorts. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.5.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1999/2000:55 s. 69 f. och s. 89.

19 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitten 12.3.5.

Ett sändningstillstånd ska beviljas den som erbjuder den högsta sändningsavgiften i form av ett engångsbelopp för hela tillståndspanoroden. Eftersom skyldigheten att betala avgift gäller från och med den dag sändningar får bedrivas (jfr 11 §) ska sändningsavgiften för en tillståndspanorode vara betald när perioden inleds. Om en tillståndshavare under en löpande tillståndspanorode överlåter sitt tillstånd, har denne inte rätt att återfå någon del av den sändningsavgift som betalats. Den som övertar sändningstillståndet blir inte skyldig att betala någon avgift till staten eftersom avgiften redan är betald. Frågan om en eventuell ekonomisk reglering mellan den tidigare respektive nye tillståndshavaren får parterna avtala om.

En tillståndshavare har inte heller i de andra fall då ett tillstånd upphör att gälla rätt att återfå någon del av den sändningsavgift denne har betalt. Dessa fall är att tillståndet återkallas på begäran av tillståndshavaren, att tillståndet upphör att gälla till följd av att tillståndshavaren försätts i konkurs, träder i likvidation eller avlider eller att tillståndsmyndigheten återkallar tillståndet enligt 18 kap. 5 §.

20 §

Paragrafen motsvarar i sak tidigare 17 § koncessionsavgiftslagen.

21 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 12.4.2.

Sverige har genom internationella överenskommelser tilldelats ett visst frekvensutrymme för digitala radiosändningar. Inom detta sändningsutrymme beslutar regeringen hur stort utrymme som får upplåtas för digital kommersiell radio. Bestämmelserna om digital kommersiell radio blir därmed tillämpliga på såväl nationella som lokala och regionala sändningar.

22 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 12.4.5.

Paragrafen anger de grundläggande krav som ställs på en tillståndshavare. Den som får tillstånd att sända digital kommersiell radio ska ha finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndstiden samt vara beredd att samverka med övriga tillståndshavare i tekniska frågor. Om sådana förutsättningar inte bedöms föreligga ska tillstånd inte beviljas. För att ha möjlighet att göra denna bedömning krävs att Myndigheten för radio och tv får tillgång till den sökandens budget och affärsplaner m.m. samt planer för den tekniska samverkan. Dessa uppgifter bör därför fogas till en ansökan om tillstånd.

Liksom när det gäller analoga tillstånd får inte staten, ett landsting eller en kommun inneha ett sändningstillstånd.

23 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 12.4.5.

I paragrafen anges att Myndigheten för radio och tv ska meddela när ett tillstånd blir ledigt. Närmare bestämmelser om ansökningsförfarandet och innehållet i en ansökan avses bli meddelade i föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

24 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 12.4.7.

Paragrafen anger att Myndigheten för radio och tv får ta ut en avgift av den som ansöker om tillstånd att sända digital kommersiell radio. Avgiften är avsedd att täcka myndighetens kostnader för att handlägga en ansökan. Någon rätt att återfå avgiften om den sökande inte får tillstånd föreligger därför inte. Även i de fall en tillståndshavare ansöker om att överlåta ett tillstånd får myndigheten ta ut en avgift.

25 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 12.4.5.

Paragrafen anger hur sändningstillstånden ska fördelas. Med programtjänst förstås en kanal. Eftersom det är sannolikt att det kommer att finnas fler sökande än vad tillgängligt sändningsutrymme medger bör sändningarna i första hand utnyttjas för ett brett utbud när det gäller programgenrer och inriktning mot olika publikgrupper och intresseområden. De aktörer som söker tillstånd bör ange sin programinriktning, t.ex. musik, sport, kultur, barnprogram och samhällsbevakning. Myndigheten för radio och tv bör vid fördelningen av tillstånd göra en samlad bedömning utifrån de inkomna ansökningarna och beakta att programutbudet, sett som en helhet, kommer att tilltala en bred allmänhet där olika intressen och smakriktningar är företrädda.

26 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 12.4.6.

Paragrafen anger de villkor som ett digitalt sändningstillstånd får förenas med. Dels får motsvarande villkor som för analoga sändningstillstånd enligt 9 § ställas, dels får ytterligare villkor som har sin grund i urvalsmetoden för de digitala tillstånden ställas. Att ett digitalt tillstånd får förenas med villkor om krav på ett mångsidigt programutbud har att göra med att urvalskriterierna har utformats så att Myndigheten för radio och tv vid tillståndsgivningen ska eftersträva att sändningarna sett som en helhet kommer att tilltala olika intressen och smakriktningar. Varje enskilt sändningstillstånd behöver dock inte innehålla krav på att sända ett mångsidigt programutbud.

Om en tillståndshavare i sin ansökan angett att denne ska sända program som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning och det haft betydelse för myndighetens beslut om fördelning av sändningstillstånden, får ett sändningstillstånd även förenas med ett sådant villkor. Exempel på sådana anpassningsåtgärder kan vara text- och grafikremsor vilka underlättar lyssnarens förståelse för programmet.

Eftersom Myndigheten för radio och tv vid fördelningen av tillstånden bland annat ska beakta att utrymmet för digitala kommersiella sändningar kan tas i anspråk av flera av varandra oberoende programföretag (jfr 13 kap. 25 § 3.) ska ett sändningstillstånd även kunna förenas med villkor om att inte förändra ägarförhållandena och inflytandet i företaget mer än i begränsad omfattning. Det villkoret motsvarar tidigare 5 kap. 11 § första stycket 1.

Andra stycket motsvarar delvis det som gällde enligt tidigare 5 kap. 12 §. Med villkor som är programrelaterade menas sådana villkor som meddelats enligt paragrafens första stycke 1. Samtliga övriga villkor, t.ex. om samarbete i tekniska frågor, kan föreskrivas utan att en tillståndshavare ska godkänna dem på förhand.

27 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 12.4.9.

Paragrafen regler de förutsättningar under vilka ett tillstånd att sända digital kommersiell radio får överlåtas. I sak motsvarar bestämmelsen vad som föreskrivs på tv-området. Om förvärvaren inte uppfyller de krav på finansiella och tekniska förutsättningar samt förmåga att samverka i tekniska frågor som gäller för att kunna få tillstånd, ska Myndigheten för radio och tv inte medge överlåtelsen. Detta framgår av *första stycket* första punkten. Av andra punkten framgår att medgivande inte heller ska lämnas om överlåtelsen för med sig att ägarkoncentrationen bland tillståndshavarna ökar i mer än begränsad omfattning. Av tredje punkten framgår att överlåtelsen inte får föra med sig en påtaglig minskning av mångfalden i utbudet av tillståndspliktiga programtjänster.

Enligt *andra stycket* är överlåtelsen utan verkan om Myndigheten för radio och tv inte lämnar sitt medgivande till den.

Av 20 kap. 2 § första stycket 2. framgår att ett beslut av Myndigheten för radio och tv att inte medge överlåtelse får överklagas.

28 §

Paragrafen är densamma som gäller för överlåtelse av analoga sändningstillstånd, jfr 18 §. Övervägandena finns i avsnitt 12.4.9.

29 §

Paragrafen motsvarar till viss del tidigare 5 kap. 6 §. Övervägandena finns i avsnitt 12.5.1.

Av paragrafen framgår att ett tillstånd att sända kommersiell radio gäller i åtta år. Detta gäller för både analoga och digitala sändningstillstånd. Vid utgången av en tillståndsperiod ska Myndigheten för radio och tv ledigförklara tillståndet och ett nytt ansökningsförfarande ske. Någon möjlighet att förlänga ett tillstånd finns således inte.

Om det finns särskilda skäl får enligt *andra stycket* Myndigheten för radio och tv besluta om en kortare tillståndsperiod än åtta år. Detta kan t.ex. vara fallet om ett tillstånd blir ledigt mitt under en löpande tillståndsperiod och myndigheten ser det som önskvärt att samtliga beviljade tillstånd löper ut vid samma tidpunkt.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1999/2000:55 s. 52–56 och s. 88.

30 §

Paragrafen motsvarar tidigare 5 kap. 18 §. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Av paragrafen följer att om en tillståndshavare begär att dennes tillstånd ska återkallas, ska tillståndet anses ha upphört att gälla den dag en sådan begäran kommit in till Myndigheten för radio och tv eller den senare dag som tillståndshavaren angett i sin begäran.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1999/2000:55 s. 68.

31 §

Paragrafen motsvarar delvis tidigare 5 kap. 19 och 20 §§. Övervägandena finns i avsnitt 12.5.2.

Ett sändningstillstånd upphör att gälla om en tillståndshavare försätts i konkurs, träder i likvidation eller avlider. Regleringen vad gäller konkurs och dödsfall har ändrats i förhållande till tidigare 5 kap. 19 §. Ett tillstånd ska upphöra att gälla tre månader efter tingsrättens beslut om att tillståndshavaren ska försättas i konkurs eller träda i likvidation.

Vad gäller det fall att en tillståndshavare avlider är regleringen densamma som enligt tidigare 5 kap. 20 §. Tillståndet upphör således att gälla tre månader efter dödsfallet.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1992/93:70 s. 51 och prop. 1999/2000:55 s. 89.

14 kap.

1 §

Paragrafen motsvarar tidigare 6 kap. 1 §.

2 §

Paragrafen motsvarar delvis tidigare 6 kap. 4 §. Se författningskommentaren till 5 kap. 5 §.

3 §

Paragrafen motsvarar tidigare 6 kap. 5 § när det gäller ljudradiosändningar. Se författningskommentaren till 5 kap. 6 §.

4 §

I paragrafen, som motsvarar tidigare 6 kap. 7 §, har vissa smärre språkliga justeringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 174.

5 §

Paragrafen motsvarar tidigare 6 kap. 7 b §. I paragrafen har viss språklig och redaktionell ändring gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1999/2000:55 s. 61.

6 §

Paragrafen motsvarar tidigare 6 kap. 8 § tredje stycket när det gäller ljudradiosändningar.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 174 f. och prop. 2007/08:8 s. 66.

7 §

Paragrafen motsvarar tidigare 6 kap. 9 § när det gäller ljudradiosändningar. I paragrafen har viss språklig och redaktionell ändring gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 176.

15 kap.

1 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 1 § och 2 § andra meningen när det gäller ljudradiosändningar. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

2 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 5 § tredje stycket. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.

3 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 2 § första meningen.
Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 177.

4 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 3 §. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.
Tidigare förarbeten finns i prop. 1990/91:149 s. 88 f och prop. 1995/96:160 s. 178.

5 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 9 § första meningen. I paragrafen har vissa redaktionella ändringar gjorts.
Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 181.

6 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 10 § fjärde stycket.
Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 117 f.

7 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 12 § första stycket. Även reklam för en sändandes egen verksamhet är reklam i radio- och tv-lagens mening, se 3 kap. 1 §. Programglimtar eller s.k. trailers behöver dock inte omges med reklamsignatur eller omfattas av mängdreglerna.
Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 182.

8 §

Paragrafen, som anger vilka program som inte får sponsras, motsvarar tidigare 7 kap. 8 § andra stycket. Bestämmelsen är uttömmande och innebär således att andra program än sådana som anges i bestämmelsen får sponsras. Med program avses detsamma som i nuvarande radio- och TV-lagen och i yttrandefrihetsgrundlagen, vilket innebär att även enkla meddelanden om t. ex. tid och väder faller in under begreppet (prop. 1995/96:160 s. 65).
Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 180.

9 §

Paragrafen motsvarar tidigare 7 kap. 9 § andra meningen.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 181.

10 §

Paragrafen reglerar när sponsringsmeddelanden i ljudradio ska lämnas och motsvarar, med vissa språkliga ändringar, i huvudsak tidigare 7 kap. 8 § första stycket.

Andra stycket är nytt och anger hur ett sponsringsmeddelande inte får vara utformat. Meddelandet får, i likhet med vad som gäller för tv, inte innehålla säljfrämjande inslag. Se författningskommentaren till 7 kap. 7 §.

16 kap.

1 §

Paragrafen motsvarar delvis tidigare 9 kap. 1 §. I bestämmelsen har lagts till att Justitiekanslern också i efterhand granskar om program som tillhandahålls i beställ-tv innehåller våldsskildringar eller pornografiska bilder i strid med 5 kap. 3 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 127 f.

2 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 9 kap. 2 § första och tredje-fjärde styckena med tillägget i *första stycket* att granskningsnämnden övervakar efterlevnaden dels av programrelaterade villkor, dels av reglerna om tillgänglighet i 5 kap. 12 § om beslutet har meddelats av regeringen. Att nämnden övervakar efterlevnaden av programrelaterade villkor är inte något nytt, utan bara ett förtydligande av vad som redan gäller. En nyhet är att granskningsnämndens granskning även omfattar beställ-tv.

I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts. Övervägandena finns i avsnitt 14.4.1.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 127 f. och s. 185 f.

3 §

Paragrafen är ny. Den beskriver det tillsynsansvar som Radio- och TV-verket har enligt sin instruktion och som Myndigheten för radio och tv framgent ska ha.

4 §

Paragrafen motsvarar tidigare 9 kap. 2 § andra stycket. I paragrafen har viss smärre språklig justering gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 127 f. och s. 185 f.

5 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 9 kap. 4 §. Ändringen innebär att redovisningen ska ske till Myndigheten för radio och tv och att den bara behöver göras vartannat år. I paragrafen har vidare vissa språkliga ändringar gjorts. Bestämmelsen sanktioneras genom vitesföreläggande i 17 kap. 11 § 7. Övervägandena finns i avsnitt 6.7.3.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 186.

6 §

Paragrafen är ny. Bestämmelsen sanktioneras genom vitesföreläggande i 17 kap. 11 § 7. Övervägandena finns i avsnitt 6.7.3.

7 §

Paragrafen motsvarar tidigare 9 kap. 5 §. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1992/93:75 s. 49.

8 §

Paragrafen motsvarar tidigare 9 kap. 6 §. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1992/93:75 s. 49.

9 §

Paragrafen motsvarar tidigare 9 kap. 7 §. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2005/06:112 s. 77 f. och s. 103.

10 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 14.4.2.

Enligt bestämmelsen kan Myndigheten för radio och tv i ett tillsynsärende, där det kan bli aktuellt att påföra en särskild avgift, begära in de upplysningar som behövs för att myndighetens granskningsnämnd för radio och tv ska kunna bedöma den särskilda avgiftens storlek. Denna möjlighet har inte tidigare funnits. Den som vägrar att fullgöra sin upplysningsskyldighet kan föreläggas att göra det. Föreläggandet kan förenas med vite, vilket följer av 17 kap. 11 § första stycket 9.

11 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 9 kap. 8 §. Eftersom en begäran om att tillhandahålla en sådan inspelning som avses i paragrafen inte är en granskningsuppgift är det numera endast Myndigheten för radio och tv och Konsumentombudsmannen som kan begära att en sådan

inspelning lämnas till myndigheten. I paragrafen har viss smärre språklig justering gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 187.

12 §

Paragrafen omfattar endast den som innehar tillstånd att sända digital kommersiell radio. Ett sådant tillstånd kan förenas med villkor om att sända ett mångsidigt programutbud och att utforma sändningarna så att de blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. En sådan tillståndshavare ska varje år redovisa till Myndigheten för radio och tv hur dessa skyldigheter har uppfyllts. Övervägandena finns i avsnitt 12.4.6.

13 §

Paragrafen motsvarar tidigare 9 kap. 10 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1997/98:184 s. 44 f.

14 §

Paragrafen motsvarar huvudsakligen tidigare 9 kap. 3 §. Vad gäller möjligheten att delegera beslutsrätt får detta ske till tjänsteman vid Myndigheten för radio och tv eftersom Granskningsnämnden för radio och TV föreslås upphöra som myndighet. Delegationsrätten får dock liksom tidigare inte avse beslut som innebär att den sändande brustit vid tillämpningen av radio- och tv-lagen eller de villkor som gäller för sändningarna. I paragrafen har vissa smärre språkliga ändringar gjorts. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1993/94:160 s. 41 f. och prop. 1995/96:160 s. 186.

15 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Enligt artikel 3.1 i AV-direktivet är det tillåtet att ha bestämmelser som är mer detaljerade eller striktare än de som följer av direktivet. För de fall då en medlemsstat har infört sådana bestämmelser i allmänhetens intresse i sin lagstiftning och ett programföretag under en annan medlemsstats jurisdiktion sänder tv-program riktat mot den förstnämnda medlemsstaten som strider mot de strängare reglerna har det genom artikel 3.2 i AV-direktivet skapats en ordning för samarbete mellan medlemsstaternas myndigheter. Med bestämmelser i allmänhetens intresse avses bland annat bestämmelser om konsumentskydd, skydd av minderåriga och kulturpolitik.

Den angivna ordningen innebär att den mottagande medlemsstaten kan vända sig till den sändande medlemsstaten för att hitta en lösning på problemet. Om någon lösning inte kan uppnås på detta sätt får den mottagande medlemsstaten under vissa villkor själv vidta åtgärder mot

det sändande programföretaget. Myndigheten i den mottagande medlemsstaten får bara ingripa under vissa förutsättningar som anges i artikel 3.3–3.5 i AV-direktivet, nämligen om programföretaget i fråga har etablerat sig i landet i syfte att kringgå de strängare bestämmelser som skulle ha gällt om det var etablerat i den mottagande medlemsstaten och myndigheten har underrättat Europeiska gemenskapernas kommission och den berörda medlemsstaten. Vidare måste kommissionen ha fastställt att åtgärderna är förenliga med unionsrätten.

Sverige har i vissa hänseenden strängare eller mer långtgående bestämmelser än AV-direktivet. Radio- och TV-lagen innehåller bland annat förbud mot reklam riktad till barn och förbud mot att omge eller avbryta barnprogram med reklam. Vidare är reglerna om produktplacering och sponsring när det gäller alkoholdrycker strängare än direktivets bestämmelser. Det är fråga om sådana bestämmelser i allmänhetens intresse som avses i artikel 3.2 i AV-direktivet. AV-direktivet gör det därför möjligt att hävda dessa regler mot programföretag etablerade i andra EES-stater som riktar sina sändningar mot Sverige.

Av första stycket följer att en behörig myndighet i Sverige får kontakta en behörig myndighet i en annan EES-stat för att uppmana ett programföretag som är etablerat i den andra EES-staten och vars tv-sändning helt eller huvudsakligen är riktad mot Sverige och som strider mot de svenska strängare bestämmelserna att följa bestämmelserna.

Det gäller de svenska bestämmelserna om produktplacering, sponsring och reklam när det gäller alkoholdrycker samt om reklam och barn.

I andra stycket anges vilka åtgärder som får vidtas om programföretaget inte rättar sig. Åtgärderna får dock bara vidtas under förutsättning att programföretaget i fråga har etablerat sig i landet i syfte att kringgå de strängare bestämmelser som skulle ha gällt om det var etablerat i det land vars myndighet ingriper. Myndigheten får heller inte vidta åtgärderna förrän den har underrättat Europeiska kommissionen och den berörda medlemsstaten samt kommissionen har fastställt att åtgärderna är förenliga med unionsrätten.

16 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Paragrafen genomför artikel 3.2 i AV-direktivet om skyldigheten för Sverige att på begäran av en myndighet i en annan EES-stat agera när svenska programföretag sänder program till en annan EES-stat som strider mot den statens strängare bestämmelser i allmänhetens intresse. Innan en svensk myndighet agerar krävs att den prövar om det är fråga om ett sådant fall som avses i artikel 3.2, nämligen att det är ett programföretag under svensk jurisdiktion som riktar sina sändningar mot den andra EES-staten och att den påstådda överträdelsen avser bestämmelser i allmänhetens intresse som är mer detaljerade eller striktare än direktivets bestämmelser.

Med bestämmelser i allmänhetens intresse avses bland annat bestämmelser om konsumentskydd, skydd av minderåriga och kulturpolitik.

Den föreslagna bestämmelsen förs in med stöd av 1 kap. 6 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen, som ger utrymme att i lag meddela föreskrifter om undantag från grundlagens bestämmelser för sådana sändningar av program som huvudsakligen är avsedda att tas emot utomlands. 1 kap. 6 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen ger däremot ingen möjlighet att föreskriva om undantag från grundlagens bestämmelser om meddelar- och anskaffarfrihet och om förbudet mot censur (1 kap. 2 och 3 §§ yttrandefrihetsgrundlagen). Dessa bestämmelser ska svenska myndigheten därför iaktta när den samarbetar med andra EES-stater. Begreppet *huvudsakligen* i den föreslagna nya bestämmelsen har samma innebörd som motsvarande begrepp har i yttrandefrihetsgrundlagen.

Enligt *första stycket* ska en behörig myndighet i Sverige, om en behörig myndighet i en annan EES-stat har lämnat en motiverad begäran uppmana ett programföretag under svensk jurisdiktion att följa den andra EES-statens bestämmelser, om

1. programföretaget tillhandahåller en tv-sändning som helt eller huvudsakligen är riktad mot den andra EES-staten, och

2. det är fråga om överträdelse av en bestämmelse i allmänhetens intresse som är mer långtgående än AV-direktivets minimibestämmelser.

I *andra stycket* erinras om att bestämmelser om meddelar- och anskaffarfrihet och om förbud mot censur finns i 1 kap. 2 och 3 §§ yttrandefrihetsgrundlagen. En uppmaning enligt 16 kap. 16 § får således inte strida mot nämnda bestämmelser i yttrandefrihetsgrundlagen.

17 §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

17 kap.

1 §

Paragrafen motsvarar tidigare 10 kap. 1 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 131 f.

2 §

I paragrafen, som motsvarar tidigare 10 kap. 2 §, har vissa smärre språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 188.

3 §

Paragrafen motsvarar tidigare 10 kap. 3 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 188.

4 §

I paragrafen, som motsvarar tidigare 10 kap. 4 §, har vissa smärre språkliga justeringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 189.

5 §

Paragrafen motsvarar delvis tidigare 10 kap. 5 §. En nyhet är att överträdelser av villkor med förbud mot produktplacering ska kunna föranleda att särskild avgift påförs. En annan nyhet är att överträdelser av bestämmelserna om annonsering med delad skärm, virtuell annonsering och elektroniska företagsskyltar ska kunna leda till att särskild avgift påförs. I paragrafen har vidare vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts. Övervägandena finns i avsnitten 6.11, 8.2 och 8.3.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 132 f. och s. 189 f.

6 §

Paragrafen motsvarar tidigare 10 kap. 6 §. I paragrafen har vissa språkliga ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 138 och s. 190.

7 §

I paragrafen, som motsvarar tidigare 10 kap. 6 a §, har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2002/03:1, utgiftsområde 17, s. 103.

8 §

Paragrafen motsvarar tidigare 10 kap. 6 b §. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 2002/03:1, utgiftsområde 17, s. 103.

9 §

I paragrafen, som motsvarar tidigare 10 kap. 7 §, har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 136 f. och s. 190 samt prop. 1997/98:184 s. 75.

10 §

Paragrafen motsvarar tidigare 10 kap. 8 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 191.

11 §

I paragrafen, som i huvudsak motsvarar tidigare 10 kap. 9 §, har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts. Övervägandena finns i avsnitten 6.8 och 14.4.1.

En nyhet är att ett föreläggande kan riktas mot den som inte lämnar sådana upplysningar att Granskningsnämnden för radio och TV kan bedöma storleken av den särskilda avgiften i ett tillsynsärende. Ett föreläggande kan även riktas mot den som inte fullgör sina skyldigheter att enligt 5 kap. 12 § göra program tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Vidare har ändringar skett till följd av att Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV upphör som myndigheter och ersätts av Myndigheten för radio och tv till vilken den särskilt sammansatta granskningsnämnden ska knytas. Utgångspunkten för fördelningen av tillsynsansvaret mellan nämnden och myndigheten är att nämnden är behörig att utfärda förelägganden som är en följd av utförd granskning medan myndigheten är behörig att utfärda övriga förelägganden. Även Konsumentombudsmannen har, liksom tidigare, rätt att utfärda vissa förelägganden.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 139 f. och s. 191.

12 §

Paragrafen motsvarar tidigare 10 kap. 10 §. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1997/98:77 s. 34.

13 §

I paragrafen, som i huvudsak motsvarar tidigare 10 kap. 11 §, har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts. En nyhet är att ett föreläggande även kan riktas mot den som tillhandahåller beställ-tv.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 139 f. och s. 192.

14 §

Paragrafen motsvarar tidigare 10 kap. 12 §. I paragrafen har vissa redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 192 f.

18 kap.

1 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak 11 kap. 1 §. Tillämpningsområdet har dock utvidgats till att även omfatta sökbar text-tv.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 193 och prop. 2007/08:8 s. 67.

2 §

Paragrafen motsvarar tidigare 11 kap. 2 § med tillägget att överträdelse av lagens föreskrifter om produktplacering ska kunna föranleda att tillståndet återkallas. Detsamma gäller bestämmelserna om annonsering med delad skärm, virtuell annonsering och elektroniska företagsskyltar. Dessutom har tillämpningsområdet utvidgats till att även omfatta sökbar text-tv. I paragrafen har vidare vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts. Övervägandena finns i avsnitt 6.11, 8.1, 8.2 och 8.3.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 145 f. och s. 193 samt prop. 2007/08:8 s. 67.

3 §

Paragrafen motsvarar tidigare 11 kap. 3 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1992/93:70 s. 31, prop. 1995/96:160 s. 194 och prop. 1997/98:77 s. 35.

4 §

I paragrafen, som motsvarar tidigare 11 kap. 4 §, har vissa språkliga ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 194 f.

5 §

Paragrafen motsvarar tidigare 11 kap. 5 §. I paragrafen har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Första och *fjärde* styckena avser både tillstånd att sända analog kommersiell radio och digital kommersiell radio. *Andra* och *tredje* styckena avser endast analoga tillstånd.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1999/2000:55 s. 65 f. och s. 90.

6 §

Paragrafen motsvarar tidigare 11 kap. 6 § med den ändringen att benämningen lokalt kabelförmedlingsföretag har ändrats till lokal kabelförmedlingsorganisation.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 195.

7 §

I paragrafen, som motsvarar tidigare 11 kap. 7 §, har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 143 f. och s. 193 samt prop. 2007/08:8 s. 56 f. och s. 67.

19 kap.

1 §

Paragrafen motsvarar tidigare 12 kap. 1 §. I paragrafen har vissa redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 195 och prop. 2007/08:8 s. 67.

2 §

I paragrafen, som motsvarar tidigare 12 kap. 2 §, har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 143 f. och s. 196 samt prop. 2007/08:8 s. 58 f och s. 68.

3 §

Paragrafen motsvarar tidigare 12 kap. 3 §. I paragrafen har vissa smärre språkliga justeringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 196.

4 §

I paragrafen, som motsvarar tidigare 12 kap. 4 §, har viss redaktionell ändring gjorts.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 197.

5 §

Paragrafen motsvarar tidigare 12 kap. 5 §. I paragrafen har vissa smärre språkliga justeringar gjorts.

Tidigare förarbeten finns prop. 1995/96:160 s. 197.

20 kap.

1 §

Paragrafen motsvarar delvis tidigare 13 kap. 1 §.

Enligt den tidigare bestämmelsen gällde den tillståndsgivande myndighetens beslut alltid omedelbart, även om det överklagades. Den ändring som gjorts i *andra stycket* innebär att tillståndsmyndighetens beslut som nämns i första stycket gäller omedelbart om något annat inte bestäms. Övervägandena finns i avsnitt 14.4.3.

Av *tredje stycket* framgår att också beslut att inte medge överlåtelse av tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv får överklagas.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 197 och prop. 2007/08:8 s. 68.

2 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 13 kap. 1 a §. Eftersom ett tillstånd att sända kommersiell radio inte ska kunna förlängas har möjligheten att överklaga ett beslut, genom vilket tillståndsmyndigheten inte medger förlängning, inte någon motsvarighet i den nya lagen. Övervägandena finns i avsnitt 12.5.6.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1999/2000:55 s. 71 f. och s. 90.

3 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 13 kap. 2 §. I paragrafen har gjorts vissa språkliga och redaktionella ändringar. En ändring i sak som har gjorts gäller första stycket och innebär att beslut enligt 5 kap. 12 § om att göra tjänsterna tillgängliga för funktionshindrade ska kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Dessa beslut gäller omedelbart om något annat inte bestäms.

I *första stycket* har benämningen lokala kabelsändarföretag ändrats till lokala kabelsändarorganisationer.

Andra stycket är ändrat på så sätt att ett beslut inte med automatik ska gälla omedelbart, även om beslutet överklagas. Myndigheten för radio och tv har således enligt förslaget möjlighet att besluta om något annat.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 198.

4 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak tidigare 13 kap. 3 §. Den ändring i sak som har gjorts gäller första stycket och innebär att förelägganden som grundar sig på kravet i 5 kap. 12 § om att göra tjänsterna tillgängliga för personer med funktionsnedsättning också ska kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1993/94:160 s. 43 f., prop. 1995/96:160 s. 198 och prop. 2007/08:8 s. 68.

5 §

Paragrafen motsvarar tidigare 13 kap. 4 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 153.

6 §

Paragrafen motsvarar tidigare 13 kap. 5 §.

Tidigare förarbeten finns i prop. 1995/96:160 s. 198 f.

Övergångsbestämmelser

Punkt 1

Lagen träder i kraft den 1 juli 2010. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.

Punkt 2

Genom lagen upphör radio- och TV-lagen (1996:844) och lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område att gälla.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.

Punkt 3

De nu gällande sändningstillstånd för tv som Radio- och TV-verket har meddelat innehåller ingen uttalad rätt att sända sökbar text-tv. För att de tillståndshavare som i dag sänder sökbar text-tv inte ska behöva upphöra med detta när lagen träder i kraft ska de under den tid som deras aktuella tillstånd gäller också få sända sökbar text-tv i rimlig omfattning.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.

Punkt 4

Genom övergångsbestämmelsen i punkten 4 genomförs artikel 3g 4 i AV-direktivet. Enligt denna artikel ska direktivets bestämmelser om produktplacering bara gälla sådana program som har producerats efter den 19 december 2009. Datumet har anpassats efter ikraftträdandet den 1 juli 2010.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.

Punkt 5

Av punkten följer att den som vid lagens ikraftträdande har ett sändningstillstånd som har förlängts enligt lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio har rätt att utan särskild ansökan få fortsätta bedriva sändningar. Sändningsrätten gäller inom det sändningsområde som tillståndet avser och i åtta år framöver. Endast sådana villkor som räknas upp i 13 kap. 9 § gäller. Några krav på att sända eget material och program med lokal anknytning ska således inte längre gälla.

Övervägandena finns i avsnitt 12.3.3.

Punkt 6

Den som sänder analog kommersiell radio och omfattas av föregående punkt ska betala koncessionsavgift enligt den upphävda lokalradiolagen (1993:120) eller lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område. Avgörande blir när det ursprungliga tillståndet meddelades.

Övervägandena finns i avsnitt 12.3.3.

Punkt 7

Av punkten följer att obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor som har fått tillstånd att sända närradio enligt äldre föreskrifter i fortsättningen ska anses ha fått sitt tillstånd med stöd av 12 kap. 4 § första stycket 1. Tillstånden ska dock inte gälla för viss tid.

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.

17.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

25 a §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.

Bestämmelsen innebär att ett televisionsföretag som återger ett utdrag ur en utsändning med stöd av de nya bestämmelserna i 48 a § också fritt får återge sådana verk som ingår i utdraget. Om det alltså förekommer upphovsrättsligt skyddade verk i utdraget krävs inte tillstånd från den som innehar rätten till detta verk.

Bestämmelsen omfattar såväl den situationen att utdraget återges genom en utsändning som då det överförs till allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till det från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer. Med begreppet återge avses detsamma som i t.ex. 25 §. Det innebär alltså att bestämmelsen även medför en rätt att framställa sådana exemplar av ingående verk som är nödvändiga för att kunna återge ett utdrag. Hänvisningen till 48 a § innebär bl.a. att utdraget inte får vara längre än vad som motiveras av informationssyftet och inte heller återges under längre tid än vad som motiveras av nyhetsintresset. Detta innebär att det endast kan bli fråga om ett mycket begränsat återgivande av verk som ingår i utdraget.

Bestämmelsen är tillämplig också i förhållande till de till upphovsrätten närliggande rättigheterna (se 45, 46, 48, 49 och 49 a §§).

48 a §

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.

Paragrafen innehåller bestämmelser om televisionsföretags möjligheter att fritt använda utdrag från utsändningar av evenemang av stort allmänintresse. Bestämmelsen utgör en inskränkning i den rätt ett televisionsföretag har till sina utsändningar enligt 48 §, den s.k. signalrätten.

Av första stycket följer att inskränkningen bara är tillämplig om ett annat televisionsföretag ensamt har rätt att sända ut från evenemanget, t.ex. på grund av avtal. Vidare framgår att inskränkningen endast gäller i förhållande till sådant televisionsföretag som är etablerat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Vad som avses med etablerad inom EES framgår av rättspraxis från Europeiska unionens domstol. Se t.ex. skäl 37 till Europaparlamentets och rådets direktiv

2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden. Detta innebär alltså att ett programföretag som inte är etablerat i EES inte kan åberopa inskränkningen även om televisionsföretaget sänder från ett land inom EES.

Av samma stycke följer också att ett utdrag från en utsändning endast får återges i allmänna nyhetsprogram. Med allmänna nyhetsprogram avses både program med olika typer av nyheter och program som enbart är inriktade på nyheter inom ett visst område, exempelvis sport. Vidare föreskrivs att utdraget även får återges då nyhetsprogrammet därefter överförs till allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till det från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer. Ett huvudexempel på ett sådant tillhandahållande är när televisionsföretaget gör en upptagning av nyhetsprogrammet tillgänglig via sin webbplats. Bestämmelsen avser endast den situationen att det är samma televisionsföretag som sänder ut nyhetsprogrammet som därefter gör samma program tillgängligt via t.ex. Internet.

Inskränkningen avser endast utsändningar från evenemang av stort allmänintresse. Ett evenemang av stort allmänintresse är i första hand uppmärksammade evenemang som riktar sig till en bred allmänhet. Det kan t.ex. röra sig om större mästerskap på såväl nationell som internationell nivå. Om ett evenemang, innefattar flera grenar kan avgränsningen av evenemanget ibland göras på samma sätt som vid tillträde till arenan t.ex. till en halv eller en hel dag. I andra fall kan ett evenemang avgränsas till en gren eller till en match. Bedömningen av om evenemanget är av stort allmänintresse görs utifrån det enskilda evenemangets förutsättningar. Den närmare tolkningen av begreppet evenemang av allmänintresse är dock upp till rättstillämpningen och ytterst Europeiska unionens domstol att fastställa.

Bestämmelsen i första stycket har utformats så att televisionsföretagen får återge utdrag under vissa förutsättningar. Detta innebär att televisionsföretaget – i den mån det är nödvändigt för att kunna återge ett kort utdrag – även får framställa för återgivningen nödvändiga exemplar.

Av andra stycket första meningen följer att ett utdrag inte får vara längre än vad som kan anses motiverat med hänsyn till informationssyftet. Detta innebär att utdraget i normalfallet ska vara mycket kort, även om utdragets längd får avgöras med utgångspunkt från omständigheterna i det enskilda fallet. I de allra flesta fall måste utdraget vara väsentligt kortare än 90 sekunder (jfr skäl 39 till AV-direktivet).

I andra stycket andra meningen regleras hur lång tid efter det att evenemanget ägt rum som televisionsföretaget får använda sig av det korta utdraget. Utdraget får inte användas under längre tid efter evenemanget än som kan anses motiverat med hänsyn till nyhetsintresset. Som utgångspunkt innebär det att televisionsföretaget får rapportera från evenemanget även någon dag efter att detta ägt rum. Hänsynen till nyhetsintresset torde innebära att det endast i undantagsfall är tillåtet att använda ett utdrag – i en nyhetsutsändning eller genom att en upptagning av nyhetsprogrammet görs tillgängligt via t.ex. Internet – mer än en vecka efter det att evenemanget ägt rum.

I bestämmelsens tredje stycke föreskrivs vidare att 11 § andra stycket ska tillämpas i fråga om återgivning. Detta innebär att källan till utdraget normalt ska anges när utdraget återges.

49 §

I likhet med övriga till upphovsrätten närstående rättigheter ska den föreslagna inskränkningen i 25 a § gälla också katalogskyddet i 49 §. Tredje stycket ändras därför så att det även omfattar 25 a §.

17.3 Förslaget till lag om ändring i förfogandelagen (1978:262)

Förslaget innebär att hänvisningen i 5 § andra stycket till den nuvarande radio- och TV-lagen ändras till att avse den nya lagen.

17.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst

Förslaget innebär att hänvisningen i 1 § till 2 kap. 2 § första stycket i den nuvarande radio- och TV-lagen ändras till att avse motsvarande paragraf i den nya lagen.

17.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område

De föreslagna ändringarna i 3 kap. 3, 12 och 18 §§ samt 5 kap. 7 § innebär att hänvisningarna till den nuvarande radio- och TV-lagen ändras till att avse motsvarande paragrafer i den nya lagen.

Ändringarna i rubrikerna till 3 kap. 1 och 3 §§ innebär att *Radio- och TV-verket* ersätts med *Myndigheten för radio och tv*. Detta gäller också ändringarna i 3 kap. 4, 13, 14 och 21–24 §§.

Ändringen i 3 kap. 11 § har behandlats i avsnitt 11.3.

Ändringen i *första stycket* innebär att de regler som gäller för uppgift om utgivare och om ansvaret för direktsända program som gäller för sändningar med tillstånd också ska gälla för trådlösa radiosändningar som inte kräver tillstånd enligt den nya radio- och tv-lagen, oavsett om sändningarna förmedlas via satellit eller marksändning. För radiotidningar gäller 7–10 §§. En del radiotidningar kan enligt 1 kap. 7 § andra stycket tryckfrihetsförordningen omfattas av regleringen i tryckfrihetsförordningen, vilket får till följd att radiotidningen jämställs med en tryckt bilaga till den periodiska skriften.

17.6 Förslaget till lag om ändring i tobakslagen (1993:581)

Förslaget innebär att hänvisningarna i 14, 14 a och 14 b §§ till den nuvarande radio- och TV-lagen ändras till att avse den föreslagna nya lagen.

17.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument

Förslaget innebär att hänvisningen i 18 § till den nuvarande radio- och TV-lagen ändras till att avse motsvarande paragraf i den nya lagen.

17.8 Förslaget till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000)

Förslaget innebär att hänvisningen i 21 b § till den nuvarande radio- och TV-lagen ändras till att avse den nya lagen.

17.9 Förslaget till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738)

Förslaget innebär att förbudet i 4 kap. 10 § mot att vid marknadsföring av alkoholdrycker till konsumenter använda sig av kommersiella annonser i ljudradio och tv-sändningar utvidgas till att omfatta även beställ-tv. Vidare innebär förslaget att hänvisningen i samma paragraf till den nuvarande radio- och TV-lagen ändras till att avse den nya lagen.

17.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer

Ändringarna i 3 och 5 §§ innebär att hänvisningarna till den nuvarande radio- och TV-lagen ändras till att avse den föreslagna nya lagen och motsvarande bestämmelser i den.

17.11 Förslaget till lag om ändring i tullagen (2000:1281)

Förslaget innebär att hänvisningen till Radio- och TV-verket i paragrafen ändras till att avse Myndigheten för radio och tv. Detta med anledning av att Granskningsnämnden för radio och TV:s och Radio- och TV-verkets verksamhet förs över till en ny myndighet med namnet Myndigheten för radio och tv.

17.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster

Det nya *fjärde stycket* i 8 § hänvisar till 2 kap 1 § i radio- och TV-lagen som innehåller ytterligare informationskrav som leverantörer av beställ-tv ska följa.

17.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Ändringarna i 1 kap. 6 § och 3 kap. 10 § innebär att hänvisningarna till den nuvarande radio- och TV-lagen ändras till att avse den nya lagen och motsvarande bestämmelser i den.

17.14 Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Ändringarna i 1, 2, och 29 §§ innebär att hänvisningarna till den nuvarande radio- och TV-lagen ändras till att avse den nya lagen och motsvarande bestämmelser i den. En nyhet är dock att hänvisningen i 29 § till 8 kap. 7 § första stycket radio- och tv-lagen också kommer att innefatta reklam som riktar sig till barn i beställ-tv.

Sammanfattning av betänkandet En ny radio- och TV-lag (SOU 2008:116)

Uppdraget

Utredningen har enligt sina direktiv haft uppdraget att göra en allmän översyn av radio- och TV-lagen i syfte att förenkla regelverket för radio- och TV-företagen och förbättra lagens struktur och överskådlighet.

I uppdraget har också ingått att analysera vilka lagändringar som krävs med anledning av AV-direktivet. Slutligen har i uppdraget också ingått att analysera de förslag som Radio- och TV-lagsutredningen lagt fram i sina två sista betänkanden, Anpassning av radio- och TV-lagen till den digitala tekniken (SOU 2005:62) och Tillgänglighet, mobil TV samt vissa andra radio- och TV-rättsliga frågor (SOU 2006:51), och de synpunkter som kommit fram vid remissbehandlingen. Analysen ska enligt direktiven ske med utgångspunkt dels i målsättningen att förenkla regelverket för radio- och TV-företagen, dels AV-direktivet. Vårt uppdrag har också varit att föreslå de författningsändringar som föranleds av vår analys och våra bedömningar.

Gällande rätt

Yttrandefrihetsgrundlagen

De grundläggande föreskrifterna om friheten att yttra sig i andra medier än tryckta skrifter finns i yttrandefrihetsgrundlagen. Yttrandefrihetsgrundlagen tillämpas på ljudradio, television och vissa liknande överföringar samt filmer, videogram, ljudupptagningar och andra tekniska upptagningar. Dess syfte är att värna yttrandefriheten och det fria informationsflödet i vidaste bemärkelse.

Radio- och TV-lagen

Regler om ljudradio- och TV-program finns i radio- och TV-lagen. Lagen gäller för sändningar av ljudradio- och TV-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel. Lagen innehåller bestämmelser om tillståndsplikt och registrering, vidare sändningsplikt och om sändningarnas innehåll. Innehållet i sändningarna regleras dels genom generella regler dels genom att det i lagen uttömmande anges vilka villkor som sändningstillstånd får förenas med.

Övrigt

Även annan lagstiftning är tillämplig på ljudradio- och TV-sändningar. Det gäller t.ex. marknadsföringslagen (2008:486), alkohollagen (1994:1738), tobakslagen (1993:581) och lagen (2002:562) om

elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster (e-handelslagen). Bilaga 1

AV-direktivet

Inom Europeiska unionen finns beträffande TV-sändningar sedan 1989 TV-direktivet. Direktivet har tidigare genomgått en ändring 1997. Genom beslut den 11 december 2007 antogs ytterligare ett ändringsdirektiv. Antagandet av ändringsdirektivet innebär att namnet på TV-direktivet har ändrats. Förkortat kallas det AV-direktivet.

AV-direktivet ska vara genomfört i medlemsstaternas rättsordningar senast den 19 december 2009.

Genomförande av AV-direktivet

Utgångspunkter

Digitaliseringen av sändningstekniken innebär att TV-sändningar kan distribueras på andra sätt och till andra mottagare än vad som var möjligt tidigare. Förutom i de traditionella distributionsformerna, markbundna sändarnät, via satellit och i kabel-TV-nät, distribueras TV-sändningar i dag även via bredband, s.k. IP-TV, och som mobil-TV. TV-program görs också i stor omfattning tillgängliga via Internet.

Teknikutvecklingen innebär också att möjligheten till interaktivitet ökar. Interaktivitet innebär enkelt uttryckt att lyssnaren eller tittaren själv kan påverka det som sänds och när och hur länge han eller hon vill ta del av det. Vid digitala radio- och TV-sändningar finns möjlighet att kommunicera med programföretaget på ett enklare och mer direkt sätt och därigenom i mycket större utsträckning påverka innehållet i det som sänds och även tidpunkten för när det sänds.

Direktivets tillämpningsområde

AV-direktivet omfattar även andra audiovisuella medietjänster än TV-sändningar (linjära audiovisuella medietjänster), nämligen beställtjänster (icke-linjära audiovisuella medietjänster). I likhet med i dag gäller direktivet också för audiovisuella kommersiella meddelanden.

Radio- och TV-lagen gäller för sändningar av ljudradio- och TV-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel. Beställtjänster i AV-direktivets mening överförs först efter det att konsumenten valt att kommunicera med den sändande genom en returkanal och sändningen startar och sker på begäran av konsumenten. Radio- och TV-lagen är inte tillämplig på sådana tjänster.

Tillämpningsområdet för radio- och TV-lagen omfattar således TV-sändningar i AV-direktivets mening och sådana audiovisuella kommersiella meddelanden som ingår i eller omger program i TV-sändningar. Som nyss har sagts omfattar lagen däremot inte beställtjänster i AV-direktivets mening och kommersiella meddelanden i eller i anslutning till sådana tjänster.

En viss lagreglering när det gäller beställtjänster finns redan i dag i e-handelslagen. De frågor som regleras i e-handelslagen omfattas med något undantag inte av AV-direktivets bestämmelser. Lagen tar inte heller sikte på frågor som specifikt rör massmedier. AV-direktivets bestämmelser om beställtjänster bör därför inte lämpligen genomföras genom ändringar i e-handelslagen.

I stället anser vi att den svenska radio- och TV-lagstiftningen bör utvidgas till att också omfatta sådana beställtjänster som avses i AV-direktivet och därmed också till kommersiella meddelanden i eller i anslutning till sådana tjänster. Vi har valt att kalla beställtjänster i AV-direktivets mening för beställ-TV.

Ansvarigt land

Artiklarna 2.1 och 3.6 i AV-direktivet ger uttryck för den s.k. ursprungslandsprincipen. Den innebär att den ansvariga medlemsstaten är skyldig att säkerställa att alla audiovisuella medietjänster som sänds av en leverantör av medietjänster inom dess jurisdiktion överensstämmer med det regelverk som gäller för sändningar avsedda för allmänheten i den egna medlemsstaten.

Ansvarig medlemsstat bestäms i första hand genom en tillämpning av de etableringskriterier som anges i artikel 2.3 och i andra hand av de tekniska kriterier som anges i artikel 2.4. I sista hand är enligt artikel 2.5 behörig medlemsstat den stat där leverantören av medietjänsterna är etablerad enligt artiklarna 43–48 i fördraget.

Etableringskriterierna är i AV-direktivet oförändrade i förhållande till TV-direktivet. Beträffande de tekniska kriterierna är ordningen mellan satellitupplänk och satellitkapacitet nu den omvända. Kriteriet som hänför sig till upplåtelse av frekvens har utgått.

Bortsett från att reglerna om ansvarigt land har utsträckts till att gälla alla slags audiovisuella medietjänster som är riktade till allmänheten, innebär AV-direktivet således bara mindre ändringar av reglerna om medlemsstaternas jurisdiktion.

Vi föreslår att den svenska lagstiftningens bestämmelser om jurisdiktion för audiovisuella medietjänster anpassas till AV-direktivets bestämmelser.

Fri mottagning

AV-direktivet bygger i likhet med TV-direktivet på principen om fri rörlighet för tjänster. I artikel 2a.1 i AV-direktivet kommer denna princip till uttryck genom att medlemsstaterna ska säkerställa fri mottagning och inte får begränsa vidaresändning inom sina territorier av audiovisuella medietjänster från andra medlemsstater av skäl som hör under området för direktivet.

I svensk rätt garanteras den fria mottagningen och rätten till vidaresändning av radioprogram från utlandet i olika avseenden genom bestämmelserna i yttrandefrihetsgrundlagen.

Sverige har tidigare avstått från att utnyttja de möjligheter som TV-direktivet gett att begränsa den fria vidaresändningen. Även om utbudet av TV-sändningar har ökat kraftigt har det inte kommit fram någonting som nu ger oss anledning att göra en annan bedömning eller ett annat ställningstagande.

På samma sätt som beträffande TV-sändningar skulle regler om att hindra mottagning och vidaresändning av beställ-TV vara en med hänsyn till informationsfriheten och yttrandefriheten drastisk åtgärd. Det har inte heller kommit fram något behov av några sådana åtgärder. Vi anser därför att det inte bör införas någon möjlighet att begränsa fri mottagning och vidaresändning av beställ-TV från andra medlemsländer.

Samarbete

En nyhet i AV-direktivet är reglerna om krav på samarbete i artikel 3.2–3.5. De tar sikte på fall där ett programföretag riktar sina sändningar till en annan medlemsstat än den där programföretaget är etablerat och denna medlemsstat har utnyttjat möjligheten att införa mer detaljerade eller strängare regler ”i allmänhetens intresse”.

Samarbetsregeln innebär att de berörda medlemsstaterna ska samarbeta och försöka få programföretaget att på frivillig väg följa mottagarlandets regler. Om det inte ger resultat får mottagarlandet vidta åtgärder, under förutsättning bland annat att EG-kommissionen har godkänt det.

Bortsett från jurisdiktionsbestämmelsen i 1 kap 2 § andra stycket radio- och TV-lagen saknas i svensk rätt regler av det slag som aktualiseras i artikel 3.2–3.5 i AV-direktivet.

För att genomföra AV-direktivet på ett korrekt sätt i den svenska lagstiftningen bör man behålla den nuvarande bestämmelsen i 1 kap. 2 § andra stycket radio- och TV-lagen och införa en bestämmelse enligt vilken tillsynsmyndigheterna bara får vidta åtgärder mot ett programföretag under en annan EES-stats jurisdiktion i de fall och på det sätt som föreskrivs i artikel 3.2–3.5 i AV-direktivet.

I radio- och TV-lagen finns inte några bestämmelser som ålägger tillsynsmyndigheterna att agera i de fall ett programföretag under svensk jurisdiktion i huvudsak riktar sina sändningar mot en annan EES-stat och den statens myndigheter begär ett ingripande från svensk sida på den grunden att TV-sändningarna bryter mot mottagarlandets strängare lagstiftning. Genom den nya samarbetsregeln i artikel 3.2 i AV-direktivet införs en skyldighet att samarbeta i dessa gränsöverskridande frågor. I förhållande till programföretaget krävs inte något mer än att sändarlandet ska begära att programföretaget följer de strängare bestämmelserna i allmänhetens intresse i mottagarlandet.

För att uppfylla Sveriges gemenskapsrättsliga skyldigheter bör man därför införa en bestämmelse i lagen enligt vilken tillsynsmyndigheterna åläggs att samarbeta med andra EES-staters behöriga myndigheter i de fall och på det sätt som föreskrivs i artikel 3.2 i AV-direktivet.

AV-direktivet innehåller i artikel 3a en ny bestämmelse om informationskrav som gäller både för dem som sänder TV, dvs. programföretag, och för dem som tillhandahåller beställ-TV.

För att genomföra den aktuella artikeln föreslår vi att programföretag och leverantörer av beställ-TV ska se till att de som tar emot deras tjänster alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till de uppgifter som avses i artikel 3a i AV-direktivet. Förtagen kan själva bestämma på vilket sätt de vill lämna informationen.

Krav på innehållet

I TV-direktivet finns en bestämmelse enligt vilken medlemsstaterna åläggs att säkerställa att TV-sändningarna inte innehåller något som uppammar hat grundat på ras, kön, religion eller nationalitet. Genom AV-direktivet har artikeln fått ett nytt nummer, artikel 3b, och utvidgats till att omfatta även beställ-TV.

TV-direktivets bestämmelser i denna del har ansetts genomförda i Sverige genom straffbestämmelserna om hets mot folkgrupp och demokratibestämmelsen i 6 kap. 1 § radio- och TV-lagen.

Straffbestämmelserna om hets mot folkgrupp gäller oavsett på vilket sätt och i vilket medium brottet begås. Det spelar således ingen roll om brottet begås i en TV-sändning, genom beställ-TV eller på något annat sätt.

I 6 kap. 1 § radio- och TV-lagen finns den s.k. demokratibestämmelsen. Enligt denna ska den som sänder TV-program se till att programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statskicketets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

Vi föreslår att den nuvarande demokratibestämmelsen i 6 kap. 1 § radio- och TV-lagen utvidgas till att också gälla den som tillhandahåller beställ-TV.

Skydd av minderåriga

TV-direktivet innehåller i artikel 22 bestämmelser om skydd av minderåriga vid TV-sändningar. Bestämmelserna är oförändrade i AV-direktivet.

Genom AV-direktivet har det införts en ny bestämmelse om skydd av minderåriga när det gäller beställ-TV. Bestämmelsen finns i artikel 3h och ålägger medlemsstaterna att se till att beställ-TV som ”allvarligt kan skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga endast tillhandahålls på ett sådant sätt att minderåriga normalt inte hör eller ser” sådana tjänster.

Regeringen och riksdagen har ansett att artikel 22 i TV-direktivet har genomförts i svensk rätt dels genom bestämmelserna om yttrandefrihetsbrott i yttrandefrihetsgrundlagen och bestämmelserna i 16 kap. brottsbalken om barnpornografibrott och olaga våldsskildring

m.m., dels genom bestämmelserna i 6 kap. 2 § radio- och TV-lagen om sändning av våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär.

Vi saknar anledning att göra någon annan bedömning än den som regeringen och riksdagen tidigare har gjort när det gäller frågan om vad som allvarligt kan skada utvecklingen hos minderåriga. Det innebär att TV-program som allvarligt kan skada minderåriga redan i dag är förbjudna enligt brottsbalken och yttrandefrihetsgrundlagen, oavsett hur programmen har distribuerats.

AV-direktivets regler om skydd mot beställtjänster som allvarligt kan skada minderåriga i artikel 3h kräver således inte någon ny reglering i svensk lagstiftning. Gränsdragningen mellan vad som allvarligt kan skada och vad som ”bara” kan skada utvecklingen hos minderåriga är allt annat än tydlig. Övervägande skäl talar för att man skapar en enhetlig ordning för TV-sändningar och beställ-TV när det gäller skyddet av minderåriga från skadligt programinnehåll.

Vi föreslår därför att det för beställ-TV införs en bestämmelse motsvarande den som gäller för TV-sändningar enligt 6 kap. 2 § radio- och TV-lagen.

Biograffilmer

Artikel 3d i AV-direktivet anger att medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer av medietjänster inte sänder biograffilmer under andra tidsperioder än de som har överenskommit med rättighetsinnehavarna. Bestämmelsen har, förutom att den även gjorts tillämplig på beställ-TV, förts över oförändrad till AV-direktivet från artikel 7 i TV-direktivet

I samband med att TV-direktivet införlivades i svensk rätt fann regeringen att artikel 7 inte behövde omsättas i en svensk lagbestämmelse utan det överlämnades till parterna på marknaden att komma överens i ett upphovsrättsligt avtal. I praktiken ansåg regeringen att situationen var den som direktivet föreskriver.

Vi har inte kunnat finna något annat än att marknaden i dag fungerar på samma sätt som när TV-direktivet införlivades i svensk rätt. Vi kan inte heller se att vidgningen av bestämmelsen till att även omfatta beställ-TV föranleder någon annan bedömning än den som regeringen tidigare gjorde. Vi anser således att det inte heller nu behöver vidtas några åtgärder för att genomföra artikel 3d i AV-direktivet i svensk rätt.

Främja europeiska produktioner

Medlemsstaterna ska enligt artikel 3i se till att leverantörer av beställtjänster ”där så är praktiskt möjligt och på lämpligt sätt, främjar framställningen och tillgången till europeiska produktioner”. Medlemsstaterna ska rapportera till kommissionen om genomförandet av artikeln vart fjärde år.

Övervägande skäl talar för att man inte närmare anger på vilket sätt leverantörer av beställ-TV ska främja europeiska produktioner. Artikeln bör därför genomföras så att det i lag bara anges att den som

tillhandahåller beställ-TV på lämpligt sätt och när det är praktiskt möjligt ska främja produktionen av och tillgången till europeiska produktioner.

För att Sverige ska kunna fullgöra sin rapporteringsskyldighet till kommissionen ska den som tillhandahåller beställ-TV vart fjärde år till Granskningsnämnden för radio och TV redovisa vad företaget har gjort för att främja europeiska produktioner.

Programföretagen är enligt 9 kap. 4 § radio- och TV-lagen skyldiga att årligen redovisa hur stor del av verksamheten som utgjorts av program av europeiskt ursprung och sådana som framställts av självständiga producenter. Vi föreslår att denna skyldighet bara ska fullgöras vartannat år och att redovisningen ska ske till Granskningsnämnden i stället för som nu till Radio- och TV-verket.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

AV-direktivet innehåller i artikel 3c en helt ny bestämmelse som innebär att medlemsstaterna ska uppmuntra medietjänstleverantörer inom den egna jurisdiktionen att se till att deras tjänster successivt görs tillgängliga för syn- och hörselskadade personer.

Radio- och TV-lagsutredningen hade i uppdrag att överväga behovet av lagändringar för att förbättra tillgängligheten till TV-program för personer med funktionshinder. Utredningen lade också i sitt betänkande Tillgänglighet, mobil TV samt vissa andra radio- och TV-rättsliga frågor (SOU 2006:51) fram förslag till lagstiftning på området.

Övergången från analog till digital utsändningsteknik innebär att möjligheterna ökar att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Denna omständighet tillsammans med betydelsen av att personer med funktionsnedsättning ges största möjliga tillgång till program som sänds i televisionen eller tillhandahålls i form av beställ-TV gör att vi i likhet med den tidigare utredningen anser att det finns anledning att ställa högre krav än i dag i dessa avseenden.

Yttrandefrihetsgrundlagen hindrar att det ställs krav av detta slag på sändningar som sker genom tråd. Yttrandefrihetskommittén har mot denna bakgrund fått tilläggsdirektiv med uppdrag att överväga de yttrandefrihetsrättsliga aspekterna på Radio- och TV-lagsutredningens förslag om TV-sändningars tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning och föreslå de grundlagsändringar och andra lagändringar som dessa överväganden föranleder.

Kravet att utforma programmen på ett sådant sätt att de blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning måste därför för närvarande begränsas till sändningar som sker på annat sätt än genom tråd.

Vi föreslår därför att den som på annat sätt än genom tråd sänder TV-program eller tillhandahåller beställ-TV ska utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning på det sätt och i den omfattning som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. När det bestäms på vilket sätt och i vilken omfattning programmen ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer beakta företagets finansiella

förutsättningar, den tekniska utvecklingen och antalet personer som följer sändningarna.

Vi anser vidare att public service-företagen bör omfattas av en lagreglering men att regeringen ska besluta om de närmare föreskrifterna om på vilket sätt och i vilken omfattning som programmen ska göras tillgängliga. Det kan ske i anslutning till att sändningstillstånden meddelas, men även vid andra tidpunkter. Enligt vår mening bör regeringen således inte vidaredelegera föreskrifträtten i denna del till någon myndighet.

Granskningsnämnden för radio och TV ska kunna förelägga ett företag att följa föreskrifterna, om det åsidosätter sin skyldighet att se till att TV-programmen görs tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Ett sådant föreläggande ska kunna förenas med vite. Sändningstillståndet ska också kunna återkallas, om ett programföretag på ett väsentligt sätt har åsidosatt sina skyldigheter när det gäller tillgänglighet.

Sponsring

När man sänder sponsrade program i TV eller beställ-TV ska sponsringsmeddelande lämnas i början och i slutet av programmet eller vid ettdera av dessa tillfällen. I sökbar text-TV ska sponsringsmeddelande lämnas löpande.

Om bara en klart avgränsad del av ett program är sponsrad, ska ett sponsringsmeddelande i stället lämnas i omedelbar anslutning till den delen, om det kan ske utan att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks.

Vi föreslår att sponsringsmeddelande också ska också få lämnas

- i omedelbar anslutning till programmets början eller slut,
- i pauser i sportprogram där det förekommer längre pauser och i program som utgör föreställningar eller evenemang med pauser för publiken,
- i samband med att sändningen övergår från en programtjänst till en annan, och vid växlingar mellan sändning från evenemang och studiosändning.

Ett sponsringsmeddelande får dock bara lämnas, om det kan ske på ett sådant sätt att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

Ett sponsringsmeddelande i en TV-sändning eller i beställ-TV ska enligt vårt förslag innehålla sponsorns namn, logotyp eller något annat kännetecken för sponsorn. Meddelandet får inte innehålla säljfrämjande inslag eller något annat som gör att det kan förväxlas med reklam.

I likhet med vad som nu gäller ska nyhetsprogram inte få sponsras. Företag som tillverkar eller säljer alkoholdrycker och tobak får inte sponsra program. Begränsningar för sponsring som lämnas av läkemedelsföretag ska gälla också i fortsättningen.

Produktplacering

I artikel 3g i AV-direktivet har införts regler om produktplacering i program i TV-sändningar och beställ-TV. Huvudregeln är att produktplacering är förbjuden. Medlemsstaterna får dock tillåta produktplacering i vissa fall och under vissa förutsättningar.

Produktplacering är att betrakta som en marknadsföringsåtgärd. Program i TV-sändningar och beställ-TV omfattas av yttrandefrihetsgrundlagen Enligt vår bedömning innebär en begränsning i att sända TV-program där det förekommer produktplacering en sådan inskränkning i den grundlagsfästa yttrandefriheten som i likhet med radio- och TV-lagens regler om reklam och sponsring bör vara tillåten enligt våra grundlagar.

Vi föreslår att ett förbud införs mot att sända TV-program där det förekommer produktplacering. Undantag görs dock för filmer, TV-serier, sportprogram och lätta underhållningsprogram. Det ska dock vara förbjudet att sända även sådana program där det förekommer produktplacering, om de huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år.

Det ska också vara förbjudet att sända filmer, sportprogram m.m. där det förekommer produktplacering av alkoholdrycker, tobaksvaror och produkter som kommer från företag vars huvudsakliga verksamhet är att tillverka eller sälja alkoholdrycker eller tobaksvaror. Detsamma ska gälla läkemedel och medicinska behandlingar som är receptbelagda.

Som villkor för att sända TV-program där det förekommer produktplacering ska gälla att programmet inte får uppmuntra till inköp av de produktplacerade varorna eller tjänsterna eller innehålla andra säljfrämjande inslag. Programmet får inte heller otillbörligen framhäva produkten.

När det förekommer produktplacering ska tittarna informeras om det i början och i slutet av programmet och när programmet börjar igen efter ett reklamavbrott. Informationen ska utformas på lämplig sätt och får inte innehålla säljfrämjande inslag eller något annat som gör att informationen kan förväxlas med reklam.

Den som överträder bestämmelserna om produktplacering ska kunna påföras särskild avgift.

När någon annan än leverantören av medietjänsten har fått ersättning för att en produkt ska förekomma i ett program och produkten framhävs i programmet på ett otillbörligt sätt, kan förfarandet angripas med stöd av bestämmelserna om otillbörligt kommersiellt gynnande.

Identifiering av TV-reklam

I artikel 10 i AV-direktivet finns bestämmelser om identifikation av TV-reklam i TV-sändningar. Bestämmelserna bygger på den grundläggande principen om reklamidentifikation.

De nuvarande bestämmelserna i 7 kap. 1 och 6 §§ radio och TV-lagen om annonsidentifikation och bestämmelserna i 9 § marknadsföringslagen om reklamidentifiering behöver inte ändras på grund av AV-direktivet. De genomför fullt ut artiklarna 10.1 och 10.2 i AV-direktivet.

Placering av TV-reklam

Genom AV-direktivet har bestämmelserna om placering av TV-reklam och reklamavbrott förenklats och liberaliserats. Reglerna återfinns i artikel 11.

När TV-reklam eller teleshopping infogas i programmen ska medlemsstaterna säkerställa att detta inte påverkar programmens integritet eller rättighetshavarnas rättigheter. Den tidigare huvudregeln i TV-direktivet att reklamavbrott ska ske mellan programmen tas således bort. I övrigt motsvarar bestämmelserna vad som gäller enligt TV-direktivet.

I artikel 11.2 finns begränsningar för hur ofta sändningar av filmer producerade för TV (med undantag för TV-serier och dokumentärer), biograffilmer, barnprogram och nyhetsprogram, får avbrytas av TV-reklam och teleshopping. TV-reklam eller teleshopping får inte infogas i sändningar av gudstjänster.

Vi föreslår att avbrott för reklam och andra annonser inte ska få inte förekomma i program med gudstjänster, i program som huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år eller omedelbart före eller efter program som huvudsakligen vänder sig till barn under 12 år.

Därutöver föreslår vi att det i lagen tas in bestämmelser om reklamavbrott som motsvarar vad som krävs enligt AV-direktivet.

I fråga om övriga program får avbrott förekomma, om det sker på ett sådant sätt att det – med hänsyn till naturliga avbrott i programmen, programmets längd och karaktär – inte påverkar programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter. Vid sändningar av filmer och nyhetsprogram måste det vara minst 30 minuter mellan avbrotten.

Tillåten tid för TV-reklam

Radio- och TV-lagens bestämmelser om högsta tillåtna annonstid har ändrats så sent som i februari 2008. Regeringen uttalade då att det är angeläget att konkurrensförutsättningarna för programföretagen utjämnas och att risken för att programföretag etablerar sig utomlands minskar. Vidare anfördes att det inte är försvarligt att behålla en ordning som missgynnar de TV-företag som väljer att etablera sig i Sverige. De svenska reglerna om sändningstid för annonser i TV-sändningar borde därför enligt regeringen närmas till den längsta tillåtna annonstiden enligt TV-direktivet.

Vi anser att ett motsvarande synsätt kan anläggas också vid genomförandet av AV-direktivets regler om högsta tillåtna annonstid. Det saknas bärande skäl att behålla eller införa strängare regler än vad som följer av direktivet. Bestämmelserna om högsta tillåtna annonstid i TV-sändningar bör således utformas på så sätt att de motsvarar vad som krävs som miniminivå enligt direktivet.

Korta nyhetsinslag

En nyhet i AV-direktivet är artikel 3k som rör korta nyhetsinslag i TV-sändningar. Programföretagen har för korta nyhetsinslag rätt att få

tillgång till evenemang av stort allmänintresse även om dessa sänds med utnyttjande av exklusiva rättigheter. Syftet med bestämmelsen är enligt skäl 38 i ingressen att främja mångfald genom diversifierad nyhetsproduktion och ett diversifierat programutbud.

För att genomföra artikel 3k är inte nu gällande inskränkningar i upphovsrätten och de till upphovsrätten närstående rättigheterna tillräckliga. Vi föreslår därför att det införs bestämmelser i upphovsrättslagen som ger programföretagen rätt att i allmänna nyhetsprogram sända korta utdrag från ett evenemang av stort allmänintresse som ett annat programföretag har den exklusiva rätten att sända. Programföretaget ska också få sända utdraget när nyhetssändningen senare tillhandahålls som beställ-TV. Det korta utdraget får inte vara längre än vad som är motiverat av informationssyftet. Det får inte heller sändas längre tid efter evenemanget än som är motiverat med hänsyn till nyhetsintresset.

Reklam- och annonsbegreppen

I artikel 1 i AV-direktivet definieras begreppet *TV-reklam*. Definitionen motsvarar närmast ordagrant definitionen av begreppet TV-reklam i TV-direktivet.

Begreppet *annons* har dock under lång tid utgjort ett samlingsbegrepp för kommersiell reklam och meddelanden som utan att utgöra sådan reklam har till syfte att bibringa allmänheten vissa allmänna värderingar. Det saknas anledning att nu frågå detta system. Annonsbegreppet är väl inarbetat och bör behållas. Mot bakgrund av dess centrala betydelse på området bör begreppet definieras i den nya lagstiftningen.

Vi föreslår att begreppet *annons* ska avse dels kommersiell reklam, dels meddelanden som utan att vara reklam sänds på uppdrag av någon annan och som har till syfte att främja en sak eller idé. Rena informations- eller utbildningsprogram som bekostas av någon annan omfattas därmed inte.

Begreppet *reklam* bör definieras i lagstiftningen som varje form av meddelande som sänds antingen mot betalning eller liknande ersättning eller som utgör egenreklam, och som syftar till att marknadsföra varor, tjänster, fast egendom, arbetstillfällen och andra nyttigheter.

Annonsering med delad skärm

Tekniken med delad skärm (split screen) innebär att olika former av innehåll kan visas samtidigt i bild. Detta sker genom att TV-skärmen delas upp i olika delar. Exempelvis kan annonsinslag sändas i ett fönster under sändningen av ett TV-program så att två åtskilda bilder syns på skärmen. Redan i dag används split screen-tekniken av svenska TV-programföretag, exempelvis genom att låta en rullande text längst ner i rutan ange börskurser eller återge sms-meddelanden som skickats till ett program.

Radio- och TV-lagsutredningen behandlade frågan om annonsering med delad skärm i betänkandet Anpassning av radio- och TV-lagen till den digitala tekniken (SOU 2005:62).

I likhet med den förra utredningens förslag föreslår vi att man i ett program som består av ett direktsänt evenemang som fortgår oberoende av annonsavbrott ska få sända annonsering med delad skärm under förutsättning att det sker på ett sådant sätt att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks. Vi föreslår också att sponsringsmeddelanden får sändas med delad skärm under samma förutsättningar som med hel skärm.

Virtuell annonsering

Med virtuell annonsering avses användningen av virtuella metoder för att infoga reklamslag under sändning av TV-program, särskilt genom att befintliga reklamskyltar på platsen byts ut eller att nya bilder placeras över dem. Härigenom får tittaren intrycket att reklambilderna finns i verkligheten, dvs. rent fysiskt, medan de i själva verket är inlagda på elektronisk väg i TV-signalen.

Radio- och TV-lagsutredningen behandlade frågan om virtuell annonsering i betänkandet Anpassning av radio- och TV-lagen till den digitala tekniken (SOU 2005:62).

I likhet med den förra utredningen föreslår vi att virtuell annonsering ska få förekomma i program under förutsättning att programföretaget inte får någon ersättning för den och att annonseringen

- är placerad på ett fysiskt föremål eller en fysisk plats som normalt används för annonser,
- inte är mer framträdande än den annonsering som normalt sett förekommer på platsen,
- inte innebär att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks, eller
- inte strider mot lagens annonsbestämmelser i övrigt.

Ett krav för att virtuell annonsering ska få förekomma är att programföretaget före och efter varje sändning av program som innehåller virtuell annonsering på lämpligt sätt upplyser om annonseringen. Bestämmelserna om annonsSignatur, annonstid och annonsavbrott ska inte tillämpas på virtuell annonsering. Övriga bestämmelser om annonsinnehåll är däremot tillämpliga.

Elektroniska företagsskyltar

Med elektroniska företagsskyltar avses sådana skyltar som förekommer i sportsändningar och som tillsammans med tids-, placerings- och resultatinformation anger namnet på det eller de företag som tillhandahållit den tidmättnings- eller datautrustning som används vid sportevenemanget. Det är alltså fråga om skyltar som inte finns naturligt utan som fogas in i bilden av produktionsföretaget i samband med sändningen.

Radio- och TV-lagsutredningen behandlade frågan om virtuell annonsering i betänkandet Anpassning av radio- och TV-lagen till den digitala tekniken (SOU 2005:62).

Även i denna del ansluter vi oss till den förra utredningen och föreslår att det i lagen tas in bestämmelser som innebär att det blir möjligt att under vissa förutsättningar infoga elektroniska företagsskyltar i sportprogram. Sådana företagsskyltar ska få förekomma i sportprogram i TV-sändning under förutsättning att

1. det sker i samband med sändning av den information som företaget i fråga tillhandahållit,
2. programföretaget inte får någon särskild ersättning för det,
3. företagsnamnet eller logotypen inte förenas med ljud och bara upptar en liten del av bilden och
4. företagsnamnet visas i rimlig omfattning.

Konkurrens och abonnentinflytande i kabel-TV-nät

Radio- och TV-lagsutredningen hade i uppdrag att överväga om det är lämpligt och möjligt att genom lagstiftning skapa förutsättningar för konkurrens mellan olika innehållsleverantörer i kabel-TV-näten.

Utredningen behandlade i sitt betänkande Anpassning av radio- och TV-lagen till den digitala tekniken (SOU 2005:62) tre olika delfrågor: lagstiftning om tillträde till kabel-TV-näten för programföretag eller andra operatörer, inflytande för abonnenterna över programutbudet och inflytande för abonnenterna över hur programutbudet paketeras.

Utredningen bedömde att det varken skulle vara möjligt eller lämpligt att lagstiftningsvägen skapa förutsättningar för konkurrens mellan olika innehållsleverantörer i kabel-TV-näten. Utredningen ansåg inte heller att det borde införas lagstiftning om hur de program som distribueras i kabel-TV-nät ska väljas ut eller hur programutbudet ska paketeras.

Vi gör ingen annan bedömning än Radio- och TV-lagsutredningen. Det bör således inte införas lagstiftning om konkurrens mellan olika innehållsleverantörer i kabel-TV-nät. Det bör inte heller införas någon lagstiftning om hur de program som distribueras i kabel-TV-nät ska väljas ut eller paketeras.

Villkor för sändningarnas innehåll

Radio- och TV-lagsutredningen hade i uppdrag att lägga fram förslag som gör att samma regler kan tillämpas på samtliga TV-sändningar från ett företag, oberoende av om sändningarna sker på ett sätt som kräver tillstånd eller på något annat sätt. Utredningen skulle också föreslå mer kraftfulla åtgärder om ett programföretag vid upprepade tillfällen och på liknande sätt bryter mot villkor för innehållet i sändningarna.

Radio- och TV-lagsutredningen diskuterade i sitt betänkande Anpassning av radio- och TV-lagen till den digitala tekniken (SOU 2005:62) frågor om innehållet i sändningar skulle regleras genom tillståndsvillkor eller lagregler, frågan om sanktioner och tillsyn och

slutligen tillämplighet av tillståndsvillkor på vissa sändningar. Utredningens förslag fick viss kritik vid remissbehandlingen.

Vi anser att regler som har till syfte att tjäna angelägna intressen bör kunna upprätthållas för alla slags sändningar, även trådsändningar. En sådan ordning kräver emellertid ändringar i yttrandefrihetsgrundlagen. Vi har framfört detta till Yttrandefrihetskommittén (Ju 2003:04), som för närvarande ser över grundlagen.

Trots det som nu sagts föreslår vi inte att några av de regler som för närvarande kan föreskrivas som tillståndsvillkor omvandlas till föreskrifter i lag. Vi anser att den nuvarande myndighetskontrollen av vissa sändningsvillkor bör kunna ersättas med självreglering, under förutsättning att självregleringen bedöms kunna fungera lika effektivt som myndighetskontrollen. För att en utveckling mot självreglering ska underlättas bör regler som nu kan föreskrivas som villkor för sändningstillstånd inte ersättas med föreskrifter i lag, som den förra utredningen föreslog. Om ett programföretag omfattas av en effektiv ordning för självreglering bör tillståndsmyndigheten kunna avstå från att ställa upp villkor inom områden som omfattas av självregleringen eller ändra sådana villkor som redan meddelats. Om en utveckling mot självreglering inte kommer till stånd anser vi att man på nytt bör överväga om vissa regler bör framgå direkt av lagen och därmed bli tillämpliga även för sändningar som inte kräver tillstånd.

TV och radio är viktiga informationskällor och det är angeläget att tittare och lyssnare har tillgång till korrekt och relevant information. Krav på saklighet bör därför fortfarande kunna ställas upp som villkor för sändningstillstånd.

Till skillnad från den förra utredningen anser vi inte heller att nuvarande regler om tillsyn och sanktioner i fråga om förbudet att sända program med ingående våldsskildringar m.m. bör ändras.

Tillstånd och registrering

Radio- och TV-lagsutredningen behandlade frågor om tillståndsplikt i sitt betänkande Tillgänglighet, mobil-TV samt vissa andra radio- och TV-rättsliga frågor (SOU 2006:51). Detta gjordes dels i samband med förslag om mobil-TV, dels i samband med förslag om interaktiva tjänster.

Vi bedömer att de skäl som historiskt använts för att motivera tillståndsplikt fortfarande är giltiga när det gäller traditionell marksänd TV. Däremot bedömer vi att det finns anledning att överväga om man ska begränsa omfattningen av de sändningar för vilka det ska krävas tillstånd.

Vi föreslår att tillstånd ska krävas för att sända TV-program med hjälp av radiovågor, om sändningen sker på frekvenser mellan 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz eller 470–790 megahertz.

För att sända ljudradioprogram med hjälp av radiovågor ska det krävas tillstånd, om sändningarna sker på

1. frekvenser under 30 megahertz som är avsedda för rundradiosändningar enligt internationella överens-kommelser som Sverige är bundet av, eller

2. frekvenser mellan 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz eller 470–790 megahertz.

Vi bedömer att så kallade push-tjänster i allmänhet får anses utgöra TV-sändningar i AV-direktivets mening och att det inte bör utformas några särskilda regler för sådana sändningar. Ett programföretag med tillstånd att sända TV har rätt att sända push-tjänster i den utsträckning som tillståndet ger möjlighet till det. Det bör också vara möjligt att meddela tillstånd till programföretag som uteslutande avser att sända push-tjänster.

Vi föreslår att det ska krävas tillstånd för att sända sökbar text-TV i de frekvensband som föreslås vara tillståndspliktiga för sändning av ljudradio- och TV-program.

Med sökbar text-TV ska avses en medietjänst som huvudsakligen består av text, grafik eller stillbilder, med eller utan ljud, om användaren själv kan välja vilken del av innehållet som han eller hon vill ta del av och vid vilken tidpunkt det ska ske.

Vi bedömer att det inte kommer att bli aktuellt att sända beställtjänster i AV-direktivets mening som rundradiosändning i de frekvensområden som vi föreslår ska vara tillståndspliktiga.

När man inskränker tillståndsplikten bör de regler om utgivare som föreskrivs i 3 kap. 1 och 2 §§ lagen (1991:1559) om föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden även gälla för TV- och ljudradiosändningar som inte kräver tillstånd.

Den som tillhandahåller beställtjänster ska anmäla sig för registrering hos Radio- och TV-verket så att myndigheterna vet vilka som bedriver sådan verksamhet som Sverige är ansvarigt för enligt AV-direktivet.

Radio och TV-verket ska vid anmälan om registrering av dem som sänder TV-program, sökbar text-TV och beställ-TV pröva om verksamheten omfattas av lagen. Om verksamheten inte omfattas av lagen, ska registrering inte ske.

Slutligen föreslår vi att ett tillstånd att sända TV och sökbar text-TV ska kunna överlåtas om tillståndsmyndigheten godkänner det. Tillståndsmyndigheten ska pröva om förvärvaren uppfyller kraven för att beviljas tillstånd. Vidare ska myndigheten pröva om ägarkoncentrationen bland innehavarna av tillstånd att sända TV påverkas i mer än ringa omfattning och om överlåtelsen för med sig en påtaglig minskning av mångfalden i programutbudet. Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter.

Mobil-TV

Radio- och TV-lagsutredningen behandlade i sitt betänkande Tillgänglighet, mobil-TV samt vissa andra radio- och TV-rättsliga frågor (SOU 2006:51) mobil-TV. Utredningen lämnade ett omfattande förslag på området.

Det saknas utrymme för rundradiosänd mobil-TV i de frekvensband där vi föreslår att det ska krävas tillstånd och det är tveksamt om de särskilda sändningssystemen för mobil-TV kommer att behövas. Med hänsyn till dessa förhållanden och till den tekniska utvecklingen på området bedömer vi att det är mindre sannolikt att det kommer att bli

aktuellt att inleda TV-sändningar som är särskilt anpassade för mottagning med små rörliga mottagare inom det område som vi föreslår ska vara tillståndspliktigt.

Vi finner därför att det inte finns någon anledning att införa några särskilda regler för sådana TV-sändningar. Om särskilda mobil-TV-sändningar ändå skulle komma till stånd inom det tillståndspliktiga området, kommer de att följa samma regler som TV-sändningar i allmänhet.

Lokal icke-kommersiell TV och närradio

Radio- och TV-lagsutredningen tog självmant upp frågan om registrerade trossamfunds möjlighet att sända närradio i sitt betänkande Tillgänglighet, mobil TV samt vissa andra radio- och TV-rättsliga frågor (SOU 2006:51). Vi föreslår i likhet med den förra utredningen att tillstånd att sända närradio ska också kunna ges till samtliga registrerade trossamfund och registrerade organisatoriska delar av registrerade trossamfund som har anknytning till sändningsområdet.

År 2005 anpassades bestämmelserna om vidareändningsplikt i 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen till artikel 31 i USO-direktivet. Vi anser i likhet med Radio- och TV-lagsutredningen och Radio- och TV-verket att samma anpassning bör göras när det gäller bestämmelserna i 8 kap. 2 § radio- och TV-lagen om skyldighet att tillhandahålla utrymme för lokala kabelsändarföretag.

För närvarande kan kabeloperatören välja att tilldela kabelsändarföretagen enbart analogt sändningsutrymme trots att allt övrigt programutbud tillhandahålls digitalt. Det leder till att det enligt Radio- och TV-verket finns en risk att tittarna inte på ett enkelt sätt kan ta del av sändningarna från de lokala kabelsändarföretagen. Vi anser därför att skyldigheten att tillhandahålla sändningsutrymme ska gälla såväl analog som digital teknik.

Den nuvarande bestämmelsen i 8 kap. 4 § radio- och TV-lagen om skyldighet att tillhandahålla utrymme för de lokala kabelsändarföretagens sändningar i mikrovågssändningar bör avskaffas. Enligt vad som är bekant för utredningen förekommer det inte några sådana sändningar. Bestämmelsen är därmed obehövlig.

Begreppet *företag* i *lokalt kabelsändarföretag* har ansetts mindre rättvisande, eftersom det framförallt är ideella föreningar som bedriver verksamheten. Enligt vår mening bör minsta möjliga ändring göras av begreppet för att tillgodose önskemålet om ett begrepp som inte leder tanken till någon särskilt organisationsform. Vi föreslår därför att begreppet *lokalt kabelsändarföretag* ersätts med begreppet *lokal kabelsändarorganisation*.

I övrigt anser vi att den nuvarande ordningen när det gäller lokal icke-kommersiell TV och närradio bör bestå.

Den nuvarande radio- och TV-lagen ersätts med en helt ny lag med samma namn.

Den nya lagen inleds med en avdelning med övergripande bestämmelser som gäller för såväl radio som TV. Därefter följer en avdelning med bestämmelser som bara rör TV, dvs. TV-sändningar, beställ-TV och sökbar text-TV. Nästa avdelning innehåller bestämmelser som bara reglerar ljudradiosändningar. Lagen avslutas med en avdelning med gemensamma bestämmelser.

Självreglering

I utredningens uppdrag att göra en allmän översyn av radio- och TV-lagen ingår att överväga möjligheten att komplettera lagstiftningen med former för självreglering. AV-direktivet innehåller också regler enligt vilka medlemsstaterna åläggs att främja system för sam- eller självreglering på nationell nivå inom de områden som samordnas i direktivet.

Det finns i Sverige flera system för självreglering som berör olika medietjänster. Det saknas dock system som skapats av eller uteslutande riktar sig till programföretagen eller andra leverantörer av AV-tjänster.

TV-företagen har sinsemellan olika förutsättningar för att delta i självreglerande eller självsanerande verksamhet. Det finns inget som hindrar att programföretagen ansluter sig till befintliga system på pressens område eller skapar egna. Omfattas ett programföretag av en effektiv självreglering bör tillståndsmyndigheten främja självregleringen genom att avstå från att ställa upp sändningsvillkor inom områden som omfattas av självregleringen.

Övriga frågor

Vi föreslår att Radio- och TV-verkets tillsynsansvar förtydligas i lagen. Tillsyn över villkor som meddelats med stöd av 3 kap. 8 § 2 (skyldighet att sända under en viss minsta tid) har tidigare ansetts vara delat mellan Granskningsnämnden för radio och TV och Radio- och TV-verket. Vi föreslår att det bara ska vara Radio- och TV-verket som ska ha tillsyn över sådana villkor.

Redovisningen av hur stor andel av verksamheten som har utgjorts av europeiska program och vilka åtgärder som har vidtagits för att främja framställningen av europeiska produktioner, som i dag lämnas till Radio- och TV-verket, ska i fortsättningen lämnas till Granskningsnämnden för radio och TV, eftersom arbetsuppgiften är programrelaterad och kan samordnas med annan rapporteringsskyldighet till nämnden.

På begäran av Granskningsnämnden för radio och TV ska den som bedriver verksamhet enligt lagen lämna de upplysningar som behövs för att kunna bedöma storleken av den särskilda avgiften.

Beslut av Radio- och TV-verket om tillstånd att sända TV, återkallelse av tillstånd m.m. ska gälla omedelbart, om inte något annat bestäms.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 19 december 2009. Den som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande har tillstånd att sända TV ska ha rätt att också sända sökbar text-TV i rimlig omfattning så länge tillståndet gäller. Lagens bestämmelser om produktplacering ska bara gälla program som har producerats efter lagens ikraftträdande.

Våra förslag innebär att både Granskningsnämnden för radio och TV och Radio- och TV-verket kommer att få nya uppgifter. Det resursbehov som uppstår bör kunna finansieras genom besparingar som kan vinnas genom att myndigheterna ytterligare samverkar och integrerar sina verksamheter med varandra. För staten i övrigt får de förslag vi lämnar i detta betänkande inte några konsekvenser som måste finansieras i särskild ordning.

Våra förslag till nya regler för annonser, sponsrade program och produktplacering kan leda till ökade intäkter för programföretagen. Förslaget till nya regler när det gäller skyldigheten att göra TV-program och program i beställ-TV som sänds på annat sätt än genom tråd tillgängliga för personer med funktionsnedsättning kommer att leda till ökade kostnader för de berörda företagen. Det är emellertid inte möjligt att i dag uppskatta kostnaderna, eftersom ett genomförande av skyldigheten kommer att göras successivt och med beaktande av företagens finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen.

Författningsförslag i betänkandet En ny radio- och TV-lag (SOU 2008:116)

Bilaga 2

Förslag till radio- och TV-lag

Härigenom föreskrivs följande.

Övergripande bestämmelser

1 kap. Lagens innehåll och tillämpningsområde

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om ljudradio- och TV-sändningar, beställ-TV och sökbar text-TV enligt följande.

Övergripande bestämmelser

- lagens innehåll och tillämpningsområde (1 kap.)
- information och registrering (2 kap.)
- definitioner (3 kap.)

TV-sändningar, beställ-TV och sökbar text-TV

- tillstånd (4 kap.)
- innehållet i TV-sändningar och beställ-TV (5 kap.)
- produktplacering (6 kap.)
- sponsring (7 kap.)
- reklam och andra annonser (8 kap.)
- vidare-sändning i kabelnät (9 kap.)

Ljudradiosändningar

- krav på tillstånd (10 kap.)
- tillstånd att sända andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio (11 kap.)
- tillstånd att sända närradio (12 kap.)
- tillstånd att sända lokalradio (13 kap.)
- innehållet i ljudradiosändningar (14 kap.)
- reklam, andra annonser och sponsring (15 kap.)

Gemensamma bestämmelser

- granskning och tillsyn (16 kap.)
- straff och särskilda avgifter (17 kap.)
- återkallelse av tillstånd (18 kap.)
- handläggningen av ärenden om särskilda avgifter, vite och återkallelse m.m. (19 kap.)
- överklagande (20 kap.)

2 § Lagen genomför delvis Europaparlamentets och rådets direktiv 89/552/EEG om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (AV-direktivet).

TV-sändningar och beställ-TV som lagen tillämpas på

3 § Lagen tillämpas på sådana TV-sändningar och beställ-TV som kan tas emot i någon stat som är bunden av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat), om leverantören av medietjänsten

1. är etablerad i Sverige enligt definitionen i artikel 2.3 i AV-direktivet,
2. inte uppfyller kriteriet under 1 eller är etablerad i någon annan EES-stat, men använder sig av en satellitupplänk belägen i Sverige,
3. inte uppfyller något av kriterierna under 1 och 2 men använder sig av en satellitkapacitet som tillhör Sverige,
4. inte uppfyller något av kriterierna under 1, 2 och 3 men är etablerad i Sverige enligt artiklarna 43–48 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskaperna.

Den som, efter att ha varit etablerad i Sverige, etablerar sig i en annan EES-stat i syfte att kringgå svensk lagstiftning när verksamheten huvudsakligen riktar sig till Sverige ska vid tillämpningen av denna lag anses etablerad i Sverige.

Oberoende av vad som föreskrivs i första stycket gäller i tillämpliga delar 2 kap. 9 §, 4 kap. 1–7 §§, 9 § 1–3, 6–9 och 16 samt 11–14 §§ och bestämmelserna i 16–20 kap. även den som står under en annan EES-stats jurisdiktion enligt AV-direktivet.

4 § För sändningar genom tråd som når 100 hushåll eller färre gäller bara 9 kap. 1–4 §§ och i yttrandefrihetsgrundlagen bara 1 kap. 2 och 3 §§.

Ljudradiosändningar över satellit som lagen tillämpas på

5 § Lagen gäller för sådana sändningar av ljudradioprogram över satellit som kan tas emot i Sverige, om den som bedriver sändningsverksamheten har sin hemvist i Sverige eller sändningen till satellit sker från en sändare här i landet.

Undantag för vissa ljud i TV-sändning

6 § Andra föreskrifter än 4 kap. 10 § 1 avseende villkor om förbud att sända reklam och 8 kap. 16 § om förbud att sända reklam gäller inte för ljud i TV-sändning, om ljudet helt stämmer överens med en ljudradiosändning som sker med stöd av tillstånd enligt denna lag eller som den sändande låtit registrera sig för.

7 § I lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område finns bestämmelser om avgifter för tillstånd att sända TV-program och lokalradio.

2 kap. Information och registrering

Information om programföretag som sänder TV och leverantörer av beställ-TV

1 § Programföretag som sänder TV och leverantörer av beställ-TV ska se till att de som tar emot deras tjänster alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till

1. namnet på leverantören av medietjänster,
2. den geografiska adress där leverantören av medietjänster är etablerad,
3. uppgifter om leverantören av medietjänster, inklusive dess e-postadress och webbplats, och
4. uppgifter om behörig tillsynsmyndighet.

I fråga om leverantörer av beställ-TV gäller också 8 § lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster.

Registrering

2 § Den som bedriver en sändningsverksamhet som det inte behövs tillstånd för enligt denna lag eller som tillhandahåller beställ-TV, ska anmäla sig för registrering hos Radio- och TV-verket. Detsamma gäller den som för någon annans räkning bedriver sändningsverksamhet över satellit eller upplåter satellitkapacitet (satellitentreprenör).

I anmälan ska anges

1. namn, firma eller motsvarande,
2. ställföreträdare för juridisk person,
3. postadress, telefonnummer, e-postadress och webbplats, samt
4. uppgift om den verksamhet som bedrivs.

Register

3 § Radio- och TV-verket ska upprätta ett register över dem som har tillstånd som avses i 4 kap. 3 §, 11 kap. 1 §, 12 kap. 2 §, 13 kap. 1 § eller har anmält sig enligt 2 § och vars verksamhet omfattas av denna lag.

Registret får föras med hjälp av automatisk databehandling. Det får bara innehålla sådana uppgifter som avses i 2 § andra stycket, 5 kap. 11 §, 14 kap. 9 § och 16 kap. 7–9 §§.

3 kap. Definitioner

1 § I denna lag avses med

annonser: reklam och andra meddelanden som utan att vara reklam sänds på uppdrag av någon annan och som har till syfte att främja en sak eller en idé;

annonsering med delad skärm: sändning av en annons samtidigt med en annan sändning;

AV-direktivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 89/552/EEG om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster;

beställ-TV: en tjänst varigenom en leverantör av medietjänster i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahåller allmänheten TV-program med hjälp av elektroniska kommunikationsnät

1. på begäran av användaren,
2. vid en tidpunkt som han eller hon väljer,
3. från en katalog med program som leverantören av medietjänsten har valt ut;

försäljningsprogram: program där publiken erbjuds att beställa varor och tjänster;

leverantör av medietjänster: den som

1. har det redaktionella ansvaret för valet av innehåll i en ljudradio- eller TV-sändning, beställ-TV eller sökbar text-TV och
2. avgör hur det ska struktureras;

ljudradiosändning: en sändning av ljudradioprogram med hjälp av elektroniska kommunikationsnät som

1. tillhandahålls av en leverantör av medietjänster,
2. är riktad till allmänheten, och
3. är avsedd att tas emot med tekniska hjälpmedel;

ljudradioprogram: program som består av ljud;

lokalradio: andra tillståndspliktiga lokala ljudradiosändningar än sådana som

1. kräver tillstånd av regeringen,
2. bara får ske under en begränsad tid enligt 11 kap. 1 § andra stycket, eller
3. är närradio;

närradio: lokala ljudradiosändningar för föreningslivet och trossamfund;

närradioförening: en sammanslutning av flera tillståndshavare i ett sändningsområde för gemensamma närradioändamål;

produktplacering: när en vara, en tjänst eller ett varumärke i marknadsföringssyfte förekommer i ett program och leverantören av medietjänsten har fått betalt eller liknande ersättning för det, dock inte när en vara eller tjänst av obetydligt värde förekommer i ett program och produkten har tillhandahållits gratis;

program: ett enskilt inslag i en programtablå eller i en katalog som har ställts samman av en leverantör av medietjänster;

programföretag: en leverantör av medietjänster som tillhandahåller ljudradiosändningar, TV-sändningar eller sökbar text-TV;

programtjänst: ett samlat utbud av ljudradio- eller TV-program eller sökbar text-TV som sänds under en gemensam beteckning;

reklam: varje form av meddelande som

1. sänds antingen mot betalning eller liknande ersättning eller som utgör egenreklam, och

2. syftar till att i näringsverksamhet marknadsföra varor, tjänster, fast egendom, arbetstillfällen eller andra nyttigheter;

sponsring: bidrag som någon som inte tillhandahåller audiovisuella medietjänster eller producerar sådana verk ger för att finansiera medietjänster eller program i syfte att främja bidragsgivarens namn, varumärke, anseende, verksamhet, intresse eller produkter;

sändning som är riktad till allmänheten: en sändning som samtidigt och utan särskild begäran är tillgänglig för vem som helst som vill ta emot den;

sökbar text-TV: en sändning med hjälp av elektroniska kommunikationsnät som huvudsakligen består av text, grafik eller stillbilder, med eller utan ljud, och som

1. tillhandahålls av en leverantör av medietjänster,
2. är riktad till allmänheten,
3. är avsedd att tas emot med tekniska hjälpmedel, och
4. där användaren själv kan välja vilken del av innehållet som han eller hon vill ta del av och vid vilken tidpunkt det ska ske;

TV-program: program som huvudsakligen består av rörliga bilder, med eller utan ljud;

TV-sändning eller sända TV: en sändning av eller att sända TV-program med hjälp av elektroniska kommunikationsnät där sändningen

1. tillhandahålls av en leverantör av medietjänster,
2. är riktad till allmänheten, och
3. är avsedd att tas emot med tekniska hjälpmedel;

virtuell annonsering: sändning av annonser som på elektronisk väg fogas in i TV-bilden på fasta föremål eller på marken där sådana annonser kan placeras ut fysiskt och som normalt används för annonser.

TV-sändningar, beställ-TV och sökbar text-TV

4 kap. Tillstånd

Sändningsutrymme

1 § Regeringen beslutar vilket sändningsutrymme som i olika delar av landet får upplåtas för TV-sändningar och sökbar text-TV som kräver tillstånd enligt denna lag.

När det behövs tillstånd

2 § För att sända TV eller sökbar text-TV med hjälp av radiovågor krävs tillstånd enligt denna lag, om sändningen sker på frekvenserna 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz eller 470–790 megahertz.

Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

3 § Tillstånd att sända TV och sökbar text-TV ges av

1. regeringen, om sändningsverksamheten finansieras med TV-avgiften enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst, och
2. Radio- och TV-verket i övriga fall.

Innebörden av ett tillstånd

4 § Ett tillstånd att sända TV och sökbar text-TV innebär rätt att samtidigt sända det antal programtjänster i varje område under den del av dygnet som anges i tillståndet.

Vem som kan få tillstånd

5 § Tillstånd att sända TV och sökbar text-TV får bara beviljas ett programföretag som bedöms ha finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under tillståndstiden och som bedöms vara berett att samverka med övriga tillståndshavare i tekniska frågor.

Vad man ska beakta vid tillståndsgivningen

6 § När tillstånd att sända TV och sökbar text-TV beviljas ska man särskilt beakta att sändningsutrymmet ska kunna tas i anspråk

1. för olika programtjänster så att sändningarna kommer att tilltala olika intressen och smakriktningar,
2. för såväl nationella som lokala och regionala programtjänster, och
3. av flera av varandra oberoende programföretag.

Tillstånd begränsat till vidareändning

7 § Ett tillstånd som beviljas av Radio- och TV-verket får innebära rätt att enbart vidareända program som samtidigt sänds eller kort tid dessförinnan sänts av någon annan. I ett sådant beslut får verket föreskriva att bestämmelserna i 5–8 kap. inte ska tillämpas på sändningar som sker med stöd av tillståndet.

Villkor för tillstånd

8 § Ett tillstånd att sända TV och sökbar text-TV får förenas med villkor som innebär att sändningsrätten ska utövas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet ska råda i televisionen.

9 § Ett tillstånd att sända TV och sökbar text-TV får förenas med villkor om skyldighet att

1. sända till hela landet eller till en viss del av landet,
2. sända under en viss minsta tid,

3. samtidigt sända ett visst minsta antal program i varje område,
4. sända sökbar text-TV i viss omfattning,
5. sända program vars innehåll är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning,
6. bereda utrymme för sändningar som sker med stöd av tillstånd av regeringen,
7. använda en viss sändningsteknik,
8. samverka med andra tillståndshavare i tekniska frågor för att främja tillgänglighet och konkurrens,
9. använda vissa radiosändare,
10. ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen,
11. sända genmälen,
12. i sändningsverksamheten respektera den enskildes privatliv,
13. sända ett mångsidigt programutbud,
14. regionalt sända och producera program,
15. kostnadsfritt sända meddelanden som är av vikt för allmänheten, om en myndighet begär det,
16. utforma sändningarna på ett sådant sätt att de inte bara kan tas emot av en begränsad del av allmänheten i sändningsområdet, och
17. utarbeta en beredskapsplan för verksamheten under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred samt lämna planen till regeringen och till den myndighet som regeringen bestämmer.

10 § Ett tillstånd att sända TV och sökbar text-TV får förenas med villkor om förbud mot att sända

1. reklam eller andra annonser,
2. sponsrade program även i andra fall än som anges i 7 kap. 1–3 §§, och
3. program där produktplacering förekommer.

11 § Ett tillstånd att sända TV eller sökbar text-TV får förenas med villkor som innebär att ägarförhållandena och inflytandet i ett företag som får tillståndet inte får förändras mer än i begränsad omfattning.

Tillståndens giltighetstid

12 § Ett tillstånd som har beviljats av regeringen att sända TV och sökbar text-TV ska gälla för viss tid som bestäms av regeringen.

Ett tillstånd som har beviljats av Radio- och TV-verket att sända TV eller sökbar text-TV gäller för sex år. Om det finns särskilda skäl, får Radio- och TV-verket besluta att ett tillstånd att sända TV eller sökbar text-TV ska gälla för kortare tid.

Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

13 § Föreskrifterna i 4 kap. 5 och 6 §§ behöver inte tillämpas, om tillståndet att sända TV eller sökbar text-TV gäller under en begränsad tid om högst två veckor.

Radio- och TV-verket får besluta att 5–8 kap. inte ska tillämpas på sändningar som avses i första stycket.

Yttrande över tillståndsvillkor

14 § Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som regeringen eller Radio- och TV-verket avser att förena med tillståndet. Beslut om tillstånd får inte innehålla andra programrelaterade villkor än de som den sökande har godtagit.

Överlåtelse av sändningstillstånd

15 § Ett tillstånd att sända TV eller sökbar text-TV som har beviljats av Radio- och TV-verket får överlåtas, om verket medger det. Ett sådant medgivande får bara lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller förutsättningarna i 4 kap. 5 § för att få tillstånd att sända TV eller sökbar text-TV,

2. överlåtelsen inte för med sig att ägarkoncentrationen bland dem som har tillstånd att sända TV och sökbar text-TV ökar i mer än ringa omfattning, och

3. överlåtelsen inte skulle föra med sig en påtaglig minskning av mångfalden i utbudet av tillståndspliktiga programtjänster.

Om verket inte medger överlåtelsen, är den utan verkan.

16 § Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag såvitt avser tiden efter beslutet om medgivande.

Om ett föreläggande enligt 17 kap. 11 och 13 §§ har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den nye innehavaren. Radio- och TV-verket ska i samband med att verket medger överlåtelsen underrätta den nye innehavaren om detta. Om underrättelse inte har skett, gäller inte föreläggandet mot denne.

Avgifter för ansökan om tillstånd hos Radio- och TV-verket

17 § Radio- och TV-verket får ta ut en avgift av den som hos verket ansöker om tillstånd att sända TV-program eller sökbar text-TV eller medgivande till överlåtelse av ett sådant tillstånd.

Avgiften ska motsvara Radio- och TV-verkets kostnader för handläggningen av ärenden enligt första stycket.

Allmänna krav

1 § Programföretag och den som tillhandahåller beställ-TV ska se till att programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statskicketets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

Våldsskildringar och pornografiska bilder

2 § Program med ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller med pornografiska bilder som sänds i TV ska antingen föregås av en varning i ljud eller innehålla en varning som anges löpande i bild under hela sändningstiden. Sådana program får inte sändas under sådan tid och på sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se programmen, om det inte av särskilda skäl ändå är försvarligt.

3 § Program som tillhandahålls genom beställ-TV och som innehåller ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller pornografiska bilder får inte tillhandahållas på ett sådant sätt att det finns en betydande risk att barn kan se programmen, om det inte av särskilda skäl ändå är försvarligt.

Beriktigande

4 § Uppgifter som förekommit i ett TV-program i TV-sändning som inte är reklam och som sänts på något annat sätt än genom tråd, ska beriktigas när det är befogat.

Även uppgifter som har förekommit i ett TV-program i TV-sändning som inte är reklam och som sänts genom tråd bör beriktigas när det är befogat.

Otillbörligt kommersiellt gynnande

5 § Program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen.

I 6 och 7 kap. finns bestämmelser om produktplacering och sponsring.

Åsiktsannonser

6 § I sändningar för vilka villkor om opartiskhet gäller får det inte förekomma meddelanden som sänds på uppdrag av någon annan och som syftar till att vinna stöd för politiska eller religiösa åsikter eller åsikter i intressefrågor på arbetsmarknaden.

Att sådana meddelanden ska anses som annonser framgår av 3 kap. 1 §.

7 § Den som sänder TV på annat sätt än genom tråd ska se till att följande krav uppfylls, om det inte finns särskilda skäl mot det.

1. Mer än hälften av den årliga sändningstiden ska upptas av program av europeiskt ursprung.

2. Minst tio procent av den årliga sändningstiden eller minst tio procent av programbudgeten ska avse program av europeiskt ursprung som har framställts av självständiga producenter. En så stor andel som möjligt bör utgöras av program som har färdigställts under de närmast föregående fem åren.

Som sändningstid anses i denna paragraf den tid då det sänds program med annat innehåll än nyheter, sport, tävlingar, annonser och försäljningsprogram. I sändningstiden ska inte heller sändningar av endast text räknas in.

TV-sändningar enligt första stycket ska, om det inte finns särskilda skäl mot det, i betydande omfattning innehålla program på svenska språket, program med svenska artister och verk av svenska upphovsmän.

8 § Den som tillhandahåller beställ-TV ska på lämpligt sätt och när det är praktiskt möjligt främja framställningen av och tillgången till sådana europeiska produktioner som avses i artikel 1 i AV-direktivet.

Exklusiva rättigheter till TV-sändningar

9 § De som sänder TV och som innehar den exklusiva rätten till en TV-sändning från ett svenskt eller utländskt evenemang som är av särskild vikt för det svenska samhället får inte, om de sänder evenemanget, utnyttja rättigheten på ett sådant sätt att en väsentlig del av allmänheten i Sverige utestängs från möjligheten att i fri TV se evenemanget i direktsändning eller, om det finns saklig grund till det, med en mindre tidsförskjutning. De evenemang som avses är sådana som inträffar högst en gång om året och som intresserar en bred allmänhet i Sverige.

Om Europeiska kommissionen genom en underrättelse i Europeiska gemenskapernas officiella tidning har förklarat att ett evenemang är av särskild vikt för samhället i en annan EES-stat, får de som sänder TV och som innehar den exklusiva rätten att sända evenemanget till den staten inte, om de sänder evenemanget, utnyttja rättigheten på ett sådant sätt att en väsentlig del av allmänheten i den staten utestängs från möjligheten att se evenemanget i fri TV på ett sätt som närmare anges i underrättelsen.

Om någon för att uppfylla skyldigheten enligt första eller andra stycket erbjuder någon annan att sända evenemanget i TV ska detta göras på skäliga villkor.

Regeringen meddelar föreskrifter om vilka evenemang som är av särskild vikt för det svenska samhället.

10 § I 48 a § i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk finns bestämmelser om när ett programföretag i en EES-stat i sina allmänna nyhetsändningar får använda korta utdrag ur en televisionssändning från ett evenemang av stort allmänintresse som ett annat programföretag sänder med exklusiva rättigheter.

Sändningsbeteckning för TV-sändningar och sökbar text-TV

11 § Den som sänder TV eller sökbar text-TV enligt denna lag ska använda en sådan beteckning för sina sändningar som har godkänts av Radio- och TV-verket.

Beteckningen ska i TV-sändning anges minst en gång varje sändningstimme eller, om detta inte är möjligt, mellan programmen. I sökbar text-TV ska beteckningen anges löpande.

Krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

12 § Den som sänder TV, beställ-TV eller sökbar text-TV på något annat sätt än genom tråd ska utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik i den omfattning som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

När man ska bestämma på vilket sätt och i vilken omfattning programmen ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning ska man beakta de finansiella förutsättningar som leverantören av medietjänster har, den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster inom TV-området och antalet personer som följer sändningarna.

6 kap. Produktplacering

Förbud mot att sända program där det förekommer produktplacering

1 § Det är förbjudet att sända TV-program där det förekommer produktplacering, om något annat inte följer av 2 §.

2 § Trots förbudet i 1 § får man på de villkor som anges i 3 och 4 §§ sända filmer, TV-serier, sportprogram och lätta underhållningsprogram där det förekommer produktplacering.

Första stycket gäller dock inte program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år och program där det förekommer produktplacering av

1. alkoholdrycker och tobaksvaror,
2. andra produkter som kommer från företag vars huvudsakliga verksamhet är att tillverka eller sälja alkoholdrycker eller tobaksvaror, eller
3. receptbelagda läkemedel och sådan medicinsk behandling som bara är tillgänglig efter ordination.

3 § TV-program där det förekommer produktplacering får sändas bara om programmet inte

1. uppmuntrar till inköp eller hyra av de produktplacerade varorna eller tjänsterna eller innehåller andra säljfrämjande inslag, eller annars
2. framhäver den berörda produkten på ett otillbörligt sätt.

Information om produktplacering

4 § När det förekommer produktplacering i ett program i en TV-sändning eller i beställ-TV, ska tittarna informeras om det i början och slutet av programmet och när programmet börjar igen efter ett avbrott för annonser.

Informationen ska lämnas på lämpligt sätt och får inte innehålla säljfrämjande inslag eller något annat som gör att informationen kan förväxlas med reklam.

7 kap. Sponsring

Program som inte får sponsras

1 § Ett program i en TV-sändning eller beställ-TV som huvudsakligen handlar om nyheter eller innehåller nyhetskommentarer får inte sponsras.

Vem som inte får sponsra program

2 § Program i en TV-sändning eller i beställ-TV får inte sponsras av någon vars huvudsakliga verksamhet är att tillverka eller sälja alkoholdrycker eller tobaksvaror.

Begränsningar för läkemedelsföretag

3 § Om ett läkemedelsföretag sponsrar ett program i en TV-sändning eller i beställ-TV, får sponsringen bara främja företagets namn eller anseende men inte receptbelagda läkemedel och sådan medicinsk behandling som bara är tillgänglig efter ordination.

När sponsringsmeddelanden ska lämnas

4 § När man sänder ett sponsrat program i TV eller i beställ-TV ska man ange att programmet är sponsrat och vem som har bidragit till finansieringen. Det ska ske genom att ett sponsringsmeddelande lämnas i början och i slutet av programmet eller vid ettdera av dessa tillfällen.

I sökbar text-TV ska ett sådant meddelande lämnas löpande.

Om bara en klart avgränsad del av ett program är sponsrad ska sponsringsmeddelandet i stället lämnas i omedelbar anslutning till den delen, om det kan ske utan att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks.

När sponsringsmeddelanden får lämnas

5 § I en TV-sändning får, utöver vad som följer av 4 §, sponsringsmeddelanden lämnas

1. i omedelbar anslutning till programmets början eller slut, om ett meddelande har lämnats enligt 4 § tredje stycket,
2. i pauser i sportprogram där det förekommer längre pauser och i program som är föreställningar eller evenemang med pauser för publiken,
3. i samband med att sändningen övergår från en programtjänst till en annan, och
4. vid växlingar mellan sändning från evenemang och studiosändning.

Första stycket gäller bara om sponsringsmeddelandet kan lämnas på ett sådant sätt att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

Hur ett sponsringsmeddelande ska utformas

6 § Ett sponsringsmeddelande i en TV-sändning eller i beställ-TV ska innehålla sponsorns namn, logotyp eller något annat kännetecken för sponsorn. Meddelandet får inte innehålla säljfrämjande inslag eller något annat som gör att det kan förväxlas med reklam.

Sponsringsmeddelande med delad skärm

7 § Ett sponsringsmeddelande får sändas med delad skärm i de fall som anges i 4 och 5 §§, om det sker på ett sådant sätt att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

8 kap. Reklam och andra annonser*Annonstid*

1 § Annonser får sändas i TV under högst 12 minuter per timme mellan hela klockslag.

Programtjänster som uteslutande är avsedda för försäljningsprogram får dock sändas i TV, under förutsättning att sändningstiden är minst 15 minuter.

2 § Den sammanlagda annonstiden i TV-sändningar får vid ett givet tillfälle inte understiga en minut sedan sändningstiden för annonssignaturen enligt 6 § har räknats bort.

Program som inte får avbrytas av annonser

3 § I TV-sändningar och beställ-TV får program som innehåller gudstjänster eller program som huvudsakligen riktar sig till barn under tolv år inte avbrytas av annonser.

4 § Andra program i TV-sändningar än sådana som avses i 3 § får avbrytas av annonser bara om det kan ske på ett sådant sätt att avbrottet – med hänsyn till naturliga avbrott i programmet och programmets längd och karaktär – inte påverkar programmets integritet och värde eller kränker rättighetshavarnas rättigheter.

Vid sändning av biograffilmer, filmer producerade för TV och nyhetsprogram gäller utöver kraven i första stycket att det måste vara minst 30 minuter mellan avbrotten.

Annonssignatur

5 § Före och efter varje sändning av annonser i TV-sändningar och beställ-TV ska det sändas en särskild signatur som tydligt skiljer annonserna från övriga sändningar. Signaturen ska bestå av både ljud och bild. I sökbar text-TV, försäljningsprogram och vid annonsering med delad skärm ska signaturen alltid vara löpande. Den behöver dock bara anges i bild.

I fråga om TV-sändningar som regeringen lämnar tillstånd till får regeringen medge undantag från skyldigheten enligt första stycket och kravet på kortaste annonstid enligt 2 §. Undantag får även medges av Radio- och TV-verket i fråga om sändningar av TV-program som verket lämnar tillstånd till.

Bestämmelser om reklamidentifiering finns i 9 § marknadsföringslagen (2008:486).

Uppgift om i vems intresse en annons sänds

6 § Av en annons som inte är reklam och som förekommer i TV-sändning, sökbar text-TV eller beställ-TV ska det framgå i vems intresse den sänds.

Reklam och barn

7 § I TV-sändningar och beställ-TV får reklam inte syfta till att fånga uppmärksamheten hos barn under tolv år.

Reklam får inte heller förekomma omedelbart före eller efter ett program eller en del av ett program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år.

Personer som inte får förekomma i reklam och andra annonser

8 § I reklam i en TV-sändning eller beställ-TV får det inte förekomma personer som spelar en framträdande roll i program som huvudsakligen vänder sig till barn under tolv år.

9 § I annonser i TV-sändningar eller beställ-TV får det inte uppträda personer som spelar en framträdande roll i program som huvudsakligen handlar om nyheter och nyhetskommentarer.

10 § I en TV-sändning som består av direktsända evenemang som pågår utan avbrott får annonser sändas med delad skärm, om det sker på ett sådant sätt att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

Första stycket gäller även vid återutsändning av ett program i oförändrat skick i TV-sändning eller beställ-TV.

Virtuell annonsering

11 § Virtuell annonsering får förekomma i TV-sändningar och beställ-TV under förutsättning att annonseringen inte

1. är mer framträdande än den annonsering som normalt förekommer på den plats varifrån sändningen sker eller på något annat sätt inverkar störande på tittarnas möjligheter att uppfatta programmet, eller

2. innebär att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks.

Före och efter varje sändning av program som innehåller virtuell annonsering ska programföretaget på lämpligt sätt upplysa om att sådan annonsering förekommer.

Bestämmelserna i 1–5 §§ tillämpas inte vid virtuell annonsering.

Elektroniska företagsskyltar

12 § I sportprogram i TV-sändningar och beställ-TV får namnet på eller logotypen för det eller de företag som tillhandahållit den utrustning eller de tjänster som är nödvändiga för att producera information om resultat, matchställning eller dylikt fogas in i TV-bilden elektroniskt under förutsättning att följande villkor uppfylls.

1. Namnet eller logotypen visas i samband med sändningen av den information som företaget i fråga tillhandahållit.

2. Programföretaget eller leverantören av beställ-TV får inte någon ersättning för visningen.

3. Företagsnamnet eller logotypen förenas inte med ljud och tar bara upp en liten del av bilden.

4. Företagsnamnet eller logotypen visas i rimlig omfattning.

Reklam för alkohol och tobak

13 § Bestämmelser om förbud mot reklam för alkoholdrycker och tobaksvaror finns i 4 kap. 10 § alkohollagen (1994:1738) och i 14 § tobakslagen (1993:581).

Reklam för läkemedel och medicinsk behandling

14 § Reklam för medicinsk behandling som bara är tillgänglig efter ordination får inte sändas i TV-sändningar och beställ-TV.

Försäljningsprogram för läkemedel eller för medicinsk behandling får inte förekomma i TV-sändningar och i beställ-TV.

Bestämmelser om förbud mot vissa slag av marknadsföring av läkemedel finns i läkemedelslagen (1992:859). Av läkemedelslagen följer att bestämmelserna övervakas av Läkemedelsverket.

Reklamförbud för lokala kabelsändarorganisationer

15 § En lokal kabelsändarorganisation får inte sända reklam.

Undantag för reklam för den egna programverksamheten

16 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte för sådan reklam som en leverantör av medietjänster gör för sin egen programverksamhet.

9 kap. Vidaresändningar i kabelnät

Skyldighet att vidaresända program

1 § Var och en som äger eller på annat sätt förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av TV-sändningar till allmänheten genom tråd ska, om ett betydande antal hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar, se till att de boende i de anslutna hushållen kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som kan tas emot i området utan villkor om särskild betalning.

Skyldigheten gäller bara för TV-sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det ska ingå nyheter. En sådan sändningsplikt gäller bara om förutsättningarna för vidaresändning enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är uppfyllda.

TV-sändningar enligt första stycket ska kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller även TV-sändningar som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd.

Antalet programtjänster som omfattas av sändningsplikten

2 § Sändningsplikten enligt 1 § omfattar inte fler än fyra programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst.

Teknik som ska användas vid vidaresändning

3 § I nät där TV-sändningar sker med både analog och digital teknik ska vidaresändning ske med analog teknik av minst två programtjänster som

avses i 2 §, om de sänds eller har sänts ut med analog teknik. I övrigt får vidareändring ske med digital teknik.

Undantag från sändningsplikten

4 § Sändningsplikten enligt 1 § gäller inte för en anläggning där ett begränsat antal TV-program förs fram till abonnenterna genom ett allmänt kommunikationsnät, som består av parkabel av metall, med hjälp av digital teknik.

Sändningsplikten enligt 1 § första stycket omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändring enligt 4 kap. 7 §.

Sändningsutrymme för TV-program från lokala kabelsändarorganisationer

5 § De som äger eller annars förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av TV-sändningar till allmänheten genom tråd och som minst 100 av de hushåll som är anslutna till nätet använder som sitt huvudsakliga medel att ta emot TV-sändningar ska, i varje kommun där de har ett sådant kommunikationsnät, kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av TV-program från en eller flera lokala kabelsändarorganisationer som har förordnats av Radio- och TV-verket.

I nät där TV-sändningar sker med både analog och digital teknik ska utrymme för sändningar av en lokal kabelsändarorganisation tillhandahållas med både analog och digitalt sändningsteknik.

Undantag

6 § Vad som sägs i 1–3 och 5 §§ gäller inte om vidareändringarna i anläggningen bara avser TV-program från sändare på jordytan på lägre frekvens än 3 gigahertz.

Krav på lokala kabelsändarorganisationer

7 § En lokal kabelsändarorganisation ska vara en sådan juridisk person som har bildats för att bedriva lokala kabelsändningar och som kan antas låta olika intressen och meningsriktningar komma till tals i sin verksamhet.

En lokal kabelsändarorganisation ska i sin sändningsverksamhet sträva efter vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

Radio- och TV-verkets förordnande av lokala kabelsändarorganisationer ska gälla i högst tre år.

Möjlighet till dispens

8 § Radio- och TV-verket får medge undantag från skyldigheterna enligt 1–3 och 5 §§, om det finns särskilda skäl till det.

Ljudradiosändningar

10 kap. Krav på tillstånd

När det krävs tillstånd

1 § För att sända ljudradioprogram med hjälp av radiovågor krävs tillstånd enligt denna lag, om

1. sändningen sker på frekvenser under 30 megahertz som enligt internationella överenskommelser som Sverige omfattas av är avsedda för rundradiosändningar, eller
2. sändningen sker på frekvenserna 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz eller 470–790 megahertz.

Tillstånd krävs inte för sändningar som är särskilt anpassade för synskadade personer och som äger rum under högst fyra timmar om dygnet från radiosändare som används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt denna lag.

Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

11 kap. Tillstånd att sända andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio

Vem som ger tillstånd

1 § Tillstånd att till hela landet eller till utlandet sända ljudradioprogram ges av regeringen. Regeringen ger också tillstånd att sända lokal digital ljudradio.

Radio- och TV-verket får ge tillstånd att under en begränsad tid om högst två veckor sända ljudradioprogram som inte är närradio eller lokalradio. Verket får besluta att föreskrifterna i 5–8 kap. inte ska tillämpas på sändningar som sker med stöd av ett sådant tillstånd.

Om det finns särskilda skäl får regeringen ge tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller lokalradio.

Innebörden av tillstånd av regeringen

2 § Ett tillstånd av regeringen att sända ljudradioprogram innebär en rätt att samtidigt sända det antal programtjänster i varje område under den del av dygnet som anges i tillståndet.

Tillståndsvillkor

3 § Ett tillstånd att sända andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio får förenas med villkor som anges i 4 kap. 8, 10 och 11 §§.

Ett tillstånd får vidare förenas med villkor om skyldighet att

1. sända till hela landet eller till en viss del av landet,
2. sända under en viss minsta tid,
3. samtidigt sända ett visst minsta antal program i varje område,
4. sända program vars innehåll är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning,

5. bereda utrymme för sändningar som sker med stöd av tillstånd av regeringen,
6. använda en viss sändningsteknik,
7. samverka med andra tillståndshavare i tekniska frågor för att främja tillgänglighet och konkurrens,
8. använda vissa radiosändare,
9. ta hänsyn till ljudradions särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen,
10. iaktta bestämmelsen om beriktigande i 5 kap. 4 § första stycket,
11. sända genmälen,
12. i sändningsverksamheten respektera den enskildes privatliv,
13. sända ett mångsidigt programutbud,
14. regionalt sända och producera program,
15. kostnadsfritt sända meddelanden som är av vikt för allmänheten, om en myndighet begär det,
16. utforma sändningarna på ett sådant sätt att de inte bara kan tas emot av en begränsad del av allmänheten i sändningsområdet, och
17. utarbeta en beredskapsplan för verksamheten under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred samt lämna planen till regeringen och till den myndighet som regeringen bestämmer.

Tillståndens giltighetstid

- 4 §** Ett tillstånd som beviljats av regeringen att sända ljudradioprogram ska gälla för en viss tid som bestäms av regeringen.
- Ett tillstånd som har beviljats för en tid av minst fyra år förlängs på oförändrade villkor med ytterligare fyra år, om tillståndshavaren önskar det och regeringen inte senast två år före tillståndstidens utgång har meddelat att tillståndet inte kommer att förlängas eller att regeringen önskar förändra villkoren.

Yttrande över tillståndsvillkor

- 5 §** Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som regeringen eller Radio- och TV-verket avser att förena med tillståndet. Beslut om tillstånd får inte innehålla andra programrelaterade villkor än de som den sökande godtagit.

12 kap. Tillstånd att sända närradio

Sändningsområden

- 1 §** Sändningsområden för närradio ska omfatta högst en kommun. Utanför storstadsområdena bör man sträva efter att sändningarna kan tas emot i hela kommunen.
- Radio- och TV-verket får besluta om större sändningsområden än en kommun, om det finns synnerliga skäl till det.

2 § Om en sådan sammanslutning som kan få tillstånd enligt 4 § önskar det och det är tekniskt möjligt, ska det finnas en möjlighet att sända närradioprogram i en kommun.

Om det finns särskilda skäl, får det samtidigt sändas mer än ett närradioprogram i kommunen.

Vem som ger tillstånd

3 § Tillstånd att sända närradio ges av Radio- och TV-verket.

Vilka sammanslutningar som kan få tillstånd

4 § Ett tillstånd att sända närradio kan bara ges till följande juridiska personer, nämligen

1. ideella föreningar som har anknytning till sändningsområdet,
2. registrerade trossamfund och registrerade organisatoriska delar av registrerade trossamfund som har anknytning till sändningsområdet,
3. obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor,
4. närradioföreningar.

Vid bedömningen av om en ideell förening har anknytning till sändningsområdet ska särskilt beaktas var

1. föreningens studio och övriga lokaler för verksamheten är be-lägna,
2. ansvarig utgivare och föreningens styrelsemedlemmar är bo-satta, samt
3. föreningsstämma och styrelsemöten hålls.

Krav på utgivare

5 § Tillstånd att sända närradio får ges först efter det att sammanslutningen har anmält vem som har utsetts till utgivare enligt yttrandefrihetsgrundlagen.

Förbud mot tillstånd

6 § Ett tillstånd att sända närradio får inte ges till någon som har tillstånd att sända lokalradio eller digital ljudradio.

Sändningstillståndet gäller inte, om tillståndshavaren får tillstånd att sända lokalradio eller digital ljudradio. Tillståndet att sända närradio upphör då från och med den dag sändningar får ske med stöd av tillståndet att sända lokalradio eller digital ljudradio.

Sändningstider

7 § Om tillståndshavarna inte kan enas om fördelningen av sändningstid, bestämmer Radio- och TV-verket sändningstiderna. Detsamma gäller om

en tillståndshavare begär att verket ska fastställa sändningsschemat i sin helhet.

Den tillståndshavare som bedöms ha störst intresse av att sända vid en viss tidpunkt ska ges förtur.

Radio- och TV-verkets beslut om sändningstid gäller tills nytt beslut fattas av verket eller en tillståndshavare eller närradioförening skriftligen underrättar verket om att tillståndshavarna enats om annan sändningstid.

8 § Radio- och TV-verket får besluta att en sändningstid inte får utnyttjas av någon annan under en tid av högst tre månader, om en innehavare av tillstånd att sända närradio mot vilken det har riktats ett föreläggande vid vite enligt denna lag avstår sändningstid eller avsäger sig sitt sändningstillstånd.

En sändare för närradio får inte användas för andra sändningar som det krävs tillstånd för enligt denna lag.

Tillståndens giltighetstid

9 § Tillstånd att sända närradio gäller för viss tid.

13 kap. Tillstånd att sända lokalradio

Vem som ger tillstånd

1 § Tillstånd att sända lokalradio ges av Radio- och TV-verket.

Sändningsområden

2 § Radio- och TV-verket bestämmer sändningsområdenas omfattning. Härvid ska verket beakta

1. vad som är tekniskt möjligt att nå från sändare med lämpligt läge,
2. hur möjligheterna att ta emot sändningar påverkas på andra håll, och
3. vad som är naturliga lokala intresseområden.

Sändningsområdena ska utformas så att ett stort antal tillstånd kan lämnas. Flera tillstånd kan lämnas för samma sändningsområde.

Vem som kan få tillstånd

3 § Tillstånd att sända lokalradio kan ges till en fysisk eller juridisk person och kan bara omfatta ett sändningsområde. Ingen får ha mer än ett sändningstillstånd inom ett sändningsområde, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

Staten, landsting eller kommuner får inte inneha tillstånd att sända lokalradio, vare sig direkt eller indirekt genom

1. företag i vilket ett eller flera sådana subjekt har en del som för dem gemensamt motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal har ett bestämmande inflytande, eller
2. ett företag som enligt 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) är ett dotterföretag till ett företag som avses i 1.

4 § Ett tillstånd att sända lokalradio innebär rätt att bedriva sådana sändningar som kan tas emot med god hörbarhet inom det sändningsområde som anges i tillståndet.

Sändningstillståndet får förenas med villkor enligt 10 och 11 §§.

Tillståndsperiod

5 § Varje tillståndsperiod ska vara fyra år räknat från den 1 januari 2005. Ett tillstånd gäller till utgången av den tillståndsperiod under vilken tillståndet har utfärdats.

Kungörelse om lediga sändningsutrymmen

6 § När ett sändningsutrymme för ett område blir ledigt ska Radio- och TV-verket kungöra detta. I kungörelsen ska verket ange sändningsområdets omfattning, sista dag för ansökan och första dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet.

När det finns flera sökande till ett ledigt sändningsutrymme

7 § Om det finns två eller flera sökande till ett ledigt sändningsutrymme när ansökningstiden har gått ut, ska Radio- och TV-verket ge sökandena möjlighet att före en viss dag samordna ansökningarna. Om det efter den dagen fortfarande finns två eller flera sökande till ett ledigt sändningsområde, ska verket besluta om fördelning av tillståndet i enlighet med 8 §.

8 § När det finns två eller flera sökande till ett ledigt sändningsutrymme ska Radio- och TV-verket sträva efter en fördelning av sändningsutrymmet som medför att sändningarna i hög grad utgörs av eget material och program med lokal anknytning.

Vidare ska verket sträva efter att dominans över nyhetsförmedling och opinionsbildning motverkas och att möjligheterna till mångfald tas till vara. Därvid ska verket beakta om sökanden

1. ger ut en dagstidning eller sänder radio eller television i sändningsområdet,
2. genom aktie- eller andelsinnehav eller avtal ensam har ett bestämmande inflytande över ett företag som avses i 1, eller
3. är ett företag i vilket någon som avses i 1 eller 2 ensam har ett bestämmande inflytande.

Radio- och TV-verket ska vid fördelningen också beakta sökandens finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva verksamheten varaktigt med god kapacitet och kvalitet.

Med eget material avses program som har tillkommit enbart för den egna verksamheten och som har bearbetats redaktionellt.

Med dagstidning avses en allmän nyhetstidning av dagspresskaraktär, som normalt kommer ut med minst ett nummer varje vecka.

9 § Om det bara finns en sökande till ett ledigt sändningsutrymme, ska Radio- och TV-verket underrätta sökanden om att verket kommer att ge tillstånd, men att sökanden först måste betala en avgift enligt lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område. Avgiften ska betalas inom två veckor från det att underrättelsen skickas ut.

Om sökanden betalar avgiften, ska verket besluta om tillstånd. Annars upphör ansökan att gälla.

Tillståndsvillkor

10 § Ett sändningstillstånd får förenas med villkor som avser skyldighet att

1. sända program i en viss del av sändningsområdet eller som når en viss del av befolkningen inom området,
2. sända under en viss minsta tid,
3. använda en viss sändningsteknik och att samarbeta med andra tillståndshavare i tekniska frågor, och
4. använda en viss teknik för sådan inspelning som avses i 16 kap. 11 §.

11 § Sändningstillståndet får även förenas med villkor som avser skyldighet att

1. inte förändra ägarförhållandena och inflytandet i företaget mer än i begränsad omfattning,
 2. sända en viss mängd eget material, och att
 3. sända en viss mängd program med lokal anknytning.
- Första stycket gäller inte i fall som avses i 9 §.

Yttrande över tillståndsvillkor

12 § Innan Radio- och TV-verket beslutar om tillstånd ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som myndigheten avser att förena med tillståndet.

Förlängning av sändningstillstånd

13 § Om en tillståndshavare senast sex månader före tillstandsperiodens utgång begär förlängning av sitt sändningstillstånd ska detta förlängas med ytterligare en tillstandsperiod, om inte

1. det finns grund för återkallelse av tillståndet enligt 18 kap.,
2. tillståndshavaren väsentligen brutit mot villkor som enligt 10 eller 11 § förenats med sändningstillståndet,
3. tillståndshavaren väsentligen brutit mot bestämmelsen om eget material i 14 kap. 6 § och det inte finns särskilda skäl för att tillståndet ska förlängas.

Ett tillstånd ska inte heller förlängas om förändringar i tekniken eller i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella

överenskommelser som Sverige anslutit sig till medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle meddelas.

Om Radio- och TV-verket inte avser att medge en förlängning, ska verket senast fyra månader före tillståndsperiodens utgång meddela tillståndshavaren att tillståndet inte kommer att förlängas.

Som tillståndshavare i denna bestämmelse ska anses också den vars sändningsområde efter ändrad indelning enligt 14 § genomgått endast sådana förändringar att sändningsområdet framstår som väsentligen detsamma som före den ändrade indelningen.

Ändringar av sändningsområden

14 § Radio- och TV-verket får besluta om en ändrad indelning av sändningsområden vid utgången av en tillståndsperiod. Om en berörd tillståndshavare motsätter sig förändringen, får den vidtas endast om förändringar i tekniken eller i användningen av radiofrekvenser på grund av internationella överenskommelser som Sverige anslutit sig till medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle beviljas.

Beslut om ändrad indelning av sändningsområden får inte fattas senare än sex månader före tillståndsperiodens utgång.

Radio- och TV-verket ska för varje sändningsområde som ingår i den nya indelningen senast sex månader före utgången av den löpande tillståndsperioden fatta ett särskilt beslut om vem som ska anses som tillståndshavare. Om ingen kan anses som tillståndshavare ska tillstånd för sändningsområdet kungöras ledigt. Kungörelse får ske först sedan beslutet har vunnit laga kraft.

15 § Om Radio- och TV-verket har beslutat enligt 14 § tredje stycket första meningen att någon ska anses som tillståndshavare, får verket medge denne att sända efter tillståndsperiodens slut i avvaktan på att beslutet vinner laga kraft. Ett sådant medgivande ska lämnas för ett visst sändningsområde för en viss tid.

Överlåtelse av sändningstillstånd

16 § Ett tillstånd får överlåtas, om Radio- och TV-verket medger det. Ett sådant medgivande ska inte lämnas, om

1. förvärvaren enligt 3 § andra stycket inte skulle kunna få tillstånd att sända lokalradio, eller

2. förvärvaren redan har tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande.

Någon överlåtelse ska heller inte medges, om det medför en påtaglig minskning av mångfalden i medieutbudet inom sändningsområdet.

Om det finns särskilda skäl kan Radio- och TV-verket medge att en överlåtelse sker trots att förvärvaren redan har tillstånd i sändningsområdet.

Om verket inte medger överlåtelsen, är den utan verkan.

17 § Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag när det gäller tiden efter beslutet om medgivande.

Om ett föreläggande enligt 17 kap. 11 § första stycket 3, 6 och 11 har riktats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den nye innehavaren. Radio- och TV-verket ska i samband med att verket medger överlåtelsen underrätta den nye innehavaren om detta. Om någon underrättelse inte har skett, gäller inte föreläggandet mot denne.

Begäran om återkallelse av tillstånd

18 § Om en tillståndshavare begärt att tillståndet ska återkallas, ska tillståndet anses ha upphört att gälla den dag då en sådan begäran kom in till Radio- och TV-verket eller den senare dag som tillståndshavaren angett.

Tillståndets upphörande vid konkurs och dödsfall

19 § Om en tillståndshavare försätts i konkurs eller träder i likvidation, upphör tillståndet att gälla.

20 § Om en tillståndshavare avlider, upphör tillståndet att gälla tre månader efter dödsfallet. Om en ansökan om medgivande till överlåtelse av tillståndet har kommit in till Radio- och TV-verket innan tillståndet upphört att gälla, ska den prövas enligt 16 §.

14 kap. Innehållet i ljudradiosändningar

Allmänna krav

1 § Den som sänder ljudradioprogram efter tillstånd av regeringen ska se till att programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

Otillbörligt kommersiellt gynnande

2 § Ljudradioprogram som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen.

Åsiktsannonsering ap.

3 § I sändningar för vilka villkor om opartiskhet gäller får det inte förekomma meddelanden som sänds på uppdrag av någon annan och som syftar till att vinna stöd för politiska eller religiösa åsikter eller åsikter i intressefrågor på arbetsmarknaden.

Att sådana meddelanden ska anses som annonser framgår av 1 kap. 1 §.

4 § I närradio får bara sådana program sändas som har framställts särskilt för den egna verksamheten.

Under högst tio timmar per månad får dock en tillståndshavare sända program som inte framställts enbart för den egna verksamheten, om innehållet i sändningarna

- 1. är av särskilt intresse för tillståndshavarens medlemmar,
- 2. främjar kunskap och bildning, eller
- 3. utgör upptagningar av lokala kulturella tillställningar.

Programutbud i närradioförening

5 § En närradioförenings programutbud får bara innehålla

1. sändningar från evenemang av gemensamt intresse för tillståndshavarna,
2. information, i begränsad omfattning, om kommunal verksamhet,
3. uppgifter om program och programtider samt andra upplysningar om närradioverksamheten på orten, och
4. provsändningar av program, framställda av juridiska personer som är behöriga att få tillstånd att sända närradio, i varje enskilt fall under högst tre månader.

Krav på eget material i lokalradio

6 § I lokalradio ska eget material sändas under minst tre timmar varje dygn under tiden 06.00–21.00.

Varningsmeddelanden i lokalradio

7 § Varningsmeddelanden som är av vikt för allmänheten och som ska skydda människor, egendom eller miljö ska sändas kostnadsfritt i lokalradio, om en myndighet begär det.

Krav på svenska program i sändningar som sker med stöd av tillstånd av regeringen

8 § Ljudradiosändningar som sker med stöd av tillstånd av regeringen ska, om det inte finns särskilda skäl mot det, i betydande omfattning innehålla program på svenska språket, program med svenska artister och verk av svenska upphovsmän.

Krav på sändningsbeteckning

9 § Den som sänder ljudradioprogram enligt denna lag ska använda en sådan beteckning för sina sändningar som har godkänts av Radio- och TV-verket. Beteckningen ska anges minst en gång varje sändningstimme eller, om detta inte är möjligt, mellan programmen.

Annonssignatur

1 § Före och efter varje ljudradiosändning av annonser ska det sändas en särskild signatur som tydligt skiljer annonserna från övriga sändningar.

Regeringen får medge undantag från denna skyldighet i fråga om sändningar som regeringen själv lämnar tillstånd till.

Bestämmelser om reklamidentifiering finns i 9 § marknadsföringslagen (2008:486).

Annonstid

2 § Annonser i en ljudradiosändning får sändas högst 12 minuter under en timme mellan hela klockslag. Om sändningen inte innefattar en timme mellan hela klockslag, får annonser sändas under högst 15 procent av annonstiden.

Uppgift om i vems intresse en annons sänds

3 § Av en annons som inte är reklam ska det framgå i vems intresse den sänds.

4 § I annonser får det inte uppträda personer som spelar en fram-trädande roll i program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer.

Reklam för alkohol och tobak

5 § Bestämmelser om förbud mot reklam för alkoholdrycker och tobaksvaror finns i 4 kap. alkohollagen (1994:1738) och i tobakslagen (1993:581).

Reklam för läkemedel och medicinsk behandling

6 § Bestämmelser om förbud mot vissa slag av marknadsföring av läkemedel finns i läkemedelslagen (1992:859). Av läkemedelslagen följer att bestämmelserna övervakas av Läkemedelsverket.

Undantag för reklam för den egna programverksamheten

7 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte för sådan reklam som den sändande gör för sin egen programverksamhet.

Program som inte får sponsras

8 § Ett program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer får inte sponsras.

9 § Ett program får inte sponsras av någon vars huvudsakliga verksamhet gäller tillverkning eller försäljning av alkoholdrycker eller tobaksvaror. Bilaga 2

Sponsring

10 § När man sänder ett sponsrat program i ljudradio ska man ange att programmet är sponsrat och vem som har bidragit till finansieringen. Det ska ske genom att ett sponsringsmeddelande på lämpligt sätt lämnas i början och slutet av programmet eller vid ettdera tillfället.

Sponsringsmeddelandet får inte innehålla säljfrämjande inslag eller något annat som gör att det kan förväxlas med reklam.

Gemensamma bestämmelser

16 kap. Granskning och tillsyn

Justitiekanslerns granskning

1 § Justitiekanslern övervakar genom granskning i efterhand om program som sänts i TV eller genom beställ-TV innehåller våldsskildringar eller pornografiska bilder i strid med 5 kap. 2 och 3 §§.

Granskningsnämndens för radio och TV granskning

2 § Granskningsnämnden för radio och TV övervakar genom granskning i efterhand om program som sänts i TV eller genom beställ-TV står i överensstämmelse med denna lag och de programrelaterade villkor som kan gälla för sändningarna. Granskningsnämnden övervakar även efterlevnaden av bestämmelserna om exklusiva rättigheter i 5 kap. 9 § och tillgänglighet i 5 kap. 12 §.

Sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidare-sändning enligt 4 kap. 7 § ska inte granskas av Granskningsnämnden för radio och TV.

Finner Granskningsnämnden för radio och TV att en sändning innehåller våldsskildringar eller pornografiska bilder i strid med 5 kap. 2 och 3 §§, ska nämnden göra anmälan om förhållandet till Justitiekanslern.

Radio- och TV-verkets tillsyn

3 § Radio- och TV-verket övervakar att programföretagen följer sådana villkor som har föreskrivits med stöd av 4 kap. 9 § 1–4, 6–9, 16 och 17, 11 kap. 3 § andra stycket 1–3, 5–8, 16 och 17 samt 13 kap. 10 § och 11 § första stycket 1.

Konsumentombudsmannens tillsyn

4 § Bestämmelserna om reklam i 8 kap. 7 § första stycket, 8 och 9 §§, 14 § första och andra styckena och 15 kap 4 § övervakas av Konsumentombudsmannen.

5 § Var och en som sänder TV på annat sätt än genom tråd ska år 2011 och därefter vartannat år till Granskningsnämnden för radio och TV redovisa hur stor andel av verksamheten som utgjorts av sådana program som avses i 5 kap. 7 § första stycket.

6 § Leverantörer av medietjänster som sänder beställ-TV ska år 2011 och därefter vart fjärde år till Granskningsnämnden för radio och TV redovisa vad de har gjort för att främja framställningen och tillgången till europeiska produktioner enligt 5 kap. 8 §.

Upplysningsskyldighet för den som sänder TV-program över satellit

7 § På begäran av Radio- och TV-verket ska den som sänder TV-program över satellit lämna upplysningar om vem som äger företaget och på vilket sätt verksamheten finansieras.

Upplysningsskyldighet för satellitentreprenörer

8 § På begäran av Radio- och TV-verket ska en satellitentreprenör lämna upplysningar om vem som är uppdragsgivare, uppdragsgivarens adress, programtjänstens beteckning och hur sändningen över satellit sker.

Upplysningsskyldighet för dem som bedriver tillståndspliktig verksamhet

9 § På begäran av Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket och Konsumentombudsmannen ska den som bedriver verksamhet som är tillståndspliktig enligt lagen lämna myndigheterna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen av att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen samt de villkor och föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen.

Upplysningsskyldighet i övrigt

10 § På begäran av Granskningsnämnden för radio och TV ska den som bedriver verksamhet enligt denna lag lämna de upplysningar som behövs för att nämnden ska kunna bedöma storleken av den särskilda avgiften enligt 17 kap. 6 §.

Skyldighet att tillhandahålla inspelade program

11 § Den som i enlighet med 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden har spelat in ett program, ska på begäran av Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket eller Konsumentombudsmannen utan kostnad lämna en sådan inspelning till myndigheten.

12 § Den som fått tillstånd att sända lokalradio ska årligen till Granskningsnämnden för radio och TV redovisa hur de skyldigheter som avses i 13 kap. 11 § första stycket 2 och 3 har uppfyllts.

Underrättelse för den som förvärvat exklusiva rättigheter

13 § Den som har förvärvat den exklusiva sändningsrätten till ett sådant evenemang som anges i 5 kap. 9 § ska omedelbart underrätta Granskningsnämnden för radio och TV om det.

Om Granskningsnämnden för radio och TV

14 § Granskningsnämnden för radio och TV består av en ordförande och sex andra ledamöter. För ledamöterna finns ersättare till det antal regeringen bestämmer. Minst en av ledamöterna eller ersättarna ska vara vice ordförande. Ordföranden och vice ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare.

Granskningsnämnden för radio och TV är beslutförför med ordföranden eller en vice ordförande och ytterligare tre ledamöter. Ärenden som uppenbart inte är av större vikt eller principiell betydelse får dock avgöras av ordföranden eller en vice ordförande. Regeringen får föreskriva att en tjänsteman hos nämnden ska ha rätt att fatta beslut på nämndens vägnar, dock inte beslut som innebär att den sändande brustit vid tillämpningen av denna lag eller de villkor som gäller för sändningarna.

Om det vid en överläggning i Granskningsnämnden för radio och TV kommer fram skiljaktiga meningar, tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken.

Åtgärder mot programföretag som är etablerade i någon annan EES-stat

15 § Om en tillsynsmyndighet finner att en TV-sändning som helt eller huvudsakligen är inriktad mot Sverige från ett programföretag som är etablerat i en annan EES-stat strider mot

1. 6 kap. 2 § andra stycket 1 eller 2 eller 7 kap. 2 § såvitt avser alkoholdrycker,

2. 8 kap. 7 eller 8 §, eller

3. 4 kap. 10 § alkohollagen (1994:1738) får tillsynsmyndigheten ta kontakt med den behöriga myndigheten i den andra EES-staten i syfte att förmå programföretaget att följa bestämmelserna.

Om programföretaget inte följer bestämmelserna i första stycket, får tillsynsmyndigheten vidta åtgärder mot programföretaget enligt 16 kap. 10 §, 17 kap. 5 och 6 §§ samt 29 och 48 §§ marknadsföringslagen (2008:486) bara om de förutsättningar som anges i artikel 3.3-3.5 i AV-direktivet är uppfyllda.

16 § Om en annan EES-stat, i fråga om ett programföretag under svensk jurisdiktion, har lämnat en motiverad begäran till Sverige enligt vad som anges i artikel 3.2 i AV-direktivet ska tillsynsmyndigheten uppmana programföretaget att följa den andra EES-statens bestämmelser, om begäran avser

1. ett programföretag under svensk jurisdiktion som tillhandahåller en TV-sändning som helt eller huvudsakligen är inriktad mot den EES-staten, och

2. en överträdelse av en bestämmelse i allmänhetens intresse som är mer detaljerad eller striktare än direktivets bestämmelser.

17 kap. Straff och särskilda avgifter

Sändning utan tillstånd

1 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet sänder program utan tillstånd där tillstånd krävs enligt denna lag döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Sändning från öppna havet

2 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet sänder från en radioanläggning på öppna havet eller i luftrummet över det eller som upprättar eller innehar en sådan anläggning, döms till böter eller fängelse i högst sex månader, om

–1. sändningen är avsedd att tas emot eller kan tas emot i något land som är anslutet till den europeiska överenskommelsen till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier, eller

–2. sändningen orsakar att radioanvändning i något av dessa länder blir skadligt påverkad.

Den som utomlands begått ett sådant brott döms, om han eller hon finns här, efter denna lag och vid svensk domstol, även om 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken inte är tillämplig och trots 2 kap. 5 a § första och andra styckena brottsbalken.

Åtal får väckas endast efter beslut av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer mot

–1. svenska medborgare för brott som rör sändningar som inte är avsedda att tas emot eller kan tas emot i Sverige och inte heller orsakar att radioanvändningar blir skadligt påverkade här, eller

–2. utlänningar även i andra fall än de som anges i 2 kap. 5 § brottsbalken.

Brott mot anmälningsskyldigheten

3 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör sin anmälningsskyldighet enligt 2 kap. 2 § döms till böter.

4 § Egendom som använts vid brott enligt 2 § ska förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkat. Även utbytet av ett sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Ett föremål som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag eller föremålets värde får förklaras förverkat, om det är nödvändigt för att förebygga brott eller det finns andra särskilda skäl för det.

Åläggande att betala en särskild avgift

5 § Den som inte följer de bestämmelser och villkor som anges i denna paragraf får åläggas att betala en särskild avgift. Detta gäller

1. villkor om annonser, sponsrade program och produktplacering som föreskrivits med stöd av 4 kap. 10 §,

2. bestämmelserna om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen enligt 5 kap. 5 § och 14 kap. 2 §,

3. bestämmelserna om andra annonser än reklam i 5 kap. 6 §, 8 kap. 6 och 9 §§, 14 kap. 3 § och 15 kap. 3 och 4 §§,

4. bestämmelserna om exklusiva rättigheter i 5 kap. 9 §,

5. bestämmelserna om produktplacering i 6 kap

6. bestämmelserna om sponsring i 7 kap. samt 15 kap. 8–10 §§,

7. bestämmelserna om annonser i 8 kap. 1–5 §§, 7 § andra stycket och 10–12 §§ samt 15 kap. 1 och 2 §§, eller

8. bestämmelserna om reklam i 8 kap. 15 §.

Vid prövning av frågan om avgift ska påföras ska rätten särskilt beakta överträdelsens art, varaktighet och omfattning.

Avgiften tillfaller staten.

Den särskilda avgiftens storlek

6 § Den särskilda avgiften fastställs till lägst fem tusen kronor och högst fem miljoner kronor. Avgiften bör dock inte överstiga tio procent av den sändandes årsomsättning under det föregående räkenskapsåret.

När avgiftens storlek fastställs ska särskilt beaktas de omständigheter som legat till grund för prövning av frågan om avgift ska påföras samt de intäkter som den sändande kan beräknas ha fått med anledning av överträdelsen.

När och till vem den särskilda avgiften ska betalas

7 § Den särskilda avgiften ska betalas till Radio- och TV-verket inom trettio dagar efter det att domen vunnit laga kraft.

Indrivning av obetalda avgifter

8 § Om den särskilda avgiften inte betalas inom den tid som anges i 7 §, ska Radio- och TV-verket lämna den obetalda avgiften för indrivning.

Indrivningen ska ske enligt bestämmelserna i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Bilaga 2

Handlingar som ska anses otillbörliga mot konsumenter

9 § En handling som strider mot 8 kap. 7 § första stycket, 8 och 9 §§, 14 § första och andra stycket samt 15 kap. 4 § ska vid tillämpningen av 5, 23 och 26 §§ marknadsföringslagen (2008:486) anses vara otillbörlig mot konsumenter. En sådan handling kan medföra en marknadsstörningsavgift enligt bestämmelserna i 29–36 §§ marknadsföringslagen.

Offentliggörande av Granskningsnämndens beslut

10 § Granskningsnämnden för radio och TV får besluta att den sändande på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut, när nämnden funnit att någon har brutit mot programrelaterade villkor som beslutats med stöd av 4 kap. 8 och 9 §§, 11 kap. 3 § eller bestämmelsen om beriktigande 5 kap. 4 § första stycket.

Beslutet, som får innefatta ett föreläggande vid vite, får inte innebära att offentliggörandet måste ske i den sändandes program.

Föreläggande att följa bestämmelser

11 § Den som inte följer de bestämmelser som anges i denna paragraf får föreläggas att följa bestämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelser om

1. varning (5 kap. 2 §),
2. tillståndsvillkor enligt 4 kap. 9 § 1–4, 6–9, 16 och 17 samt 11 kap. 3 § andra stycket 1–3, 5–8, 16 och 17,
3. beteckningar (5 kap. 11 § och 14 kap. 9 §),
4. skyldighet att utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning enligt 5 kap. 12 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av den bestämmelsen.
5. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarorganisationer (9 kap. 1–3 och 5 §§),
6. närradiosändningars och lokalradiosändningars innehåll samt skyldighet att i lokalradio sända eget material och program med lokal anknnytning (13 kap. 11 § 2 och 3, 14 kap. 4–6 §§),
7. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Granskningsnämnden för radio och TV (16 kap. 5 och 6 §§),
8. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Radio- och TV- verket (16 kap. 7 och 8 §§),
9. skyldighet att lämna upplysningar och handlingar enligt 16 kap. 9 och 10 §§,
10. skyldighet att lämna inspelning (16 kap. 11 §), eller
11. skyldighet att årligen rapportera till Granskningsnämnden för radio och TV (16 kap. 12 §),

Föreläggande enligt första stycket 1, 3–4, 6–7 och 9–11 får beslutas av Granskningsnämnden för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 2, 5 och 8–9 får beslutas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 9 och 10 får även beslutas av Konsumentombudsmannen.

Föreläggande om förbud för den som har tillstånd att sända närradio

12 § Radio- och TV-verket får i föreläggande förbjuda tillståndshavare att överträda beslut om sändningstid i närradion som fattats av verket eller att låta någon annan utnyttja tillståndshavarens sändningsrätt. Förelägandet får förenas med vite.

Föreläggande för den som sänder våldsskildringar eller pornografiska bilder

13 § Om någon vid upprepade tillfällen sänder våldsskildringar eller pornografiska bilder i televisionen på tider och sätt som avses i 5 kap. 2 §, får Justitiekanslern förelägga denne att inte på nytt sända sådana program på tider och på sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se programmen. Detsamma gäller den som vid upprepade tillfällen tillhandahåller beställ-TV på det sätt som avses i 5 kap. 3 §. Förelägandet får förenas med vite.

Föreläggande för satellitentreprenörer

14 § Om den som sänder över satellit inte är etablerad i Sverige enligt 1 kap. 3 § första stycket 1 eller 4, får Granskningsnämnden för radio och TV förelägga satellitentreprenören att följa de bestämmelser och villkor som anges i 5 §. Förelägandet får förenas med vite.

Föreläganden enligt 11 eller 13 § får riktas mot satellitentreprenören, om den som sänder över satellit inte är etablerad i Sverige enligt 1 kap. 3 § första stycket 1 eller 4.

Visar satellitentreprenören att den som sänder över satellit fått tillgång till sändningsmöjligheten genom upplåtelse av en av satellitentreprenörens uppdragsgivare utan att satellitentreprenören godkänt det, får ett föreläggande enligt första eller andra stycket i stället riktas mot uppdragsgivaren.

18 kap. Återkallelse av tillstånd

När ett tillstånd ska återkallas

1 § Ett tillstånd att sända ljudradio- eller TV-program ska återkallas på begäran av tillståndshavaren. Ett tillstånd får också återkallas enligt vad som anges i 2–5 och 7 §§ eller ändras enligt vad som anges i 2 och 7 §§.

Återkallelse och ändring av tillstånd att sända TV-program eller tillstånd som lämnats av regeringen att sända ljudradioprogram

2 § Ett tillstånd att sända TV-program eller ett tillstånd som lämnats av regeringen att sända ljudradioprogram får återkallas om

1. tillståndshavaren väsentligt brutit mot föreskrifterna i 5 kap. 1, 2, 4–6 och 12 §§, 6 eller 7 kap., 8 kap. 1–14 §§, 14 kap. 1–3 §§, eller 15 kap. eller

2. ett villkor som förenats med tillståndet med stöd av 4 kap. 8–11 §§ eller 11 kap. 3 § har åsidosatts på ett väsentligt sätt.

Ett tillstånd att sända TV-program eller ett tillstånd som lämnats av regeringen att sända ljudradioprogram får ändras till att avse annat sändningsutrymme, om

1. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna medges, eller

2. det är nödvändigt för att ge utrymme för ytterligare sändningar.

Återkallelse av tillstånd att sända närradio

3 § Ett tillstånd att sända närradio får återkallas om tillståndshavaren

1. inte längre uppfyller kraven enligt 12 kap. 4 §, eller

2. inte utnyttjat rätten att sända närradio under tre på varandra följande månader.

Tillstånd att sända närradio får också återkallas om en domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten.

4 § I beslut om återkallelse av ett tillstånd att sända närradio får det bestämmas en tid av högst ett år inom vilken tillståndshavaren inte ska få ett nytt tillstånd.

I fall som avses i 3 § andra stycket får domstolen bestämma att tillståndshavaren inte får erhålla ett nytt tillstånd inom en tid av högst ett år, eller om det finns synnerliga skäl, högst fem år. Detta gäller även om den som hade tillstånd när yttrandefrihetsbrottet begicks inte har tillstånd att sända närradio vid tiden för domen.

Domstolen får besluta att beslutet ska gälla även för tiden intill dess domen vinner laga kraft.

Återkallelse av tillstånd att sända lokalradio

5 § Tillstånd att sända lokalradio får återkallas om

1. tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början,

2. tillståndshavaren inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor,

3. tillståndshavaren väsentligt brutit mot någon av föreskrifterna i 14 kap. 2 § samt 15 kap. 1–4 och 8–10 §§, eller

4. en domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten.

Förfogar en fysisk eller juridisk person, utan tillstånd från Radio- och TV-verket, över mer än ett tillstånd i ett sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har en del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande, får det eller de tillstånd återkallas som har lämnats efter det första tillståndet.

Har Radio- och TV-verket medgett överlåtelse trots att tillståndshavaren redan har tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket tillståndshavaren har en del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande, får tillståndet återkallas endast om beslutet om överlåtelsen grundats på felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren. Återkallelsen ska då avse det eller de tillstånd som överlåtit.

Om staten, landsting eller kommuner innehar ett tillstånd att sända lokalradio på det sätt som anges i 13 kap. 3 § andra stycket ska verket återkalla detta tillstånd.

Återkallelse av förordnande som lokal kabelsändarorganisation

6 § Ett förordnande som lokal kabelsändarorganisation får återkallas om någon sändningsverksamhet inte förekommit eller om sådan verksamhet förekommit endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst tre månader.

Vad som ska beaktas när tillstånd återkallas eller ändras

7 § Beslut om återkallelse av tillstånd enligt 2–5 §§ får fattas endast om det i betraktande av skälen för åtgärden inte framstår som alltför ingripande.

Beslut om ändring av tillstånd enligt 2 § andra stycket 2 får fattas endast om tillståndshavarens rätt enligt 4 kap. 4 § kan tillvaratas.

19 kap. Handläggningen av ärenden om särskilda avgifter, vite och återkallelse m.m.

Vem som prövar ärenden om återkallelse och ändring av tillstånd

1 § Ärenden om återkallelse av tillstånd på grund av överträdelse av villkor som meddelats med stöd av 4 kap. 8 §, 4 kap. 9 § 10–12, 11 kap. 3 § första eller andra stycket eller 11 kap. 9–12 §§ och om överträdelse av 5 kap. 1–4 §§ eller 14 kap. 1 § ska på talan av Justitiekanslern tas upp av allmän domstol.

I övriga fall prövas ärenden om återkallelse av tillstånd av Radio- och TV-verket.

Ärenden om ändring av tillstånd att sända TV-program eller tillstånd som meddelats av regeringen att sända ljudradioprogram prövas av den som meddelat tillståndet.

När en fråga om återkallelse får tas upp

2 § Har tillståndet lämnats av regeringen, får en fråga om återkallelse tas upp först efter anmälan av regeringen, om inte tillståndshavaren själv begärt att tillståndet ska återkallas.

Har tillståndet lämnats av Radio- och TV-verket får en fråga om återkallelse tas upp

1. på begäran av tillståndshavaren,
2. på eget initiativ av den som är behörig att pröva frågan, eller
3. efter anmälan av Granskningsnämnden för radio och TV på grund av överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av villkor för tillstånd som ska granskas av Granskningsnämnden enligt 16 kap. 2 §.

En fråga om ändring av tillstånd får, förutom på begäran av tillståndshavaren, tas upp på eget initiativ av den som är behörig att pröva frågan.

Innan Radio- och TV-verket fattar beslut i ett ärende om återkallelse på grund av överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av villkor för tillstånd som ska granskas av Granskningsnämnden för radio och TV enligt 16 kap. 2 § ska verket begära ett yttrande från nämnden. Tillståndet får återkallas endast om nämnden finner att överträdelsen är väsentlig.

Bestämmelser om rättegången

3 § För rättegången i mål enligt 1 § första stycket tillämpas bestämmelserna för yttrandefrihetsmål. Vad som i dessa bestämmelser rör den tilltalade, ska tillämpas för den som talan om återkallelse riktar sig mot. Juryns prövning ska avse frågan om återkallelse ska ske.

Domstolen får besluta att domen ska gälla även för tiden intill dess den vinner laga kraft.

Vem som prövar frågor om påförande av särskild avgift

4 § Frågor om påförande av särskild avgift prövas av Länsrätten i Stockholms län på ansökan av Granskningsnämnden för radio och TV.

Frågan om särskild avgift faller, om den som talan riktas mot inte delgetts ansökan inom fem år från det ö*9-verträdelsen upphörde. Ett beslut om avgift upphör att gälla om beslutet inte verkställts inom fem år från det att domen vann laga kraft.

Vem som prövar frågor om utdömande av vite

5 § Frågor om utdömande av vite som förelagts av Justitiekanslern enligt 17 kap. 13 § prövas av allmän domstol på talan av Justitiekanslern. För rättegången i ett sådant mål tillämpas bestämmelserna för

yttrandefrihetsmål. Vad som i dessa bestämmelser rör den tilltalade, ska tillämpas för den som talan om utdömande av vite riktar sig mot. Juryns prövning ska avse frågan om vitet ska dömas ut.

Frågor om utdömande av vite i andra fall prövas i enlighet med vad som i allmänhet är föreskrivet om vite.

20 kap. Överklagande

Radio- och TV-verkets beslut om tillstånd

1 § Beslut enligt denna lag av Radio- och TV-verket om tillstånd att sända TV och närradio, fördelning av sändningstid i närradion samt ändring och återkallelse av tillstånd får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslutet gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Även ett beslut av Radio- och TV-verket enligt 4 kap. 15 § att inte medge överlåtelse av tillstånd att sända TV eller sökbar text-TV får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

2 § Beslut av Radio- och TV-verket om lokalradio får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det gäller beslut om att

1. avslå ansökan om tillstånd,
2. inte medge överlåtelse av tillstånd,
3. inte förlänga ett tillstånd,
4. återkalla ett tillstånd, och

5. någon enligt 13 kap. 14 § tredje stycket ska anses som tillståndshavare.

Mål om överklagande av beslut som avses i första stycket 1 och 4 ska handläggas skyndsamt.

Beslut som avses i första stycket 2–4 gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

3 § Även följande beslut av Radio- och TV-verket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, nämligen beslut om

1. beteckningar enligt 5 kap. 11 § och 14 kap. 9 §,
2. förordnande av lokala kabelsändarorganisationer enligt 9 kap. 5 §,
3. återkallelse av ett sådant förordnande enligt 18 kap. 6 §, och
4. beslut enligt 9 kap. 8 § om undantag från sändningsplikt och skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarorganisationer.

Beslut om återkallelse av ett förordnande som anges i 2 gäller omedelbart, om inte något annat inte förordnas.

Beslut om förelägganden som har förenats med vite

4 § Beslut av Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket eller Konsumentombudsmannen om förelägganden som har förenats med vite enligt 17 kap. 10 §, 11 § första stycket 1–6 och 9–11.

Förelägganden enligt 17 kap. 10 §, 11 § första stycket 1–3, 6 och 11 samt 12 § gäller omedelbart, om inte något annat beslutas.

5 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av beslut som meddelats av länsrätt enligt 1–4 §§.

Beslut som inte får överklagas

6 § Andra beslut av Granskningsnämnden för radio och TV och Radio- och TV-verket än de som anges i 1–4 §§ får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den 19 december 2009, då radio- och TV-lagen (1996:844) upphör att gälla.

2. Genom lagen upphävs lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio. Bestämmelserna om sändningarnas innehåll i 8 § den upphävda lagen tillämpas dock till utgången av år 2009.

3. Den som har fått tillstånd att sända TV-program med stöd av radio- och TV-lagen (1996:844) har rätt att också sända sökbar text-TV i rimlig omfattning under återstoden av tillståndstiden.

4. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om påförande av särskild avgift, om sändningen har skett innan lagen trätt i kraft. Särskild avgift får dock påföras bara om det också kan ske enligt föreskrifterna i den nya lagen.

5. Bestämmelserna i 6 kap. tillämpas på sändningar av program som har producerats efter den 19 december 2009.

Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om
upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till
litterära och konstnärliga verk

dels att 49 § ska ha följande lydelse,

*dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 25 a och 48 a §§, av
följande lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 a §

*När ett televisionsföretag i sina
allmänna nyhetsprogram sänder
korta utdrag från ett evenemang
av stort allmänintresse i enlighet
med 48 a § får företaget också
återge verk som syns eller hörs i
det korta utdraget.*

48 a §

*Oavsett bestämmelserna i 48 §
har ett televisionsföretag som
tillhör det Europeiska ekonomiska
samarbetsområdet rätt att i sina
allmänna nyhetsprogram sända
korta utdrag från evenemang av
stort allmänintresse som ett annat
televisionsföretag har den
exklusiva rätten att sända.
Televisionsföretaget får sända det
korta utdraget också när
nyhetsprogrammet därefter
tillhandahålls i beställ-TV.*

*Det korta utdraget får inte vara
längre än vad som motiveras av
informationssyftet. Det får inte
heller användas längre tid efter
evenemanget än som är motiverat
med hänsyn till nyhetsintresset.*

*Bestämmelserna i 11 § andra
stycket ska tillämpas i de fall som
avses i första stycket.*

49 §²⁹

Den som har framställt en katalog, en tabell eller ett annat dylikt arbete
i vilket ett stort antal uppgifter har sammanställts eller vilket är resultatet
av en väsentlig investering har uteslutande rätt att framställa exemplar av

²⁹ Senaste lydelse 2005:359.

arbetet och göra det tillgängligt för allmänheten.

Rätten enligt första stycket gäller till dess femton år har förflutit efter det år då arbetet framställdes. Om arbetet har gjorts tillgängligt för allmänheten inom femton år från framställningen, gäller dock rätten till dess femton år har förflutit efter det år då arbetet först gjordes tillgängligt för allmänheten.

Bestämmelserna i 2 § andra– fjärde styckena, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 12 § första, andra och fjärde styckena, 14, 16–22, 25, 26–26 b och 26 e §§, 26 g § femte och sjätte styckena samt i 42 a–42 f §§ *skall* tillämpas på arbeten som avses i denna paragraf. Är ett sådant arbete eller en del av det föremål för upphovsrätt, får denna rätt också göras gällande.

Avtalsvillkor som utvidgar framställarens rätt enligt första stycket till ett offentliggjort arbete är ogiltiga.

Bestämmelserna i 2 § andra– fjärde styckena, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 12 § första, andra och fjärde styckena, 14, 16–22, 25–26 b och 26 e §§, 26 g § femte och sjätte styckena samt i 42 a–42 f §§ *ska* tillämpas på arbeten som avses i denna paragraf. Är ett sådant arbete eller en del av det föremål för upphovsrätt, får denna rätt också göras gällande.

Denna lag träder i kraft den 19 december 2009.

Härigenom föreskrivs att 5 § förfogandelagen (1978:262) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §³⁰

Genom förfogande kan

1. fastighet tagas i anspråk med nyttjanderätt och annan egendom tagas i anspråk med äganderätt eller nyttjanderätt,

2. nyttjanderätt, servitut eller liknande rätt till egendom upphävas eller begränsas och nyttjanderätt i andra hand tillskapas,

3. ägare eller innehavare av fastighet, gruva, byggnad, industrianläggning eller annan anläggning eller av transportmedel, arbetsmaskin eller liknande åläggas att utöva verksamhet för eller på annat sätt medverka till framställning av egendom för statens eller annans räkning,

4. ägare eller innehavare av lageranläggning åläggas att förvara egendom,

5. ägare eller innehavare av transportmedel åläggas att ombesörja transporter,

6. viss person åläggas tillfällig uppgift för försvarsmakten som vägvisare, budbärare, arbetsmanskap eller sjukvårdspersonal.

Radiosändare eller Radiosändare eller sändarutrustning får inte tas i anspråk, om den stadigvarande utnyttjas för tillståndspliktiga ljudradio- eller TV-sändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844). Detsamma gäller anläggning för trådsändning vari sådana sändningar vidaresänds.

sändarutrustning får inte tas i anspråk, om den stadigvarande utnyttjas för tillståndspliktiga ljudradio- eller TV-sändningar enligt radio- och TV-lagen (2009:000). Detsamma gäller anläggning för trådsändning vari sådana sändningar vidaresänds

Ägare eller innehavare av egendom som omfattas av förfogande får icke överlåta, förbruka, skada, gömma undan eller föra bort egendomen.

Denna lag träder i kraft den 19 december 2009.

³⁰ Senaste lydelse 2001:268.

Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Radio- och TV-verksamhet i allmänhetens tjänst och verksamhet som är direkt anknuten till den skall finansieras med en TV-avgift enligt denna lag under förutsättning dels att sändningstillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) har meddelats den som bedriver sändningsverksamheten, dels att tillståndet innehåller ett förbud mot att sända reklam.

1 §³¹

Radio- och TV-verksamhet i allmänhetens tjänst och verksamhet som är direkt anknuten till den ska finansieras med en TV-avgift enligt denna lag under förutsättning dels att sändningstillstånd enligt 4 kap. 3 § radio- och TV-lagen (2009:000) har meddelats den som bedriver sändningsverksamheten, dels att tillståndet innehåller ett förbud mot att sända reklam.

Denna lag träder i kraft den 19 december 2009.

³¹ Senaste lydelse 2006:1442.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med
föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och
yttrandefrihetsgrundlagens område

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 3, 11, 12 och 18 §§ samt 5 kap. 7 § lagen (1991:1559)³² med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 §³³

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av 4 kap. radio- och TV-lagen (1996:844) ska utse en utgivare för programverksamheten. Detsamma gäller innehavare av tillstånd till sådana sändningar som anges i 2 kap. 2 § fjärde stycket och 3 kap. 12 § radio- och TV-lagen samt innehavare av tillstånd enligt 5 kap. samma lag. Sammanslutningen eller tillståndshavaren ska till Radio- och TV-verket anmäla vem som är utgivare.

Om den som är utsedd till utgivare inte längre är behörig eller hans uppdrag upphör, ska sammanslutningen eller tillståndshavaren omedelbart utse en ny utgivare. Denne ska anmälas så som föreskrivs i första stycket.

11 §

Vad som föreskrivs i 1 och 2 §§ gäller också i fråga om radioprogram som förmedlas genom satellitsändning som utgår från Sverige.

Vad som föreskrivs i 1 och 2 §§ gäller också i fråga om

1. radioprogram som förmedlas genom satellitsändning som utgår från Sverige och

2. andra radioprogram än radiotidningar som får sändas utan tillstånd enligt radio- och TV-lagen (2009:000).

I fråga om program som sänds av andra än svenska programföretag och inte är avsedda att tas emot i Sverige tillämpas inte andra föreskrifter i yttrandefrihetsgrundlagen än 1 kap. 2 och 3 §§. Inte heller tillämpas första stycket.

³² Lagen omtryckt 2002:911.

³³ Senaste lydelse 2007:1288.

12 §³⁴

Om ett programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första eller andra stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända radioprogram också driver verksamhet för sändning till allmänheten av ljud, bilder eller text genom tråd, tillämpas 1 och 2 §§ i fråga om verksamheten.

Om ett programföretag som har tillstånd enligt 4 kap. 3 § eller 11 kap. 1 § första stycket radio- och TV-lagen (2009:000) att sända radioprogram också driver verksamhet för sändning till allmänheten av ljud, bilder eller text genom tråd, tillämpas 1 och 2 §§ i fråga om verksamheten.

18 §³⁵

Bestämmelserna i 12–15 §§ tillämpas också i fråga om sådant tillhandahållande av information som avses i 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Den som bedriver sådan verksamhet ska till Radio- och TV-verket anmäla vilket namn databasen har. Namnet ska innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift. När ett sådant programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första eller andra stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända radioprogram också driver verksamhet enligt 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen, ska i stället för vad som anges i 1 § första stycket gälla att

Bestämmelserna i 12–15 §§ tillämpas också i fråga om sådant tillhandahållande av information som avses i 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Den som bedriver sådan verksamhet ska till Radio- och TV-verket anmäla vilket namn databasen har. Namnet ska innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift. När ett sådant programföretag som har tillstånd enligt 4 kap. 3 § eller 11 kap. 1 § första stycket radio- och TV-lagen (2009:000) att sända radioprogram också driver verksamhet enligt 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen, ska i stället för vad som anges i 1 § första stycket gälla att

utgivare ska utses för verksamheten,

– uppgift om vem som är utgivare, och i förekommande fall ställföreträdare, ska antecknas i register hos programföretaget.

5 kap.7 §³⁶

I radio- och TV-lagen (1996:844) finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radioprogram.

I radio- och TV-lagen (2009:000) finns ytterligare bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla inspelningar av radioprogram.

I lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument finns bestämmelser om skyldighet att lämna skrifter och upptagningar till bibliotek eller till Statens ljud- och bildarkiv.

³⁴ Senaste lydelse 2007:1288.

³⁵ Senaste lydelse 2007:1288.

³⁶ Senaste lydelse 2001:269.

Denna lag träder i kraft den 19 december 2009.

Förslag till lag om ändring i lagen (1992:72) om
koncessionsavgift på televisionens och radions
område

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 1, 4, 4 b, 6 a, 8 a och 8 b §§ lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §³⁷

Ett programföretag som enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) har tillstånd att sända TV-program med analog sändningsteknik *skall* betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och är ensamt om denna rätt här i landet.

Vid tillämpningen av första stycket *skall* bortses från sändningstillstånd som endast avser en rätt att vidareända program som samtidigt sänds av eller kort tid dessförinnan sänts av någon annan.

Den som enligt 5 kap. radio- och TV-lagen har tillstånd att sända lokalradio *skall* betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag.

Ett programföretag som enligt 4 kap. 3 § radio- och TV-lagen (2009:000) har tillstånd att sända TV-program med analog sändningsteknik *ska* betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och är ensamt om denna rätt här i landet.

Vid tillämpningen av första stycket *ska* bortses från sändningstillstånd som endast avser en rätt att vidareända program som samtidigt sänds av eller kort tid dessförinnan sänts av någon annan.

Den som enligt 13 kap. radio- och TV-lagen har tillstånd att sända lokalradio *ska* betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag.

4 §³⁸

Den rörliga delen av koncessionsavgiften beräknas för ett kalenderhalvår i sänder. Den är beroende av de intäkter som utgör vederlag till programföretaget för att det sänder annonser i sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända televisionsprogram med analog sändningsteknik och i sändningar

Den rörliga delen av koncessionsavgiften beräknas för ett kalenderhalvår i sänder. Den är beroende av de intäkter som utgör vederlag till programföretaget för att det sänder annonser i sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 4 kap. 3 § radio- och TV-lagen (2009:000) att sända televisionsprogram med analog sändningsteknik och i sändningar som i huvudsak överensstämmer

³⁷ Senaste lydelse 2005:538.

³⁸ Senaste lydelse 2002:369.

som i huvudsak överensstämmer med dessa sändningar. Avgiften tas ut med

- 20 procent av intäkterna till den del de överstiger 375 miljoner men inte 500 miljoner kronor,
- 40 procent av intäkterna till den del de överstiger 500 miljoner men inte 1 000 miljoner kronor,
- 50 procent av intäkterna till den del de överstiger 1 000 miljoner kronor.

I intäkter som utgör vederlag för att programföretaget sänder annonser inräknas intäkter som tillförts någon annan, om det framgår av omständigheterna att de utgör sådant vederlag till programföretaget.

Intäkterna *skall* bestämmas enligt bokföringsmässiga grunder.

De i första stycket angivna beloppsgränserna *skall* justeras på ett sätt som motsvarar det sätt som anges i 3 § andra stycket i fråga om den fasta delen av koncessionsavgiften.

Intäkterna *ska* bestämmas enligt bokföringsmässiga grunder.

De i första stycket angivna beloppsgränserna *ska* justeras på ett sätt som motsvarar det sätt som anges i 3 § andra stycket i fråga om den fasta delen av koncessionsavgiften.

4 b §³⁹

Koncessionsavgiften för den som enligt 5 kap. radio- och TV-lagen (1996:844) har tillstånd att sända lokalradio utgör 40 000 kr för varje kalenderår under vilket sändningsverksamheten får bedrivas.

Avgiften för varje kalenderår *skall* justeras med hänsyn till kvoten mellan konsumentprisindex för oktober månad året före det år som avgiften avser och konsumentprisindex för oktober månad 2000.

Beloppet avrundas nedåt till närmaste tusental kronor.

Koncessionsavgiften för den som enligt 13 kap. radio- och TV-lagen (2009:000) har tillstånd att sända lokalradio utgör 40 000 kr för varje kalenderår under vilket sändningsverksamheten får bedrivas.

Avgiften för varje kalenderår *ska* justeras med hänsyn till kvoten mellan konsumentprisindex för oktober månad året före det år som avgiften avser och konsumentprisindex för oktober månad 2000.

6 a §⁴⁰

Skyldighet att betala avgift för tillstånd att sända lokalradio gäller från och med den dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet. Att avgiften i vissa fall *skall* betalas dessförinnan framgår av 5 kap. 9 § radio- och TV-lagen (1996:844).

Skyldighet att betala avgift för tillstånd att sända lokalradio gäller från och med den dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet. Att avgiften i vissa fall *ska* betalas dessförinnan framgår av 13 kap. 9 § radio- och TV-lagen (2009:000).

³⁹ Senaste lydelse 2005:886.

⁴⁰ Senaste lydelse 2006:1478.

I ett beslut om tillstånd att sända lokalradio *skall* Radio- och TV-verket ange den avgift enligt 4 b § som tillståndshavaren *skall* betala under det första kalenderåret. Avgiften *skall* betalas så snart Radio- och TV-verket meddelat beslut om avgiften.

Radio- och TV-verket *skall* senast den 31 december varje år fastställa det belopp som *skall* betalas under det följande kalenderåret. Avgiften *skall* betalas före utgången av januari månad det kalenderår som avgiften avser.

I ett beslut om tillstånd att sända lokalradio *ska* Radio- och TV-verket ange den avgift enligt 4 b § som tillståndshavaren *ska* betala under det första kalenderåret. Avgiften *ska* betalas så snart Radio- och TV-verket meddelat beslut om avgiften.

Radio- och TV-verket *ska* senast den 31 december varje år fastställa det belopp som *ska* betalas under det följande kalenderåret. Avgiften *ska* betalas före utgången av januari månad det kalenderår som avgiften avser.

8 a §⁴¹

Återkallas ett tillstånd att sända lokalradio gäller skyldigheten att betala avgiften till och med nittio dagar från den dag tillståndet enligt 5 kap. 18 § radio- och TV-lagen (1996:844) skall anses ha upphört att gälla.

En tillståndshavares skyldighet att betala avgift gäller inte för tid efter det att någon annan övertagit tillståndet.

Återkallas ett tillstånd att sända lokalradio gäller skyldigheten att betala avgiften till och med nittio dagar från den dag tillståndet enligt 13 kap. 18 § radio- och TV-lagen (2009:000) ska anses ha upphört att gälla.

8 b §⁴²

Den som får medgivande enligt 5 kap. 15 § radio- och TV-lagen (1996:844) *skall* betala en avgift som motsvarar vad denne skulle ha betalat om tillståndet förlängts.

Den som får medgivande enligt 13 kap. 15 § radio- och TV-lagen (2009:000) *ska* betala en avgift som motsvarar vad denne skulle ha betalat om tillståndet förlängts.

Denna lag träder i kraft den 19 december 2009.

⁴¹ Senaste lydelse 2001:273.

⁴² Senaste lydelse 2001:273.

Häri genom föreskrivs att 14, 14 a och 14 b §§ tobakslagen (1993:581)⁴³ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagna lydelse

14 §⁴⁴

En näringsidkare som marknadsför tobaksvaror till konsumenter får inte använda kommersiella annonser i

1. periodiska skrifter eller andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig,	2. ljudradio- eller TV-program eller TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (1996:844), eller
3. andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.	2. ljudradio- eller TV-program eller TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (2009:000), eller

Även annan marknadsföring av tobaksvaror till konsumenter än som avses i första stycket är förbjuden. Detta gäller dock inte

1. i tryckta skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig eller i överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig,	2. marknadsföring som endast består i att tillhandahålla tobaksvaror för försäljning, eller
3. kommersiella meddelanden inne på försäljningsställen som inte är påträngande, uppsökande eller uppmanar till bruk av tobak.	

Kommersiella meddelanden enligt andra stycket 3 <i>skall</i> i den omfattning det är möjligt placeras så att de inte är synliga från utsidan av försäljningsstället.	Kommersiella meddelanden enligt andra stycket 3 <i>ska</i> i den omfattning det är möjligt placeras så att de inte är synliga från utsidan av försäljningsstället.

14 a §⁴⁵

En näringsidkare som marknadsför antingen en annan vara än en tobaksvara eller en tjänst till konsumenter får inte använda ett varukännetecken som helt eller delvis används för en tobaksvara eller enligt gällande bestämmelser om varumärken är registrerat eller inarbetat för en sådan vara, om marknadsföringen sker i kommersiella annonser i

1. periodiska skrifter eller i andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig,	2. ljudradio- eller TV-program eller i TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (1996:844), eller
3. andra överföringar eller tekniska upptagningar på vilka	2. ljudradio- eller TV-program eller i TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (2009:000), eller

⁴³ Lagen omtryckt 2005:369.

⁴⁴ Senaste lydelse 2005:369.

⁴⁵ Senaste lydelse 2005:369.

yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig.

Om en näringsidkare använder ett sådant varukännetecken som avses i första stycket vid marknadsföring till konsumenter på något annat sätt än som där sägs, *skall* näringsidkaren iaktta den måttfullhet som är betingad av att kännetecknet också kan förknippas med tobaksvaran.

Om en näringsidkare använder ett sådant varukännetecken som avses i första stycket vid marknadsföring till konsumenter på något annat sätt än som där sägs, *ska* näringsidkaren iaktta den måttfullhet som är betingad av att kännetecknet också kan förknippas med tobaksvaran.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas inte

1. i fråga om ett varukännetecken som i endast begränsad omfattning förekommer vid marknadsföring av tobaksvaror,
2. i fråga om ett varukännetecken som framträder i en form som tydligt skiljer sig från utseendet på tobaksvarans kännetecken, eller
3. i andra fall om det är oskäligt.

14 b §⁴⁶

Tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror får inte sponsra ett evenemang eller en verksamhet dit allmänheten har tillträde eller som kan antas få gränsöverskridande effekt, om sponsringen kan antas medföra att avsättningen av tobaksvaror främjas.

Bestämmelser om förbud mot sponsring av program i radio och TV finns i radio- och TV-lagen (1996:844).

Bestämmelser om förbud mot sponsring av program i radio och TV *samt produktplacering i TV* finns i radio- och TV-lagen (2009:000).

Denna lag träder i kraft den 19 december 2009.

⁴⁶ Senaste lydelse 2005:369.

Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Av ljudradio- och televisionsprogram, som *skall* spelas in enligt 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden, *skall* pliktexemplar lämnas i form av en sådan inspelning av programmet som *skall* göras enligt bestämmelsen.

Av ljudradio- och televisionsprogram, som svenskt programföretag får sända med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) eller som genom satellitsändning som utgår från Sverige förmedlas till allmänheten från svenskt programföretag, *skall* ett pliktexemplar lämnas av varje sändning.

Av andra ljudradio- och televisionsprogram än som avses i andra stycket *skall* ett pliktexemplar lämnas av varje sändning som ägt rum under högst fyra veckor per kalenderår. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta för vilka veckor som pliktexemplar *skall* lämnas.

Föreslagen lydelse

18 §⁴⁷

Av ljudradio- och televisionsprogram, som *ska* spelas in enligt 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden, *ska* pliktexemplar lämnas i form av en sådan inspelning av programmet som *ska* göras enligt bestämmelsen.

Av ljudradio- och televisionsprogram, som svenskt programföretag får sända med stöd av tillstånd enligt 4 kap. 3 § och 11 kap. 1 § radio- och TV-lagen (2009:000) eller som genom satellitsändning som utgår från Sverige förmedlas till allmänheten från svenskt programföretag, *ska* ett pliktexemplar lämnas av varje sändning.

Av andra ljudradio- och televisionsprogram än som avses i andra stycket *ska* ett pliktexemplar lämnas av varje sändning som ägt rum under högst fyra veckor per kalenderår. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta för vilka veckor som pliktexemplar *ska* lämnas.

Denna lag träder i kraft den 19 december 2009.

⁴⁷ Senaste lydelse 1996:859.

Förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000) Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 21 b § lotterilagen (1994:1000) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 b §⁴⁸

Ett sådant egentligt lotteri som avses i 21 a § får inte anordnas utan särskilt tillstånd utom i fall som anges i 21 c §.

Tillstånd får ges till sådan sammanslutning som avses i 15 §.

Tillstånd får ges endast om kraven i 16 § i tillämpliga delar är uppfyllda.

Tillstånd att anordna egentliga lotterier i lokalradio, närradio eller andra trådsändningar av television än vidareändningar enligt radio- och TV-lagen (1996:844) får lämnas bara om det kan antas att marknaden för lokala lotterier inte försämras.

Tillstånd att anordna egentliga lotterier i lokalradio, närradio eller andra trådsändningar av television än vidareändningar enligt radio- och TV-lagen (2009:000) får lämnas bara om det kan antas att marknaden för lokala lotterier inte försämras.

Denna lag träder i kraft den 19 december 2009.

⁴⁸ Senaste lydelse 2002:592.

Förslag till lag om ändring i alkohollagen
(1994:1738)

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 4 kap 10 § alkohollagen (1994:1738) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.
10 §⁴⁹

Vid marknadsföring av alkoholdrycker till konsumenter får inte användas kommersiella annonser i ljudradio- eller TV-program. Detta gäller även för sådana TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (1996:844).

Vid marknadsföring av alkoholdrycker till konsumenter får inte användas kommersiella annonser i *ljudradioprogram, TV-program eller i beställ-TV*. Detta gäller även för sådana TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (2009:000).

Denna lag träder i kraft den 19 december 2009.

⁴⁹ Senaste lydelse 1999:1001.

Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1175) om Bilaga 2
talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter
och konsumentorganisationer

Härigenom föreskrivs att 3 och 5 §§ lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §⁵⁰

Talan får avse att åtgärder ska vidtas mot någon för att denne åsidosätter en bestämmelse som avses i 1 §. Åtgärderna får gälla

1. förbud eller ålägganden med stöd av 23, 24, 26 och 27 §§ marknadsföringslagen (2008:486) eller förbud enligt 3 och 6 §§ lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden,

2. åläggande att till svenska staten betala en sådan särskild avgift som avses i 10 kap. 5 och 6 §§ radio- och TV-lagen (1996:844), eller

2. åläggande att till svenska staten betala en sådan särskild avgift som avses i 17 kap. 5 och 6 §§ radio- och TV-lagen (2009:000), eller

3. utdömande av vite som förelagts i de fall som avses i 1.

5 §⁵¹

Talan ska väckas vid

1. Marknadsdomstolen i fråga om förbud och ålägganden som avses i marknadsföringslagen (2008:486) och i fråga om förbud enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden,

2. Länsrätten i Stockholms län i fråga om sådan särskild avgift som avses i radio- och TV-lagen (1996:844),

2. Länsrätten i Stockholms län i fråga om sådan särskild avgift som avses i radio- och TV-lagen (2009:000),

3. tingsrätt som är behörig enligt 10 kap. rättegångsbalken eller Stockholms tingsrätt i fråga om utdömande av vite.

Denna lag träder i kraft den 19 december 2009.

⁵⁰ Senaste lydelse 2008:504.

⁵¹ Senaste lydelse 2008:504.

Förslag till lag om ändring i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster ska ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

När en tjänsteleverantör tillhandahåller informationssamhällets tjänster *skall* leverantören ge information om sitt namn, sin adress i etableringsstaten och sin e-postadress samt i förekommande fall

1. organisationsnummer,
2. registreringsnummer för mervärdesskatt, och
3. behörig tillståndsmyndighet.

Om en tjänsteleverantör bedriver reglerad yrkesverksamhet *skall* informationen även omfatta uppgifter om

1. yrkestitel och den stat där denna erhållits,
2. den yrkesorganisation eller liknande där tjänsteleverantören är registrerad, och
3. de bestämmelser som är tillämpliga på yrkesverksamheten och sättet att få tillgång till dem.

Informationen *skall* finnas tillgänglig för tjänstemottagare och myndigheter på ett enkelt, direkt och stadigvarande sätt.

När en tjänsteleverantör tillhandahåller informationssamhällets tjänster *ska* leverantören ge information om sitt namn, sin adress i etableringsstaten och sin e-postadress samt i förekommande fall

Om en tjänsteleverantör bedriver reglerad yrkesverksamhet *ska* informationen även omfatta uppgifter om

Informationen *ska* finnas tillgänglig för tjänstemottagare och myndigheter på ett enkelt, direkt och stadigvarande sätt.

I fråga om leverantörer av beställ-TV gäller också 2 kap. 1 § radio- och TV-lagen (2009:000).

Denna lag träder i kraft den 19 december 2009.

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 6 § och 3 kap. 10 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 §

Förutom bestämmelserna i denna lag finns det i radio- och TV-lagen (1996:844) bestämmelser om sändningar av ljudradio- och TV-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Om utrustning finns bestämmelser i lagen (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning.

Förutom bestämmelserna i denna lag finns det i radio- och TV-lagen (2009:000) bestämmelser om sändningar av ljudradio- och TV-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

3 kap.

10 §⁵²

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda radiosändaren för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet. Detta gäller dock endast om villkor enligt 3 kap. 8 § 8 radio- och TV-lagen (1996:844) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda radiosändaren för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet. Detta gäller dock endast om villkor enligt 4 kap. 9 § 9 eller 11 kap. 3 § 8 radio- och TV-lagen (2009:000) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

Denna lag träder i kraft den 19 december 2009.

⁵² Senaste lydelse 2007:1284.

Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 1, 2, och 29 §§ marknadsföringslagen (2008:486) ska ha följande lydelse .

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag har till syfte att främja konsumenternas och näringslivets intressen i samband med marknadsföring av produkter och att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenter och näringsidkare.

Bestämmelser om marknadsföring finns bl.a. i

- luftfartslagen (1957:297),
- konsumentkreditlagen (1992:830),
- lagen (1992:1672) om paketresor,
- tobakslagen (1993:581),
- alkohollagen (1994:1738),
- lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,
- radio- och TV-lagen (1996:844), – radio- och TV-lagen (2009:000),
- lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet,
- lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas,
- lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende,
- lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
- lagen (1999:158) om investerarskydd,
- lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster,
- lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,
- prisinformationslagen (2004:347),
- distans- och hemförsäljningslagen (2005:59),
- försäkringsavtalslagen (2005:104),
- lagen (2005:405) om försäkringsförmedling, och
- lagen (2006:484) om franchisegivares informationsskyldighet

2 §

Lagen tillämpas då näringsidkare marknadsför eller själva efterfrågar produkter i sin näringsverksamhet.

Lagen tillämpas också på sådana TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (1996:844). Lagen tillämpas också på sådana TV-sändningar över satellit som omfattas av radio- och TV-lagen (2009:000).

Lagen tillämpas också när Konsumentombudsmannen fullgör sina skyldigheter som behörig myndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen.

En näringsidkare får åläggas att betala en särskild avgift (marknadsstörningsavgift) om näringsidkaren, eller någon som handlar på näringsidkarens vägnar, uppsåtligen eller av oaktsamhet har brutit mot

- 7 §,
- 8 § och någon av bestämmelserna i 9, 10, 12–17 §§,
- 18 §,
- 20 §, eller
- någon av bestämmelserna i bilaga I till direktiv 2005/29/EG.

Detsamma gäller om en näringsidkare uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av bestämmelserna i

- 14 § första stycket 2 eller 3 eller 14 a § första stycket 2 eller 3 tobakslagen (1993:581),
- 4 kap. 10 § alkohollagen (1994:1738),
- 7 kap. 3, 4 eller 10 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844),
- 8 kap. 7 § första stycket, 8, 9 eller tredje stycket radio- och TV-lagen (2009:000),
- 11 § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller 8 § lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet när det gäller ett erbjudande som inte är riktat bara till andra än konsumenter.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller också en näringsidkare som uppsåtligen eller av oaktsamhet väsentligt har bidragit till överträdelsen.

Avgiften tillfaller staten.

Denna lag träder i kraft den 19 december 2009.

Inledning

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå hur ett nytt regelverk för kommersiell radio kan utformas. Uppdraget omfattar i huvudsak frågor om tillståndsgivning, avgift, eventuella krav på innehållet i sändningar, nationell kommersiell radio, sponsring och sändningar på det s.k. AM-bandet.

Tillstånd att sända kommersiell radio benämns i den nuvarande lagstiftningen för tillstånd att sända *lokalradio*. Detta begrepp förknippas dock ofta med P4:s regionala sändningar och inte med Mix Megapol, Lugna Favoriter eller någon annan kommersiell radiostation. För att bättre anpassa radio- och TV-lagens terminologi till aktuella förhållanden föreslår utredningen att begreppet lokalradio ersätts med kommersiell radio. Sådana radiosändningar föreslås vara av två slag – *analog kommersiell radio* och *digital kommersiell radio*.

Den kommersiella radiobranschen

Den 1 april 1993 blev det genom lokalradiolagen (1993:120) tillåtet att sända kommersiell radio i Sverige, förutsatt att tillstånd beviljades. En tillståndshavare var tvungen att sända program som hade framställts särskilt för den egna verksamheten minst en tredjedel av sändningstiden varje dygn. Tillstånden auktionerades ut till den som betalade mest. Auktionsbudet blev sedan den årliga koncessionsavgift som tillståndshavaren ålades att betala. Idag (2008) uppgår den genomsnittliga avgiften för ett sändningstillstånd till 1,6 miljoner kr per år. Vissa tillståndshavare betalar dock över 3 miljoner kr årligen.

Nivån på koncessionsavgifterna, i kombination med kravet på eget framställda program och en svagare annonsmarknad än vad som hade förväntats, medförde att många tillståndshavare fick svårt att få ekonomi i sina verksamheter redan kort tid efter att lokalradiolagen hade trätt i kraft. Flertalet slöt sig samman i nätverk, vilket ledde till ett likriktat utbud där några få aktörer dominerade hela branschen. I syfte att bryta nätverksföretagens dominans och förverkliga det ursprungliga syftet med mångfald och lokal förankring i den kommersiella radion, trädde nya regler i kraft den 1 juli 2001 i radio- och TV-lagen (1996:844). Koncessionsavgiften fastställdes till 40 000 kr per år och avgörande för vem som fick ett tillstånd blev hur mycket eget och lokalt material en sökande åtog sig att sända.

Alla tillståndshavare med s.k. gamla tillstånd, dvs. tillstånd som hade erhållits efter budgivning vid auktion, hade möjlighet att återlämna sina tillstånd till Radio- och TV-verket och ansöka om dem på nytt för att komma i åtnjutande av ett s.k. nytt tillstånd med en väsentligt lägre avgift. Det ställdes dock krav på sändning av eget material och program med lokal anknytning och en tillståndshavare kunde inte vara säker på att återfå sitt tidigare tillstånd eftersom någon annan kunde erbjuda sig att

sända mer eget och lokalt material. Endast en aktör valde att lämna tillbaka sitt tillstånd och ansöka om det på nytt. Följden har blivit att 81 av de sammanlagt 89 tillståndshavarna har gamla tillstånd för vilka de fortfarande betalar den avgift som fastställdes vid den auktion då tillståndet ropades in. Åtta tillståndshavare har nya tillstånd, men flera av dessa har eller har haft problem med att uppfylla de åtaganden om sändning av eget och lokalt material som de gjorde när de fick tillstånden. I princip alla tillståndshavare är anslutna till något av de två stora nätverken – MTG Radio och SBS Radio. Sändningarna består huvudsakligen av pop- eller rockmusik, varvat med reklam, och de lokala inslagen är få. Således har inte heller radio- och TV-lagens regelverk, med en väsentligt lägre avgift och annan form av urvalsmetod, lyckats skapa mångfald i den kommersiella radion.

Analog kommersiell radio

Utredningen föreslår att nuvarande lokalradiotillstånd i fortsättningen ska benämnas tillstånd att sända analog kommersiell radio. Efter kontakter med Post- och telestyrelsen har utredningen bedömt att det sannolikt finns utrymme att etablera ett antal nya sändningstillstånd i vissa områden i Sveriges inland. I storstadsområdena, på västkusten och i Mälardalen – områden som är kommersiellt mer attraktiva - förefaller det inte finnas möjlighet att etablera några nya sändningstillstånd.

Enligt utredningens förslag ska alla tillstånd att sända analog kommersiell radio fördelas av Radio- och TV-verket genom ett slutet anbudsförfarande. Ett sändningstillstånd ska tilldelas den som bedöms ha finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndsperioden och som i sin ansökan om det lediga tillståndet angett den högsta sändningsavgiften av samtliga sökande. Sändningsavgiften ska anges i form av ett engångsbelopp för hela tillståndsperioden på sex år och ska motsvara vad en sökande är villig att betala för tillståndet. Några krav på sändning av eget eller lokalt material ska inte ställas. Ett tillstånd ska inte kunna förlängas utan ska utlysas på nytt efter utgången av en tillståndsperiod.

Tidigare regelverk har utformats på ett sätt som gör att nuvarande tillståndshavare har en mycket stark rätt att få sina sändningstillstånd förlängda. Utredningen har bedömt att om dessa tillståndshavare inte ges möjlighet att fortsätta bedriva sändningar inom sitt sändningsområde under en viss tid med förhållandevis generösa villkor, kommer staten sannolikt att få räkna med att behöva betala skadestånd för att deras tillstånd – i strid med gällande lagstiftning – upphör. Den tillståndshavare som vid utgången av 2009 har ett sändningstillstånd föreslås därför få rätt att fortsätta bedriva sändningar i fyra år. Denna rätt gäller automatiskt och någon särskild ansökan ska inte krävas. Avgiften för en sådan tillståndshavare ska vara 45 000 kr per år. Några krav på sändning av eget eller lokalt material ska inte ställas. Om en tillståndshavare inte vill fortsätta bedriva sändningar ska denne återlämna sitt tillstånd. Radio- och TV-verket ska då förklara tillståndet ledigt och fördela detta genom den nya urvalsmetoden med slutet anbudsförfarande. Eftersom villkoren under övergångsperioden är så förmånliga bedömer utredningen att i stort

sett alla tillståndshavare kommer att fortsätta bedriva sändningar. Det är därmed först med verkan fr.o.m. den tillståndsperiod som börjar löpa den 1 januari 2014 som tillstånden i större omfattning kommer att fördelas genom ett slutet anbudsförfarande.

Ett sändningstillstånd ska liksom tidigare få överlåtas om Radio- och TV-verket ger sitt medgivande till överlåtelsen. Den som överlåter ett tillstånd föreslås inte ha rätt att få tillbaka någon del av den sändningsavgift som denne betalat. På motsvarande sätt ska inte den som övertar tillståndet vara skyldig att betala någon sändningsavgift till staten. Frågan om en eventuell kompensation för redan inbetald sändningsavgift får lösas civilrättsligt mellan parterna.

Någon ändring i gällande regler för när ett sändningstillstånd ska eller får återkallas föreslås inte. På begäran av tillståndshavaren ska därför ett sändningstillstånd återkallas. Vidare föreslås att Radio- och TV-verket ska få återkalla ett tillstånd enligt samma grunder som idag, bl.a. om tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början eller om tillståndshavaren inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under fyra fortlöpande veckor.

Om en tillståndshavare försätts i konkurs eller träder i likvidation föreslås att tillståndet ska upphöra att gälla tre månader efter beslutet om konkurs eller likvidation. Det är en skillnad jämfört med idag, då tillståndet upphör att gälla omedelbart efter att ett sådant beslut har meddelats. Därmed ges konkursförvaltaren eller likvidatorn möjlighet att driva verksamheten vidare. Avlider en tillståndshavare föreslås att tillståndet liksom idag ska upphöra att gälla tre månader efter dödsfallet.

Finns det utrymme att sända nationell kommersiell radio på FM-bandet?

En av utredningens huvuduppgifter har varit att bedöma om FM-bandet, dvs. frekvensintervallet 87,6 – 107,8 MHz, bör omplaneras så att det skapas möjlighet att sända nationell kommersiell radio. Post- och telestyrelsens rapport *Frekvensplanering FM-bandet – möjligheter till ytterligare rikstäckande analoga ljudradiosändningar* har legat till grund för bedömningen i den delen. Med utgångspunkt i rapporten bedömer utredningen att det är möjligt att frigöra utrymme för en nationell kommersiell radiokanal men att det skulle kräva investeringar på mellan 200 och 400 miljoner kr, ta minst 3–4 år att genomföra och drabba nuvarande tillståndshavare negativt i form av minskad täckning och sämre hörbarhet för deras sändningar. Med hänsyn till dessa nackdelar anser utredningen att ett nytt analogt nät inte bör etableras. Däremot anser utredningen att ett finns goda förutsättningar att inleda nationella kommersiella radiosändningar med digital teknik på det delvis redan utbyggda DAB-nätet.

Utredningen bedömer att det analoga nätet, dvs. FM-bandet, inte kommer att släckas ned inom i vart fall de närmaste 10–15 åren. Analoga sändningar kommer således att ske inom överskådlig tid.

Sverige har genom internationella överenskommelser tillgång till frekvensutrymme planerat för fyra sändarnät eller multiplexer (muxar) för digitalradiosändningar. Mux 1 omfattar ett nationellt nät och är ett s.k. singelfrekvensnät, vilket innebär att samma frekvens används i hela landet. Denna mux är utbyggd till att täcka ca 85 procent av befolkningen. Mux 2 är ett regionalt nedbrytbart nät och kan användas för att sända olika material i de olika regionerna. För närvarande är detta nät utbyggt så att det täcker ca 35 procent av befolkningen. Mux 3 och 4 är två nät som är lokalt nedbrytbara i 34 områden. Dessa nät är över huvud taget inte utbyggda.

Digitala radiosändningar ger, jämfört med analoga sändningar, framför allt möjlighet att sända fler kanaler till en lägre kostnad. Andra fördelar är bättre ljud och möjlighet till olika slag av interaktiva tjänster. Utvecklingen när det gäller digitalradio i närliggande länder som Danmark och Storbritannien har kommit betydligt längre än i Sverige. Flera aktörer har påpekat att en digitalisering av radion är helt nödvändig för att mediet på sikt ska kunna överleva. Tidigare har det funnits oklarheter om vilken teknik som bör väljas, men Radio- och TV-verkets slutrapport *Framtidens radio* ger ett tydligt stöd för att DAB+ är den teknik som bör väljas. Denna teknik är också den som de stora radioaktörerna i Sverige förklarat sig beredda att satsa på.

Utredningen anser att det är hög tid att nu skapa förutsättningar för att sända radio digitalt och lämnar författningsförslag som gör det möjligt att få tillstånd att sända digital kommersiell radio. Varje mux kan med den utvecklade tekniken DAB+ rymma upp till 20 nationella kanaler. Mux 1 och de delar av mux 2 som är tagna i drift är genom tidigare politiska beslut reserverade för Sveriges Radio. Det finns enligt utredningens bedömning skäl att se över denna fördelning om den kommersiella radiobranschen ska ges drivkraft att satsa på digital distribution. När mux 2 har byggts ut samt även mux 3 och 4, kommer det att finnas utrymme för ett mycket stort antal kanaler. Hur fördelningen av dessa mellan public service och de kommersiella aktörerna ska ske är en politisk fråga.

För att få tillstånd att sända digital kommersiell radio ska det enligt utredningens förslag krävas att en sökande har finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndspanen och är beredd att samverka med övriga tillståndshavare i tekniska frågor. Tillstånden ska därefter fördelas av Radio- och TV-verket med utgångspunkt i att sändningsutrymmet ska kunna tas i anspråk för olika programtjänster så att sändningarna kommer att tilltala olika intressen och smakriktningar samt av flera programföretag som är oberoende av varandra. Det föreslås inte utgå någon avgift för att sända digital kommersiell radio, men däremot ska Radio- och TV-verket få ta ut en ansökningsavgift.

En tillståndsperiod ska enligt utredningens förslag löpa i sex år. Om det finns särskilda skäl ska Radio- och TV-verket kunna besluta om en kortare tid. Förlängning ska inte vara möjlig.

En och samma tillståndshavare ska kunna inneha mer än ett tillstånd, men Radio- och TV-verket ska eftersträva att tillstånden fördelas till flera av varandra oberoende programföretag. Staten, ett landsting eller en kommun ska dock inte få inneha ett tillstånd att sända digital kommersiell radio.

Ett tillstånd ska kunna överlåtas om Radio- och TV-verket ger sitt medgivande till överlåtelsen.

På begäran av tillståndshavaren ska ett tillstånd återkallas. Liksom när det gäller analog kommersiell radio ska Radio- och TV-verket under vissa omständigheter kunna återkalla ett tillstånd, nämligen om

- tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början,
- tillståndshavaren inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor,
- tillståndshavaren väsentligt brutit mot radio- och TV-lagens bestämmelser om reklam och sponsring samt om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen i program som inte är reklam,
- staten, en kommun eller ett landsting förfogar över ett tillstånd att sända digital kommersiell radio, eller
- domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten.

Om en tillståndshavare försätts i konkurs eller träder i likvidation föreslås att tillståndet att sända digital kommersiell radio ska upphöra att gälla tre månader efter beslutet om konkurs eller likvidation. Avlider en tillståndshavare föreslås att tillståndet ska upphöra att gälla tre månader efter dödsfallet.

Sponsring

Om ett program som inte är en annons helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver sändningsverksamheten, föreskrivs i radio- och TV-lagen att uppgift om vem sponsorn är ska lämnas på lämpligt sätt i början och slutet av programmet eller vid ett av dessa tillfällen. Vid tillämpningen av bestämmelsen är det en central fråga om en sändning utgör ett eget program eller inte. Till skillnad från public service är programmen i kommersiell radio inte alltid lika lätta att avgränsa eftersom sändningar ofta sker i s.k. block där inslag av olika längd varvas med reklam. Med hänsyn till att stora delar av radio- och TV-lagen är uppbyggda kring programbegreppet föreslår utredningen ingen ändring vad gäller definitionen eller avgränsningen av vad som är ett program. Däremot föreslår utredningen att det ska ges möjlighet för den som bedriver sändningsverksamhet att under varje hel timme låta sponsra upp till tre stycken korta inslag om tid, väderlek, nyheter eller liknande. På så sätt ökar möjligheterna för tillståndshavarna att få intäkter från sponsring.

AM-sändningar är benämningen på radiosändningar som sker i frekvensbanden för s.k. kort-, mellan- och långvåg. Frekvenserna används emellertid inte för närvarande för rundradiosändningar och det råder därför viss oklarhet om vad som gäller för att få tillstånd till sådana sändningar. Utredningens bedömning är att dessa sändningar, om de sker på frekvenser under 3 gigahertz, omfattas av radio- och TV-lagens regler. I förtydligande syfte föreslås dock att det i lagen ska anges att tillståndsplikten gäller oavsett vilken teknik eller moduleringsform som används för att överföra radiovågorna.

Vilka materiella bestämmelser i radio- och TV-lagen som ska tillämpas för AM-sändningar beror på vilket slag av tillstånd som ansökningen avser. Regeringen ger tillstånd för public service-sändningar och då blir bestämmelserna i 3 kap. radio- och TV-lagen tillämpliga. Avser ansökningen närradio ska den prövas av Radio- och TV-verket enligt 4 kap. radio- och TV-lagen. Om ansökningen avser kommersiell radio ska den prövas av Radio- och TV-verket med tillämpning av bestämmelserna i 5 kap. radio- och TV-lagen.

Ikraftträdande

Samtliga bestämmelser föreslås träda i kraft den 1 januari 2010. Den som vid utgången av 2009 har ett tillstånd som har meddelats enligt lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio har dock rätt att fortsätta bedriva sändningar inom sändningsområdet ifråga till utgången av 2013. Detta ska gälla utan särskild ansökan och mot en avgift på 45 000 kr per år.

Konsekvenser av förslagen

Utredningens förslag om särskilda övergångsregler för de befintliga tillståndshavarna innebär att dessa kommer att få avsevärt bättre ekonomiska villkor jämfört med idag. I princip samtliga av dessa tillståndshavare bedöms komma att fortsätta bedriva sändningar under den fyraåriga övergångsperioden. Därmed beräknas deras sammanlagda kostnader för avgifter minska från ca 130 miljoner kr per år till ca 4 miljoner kr per år. Omvänt kommer statens avgiftsintäkter för dessa tillstånd att minska med ca 125 miljoner kr per år, vilket under den fyraåriga övergångsperioden innebär en intäktsminskning med ca 500 miljoner kr. Fr.o.m. 2014 kommer dock staten på nytt att få avsevärda intäkter i form av sändningsavgifter för de analoga sändningstillstånden. Avgifterna har uppskattats uppgå till åtminstone hälften av vad nuvarande sändningstillstånd inbringar. Utifrån dagens förhållanden skulle det röra sig om minst ca 65 miljoner kr per år.

Det står klart att omfattande investeringar kommer att behöva göras för att de avsatta sändarnäten (multiplexerna) ska kunna byggas ut så att de täcker större delen av befolkningen. Olika aktörer kommer att beröras av dessa kostnader. Multiplexoperatören (en eller flera), dvs. de som äger

och driver sändarnäten, kommer att vara de som bygger infrastrukturen. För att få täckning för sina investeringar behöver de ta ut en avgift av de som köper sändningsutrymme, dvs. public service-företagen och de kommersiella radioföretagen. En tillståndshavare som vill köpa utsändningskapacitet i en mux för sina sändningar får således betala den andel som dennes sändningar av muxens totala kapacitet upptar. ”Prislappen” blir naturligtvis också beroende av om det är konkurrens om utrymmet eller om det finns ledigt utrymme.

Teracom gjorde inför Digitalradiokommitténs slutbetänkande *Digital Radio (SOU 2004:16)* beräkningar av den årliga distributionskostnaden för en mux. Beloppen kan ge en indikation av vad dessa kostnader skulle kunna uppgå till om Teracom driver näten. För en annan operatör kan kostnadsbilderna se annorlunda ut. Enligt Teracom's beräkningar uppgår den årliga distributionskostnaden för en mux som täcker 99,8 % av befolkningen till 150–180 miljoner kr. Med en befolkningstäckning på 85 % blir kostnaden väsentligt lägre; 30–50 miljoner kr per år. Kostnaden för en enskild tillståndshavare beror på hur många kanaler eller program som sänds i muxen. Om det antas att 12 kanaler eller program sänds ut i en mux som täcker 85 % av befolkningen, kan den årliga kostnaden för en sådan kanal eller program beräknas till ca 3,3 miljoner kr per år (ca 40 miljoner kr dividerat med 12). För en tillståndshavare som enbart är intresserad av en regionalt täckande kanal, i det närmast motsvarande länsindelningen, kan den årliga kostnaden enligt Teracom uppskattas till ca 97 000 kr per år (3,3 miljoner kr dividerat med 34 frekvensområden).

Som nämnts ovan kommer staten fr.o.m. 2014 att på nytt få avsevärda intäkter i form av sändningsavgifter för de analoga sändningstillstånden. Avgifterna är dock inte den enda inkomstkällan för staten när det gäller kommersiell radio. En mer vital bransch kan ge ökade sysselsättningsmöjligheter, vilket i sin tur genererar intäkter i form av bl.a. inkomstskatt för staten. Blir digitaliseringen framgångsrik kan radiolyssnandet generellt komma att öka, vilket gör att radion kan få en större andel av reklaminvesteringarna i massmedia. Vidare innebär utredningens förslag om möjlighet att lämna sponsringsmeddelanden i anslutning till s.k. enkla meddelanden om tid, väderlek eller liknande att tillståndshavarna får ökade möjligheter till sponsringsintäkter. Därmed kan också statens intäkter i form av mervärdesskatt och inkomstskatt öka.

För de enskilda hushållen är det framför allt utredningens förslag om möjlighet att sända digital kommersiell radio som får konsekvenser i form av ett större kanalutbud. Andra fördelar är bättre ljudmottagning och möjlighet till interaktiva tjänster genom den särskilda radiomottagare som krävs för att kunna ta emot sändningarna.

Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844)

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och TV-lagen (1996:844) dels att 1 kap. 6 §, 5 kap., 6 kap. 7 a § och 9 kap. 9 § ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 1 och 2 §§, 3 kap. 7–10 §§, 4 kap. 6 §, 6 kap. 7 b §, 7 kap. 7 och 8 §§, 10 kap. 9 och 13 §§, 11 kap. 5 §, 13 kap. 1 a och 3 §§ samt rubriken till 3 kap. ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas ett nytt kapitel, 5 kap.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

I denna lag finns föreskrifter om sändningar av ljudradio- och TV-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

En sändning anses riktad till allmänheten endast om den samtidigt och utan särskild begäran är tillgänglig för vem som helst som vill ta emot den.

Av 2 § lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio framgår att den lagen ska tillämpas istället för

– 5 kap. 6 och 13 §§ radio- och TV-lagen (1996:844), och

– punkt 3 a och b i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:272) om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

2 kap.

1 §

För att sända ljudradio- eller TV-program med hjälp av radiovågor på frekvens under 3 gigahertz krävs tillstånd enligt denna lag.

För att sända ljudradio- eller TV-program med hjälp av radiovågor på frekvens under 3 gigahertz krävs tillstånd enligt denna lag. *Tillståndsplikten gäller oavsett vilken teknik eller moduleringsform som används för att överföra radiovågorna.*

Tillstånd krävs inte för sändningar av sökbar text-TV som sker från radiosändare som används för andra sändningar med stöd av tillstånd enligt denna lag. Tillstånd krävs inte heller för sändningar som är särskilt

anpassade för syn- eller hörselskadade och som äger rum under högst fyra timmar om dygnet från en sådan radiosändare.

Föreskrifter om tillstånd att inneha eller använda radiosändare finns i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

2 §

Tillstånd att sända TV-program meddelas av regeringen, om sändningsverksamheten finansieras med TV-avgiften enligt lagen (1989:41) om radio och TV i allmänhetens tjänst, och av Radio- och TV-verket i övriga fall.

Tillstånd att till hela landet eller till utlandet sända ljudradio-program meddelas av regeringen. Regeringen meddelar också tillstånd att sända lokal digital ljudradio.

Tillstånd att sända närradio enligt 4 kap. och *lokalradio* enligt 5 kap. meddelas av Radio- och TV-verket.

Radio- och TV-verket får vidare meddela tillstånd att under en begränsad tid om högst två veckor sända ljudradioprogram som inte är närradio eller *lokalradio*. Verket får förena ett sådant tillstånd med villkor enligt 3 kap. 7–9 §§ samt besluta att föreskrifterna i 6 och 7 kap. inte ska tillämpas på sändningar som sker med stöd av ett sådant tillstånd.

Om det finns särskilda skäl får regeringen meddela tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller *lokalradio*.

3 kap. Sändningar av TV-program och andra ljudradio-program än närradio och lokalradio

Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och

Tillstånd att sända ljudradioprogram meddelas av regeringen, om sändningsverksamheten finansieras med TV-avgiften enligt lagen (1989:41) om radio och TV i allmänhetens tjänst. Regeringen meddelar också tillstånd att sända ljudradio till utlandet.

Tillstånd att sända närradio enligt 4 kap. och *kommersiell radio* enligt 5 kap. meddelas av Radio- och TV-verket.

Radio- och TV-verket får vidare meddela tillstånd att under en begränsad tid om högst två veckor sända ljudradioprogram som inte är närradio eller *kommersiell radio*. Verket får förena ett sådant tillstånd med villkor enligt 3 kap. 7–9 §§ samt besluta att föreskrifterna i 6 och 7 kap. inte ska tillämpas på sändningar som sker med stöd av ett sådant tillstånd.

Om det finns särskilda skäl får regeringen meddela tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller *kommersiell radio*.

3 kap. Sändningar av TV-program och andra ljudradio-program än närradio och kommersiell radio

7 §

Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och

lokalradio får förenas med villkor som innebär att sändningsrätten ska utövas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet ska råda i ljudradion och televisionen.

kommersiell radio får förenas med villkor som innebär att sändningsrätten ska utövas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet ska råda i ljudradion och televisionen.

8 §

Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och *lokalradio* får förenas med villkor om skyldighet att

Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och *kommersiell radio* får förenas med villkor om skyldighet att

9 §

Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och *lokalradio* får förenas med villkor om förbud mot att sända

Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och *kommersiell radio* får förenas med villkor om förbud mot att sända

1. reklam eller andra annonser, och
2. även andra sponsrade program än sådana som anges i 7 kap. 8 § andra stycket, 9 § och 10 § andra stycket.

Ett sändningstillstånd får även förenas med villkor om förbud mot att diskriminera annonsörer.

10 §

Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och *lokalradio* får förenas med villkor som innebär att ägarförhållandena och inflytandet i ett företag som får tillståndet inte får förändras mer än i begränsad omfattning.

Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och *kommersiell radio* får förenas med villkor som innebär att ägarförhållandena och inflytandet i ett företag som får tillståndet inte får förändras mer än i begränsad omfattning.

4 kap.

6 §

Ett tillstånd att sända närradio får inte ges till någon som har tillstånd att sända *lokalradio* eller *digital ljudradio*.

Sändningstillståndet gäller inte om tillståndshavaren får tillstånd att sända *lokalradio* eller *digital ljudradio*. Tillståndet att sända närradio upphör då från och med den dag sändningar får ske med

Ett tillstånd att sända närradio får inte ges till någon som har tillstånd att sända *kommersiell radio*.

Sändningstillståndet gäller inte om tillståndshavaren får tillstånd att sända *kommersiell radio*. Tillståndet att sända närradio upphör då från och med den dag sändningar får ske med stöd av

stöd av tillståndet att sända lokalradio eller digital ljudradio.

tillståndet att sända kommersiell radio.

Bilaga 4

5 kap. Kommersiell radio

Inledande bestämmelse

1 §

Med kommersiell radio avses andra tillståndspliktiga ljudradio-sändningar än sådana som kräver tillstånd av regeringen eller som får ske endast under en begränsad tid enligt 2 kap. 2 § fjärde stycket eller som är närradio.

För sändningar som sker med analog utsändningsteknik tillämpas bestämmelserna i 2–17 §§. Sker sändningarna med digital utsändningsteknik tillämpas 18–21 §§. I 22–27 §§ finns gemensamma bestämmelser som tillämpas för båda slagen av sändningar.

Analog kommersiell radio

Sändningsområde

2 §

Radio- och TV-verket ska bestämma omfattningen av varje sändningsområde för analog kommersiell radio med beaktande av

1. vad som är tekniskt möjligt att nå från sändare med lämpligt läge,

2. hur möjligheterna att ta emot sändningar påverkas på andra håll, och

3. vad som är naturliga lokala intresseområden.

Varje sändningsområde ska utformas så att ett stort antal tillstånd kan lämnas. Flera tillstånd kan lämnas för samma sändningsområde.

3 §

Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio innebär rätt att bedriva sådana sändningar som kan tas emot med god hörbarhet inom det sändningsområde som anges i tillståndet.

Krav på tillståndshavare

4 §

Tillstånd att sända analog kommersiell radio får endast lämnas till en fysisk eller juridisk person som bedöms ha finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndperioden.

Staten, landsting eller kommuner får inte inneha tillstånd att sända analog kommersiell radio, varken direkt eller indirekt genom

1. företag i vilket ett eller flera sådana subjekt har en del som för dem gemensamt motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal har ett bestämmande inflytande, eller

2. ett företag som enligt 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554) är ett dotterföretag till ett företag som avses i 1.

5 §

Ingen får ha mer än ett tillstånd att sända analog kommersiell radio inom ett sändningsområde, om det inte finns särskilda skäl.

Ansökan

6 §

Radio- och TV-verket ska meddela när ett tillstånd att sända analog kommersiell radio blir ledigt. Verket ska ange sista dag för att ansöka om tillståndet, första dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet och sändningsområdets omfattning.

I en ansökan om tillstånd att sända analog kommersiell radio ska sökanden ange det belopp denne är villig att betala i sändningsavgift. Beloppet ska anges som ett engångsbelopp för hela tillståndsperioden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om ansökningsförfarandet och vad en ansökan ska innehålla.

7 §

I ett ärende enligt 6 § ska bestämmelserna i 17 § förvaltningslagen (1986:223) om rätt för part att få del av uppgifter inte tillämpas på uppgifter som rör endast någon annan sökande.

Beviljande av tillstånd

8 §

Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio ska beviljas den som uppfyller kraven i 4 § och som har angett den högsta sändningsavgiften av de sökande.

Betalning av sändningsavgift

9 §

Den som har fått tillstånd att sända analog kommersiell radio ska till Radio- och TV-verket betala den sändningsavgift denne angett i sin ansökan om det lediga tillståndet.

10 §

Skyldigheten att betala sändningsavgift gäller från och med den dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet att sända analog kommersiell radio.

Ränta

11 §

Ränta enligt 6 § räntelagen ska

betalas på sändningsavgift från Bilaga 4
och med den tidpunkt som anges i
10 §.

Radio- och TV-verket beslutar
om ränta.

12 §

Betalning av sändningsavgift
och ränta sker genom insättning
på ett särskilt konto som Radio-
och TV-verket anvisar. Betalning
ska anses ha fullgjorts den dag
beloppet har bokförts på det
särskilda kontot.

Verkställighet

13 §

Beslut om sändningsavgift och
ränta får verkställas om avgiften
eller räntan är obetald och
förfallen till betalning. För sådan
avgift och ränta tillämpas 12 kap.
6 § första stycket, 7 §, 12 § första
stycket och 13 § samt 20 kap.
skattebetalningslagen (1997:483).

14 §

Radio- och TV-verket beslutar
om ansvar avseende
sändningsavgift för delägare i
handelsbolag enligt 2 kap. 20 §
lagen (1980:1102) om
handelsbolag och enkla bolag.

Om beslut enligt första stycket
har fattats ska vad som sägs om
tillståndshavare gälla ansvarig
delägare och vad som sägs om
sändningsavgift gälla för belopp
som delägare är betalningsskyldig
för.

15 §

Om det finns särskilda skäl får
Radio- och TV-verket meddela
anstånd med betalning av
sändningsavgift och ränta. Om det
finns synnerliga skäl får Radio-
och TV-verket medge befrielse helt
eller delvis från skyldigheten att
betala sändningsavgift och ränta.

16 §

Om en tillståndshavare överlåter sitt tillstånd enligt 24 § har denne inte rätt att återfå någon del av den sändningsavgift som betalats. Detsamma gäller om ett tillstånd upphör att gälla enligt 26 eller 27 §.

17 §

Sändningsavgift enligt denna lag omfattas av lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter.

Digital kommersiell radio

Sändningsutrymme

18 §

Regeringen beslutar vilket sändningsutrymme som i olika delar av landet får upplåtas för digital kommersiell radio.

Krav på tillståndshavare

19 §

Tillstånd att sända digital kommersiell radio får endast lämnas till en fysisk eller juridisk person som

- 1. bedöms ha finansiella och tekniska förutsättningar att bedriva sändningsverksamhet under hela tillståndsperioden, och*
- 2. är beredd att samverka med övriga tillståndshavare i tekniska frågor.*

Vad som föreskrivs i 4 § andra stycket gäller också för tillstånd att sända digital kommersiell radio.

Ansökan

20 §

Radio- och TV-verket ska meddela när ett tillstånd att sända

digital kommersiell radio blir ledigt. Verket ska ange sista dag för att ansöka om tillståndet, första dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet och sändningsområdets omfattning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om ansökningsförfarandet och vad en ansökan ska innehålla.

Fördelning av tillstånd

21 §

Radio- och TV-verket ska vid fördelningen av tillstånd för digital kommersiell radio beakta att utrymmet för sådana sändningar kan tas i anspråk

1. för olika programtjänster så att sändningarna kommer att tilltala olika intressen och smakriktningar,

2. för såväl nationella som lokala och regionala programtjänster, och

3. av flera av varandra oberoende programföretag.

Gemensamma bestämmelser

Tillståndsperiod

22 §

Ett tillstånd att sända kommersiell radio gäller i sex år.

Om det finns särskilda skäl får Radio- och TV-verket besluta att ett tillstånd ska gälla för kortare tid.

Villkor

23 §

Ett tillstånd att sända kommersiell radio får förenas med villkor som avser skyldighet att

1. sända program i en viss del av sändningsområdet eller som når en viss del av befolkningen inom området,

2. sända under en viss minsta tid,

3. använda en viss sändningsteknik och att samarbeta med andra tillståndshavare i tekniska frågor, och

4. använda en viss teknik för sådan inspelning som avses i 9 kap. 8 §.

Utöver vad som sägs i första stycket får ett tillstånd att sända digital kommersiell radio förenas med villkor som avser skyldighet att

1. sända ett mångsidigt programutbud, och

2. inte förändra ägarförhållandena och inflytandet i företaget mer än i begränsad omfattning.

Innan Radio- och TV-verket meddelar beslut om tillstånd ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som myndigheten avser att förena med tillståndet. Beslut om tillstånd får inte innehålla andra programrelaterade villkor än de som den sökande godtagit.

Överlåtelse av tillstånd

24 §

Ett tillstånd att sända kommersiell radio får överlåtas om Radio- och TV-verket medger det. Sådant medgivande ska dock inte lämnas, varken för tillstånd att sända analog kommersiell radio eller digital kommersiell radio, om förvärvaren omfattas av 4 § andra stycket.

Om det tillstånd som överlåtelsen gäller avser analog kommersiell radio och förvärvaren redan har ett sådant tillstånd i samma sändningsområde, direkt

eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande, får överlåtelse medges endast om det föreligger särskilda skäl.

En överlåtelse som Radio- och TV-verket inte har lämnat sitt medgivande till är utan verkan.

25 §

Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag såvitt avser tiden efter beslutet om medgivande.

Om ett föreläggande enligt 10 kap. 9 § 2 eller 8 har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den nye innehavaren. Radio- och TV-verket ska i samband med att det medger överlåtelse underrätta den nye innehavaren om detta. Om underrättelse inte skett gäller inte föreläggandet mot denne.

Begäran om återkallelse av tillstånd

26 §

Om en tillståndshavare begär att hans tillstånd ska återkallas, ska tillståndet anses ha upphört att gälla den dag en sådan begäran kommit in till Radio- och TV-verket eller den senare dag som tillståndshavaren angett i sin begäran.

Tillståndets upphörande vid konkurs, likvidation och dödsfall

27 §

Försätts en tillståndshavare i konkurs eller träder i likvidation upphör tillståndet att gälla tre månader efter beslutet om konkurs respektive likvidation. Avlider en

tillståndshavare upphör tillståndet att gälla tre månader efter dödsfallet.

Har en begäran om medgivande till överlåtelse av tillståndet kommit in till Radio- och TV-verket innan tillståndet upphört att gälla enligt första stycket ska begäran prövas enligt 24 §.

6 kap.

7 b §

Varningsmeddelanden som är av vikt för allmänheten och som *skall* skydda människor, egendom eller miljö *skall* sändas kostnadsfritt i *lokalradio*, om en myndighet begär det.

Varningsmeddelanden som är av vikt för allmänheten och som *ska* skydda människor, egendom eller miljö *ska* sändas kostnadsfritt i *kommersiell radio*, om en myndighet begär det.

7 kap.

7 §

Annonser *skall* i TV-sändning sändas mellan programmen. Under förutsättning att villkoren i 7 a § uppfylls får annonser dock avbryta ett program om det sker på sådant sätt att – med hänsyn till naturliga pauser samt programmets sändningslängd och karaktär – varken programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks.

Vid tillämpningen av första stycket samt 7 a och 7 b §§ *skall* ett program som inte består av annat än, utom angivande av namn eller källa, ett enkelt meddelande om tid, väderlek, nyheter eller dylikt, inte betraktas som ett särskilt program.

Annonser *ska* i TV-sändning sändas mellan programmen. Under förutsättning att villkoren i 7 a § uppfylls får annonser dock avbryta ett program om det sker på sådant sätt att – med hänsyn till naturliga pauser samt programmets sändningslängd och karaktär – varken programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks.

Vid tillämpningen av första stycket samt 7 a och 7 b §§ *ska* ett program som inte består av annat än, utom angivande av namn eller källa, ett enkelt meddelande om tid, väderlek, nyheter eller liknande, inte betraktas som ett särskilt program.

8 §

Om ett program som inte är en annons helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver sändningsverksamheten eller som framställer audiovisuella verk (sponsrat program), *skall* på lämpligt sätt i början och slutet av programmet eller vid ettdera tillfället anges

Om ett program som inte är en annons helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver sändningsverksamheten eller som framställer audiovisuella verk (sponsrat program), *ska* på lämpligt sätt i början och slutet av programmet eller vid ettdera tillfället anges

vem eller vilka bidragsgivarna är. I sökbar text-TV *skall* ett sådant meddelande lämnas löpande. *Sådana uppgifter* behöver inte omges av signatur på det sätt som anges i 1 § första stycket och *skall* inte räknas in i den annonstid som anges i 5 §.

Ett program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer får inte sponsras.

vem eller vilka bidragsgivarna är (sponsringsmeddelande). I sökbar text-TV *ska* ett sådant meddelande lämnas löpande. *Ett sponsringsmeddelande* behöver inte omges av signatur på det sätt som anges i 1 § första stycket och *ska* inte räknas in i den annonstid som anges i 5 §.

I kommersiell radio får ett sådant enkelt meddelande om tid, väderlek, nyheter eller liknande som anges i 7 § andra stycket omges av sponsringsmeddelanden, dock vid högst tre tillfällen under varje hel timme.

10 kap.

9 §

Den som åsidosätter de bestämmelser som anges i denna paragraf får föreläggas att följa bestämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelser om

1. närradiosändningars *och lokalradiosändningars* innehåll samt skyldighet att i lokalradio sända eget material och program med lokal anknytning (5 kap. 11 § 2 och 3, 6 kap. 6, 7 och 7 a §§),

2. beteckningar (6 kap. 9 §),

3. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarföretag (8 kap. 1, 2 och 4 §§),

4. tillståndsvillkor enligt 3 kap. 8 § 1, 3, 6–8 och 16,

5. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Radio- och TV-verket (9 kap. 4–6 §§),

6. skyldighet att lämna inspelning (9 kap. 8 §),

7. varning (6 kap. 2 §),

8. *skyldighet att årligen rapportera till Granskningsnämnden för radio och TV* (9 kap. 9 §),
eller

9. skyldighet att lämna upplysningar och handlingar enligt 9 kap. 7 §.

Föreläggande enligt första stycket 1, 2 och 6–9 får meddelas av Granskningsnämnden för radio

Den som åsidosätter de bestämmelser som anges i denna paragraf får föreläggas att följa bestämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelser om

1. närradiosändningars innehåll (6 kap. 6 och 7 §§),

7. varning (6 kap. 2 §), eller

8. skyldighet att lämna upplysningar och handlingar enligt 9 kap. 7 §.

Föreläggande enligt första stycket 1, 2 och 6–8 får meddelas av Granskningsnämnden för radio

och TV. Föreläggande enligt första stycket 3–6 och 9 får meddelas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 6 och 9 får även meddelas av Konsumentombudsmannen.

och TV. Föreläggande enligt första stycket 3–6 och 8 får meddelas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 6 och 8 får även meddelas av Konsumentombudsmannen.

13 §

Radio- och TV-verket får ta ut en avgift av den som hos verket ansöker om tillstånd att sända TV-program.

Radio- och TV-verket får ta ut en avgift av den som hos verket ansöker om tillstånd att sända TV-program *och digital kommersiell radio*.

Avgiften ska motsvara Radio- och TV-verkets kostnader för handläggningen av tillståndsärenden enligt första stycket.

11 kap.

5 §

Tillstånd att sända *lokalradio* får återkallas om

Tillstånd att sända *kommersiell radio* får återkallas om

1. tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början,

sändningsverksamheten inom sex

2. tillståndshavaren inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor,

inom sex månader efter tillståndets början,

3. tillståndshavaren väsentligt brutit mot någon av föreskrifterna i 6 kap. 4 § samt 7 kap. 1–3, 5, 8 och 9 §§, eller

1. tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början,

4. domstol funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten.

2. tillståndshavaren inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor,

Förfogar en fysisk eller juridisk person, utan tillstånd från Radio- och TV-verket, över mer än ett tillstånd i ett sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande, får det eller de tillstånd återkallas som har meddelats efter det första tillståndet.

Förfogar en fysisk eller juridisk person, utan tillstånd från Radio- och TV-verket, över mer än ett tillstånd för analog kommersiell radio i ett sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har del som motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande, får det eller de tillstånd återkallas som har meddelats efter det första tillståndet.

Har Radio- och TV-verket medgett överlåtelse trots att tillståndshavaren redan har tillstånd att sända lokalradio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket tillståndshavaren har del som motsvarar minst 20 procent

Har Radio- och TV-verket medgett överlåtelse trots att tillståndshavaren redan har tillstånd att sända analog kommersiell radio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket tillståndshavaren har del som

av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande, får tillståndet återkallas endast om beslutet om överlåtelse grundats på felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren. Återkallelsen skall då avse det eller de tillstånd som överlåtits.

Om staten, landsting eller kommuner innehar ett tillstånd att sända lokalradio på det sätt som anges i 5 kap. 4 § andra stycket skall verket återkalla detta tillstånd.

motsvarar minst 20 procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande, får tillståndet återkallas endast om beslutet om överlåtelse grundats på felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren. Återkallelsen ska då avse det eller de tillstånd som överlåtits.

Om staten, landsting eller kommuner innehar ett tillstånd att sända kommersiell radio på det sätt som anges i 5 kap. 4 § andra stycket ska verket återkalla detta tillstånd.

13 kap.

1 a §

Beslut av Radio- och TV-verket om *lokalradio* får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det gäller beslut om att

1. avslå ansökan om tillstånd,
2. inte medge överlåtelse av tillstånd,
3. *inte förlänga ett tillstånd,*
4. återkalla ett meddelat tillstånd, och
5. *någon enligt 5 kap. 14 § tredje stycket skall anses som tillståndshavare.*

Mål om överklagande av beslut som avses i första stycket 1 och 4 skall handläggas skyndsamt.

Beslut som avses i *första stycket* 2–4 gäller omedelbart om inte något annat förordnas.

Beslut av Radio- och TV-verket om *kommersiell radio* får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det gäller beslut om att

1. avslå en ansökan om tillstånd,
2. inte medge överlåtelse av ett tillstånd,
3. *fastställa sändningsavgift eller ränta, och*
4. återkalla ett meddelat tillstånd.

Mål om överklagande av beslut som avses i första stycket 1 och 4 ska handläggas skyndsamt.

Beslut som avses i första stycket 2 och 4 gäller omedelbart om inte något annat förordnas.

Överklagande av beslut enligt första stycket 3 påverkar inte skyldigheten att betala den avgift eller ränta som överklagandet avser.

3 §

Beslut av Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket eller Konsumentombudsmannen om förlägganden som har

Beslut av Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket eller Konsumentombudsmannen om förlägganden som har

förenats med vite enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1–4 och 7–9 samt 10 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Förelägganden enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1, 2, 4, 8 och 9 samt 10 § gäller omedelbart, om inte något annat förordnas.

förenats med vite enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1–4 och 7–8 samt 10 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Förelägganden enligt 10 kap. 8 §, 9 § första stycket 1, 2, 4 och 8 samt 10 § gäller omedelbart, om inte något annat förordnas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.
 2. Genom lagen upphävs lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område. Lagen gäller dock fortfarande för de sändningar som skett före den 1 januari 2010.
 3. Den som vid utgången av 2009 innehar ett sändningstillstånd som har meddelats enligt lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio har rätt att bedriva sändningar inom det sändningsområde som tillståndet avser till utgången av år 2013 utan särskild ansökan.
 4. En tillståndshavare som omfattas av tredje punkten ska betala sändningsavgift med 45 000 kr per år till utgången av 2013. Avgiften ska betalas före utgången av januari månad det kalenderår som avgiften avser.

Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:1190) med instruktion för Radio- och TV-verket

Bilaga 4

Häri genom föreskrivs att 2 och 6 §§ förordningen (2007:1190) med instruktion för Radio- och TV-verket ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Myndigheten ska särskilt

1. enligt radio- och TV-lagen (1996:844) pröva frågor om tillstånd att sända närradio, fastställa sändningstider om tillståndshavarna inte kan enas om fördelning av sändningstid eller om en tillståndshavare begär att verket ska fastställa sändningsschemat i sin helhet, besluta om det samtidigt får sändas mer än ett närradioprogram i en kommun samt besluta om större sändningsområden än en kommun,

2. enligt radio- och TV-lagen pröva frågor om tillstånd att sända *lokalradio*, om överlåtelse av sändningstillstånd samt bestämma sändningsområdena,

2. enligt radio- och TV-lagen pröva frågor om tillstånd att sända *kommersiell radio*, om överlåtelse av sändningstillstånd samt bestämma sändningsområdena,

3. enligt radio- och TV-lagen pröva frågor om tillstånd att sända TV-program eller att under en begränsad tid sända ljudradioprogram,

4. enligt radio- och TV-lagen förordna lokala kabelsändarföretag och besluta om undantag från nättinnehavares skyldigheter,

5. pröva frågor *enligt lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område,*

5. pröva frågor *om sändningsavgift enligt 5 kap. radio- och TV-lagen,*

6. enligt radio- och TV-lagen godkänna och registrera de beteckningar för sändningar som används av den som sänder program samt föra register över tillståndshavare, satellitprogramföretag och satellitentreprenörer,

7. pröva frågor om utgivningsbevis enligt 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen samt föra register över verksamhet enligt samma paragraf,

8. enligt lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden föra register över utgivare,

9. enligt radio- och TV-lagen utöva tillsyn samt pröva frågor om återkallelse och ändring av tillstånd,

10. meddela föreskrifter och utöva tillsyn enligt 2 och 3 §§ förordningen (1998:32) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler,

11. *enligt förordningen (1995:1020) om digitala ljudradiosändningar utlysa tillstånd att sända digital radio och lämna förslag till regeringen*

12. meddela verkställighetsföreskrifter enligt förordningen (2007:1285) med bemyndigande för Radio- och TV-verket att meddela vissa verkställighetsföreskrifter, och

13. enligt 10 kap. 6 a och 6 b §§ radio- och TV-lagen hantera frågor om särskild avgift.

11. meddela verkställighetsföreskrifter enligt förordningen (2007:1285) med bemyndigande för Radio- och TV-verket att meddela vissa verkställighetsföreskrifter, och

12. enligt 10 kap. 6 a och 6 b §§ radio- och TV-lagen hantera frågor om särskild avgift.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.

Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:1285) med bemyndigande för Radio- och TV-verket att meddela vissa verkställighetsföreskrifter Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att förordningen (2007:1285) med bemyndigande för Radio- och TV-verket att meddela vissa verkställighetsföreskrifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Regeringen bemyndigar med stöd av 8 kap. 13 § regeringsformen Radio- och TV-verket att meddela verkställighetsföreskrifter om

1. ansökningsförfarandet och ansökans innehåll i fråga om de tillstånd som avses i 3 kap. 3 och 4 §§ radio- och TV-lagen (1996:844),	1. ansökningsförfarandet och ansökans innehåll i fråga om de tillstånd som avses i 3 kap. 3 och 4 §§ <i>samt 5 kap. 6 och 20</i> §§ radio- och TV-lagen (1996:844),
2. avgiften enligt 10 kap. 13 § samma lag.	

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.

Förslag till förordning om upphävande av Bilaga 4
förordningen (1995:1020) om digitala
ljudradiosändningar

Härigenom föreskrivs att förordningen (1995:1020) om digitala
ljudradiosändningar ska upphöra att gälla den 31 december 2009.

Sammanfattning av Radio- och TV-verkets rapporter Närradio & när-TV i fokus och Vidaresändningsplikt i kabelnät rapporter

Bilaga 5

Närradio & när-TV i fokus

Radio- och TV-verket har haft i uppdrag av regeringen att genomföra en översyn av lokal icke-kommersiell radio och TV, dvs. närradio och lokal-TV. För att få en bild av de lokala mediernas situation har verket gjort en kartläggning bestående av studiebesök, enkätundersökningar, samrådsmöten med intressenter samt en omvärldsanalys. Med detta som underlag har en analys av framtidsförutsättningarna för lokal icke-kommersiell radio och TV gjorts. Utifrån analysen lämnar verket förslag till vissa förändringar i regelverk och förutsättningar för närradio och lokal-TV.

Närradion är de lokala ideella föreningarnas radio och idag finns det cirka 1 030 föreningar som har sändningstillstånd, fördelade på 158 sändningsområden som i de flesta fall motsvarar en kommun. Föreningarna på en ort delar på en frekvens, de får sända reklam och betalar ingen tillståndsavgift. Den största enskilda gruppen av tillståndshavare är religiösa föreningar. Föreningarna har ofta dålig ekonomi och deras främsta inkomstkälla är medlemsavgifterna. Deras verksamhet bygger på ideella krafter. Ett framtidsproblem för närradion är svårigheterna att nyrekrytera.

Den icke kommersiella lokal-TV:n har gratis tillgång till en kanal i kabelnäten inom en kommun. möjligheten att sända lokal-TV har inte haft något större genomslag. idag finns det 26 förordnande lokala kabelsändarföretag. Deras ekonomi är ofta ansträngd då de inte har några fasta inkomstkällor. De får sända sponsrade program men inte reklam.

Förutsättningarna för lokal-TV, liksom för närradio, är mycket skiftande. Det finns lokala kabelsändarföretag i omkring tio procent av alla kommuner i Sverige, vilket tyder på att intresset är svalt eller att det är svårigheter att få igång en fungerande verksamhet. Närradion är helt beroende av det ideella engagemang som finns inom respektive sändningsområde. Även lokal-TV:n är beroende av det ideella engagemang som finns inom respektive sändningsområde. När en eldsjäl försvinner kan det stjälpas den lokala kanalen. Samtidigt är syftet att verksamheten just ska bygga på ideell grund. Många är också positiva till verksamheten trots att ekonomin är ett problem på många orter, bl.a. för teknisk utrustning samt för upphovsrättskostnader. Många är beroende av kommunala bidrag, vilket kan medföra svårigheter med att utveckla verksamheten eftersom man inte vet om bidrag även kommer att utgå nästföljande år och till vilket belopp.

Radio- och TV-verket anser att närradio och lokal-TV är viktiga för demokrati, yttrandefrihet, mångfald, föreningsliv och integration. I närradio och lokal-TV kan olika intressen och åsikter göra sig hörda i samhällsdebatten och dessa medier är viktiga komplement till public service och kommersiell radio och TV. Radio- och TV-verket lämnar

därför i rapporten olika förslag för att stärka de lokala medierna. Förslagen avser förändringar både vad gäller kraven på programinnehåll och sändningsområdenas storlek samt förändringar som avser att underlätta ärendehantering vid exempelvis anmälan av utgivare. Verket föreslår inga statliga bidrag men menar att många av de förslag som lämnas kan förbättra sammanslutningarnas förutsättningar att bedriva och utveckla sin verksamhet. Detta gäller inte minst förslagen om att avskaffa riksförbundet och om att skyldighet för nätoperatörer att tillhandahålla sändningsutrymme ska gälla i både analog och digital form.

Radio- och TV-verket föreslår att bestämmelsen i 6 kap. 6 § radio- och TV-lagen om att det i närradio endast får sändas program som har framställts särskilt för den egna verksamheten tas bort. Vidare föreslås att sändningsområdet för närradio i högre grad än idag ska kunna få vara större än en kommun. Ett annat förslag är att kravet på att skicka in behörighetshandlingar för utgivare avskaffas och ersätts med en skyldighet att intyga att behörighetsvillkoren är uppfyllda. Radio- och TV-verket föreslår vidare att sändningsverksamheten som bedrivs av icke-kommersiell TV ska kallas när-TV. I nät där program sänds ut både analogt och digitalt föreslår verket att när-TV-kanalen ska få möjlighet att sändas ut i både analog och digital form. Vidare föreslås att skyldigheten att tillhandahålla sändningsutrymmer för när-TV även ska gälla i bredbandsnät som används för distribution av TV-program.

Under våren 2007 lät verket sända ut ett frågeformulär till samtliga tillståndshavare för närradio och lokala kabelsändarföretag. I enkäten ställdes frågor om både deras nuvarande verksamhet, om framtiden men även vad de ansåg om ett antal uppställda förslag till åtgärder. De har också beretts tillfälle att lämna egna förslag. Verket har även haft var sitt möte med företrädare för Närradions riksorganisation samt Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige och diskuterat de lokala mediernas framtidsförutsättningar och förslag till förändringar. De upptagna förslagen gäller i vissa fall både närradio och lokal-TV medan andra rör endast närradio respektive lokal-TV. Även om mycket skiljer de båda medieformerna åt har de även en gemensam utgångspunkt, nämligen att de tillkommit för att värna om yttrandefriheten och informationsfriheten och båda har därför stöd i grundlag.

I rapporten ges även en omvärldsbevakning med en översiktlig presentation av reglerna för lokala icke-kommersiella medier i några andra länder. De nordiska länderna har tagits med mot bakgrund av den gemensamma nordiska rättstraditionen men också med hänsyn till att dessa länder är väl jämförbara med Sverige när det gäller befolkningsunderlag och/eller geografi. Utöver de nordiska länderna behandlas Storbritannien, där community radio är en ny sändningsform som har vuxit fram de senaste åren. Redogörelserna har sin utgångspunkt i respektive lands medielagstiftning men har även kompletterats genom kontakter med respektive lands myndighet.

Rapporten innehåller slutligen ett kapitel om närradions och lokal-TV:ns historia. I det kapitlet finns en genomgång av tidigare utredningar och förslag om lokala medier.

Uppdraget

Radio- och TV-verket har haft i uppdrag av regeringen att göra en översyn av reglerna för vidaresändningsplikt, se bilaga. Översynen har avsett om reglerna uppfyller de krav på tydligt angivna mål, proportionalitet och öppenhet för insyn som anges i artikel 31 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG (USO-direktivet). I uppdraget har även ingått att överväga om reglerna i övrigt är lämpligt utformade och vid behov lämna förslag till förändringar. Enligt uppdraget ska särskilt redovisas:

- vilka trådbundna nät som vidaresändningsplikten ska gälla för
- vem som bör vara ansvarig för vidaresändningsplikten
- om tilläggstjänster bör omfattas
- på vilka villkor hushållen bör kunna få del av programtjänsterna.

Radio- och TV-verkets förslag och bedömningar

Radio- och TV-verket lämnar följande förslag och bedömningar beträffande reglerna om vidaresändningsplikt i 8 kap. radio- och TV-lagen:

- Trots de senaste årens utveckling inom området för distribution av TV-program till hushållen finns det alltjämt ett behov av en lagstadgad vidaresändningsplikt för att tillgodose allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning.
- De nuvarande och de nu föreslagna bestämmelserna uppfyller USO-direktivets krav på tydligt angivna mål, proportionalitet och öppenhet för insyn.
- Undantaget i 8 kap. 1 § sjätte stycket radio- och TV-lagen från vidaresändningsplikten för en anläggning där ett begränsat antal TV-program förs fram till abonnenterna genom ett allmänt kommunikationsnät, som består av parkabel av metall, med hjälp av digital teknik tas bort.
- Bestämmelsen i 8 kap. 3 § radio- och TV-lagen om undantag från vidaresändningsplikt för anläggning i vilken endast vidaresänds TV-program som sänds i marknät på lägre frekvens än 3 GHz tas bort.
- Det finns inte skäl att i övrigt ändra regleringen av vilka nät som ska omfattas av vidaresändningsplikten.
- Den som äger eller på något annat sätt förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för utsändning av TV-program till allmänheten bör liksom idag vara ansvarig för vidaresändningsplikten.
- Vidaresändningsplikten bör också omfatta sökbar text-TV samt tilläggstjänster som syftar till att tillgängliggöra TV-program för personer med funktionsnedsättning och har direkt anknytning till program som ingår i vidaresändningsplikten. Andra

- Vidaresändningsplikten bör fortsätta att gälla i samma omfattning som idag. De programtjänster som omfattas av vidaresändningsplikt bör även i fortsättningen kunna tas emot utan kostnad för själva mottagningen. Det innebär bl.a. att eventuella upphovsrättskostnader inte bör belasta hushållen. Nätoperatören bör inte heller fortsättningsvis vara skyldig att vidaresända ljud eller bild med någon särskild standard om valet av teknisk standard inte påverkar hushållens möjligheter att tillgodogöra sig de programtjänster som omfattas av vidaresändningsplikten.
- Hänvisningen i 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen till att förutsättningarna i upphovsrättslagen måste vara uppfyllda för att vidaresändningsplikt ska föreligga bör finnas kvar och det bör inte heller införas några uttryckliga regler om fördelningen av kostnader för ersättning till rättighetshavare, utan detta får lösas genom förhandlingar mellan berörda parter.
- Bestämmelsen i 8 kap. 4 § radio- och TV-lagen om skyldighet för den som bedriver mikrovågssändningar från marksändare att bereda utrymme för lokala kabelsändarföretags TV-sändningar tas bort.

Närradio och när-TV i fokus

Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844)

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och TV-lagen
dels att 6 kap. 6 § ska upphöra att gälla,
dels att 4 kap. 2 och 4 §, 7 kap. 11 §, 8 kap. 2, 4 – 5 ½½, 10 kap. 9 §
 första stycket 3, 11 kap. 6 §, 13 kap. 2 § första stycket 2 och 4 ska ha
 följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 kap.

2 §

Om en sammanslutning som kan få tillstånd enligt 4 § så önskar och det är tekniskt möjligt, skall det finnas en möjlighet att sända närradioprogram i en kommun. Om det finns särskilda skäl får det samtidigt sändas mer än ett närradioprogram i kommunen.

Sändningsområden för närradio skall omfatta högst en kommun. Utanför storstadsområdena bör det eftersträvas att sändningarna kan tas emot i hela kommunen. Radio- och TV-verket får om det finns *synnerliga* skäl besluta om större sändningsområden än en kommun.

Sändningsområden för närradio *ska* omfatta högst en kommun. Utanför storstadsområdena bör det eftersträvas att sändningarna kan tas emot i hela kommunen. Radio- och TV-verket får, om det finns *särskilda* skäl, besluta om större sändningsområde än en kommun.

4 §

Ett tillstånd att sända närradio kan ges endast till följande juridiska personer, *nämligen*

1. *ideella* föreningar som har anknytning till sändningsområdet,
2. *församlingar och kyrkliga samfälligheter inom Svenska kyrkan,*

3. obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor,

4. samanslutningar av flera tillståndshavare i ett sändningsområde för gemensamma närradiomål (närradioföreningar).

Vid bedömningen av om en ideel förening har anknytning till sändningsområdet *skall* särskilt beaktas var

Ett tillstånd att sända närradio kan ges endast till följande juridiska *personer.*

1. *ideella* föreningar som har anknytning till sändningsområdet,
2. *registrerade trossamfund och registrerade organisatoriska delar av registrerade trossamfund som har anknytning till sändningsområdet,*

Vid bedömningen av om en ideel förening har anknytning till sändningsområdet *ska* särskilt beaktas var

a. föreningens studio och övriga lokaler för verksamheten är belägna,
 b. ansvarig utgivare och föreningens styrelsemedlemmar är bosatta, samt
 c. föreningsstämma och styrelsemöten hålls.

a. studio och övriga lokaler för verksamheten är belägna,
 b. ansvarig utgivare och styrelsemedlemmar är bosatta, samt,
 c. stämma och styrelsemöten hålls.

6 kap.
6 §

I närradio får det endast sändas program som har framställts särskilt för den egna verksamheten.

Under högst tio timmar per månad får dock en tillståndshavare sända program som inte framställts enbart för den egna verksamheten, om innehållet i sändningarna

- är av särskilt intresse för tillståndshavarens medlemmar,
- främjar kunskap och bildning, eller
- utgör upptagningar av lokala kulturella tillställningar.

7 kap.
11 §

Ett lokalt kabelsändarföretag får inte sända reklam såvida det inte är fråga om meddelanden som avses i 8 §.

I när-TV får det inte sändas reklam såvida det inte är fråga om meddelanden som avses i 8 §.

8 kap.
2 §

Var och en som äger eller annars förfogar över en anläggning för trådsändning där TV-program vidaresänds till allmänheten och varifrån sändningarna når fler än 100 bostäder skall i varje kommun där han eller hon har en sådan anläggning kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av TV-program från ett eller flera av Radio- och TV-verket utsedda företag (lokala kabelsändarföretag).

Var och en som äger eller annars förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av TV-sändningar till allmänheten genom tråd ska, om minst 100 av de hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar, i varje kommun där han eller hon har ett sådant kommunikationsnät kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av TV-program från en

eller flera av Radio- och TV-verkets förordnade när-TV-sammanslutningar.

I nät där TV-sändningarna sker med både analog och digital teknik ska när-TV tillhandahållas både analogt och digitalt sändningsutrymme.

4 §

Den som vidareänder TV-program med hjälp av radiovågor på frekvenser över 3 gigahertz *skall* i varje kommun där han eller hon bedriver sådan verksamhet kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av TV-program från ett eller flera *lokala kabelsändarföretag*.

Den som vidareänder TV-program med hjälp av radiovågor på frekvenser över 3 gigahertz *ska* i varje kommun där han eller hon bedriver sådan verksamhet kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av TV-program från en eller flera *när-TV-sammanslutningar*.

5 §

Ett lokalt kabelsändarföretag skall vara en sådan juridisk person som har bildats för att bedriva lokala kabelsändningar och som kan antas låta olika intressen och meningsriktningar komma till tals i sin verksamhet.

Ett lokalt kabelsändarföretag skall i sin sändningsverksamhet sträva efter vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

Radio- och TV-verkets förordnande av *lokala kabelsändarföretag skall* avse högst tre år.

En när-TV sammanslutning ska vara en sådan juridisk person som har bildats för att bedriva lokala kabelsändningar och som kan antas låta olika intressen och meningsriktningar komma till tals i sin verksamhet.

En när-TV sammanslutning ska i sin sändningsverksamhet sträva efter vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

TV-sammanslutningar ska avse högst tre år.

10 kap.

9 §

Den som åsidosätter de bestämmelser som anges i denna paragraf för föreläggas att följa bestämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelser om

1 närradiosändningars och lokalradiosändningars innehåll samt skyldighet att i lokalradio sända eget material och program med lokal anknytning (5 kap. 11 § 2 och 3, 6 kap. 6, 7 och / a ½/½),

2. beteckningar (6 kap. 9 §

3. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal för *lokala kabelsändarföretag* (8 kap. 1, 2 och 4 §§),

3. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal för *när-TV-sammanslutningar* (8 kap. 1, 2 och 4 §§),

4. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Radio- och TV-verket (9 kap. 4–6 §§),

5. skyldighet att lämna inspelning (9 kap. 8 §),

6. varning (6 kap. 2§),

7. skyldighet att årligen rapportera Granskningsnämnden för radio och TV (9 kap. 9 §) eller

8. skyldighet att lämna upplysningar och handlingar enligt 9 kap. 7 §.

Föreläggande enligt första stycket 1, 2 och 5–8 får meddelas av Granskningsnämnden för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 3–5 och 8 får meddelas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 5 och 8 får även meddelas av Konsumentombudsmannen.

11 kap 6 §

Ett förordnande som *lokalt kabelsändarföretag* får återkallas om någon sändningsverksamhet inte förekommit eller om sådan verksamhet förekommit endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst tre månader.

Ett förordnande som *när-TV-sammanslutning* får återkallas om någon sändningsverksamhet inte förekommit eller om sådan verksamhet förekommit endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst tre månader.

13 kap 2 §

Även följande beslut av Radio- och TV-verket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, nämligen beslut om,

1. beteckningar enligt 6 kap. 9 §,

2. förordnande av *lokala kabelsändarföretag* enligt 8 kap. 2 §,

förordnande av *när-TV-sammanslutning* enligt 8 kap. 2 §,

3. återkallelse av ett sådant förordnande enligt 11 kap. 6 §, och

4. beslut enligt 8 kap. 6 § om undantag från sändningsplikt och skyldighet att tillhandahålla kanal för *lokala kabelsändarföretag*.

4. beslut enligt 8 kap. 6 § om undantag från sändningsplikt och skyldighet att tillhandahålla kanal för *när-TV*.

Beslut om återkallelse av ett förordnande som anges i 2 gäller omedelbart, även om det överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010

Vidaresändningsplikt i kabelnät

Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844)

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och TV-lagen (1996:844)
dels att 8 kap. 1 § ska ha följande lydelse,
dels att 8 kap. 3 § och 4 § ska upphöra att gälla,
dels att nuvarande 8 kap. 6 § ska betecknas 8 kap. 3 § och ska ha följande lydelse,
dels att nuvarande 8 kap. 5 § ska betecknas 8 kap. 4 §,
dels att 10 kap. 9 § och 13 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

1 §

Var och en som äger eller på annat sätt förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av TV-sändningar till allmänheten genom tråd ska, om ett betydande antal hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar, se till att de boende i de anslutna hushållen kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som kan tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för TV-sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det ska ingå nyheter. En sådan sändningsplikt gäller endast om förutsättningarna för vidaresändning enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är uppfyllda.

TV-sändningar enligt första stycket ska kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller även TV-sändningar som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd.

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än fyra programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst.

I nät där TV-sändningar sker med både analog och digital teknik ska vidaresändning ske med analog teknik av minst två programtjänster som

avses i fjärde stycket, om de sänds eller har sänts ut med analog teknik. I Bilaga 6
övrigt får vidareändring ske med digital teknik.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller inte för en anläggning där ett begränsat antal TV-program förs fram till abonnenterna genom ett allmänt kommunikationsnät, som består av parkabel av metall, med hjälp av digital teknik.

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändring enligt 3 kap. 5 §.

6 §

Radio- och TV-verket får medge undantag från skyldigheterna enligt 1, 2 och 4 §§ om det finns särskilda skäl till det.

3 §

Radio- och TV-verket får medge undantag från skyldigheterna enligt 1 och 2 §§ om det finns särskilda skäl till det.

10 kap.

9 §

Den som åsidosätter de bestämmelser som anges i denna paragraf får föreläggas att följa bestämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelser om

1. närradiosändningars och lokalradiosändningars innehåll samt skyldighet att i lokalradio sända eget material och program med lokal anknytning (5 kap. 11 § 2 och 3, 6 kap. 6, 7 och 7 a §§),

2. beteckningar (6 kap. 9 §),

3. sändningsplikt eller

3. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarföretag (8 kap. 1 och 2 §§),
skap. 1, 2 och 4 §§),

4. tillståndsvillkor enligt 3 kap. 8 § 1, 3, 6-8 och 16,

5. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Radio- och TV-verket (9 kap. 4-6 §§),

6. skyldighet att lämna inspelning (9 kap. 8 §),

7. varning (6 kap. 2 §),

8. skyldighet att årligen rapportera till Granskningsnämnden för radio och TV (9 kap. 9 §), eller

9. skyldighet att lämna upplysningar och handlingar enligt 9 kap. 7 §.

Föreläggande enligt första stycket 1, 2 och 6-9 får meddelas av Granskningsnämnden för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 3-6 och 9 får meddelas av Radio- och TV-verket.

Föreläggande enligt första stycket 6 och 9 får även meddelas av Konsumentombudsmannen. Lag (2007:1289).

13 kap.

2 §

Även följande beslut av Radio- och TV-verket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, nämligen beslut om

1. beteckningar enligt 6 kap. 9 §,
 2. förordnande av lokala kabelsändarföretag enligt 8 kap. 2 §,
 3. återkallelse av ett sådant förordnande enligt 11 kap. 6 §, och
 4. beslut enligt 8 kap. 6 § om undantag från sändningsplikt och skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarföretag.
 4. beslut enligt 8 kap. 3 § om undantag från sändningsplikt och skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarföretag.
- Beslut om återkallelse av ett förordnande som anges i 2 gäller omedelbart, även om det överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Sammanfattning av promemorian Översyn av vissa mediemyndigheter – en effektivare administration (Ds 2009:4)

Promemorians huvudsakliga innehåll

Dagens mediemyndigheter är samtliga små eller mycket små. Den snabba utvecklingen på medieområdet förutsätter en myndighetsorganisation som kan möta de krav och behov förändringarna medför. Mot denna bakgrund föreslås att Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV och Presstödsnämnden avvecklas och att istället en ny, samlad myndighet på medieområdet inrättas. De särskilt sammansatta nämnderna granskningsnämnden och presstödsnämnden ska behållas och knytas till den nya myndigheten som särskilda beslutsorgan. En myndighetschef – en generaldirektör – ska leda den nya myndigheten. Vid denna ska det finnas ett insynsråd.

Taltidningsnämnden föreslås också upphöra som myndighet. Dess uppgifter ska istället övertas av Talboks- och Punktskriftsbiblioteket. Den särskilt sammansatta taltidningsnämnden föreslås behållas och få ställning av ett särskilt beslutsorgan inom Talboks- och punktskriftsbiblioteket.

En organisationskommitté föreslås få i uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av den nya myndigheten på medieområdet. Samtliga organisationsförändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Författningsförslag i promemorian Översyn av vissa mediemyndigheter – en effektivare administration (Ds 2009:4)

Bilaga 8

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1559) med föreskrifter på
tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område

dels att i 3 kap. 3–4 §§, 13–14 §§, 17–19 §§, 21–24 §§ och 27 § samt i
rubrikerna till 1 och 3 §§ samma kapitel orden ”Radio- och TV-verket”
ska bytas ut mot X-myndigheten⁵³,

dels att i 3 kap. 7 och 8 §§ samt 4 kap. 1 § ordet ”Taltidningsnämnden”
ska bytas ut mot ”Talboks- och punktskriftsbiblioteket”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

⁵³ Namnet på den nya myndigheten på medieområdet.

Häri genom föreskrivs i fråga om radio- och TV-lagen (1996:844)⁵⁴

dels att i 2 kap. 2–3 §§, 4 kap. 3 §, 7 §, 12–17 §§ och rubriken närmast före 17 §, 5 kap. 11 §, 8 kap. 5 §, 9 kap. 5 § och 7–8 §§, 11 kap. 1 och 5 §§, 12 kap. 1 §, 3 § och 7–8 §§, 13 kap. 1–2 §§, 6–9 §§, 12–18 §§ och 20 §, 14 kap. 9 §, 16 kap. rubriken närmast före 3 §, 3 § och 7–8 §§, 17 kap. 7–8 §§ och 12 §, 18 kap. 5 §, 19 kap. 1 § samt 20 kap. rubriken närmast före 1 § och 1–3 §§ orden ”Radio- och TV-verket” ska bytas ut mot X-myndigheten⁵⁵,

dels att 16 kap. 2 §, 5–6 §§ och 9–14 §§, 17 kap. 10–11 §§ och 14 §, 19 kap. 2 och 4 §§ samt 20 kap. 4 och 6 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 2 och 14 §§ i 16 kap. samt rubriken närmast före 10 § i 17 kap. ska ha följande lydelse.

Föreslagen lydelse enligt SOU *Föreslagen lydelse*
2008:116

16 kap.

*Granskningsnämndens för radio
och TV granskning*

*Granskning av X-myndighetens
granskningsnämnd för radio och
TV*

2 §

*Granskningsnämnden för radio
och TV* övervakar genom
granskning i efterhand om
*program som sänts i TV eller
genom beställ-TV* står i
överensstämmelse med denna lag
och de programrelaterade villkor
som kan gälla för sändningarna.
Granskningsnämnden övervakar
även efterlevnaden av
bestämmelserna om exklusiva
rättigheter i 5 kap. 9 § och
tillgänglighet i 5 kap. 12 §.

Sändningar som sker med stöd
av tillstånd till vidare sändning
enligt 4 kap. 7 § ska inte granskas
av *Granskningsnämnden för radio
och TV*.

Finner Granskningsnämnden för
radio och TV att en sändning
innehåller våldsskildringar eller
pornografiska bilder i strid med 5

*X-myndighetens granskning-
snämnd för radio och TV*
övervakar genom granskning i
efterhand om sända program står i
överensstämmelse med denna lag
och de programrelaterade villkor
som kan gälla för sändningarna.
Granskningsnämnden övervakar
även efterlevnaden av
bestämmelserna om exklusiva
rättigheter i 5 kap. 9 § och
tillgänglighet i 5 kap. 12 §.

Sändningar som sker med stöd
av tillstånd till vidare sändning
enligt 4 kap. 7 § ska inte granskas
av granskningsnämnden.

Finner *granskningsnämnden* att
en sändning innehåller
våldsskildringar eller
pornografiska bilder i strid med 5
kap. 2 och 3 §§, ska nämnden göra

⁵⁴ Enligt lydelse i SOU 2008:116, *En ny radio och TV-lag*.

⁵⁵ Namnet på den nya myndigheten på medieområdet.

kap. 2 och 3 §§, ska nämnden göra anmälan om förhållandet till Justitiekanslern.

anmälan om förhållandet till Justitiekanslern. Bilaga 8

5 §

Var och en som sänder TV på annat sätt än genom tråd ska år 2011 och därefter vartannat år till *Granskningsnämnden för radio och TV* redovisa hur stor andel av verksamheten som utgjorts av sådana program som avses i 5 kap. 7 § första stycket.

Var och en som sänder TV på annat sätt än genom tråd ska år 2011 och därefter vartannat år till *X-myndigheten* redovisa hur stor andel av verksamheten som utgjorts av sådana program som avses i 5 kap. 7 § första stycket.

6 §

Leverantörer av medietjänster som sänder beställ-TV ska år 2011 och därefter vart fjärde år till *Granskningsnämnden för radio och TV* redovisa vad de har gjort för att främja framställningen och tillgången till europeiska produktioner enligt 5 kap. 8 §.

Leverantörer av medietjänster som sänder beställ-TV ska år 2011 och därefter vart fjärde år till *X-myndigheten* redovisa vad de har gjort för att främja framställningen och tillgången till europeiska produktioner enligt 5 kap. 8 §.

9 §

På begäran av *Granskningsnämnden för radio och TV*, *Radio- och TV-verket* och Konsumentombudsmannen ska den som bedriver verksamhet som är tillståndspliktig enligt lagen lämna myndigheterna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen av att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen samt de villkor och föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen.

På begäran av *X-myndigheten* och Konsumentombudsmannen ska den som bedriver verksamhet som är tillståndspliktig enligt lagen lämna myndigheterna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen av att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen samt de villkor och föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen.

10 §

På begäran av *Granskningsnämnden för radio och TV* ska den som bedriver verksamhet enligt denna lag lämna de upplysningar som behövs för att nämnden ska kunna bedöma storleken av den särskilda avgiften enligt 17 kap. 6 §.

På begäran av *X-myndigheten* ska den som bedriver verksamhet enligt denna lag lämna de upplysningar som behövs för att *X-myndighetens granskningsnämnd för radio och TV* ska kunna bedöma storleken av den särskilda avgiften enligt 17 kap. 6 §.

11 §

Den som i enlighet med 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden har spelat in ett program, ska på begäran av *Granskningsnämnden för radio och TV*, *Radio- och TV-verket* eller Konsumentombudsmannen utan kostnad lämna en sådan inspelning till myndigheten.

Den som i enlighet med 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden har spelat in ett program, ska på begäran av *X-myndigheten* eller Konsumentombudsmannen utan kostnad lämna en sådan inspelning till myndigheten.

12 §

Den som fått tillstånd att sända lokalradio ska årligen till *Granskningsnämnden för radio och TV* redovisa hur de skyldigheter som avses i 13 kap. 11 § första stycket 2 och 3 har uppfyllts.

Den som fått tillstånd att sända lokalradio ska årligen till *X-myndigheten* redovisa hur de skyldigheter som avses i 13 kap. 11 § första stycket 2 och 3 har uppfyllts.

13 §

Den som har förvärvat den exklusiva sändningsrätten till ett sådant evenemang som anges i 5 kap. 9 § ska omedelbart underrätta *Granskningsnämnden för radio och TV* om det.

Den som har förvärvat den exklusiva sändningsrätten till ett sådant evenemang som anges i 5 kap. 9 § ska omedelbart underrätta *X-myndigheten* om det.

Om Granskningsnämnden för radio och TV

Om X-myndighetens granskningsnämnd för radio och TV

14 §

Granskningsnämnden för radio och TV består av en ordförande och sex andra ledamöter. För ledamöterna finns ersättare till det antal regeringen bestämmer. Minst en av ledamöterna eller ersättarna ska vara vice ordförande. Ordföranden och vice ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare.

X-myndighetens granskningsnämnd för radio och TV består av en ordförande och sex andra ledamöter. För ledamöterna finns ersättare till det antal regeringen bestämmer. Minst en av ledamöterna eller ersättarna ska vara vice ordförande. Ordföranden och vice ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare.

Granskningsnämnden för radio och TV är beslutför med ordföranden eller en vice ordförande och ytterligare tre ledamöter. Ärenden som uppenbart inte är av större vikt eller principiell betydelse får dock

Granskningsnämnden är beslutför med ordföranden eller en vice ordförande och ytterligare tre ledamöter. Ärenden som uppenbart inte är av större vikt eller principiell betydelse får dock avgöras av ordföranden eller en

avgöras av ordföranden eller en vice ordförande. Regeringen får föreskriva att en tjänsteman *hos nämnden* ska ha rätt att fatta beslut på *nämndens* vägnar, dock inte beslut som innebär att den sändande brustit vid tillämpningen av denna lag eller de villkor som gäller för sändningarna.

Om det vid en överläggning i *Granskningsnämnden för radio och TV* kommer fram skiljaktiga meningar, tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken.

vice ordförande. Regeringen får föreskriva att en tjänsteman *vid X-myndigheten* ska ha rätt att fatta beslut på *granskningsnämndens* vägnar, dock inte beslut som innebär att den sändande brustit vid tillämpningen av denna lag eller de villkor som gäller för sändningarna.

Om det vid en överläggning i *granskningsnämnden* kommer fram skiljaktiga meningar, tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken.

17 kap.

Offentliggörande av Granskningsnämndens beslut

Offentliggörande av beslut av X-myndighetens granskningsnämnd för radio och TV

10 §

Granskningsnämnden för radio och TV får besluta att den sändande på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut, när nämnden funnit att någon har brutit mot programrelaterade villkor som beslutats med stöd av 4 kap. 8 och 9 §§, 11 kap. 3 § eller bestämmelsen om beriktigande i 5 kap. 4 § första stycket.

X-myndighetens granskningsnämnd för radio och TV får besluta att den sändande på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut, när nämnden funnit att någon har brutit mot programrelaterade villkor som beslutats med stöd av 4 kap. 8 och 9 §§, 11 kap. 3 § eller bestämmelsen om beriktigande i 5 kap. 4 § första stycket.

Beslutet, som får innefatta ett föreläggande vid vite, får inte innebära att offentliggörandet måste ske i den sändandes program.

11 §

Den som inte följer de bestämmelser som anges i denna paragraf får föreläggas att följa bestämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelser om

1. varning (5 kap. 2 §),
2. tillståndsvillkor enligt 4 kap. 9 § 1–4, 6–9, 16 och 17 samt 11 kap. 3 § andra stycket 1–3, 5–8, 16 och 17,
3. beteckningar (5 kap. 11 § och 14 kap. 9 §),
4. skyldighet att utforma sändningarna på ett sådant sätt att programmen blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning enligt 5 kap. 12 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av den bestämmelsen.
5. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarorganisationer (9 kap. 1–3 och 5 §§),
6. närradiosändningars och lokalradiosändningars innehåll samt

skyldighet att i lokalradio sända eget material och program med lokal anknytning (13 kap. 11 § 2 och 3, 14 kap. 4–6 §§),

7. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Granskningsnämnden för radio och TV (16 kap. 5 och 6 §§),

8. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Radio- och TV-verket (16 kap. 7 och 8 §§)

9. skyldighet att lämna upplysningar och handlingar enligt 16 kap. 9 och 10 §§,

10. skyldighet att lämna inspelning (16 kap. 11 §), eller

11. skyldighet att årligen rapportera till Granskningsnämnden för radio och TV (16 kap. 12 §).

Föreläggande enligt första stycket 1, 3–4, 6–7 och 9–11 får beslutas av Granskningsnämnden för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 2, 5 och 8–9 får beslutas av Radio- och TV-verket. Föreläggande enligt första stycket 9 och 10 får även beslutas av Konsumentombudsmannen.

7. skyldighet att lämna redovisning enligt 16 kap. 5 och 6 §§,

8. skyldighet att lämna vissa upplysningar enligt 16 kap. 7 och 8 §§

9. skyldighet att lämna upplysningar och handlingar enligt 16 kap. 9 och 10 §§,

10. skyldighet att lämna inspelning enligt 16 kap. 11 §, eller

11. skyldighet att årligen rapportera enligt 16 kap. 12 §.

Föreläggande enligt första stycket 1, 3–4, 6 och 9–11 får beslutas av X-myndighetens granskningsnämnd för radio och TV. Föreläggande enligt första stycket 2, 5 och 7–8 får beslutas av X-myndigheten. Föreläggande enligt första stycket 9 och 10 får även beslutas av Konsumentombudsmannen.

14 §

Om den som sänder över satellit inte är etablerad i Sverige enligt 1 kap. 3 § första stycket 1 eller 4, får Granskningsnämnden för radio och TV förelägga satellitentreprenören att följa de bestämmelser och villkor som anges i 5 §. Föreläggandet får förenas med vite.

Förelägganden enligt 11 eller 13 § får riktas mot satellitentreprenören, om den som sänder över satellit inte är etablerad i Sverige enligt 1 kap. 3 § första stycket 1 eller 4.

Visar satellitentreprenören att den som sänder över satellit fått tillgång till sändningsmöjligheten genom upplåtelse av en av satellitentreprenörens uppdragsgivare utan att satellitentreprenören godkänt det, får ett föreläggande enligt första eller andra stycket i stället riktas mot uppdragsgivaren.

Om den som sänder över satellit inte är etablerad i Sverige enligt 1 kap. 3 § första stycket 1 eller 4, får X-myndighetens granskningsnämnd för radio och TV förelägga satellitentreprenören att följa de bestämmelser och villkor som anges i 5 §. Föreläggandet får förenas med vite.

19 kap.

2 §

Har tillståndet lämnats av regeringen, får en fråga om återkallelse tas upp först efter anmälan av regeringen, om inte tillståndshavaren själv begärt att tillståndet ska återkallas.

Har tillståndet lämnats av *Radio- och TV-verket* får en fråga om återkallelse tas upp

1. på begäran av tillståndshavaren,

2. på eget initiativ av den som är behörig att pröva frågan, eller

3. efter anmälan av *Granskningsnämnden för radio och TV* på grund av överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av villkor för tillstånd som ska granskas av *Granskningsnämnden* enligt 16 kap. 2 §.

Har tillståndet lämnats av *X-myndigheten* får en fråga om återkallelse tas upp

1. på begäran av tillståndshavaren,

2. på eget initiativ av den som är behörig att pröva frågan, eller

3. efter anmälan av *X-myndighetens granskningsnämnd för radio och TV* på grund av överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av villkor för tillstånd som ska granskas av *granskningsnämnden* enligt 16 kap. 2 §.

En fråga om ändring av tillstånd får, förutom på begäran av tillståndshavaren, tas upp på eget initiativ av den som är behörig att pröva frågan.

Innan *Radio- och TV-verket* fattar beslut i ett ärende om återkallelse på grund av överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av villkor för tillstånd som ska granskas av *Granskningsnämnden för radio och TV* enligt 16 kap. 2 § ska verket begära ett yttrande från nämnden. Tillståndet får återkallas endast om nämnden finner att överträdelsen är väsentlig.

Innan *X-myndigheten* fattar beslut i ett ärende om återkallelse på grund av överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av villkor för tillstånd som ska granskas av *granskningsnämnden* enligt 16 kap. 2 § ska *myndigheten* begära ett yttrande från nämnden. Tillståndet får återkallas endast om nämnden finner att överträdelsen är väsentlig.

4 §

Frågor om påförande av särskild avgift prövas av Länsrätten i Stockholms län på ansökan av *Granskningsnämnden för radio och TV*.

Frågan om särskild avgift faller, om den som talan riktas mot inte delgetts ansökan inom fem år från det överträdelsen upphörde. Ett beslut om avgift upphör att gälla om beslutet inte verkställts inom fem år från det att domen vann laga kraft.

Frågor om påförande av särskild avgift prövas av Länsrätten i Stockholms län på ansökan av *X-myndighetens granskningsnämnd för radio och TV*.

20 kap.

4 §

Beslut av *Gransknings-nämnden för radio och TV, Radio- och TV-*

Beslut av *X-myndigheten eller dess granskningsnämnd för radio*

verket eller Konsumentombudsmannen om förelägganden som har förenats med vite enligt 17 kap. 10 §, 11 § första stycket 1–6 och 9–11 får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Förelägganden enligt 17 kap. 10 §, 11 § första stycket 1–3, 6 och 11 samt 12 § gäller omedelbart, om inte något annat beslutas.

och TV eller Konsumentombudsmannen om förelägganden som har förenats med vite enligt 17 kap. 10 §, 11 § första stycket 1–6 och 9–11 får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Förelägganden enligt 17 kap. 10 §, 11 § första stycket 1–3, 6 och 11 samt 12 § gäller omedelbart, om inte något annat beslutas.

6 §

Andra beslut av *Granskningsnämnden för radio och TV och Radio- och TV-verket* än de som anges i 1–4 §§ får inte överklagas.

Andra beslut av *X-myndigheten och dess granskningsnämnd för radio och TV* än de som anges i 1–4 §§ får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Härigenom föreskrivs att i 11 kap. 6 § tullagen (2000:1281) orden ”Radio- och TV-verket” ska ersättas med X-myndigheten.⁵⁶

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

⁵⁶ Namnet på den nya myndigheten på medieområdet.

Förslagen i promemorian medför att ändringar även kommer att behöva göras i följande författningar.

1. Författningssamlingsförordning (1976:725)
2. Kungörandeförordning (1977:827)
3. Sekretessförordning (1980:657)
4. Förordning (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar
5. Presstödsförordning (1990:524)
6. Lokalradioförordning (1993:126)
7. Förordning (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet
8. Förordning (1998:32) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler
9. Förordning (2002:916) om avgifter i vissa yttrandefrihetsärenden
- 10 Förordning (2005:893) om marknads kontroll av varor
- 11.Förordning (2007:1183) med instruktion för Granskningsnämnden för radio och TV
- 12.Förordning (2007:1189) med instruktion för Taltidningsnämnden
- 13.Förordning (2007:1190) med instruktion för Radio- och TV-verket
- 14.Förordning (2007:1191) med instruktion för Presstödsnämnden
- 15.Förordning (2007:1285) med bemyndigande för Radio- och TV-verket att meddela vissa verkställighetsföreskrifter
- 16.Förordning (2007:1290) med instruktion för Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Förändring av kretsen som kan få tillstånd att bedriva närradio enligt radio- och tv-lagen

Bilaga 9

Förslag: Obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor ska inte längre finnas bland de subjekt som kan få tillstånd att bedriva närradiosändningar. I stället kan studentföreningar ges tillstånd att bedriva närradio i egenskap av ideella föreningar. De sammanslutningar som i dag är obligatoriska och har tillstånd att sända närradio ska kunna fortsätta att sända enligt beviljade tillstånd.

Skälen för promemorians förslag:

Bakgrund

Enligt 4 kap. 4 § 3 radio- och TV-lagen (1996:844) kan obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor ges tillstånd att sända närradio. Med stöd av riksdagens beslut med anledning av propositionen Frihet och inflytande - kårobligatoriets avskaffande (prop. 2008/09:154, bet. 2008/09:UbU14, rskr. 2008/09:275) har regeringen utfärdat lagar och beslutat förordningar som innebär att obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor inte längre kan förekomma. Från och med den 1 juli 2010 kommer det således inte att finnas några obligatoriska student-sammanslutningar. Detta får konsekvenser för vilka subjekt som enligt radio- och TV-lagen kan få tillstånd att sända närradio.

Vilka studentsammanslutningar som bör ges rätt att sända närradio efter den 1 juli 2010

Obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor bör mot bakgrund av att kårobligatoriet avskaffas tas bort från uppräkningslistan av möjliga tillståndshavare i 4 kap. 4 § radio- och TV-lagen. Eftersom avsikten är att studentsammanslutningar även i fortsättningen ska kunna ges tillstånd att sända närradio är frågan vilka studentsammanslutningar som i stället ska kunna ges tillstånd att sända närradio.

Enligt 4 kap. 4 § 1 radio- och TV-lagen kan ideella föreningar som har anknytning till sändningsområdet ges sådana tillstånd. Enligt praxis ska en ideell förening för att uppfylla kraven på att vara en juridisk person ha ett namn, antagit stadgar av viss omfattning samt utsett en styrelse som kan företräda föreningen. Av stadgarna ska framgå föreningens ändamål och hur beslut fattas i föreningen.

Anledningen till att obligatoriska studentsammanslutningar tagits upp som en särskild punkt vid uppräkningslistan av de subjekt som kan ges tillstånd att sända närradio enligt den nu gällande bestämmelsen torde

vara det faktum att medlemmarna varit tvångsanslutna genom det s.k. kårobligatoriet sammantaget med att sammanslutningarna haft särskilda uppgifter vid universiteten och högskolorna. När det nu blir frivilligt att tillhöra föreningarna bör studentföreningar anses som ideella föreningar som kan ges tillstånd att sända närradio enligt punkten om sådana föreningar. Någon särskild punkt som behandlar student-sammanslutningar behövs därmed inte i den aktuella bestämmelsen i radio- och TV-lagen.

Obligatoriska sammanslutningar som i dag har tillstånd att sända närradio

Det finns i dag sju obligatoriska sammanslutningar av studerande vid universitet och högskolor som har tillstånd att sända närradio. Tillstånden är meddelade med stöd av närradiolagen (1982:459), upphävd genom SFS 1996:844, och gäller tills vidare. De student-sammanslutningar som i dagsläget har tillstånd att sända närradio bör kunna fortsätta att sända enligt beviljade tillstånd. En bestämmelse som gör detta möjligt bör därför föras in i radio- och TV-lagen.

Ekonomiska konsekvenser av förslaget

Förslaget bedöms inte ha några ekonomiska konsekvenser vare sig för staten eller andra berörda aktörer.

Remiss av förslag avseende närradion ur Radio- och TV-verkets rapport Närradio och när-TV i fokus

Remissinstanser:

Justitiekanslern, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholm, Göteborgs universitet, Konkurrensverket, Post- och Telestyrelsen, Granskningsnämnden för radio och TV, Statens kulturråd, Community Media Forum Europé, Darub, Folkrorelserådet Hela Sverige ska leva, Kristna Radionätet, Närradions riksorganisation, Nätverket Närradio i Sverige, Radiobranschen, Riksförbundet Öppna kanaler i Sverige, Studentradion Sverige, Sveriges Annonörer, Sveriges Frikyrkosamråd, Sveriges Förenade Studentkårer, Sveriges Radio AB, Sveriges Reklamförbund, Sveriges Utbildningsradio AB, Teracom

Kommersiell radio – nya sändningsmöjligheter (SOU 2008:96) Slutbetänkande av 2007 års utredning om kommersiell radio

Remissinstanser:

Justitieombudsmannen, Justitiekanslern, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Konkurrensverket, Post- och telestyrelsen, Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket, Konsumentverket, Krisberedskapsmyndigheten, Glesbygdverket, Handisam, Medierådet, Statens ljud- och bildarkiv, Stockholms universitet, Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB, Sveriges Radio Förvaltnings AB, Sveriges Utbildningsradio AB, Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Utbildningsradion AB, Sveriges kommuner och landsting, Företagarna, Almega, Svenskt näringsliv, Landsorganisationen i Sverige, IT-företagen, Elektronikbranschen, Branschkansliet, Radioproducenterna, Stim Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå, Radioakademin, RAB – Radiobranschen, Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI), Svenska Journalistförbundet, Svenska Musikerförbundet, Svenskt DABForum, Sveriges Annonörer, Sveriges Reklamförbund, Närradions Riksorganisation, MTG Radio AB, OneFM AB, Planet 103,9 Södertälje AB, SBS Radio AB, SRU Svensk Radioutveckling AB, Teracom AB, TV 4 AB, Uppsala Musikradio City 106,5 AB

En ny radio- och TV-lag (SOU 2008:116): Slutbetänkande från AV-utredningen och rapport från Radio- och TV-verket med förslag om ändringar av radio- och TV-lagens regler om vidareändningsplikt

Bilaga 10

Remissinstanser:

Riksdagens ombudsmän (JO), Justitiekanslern, Svea Hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Stockholms tingsrätt, Länsrätten i Stockholm, Yttrandefrihetskommittén (Ju2003:04), Kommerskollegium, Styrelsen för psykologiskt försvar, Barnombudsmannen, Myndigheten för handikappolitisk samordning – Handisam, Göteborgs universitet, Kungliga Tekniska högskolan, Mittuniversitetet, Stockholms universitet, Glesbygdverket, Konkurrensverket, Post- och telestyrelsen, Regelrådet, Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket, Konsumentverket, Marknadsdomstolen, Medierådet, Sveriges kommuner och landsting, AB Svensk Programagentur, Almega, Axess Publishing AB, BBC World Ltd, Bildkonst upphovsrätt i Sverige (BUS), Boxer TV-Access AB, Branschkansliet, C More Entertainment AB, Canal Digital, Centrala antennföreningen, Com Hem AB, Copyswede, Discovery Communications Europé, DTU Television AB, Elektronikbranschen, Ericsson AB, Eurosport SA, Fastighetsägarna Sverige, FastTVnet AB, Förbundet Funktionshindrade med läs- och skrivsvårigheter, Föreningen Norden, Föreningen Sveriges Filmproducenter, Företagarna, Games Network Sweden AB, Gota Media AB, HSB Riksförbund, Handikappförbundens Samarbetsorgan, Hi3G, Hjälpmedelsinstitutet, Hyresgästföreningen, Ifpi, svenska gruppen, IT-företagen, Jetix Europe Ltd, Kanal 5 AB, Kanal 12 i Karlstad AB, Kanal Lokal AB, KLYS (Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd), Landsorganisationen i Sverige, Lokal-TV-nätverket i Sverige AB, Modern Times Group AB, MTV Networks Europé, NGC-UK partnership, Nickelodeon International Ltd, Nonstop Television AB, Norrbottens Media AB, Norrköpings Tidningars AB, Näringslivets regelråd, Närradios Riksförbund, Oberoende Filmars Förbund, Pensionärernas Riksorganisation, RAB- Radiobranschen, Radioproducenterna, Riksförbundet FUB för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna, Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn, Riksförbundet Öppna kanaler, SBS Broadcasting Networks Ltd, SBS Radio AB, Stiftelsen Svenska Filminstitutet, Sundsvalls Tidnings AB, Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI), Svenska Fotbollförbundet, Svenska föreningen för upphovsrätt, Svenska Journalistförbundet, Svenska kabel-tv-föreningen, Svenska musikförläggarföreningen, Svenska oberoende musikproducenter (SOM), Svenska Stadsnätsföreningen, Svenska tonsättares internationella musikbyrå (STIM), Svenskt DABForum, Svenskt näringsliv, Sverigefinska Riksförbundet, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO), Sveriges Annonörer, Sveriges Dramatikerförbund, Sveriges Dövas Riksförbund, Sveriges Författarförbund, Sveriges Hörselskadades Riksförbund, Sveriges Konsumenter, Sveriges Olympiska Kommitté, Sveriges Pensionärsförbund, Sveriges Radio AB, Sveriges Reklamförbund, Sveriges Riksidrottsförbund, Sveriges Television AB,

Sveriges Utbildningsradio AB, Synskadades Riksförbund, TV-producenterna, TV4 AB, TV1000 AB, Teaterförbundet, Tele2 AB, Telenor, Telia Sonera AB, Teracom AB, Turner Broadcasting System Europé, Tidningsutgivarna, Tjänstemännens centralorganisation, Viasat Broadcasting UK Ltd, Villaägarnas riksförbund, The Walt Disney Company Ltd

Bilaga 10

Departementspromemorian Översyn av vissa mediemyndigheter – en effektivare administration (2009:04)

Remissinstanser:

Riksdagens ombudsmän, JO, Riksrevisionen, Svea hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Arbetsgivarverket, Ekonomistyrningsverket, Kammarkollegiet, Statskontoret, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Dramatiska Institutet, Kungliga Biblioteket, Konkurrensverket, Patent- och registreringsverket, Post- och telestyrelsen, Allmänna reklamationsnämnden, Konsumentverket, Granskningsnämnden för radio och TV, Presstödsnämnden, Punktskriftsnämnden, Radio- och TV-verket, Statens biografbyrå, Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Taltidningsnämnden, Medierådet, Granskningslagsutredningen (Ku2008:02), Allmänhetens pressombudsman, Annonsörföreningen, Axess Publishing AB, Bonnier AB, Canal Digital. Förbundet Funktionshindrade med läs- och skrivsvårigheter, Handikappförbundens samarbetsorgan, Hjälpmedelsinstitutet, IT & Telekomföretagen, Landsorganisationen i Sverige, MittMedia Förvaltnings AB, Modern Times Group AB, Norrköpings Tidningar, Närradion riksförbund, RAB – Radiobranchen, Radioproducenterna, Riksförbundet Öppna kanaler, SBS Radio AB, Schibsted Sverige AB, AB Skånska Dagbladet, Svenska Journalistförbundet, Svenska kabel-TV-föreningen, Svenskt DAB-forum, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges Radio AB, Sveriges Reklamförbund, Sveriges Television AB, Sveriges Utbildningsradion AB, Synskadades riksförbund, Telenor, TeliaSonera AB, Teracom AB, Tidnings AB Stampen, Tidningsutgivarna, Tjänstemännens centralorganisation, TV1000 AB, TV4 AB.

Departementspromemorian Förändring av kretsen som kan få tillstånd att bedriva närradio enligt radio- och tv-lagen (dnr Ku2009/1866/MFI)

Remissinstanser:

Radio- och TV-verket, Stockholms universitet, Sveriges förenade studentkårer, Studentradion i Sverige, Närradions riksförbund, Nätverket Närradio i Sverige, Göteborgs närradioförening, Falu studentkår, Göteborgs förenade studentkårer

Detta dokument är endast avsett som dokumentationshjälpmedel och institutionerna ansvarar inte för innehållet

► **B** ► **M2** EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 89/552/EEG

av den 3 oktober 1989

om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster) ◀

(EGT L 298, 17.10.1989, s. 23)

Ändrad genom:

		Officiella tidningen		
		nr	sida	datum
► <u>M1</u>	Europaparlamentets och Rådets direktiv 97/36/EG av den 30 juni 1997	L 202	60	30.7.1997
► <u>M2</u>	Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/65/EG av den 11 december 2007	L 332	27	18.12.2007

▼ B▼ M2

**EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV
89/552/EEG**

av den 3 oktober 1989

**om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i
medlemsstaternas lagar och andra författningar om
tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om
audiovisuella medietjänster)**

▼ B

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 57.2 och 66 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

i samarbete med Europaparlamentet ⁽²⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾, och

med beaktande av följande:

De mål för gemenskapen som fastställts i fördraget innefattar upprättande av ett allt fastare förbund mellan Europas folk, vilket skall främja närmare förbindelser mellan de stater som den förenar, garantera ekonomiskt och socialt framåtskridande i medlemsländerna genom gemensamma åtgärder för att avskaffa de barriärer som delar Europa, uppmuntra fortgående förbättringar av levnadsvillkoren för gemenskapens folk samt garantera att fred och frihet upprätthålls och stärks.

Fördraget föreskriver att en gemensam marknad upprättas, att medlemsstaterna sinsemellan avskaffar hinder för fri rörlighet för tjänster och inför ett system som säkerställer att konkurrensen på den gemensamma marknaden inte snedvrids.

Sändningar över gränserna med hjälp av olika tekniker är ett sätt att uppfylla gemenskapens mål, och åtgärder bör vidtas för att medge och säkerställa övergången från nationella marknader till en gemensam produktions- och distributionsmarknad för program och för att upprätta lojala konkurrensförhållanden utan att påverka den roll i det allmännas intresse som TV-tjänsterna skall tillgodose.

Europarådet har antagit Europakonventionen om television över gränserna.

Fördraget föreskriver att direktiv utfärdas om samordning av bestämmelser för att underlätta egenföretagande.

Televisionssändning är normalt sett en tjänst enligt fördragets innebörd.

Fördraget föreskriver fri rörlighet för alla tjänster som normalt tillhandahålls mot betalning, utan inskränkning på grund av kulturellt eller annat innehåll och utan begränsning för medborgare i medlemsstaterna som är etablerade i ett annat EG-land än det för vilken tjänsterna är avsedda.

Denna rättighet som den tillämpas på sändning och distribution av televisionstjänster är också ett klart uttalande i gemenskapsrätten av en mer allmän princip, nämligen yttrandefriheten som den fastställts i artikel 10.1 i Konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som ratificerats av alla medlemsstater. Ett direktiv om sändning och distribution av TV-program måste därför säkerställa programmets fria rörlighet mot bakgrund av nämnda artikel

⁽¹⁾ EGT nr C 179, 17.7.1986, s. 4.

⁽²⁾ EGT nr C 49, 22.2.1988, s. 53 och EGT nr C 158, 26.6.1989.

⁽³⁾ EGT nr C 232, 31.8.1987, s. 29.

▼B

och med förbehåll endast för de begränsningar som anges i stycke 2 i nämnda artikel och av artikel 56.1 i fördraget.

Medlemsstaternas lagar och andra författningar beträffande TV- och kabelsändningar innehåller olikheter, av vilka några kan hindra den fria rörligheten för sändningar inom gemenskapen och snedvridda konkurrensen inom den gemensamma marknaden.

Alla sådana restriktioner i friheten att tillhandahålla sändningstjänster inom gemenskapen skall avskaffas enligt fördraget.

Ett sådant avskaffande skall ske jämsides med en samordning av tillämpliga lagar. Denna samordning skall ha till syfte att underlätta de berörda professionella verksamheterna och, mera allmänt, det fria utbytet av information och tankar inom gemenskapen.

Det är följaktligen nödvändigt och tillräckligt att alla sändningar följer lagen i den medlemsstat, varifrån de härrör.

Detta direktiv fastställer minimikraven för att garantera frihet för sändning. Det påverkar därför inte medlemsstaternas och respektive myndigheters ansvar i fråga om organisationen — inklusive systemen för tillståndsgivning, administrativ auktorisering eller beskattning — finansiering och programinnehåll. Den kulturella utvecklingens oberoende i medlemsstaterna och bevarandet av den kulturella mångfalden inom gemenskapen förblir därför opåverkad.

Inom den gemensamma marknaden är det nödvändigt att alla sändningar, som härrör från och är avsedda för mottagning inom gemenskapen, och i synnerhet de som är avsedda för mottagning i en annan medlemsstat, följer den lag som är tillämplig på sändningar, avsedda för mottagning av allmänheten i den medlemsstat, varifrån sändningen kommer, samt bestämmelserna i detta direktiv.

Kravet att den medlemsstat, varifrån sändningarna härrör, verifierar att dessa följer nationella lagar, samordnade genom detta direktiv, är enligt gemenskapsrätten tillräckligt för att garantera fri rörlighet för sändningar utan en andra kontroll på samma grunder i de mottagande medlemsstaterna. Den mottagande medlemsstaten får emellertid undantagsvis och under särskilda omständigheter interimistiskt hindra återutsändning av televisionssändningar.

Det är viktigt att medlemsstaterna säkerställer att varje handling förhindras, som kan visa sig skadlig för den fria rörligheten och handeln med televisionsprogram eller som kan medföra dominerande ställningar som skulle leda till begränsningar av den TV-överförda informationens mångfald och frihet och av informationssektorn i dess helhet.

Detta direktiv, som är specifikt begränsat till regler för televisionssändningar, påverkar inte existerande eller kommande gemenskapsåtgärder beträffande harmonisering, särskilt för att tillfredsställa tvingande krav som rör skydd för konsumenter och rimligheten i kommersiella transaktioner och konkurrens.

Samordning är inte desto mindre nödvändig för att underlätta för personer och företag som producerar program med ett kulturellt syfte att ägna sig åt sin verksamhet.

Minimikraven för alla offentliga eller privata televisionsprogram inom gemenskapen beträffande europeiska, audiovisuella produktioner har varit ett sätt att främja produktion, oberoende produktion och distribution i de ovan nämnda företagen och kompletterar andra åtgärder som redan vidtagits eller kommer att föreslås för att främja samma syfte.

Det är därför nödvändigt att främja marknader av tillräcklig storlek för TV-produktioner i medlemsstaterna för att ge avkastning på nödvändiga investeringar, inte bara genom att upprätta gemensamma regler som öppnar nationella marknader utan också genom att där så är praktiskt möjligt och med lämpliga medel se till att europeisk produktion utgör en övervägande del av alla medlemsstaternas TV-program. För att tillämpningen av dessa regler skall kunna övervakas och för att dessa mål skall

▼B

kunna uppfyllas, skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna en rapport om de delar som reserverats för europeiska respektive oberoende produktioner enligt detta direktiv. Vid beräkningen av proportionerna skall hänsyn tas till den speciella situationen i Grekland och Portugal. Kommissionen måste informera medlemsstaterna om dessa rapporter, åtföljda där så är lämpligt av ett yttrande som särskilt tar hänsyn till framsteg i förhållande till tidigare år, andelen nya program i sändningarna, de speciella villkoren för nya programföretag och den speciella situationen i länder med låg audiovisuell produktionskapacitet eller med begränsat språkområde.

För dessa ändamål bör ”europeiska produktioner” definieras utan att det påverkar medlemsstaternas möjligheter att fastställa en mera detaljerad definition i fråga om TV-programföretag inom sin jurisdiktion i överensstämmelse med artikel 3.1 i enlighet med gemenskapsrätten och med hänsyn till detta direktivs syften.

Det är viktigt att söka efter lämpliga medel och procedurer i överensstämmelse med gemenskapsrätten för att främja att dessa syften förverkligas och att lämpliga åtgärder vidtas för att uppmuntra genomförande och utveckling av europeisk audiovisuell produktion och distribution, särskilt i länder med låg produktionskapacitet eller med begränsat språkområde.

Nationella stödåtgärder för utveckling av europeisk produktion kan tillämpas i den utsträckning de överensstämmer med gemenskapsrätten.

Ett åtagande, där så är praktiskt möjligt, om att en viss del av sändningarna skall reserveras för oberoende produktioner, skapade av producenter som är oberoende av programföretag, kommer att stimulera nya källor för TV-produktion, särskilt genom att små och medelstora företag skapas. Det kommer att öppna nya möjligheter att lansera kreativa begåvningar inom kulturella yrken och bland personal på det kulturella området. Medlemsstaternas definition av begreppet oberoende producent bör ta hänsyn till detta syfte genom att vederbörligen beakta små och medelstora producenter och tillåta finansiellt deltagande vid samproduktion med TV-företagen.

Det är nödvändigt att medlemsstaterna vidtar åtgärder för att säkerställa att en viss period förflyter mellan premiärvisningen på biograf och TV-premiären.

För att medge en aktiv språkpolicy till förmån för ett specifikt språk förblir medlemsstaterna fria att fastställa mera detaljerade eller striktare regler framför allt på grundval av språkkriterier, så länge dessa regler överensstämmer med gemenskapsrätten och särskilt inte är tillämpliga i fråga om återutsändning av program som producerats i andra medlemsstater.

För att säkerställa att konsumenternas intressen som TV-tittare är helt och fullt skyddade är det väsentligt att TV-reklamen underkastas vissa minimiregler och standarder och att medlemsstaterna behåller rätten att fastställa mer detaljerade eller striktare regler och under vissa omständigheter kan fastställa olika villkor för programföretag inom deras jurisdiktion.

Med vederbörlig hänsyn till gemenskapsrätten och i fråga om sändningar, avsedda enbart för det egna landet vilka inte kan tas emot, direkt eller indirekt, i en eller flera medlemsstater, skall medlemsstaterna kunna fastställa olika villkor för reklamslag och olika gränser för reklamvolymen för att underlätta dessa speciella sändningar.

Det är nödvändigt att förbjuda all TV-reklam för cigaretter och andra tobaksvaror, inklusive indirekta former av reklam vilka, utan att direkt nämna tobaksvaran, söker kringgå reklamförbudet genom att utnyttja märkesnamn, symboler eller andra distinkta kännetecken för tobaksvaror eller företag, vars kända eller huvudsakliga verksamheter innefattar produktion eller försäljning av sådana produkter.

▼B

Det är även nödvändigt att förbjuda all TV-reklam för medicinska produkter eller medicinsk behandling som är receptbelagd i den medlemsstat, inom vars jurisdiktion programföretaget faller, samt att införa strikta kriterier i fråga om TV-reklam för alkoholhaltiga drycker.

Med beaktande av den växande betydelsen av sponsorer för finansiering av program bör lämpliga regler fastställas för detta.

Det är vidare nödvändigt att införa regler för program och TV-reklam för att skydda minderårigas fysiska, mentala och moraliska utveckling.

Även om TV-programföretag normalt är skyldiga att garantera att programmen presenterar fakta och händelser på ett korrekt sätt är det inte desto mindre viktigt att programföretagen åläggs speciella skyldigheter med hänsyn till rätten till genmäle eller motsvarande så att varje person, vars legitima intressen har skadats av ett påstående som gjorts under ett TV-program, effektivt kan utnyttja denna rättighet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Definitioner**▼M2***Artikel 1*

I detta direktiv gäller följande definitioner:

a) *audiovisuell medietjänst*:

- en tjänst enligt definitionen i artiklarna 49 och 50 i fördraget som faller under det redaktionella ansvaret hos en leverantör av medietjänster och vars huvudsakliga syfte är att i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahålla program i syfte att informera, underhålla eller utbilda, till allmänheten via elektroniska kommunikationsnät i den mening som avses i artikel 2 a i direktiv 2002/21/EG. Sådana audiovisuella medietjänster utgörs av antingen tv-sändningar enligt definitionen i led e i denna artikel eller audiovisuella medietjänster på begäran enligt definitionen i led g i denna artikel,

och/eller

- ett audiovisuellt kommersiellt meddelande.

- b) *program*: en uppsättning rörliga bilder med eller utan ljud som utgör ett enskilt inslag i en programtablå eller en katalog som har sammanställts av en leverantör av medietjänster och vars form och innehåll är jämförbara med formen och innehållet för tv-sändningar. Exempel på sådana program är långfilmer, sportevenemang, komediserier, dokumentärer, barnprogram och dramaproduktioner.
- c) *redaktionellt ansvar*: faktisk kontroll av såväl valet av program som hur de ska struktureras, antingen i en kronologisk programtablå, när det gäller tv-sändningar, eller i en katalog, när det gäller audiovisuella medietjänster på begäran. Det redaktionella ansvaret medför inte nödvändigtvis något rättsligt ansvar enligt nationell lagstiftning för innehållet eller tillhandahållna tjänster.
- d) *leverantör av medietjänster*: den fysiska eller juridiska person som har det redaktionella ansvaret för valet av audiovisuellt innehåll för den audiovisuella medietjänsten och som avgör hur det ska struktureras.
- e) *tv-sändning (dvs. en linjär audiovisuell medietjänst)*: en audiovisuell medietjänst som tillhandahålls av en leverantör av medietjänster för samtidigt tv-tittande enligt en programtablå.

▼ M2

- f) *programföretag*: en leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändningar.
- g) *beställtjänst (dvs. en icke-linjär audiovisuell medietjänst)*: en audiovisuell medietjänst som tillhandahålls av en leverantör av medietjänster för att ge möjlighet att se program vid en tidpunkt som användaren väljer och på dennes egen begäran utifrån en katalog med program som valts ut av leverantören av medietjänster.
- h) *audiovisuellt kommersiellt meddelande*: bilder med eller utan ljud som är utformade för att direkt eller indirekt marknadsföra varor eller tjänster tillhandahållna av en fysisk eller juridisk person som bedriver ekonomisk verksamhet eller främja dennes anseende; sådana bilder åtföljer eller ingår i ett program mot betalning eller liknande ersättning eller i form av egenreklam. Till de olika formerna av audiovisuella kommersiella meddelanden hör bl.a. tv-reklam, sponsring, teleshopping och produktplacering.
- i) *tv-reklam*: varje form av sänt meddelande antingen mot betalning eller mot liknande ersättning eller sändning för egenreklam, som utförs av ett offentligt eller privat företag eller en fysisk person i samband med handel, affärsverksamhet, hantverk eller yrke i avsikt att främja tillhandahållande mot betalning av varor eller tjänster, inklusive fast egendom, rättigheter och förpliktelser.
- j) *dolda audiovisuella kommersiella meddelanden*: återgivning i ord eller bild av varor, tjänster, namn, varumärke eller verksamheter som utövas av en varu- eller tjänsteproducent i program, då sådan presentation av leverantören av medietjänster avser att sådan återgivning ska tjäna som reklam, och då allmänheten kan vilseledas i fråga om dess art. Sådan återgivning bör betraktas som avsiktlig särskilt om den görs mot betalning eller liknande ersättning.
- k) *sponsring*: varje bidrag, som ges för finansiering av audiovisuella medietjänster eller program av ett offentligt eller privat företag eller en fysisk person som inte är engagerat/engagerad i tillhandahållande av audiovisuella medietjänster eller i produktion av audiovisuella verk, i syfte att främja företagets namn, varumärke, anseende, verksamhet eller produkter.
- l) *teleshopping (tidigare tv-köp)*: sändning av direkta erbjudanden till allmänheten med avseende på att mot betalning tillhandahålla varor eller tjänster, inklusive fast egendom, eller rättigheter och förpliktelser.
- m) *produktplacering*: varje form av audiovisuellt kommersiellt meddelande som innebär att en vara, tjänst eller varumärket för varan eller tjänsten förekommer genom att det ingår eller omnämns i ett program, mot betalning eller liknande ersättning.
- n) i) Med *europiska produktioner avses*:
- produktioner som härrör från medlemsstaterna,
 - produktioner som härrör från europeiska tredjestater som är anslutna till Europarådets konvention om gränsöverskridande television och som uppfyller villkoren i led ii,
 - samproduktioner inom ramen för avtal inom den audiovisuella sektorn som har ingåtts mellan Europeiska gemenskapen och tredjestater och som uppfyller de villkor som fastställs i vart och ett av dessa avtal.
 - Tillämpningen av bestämmelserna i andra och tredje strecksatserna ska vara beroende av att produktioner som härrör från medlemsstaterna inte är föremål för diskriminerande åtgärder i de berörda tredjestaterna.
- ii) Med produktioner som anges i första och andra strecksatserna i led i avses sådana produktioner som huvudsakligen är gjorda tillsammans med författare och personal som är bosatta i en eller

▼ M2

flera av de stater som anges i första och andra strecksatserna i led i, under förutsättning att produktionerna uppfyller något av följande tre villkor:

- De har gjorts av en eller flera producenter som är etablerade i en eller flera av dessa stater.
 - Framställningen av produktionerna har övervakats och styrts av en eller flera producenter som är etablerade i en eller flera av dessa stater.
 - Bidrag från samproducenter i dessa stater utgör en övervägande del av den totala samproduktionskostnaden och samproduktionen styrs inte av en eller flera producenter som är etablerade utanför dessa stater.
- iii) De produktioner som inte är europeiska produktioner enligt led i men som har framställts inom ramen för bilaterala avtal om samproduktion, som har ingåtts mellan medlemsstaterna och tredjestater, ska anses utgöra europeiska produktioner om samproducenterna från gemenskapen bidrar med huvuddelen av de totala produktionskostnaderna och produktionen inte kontrolleras av en eller flera producenter som är etablerade utanför medlemsstaterna.

▼ B

KAPITEL II

Allmänna bestämmelser

▼ M2*Artikel 2*

1. Varje medlemsstat ska säkerställa att alla audiovisuella medietjänster som sänds av leverantörer av medietjänster under dess jurisdiktion överensstämmer med reglerna i det rättssystem som är tillämpligt på audiovisuella medietjänster avsedda för allmänheten i den medlemsstaten.
2. I detta direktiv avses med leverantörer av medietjänster under en medlemsstats jurisdiktion:
 - a) De leverantörer av medietjänster som enligt punkt 3 är etablerade i den medlemsstaten.
 - b) De leverantörer av medietjänster på vilka punkt 4 är tillämplig.
3. I detta direktiv anses en leverantör av medietjänster vara etablerad i en medlemsstat i följande fall:
 - a) Leverantören av medietjänster har sitt huvudkontor i medlemsstaten och redaktionella beslut om den audiovisuella medietjänsten fattas i den medlemsstaten.
 - b) Om en leverantör av medietjänster har sitt huvudkontor i en medlemsstat medan redaktionella beslut om den audiovisuella medietjänsten fattas i en annan medlemsstat, ska leverantören av medietjänster anses vara etablerad i den medlemsstat där en betydande del av arbetsstyrkan som arbetar med den audiovisuella medietjänstverksamheten är verksam. Om en betydande del av arbetsstyrkan som arbetar med den audiovisuella medietjänstverksamheten är verksam i båda medlemsstaterna, ska leverantören av medietjänster anses vara etablerad i den medlemsstat där denne har sitt huvudkontor. Om en betydande del av arbetsstyrkan som arbetar med den audiovisuella medietjänstverksamheten inte är verksam i någon av de medlemsstaterna, ska leverantören av medietjänster anses vara etablerad i den medlemsstat där den först började sin verksamhet i enlighet med den medlemsstatens lagstiftning, under förutsättning att den upprätthåller en varaktig och verklig anknytning till ekonomin i den medlemsstaten.

▼ M2

- c) Om en leverantör av medietjänster har sitt huvudkontor i en medlemsstat medan beslut om den audiovisuella medietjänsten fattas i ett tredjeland, eller vice versa, ska leverantören av medietjänster anses vara etablerad i den berörda medlemsstaten, under förutsättning att en betydande del av arbetsstyrkan som arbetar med den audiovisuella medietjänstverksamheten är verksam i den medlemsstaten.
4. Leverantörer av medietjänster på vilka bestämmelserna i punkt 3 inte är tillämpliga ska anses höra under en medlemsstats jurisdiktion i följande fall:
- a) De använder sig av en satellitupplänk belägen i den medlemsstaten.
- b) De använder sig inte av en satellitupplänk belägen i den medlemsstaten men av en satellitkapacitet som hör till den medlemsstaten.
5. Om frågan om en medlemsstats jurisdiktion inte kan avgöras i enlighet med punkterna 3 och 4, är den behöriga medlemsstaten den i vilken leverantören av medietjänster är etablerad enligt artiklarna 43–48 i fördraget.
6. Detta direktiv ska inte omfatta audiovisuella medietjänster som är avsedda uteslutande för mottagning i tredjestater och som inte tas emot med vanlig konsumentutrustning direkt eller indirekt av allmänheten i en eller flera medlemsstater.

▼ M1*Artikel 2a*▼ M2

1. Medlemsstaterna ska säkerställa fri mottagning och får inte begränsa vidareändring inom sina territorier av audiovisuella medietjänster från andra medlemsstater av skäl som hör under områden som samordnas enligt av detta direktiv.
2. Medlemsstaterna får, när det gäller tv-sändningar, tillfälligt göra undantag från punkt 1 om följande villkor är uppfyllda:
- a) En tv-sändning som kommer från en annan medlemsstat överträder uppenbarligen, allvarligt och grovt artikel 22.1 eller 22.2 och/eller artikel 3b.

▼ M1

- b) Programföretaget har under de föregående tolv månaderna överträtt bestämmelsen/bestämmelserna som avses i a vid minst två tillfällen.
- c) Den berörda medlemsstaten har skriftligen underrättat programföretaget och kommissionen om de angivna överträdelserna och om de åtgärder staten avser att vidta om en sådan överträdelse skulle inträffa igen.
- d) Samråd med den sändande medlemsstaten och kommissionen har inte resulterat i någon uppgörelse i godo inom 15 dagar efter den skriftliga underrättelsen enligt c och den angivna överträdelserna fortsätter.

Kommissionen skall inom två månader från underrättelsen om de åtgärder som vidtagits av medlemsstaten besluta om åtgärderna är förenliga med gemenskapsrätten. Om kommissionen beslutar att så inte är fallet, måste medlemsstaten skyndsamt avsluta åtgärderna i fråga.

3. Punkt 2 skall inte påverka tillämpningen av förfaranden, åtgärder eller sanktioner mot överträdelserna i fråga i den medlemsstat som har jurisdiktion över det berörda programföretaget.

▼ M2

4. När det gäller audiovisuella medietjänster på begäran får medlemsstaterna vidta åtgärder för att göra undantag från punkt 1 för en viss tjänst om följande villkor är uppfyllda:
- a) Åtgärderna ska

▼ M2

- i) vara nödvändiga av någon av följande anledningar
 - den allmänna ordningen, särskilt förebyggande, utredning, upptäckt av och åtal för brott, inklusive skydd av minderåriga och bekämpning av uppammande till hat, grundat på ras, kön, religion eller nationalitet samt kränkningar av enskilda personers mänskliga värdighet,
 - skydd av folkhälsan,
 - allmän säkerhet, inklusive skydd av nationell säkerhet och försvar,
 - skydd av konsumenter, inklusive investerare,
 - ii) vidtas med avseende på en beställtjänst som är till förfång för de mål som avses i punkt i eller utgör en allvarlig risk för att dessa mål inte uppnås,
 - iii) vara proportionerliga i förhållande till dessa mål.
- b) Innan åtgärderna vidtas och utan att det påverkar domstolsförfaranden, inklusive förberedande förhandlingar och åtgärder som vidtas inom ramen för en brottsutredning, ska medlemsstaten
- ha uppmanat den medlemsstat under vars jurisdiktion tjänsteleverantören lyder att vidta åtgärder, varpå denna senare medlemsstat inte vidtagit några åtgärder eller endast vidtagit otillräckliga åtgärder,
 - ha anmält till kommissionen och till den medlemsstat under vars jurisdiktion tjänsteleverantören lyder sin avsikt att vidta sådana åtgärder.
5. Medlemsstaterna kan i brådskande fall göra undantag från de villkor som anges i punkt 4 b. I sådana fall ska åtgärderna snarast möjligt anmälas till kommissionen och till den medlemsstat under vars jurisdiktion tjänsteleverantören lyder med uppgift om varför medlemsstaten bedömer att fallet är brådskande.
6. Utan att det påverkar medlemsstaternas möjlighet att fortsätta att vidta åtgärderna enligt punkterna 4 och 5 ska kommissionen snarast möjligt undersöka huruvida de anmälda åtgärderna är förenliga med gemenskapsrätten. Om kommissionen kommer fram till att åtgärden är oförenlig med gemenskapsrätten, ska den uppmana medlemsstaten i fråga att avhålla sig från att vidta de planerade åtgärderna eller skyndsamt avbryta vidtagna åtgärder.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna ska ha frihet att föreskriva att leverantörer av medietjänster under deras jurisdiktion ska följa mer detaljerade eller striktare regler inom de områden som samordnas enligt detta direktiv, förutsatt att dessa regler överensstämmer med gemenskapsrätten.
2. I de fall en medlemsstat
- a) har utövat sin frihet enligt punkt 1 att införa mer detaljerade eller striktare bestämmelser i allmänhetens intresse, och
 - b) bedömer att ett programföretag under en annan medlemsstats jurisdiktion tillhandahåller en tv-sändning som helt eller huvudsakligen är inriktad på dess territorium

får den ta kontakt med den medlemsstat som har jurisdiktion i syfte att nå en ömsesidigt tillfredsställande lösning på eventuella problem som uppstår. Den medlemsstat som har jurisdiktion ska när den mottar en motiverad begäran från den förstnämnda medlemsstaten begära att programföretaget följer de ifrågakarande bestämmelserna i allmänhetens intresse. Den medlemsstat som har jurisdiktion ska inom två månader informera den förstnämnda medlemsstaten om resultatet av denna

▼ M2

begäran. Båda medlemsstaterna får anmoda den kontaktkommitté som inrättas enligt artikel 23a att undersöka fallet.

3. Om den förstnämnda medlemsstaten bedömer

- a) att det resultat som uppnåtts genom tillämpning av punkt 2 inte är tillfredsställande, och
- b) att programföretaget i fråga har etablerat sig i medlemsstaten med jurisdiktion i syfte att kringgå de striktare bestämmelser inom de områden som samordnas enligt detta direktiv som skulle gälla om det var etablerat i den förstnämnda medlemsstaten,

får den vidta lämpliga åtgärder mot det berörda programföretaget.

Sådana åtgärder ska objektivt sett vara nödvändiga, tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt och vara proportionerliga i förhållande till de avsedda målen.

4. En medlemsstat får vidta åtgärder i enlighet med punkt 3 endast om samtliga nedanstående villkor är uppfyllda:

- a) den har underrättat kommissionen och den medlemsstat där programföretaget är etablerat att den avser att vidta sådana åtgärder och beskriver på vilket underlag den grundar sin bedömning, och
- b) kommissionen har fastställt att åtgärderna är förenliga med gemenskapsrätten, särskilt att de bedömningar som har gjorts av den medlemsstat som vidtar dessa åtgärder i enlighet med punkterna 2 och 3 är välgrundade.

5. Kommissionen ska inom tre månader efter underrättelsen enligt punkt 4 a fastställa huruvida åtgärderna är förenliga med gemenskapsrätten. Om kommissionen fastställer att så inte är fallet ska den berörda medlemsstaten avstå från att vidta de föreslagna åtgärderna.

6. Medlemsstaterna ska inom ramen för sin lagstiftning och på lämpligt sätt säkerställa att leverantörer av medietjänster under deras jurisdiktion effektivt uppfyller bestämmelserna i detta direktiv.

7. Medlemsstaterna ska främja system för sam- och/eller självreglering på nationell nivå inom de områden som samordnas genom detta direktiv i den utsträckning det är möjligt inom deras rättsordningar. Dessa system ska utformas så att de blir allmänt accepterade av de viktigaste aktörerna i de berörda medlemsstaterna och säkrar en effektiv tillämpning.

8. Direktiv 2000/31/EG ska tillämpas om inte något annat anges i det här direktivet. Vid en konflikt mellan en bestämmelse i direktiv 2000/31/EG och en bestämmelse i det här direktivet ska bestämmelserna i det här direktivet ha företräde, såvida inte något annat föreskrivs i detta direktiv.

KAPITEL IIa

Bestämmelser som är tillämpliga på samtliga audiovisuella medietjänster

Artikel 3a

Medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer av audiovisuella medietjänster under deras jurisdiktion sörjer för att mottagarna av deras tjänster hela tiden har direkt tillgång till åtminstone följande information, vilken ska vara lättillgänglig:

- a) Namnet på leverantören av medietjänster.
- b) Den geografiska adress där leverantören av medietjänster är etablerad.

▼ M2

- c) Uppgifter om leverantören av medietjänster, inbegripet dennes e-postadress eller webbplats, så att det snabbt och effektivt går att få direkt kontakt med denne.
- d) I tillämpliga fall, de behöriga kontroll- eller övervakningsorganen.

Artikel 3b

Medlemsstaterna ska på lämpligt sätt säkerställa att audiovisuella medietjänster som tillhandahålls av medietjänstföretag under deras jurisdiktion inte innehåller något som uppammar hat, grundat på ras, kön, religion eller nationalitet.

Artikel 3c

Medlemsstaterna ska uppmuntra medietjänstleverantörerna inom den egna jurisdiktionen att se till att deras tjänster successivt görs tillgängliga för syn- och hörselskadade personer.

Artikel 3d

Medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer av medietjänster under deras jurisdiktion inte sänder biograffilmer under andra tidsperioder än de som överenskommit med rättighetsinnehavarna.

Artikel 3e

1. Medlemsstaterna ska se till att audiovisuella kommersiella meddelanden som tillhandahålls av medietjänstleverantörer under deras jurisdiktion uppfyller följande krav:

- a) Audiovisuella kommersiella meddelanden ska vara lättigenkännliga som sådana. Dolda audiovisuella kommersiella meddelanden är förbjudna.
- b) Audiovisuella kommersiella meddelanden får inte använda subliminal teknik.
- c) Audiovisuella kommersiella meddelanden får inte
 - i) strida mot respekten för mänsklig värdighet,
 - ii) innehålla eller främja diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller trosuppfattning, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning,
 - iii) uppmuntra till ett beteende som är skadligt för hälsa eller säkerhet,
 - iv) uppmuntra till ett beteende som är mycket skadligt för miljön.
- d) Det är förbjudet med alla former av audiovisuella kommersiella meddelanden för cigaretter och andra tobaksvaror.
- e) Audiovisuella kommersiella meddelanden för alkoholhaltiga drycker får inte vara särskilt riktade till minderåriga och får inte uppmuntra till överkonsumtion av sådana drycker.
- f) Audiovisuella kommersiella meddelanden om medicinska produkter och medicinsk behandling ska vara förbjudna om produkterna eller behandlingarna är tillgängliga endast efter ordination i den medlemsstat till vars jurisdiktion leverantören av medietjänster hör.
- g) Audiovisuella kommersiella meddelanden får inte orsaka minderåriga fysisk eller moralisk skada. Därför får de inte direkt uppmana minderåriga att köpa eller hyra en produkt eller tjänst genom att utnyttja deras oerfarenhet eller godtrogenhet, direkt uppmuntra dem att övertala sina föräldrar eller någon annan att köpa de varor eller tjänster som ingår i reklamen, utnyttja det speciella förtroende som minde-

▼ M2

råriga hyser för föräldrar, lärare eller andra personer, eller utan skäl visa minderåriga i farliga situationer.

2. Medlemsstaterna och kommissionen ska uppmantra leverantörer av medietjänster att ta fram uppförandekoder om sådana olämpliga audiovisuella kommersiella meddelanden som åtföljer eller ingår i barnprogram och som avser livsmedel eller drycker som innehåller näringsämnen eller ämnen som har en näringsmässig eller fysiologisk effekt, särskilt fett, transfettsyror, salt/natrium och sockerarter, som enligt rekommendationerna inte bör utgöra en alltför stor del av den totala kosten.

Artikel 3f

1. Audiovisuella medietjänster eller program som sponsras ska uppfylla följande krav:

- a) Deras innehåll och, när det gäller tv-sändningar, deras programläggning ska inte under några förhållanden påverkas på ett sådant sätt att det inverkar på ansvaret och det redaktionella oberoendet hos leverantören av medietjänster.
- b) De får inte direkt uppmantra till inköp eller förhyrning av varor eller tjänster, särskilt inte genom särskilda säljfrämjande hänvisningar till dessa varor eller tjänster.
- c) Tittarna ska tydligt informeras om att det existerar ett sponsoravtal. Sponsrade program ska tydligt kunna identifieras som sådana genom att sponsorns namn, logotyp och/eller eventuell annan symbol, såsom en hänvisning till sponsorns produkt(er) eller tjänst(er) eller något annat kännetecken, visas på lämpligt sätt i början av programmet, under programmet och/eller i slutet av programmet.

2. Audiovisuella medietjänster eller program får inte sponsras av företag vars huvudsakliga verksamhet är tillverkning eller försäljning av cigaretter och andra tobaksvaror.

3. Om företag vars verksamhet omfattar tillverkning eller försäljning av medicinska produkter och medicinsk behandling sponsrar audiovisuella medietjänster eller program, ska denna sponsring främja företagets namn eller anseende, men inte särskilda medicinska produkter eller medicinska behandlingar som är tillgängliga endast efter ordination i den medlemsstat under vars jurisdiktion leverantören av medietjänster hör.

4. Nyhets- och samhällsprogram får inte sponsras. Medlemsstaterna får besluta att förbjuda att sponsorns logo visas under barnprogram, dokumentärprogram och religiösa program.

Artikel 3g

1. Produktplacering ska vara förbjuden.
2. Med avvikelse från punkt 1 ska produktplacering vara tillåten, såvida medlemsstaterna inte beslutar något annat,
 - i biograffilmer, filmer och serier producerade för audiovisuella medietjänster, sportprogram och lätta underhållningsprogram, eller
 - när det inte förekommer någon betalning utan endast gratis tillhandahållande av vissa varor eller tjänster, exempelvis rekvisita och priser, för att de ska ingå i ett program.

Undantaget i den första strecksatsen ska inte gälla barnprogram.

De program som innehåller produktplacering ska uppfylla åtminstone samtliga följande krav:

- a) Deras innehåll och, när det gäller tv-sändningar, deras programläggning får inte under några omständigheter påverkas på ett sådant sätt

▼ **M2**

att det inverkar på ansvaret och det redaktionella oberoendet hos leverantören av medietjänster.

- b) De får inte direkt uppmuntra till inköp eller förhyrning av varor eller tjänster, särskilt inte genom särskilda säljfrämjande hänvisningar till dessa varor eller tjänster.
- c) De får inte otillbörligen framhäva den berörda produkten.
- d) Tittarna ska tydligt informeras om att det förekommer produktplacering. Program som innehåller produktplacering ska identifieras på lämpligt sätt i början och i slutet av programmet, och när programmet börjar igen efter ett reklamavbrott, för att undvika all osäkerhet hos tittaren.

I undantagsfall får medlemsstaterna besluta att göra avkall på de krav som anges i led d ovan, förutsatt att programmet i fråga varken har producerats eller beställts av leverantören av medietjänster själv eller av ett närstående företag till en sådan leverantör.

3. Programmen får inte under några omständigheter innehålla någon produktplacering av

- tobaksvaror eller cigaretter eller produktplacering från företag vars huvudsakliga verksamhet är tillverkning eller försäljning av cigaretter och andra tobaksvaror, eller
- särskilda medicinska produkter eller medicinska behandlingar som är receptbelagda i den medlemsstat under vars jurisdiktion leverantören av medietjänster hör.

4. Bestämmelserna i punkterna 1, 2 och 3 ska endast gälla program som producerats efter den 19 december 2009.

KAPITEL IIb

Bestämmelser som är tillämpliga endast på audiovisuella medietjänster på begäran*Artikel 3h*

Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att se till att audiovisuella medietjänster på begäran som tillhandahålls av leverantörer av medietjänster under deras jurisdiktion och som allvarligt kan skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos minderåriga endast tillhandahålls på ett sådant sätt att minderåriga normalt inte hör eller ser sådana audiovisuella medietjänster på begäran.

Artikel 3i

1. Medlemsstaterna ska se till att audiovisuella medietjänster på begäran som tillhandahålls av leverantörer av medietjänster under deras jurisdiktion, där så är praktiskt möjligt och på lämpligt sätt, främjar framställningen och tillgången till europeiska produktioner. Sådant främjande kan bl.a. avse det finansiella bidraget från sådana tjänster till produktionen och förvärv av sändningsrätter till europeiska produktioner eller andelen och/eller framhävandet av europeiska produktioner i den programkatalog som erbjuds av beställtjänsten.

2. Medlemsstaterna ska, senast den 19 december 2011 och därefter vart fjärde år, rapportera till kommissionen om genomförandet av punkt 1.

3. Kommissionen ska på grundval av de uppgifter som medlemsstaterna lämnar och en oberoende undersökning rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av punkt 1, med beaktande av marknadsutvecklingen och den tekniska utvecklingen samt målet kulturell mångfald.

▼M2

KAPITEL IIc

Bestämmelse om exklusiva rättigheter och bestämmelser om korta nyhetsinslag i tv-sändningar*Artikel 3j*

1. Varje medlemsstat får vidta åtgärder som är förenliga med gemenskapsrätten för att säkerställa att programföretag under dess jurisdiktion, med utnyttjande av exklusiva rättigheter, inte sänder evenemang som av den medlemsstaten anses vara av särskild vikt för samhället på ett sådant sätt att en väsentlig del av allmänheten i den medlemsstaten utestängs från möjligheten att följa sådana evenemang genom direkt-sändning eller tidsförskjuten sändning i fri television. I sådana fall ska den berörda medlemsstaten upprätta en förteckning över de nationella eller icke-nationella evenemang som den anser vara av särskild vikt för samhället. Detta ska göras på ett klart och öppet sätt i rätt och god tid. Den berörda medlemsstaten ska härvid också bestämma om dessa evenemang ska vara tillgängliga helt eller delvis genom direktsändning eller, när så är nödvändigt eller lämpligt av objektiva skäl i allmänhetens intresse, helt eller delvis via tidsförskjuten sändning.

2. Medlemsstaterna ska omedelbart till kommissionen anmäla alla åtgärder som har vidtagits eller kommer att vidtas enligt punkt 1. Inom tre månader efter anmälan ska kommissionen kontrollera att sådana åtgärder är förenliga med gemenskapsrätten och meddela dem till de andra medlemsstaterna. Den ska inhämta yttrande från den kontaktkommitté som inrättas i enlighet med artikel 23a. Den ska i *Europeiska unionens officiella tidning* skyndsamt offentliggöra de åtgärder som har vidtagits samt minst en gång om året offentliggöra en samlad förteckning över de åtgärder som medlemsstaterna har vidtagit.

3. Medlemsstaterna ska – med lämpliga medel och inom ramen för sin lagstiftning – se till att programföretag under deras jurisdiktion inte utövar de exklusiva rättigheter som förvärvats av dessa programföretag efter den dag då detta direktiv offentliggörs på sådant sätt att en väsentlig del av allmänheten i en annan medlemsstat utestängs från möjligheten att följa evenemang på det sätt som den andra medlemsstaten bestämt i enlighet med punkterna 1 och 2 helt eller delvis genom direkt-sändning eller, när så är nödvändigt eller lämpligt av objektiva skäl i allmänhetens intresse, helt eller delvis genom tidsförskjuten sändning i fri television såsom den andra medlemsstaten har bestämt i enlighet med punkt 1.

Artikel 3k

1. Medlemsstaterna ska när det gäller korta nyhetsinslag se till att varje programföretag som är etablerat i gemenskapen på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor har tillgång till evenemang av stort allmänintresse som sänds med utnyttjande av exklusiva rättigheter av ett programföretag under deras jurisdiktion.

2. Om ett annat programföretag som är etablerat i samma medlemsstat som det programföretag som ansöker om tillgång har fått exklusiva rättigheter till det berörda evenemanget av stort allmänintresse, måste ansökan om tillgång göras hos det programföretaget.

3. Medlemsstaterna ska se till att sådan tillgång säkerställs genom att tillåta programföretag att fritt välja korta utdrag från det sändande programföretagets signal med åtminstone angivande av källan, om detta inte är omöjligt av praktiska skäl.

4. Som ett alternativ till punkt 3 får medlemsstaterna fastställa ett liknande system genom vilket tillgång ges på rättvisa, rimliga och icke diskriminerande villkor på något annat sätt.

▼ M2

5. Korta utdrag får endast användas i allmänna nyhetsprogram och får användas i audiovisuella medietjänster på begäran endast om samma program erbjuds med tidsförskjutning från samma leverantör av medietjänster.

6. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1–5 ska medlemsstaterna se till att i enlighet med sina rättsliga system och praxis fastställa närmare bestämmelser och villkor för tillhandahållandet av sådana korta utdrag, särskilt eventuella ersättningsbestämmelser, maximal längd för utdragen och tidsgränser för sändning av dem. Om ersättning betalas ut, får den inte överstiga de extrakostnader som är resultatet av att tillgången tillhandahålls.

▼ B

KAPITEL III

Främjande av distribution och produktion av TV-program

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall, där så är praktiskt möjligt och på lämpligt sätt, säkerställa att programföretagen reserverar en övervägande del av sin sändningstid med undantag av tid för nyheter, sportevenemang, tävlingar, reklam ► M1 , teletexttjänster och köp-TV ◀ för europeiska produktioner ► M2 ————— ◀. Denna andel bör uppnås gradvis på grundval av lämpliga kriterier med beaktande av programföretagets ansvar gentemot sin publik för information, utbildning, kultur och underhållning.

2. Om den andel som anges i punkt 1 inte kan uppnås, får den inte vara mindre än genomsnittet under 1988 i den berörda medlemsstaten.

Vad avser Grekland och Portugal skall år 1988 ersättas av år 1990.

3. Från och med den 3 oktober 1991 skall medlemsstaterna vartannat år till kommissionen överlämna en rapport om tillämpningen av denna artikel och artikel 5.

Rapporten skall innefatta en statistisk uppgift om den uppnådda andelen som anges i denna artikel och i artikel 5 för vart och ett av de TV-program som faller inom den berörda medlemsstatens jurisdiktion, skälen i varje enskilt fall till att man inte uppnått denna andel och de åtgärder som vidtagits eller förutses för att uppnå målet.

Kommissionen skall informera de övriga medlemsstaterna och Europaparlamentet om rapporterna, som då så är lämpligt skall åtföljas av ett yttrande. Kommissionen skall säkerställa att denna artikel och artikel 5 tillämpas i överensstämmelse med bestämmelserna i fördraget. Kommissionen får i sitt yttrande särskilt beakta de framsteg som uppnåtts i förhållande till tidigare år, andelen premiärproduktioner i programplaneringen, de särskilda omständigheterna för nya TV-programföretag och den speciella situationen i länder med låg audiovisuell produktionskapacitet eller begränsat språkområde.

4. Rådet skall senast vid slutet av det femte året efter detta direktivs antagande granska genomförandet av denna artikel med utgångspunkt från en rapport från kommissionen, åtföljd av alla de förslag till åtgärder som den kan anse lämpliga.

För detta ändamål skall kommissionens rapport, baserad på den av medlemsstaterna enligt punkt 3 tillhandahållna informationen, särskilt ta hänsyn till utvecklingen inom den gemensamma marknaden och till det internationella sammanhanget.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall där så är praktiskt möjligt och på lämpligt sätt säkerställa att programföretagen reserverar minst 10 % av sin sändnings-

▼ B

tid, med undantag för tid reserverad för nyheter, sportevenemang, tävlingar, reklam ► **M1** , teletexttjänster och köp-TV ◀ eller alternativt, efter medlemsstatens bedömning, minst 10 % av sin programbudget, för europeiska produktioner, skapade av producenter som är oberoende av programföretagen. Denna andel bör uppnås gradvis och baseras på lämpliga kriterier med tanke på programföretagets ansvar gentemot sina tittare när det gäller information, utbildning, kultur och underhållning. Detta måste uppnås genom öronmärkning av en lämplig andel för nya produktioner, d.v.s. produktioner som sänds inom fem år efter framställningen.

▼ M2**▼ M1***Artikel 9*

Detta kapitel skall inte gälla TV-sändningar som är avsedda för en lokal publik och som inte ingår i ett nationellt nät.

▼ B

KAPITEL IV

▼ M2**Tv-reklam och teleshopping***Artikel 10*

1. Tv-reklam och teleshopping ska vara lätta att känna igen som sådana och kunna skiljas från det redaktionella innehållet. Utan att det påverkar tillämpningen av nya annonseringstekniker ska tv-reklam och teleshopping hållas klart åtskilda från andra delar av programmet med optiska och/eller akustiska och/eller rumsliga hjälpmedel.
2. Enstaka reklaminslag och teleshoppinginslag ska förekomma endast undantagsvis, utom vid sändningar av sportevenemang.

Artikel 11

1. När tv-reklam eller teleshopping infogas i programmen ska medlemsstaterna säkerställa att detta inte påverkar programmets integritet eller rättighetsinnehavarnas rättigheter och ska då beakta naturliga avbrott i programmen samt programmets längd och karaktär.
2. Sändningar av filmer producerade för tv (med undantag för tv-serier och dokumentärer), biograffilmer och nyhetsprogram får avbrytas av tv-reklam och/eller teleshoppinginslag en gång varje tablålagd period på minst trettio minuter. Sändningar av barnprogram får avbrytas av tv-reklam och/eller teleshopping en gång under varje tablålagd period på minst trettio minuter, förutsatt att programmets tablålagda längd överstiger trettio minuter. TV-reklam eller teleshopping får inte infogas i sändningar av gudstjänster.

▼ B*Artikel 14***▼ M2****▼ M1**

2. Köp-TV för medicinska produkter skall vara förbjudet om det krävs försäljningstillstånd för dem i enlighet med rådets direktiv 65/65/EEG av den 26 januari 1965 om tillnärmning av bestämmelser

▼ M1

som fastställts genom lagar eller andra författningar och som gäller farmaceutiska specialiteter⁽¹⁾, och köp-TV för medicinsk behandling skall också vara förbjudet.

▼ B*Artikel 15***▼ M1**

TV-reklam och köp-TV för alkoholhaltiga drycker skall uppfylla följande kriterier:

▼ B

- a) Den får inte rikta sig speciellt till minderåriga eller särskilt skildra minderåriga som intar dessa drycker.
- b) Den skall inte förknippa konsumtion av alkohol med förbättrad fysisk prestation eller med bilkörning.
- c) Den skall inte ge intryck av att konsumtion av alkohol bidrar till social eller sexuell framgång.
- d) Den skall inte göra gällande att alkohol har terapeutiska egenskaper eller att den är ett stimulerande eller lugnande medel eller ett medel för att lösa personliga konflikter.
- e) Den skall inte uppmuntra överkonsumtion av alkohol eller ge en negativ bild av nykterhet eller återhållsamhet.
- f) Den skall inte framhålla en hög alkoholhalt som en positiv egenskap hos dryckerna.

▼ M2*Artikel 18*

1. Tv-reklaminslagens och teleshoppinginslagens längd inom en given klocktimme får inte överstiga 20 %.
2. Punkt 1 är inte tillämplig på de av programföretagets meddelanden som rör dess egna program och biprodukter med direkt koppling till dessa program, sponsormeddelanden och produktplaceringar.

Artikel 18a

Teleshoppingblock ska tydligt identifieras som sådana med optiska och akustiska hjälpmedel och ska ha en sammanhängande varaktighet av minst femton minuter.

Artikel 19

Bestämmelserna i detta direktiv ska i tillämpliga delar gälla för tv-kanaler som uteslutande ägnas åt reklam och teleshopping samt tv-kanaler som uteslutande ägnas åt egenreklam. Kapitel III samt artiklarna 11 och 18 ska inte vara tillämpliga på dessa kanaler.

Artikel 20

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 3 får medlemsstaterna, med vederbörlig hänsyn till gemenskapsrätten, fastställa andra villkor än de som fastställs i artikel 11.2 och i artikel 18 i fråga om tv-sändningar

⁽¹⁾ EGT nr 22, 9.2.1965, s. 369. Direktivet senast ändrat genom direktiv 93/39/EEG (EGT nr L 214, 24.8.1993, s. 22).

▼ M2

som är avsedda uteslutande för det nationella territoriet och som inte kan tas emot, direkt eller indirekt, av allmänheten i en eller flera andra medlemsstater.

▼ M1▼ B

KAPITEL V

▼ M2

Skydd av minderåriga vid tv-sändningar

▼ M1*Artikel 22*

1. Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att TV-sändningar från programföretag inom respektive stats jurisdiktion inte innehåller program som allvarligt kan skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos underåriga, särskilt program som innehåller pornografi eller meningslöst våld.

2. Åtgärderna i punkt 1 skall utsträckas till att gälla andra program som kan bedömas skada den fysiska, mentala eller moraliska utvecklingen hos underåriga, utom då det kan anses säkert, genom val av sändningstid eller genom tekniska åtgärder, att de underåriga inom sändningsområdet normalt inte hör eller ser sådana sändningar.

3. Om sådana program sänds i okodad form skall medlemsstaterna dessutom se till att de föregås av en akustisk varning eller att de markeras med en visuell symbol under hela sändningstiden.

▼ M2▼ B

KAPITEL VI

▼ M2

Rätt till genmäle i tv-sändningar

▼ B*Artikel 23*▼ M1

1. Utan att det påverkar tillämpningen av andra bestämmelser inom civilrätt, straffrätt eller administrativ lagstiftning som antagits av medlemsstaterna, skall varje fysisk eller juridisk person oberoende av nationalitet, vars legitima intressen — i synnerhet dennes rykte och goda namn — har skadats av felaktiga påståenden i ett TV-program, ha rätt till genmäle eller motsvarande. Medlemsstaterna skall säkerställa att det faktiska utövandet av rätten till genmäle eller motsvarande inte hindras av orimliga regler eller villkor. Genmälet skall sändas inom rimlig tid efter det att begäran inlämnats samt vid lämplig tidpunkt och på ett lämpligt sätt med hänsyn till den sändning som genmälet avser.

▼ B

2. Rätt till genmäle eller motsvarande skall gälla gentemot alla programföretag inom en medlemsstats jurisdiktion.

3. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att etablera rätten till genmäle eller motsvarande och skall fastställa den procedur som skall följas för att genomföra detta. Särskilt skall de säkerställa att en tillräcklig tidrymd medges och att procedurerna är sådana, att tillfälle till genmäle eller motsvarande vederbörligen kan ges fysiska eller juridiska personer som bor eller är etablerade i andra medlemsstater.

▼ B

4. En begäran om genmäle eller motsvarande kan avvisas om detta inte är motiverat enligt de villkor som angetts i punkt 1 eller skulle innebära en straffbar handling eller skulle medföra civilrättsligt ansvar för programföretaget eller skulle överskrida gränserna för allmän anständighet.

5. Bestämmelser skall fastställas för förfaranden, varigenom tvister om rätten till genmäle eller motsvarande kan bli föremål för rättslig prövning.

▼ M1

KAPITEL VIa

Kontaktkommitté*Artikel 23a*

1. En kontaktkommitté skall inrättas under kommissionen. Den skall bestå av företrädare för de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna. Den skall ha en företrädare för kommissionen som ordförande och sammantråda antingen på dennes initiativ eller på begäran av en medlemsstats delegation.

2. Kommittén skall ha följande uppgifter:

- a) Att underlätta det faktiska genomförandet av detta direktiv genom regelbundna samråd om alla praktiska problem i samband med dess genomförande, särskilt genomförandet av artikel 2, och om alla övriga frågor där en diskussion bedöms vara av värde.
- b) Att på eget initiativ eller på kommissionens begäran avge yttranden om tillämpningen av direktivet i medlemsstaterna.
- c) Att diskutera vilka frågor som skall ingå i de rapporter som medlemsstaterna skall överlämna enligt artikel 4.3, om rapporternas metodik, om mandatet för den oberoende undersökning som anges i artikel 25a, om bedömningen av anbuderna för att genomföra undersökningen och om själva undersökningen.
- d) Att diskutera resultatet av kommissionens regelbundna samråd med företrädare för programföretag, producenter, konsumenter, tillverkare, tjänsteproducenter, fackföreningar och personer med konstnärliga yrken.

▼ M2

- e) Att underlätta informationsutbytet mellan medlemsstaterna och kommissionen om situationen och utvecklingen på området för reglering av audiovisuella medietjänster med hänsyn både till gemenskapens politik på det audiovisuella området och till den relevanta tekniska utvecklingen.

▼ M1

- f) Att undersöka all utveckling på området där en diskussion bedöms vara av värde.

▼ M2

KAPITEL VIb

Samarbete mellan regleringsorgan i medlemsstaterna*Artikel 23b*

Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att förse varandra och kommissionen med den information som är nödvändig för att tillämpa bestämmelserna i detta direktiv, särskilt artiklarna 2, 2a och 3, framför allt genom sina behöriga oberoende regleringsorgan.

▼BKAPITEL VII
Slutbestämmelser*Artikel 24*

På områden som inte omfattas av detta direktiv skall direktivet inte påverka medlemsstaternas rättigheter och skyldigheter till följd av gällande konventioner som handlar om telekommunikation och rundradio.

▼M2*Artikel 26*

Senast den 19 december 2011 och vart tredje år därefter ska kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén överlämna en rapport om tillämpningen av detta direktiv i dess ändrade lydelse och, vid behov, utarbeta ytterligare förslag för att anpassa det till utvecklingen i fråga om audiovisuella medietjänster, särskilt mot bakgrund av den senaste tekniska utvecklingen, sektorns konkurrenskraft och nivåerna för mediekunskap i alla medlemsstater.

Denna rapport ska även omfatta en bedömning av frågan om tv-reklam som åtföljer eller ingår i barnprogram, i synnerhet huruvida de kvantitativa och kvalitativa bestämmelserna i detta direktiv har gett den skyddsnivå som krävs.

▼B*Artikel 27*

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.